

**POMPONII
MELÆ DE SITU
ORBIS LIBRI
TRES...**

Pomponius Mela, Carl
Heinrich TZSCHUCKE, ...





10025.66.74
POMPONII MELAE

DE

SITUORBIS

LIBRI TRES.

COMMENTARIO

CAR. HENR. TZSCHUCKII

BREVIORE

IN

USUM SCHOLARUM

INSTRUXIT

AUGUSTUS WEICHERT.

LIPSIAE, 1816.

SUMTIBUS FRID. CHRIST. GUIL. VOGELII.

PIIS MANIBUS

CAROLI HENRICI TZSCHUCKII

SACRUM.



1855

1

BENEVOLO LECTORI

S. D.

A. WEICHERT.

Quum ante tres ferme annos b. Tzschuckius per literas me adiret, ut, quam ipse in juvenum studioforum usum adparare coeperat minorem Pomp. Melae editionem, curandae ejus et absolvendae negotium mihi injungi paterer, et Redemptori hujus libri, honestissimo viro, cui promissam hac in re operam ob valetudinem pessime adfectam seniumque in dies ingravescens ipse praestare non posset, meo studio ac labore satisfacerem; animus meus ab initio eo fortius ejus precibus repugnabat, quo magis Mela ab hactenus instituta studiorum meorum ratione abhorreere atque me ex laetis amoenisque Latinorum poetarum viridariis, in quibus lubentius versabar, in asperos veteris Geographiae campos et horrida dumeta evocare invitumque abducere videretur. Duplex tamen causa erat, quae non modo omnes consilii capiundi moras et tergiversationis praesidia tolleret, sed gravia adeo haesitanti animo subjiceret incitamenta cumque admirabili studio ac fervore inflammaret.

Repetenti enim mihi superioris memoriam temporis et cogitanti, Tzschuckium in primis esse, qui, dum disciplina Afrana fruebar, ardenti antiquitatis amore meum imbuerit animum, mihi-que tam cohortationibus quam illustri suo exemplo auctor exsisterit, ut aliquando in literis, quae ab humanitate nomen habent, scriptis pariter ac voce promovendis et oblectationem quaererem perpetuam et honestam laudem sectarer; visum est, humanitatis ac pietatis esse, ut me optimi viri precibus facilem praeberem provinciamque susciperem, quae, etsi nullam fere ingenii doctrinaeque laudem, laudabile tamen grati animi atque amoris in praeceptorem testimonium apud alios mihi conciliatura esse videbatur. Huc accessit, quod ex hac opera non dubium erat, quin larga fatis in studiosam juventutem redundatura esset utilitas. Cum enim Pomp.

Mela is auctor esset, cui, commendante ejus lectionem maxime Ernestio in Fabricii B. L. T. II. p. 82., omnis ferme antiquae Geographiae disciplina in scholis nostris a longo inde tempore inniteretur, neque tamen in manibus discentium editio ejus esset, quae, praeter formae commoditatem et usus facilitatem, adjuncta quoque haberet justa interpretationis subsidia: operae pretium existimabam eum esse facturum, qui agitatum a Tzschuckio de minore hujus Geographi editione consilium ad finem perduceret atque immensas, quas eruditissimus vir in majori editione exaggeravit doctrinae opes, in summam contractas ad scholae usum accommodaret. Ita non discipulis solum, harum rerum cupidis, sed etiam scholarum magistris, quibus plerumque ad comparanda et pervolutanda illa Commentariorum volumina neque fortuna satis lauta neque temporis abunde esse solet, bene consultum esse videbatur. His igitur rationibus ductus, celsi humanissimis praeceptoris optimi precibus.

Antequam vero manus operi admovebam, de adornanda hac editione aliquamdiu animi pendebam et in diversas trahebar sententiarum partes. Tzschuckius ipse, cum per aestatem an. 1806. in thermis Toeplizenfibus, reficiendae sanitatis causa, degeret, aliquot plagulas brevioris Commentarii usque ad cap. 12. medium Libr. I. calamo exaraverat, et Bibliopolae Lipsiam missas tradiderat prelo subjiciendas. Sed bello, funestissimo illo, mox ingruente et Tzschuckii morbo recrudescente, schedae illae in Redemptoris officina, immunes typothetae manu, delituerunt, donec, protractae ex tenebris et diuturni situs sordibus purgatae, Lipsia ad me Vitebergam mitterentur, ut, quam Tzschuckius exorsus erat, telam pertexerem. Verum inspectis illis, quas modo dixi, plagulis diligenterque excussis, pristina animi incitatio aliquantisper resedit. Etenim in tanta adnotationum largitate, quam Tzschuckius prioribus Melae capitibus adponere coeperat, futurum esse intelligebam, ut in aliis, ubi abundantior rerum verborumque explicandorum copia adflueret, Commentarius in spissam et formidabilem molem accrescat: uti libro II., nobis invitis, sed necessitate cogente, accidit. Quod cum mihi admodum displiceret, Tzschuckium per literas rogavi, ut designatos operae meae limites deserere totamque hujus editionis formam pro lubitu immutare mihi permetteret. Ad quas literas vir mei amantissimus ita respondit, ut Melam suum mihi totum traderet et, quicquid in hujus editionis consilio et forma immutandum censerem, pro meo sensu ac judicio instituere concederet. Accepto hoc nuntio, exhilaratus animo et novo infligatus fervore, statim de nova hujus editionis constitutione et de temporis spatio ad eam cum laude absolvendam mihi necessario agere coepi cum Redemptore hujus libri. At cum hujus rationes, cum Tzschuckio de minore hac editione jam

hudum initae, et pretii vilitatem et operae festinationem flagitarent, humanissimis verbis me rogabat, ut in elaborando hoc Commentario Tzschuckii vestigia presse potius sequi inceptamque ab eo operam ad umbilicum perducere malletm, quam novum exordiri opus. Non est, quod multis dicam, quam vehementer hoc meum animum percusserit omnemque ferme, quo ante ferebar, ingenii impetum infregerit. Etenim nunc, intercluso ita omni diligentiae propriae, lectionis meditationisque fructu, mea opera non nisi in Tzschuckii Commentariis ad frugiferam scholisque aptiorem breviter redigendis versari potuit ac debuit.

Non ego is sum, qui de me et qualicunque mea doctrina tam honorifice sentiam, ut magnopere dolendum esse patem, quod huic editioni nihil propriae dotis adjicere mihi licuerit. Neque tamen profiteri erubesco, si liberius longiusque studium huic operi infundere potuisssem, haud unum fortasse Melae locum a me rectius emendatum et melius illustratum fuisse. Quod ne vanius dixisse videar, de aliquot locis explicatu difficilioribus quaedam differere placet. Quo simul id assequemur, ut ne Melam prorsus ἀσυμβόλως manibus nostris dimittamus. Spectant tamen hae observationes, quas non ambitiose elegimus, sed duntaxat, ut ut obviae erant, e medio fumsimus, maxime ad textus emendationem.

Initium c. 11. Libr. I. aliqua laborat obscuritate, quam Tschuckius, inciso post *etiam* posito, auxisse magis, quam diluisse videtur. Rectius Aldus, Iunta, Ciacconius et Perizonius ante *introrsus* incidebant; ut *etiam* ad *latius* pertineret: quae particula Comparativo juncta *adhuc*, *noch* denotat. Hac interpunctione servata, non opus est, ut cum Tzschuckio ἀπὸ τοῦ νεοῦ tenet repetatur, neque copula *terrasque* languet. Ita et retineri debet vulg. ap. Sueton. Iul. Caes. c. 76. *sed et ampliora etiam h. fastigio* etc. ubi *et*, quod Burm. et Ernesti expunxerant, jure revocavit Wolfius.

Libr. II. c. 1. §. 2. Non assentior Titzio l. c. p. 212. qui in vulg. *Flujus* (Maeotidis) *tractum Buces amnis secat* vitium odoratus audacter textu reposuit — *tractum plures amnes secant*. Membranae sic variant: *Buges*, *Huges*, *bues*, *butes*, unde *Buces* facile vindicari potest: nam *g* et *c* per saepe confunduntur. v. Cortius ad Sallust. Cat. c. 22. A Ptolemaeo III, 5. lacus Βύκη et fluvius Βύκος memorantur. Ille lacus occurrit quoque ap. Valer. Fl. VI, 68. ubi pro gr. forma *Bycen*, quam plurimi Codd. tuentur, perperam quidam malunt *Bugen* vel *Bicen*, etsi, ut *γ* in *μ*, ita etiam gr. *κ* in lat. *g* aliquoties transit: v. Norisius ad Cenotaph. Pisan. diss. IV. c. 5. p. 475. De lacu autem, cujus mentionem facit Valer. Flaccus, Delamallus, Val. Fl. editor, in subjecta versioni nota T. III. p. 13. haec: *Vaste épanchement de la mer d'Asoph dans l'intérieur*

Praefatio Editoris.

de la Crimée: on l'appelle aujourd'hui la mer pourrie. Jam vero cum secundum Plin. N. H. IV, 26. l. 13. *Buges* lacus fluvium cognominem recipiat, quem alii in ipsam Maeotida deducunt, ita puto conciliandam esse auctorum discrepantiam, ut ideo Bucen s. Bugen amnem in Paludem dici influere statuamus, quia lacus Buges s. Buces cum Maeotide conjunctus erat. In tanta vero hujus regionis ignoratione, quam Mela prodit, temerarium est audacibus correctionibus eum cum aliis conciliare velle.

Mirari subit, cur Tzschuckius eod. cap. §. 9. Codicibus quidem obsecundans, *coitu familiarium* textu retinuerit ac ideo, quod Mela haud raro diversa ab aliis tradat, tuitus sit. Gravior hic est auctoritas Herodoti IV, 26. qui ne γῶν quidem de concubitu, sed diserte potius δαῖτα memorat: cui accedit Solinus c. 20. l. 15. Veram lectionem *sejso coetu familiarium* invenit in antiq. Cod. Ciacconius eamque contextus poscit. Occurrit autem *coetus* de epulo ap. Virgil. Aen. I, 735. *Et vos o coetum Tyrii celebrate sapentes*, ubi v. Servium et Burmann., qui locutionem *coetum celebrare* ex Cicer. Tusc. Q. I, 48. illustrat. Dicitur enim *coetus* de omni hominum multitudine congregata, etiam familiarium circulis, conventiculis, ut Burmann. docet ad Lucan. III, 80. citato Barthio ad Stat. Theb. IV, 202. et 305. et VII, 914. Si quid mutare in textu nobis licuisset, hanc lectionem sine haesitatione reposuissimus.

Lib. II. c. 2. §. 1. *Sed nec ejus (vitis) quidem fructus maturat ac mitigat, nisi ubi frigora objectu frondium cultores arcuere.* Mire hic Tzschuckius p. 67. Vol. III. P. II. „*Frondes autem in hiemo? Igitur de tegmine ex fruticibus intelligi debet.*“ Quod non opus est: nam *frigora* nusquam de hieme propria, quae Romanis *bruma* est (v. Virg. G. III, 321.), sed h. l. explicata de aëris asperitate et intemperie, de coeli inclementia, quae uvis quidem nocet, neque tamen obstat, quo minus ceterae arbores et frutices frondes habeant, quibus contegantur vites. Simili sensu *indignae hiemes* occurrunt ap. Virgil. Georg. II, 373.

Lib. II. c. 2. §. 4. *At quibus consolari eas animus est, arma opesque ad rogos deferunt: paratique (ut dictitant) cum fato ja-centis, si detur in manus, vel pacisci vel decernere, ubi nec pugnas nec pecuniae locus sit, manent dominas proci.* In hoc incompósito et hiulco loco caecum vitium latere, sine Codicum luce vix tollendum, vere censet Tzschuckius. Extrema verba corrupta esse, tum Codices docent, tum contextus. Valde arridet prae ceteris Oudendorpii correctio *manent quoque domi eas proci.* Sed orationis tenor nondum sibi constat et vitium inhaerere suspicor verbo *paratique*, quod orationis seriem turbat. Fortasse igitur scribendum et interpungendum est: — *ad rogos deferunt, parati utique (ut dictitant)*

Praefatio Editoris.

cum Fato jacentis, — vel pacisci vel decernere; ubi nec pugnae, nec pecuniae locus sit, manent domi eas proci. Sensus est perspicuus: qui feminas illas consolari volunt, arma et opes ad rogos deserunt, maxime paratos se ostendentes vel ad paciscendum vel ad pugnandum cum mortui Genio, si ipsis se obvium et conspiciendum praebeat; ubi vero nec pugnae nec pecuniae locus detur, Genio illo scilicet in conspectum non veniente, illarum seminarum proci fiunt easque domi ambiunt. De interpunctionis nostrae veritate nemo, opinor, dubitabit. Copulam *que* post *parati* mordicus tenent Mss., etsi perincommoda est. Verbum *utique*, quod nos conjectando eliciimus, quam facile ab antecedente voce potuerit absorberi, nequid non videt, meamque conjecturam stabilit Melae usus, qui illud pro praesertim, maxime, in primis frequentat. Confer supr. §. 3. *Quidam feri sunt et — paratissimi, Getae utique.* III, 2, §. 5. — *jactat navigantes atrociter, utique si alio ventus, alio unda praecipitat.* III, 5, 7. *Silvae alia quoque dira animalia, verum et tigres ferunt, utique Hyrcaniae.* Majuscula litera scripsimus, uti par erat, *Fato*, quod Burmann. in Not. Mss., quas possideo, de Genio, Daemone mortui interpretatur. Merito eum secutus est Tzschuckius, qui tamen verba *si detur in manus secus*, si quid video, c. Vadiano explicat *si liberum sit*, cum, poscente contextu, esse debeat, si Genius ille in conspectum veniat vel ad certamen se offerat, ut cum eo de feminis illis pacisci vel pugnare possint. Hanc loquendi formulam, e ludis gladiatoriiis, ut videtur, desumptam, data opera videtur Mela usurpasse. Oudendorpii emendationem, in qua quoque, quia in multis libris *que* adest, omisimus, firmant Cod. Voss. 1. *domu proci*, itemque editt. Venet. 1518. et Lipf. 1521. *domi nos*, magnamque habet a Latinitate commendationem. Operose neque tamen feliciter Pintianus correxit *moerendo minus profici*, plaudentibus multis, quos refutavit Vossius. Quo magis miror Titzium, qui illam correctionem temere textui intulit, uti etiam, praeceunte Vossio, *que* post *parati* delevit.

Libr. II. c. 3. §. 1. *Tum Macedonum populi quot urbes habitant;* Aegre hic fero optimi Tzschuckii nimiam in emendando verecundiam, quippe qui, ex mea sententia, sine cunctatione cum Ciacconio scribere deberet *aliquot*: quam correctionem tum corruptionis ob anteced. syllabam facilitas tum sensus bonitas omni eximunt dubitatione. Neque enim hac voce urbium numerus nimis restringitur, ut Tzschuckius veretur: cujus conjectura, illa longe inferior, *quatuor urbes* ob Macedoniae divisionem in quatuor partes (v. Liv. XLV, 29.) nemini placebit. Ejusmodi conjecturam, qualis haec Ciacconii est, quae tam insignem probabilitatis speciem, imo evidendae lumen prae se fert, lubenter in textu collocassem! Non ma-

gis probabis, quod Tzschuckius eod. cap. §. 3. vocem *objacet*, unicis appositis, in textu reliquerit, quae confodienda omni jure et ejicienda erat.

Libr. II. c. 4. §. 2. — *et Roma, quondam a pastoribus condita; nunc, si pro materia dicatur, alterum opus.* Obscura brevitatis! Vadianus, Olivarius, itemque Tzschuckius *opus* de libro capiunt; at propter vim oppositorum *quondam* — nunc rectius sine dubio Kappius explicat: *alia urbs, amplior et magnificentior reddita ab Augusto, quam olim erat a pastoribus condita.* Neque verba *si pro materia dicatur* ad libri molem, sed ad magnitudinem et splendorem urbis referenda sunt. — Ejusdem cap. §. 5. verba, postulante orationis tenore, sic interpretanda sunt: *Exin illa in angusto duorum promontiorum ex diverso coeuntium, inflexi cubiti imagine, sedens et ideo etc.* nam *sedens* non ad imaginem, sed ad in angusto pertinet et cum seqq. arte copulandum est. — Porro §. 9. miror, Tzschuckii diligentiam fugisse, urbem *Lunam* a Suetonio Iul. Caes. c. 26. *Lunam* vocari itemque constanter a Cicerone, Plutarcho, uti docet Oudendorp. p. 39. 40.

Libr. II. c. 7. §. 22. *Contra est Colubraria, cujus meminisse succurrit, quod, cum scateat multo ac malefico genere serpentium et sit ideo inhabitabilis, tamen ingressis eam, intra id spatium, quod Ebusitana hamo circumsignaverunt, sine pernicie et rata est.* Ita dedit cum aliis Tzschuckius et *rata* exponit *proba, tuta*; quod vereor, ne perperam et sine exemplo. Titzius, etsi pariter ita exhibuit, haec verba de glossmate suspecta habet eaque textu exterminanda censet, uti desunt in Codd. Vat. 3. Pragensi. Havniensi. Paris. 2. Alii, expulsa copula, scribunt *sine pernicie tuta est* n. Colubraria; quod et ego amplecterer; nisi Codices ad aliam me ducerent emendandi rationem. Nempe Cod. Vossii habet *pernicie tarra est*, et Vinctus *pernicie terra est*: unde, et correctione facili et sensu commendo, suspicor, scripsisse Melam: *quod — ingressis eam, intra id spatium, quod — circumsignaverunt, sine pernicie tetra est.* Quam pronus erat error librariorum a *tetra* ad *terra* vel *tarra*! Teter autem, ut vel Lexica docent, usitate dicitur de serpentibus, morsu eorum venenato et inde secuta morte, quae h. l. *perniciēs tetra* adpellatur. Magnam veri speciem nostrae correctioni addit locus Propertii II, 19, 11. ed. Burm. *Tetra venena bibens*, ubi Codd. Mentel. et Burm. simile mendum *terra venena* habent. Vossius maluit *sine pernicie et terrore est*. Iudicent doctiores, utra correctio propius ad verum collineet.

Libr. III. c. 2. §. 3. *Gentes — etiam immanes adeo, ut hominem optimam et gratissimam victimam caederent.* Pintiani correctionem *caederent*, a Vossio in textu propagatam, retinuit quoque Tzschuckius, et praeter quorundam Codicum testimonia, praesidiq.

ei esse possunt cap. 1. §. 11., quem locum jam Pintianus citavit, et cap. 7. §. 3. *Quidam proximi parentes — velut hostias caedunt:* quem locum miror Intrpp. fugisse. Nihilò tamen fecius hanc lectionem repudio. Primum enim plurimi Codd. et editt. vett. omn. ostendunt *crederent*, et Codicis. Havn. lectio *cederent* hoc magis, quam illud stabilit. Deinde Mela, si *caederent* scripisset, haud dubie, perspicuitatis causa, vel hominem pro victima *cuaderent* dedisset, ut III. c. 1. §. 11. *solere pro victimis advenas caedere*, vel particulas *tanquam*, velut inferuisset, ut III. c. 7. §. 3. *parentes — velut hostias caedunt*. Quas voculas Vossius hic intelligendas esse censet: quod, ipso fatente, ex vulg. non opus est. Porro Mela crudelem Gallorum superstitionem notare potius vult, quam ipsam caedem commemorare, quae per se intelligitur. Et tantum abest, ut adjuncta lectionem *caederent* adstruant, ut, si quis rem arguere velit, inde contra eam argumentari possit. Recte igitur Titzius *crederent* postliminio revocavit, ut jam Bothius suavit in Comment. Soc. Phil. Lipf. Vol. III. P. I. p. 33. qui et paulo inferius verba *vicenis annis* p. Jul. Caes. de b. G. VI, 14. adscripta et textui illata esse putat. Melam ante oculos hoc in loco habuisse Caesaris Commentarios, jam Morus monuit: neque ego dissentio, at glossema esse nego ob loquendi rationem Nostro familiarem. Assentitur Titzius p. 215., quod suo loco monere omisimus.

Libr. III. c. 4. §. 2. *inde expedita in ictus manus, quae exseritur, virile sit pectus*. Rigorem orationis inconcinnum nemo non sentit. Quae a Tzschuckio ad tuendam vulgatam inita est explicandi ratio, vix cuiquam satisfaciet: verba enim *quae exseritur* mire languent eoque magis, si *exserere* c. Tzschuckio interpretaris. *protrudere, extendere*, quod jam in *expedita* latet, etsi probe scio, Melam in summa orationis brevitate passim frigidae abundantiae infimulari posse. Continet hic locus, si attente eum inspexeris, binas et invicem diversas sententias, nempe *expeditae in ictus manus* et *virilis pectoris*; causa vero, unde *pectus virile*, i. e. virorum pectori simile, fiat, non ponitur in exserenda manu, sed in exurenda mamilla. Proinde rectius fortasse distingues et, duobus Vossii Codd. fultus, scribes: *inde expedita in ictus manus; qua excuritur, virile sit pectus*. De interpunctione nulla erit controversia, cum priora verba aperte ad superiora trahenda sint. *Qua* sc. parte dextra pectoris excuritur mamma protuberans, ut pectoris dextrum latus planum fiat, quale virorum est. *Excuritur* librariorum oscitantia transit in *exercitur*, unde *exseritur*: quae corruptio pronior erat, quam ut scriba *exseritur* immutaret in *excuritur*. Copulae absentiam ante *qua* excusat Melae concisis orationis membris loquendi consuetudo. Operoso et sine Codicum assensu Titzius p. 215. 16. *undo, expedita in ictus*

manu, quas exseritur, virile fiat pectus. Erat, quo et mihi haec correctio non displiceret. Iudicent peritiores!

Libr. III. c. 7. §. 2. *alit* (India) *sornicas non minus maximas canibus*. Revocavit hanc exquisitiorem plur. Mss. lectionem Vossius. Alia non minores maximis canibus, etsi in Voss. 1. et Cibir. cod. legitur, de glossmate mihi suspecta est: eam tamen amplectitur Titzius. Est hic locus obscurus et difficiles habet explicatus. Me prae ceteris offendunt verba *non minus* ante superlativum posita, quae, ex meo iudicio, melius jungerentur v. *alit* hac sententia: *Eben so wohl ernährt es (Indien) Aneisen, größer als Hunde*. Persequitur enim res Indiae memorabiles. Neque opus est, ut Melae narratio Herodotei III, 102. accommodetur, quippe a quo Noster saepe discrepat. Tzschuckii horum verborum explicatio, in Indice proposita: *formicae, sicut canes, sunt maximas*, vereor, ne grammaticis prematur difficultatibus. Etenim, si h. locum ad grammaticam subtilitatem exegeris, adparet, Superlativum *maximas* Comparativi potestate positum esse: cuius tamen usus exemplum nunc quidem non nisi unum e latinis succurrit, depromptum illud e Tibullo III. el. 5. 3.

Nunc autem *sacris Bajarum maxima lymphis*, ubi Superlativum *maxima* Boissonadus ad Gregor. Corinth. p. 114. Comparativi sensu, pro *major*, i. e. celebratior, praestantior, sumit. Haec modesta et, si lectio sana est, unice sequenda interpretandi ratio longissime praestat insigni audaciae I. H. Vossii, qui violenta correctione dicam an corruptione *Nunc asquans sacris Bajarum munia lymphis*, quam, renitentibus libris, confidenter textui obtrusit, vitiasse magis h. versum, quam emendasse censendus est. Neque erat, quod Wunderlich. p. 140. istam interpretationem derideret, innixam scilicet exemplis ex N. T. petitis, cum ex optima notae scriptoribus hunc superlativi usum illustrent Davisius ad Max. Tyr. 23. in. et, quos Beckius citat ad Aristoph. Aves v. 823. T. V. p. 502. quibus adde Schweighäuser. ad Polyb. T. VII. p. 12. et Hermann. ad Vigeri Idiot. p. 718. ed. 2. qui acute observat, non simpliciter superlativum pro comparativo poni, sed ut vim sibi propriam, sed cum comparatione ad aliud quid, retineat: quae lex ad Tibulli juxta ac Melae locum optime adplicari potest. Alia id genus loca scriptorum latine cum maxime mihi ignota sunt. Apud Virgil. Aen. I, 347. *Pygmalion scelere ante alios immanior omnes* Hoogeveno ad Idiot. Viger. p. 67. ed. Herm. 2. comparativus pro superlativo positus esse videtur; non item mihi.

Libr. III. c. 8. §. 6. *Arabia dicitur, cognomen Eudaemon, angusta, verum cinnami — ferax*. Hic locus, uti legitur, asper est et hiulcus, etsi Mela gr. ἐπίκλιν expresse videri possit. Verum

enimvero ego nullus dubito, quin Schottus veram lectionem acutigerit; dicitur cognomine Eudaemon, cum e finale a seq. verbo *ἐμφορῶν* facile absorberi posset. Quo magis haec Schotti correctio mihi arridet, eo minus accedo Titzio, qui ita h. l. distinxit et correxit: *Arabia dicitur; cognomen Eudaemon, augusta, verum etc.* Blanditur quidem, fateor, primo adpectu emendatio *augusta* ob c. 5. §. 2. *Terra augusta, aprica, per se fertilis etc.* et utraque vox aliquoties confusa est: v. Schwartz. ad Plin. Paneg. c. 23. §. 5. et Drakenb. ad Liv. V, 41, 2. Verum diversa est utriusque loci indoles, ut paulo attentior nexus consideratio docet. Verba enim *verum* — *maxime ferax*, quidquid obloquatur Titzius, vocem in antecedd. requirunt, quae nos nullam terrae fertilitatem expectare jubeat. Languet, si quid judico, sensus, quem Titzii correctio fundit: *augusta est quidem Arabiae plaga in universum, maxime tamen ferax etc.* Deinde notio illa, qua proprie verbum *augustus* venit et qua supra c. 5. §. 2. de Hyperboreorum regione sumendum est, ut sit *venerabilis, sanctus* (v. Fabricius ad Dion. Cass. LIII, 16.), huic loco non convenit, neque assequor, quo sensu h. verbum Titzius hic ceperit. Vide mihi sensum vulgatae lectionis: *Arabia Felix angusta quidem est, i. e. non spatiosa, ampla, nihilo tamen secius admodum ferax.* Praestat igitur vulgatam tueri; in Notis ad h. l. aliter judicabam de Titzii emendatione. Enimvero et mihi fucum fecit, quem mox deterfit serior meditatio.

Libr. III. c. 8. §. 10. *cum adolevit (Phoenix), ossa pristini corporis inclusa myrrha Aegyptum exportat, atque in urbe, quam Solis adpellant, fragrantibus archio bustis inferens, memorando funere consecrat.* Ob constantem Codd. consensum lectionem *archio* servavit Tzschuckius, non ignarus ejus difficultatum. Vulgatam ante Vossium *fragrantibus nardo etc.*, cui Graevius, Gesner, et Scheller. patrocinantur, et ego nequiquam respuerem, nisi obstarent diserta Codd. testimonia. Acute vero monet Tzschuckius, si quaeratur, unde fragrent busta, inepte responderi *archio*, et, si locus desideretur, licere dubitare, an sic ad quietem indicandam sine praepositione poni soleat. De utroque consentio, et suspicor, praepositionem ob anteced. syllabam — *bus* periisse, uti saepe factum esse scimus, et Melam forsitan scripsisse: *fragrantibus sub archio bustis.* Busta autem capienda essent de cryptis subterraneis sub archio sacerdotum fortasse exstructis; *archium* non c. Vossio de templo interpretor, quae significatio dubia est, sed de grammatophylacio, tabulario sacerdotum, (es sind vielleicht Begräbnisgewölbe unter dem Zimmer des Tempels, worin sich das Archiv der Priester befand), et si utriusque interpretationem verbi nullo antiquitatis testimonio sartam tectamque praestare possum. Aliquotenus huc vocari possunt

Herodot. II, 73. καὶ θάπτειν ἐν τοῦ Ἥλιου τῷ ἰσῷ. Aelian. H. An. VI, 58. ἐν θήκαις καταθίσθαι τὸν πατέρα de Phoenice. Lectio nardo non dubie glossema est; *fragrans*, omissa re, raro occurrit; quæ currit tamen. v. Virgil. Moret. v. 100. Nondum, fateor, hoc in loco mihi satisfacio.

Libr. III. c. 9. §. 3. *Dubium aliquandiu fuit, essetne ultra Pelagus; caperetne Terra circuitum, an exhausto fluctu sine sine se Africa extenderet.* Ita hunc dubiae lectionis atque interpretationis locum Tzschuckius dedit, eumque sic juvare studuit, ut post Pelagus maiorem distinctionem poneret. Hocce modo Mela verba *essetne ultra pelagus* absolute posuit, suppleto *nec ne*, et seqq. eandem disputationem mutatis verbis retractavit. Non abhorret quidem haec orationis forma a Melae consuetudine, neque tamen eam inconcinnam esse et languidam dissiteberis. Longius etiam, puto, aberravit Gosselin in Recherches sur la Geograph. des Anciens T. I. p. 224. corrigendo *caperetne terrae circuitum*, quae, ut recte monet Tzschuckius, sine majori distinctione antecedentibus adnexa ne admitti quidem possunt. Idem ille dure et inepte pro *exhausto fluctu* maluit *exhausto fructu*, i. e. sterilis, quod toti contextui refragatur. Duplex hic, si ad Melae mentem attenderis, insinuitur quaestio, utrum ultra sit pelagus, an deficiat aqua et Africa sine circuitu et sine se extendat: id docet c. V. §. 8. et ad rem apte laudavit Gosselin l. c. T. II. p. 3.; indicante mihi Fridemann, Polyb. Hist. III, 38. T. I. p. 468. ed. Schw. Κατάπερ δὲ καὶ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Διβύης, καθὼς συνάπτουσιν ἀλλήλαις περὶ τὴν Αἰθιοπίαν, οὐδαὶς ἔχει λέγειν ἀτρεκέως ὡς τῶν καθ' ἡμᾶς καιρῶν, πότερον ἡπειρός ἐστι κατὰ τὸ συνεχὲς τὰ πρὸς τὴν μεσημβρίαν, ἢ θαλάττη περιέχεται. Mihi, ut ingenue dicam, Tzschuckii ratio parum probatur atque h. locum e Cod. Venet. malim ita constituere: *essetne ultra pelagus caperetne terra circuitum* etc. ubi *ne* non disjunctive, sed copulative sumendum est, uti occurrit ap. Virgil. Aen. X, 150. notante ibi Servio, vel pro *ne* scriberem *quo*, quod Tzschuckius desiderat: nam utriusque vocis confusio frequens admodum est: v. Virgil. Aen. V, 68, et V. D. in Observatt. Miscell. Vol. V. T. 2. p. 163. Abundantiam quandam orationis hoc in loco non miraberis, saepissime in summa Melae brevitate observatam, neque poetica vere forma, qualis in verbis *exhausto fluctu*, insolens et inaudita est in Nostro habenda.

Haec sufficiant de textus emendatione: nam rerum a Tzschuckio congestarum copiam, etsi in promptu erant, quae ex recentioribus collecta itinerariis addi possent, adaugere nolimus, ne noctuas ferremus. Athenas et Praefationis fines transgrederemur. Nobis igitur (ut, unde digressa est, redeat oratio) commentandi norma, quam Tzschuckius praeciverat, exacte ac religiose observanda erat. Hanc

autem ita tenuimus, ut, quoniam totius laboris laus et fructus ad solum Tzschuckium pertinebat, maximam partem ipsa ejus verba orationisque formam, modo contractiorem hinc illinc et huic minori editioni magis consentaneam, in Notis aequae ac Prolegomenis usurparemus. Textus plane idem est, qui majoris editionis, correctis tantum typographorum commissis, ex quibus tamen, uti proli dolor! animadverti, citra meam culpam aliquor, levidentia quidem, textui adhuc inhaerent: quae ut Lector corrigat, humanissime rogo. Sunt autem haec: I, 9, 9. leg. ut *Homero dictum est*. I, 19, 9. leg. *Themiscyrum*. II, 2, 10. *Athos* — adeo altus. Indicem geograph. et histor. ex Tzschuckiano confeci, et, omisiss, quae omitenda erant, ad hanc editionem aptavi. Habes igitur, Lector, non meam, sed Tzschuckii editionem, qualem egregius vir, si ipsi per fata liquisset, in lucem amissurus erat. Videtur autem, quantum ex primis plagulis conjicere licet, in ea id sibi proposuisse, ut, quae lectionis et interpretationis controversiae locum darent et prolixioris ac subtilioris essent disputationis, tantum non omnia praetermitteret, paratas potius quam parandas Lectori appositurus dapes. Quapropter mirum accidit, quod Tzschuckius Titzii editionem, quae interea prodierat, hic sub examen vocarit eaque, quae V. D. in textu mutaverat, explorationi passim satis prolixae subjecerit. Id quidem et nos, etsi perinviti, in operis progressu fecimus et ita, ut in iis adeo locis, in quibus, si nobismet ipsis hic lapis movendus fuisset, probaturi fuissimus acutissimi Titzii opinioniones, eas ex Tzschuckii mente ejusque illorum locorum explicatione rejiceremus, quia purus putus Tzschuckius Lectori reddendus erat, a cujus sententia vel transversum unguem, ut ajunt, discedere religioni nobis duximus.

De nostro igitur labore, si qui futuri sint, qui judicium ferre velint, iis non nisi de ratione, qua in excerpendis amplioribus Commentariis, Tzschuckii vestigia secuti, perrexerimus, judicare et nobiscum contendere licebit. De ipsis autem rebus, quae in Notis leguntur, verae sint an falsae, nulla ad me pertinet quaestio. Omnis enim hujus laboris nostri laus ponenda et quaerenda est in iusta diligentia, qua criticae atque exegeticae Tzschuckii notas perlegerim, comparaverim et excusserim, in recto judicio, quo ex illarum verborumque copis optima quaeque et juventuti scitu necessaria et utilia elegerim atque excerpserim, et in accuratatione, qua haec ad Melae intelligentiam et editionis consilium accommodaverim. Quidquid in his inde a cap. 12. medio Libr. I. commissum est, ejus culpam solus ego sustinebo. Jam vero, etsi neque voluntatem neque studium mihi defuisse, probe scio, tamen ab ejusmodi peccatorum labe non ausim immunem praestare hanc meam operam. Neque tamen

extimesco aequorum iudicium sententiam, cum haud levia mihi in promptu sint excusationis praesidia, tui ex laboris difficultate et molestia tum ex temporis iniquitate repetunda. Etenim in hoc emendando curriculo non diffiteor, me saepius animo ac corpore fuisse delassatum. Quod nemo, spero, qui scit, quantum intersit inter laborem, quem proprio ingenii nisu et libera animi incitatione susceperis, et quem alterius iussu rogatuve, sine ulla animi inductione et mentis impetu, humeris tuis imponi passus fueris, in malam partem interpretabitur. Tamen enim lubens gratus agnosco, me ex locupletissimis illis Commentariis permulta didicisse, variarum rerum cognitione mentem meam ditasse neque raro hac ipsa rerum varietate valde fuisse delectatum; non tamen possum, quin itidem ingenue fatear, me in profligando hoc labore, in quo ingenio fere nullae, iudicio tantum aliquae, manibus vero plurimae partes essent, haud exiguas exhaustisse molestias. Quid igitur mirum, si, in tanta humanae naturae imbecillitate, ego quoque in operis tenore nonnuncquam animo ingenioque debilitatus fuerim, mihiq;e, vasta adnotationum, praesertim criticarum quisquiliarum mole obruto et velut depresso, somnus subinde obrepserit? Huc accesserunt tristissimae temporis vicissitudines, quibus, dum in hoc opere desudabam, meae fortunae graviter concutiebantur. Dico luctuosissimum vitae meae tempus, quo Viteberga, si qua alia Saxoniae urbs, foedissimis quibusque obsidionis diurnae malis miseriisque premebatur: quibus fieri non potuit, quin, praeter alia incommoda et pericula, studiorum quoque meorum cursus sufflaminaretur et non raro per integras hebdomades prorsus impediretur. Haec porro temporis atrocitas non solum me prohibuit securo librorum usu, qui, si a paucis discesseris, quos mihi cujuscunque infortunii comites fidosque amicos selegeram, per totum annum in hypogaeis repositi ab incendiis, et militum lubricine servandi erant, sed me etiam distraxit a virorum atque amicorum consuetudine, quorum consiliis et auctoritate in his literis uti solebam. Itaque meo tantum sensu ductus in hunc laborem incubui, et carptim perque aliorum negotiorum intervalla, saepe adeo repentino tormentorum fragore exterritus, nomen, quod bona fide contraxeram, solvere enisus sum. Cum posthac fortunarum mearum sedem Viteberga Misnam transtulisset, omne scribendarum notarum in Pomp. Melam negotium, novi muneris gravitate interpellatum, diu jacuit, donec operae Lipsienses novam materiam flagitarent meque citiori gressu ad finem deproperate incitarent. Quae cum ita sint, non est, quod verear, ut aequi iudices mihi commissorum in hoc labore taedii atque aerumnarum plenissimo errorum gratiam faciant meque, si passim negligentem et dormitantem ubi ubiprehenderint, leniter humaniterque moneant.

Sed futuros esse non paucos, facile praevideo, qui in hujus editionis commentario justam notarum brevitatem desiderent earumque nimiam hinc illinc adfluentiam aegre ferant: a quorum sententia nec meam longius discrepare, supra innui. Verum epim vero immensae lectionis opes, quas Tzschuckius, nominatim in urbium locorumque recensu, exaggeravit, et mihi necessitatem imposuerunt, prolixiori, quam vellem, esse in excerptis illis capitibus. Tzschuckio enim in Mela idem acciderat, quod in Eutropio, ut sibi nolenti ac fere inscio, per longum lectionis quotidianae cursum, tanta subnasceretur notarum moles. Neque haec commentandi in scriptores veteres ratio, quam alii valde improbant, in Tzschuckio mira nobis videbitur, si omnino studiorum ejus rationem cognitam, ejusque consilium, quod ipsi in utroque scriptore edendo obversabatur, perspectum habemus. Vehementer enim falluntur, qui Tzschuckii doctrinam et literarum studia posita fuisse autumant in rerum futitium, abstrusarum et ab usu remotarum scientia, vel in industria et pertinaci minutiarum diligenter conquirendarum et cum pulvisculo excutiendarum labore, quique ei defuisse criminantur justam judicii elegantiam, conspicuam illam in rerum utilium et juvenibus cognitu necessariorum delectu, eumque, ostentandae doctrinae gratia, sibi temperare non potuisse, quin, oblata opportunitate, ex divite suo penu eruditas opes, neque loco neque tempore commodo, largissime effunderet. Quarum criminationum uti posteriorem omnes, qui modestissimi viri animum penitus perspectum habebant, falsam et injuriam esse necum fatebuntur, ita priorem ipse satis superque diluit auctorum editionibus in scholarum usum curatis: in quibus, praeter Auctores Latin. Minores, Cornelius Nepos Gotting. 1804. et Eutropius Lipsiae 1804. editi excellunt: quas editiones si optimis horum scriptorum, ut praefendas, at loco et dignitate apponendas esse, tum propter textus castimoniam tum ob sapientem notarum parimoniam, confidenti judicio censeo, non vereor, ne in eo plus pietati et meo in praeceptorem amori, quam veritati dedisse videar. Eandem moderationem et prudentem in iis, quae juvenum captui accommodata erant, delectum probabat itidem in scholis publice habendis. Quod quidem hic eo magis mihi dicendum palamque sciendum est, quo saepius obtrectatorum quorundam voces a me auditae sunt, Tzschuckium sibi potius suaeque gloriae, quam scholae vixisse, eumque, dum in evolvendis antiquitatis monumentis domi desudavit, in munere obeundo parum religiosum fuisse praecipueque scholis publicis non justam impendisse operam. Quae opera si collocatur vel in meditata verborum notissimorum continua interpretatione et languida rerum vulgarium enarratione, vel in male sedula quorundam diligentia, qui ex spissis aliorum in-

Interpretum commentariis notarum opes compilant, compilatasque temere et ambitiose auditoribus, veluti dapes opiparas, adponunt; haud equidem infitior, utramque Tschuckio prorsus defuisse: at item ego contendo et testor omnes, qui egregii hujus viri disciplina se usos esse grati mecum laetantur, admodum frugiferas fuisse ejus scholas et artis ac verae eruditionis plenissimas. Etsi quidem, quod ego non negem, haud raro fortasse ne inspectis quidem ante, quae in scholis legenda erant, pensis, nedum meditatione antegressa perlectis, cathedram ascendiderit, tamen ampla ejus doctrina, quae ei in promptu erat nec in solis recondita diariis, intima familiaritas, quam assidua lectione cum utriusque linguae scriptoribus contraxerat, subacti inde judicii acumen et festivi ingenii vigor, quo brevem suam et ponderosam orationem animabat, nec non, quod maximi in doctore faciendum est, nativa quaedam facultas, res breviter, perspicue et jucunde tradendi, effecerunt, ut, inter alia levissima et satis trita, permulta occurrerent exquisitioris notae et acute doctaeque observata, quae viliora illa satis superque compensarent et erectioris ingenii juvenum animos ferirent, acuerent et ad privatae meditationis incitarent laborem. Qui autem in tam magnae eruditionis virum, qualem Tschuckium fuisse constat, violatae in munere fungendo religionis crimen confert, si quando, omissa privata commentatione, cathedram conscenderit, et ab hac operose instituta omnem scholarum habendarum fructum pendere opinatur, is caveat, ne puerilem mentis irbellicitatem et stuporem prodat, vel apud prudentes in justam inhonestae malivolentiae reprehensionem incurrat. Quam bene vero Tschuckius, ex quo Rectoris muneri praefuit, sua cura et vigilantia, in gravissimum saepe vacillantis valetudinis damnum, de Afraneo meruerit, quantum hujus scholae laudem et exsultationem suae doctrinae luce et nominis splendore apud externos quoque illustrarit, confirmarit et propagarit, uti invidiosum est multis demonstrare, ita etiam ab hoc loco alienum. Neque Tschuckio, opinor, crimini jure dari potest, quod horas subcivas et residui a negotiis publicis temporis momenta in libris scribendis edendisque collocaret, quibus sibi honorificam nominis memoriam apud aequales et posteros conciliaret. Et sicut vehementer erraveris, si in taciturna et umbratili vita magistri operae solis discipulis dicatae perseverantiam atque industriae scholasticae fidem semper sitam esse putares, ita etiam atque etiam cavendum est, ne de fide in obsequiis officii partibus et religione ejus dubites, qui ingenii operibus et scriptis ex scholae umbra in lucem prodire et literarum honorem suique nominis laudem promovere et conservare gestiat. Hic enim literarum amor, cum honesta gloriae cupiditate conjunctus, tantum abest, ut operae discipulorum institutioni impendendae fervorem et

constantiam exstinguat et bene de juventute promerendi studium obtorpescere sinat, ut inde, quoniam animo doctoris gravius efficaciusque industriae incitamentum subdit, ingenii vim intendit, iudicii facultatem multo lectionis usu subigit atque acuit mentemque amplioris doctrinae copiis in dies locupletat, non possit non largissima in instituendos juvenes redundare utilitas. Id in primis de Tzschuckio quoque valet: nec dici potest, quantam vim doctrinae ejus, editis libris publice probatae, amplitudo et laus in juvenes habuerit, quibus aliquid, ut cum poeta loquar, saliebat sub laeva parte mammillae. Illustre itidem suis discipulis praeivit diligentiae atque assiduitatis exemplum. Nam tanta erat in hoc viro perseverantia in literis tractandis ediscendisque et tantus lectionis diurnae et in multam noctem fere semper protractae tenor, ut fortasse admodum paucos nostra memoria invenias, qui ei pares sint censendi, neminem, qui superior. Quo etiam factum est, ut maturius, quam naturae leges jubere viderentur, firmi et bene compacti corporis vires consumerentur et stabilis membrorum compages justo citius soluta consideret in magnam literarum et scholae jacturam, quam Afra nondum eluxit.

Ampla vero illa et accurata antiquitatis cognitio, quam Tzschuckius admirabili sua diligentia sibi paraverat, temperata erat non vulgari rerum elegantiorum, praesertim linguarum recentiorum scientia, et ingenii ejus iudiciiue vigor et elegantia et pulcri venustique sensus maxime e carminibus ejus latinis elucet, quae ad unum omnia mirae sunt dulcedinis et ubique Latium redolent. Tametsi igitur fere nulla humanitatis et literarum pars exstitit, quae Tzschuckio prorsus fuerit ignota, tamen prae ceteris antiqua erat Historia et Geographia, in quibus totus habitaret. Quod quam verum sit, documento sunt scripti ab eo in Eutropium et Melam Commentarii. Jam vero hic dissimulare nequeo, mihi Tzschuckii ingenium et doctrinam perpendenti id saepe non tam mirationem, quam dolorem injecisse, quod eruditissimus vir hos infimae latinitatis et pusillos scriptores dignos habuerit, quibus tantam curam et tempus impenderet. Quis enim non doleat, tantum industriae, lectionis, et doctrinae in tam misellos auctores prodige profusum, neque tanti ingenii et eruditionis virum amplius illustrinsque nactum esse theatrum? Dicenti mihi haec aliquando coram vir optimus, quae erat ejus ἀφέλεια, disertis verbis respondebat, se poenitere quoque temporis et operae in Mela edendo positae, graviterque de fati quadam malignitate conquereretur, quod ad Strabonem edendum, qui ipsi ampliores laetioresque veteris Geographiae campum aperuerit, tum demum fuerit evocatus, ubi jam corporis vires deficere, ingenii iudiciiue acies obtundi et animi vigor flaccescere coepissent.

Quod vero ad Eutropium attinet, quem misellum Epitomato-rem Tzschuckius ingenti doctrinae apparatus instructum Lipsiae 1796. in lucem emisit, ipse editor in Praef. c. XII. p. XCIII. causas prolixioris Commentarii ingenue exposuit. Cum nempe eum Auctori- bus Lat. Min. breviter explicatum adpendere vellet, in progressu operis autem intellexisset, multa esse ex ipsis fontibus investiganda et conferenda, nisi vellet exposita undique temere corripere et incuriose referre: rem accuratius tractandam fidemque Eutropii historiam explorandam et sedulo cum aliis contendendam sibi sumsit: quibus disquisitionibus, si quis alius, maxime Eutropius ansam dedit. Hinc factum est, ut, Tzschuckio invito, tanta existeret adnotationum redundantia ac velut luxuries, quam, nisi accurati editoris provinciae simul deesse vellet, neque secando neque urendo restringere posset ac deberet. Sed vel in tanta notarum largitate admiraberis concisam orationis brevitatem iucundamque rerum varietatem, quae omnem satietatis ac taedii molestiam satis levat.

Ad Melam ut progrediar et de eo quaedam adjiciam, Praefationis consilium me jubet. Quod vero paullo ante de Eutropio monui, insperanti Tzschuckio et invito operam suam ad tantam eductam esse amplitudinem, idem in Mela sibi accidisse, diserte sub Praefationis initium fatetur ibidemque laboris sui rationem candide reddit. Noluit et hic editorum quorundam imitari levitatem, qui non propria animi inductione, sed redemptoris allekti pretio ad auctoris editionem praepropere se dare et volaticum industriarum manuum opus excuso plerumque temere priorum editionum, textu et expilatis nonnunquam expudorata fronte aliorum seriniis, in lucem emittere consue- scunt, sed, quo melius de hoc Geographo promeretur, ante omnia textum horribili typographorum et editorum incuria et temeritate versatum denuo sollerti explorare iudicio et curiose emendare, de- inde, quae ad interpretationem ac singulorum locorum illustrationem vel proxime vel remotius facerent, partim ex liquidis antiquitatis fontibus, partim ex seriorum libris, qui vel data opera vel per alia- rum connexum rerum de regionibus, locis et populis forsitan expo- fuerint, diligenter colligere et cum cura invicem comparare in ani- mum induxit. Quod consilium sapiens et literis perutile tam admi- rabili fervore et constantia exsecutus est, ut edendo Pomponio am- plius quam viginti annorum spatium insumeret. Jam vero nemo tam cupidi et maligni erit animi, quin necum obstupefcat vastos doctrinae exquisitoris thesauros, admirabilem eruditionis varietatem et raram nostra tempestate lectionis industriam, ubique in VI. illis Commentariorum Tomis conspicuam. Quarum quidem opum am- plitudinem eo magis admirabuntur, qui sciunt, quanta cura et *ἀγρί- βεια* in his coacervandis et componendis fuerit versatus. Id enim

Tzschuckius ipse mihi ingenue fassus est, nullum esse scriptorem ex antiquitate vel nostro aevo a se in illis Commentariis laudatum, quem non attente legerit et in usum suum excerpterit, neque ullum ab aliis jam citatum locum, quem non denuo evolverit, inspexerit, contulerit. Cujus quidem dicti fides quo minus sublesta esse et aliquam jactantiae speciem prae se ferre videatur, obstat modestissimus Tzschuckii animus et veritatis amantissimus. Quantum vero Tzschuckius eo nomine plurimis, qui nostra aetate antiquitatis monumenta illustrant, antecellat, non est, quod multis demonstrem. Sed quo pauciores erunt, qui Tzschuckii doctrinae atque industriae meritam laudem derogent, eo plures fore intelligo, qui hanc curam despiciatui habeant ac putidam dicant, eoque vilius his rerum antiquarum divitiis pretium statuunt, quod Melae nimis prodigo fuerint adpositae et nonnunquam neque certo judicio nec justo ordine expromtae. Ad priora satis erit paucis respondere eaque velut per lulum transmittere. Quis, quales, enim est, qui in editis libris interpretum incuriam malit, inconsiderantiam et temeritatem, quam nimiam diligentiam, cautionem ac modestiam, vel in his literarum campis sterilem ariditatem praeferat felici eruditionis et lectionis ubertati? Verae autem doctrinae magnum pretium neque scriptoris, cui addatur, ignobilitate, neque ordinis neglectione evilesceat, testantur Salmassii ad Solinum, Spanhemii ad Callimachum Commentarii, quibus, mea quidem sententia, haud scio an nullum, et vastitate et rerum expolarum varietate, similiorum, quam Tzschuckii in Melam Commentarium nostra aetas viderit. Qui vero justum ordinem in Tzschuckii Commentariis desiderent, ii pervelim cogitent, rem factu esse difficillimam et in multis ne facultatem quidem habere tam affluentem rerum geographicarum varietatem, et tam mirificam scriptorum veterum ac recentiorum inter se discrepantiam in certum cogere ordinem et ita invicem conciliare, ut cuncta ubique ad liquidum perducantur, nihilque in controversia relinquatur. Saepe in his consultius esse videtur, simpliciter, quid alii tradiderint et opinati fuerint, enarrare, quam controversam rem novis conjecturis et argutiis magis implicare et obscurare. Quocirca tantum abest, ut Tzschuckium, qui utique non raro, quae alii narrarint, nude tantum, et nullo interposito judicio retulit, taxandum esse censeam vel justam accuratorem et ἀρχαίαν desiderem, ut contra laudandam esse putem ejusmodi in lubrico hoc et salebroso veteris Geographiae cursu progrediendi rationem et commendabilem agnoscam circumspeditionem, qua contraverfissimorum laqueos declinare maluerit, quam errorum vel ingeniosissimorum laqueis turpius irretiri. Et si quid hinc illinc in rerum tam copiosarum investigatione ad verum non collineet vel si quid in his Commentariis ab incuria et defatigatione perperam

fusum reperiatur, id tum propter multa, quibus Tzschuckius in hoc opere profligando aliquoties interpellabatur, muneris negotia, tum propter rei ipsius difficultatem et amplitudinem humaniter excusandum est: *multa enim rimanti*, ut Fr. A. Wolfius alicubi ait, *etiam ineptum aliquid in mentem venire impune potest; modo a textu omnis vis et temeritas absit*. Et hujus temeritatis Tzschuckius ita expertus erat, ut vel in summa conjecturarum et emendationum suarum luce et veritate nihil in textu mutare sustineret. Quae modestia in suis inventis aestimandis sicuti multis mactanda est laudibus, ita quoque commemoranda est et commendanda multis, qui hodie criticam faciunt, ejus humanitas et verborum verecundia, quibus in explorandis et refellendis aliorum opinionibus ubique usus est.

Quae hactenus de Tzschuckio disputavimus, non veremur, ne aegre ferant cordati Lectores et aliena existiment ab hujus Praefationis consilio. Etenim non sola in meritissimum Praeceptorem pietas et amor nos induxit, ut hic quorundam obtrectationibus paucis verbis obviam iremus, sed ipsa res de Tzschuckii literarum studiis, doctrina et editis libris, nominatim de Eutropio et Mela, variarum, quas optimus vir a barbatis aequae atque imberbibus hominibus expertus est, cavillationum fontibus, quaedam dicere nos iussit. Impense autem laetabimur, si id fuerimus adsecuti, ut in posterum juvenes, deposito judicandi fastu et acerbitate, Tzschuckii merita de re scholastica et literaria pie et juste expendant, raramque ejus doctrinam reverenter suspiciant, et ut diligenti Commentariorum illorum et vastarum ibi collectarum lectionis opum contemplatione illustre diligentiae, assiduitatis et perseverantiae in humanitatis et literarum studiis exemplum sibi sumant discantque, verae ac solidae eruditionis vim et praestantiam non positam esse in vana et audaci novarum acutularumque sententiarum inventionem, qua quidam nostra tempestate doctrinae laudem captare soleant, sed sussultam eam esse accurata atque ampla antiquitatis cognitione nec nisi magno temporis ac laboris impendio posse acquiri. Quodsi vero juvenes, uti ex animo optamus, hujus editionis usu, quae, manuumstrarum labore Tzschuckiani ingenii et industriae opibus dotata, sanctis ominibus e Solorum tabernis in publicum prodeat, se in veteris Geographiae studio adjutos sublevatosque sentiant, eos rogamus, ut non mihi, sed piis Tzschuckii manibus pias persolvant gratias, nec minores habeant Schaefero, cujus admirabilis cura et oculorum acies operarum erroribus, vel in tenuissimis literarum formis, ita cavit, ut audacter contendam, nullum esse residuum *σφάλμα*, quod Lectoris oculos acerbius ferire posset. In cujus egregii viri benevolentia, multis mihi testificata modis, meus quoque animus, longo praefandi labore jam delassatus, jucunde requiescit. Scrib. Misnae mense Augusto 1815.

D E
P O M P O N I O M E L A .

§. 1.

Cum vetusti scriptores de *Pomponii Melae* gente, patria et tempore, quo vixerit, nihil scriptum reliquerint, ultra conjecturas et ea, quae ex ipsius libro conlatis indicibus efficiuntur, progredi non licet. Nomen *Pomponianam* gentem praefert, quae cum clara fuerit et equestri ornata splendore (v. Cornel. Nep. in vit. Attic. c. 1.), sunt, qui eandem et Nostro adsignent dignitatem adoptionis legibus vel ipsi vel maioribus tributam, ita ut ex Hispanica origine ad Romanae civitatis jura transierit. Alii, qui originem ejus ex *Annaeorum* gente repetunt, eum vel Marci Annaei Senecae, rhetoris, filium faciunt, vel ex L. Annaeo Seneca, philosopho, nepotem. Prioris sententiae adminicula quaeruntur ex libris M. Ann. Senecae, quippe qui tres reliquit filios, *M. Annaeum Novatum*, *L. Ann. Senecam*, philosophum illum, et *L. Annaeum Melam*, quorum nominibus Libr. 1. et V. Controversiarum Pater inscripsit. Neque adversatur temporum ratio. Cum enim Seneca philosophus a. u. 772. puer fortasse 10. annorum Romam deduceretur, quo junior frater Mela forsitan 8 annos natus erat, et cum Claudius Imperator de domita Britannia a. u. 797. triumpharet, quo Noster librum suum conscripsit, efficitur, Nostrium tunc annum 30. adtigisse et, cum teste Tacito Annal. XVI, 17. a. u. 820. ipse sibi manum intulerit, annos 50 vixisse. Verum enim refragatur huic sententiae praeter dicendi formam ab Annaeae gentis oratione discrepantem, partim quod, cum frater in exilium a Claudio missus Apocolocyntosin effudisset, hic eundem Imperatorem laudasse videtur libr. III, 6, 4., partim quod illum Tacitus *Mellam*, ut boni libri tuentur, non *Melam* producit. Quibus levioris fortassis momenti dubitationibus accedit nominis Annaei omisso, quod adoptionis jure non abjicere, sed novae inferre debebat familiae: quod tamen factum esse nusquam legimus. Altera sententia, quam Fabricius Bibl. Lat. Vol. II. p. 475. sequitur, tum certo historiae testimonio destituitur, cum Seneca philosophus in Consol. ad Helviam c. 16. Marcum filium unice inducat, tum etiam temporis computatione infringitur. Etenim si Seneca pater, triumphante Claudio, annum circiter 30. agebat, tunc

filios annos 10 ad summum natus, hujus libri auctor vix perhiberi potest. Denique quae de morte Mellae ap. Tacitum et Plin. H. N. XIX, 33. l. 16. narrantur, licet discrepent aliquantum, Nostro non conveniunt. Müllerus in d. Einleit. der alt. Lat. Schriftst. T. V. p. 417. ex clara gente Pomponia ejus originem deducit, cui sententiae, si id per adoptionis leges factum esse statuimus, non obstat, quod Hispanus fuerit. Ad liquidum vero haec res perducere nequit.

§. 2.

De patria ejus quaestionem impeditiorem facit lectionis varietas in eo loco II, 6. l. ubi patriae suae mentionem injecit. Nos, loco isto adtente considerato, librorumque vestigia pressius secuti, eam existimamus propius ad verum conlineare opinionem, quae *Tingenteram* vel *Cingenteram* praefert. v. Not. Licet quidem largiendum sit adversantibus, qui hic vel *Mellaria* vel *Tartessos* legere malunt, urbem illam ignobilem fuisse atque obscuram, non tamen, cum Codd. testimonium et orationis contextus magnae sint auctoritatis, id impedit, quo minus patriam, facta ejus mentione, gratus praedicaverit et apud posteros nobilitaverit. Saltem haec ratio praestat aliorum opinioni, quibus simpliciter *Tingi* h. *Tanger* est, vel *Tingi Ibera* s. *Tingi altera* s. *Cetraria*, quam eandem putant *Iuliam Traductam*, *Iuliam Iozam*. Hermolai Barbari correctionem *cingente freto* prorsus usitata Nostro orationis forma respuit. Hodie *Tariffenses*, notante Olivario, civem suum jactant. Alii sententiam cohibent nec liquere pronuntiant.

§. 3.

Certiora adferri possunt, si de tempore, quo vixerit, movetur quaestio. Aetatis autem haud incerta indicia ducuntur ex immutata per temporis vicissitudines regionum descriptione et novata urbium appellatione. Cum enim libr. I, 13, 2. *Solorum* mentionem ita injicit, ut *Pompejopolis* nomen sua aetate gessisse adfirmet, ante Pompejum certe vixisse non potuit. Porro libr. III, 5, 8. et 9, 3. *Iol* commemoratur, quam suo tempore *Caesaream* vocitatem esse scribit: unde discimus, eum non vivere potuisse ante Augustum, cujus liberalitate Juba in regnum restitutus erat. Minus recte enim Vossius de Hist. Lat. III, 1. eum Jul. Caesaris aetate vixisse conjicit: cui etiam repugnant verba quia *Jubae regia fuit*, et termini inter gentes Gallicas et Italicas ad Auconam notatio II, 4, 5. qui olim *Aefis*, postea Caesaris aetate *Rubico* erat. Augusti aetatem spectant *turris Augusti in Hispania* III, 1, 9; *tres arae* in eadem III, 1, 9. *urbs Caesar Augusta* II, 6, 4. illo tempore condita, auctore Strab. III. p. 104. l. 151. et *Augusta* in Treviris III, 2, 4.: etsi inde perpe-

ram concludas, Melam sub Augusto floruisse. Nec magis certa est eorum opinio, qui eum ad Tiberii aetatem transferunt, quod Noster I, 12. extr. Typhonem, cuius nomen, teste Eustathio, Tiberius in Orontem immutavit, eodem nomine producit. Sed longe certissimum aetatis indicium exstat III, 6, 4., ubi de Britannia sermo est per *principum maximum* aperta, quod non nisi de Claudio dici posse diserte monet Sueton. c. 17. Quum vero Claudius illam expeditionem anno imperii tertio a. u. c. 796. suscepit, conjectura haud incerta fieri potest de tempore, quo Mela hunc librum conscripsit. Ad Claudii imperium ducunt etiam narrationes de abolitis Druidarum sacris III, 2, 3. et de phoenice III, 7, 10. Nec obstat, quod Orcadas memorat lib. III, 6, 7. quas anto Vespasianum et Titum incognitas fuisse tradit Tacit. Agr. c. 10. cum alii Claudium eas Rom. imperio adjecisse adfirment. Male igitur aliquis ad Flaviorum tempora Melae aetatem proferat. Claudii aequalem fuisse Melam recte contendit primus Vadianus, nec mirum esse debet, quod Mela eum *Principum maximum* vocat, cum ex seculi illius more magnifica quaeque de Imperatoribus praedicare solerent. Quam diu autem vixerit, parum liquet, cum nec ad conjecturam aditus detur.

§. 4.

Inclaruit Mela libro quamvis brevi, elegantissimo tamen et utilissimo, in quo orbis descriptionem Latinorum auctorum primus proposuit. Titulus hujus libri maxime variat in Codd. et Editt.; modo enim *Geographia*, *Chorographia*, *Cosmographia*, modo *descriptio situs orbis* vel *de situ orbis libri tres*: quae varietas orta est a librariis, qui concepta libri imagine, utcumque libuissent, titulum adjecerunt. In ultimo tamen a longo inde tempore consenserunt Editores, hanc fortasse ob causam, quia Mela ipse in aditu operis se de orbis situ dicturum promittit. Librum integrum ad nos pervenisse, exordium finisque docere videtur, etsi sunt, qui aliter statuunt. An praeterea majus opus aut scripserit vere aut commentatus sit, quaesitum est ob Praefationis verba: *Dicam autem alias plura et exactius*: quae tamen commode ad uberiores eorum explicationem referri possunt, de quibus strictim breviterque in prioribus 4 capitibus dixerat.

In ipsis autem rerum locorumque descriptionibus, ubi aptam justamque seriem vix aut raro desideres, hunc ordinem tenuit: In libro I., facta terrae partitione partiumque brevi descriptione, a Mauretania orditur, ultima Africae in occasum regione; inde in ortum Asiam versus egressus Numidiam, Africam proprie sic dictam, Cyrenaicam, Aegyptum, Arabiam, Syriam, Phoenicem, Ciliciam, Pamphyliam, Lyciam, Cariam, Ioniam, Aeolida, Bithyniam, Paphlagoniam et, quae inde prope Pontum, Bosporum Cimmerium et

paludem Maeotida expositae sunt regiones et gentes ad Rhipaeos usque montes prosequitur. Libro II. inde digressus ripam Tanais et oram Maeoticae paludis Europaeam et Scythas Europaeos perstringit, altero latere a Taurica Chersoneso Euxini litus ad Byzantium usque pervectus, ubi Thracia obversatur, quam excipiunt Macedonia, Thessalia, Hellas, Peloponnesus, Epirus et Illyricum. Subsequuntur gemina Italiae litora, Gallia Narbonensis et Hispaniae latus ad fretum usque, unde coeperat. Hinc ad Tanais ostia cursu reversus insulas interno mari sitas recenset. Libro III. internum mare egressus oram Hispaniae occidentalem et septentrionalem persequitur, quatenus Oceano adtinguntur. Hinc Galliarum ad Oceanum, Germaniae, Sarmatiaeque tractum in Scythica usque litora marisque Caspii in terras ingredientis fauces describit, gentibusque aliquot enumeratis Oceanique insulis per Eoa litora Indiae ad Gangis ostia vertitur. Cujus maritimo tractu lustrato per Carmaniam, Persas, Arabas, quatenus oras habitant, in interiora Africae loca exspatiatur. Quibus expositis in occidentalem Libyae oram versus Aethiopas Hesperies progreditur, tandemque, unde coeperat, in Mauritania ad Ampelusiam promontorium subsistit. Igitur interni maris oram, ut hominibus et rebus illustriorem, accuratius et prolixius descripsit, externis autem regionibus tertium modo librum dedit.

Ipsam opus jam antiquissimae editiones cum Codd. in tres libros divisum exhibebant, quorum primus sine numero tamen capitum segmentis factis inscriptisque tres orbis terrarum partes indicat, cum Asiae et Africae particulari descriptione, reliqua dispersitis tantum libris separatique paullum regionibus uno fere tenore ad finem usque procedunt. Hinc posteriores capita numerarunt, praefixis potiorum regionum titulis, plura modo, modo pauciora: quam varietatem librarii invexerunt, ut Vossius capitum divisiones et inscriptiones ad remotiora tempora et ad ipsum Melam rejiciendas esse opinatur, quia III. c. 10. *Atlas et Atlanticum pelagus* in titulo fuerit scriptum; quare non opus fuerit, verbum *Atlantis* repetere. Sed huic opinioni contraria quoque sunt verba *particularis, mediterraneum*, quae Melae aetate nondum in usu erant. Quem nos secuti sumus capitum ordinem, instituerunt Gronovii.

An Romae librum scripserit, ut Vossius putat, non est quidem a vero alienum, etsi certi quid statui nequit.

§. 5.

De vitiis et virtutibus hujus operis ut juste statuamus, cogitandum est, quam parum exploratus terrarum orbis fuerit veteribus et quam fuerit difficile in ea, quae tunc erat, librorum penuria et caritate aliorum narrationes et descriptiones conquirere et percipere.

Quare non mirum erit, si Melam in multis a vero aberrantem depredimus: cuius quidem culpa cum in illos auctores transferri possit, tum ipse solus reprehendi debet, si parum in hoc argumento rationem sequitur nec, quae professus est, re ipsa praestat. In quo hoc notandum est, quod, cum fingat maritimum cursum, non tamen eum semper tenere, sed subinde consistere et navi velut egressum in vicinas terras exspatiari videmus, cuius vel unum exemplum in Graeciae descriptione II, 3. commemorasse sufficiat, alia in notis tetigimus. Quod vitium si leve sit et excusabile, gravius tamen oboritur, quod, cum ita instituisse, a suo ipse consilio descivit et cum, clarissima quae, que se strictim dicturum esse in Praefatione adfirmasset, multa tamen loca, ob celebritatem commemoranda, praeteriret, alia contra obscuriora commemoraret, etsi quaedam, ut *Cannas*, *Carras*, *Trebiam fl.*, *Trafimenum* lacum, ob calamitatis memoriam caute silentio praetermisisse videtur; alia porro sub regionibus cognominibus tecte indicat, ut *Antiochiam*, *Smyrnam*, *Damascum*, urbesque alias. Multa vero parum probanda ideo irrepperunt, quod Mela non suae aetatis Geographiam exhibuit, sed ultra Alexandrum M. et Philippum descendit. Hinc factum est, ut plura bona fide ex antiquioribus transferret, et quae v. c. de *Troglodytis*, *Gamphasantibus*, *Arethusa*, *India* etc. fabulose tradebantur, populos in pristinas sedes reduceret, v. c. *Phaeacas*, *Pyraeos*, et omnino, quae olim fuerit locorum facies, qui incolae et mores, commemoraret. Porro antiqua nomina, quibus nova successerant, retinet, alia contra duobus deceptus nominibus tanquam diversa adfert, v. c. II, 1, 6. c. 2, 5. alia ordine praeposito recenset, ut *Lyciam* et *Pamphyliam*, *Arabicum mare* et *Persicum*, *Hyrcanos* et *Cadusios*, *Achajam* et *Elida*, *Calatin* et *Tomos*. Idem in singulorum situ observatur. Sui oblitus fuisse videtur, cum *Leucada*, oppidum *Leucadiae*, in *Acarnania* recenset, cum postea *Leucadiam* ipsam insulis seorsim adnumeret. Negari tamen nequit, permultas in locorum situ et nominibus confusiones a librariis et editoribus inventas fuisse, qui multa male disjecerunt et nomina ita deformatum, ut vera scriptura vix erui possit. Ubi tamen Mela vere aperteque erravit, non excusari potest cum Ciacconio, quasi noluerit confusa et perplexa nominum citatione orationis ornatum impedire, cum in opere geographico strenua ordinis observatio praecipua virtus sit aestimanda. Quod ipse Mela sensit videtur, cum in Praefat. lectores de perplexo satis locorum ordine moneat, ut admissorum in eo errorum gratiam praecipuet.

Progredimur nunc ad libri virtutes, in quibus primo loco haec ponenda esse videtur, quod Pomponius, ut in rebus historicis et geographicis fieri decet, vera adferat, fabulosa fallaque a certis et indubijs diligenter et quatenus licet, separet. Licet enim ipse ne plurima

quidem loca, uti Strabo, peregrinando obiisse videatur, cum conjecturae talis itineris ex illustrioribus locorum, v. c. *antri Corycii*, *Garumnae*, descriptionibus petita perquam incertae sint: in usum tamen gravissimos auctores, in quibus ipse *Homerum*, *Hannonem*, *Hipparchum*, *Cornel. Nepotem* nominatim producit, adhibuit eosque excerptit; alios vel silentio praeteriit, vel communi Graecorum et Romanorum (II, 5, 7.) nomine usurpat, vel his innuit formulis: *ita veteres tradidere*, *ut doctioribus placet*, *auctores quos sequi non pigeat*, *ut experti tradiderunt*, *ut fabulis traditur*, *ut quidam putant*, *ut alii ajunt*, *ut ferunt*, *accepimus*, *memorantur* et similibus, ex quibus aliquae dubitationem vel fabulosam rationem indicant. Neque uno semper contentus duce diversorum narrationes profert, ne temere eos secutus esse videatur, et ut lectores, facta comparatione, res ipsas accurate explorare queant. Vide modo, quae de Oceani accessu et recessu III, 1. de priscis Cariae incolis I, 16. de Antandri nomine et origine I, 18, 2. de terra Oceano circumflua III, 5, 8. de Thebis Aegyptiis I, 9, 9. et de vasto et incognito Africae tractu III, 9, 3. exponit. Hinc vero factum est, ut in regionum recensu diversorum temporum res et facta deinceps posita commemoret, locorum intervalla modo stadiis, modo passibus, modo navigationibus notet, neque in aliis quibusdam certum tenorem servet, prout alii alia ei subministrabant.

Quos autem Mela praeter auctores supra memoratos consulnerit, non nisi conjecturis levibusque indiciis erui potest. Herodotum in his praecipue poni debere, evicit Schottus in Geogr. et Historicis Herod. p. 330. adn. Melae Abr. Gronovii 1748. In rebus Gallicis et Britannicis ducem sequitur Iul. Caesarem, ut docet locus III, 3. conlatus c. Caes. de B. G. VI, 21; in Aethiopicis fabulosos illos *Megasthenem* et *Deimachum*, ut colligi potest ex iis, quae Strabo lib. II, p. 48. l. 70. refert, si Melam III, 10. compares. An ipsum Strabonem reddiderit, incertum est, etsi Salmastius ad Solin. c. 38. p. m. 544. antri Corycii descriptionem I, 13, 3. ex Strabone XIV. p. 467. l. 671. sumtam, Casaubonus ad Strabon. IX. p. 296. l. 430. Strabonem a Nostro II, 3, 2. de interiori Thessalia verbo tenus expressam et Astruc in Hist. Nat. de Languedoc p. 33. Melam in litore Galliae lapideo et piscibus fossilibus II, 5, 4. ante oculos habuisse Strabonem IV, p. 126. l. 132. contendunt. Alii alios scriptores, e quibus Noster hauserit, proferunt majori minore probabilitate et fide. Ita Vossius *Ephorum*, *Hecataeum*, *Hellanicum*, *Herm. Barbarus Theagenem*, *Artemidorum*, Schottus *Polybium*, *Stephanus Callimachum*, Wesseling. *Diodorum Sic.* XVII, 7. in speciosa descriptione solis orientis in Ida lib. I, 18, 4. Mannert, in Geogr. d. Gr. u. R. T. I. p. 122. *Eratosthenem* nominant, etsi in divisione terrae ab illo discedit. *Apollonium Rh.* diligenter legisse ex narra-

tionem de Mossynorum regibus I, 19, 10. et ex Dysceladi mentione II, 7, 13. liquet. *Metrodorum* esse secutum in terminatione Philoteris III, 8, 7. ponit Pintianus, ut in narratione de immanibus ad Rhyndacum anguibus I, 19, 3. sicut non obscure discitur ex Plinio VIII, 14. illius auctoritatem in eadem re iisdemque verbis proferente. Haud raro autem, quos duces habuerit, exquiri nequit, etsi eum lubenter antiquiores Graecos secutum esse, ex multis intelligitur. Neque tamen temere corripuit, quae in aliis parata deprehendit, sed et iudicium, diligentiam et prudentiam in delectu adhibuit. Quod manifeste declarant voces et formulae, dubiis interpositae rebus et fabulosis. Praeterea fabulas ipse indicat, (II, 7, 2. 12. III, 6, 8.) barbara et a Rom. linguae usu aliena nomina cognovit, (III, 1, 10.) nominum causas et origines dijudicat, (I, 18, 2. III, 7, 7.) de incolarum vetustate disputat, (I, 16, in.) mores mutatos comparat, (III, 2, 3. 4.) locorum conversiones attingit, (II, 3, extr.) prolixius fere et quasi lubentius in rerum naturalium causas inquit vel dubitanter aliorum narrationibus suam opinionem superstruit. (I, 9. III, 1. II, 7, 6.) Quae vero fabulosa, incerta et vana esse nemo infitiabitur, v. c. de *phoenice* (III, 8, 10.), *ingentibus formicis* (III, 7, 2.), *Panotis* (III, 6, 8.), *Himantopodibus* (III, 10, 3.), *Blemyis* (I, 8, 10.), de *hominibus mutis orisque usu carentibus* (III, 9, 4.) aliisque Asiae Africaeque monstris; ea inscitiae illius aetatis, rerum obscuritati auctorumque aliorum malae fidei tribuenda sunt, v. c. *Daimachi*, *Megasthenis*, quos *ψευδολόγους* diserte vocat Strabo. Alia, quae in hominum moribus locorumque situ ap. Nostrum discrepant; postea sunt immutata, alia posthac diligentius explorata vel rectius cognita; quaedam adeo confirmata, multa, ut nunc, admirationis injiciendae aut delectationis alendae causa verborum ornatu praeter rem in majus aucta. Multa Noster certius cognoscere et explosa negligere potuisset, si aut voluisset Strabonem consulere aut consulendi copiam per rei librariae difficultatem habuisset. Neque culpa cupide in Melam transferatur, si quas gentes et urbes ab eo omissas esse animadvertimus, quas fama etiam vulgaverat, contra ignobiliores et tenuiores productas, cum constet, quoties scribae nomina remotiora et obscuriora depravaverint, alia etiam ex vitiosa vel male excepta pronuntiatione variaverint. Adcedit rerum humanarum vicissitudo, quae sursum deorsum omnia fert et difficilem reddit rerum commemoratarum dijudicationem.

Alia libri virtus in magna orationis brevitate, qua amplissimam rerum copiam concludit, cernitur. Quapropter nemo recte in Melam reprehendat obscuritatis vitium, si quando vividior adfurgat oratione, condensatis et confertis verbis sententias contrahat, fluxamque et diductam seriem coerceat, quamvis non negemus, in tam tenui li-

bello adolescentibus, ut videtur, scripto, in quo adumbratur potius quam exprimitur plena Geographiae imago, dicendi genus planius, apertius et tenuius facile desiderari posse. Ne vero ex mera locorum gentiumque commemoratione taedium satietasque legentium oriretur, elegantissimis et vividissimis fluminum, antrorum mariumque descriptionibus, clarorum hominum, pugnarum, victoriarum mutationumque notationibus et prolixioribus, saepe, quam libri consilium ferre videatur, rerum memorabilium earumque causarum expositionibus prospexit. Ex quo non temere Schottus judicare videtur, ne ipsum quidem Ciceronem, si Geographica, quae scribenda susceperat, (v. Ep. ad Attic. II, 4. et II, 7. in.) absolvisset, elegantius scripturum fuisse. Cum vero Mela tot virtutibus ac vitiis conspicuus sit, enata sunt varia VV. DD. judicia, quorum aliqua conlegit Th. Pop. Blount in Censur. celebr. Auct. p. 104 sqq. Veteres quid de eo censuerint, ignotum est, quippe quibus minime innotuisse videtur, et si qui posteriores, v. c. Servius, Iornandes alique, ejus mentionem faciunt, nullum judicium interponunt. Recentiorum quidam, v. c. Vossius et Cluverius, contendunt, neminem Latinorum adcuratius de Geographia scripsisse, contra sentiunt Verderius in Cens. auct. antiq. p. 7, Penzelius in Vers. Strab. Germ. Vol. II. p. 856. n. 15. et Gatterer in Commentt. Gotting. Vol. XII. p. 194.

§. 6.

Quod ad orationis formam attinet, facile is, qui animum attentum ad ejus lectionem attulerit, cognoverit, multa inesse, quae eum in hoc quidem vel simili scripturae genere ab aliis facernant et singulari elocutionis forma distinguant: quod tamen non ita dictum velimus, ut de singulis, sicubi apud alios occurrant, contendamus. Huc primum referimus verba Melae vel plane propria vel antehac in bonis aequae auctoribus nusquam aut rarius obvia, v. c. *brevis, cinctorium, transjugare, innavigare, amflexus, generatrix, pervetus, perfervere* et similia e vocula *per* composita, quibus Noster valde delectatur. Porro rarius, ante Melam certe, reperiuntur *diu* et *aliquandiu* de spatio et cursu fluminum, *capulari, archium, promisce, praenavigare, fabre, angustare*. Rariorem item usum et significationem habent alia, v. c. *causa* pro res, *orans* pro orator, *genus* de gente, *principia* de fontibus, *statim* de locorum vicinia. Alia per se satis frequentata nexu insolentiorum formam induunt, ut *alia mira, aliter a ceteris, Graecia vecta in meridiem*. Mirifice autem amat terminationes nominum graecas in casibus rectis atque obliquis, etsi in utrisque, quod quidem Codices docent, perpetua lege adstringi nolit. Ex eodem fonte structurae quoque variae manarunt, ita ut poetarum more v. c. *saeva hiemis, immania gentium, idem ingenii* dicat et in-

finitivum cum adjectivo jungat, ut *adspici dignissimam, potari pulcherrimam*; quo etiam referri possunt *quas taceri dispendium est, quem maximum est eloqui, calcatum Herculi solum*, et similia. Recedit tamen passim in nominibus a Graecorum forma, eaque nonnunquam inusitate effert, v. c. *Gyrtona, Dertona, Antronia, Bargylos*, et aliqua praeter Graecorum exemplum et Latinoꝝ morem diverso numero, genere et casu effert, v. c. *Megaram, Pataram, Tauroin*. In nominibus peregrinis et barbaris adhibet fere, quantum licet, terminationes latinas, *Sardabale, Rusgada, Barbesuda*, etsi, ut Codices innuunt, nec illas respuere videtur. Tertiam Praeteriti personam plur. in *ere* flectere solet, alias contrahit, et ablativos saepe absolutos ponit, ut *medio, imbre, ripis, latere*, nec non singularem pro plurali frequentat, ut *piscem, pecore, fruge*. In deliciis autem Nostro sunt verba *late, vastius, vaste, infestus, infestare, agere, ferre, aperire, qua*: in aliis Livium et Sallustium imitatus esse videtur.

Maxime autem notanda est in Nostro verborum copia in ipso Geographiae connexu et serie adpositorum, quae vel proprie vel improprie adhibentur, insignemque saepe et suavem efficiunt orationis varietatem. Conspicua inprimis est haec copia in iis, quibus cursus progressionem, regionum incolae, locorum originem, situm, formam, partes, tractus et fines, fluminum ortum, cursum et exitum, mariumque fines et ambitum indicat. Praeter hanc geographicam rationem sua habet verba verborumque formulas, modos et structuras, quibus delectari videtur. Sic frequentativa lubenter ponit; multum comparationibus, relationibus et moderationibus tribuit, quibus oratio eleganter vel inflectitur, vel propellitur. Inde verbum vel nudum vel auctum aliquoties refert, ut in rerum et causarum progressionem, vel in diversarum rerum ex ipso connexu similitudine: v. c. *parva oppida, parva flumina; diversis frontibus diversa maria prospectant; urbs inclutis civium ingeniis incluta*: sic cum augmento redeunt *vastum vastius, grandis grandior, altus altius*. Suavissima porro sunt exempla efficacissimae illius brevitatis, qua unum verbum pluribus iisdemque diversis rebus adponit, v. c. *ita nominibus, at locis differens; Utica fato Catonis insignis, Carthago suo; solo quam viris melior; fide et aerumnis incluta*, et sexcenta alia. In magna tamen brevitate non adspernatur synonymica, et copiam quasi effundit, vel ut explicet praecedens, vel ut sonantior reddat orationem, v. c. *permutat ac miscet; caput atque exordium; signa atque vestigia*, et similia, quae et in aliis auctoribus brevitatis studiosis deprehenduntur, ut docent Cortius ad Sallust. Catil. 51, 25. et Ernesti ad Tacit. Histor. IV, 64. Qua arte autem ejusdem rei notationem variet, inprimis docet descriptio fontis, quem Solis vocabant, lib. I, c. 18, 1. Qua quidem varietate non solum satietatem arcet, sed et verbis

exquisite delectis coloribusque adspersis sensus mulcet captosque tenet. Vulgaria enim verba et quibus res nude et simpliciter indicantur, spernit, veluti *esse, facere, habere, sequi*, et commutat cum iis, quae vividam quasi ipsarum imaginem exhibent, ut *adtolli, surgere, in altitudinem abire* de montibus, *urbes stant, nives sedent, specus hiatu patet, mare litus findit, terra fluminibus impedita, montibus aspera, paludibus invia, terram sylvae cautesque exasperant*. Haud raro, ut plenior et inlustrior rerum descriptio in artio rem quasi formam contrahatur, participia, substantiva vel adjectiva, quae speciem declarent, inserit, v. c. *mare abigit vaste cedentia litora; submotas terras — ambitu circumagat; fossa navigabili alveo effundit amnis partem*, et quae sunt alia. Hinc saepe verbis substantiva praefert, ut orationem reddat gravio rem et festivior em, v. c. *locus magni discriminis spectator et testis; nandi non solum patientia est, sed et studium*. In eundem finem ea, quae in terris inveniuntur, vel notantur, ab ipsis terris effecta dicit vel rebus tribuit, quae proprie in homines cadunt, v. c. *Haemos — Hadriam ostendit; Euboea promontorium extrudit; terra portum admittit*. Ex quibus omnibus facile intelligitur, quantum coloris et ornatus Mela a poetis traxerit non in verbis solum, sed et in plenioribus dictionibus. Inprimis ingeniosus vigor Melae enitet in descriptionibus prolixioribus, quibus passim aridum locorum recensum distinguit, ut *antri Corycii, labyrinthi, maris exaestuantis, Nili inundationum, Garumnae, Euphratis, morum item et rituum*, ubi insolentiora passim captare et rerum involucria quaerere videtur. Elegantiam orationi item conciliat, quod neglectis saepe copulis narrationem per brevissima membra deducit et, quando plura connectit, saepe in medio orationis cursu paullum consistit et vel formulas vel sententias adspersit, quas rebus miris vel inlustribus interponit, ut adtentionem excitet et contineat, v. c. de Helle ponto ponte juncto *mirum atque ingens facinus*; de Colcho rum conversione in *quantum res transeunt*; de Philaenorum sepultura *mirum et memoria dignissimum facinus*; quo et referri possunt adpositiones, eadem fere de causa insertae, ut *impeditum opus, Phidiae, Artemisiae opus*, et alia. Etenim cum saepe adpellationes externae vel graecae proferendae essent hominum et locorum, illorum origines, causas et rationes subjungere, graeca latinis verbis commutare aut explicare solet. Hactenus de Melae oratione.

§. 7.

In Codicum atque Editionum recensu, quum nostri instituti ratio summam poscat brevitate m, ita versabimur, ut e Codicibus, quorum, si fides habenda est A. Gronovio in Praef. ad Melam ed. 1743., tam larga est copia, ut fere omnes Abbatiarum et Monasteriorum

bibliothecae praecipuae P. M. MSSis instructae fuerint, non nisi eos adponamus, quos Tzschuckius vel suis ipsius oculis inspectos vel ab aliis conlatos ad constituendum hujus editionis textum adhibuit, et ex Editionibus insigniores tantum et rariores commemoremus.

Ulus vero est Tzschuckius subsidiis Codd. 22., ex quibus ipse inspexit *Lipfensem* e bibl. Senator. membran. form. 8. fol. 54. seculi, ut videtur, 14.; — *Cudianum* ex bibl. Guelpherbytan. membr. in 4. seculi 15. ineuntis aut 14. exeuntis, splendide ornatum: — *Rhedigerianum*, quem Vratislavia continet, ejusdem fere aetatis; — *Cibiniensem*, quo praestantissimo codice Transylvania gloriatur, membr. sec. 13. aut ineuntis 14.; — *Pragensem* bibl. Clement. recentioris aetatis fetum, qui multis vitiis scatet. Collationes accepit trium *Parisiensium*, quorum primus in Catalogo Codd. Mss. Bibl. Reg. P. III. T. IV. (Paris. 1744.) recensetur P. 2. n. 4890. et est chartaceus sec. 15.; — alter P. 6. n. 4832. membr.; omnium antiquissimus, exaratus ad finem sec. 14.; — tertius P. 6. n. 4833. membr., splendide ornatus, sec. 15. ut videtur. Porro nactus est lectiones cod. *Havniensis* ex bibl. reg. Daniae, chartac. sec. 15.; — *Zalusci* Varsoviae repositi, cujus aliquae bonae lectiones ad Tzsch. venerunt; — *Augustinorum Codicis* Romae servati, chartac. sec. exeuntis 15. vel ineuntis 16. in difficilioribus locis; — *Veneti* ex bibl. D. Marci, membran. in 4. sec. 15.; — *Vindobonensis* ex Palat. bibliotheca. Praeterea ulus est lectionibus 5 *Vaticanorum* editioni Florent. 1526. adscriptis; — *Bononiensis*, cujus multae lectiones in marg. ed. I. Gronov. 1685. notatae erant: quae subsidia bibl. Lipf. Sen. suppeditavit; — *Florentini* et *Vaticani*, quorum lectiones I. A. Fabricius edit. Voss. 1658. adleverat neque tamen ultra c. 6. progressus erat: hanc editionem suppeditabat Bibl. Univ. Havniensis.

Haec de Codicibus. Restat, ut de Editionibus aliqua adferantur, quas si quis per aetates digerere velit, commode octo poterit designare. Omnino autem numerantur ab Ed. Principe 148 editiones, ex quibus Tzsch. 46 vidit et adhibuit.

Familiam ducit editio sine loco, anno et editoris nomine, quam Ernest. in Bibl. Lat. Fabric. T. II. p. 76. in principiis artis typograph. in Italia factam esse existimat, etsi alii dubitant. Forma est octon. major fertque chartam literasque nitidas, ceterum vitiis gravioribus scatet et verborum corruptionibus, quales Codex tulit, quem repetit. Est, Bibl. Senat. Lipf. cimelium, unde Tzschuckio ejus copia facta est. Ab hac raro discrepat Mediolanensis 1471. 4. quam Tzsch. item manibus versavit, uti et binas Venetiis uno eodemque anno ac forma expressas 1478. 4. nec non Venet. 1482. 4. Adscribuntur huic aetati quatuor aliae, quarum tamen aliquae dubiae sunt. — Aetatis secundae conditor est *Hermolaus Barbarus*, cujus emendationes

undecim hujus aetatis editiones tantum non omnes sequuntur. Primo loco ponenda est editio sine loco et anno in 4., quae intra an. 1492 — 1503. prodiiſſe videtur, quia in averſa parte Herm. Barbari Praef. ad Alexandrum VI. Pont. M. legitur, etſi inde certo evinci nequit, H. Barbarum ejus auctorem et moderatorem fuiſſe. Ejus exemplar e biblioth. Guelpherb. accepit Tzſch., in cujus margine antiqua manus non ineptas emendationes adleverat. Perrarae eſt in noſtris terris Salmanticae. 1498. 4. editio, quam Madriti ſat lauto pretio a Tzſchuckio emtam in conſiniſ Hispâniae et Franco-Galliae belli tunc graſſantis vorago interceptit. Io. Camertis ſtudio prodiiit Viennae 1512. 4. quem ſequitur Lipſienſ. ſine an. 4. haud dubie intra an. 1459 — 1517. — Aetas tertia eſt Vadiani, immiſiſſis ſuperiorum editionum repetitionibus. Mela c. Io. Vadiani commentariis prodiiit Viennae 1518. fol., qui in textu H. Barbari emendationes fere amplectitur, ſed multas quoque novas eaſque bonas lectiones protulit. Prodiit item Baſileae 1522. fol. c. comment. Io. Vadiani, cui praefatus eſt Grebelius. Commentarius ampla et frugifera eruditione reſertus eſt, etſi Vadianus paſſim aliena immiſcuit. Rara eſt Aldina Venet. 1518. 8. quae cod. Venet. fere ſequitur. — Aetatis quartae auctor eſt Petr. Olivarius, cujus editio ſine loco et anno ante an. 1559., ut videtur, prodiiit c. commentario, quem imi ſubſellii magiſtrum prodero ait Voſſius. Quae Baſileae 1538. fol. in lucem emiſſa eſt, ea primis tabulis geographicis inſtructa eſt. Praeter has ad hanc aetatem referuntur 24 aliae, quarum plurimae ſuperiores editores ſequuntur. — Aetas quinta eſt Vineti, cujus editio Pariſ. 1572. 4. acutatas continet emendationes. Mira eſt editio Coloniae Agrippinae 1572. 8., cujus titulus: *Guil. Sooni Vantesdeni auditor ſive Pomp. Mela diſputator de ſitu Orbis*. Nempe Angluſ hic Melam in ſcenam producit, ita ut Guilielmus interroget, P. Mela reſpondeat. Henr. Stephanus reddidit Olivarium Pariſ. 1577. 4. — Aetatem ſextam auſpicatur Andr. Schottus edit. Antwerp. 1582. 4., qui Melae non malam operam navavit. Rara eſt editio Franc. Sanctii Salmanticae 1598. quae ad Tzſch. Madrito miſſa medio in curſu periit. Ceterae hujus aetatis, quarum 10 numerantur, vilioris ſunt pretii. — Aetatis ſeptimae conditores ſunt *Jſ. Voſſius* et *Gronovii*. Ille, multis, praefertim 3. codd. conſultis, Melam Hagae Comit. 1658. 4. cum obſervationibus in lucem emiſit, in quibus quum Salmaſium acerbius notaſſet, ſurrexit contra eum Iac. Gronovius, ſuppreſſo nomine in Melae edit. Lugd. Bat. 1685., vindex acerrimus et irae plenus, quam ne poſt mortem quidem Voſſii depoſuit, ſed et manes ejus vexavit in edit. 1696. Etſi Voſſius non ubique ſatis adcurate verſatus eſt, tamen ejus editio, multiplicis doctrinae commentario inſtructa, proprias habet laudes, quas ipſe Gronovius agnoſcit. Uti Voſſius

maximam partem Vinetum, ita Vossium secutus est Gronovius, nonnullis hinc illinc mutatis, 3 codd. adjutus. Hanc editionem multis accessionibus locupletatam repetiit Abr. Gronovius, Jacobi filius, Lugd. Bat. 1722. 8. Idem an. 1748. 8. novam Melae editionem, 8 Codd. et trium variis lectionibus usus, additis Nunnenfii et Perizonii notis, in lucem emisit. Ann. 1711. edidit Reynoldus Isaac Melam ad omnium, ut ait, *Angliae et Hiberniae Codd. Mss. fidem*, sine Commentario, qui, etsi promissus, nunquam publici juris factus est. Haec editio saepe repetita est. — Gronovium expresse runt Io. Kappius editione utili Curiae Regn. 1774. et 81. 8. itemque Titzius Lincii 1804. 8. etsi hic aliqua ad vet. exemplarium fidem, pauca etiam ad suam conjecturam immutavit. — Aetatis octavae conditor merito perhibetur Tzschuckius, qui ex 22 Codicum fide et 46 editionum conlatione, et notis veterum Interpretum editis et manuscriptis Graevii, Iac. Gronovii et Petri Burmanni et sparsis aliorum observationibus diligenter collectis adjutus Melae de Situ Orbis libros tres recensuit et VI Tomis locupletissimi Commentarii instructos edidit Lipsiae 1807. ex quibus hanc minorem editionem concinnavimus. — Versiones Melae habemus duas Hispanicas, totidem Italicas, unam Gallicam et Anglicam, itemque vernaculam a Dietzio Gies. 1774. 8. curatam.

CONSPECTUS CAPITUM.

Prooemium		Pag. 1
Lib. I.		
Cap. 1.	De Mundo et partibus ejus	3 — 6
— 2.	Brevis Asiae descriptio	5 — 13
— 3.	Brevis Europae descriptio	13 — 14
— 4.	Brevis Africae descriptio	14 — 18
— 5.	Particularis Africae descriptio. Mauretania	18 — 21
— 6.	Numidia	21 — 23
— 7.	Africa propria dicta	23 — 27
— 8.	Cyrenaica	27 — 30
— 9.	Particularis Asiae descriptio. Aegyptus.	30 — 41
— 10.	Arabia	41 — 44
— 11.	Syria	44 — 47
— 12.	Phoenice	47 — 51
— 13.	Cilicia	51 — 52
— 14.	Pamphylia	52 — 54
— 15.	Lycia	54 — 57
— 16.	Caria	57 — 62
— 17.	Ionia	62 — 66
— 18.	Aeolis	66 — 79
— 19.	Bithynia, Paphlagonia, aliaeque Ponticae et Maeoticae gentes in ora Asiatica	
Lib. II.		
Cap. 1.	Scythia Europaea	79 — 88
— 2.	Thracia	88 — 102
— 3.	Macedonia, Graecia, Peloponnesus, Epirus et Illyricum	102 — 136
— 4.	Italia	136 — 158
— 5.	Gallia Narbonensis	158 — 166
— 6.	Hispaniae ora citerior	167 — 175
— 7.	Mediterranei maris insulae	175 — 209
Lib. III.		
Cap. 1.	Hispaniae ora exterior	210 — 217
— 2.	Galliae ora exterior	217 — 221
— 3.	Germania	222 — 225
— 4.	Sarmatia	225 — 226
— 5.	Scythia	226 — 234
— 6.	Hispaniae exterioris et septentrionalis Oceani insulae	235 — 239
— 7.	Oceanus Eous et India	239 — 244
— 8.	Mare Rubrum, et uterque hujus Sinus Per- seus et Arabicus	245 — 253
— 9.	Aethiopia	253 — 258
— 10.	Atlanticum Mare et huic adstita Aethiopiae et Mauretaniae pars	258 — 261

POMPONII MELAE

DE

SITUORIBUS

LIBER I.

PROOEMIUM.

Orbis situm dicere adgredior, impeditum opus, et facundiae minime capax; (constat enim fere gentium locorumque nominibus, et eorum perplexo fatis ordine, quem persequi, longa est magis, quam benigna materia) verum adspici tamen cognoscique dignissimum, et quod, si non ope ingenii orantis, at ipsa sui contemplatione pretium

§. 1. *Orbis situm*] Quia, ut ipse statim innuit, gentibus locisque constat, significat eorum seriem et ordinem, quo se invicem excipiunt. Desinite autem et ad declarandum h. libri argumentum dixit *orbis situm*, non omnino orbem, quia hoc latius patet et naturam eius, rerum causas modumque involvit, illud superficiali orbis spectat. Sim. Florus Prooem. §. 3. *Faciam, quod solent, qui terrarum situs pingunt dicere*] h. e. describere, *adgredior*] gr. *ἐπιχειρῶ* de conatu difficili, quem seq. verbo *impeditum* declarat. Uti autem hac praefatione auctores solent, ut operis difficultate praetexta faciliorem sibi veniam et excusationem parent, *facundiae capax*] Cuius sterilitatis sensu Cicero se a simili proposito deteritum fuisse adfirmat ad Attic. II, 6. cf. Manil. Astr. III, 39. *ornari res ipsa negat, contenta doceri. fere*] h. e. maximam partem. Inserit, ne penitus absterreat Lectores. Tum artifi-

cium auctoris hic elucet, quo interspersis rerum locorumque venustis descriptionibus fastidio mederi callet. Denique notanda est priorum repetitio non solum verbis mutatis, sed et addita ratione auctis, inverso tamen ordine, nam constat — — *nominibus* referuntur ad proxima *facundiae minime capax*, reliqua ad remotiora *impeditum opus*, ut facit I, 9, 4. itemque II, 2, 4. *longa*] Pertinet ad immensam in vasto terrae ambitu rerum copiam, quo et persequi apte refertur; *benigna*] ad variatam ubertatem liberalemque abundantiam, ut gr. *ἀφθονος*. cf. Senec. de Ira II, 1, 1. *Primus liber — benigniorem habuit materiem*. ibiq. Ruhkopf. *adspici*] ex gr. ratione, quam Mela amat, pro *aspectu*, et sic *cognitu*; bene autem de orbis situ *adspici*, cui apte subiicit *cognosci. si non*] sequente at, quod valet *saltem, certe, attamen. ingenii orantis*] i. e. oratoris. Si haec verba ita explicas, ut alter

A

- 2 operae adtendentium absolvat. Dicam autem alias plura et exactius: nunc ut quaeque erunt clarissima et strictim. Ac primo quidem quae sit forma Totius, quae maximae Partes, quo singulae modo sint atque habilentur, expediam; deinde rursus oras omnium et litora, ut intra utraque sunt, atque ut ea subit ac circumluit pelagus; additis, quae in natura regionum incolarumque memoranda sunt. Id quo facilius sciri possit atque accipi, paullo altius summa repetetur.

genitivus (*orantis*) ab altero (*ingenii*) pendeat, non opus est, ut cum quibusdam VV. DD. contra omn. Codd. legas *ornantis*, quod etsi ad uexum sensumque apte sic dicatur, Vulgatae tamen non praefendum est. *Orare* enim in h. aetatis auctoribus ad eloquentiam refertur et pro *dicere*, *causam agere* ponitur, ut Sueton. in Tito c. 3. cl. Eutrop. VII, 21, 24. Tacit. Annal. IV, 21. Facit huc *orantis* rogo ap. Quint. I, 2, §. 31. ed. Spald. *adtendentium*] Pendet a gen. *operae*, ut sit sensus: rependet operam adtendentibus i. e. qui adtente legere, animum advertere velint. Ceterum Titizius (in Bibl. lat. class. T. I. p. 207. Lincii 1804.) verba et *quod si non — absolvat* tanquam spuria et sequioris aevi fetum susulit. Fastidiose nimis!

§. 2. *alias*] Inde recte colligitur, Melam alium librum hoc ampliorem scribere in animo habuisse; sed illud opus num vere ab ipso elaboratum, an temporis iniuria interceptum sit, ignoratur. Alii *alias* interpretantur *inferius*, quia I, 4, 5. eadem voce *exactius* utatur. At *exactius* ibi refertur ad ea, quae prioribus IV. Capp. breviter adtulerat. Tum *alias* ap. bonos auctores de tempore dici solet, ut obponatur *nunc*; quod etsi infra legatur, satis, quae hic dixit, declarant, in diverso nexu ibi esse *nunc*, quia eadem subiicit et per reliquam

huius libri seriem praestat. cf. Sallust. Catil. 4, 2. *statui res gestas P. R. ut quaeque memoria digna videbantur, perscribere.* ibiq. Corte. *Totius*] Cum infra I, 1, 2. quinque zonis commemoratis, unam earum tantum a nobis incolae dicat atque hinc ea sola sit cognita, cuius forma describi possit; h. i. *Totum* ad eam solam referri debet; quo sensu etiam supra *situm orbis* dixit et infra I, 4, 5. *quo singulae modo*] Se partim deterrae figura partim de incolis dicturum esse indicat. *expediam*] de luculenta rerum difficultium expositione, ut Sallust. Iug. c. 5. *deinde*] In altera libri parte, in qua exposite magis singula enarrat, cum in prima *summam nostri orbis* complexus esset. *oras*] latius patent ambitu *oras*, quam *litora*. *intra extraque*] Prius de mari mediterraneo, quod Graecis ἡ εἰς θάλασσα, et posterius de Oceano, qui iisdem ἡ ἐκ θάλασσα dicitur, intelligendum est, ut I, 4, 5. *intra extraque circumvectus orbem*. Ceterum notanda hic orationis commutatio: *quae forma — quo modo — ut sunt*, in qua comparari potest Sallust. Catil. c. 5. extr. *sciri — accipi*] Poterat alterutrum omittere, at talia in concisa oratoris brevitate alibi etiam notantur, uti I, 12, 4. *permutare opes et miscere*. accipi i. e. intelligi, cognosci. *Sciri* in passivo habet etiam Cicer. d. Orat. I, 1.

C A P. I.

De Mundo et partibus eius.

Omne igitur Hoc, quidquid est, cui Mundi Coelique 1
nomen indidimus, unum id est, et uno ambitu se cuncta-
que amplectitur. Partibus differt; unde sol oritur, Oriens
nuncupatur, aut Ortus: quo demergitur, Occidens, vel
Occasus: qua decurrit, Meridies: ab adversa parte, Septem-
trio. Huius medio Terra sublimis cingitur undique Mari: 2
eodẽmque in duo latera, quae Hemisphaeria nominantur,
ab oriente divisa ad occasum, zonis quinque distinguitur.

C A P. I.

§. 1. *Omne* — *Hoc*] ex Graeco-
rum ratione, qui τὸ πᾶν, τὰ πάντα,
τὰ ὅλα frequentant; alias quoque
totum, universum s. *universa* dixit.
Hoc] signate et δεκτικὸς de com-
page universi, ut Plato in Ti-
maeo: ὁ δὲ πᾶς οὐρανός, ἡ γῆ, ὁ αἴθερ;
ἡ καὶ ἄλλα — τοῦ θ' ἡμῖν — ὁνομαζέσθαι.
et Senec. ep. 95 §. 52. *Omne* hoc,
quod vides, quo divina atque hu-
mana conclusa sunt; unum est.
quidquid] addit propter diversa
philosophorum de Mundo pla-
cita. *Mundi Coelique*] Nempe
vel mundum vel coelum adpel-
lant; nam *que* habet vim disiun-
gendi. *unum*] h. e. perpetuum,
cohaerens, nec partibus discre-
tum, sed in se rediens sequi ut
cuncta alia complectens. cf. So-
nec. Q. N. II, 2, §. 2. ibiq. Ruhk.
Partibus] quae alibi vocantur
coeli plagae, mundi cardines et
coeli regiones, quos descr. Manil.
Astron. IV, 588. Cum vero Mela
unum ante dixerit, partes ex se-
paratione mentis humanae do-
cendi causa factae intelligi de-
bent. *decurrit*] h. e. viam per-
sequitur. Nam in cursu exor-
dio est: *Ortus*, in fine *Occasus*.
Igitur est media via ab ortu ad
occasum, nec *decurrere* est deor-
sum currere, ut quidam expli-
cant.

§. 2. *Huius*] Alii c. Mstis
haec legunt, duriori nexu. *Huius*

autem refer ad superius *omne*
hoc; Mela enim passim Prono-
mina ad remotius Substantivum
refert, ut I, 9, 4. ubi *nostris*
superius *terris* respicit. Eadem
vero vocis *medium* structura in
aliis quoque obvia. *sublimis*] h.
e. eminens supra mare, cui in-
nare ferebant Thales aliique phi-
losophi. cf. Senec. Q. N. III, 13,
§. 2 et VI, 6. ibiq. Ruhk. *eo-*
dem] ex veterum opinione terra-
rum orbis duplici dividebatur
Oceano, quorum alter proprie
sic dictus terram ab ortu ad oc-
casum sub ipsa zona torrida i. e.
sub Aequatore, alter ex illo or-
tus ab austro in septentriones
terram altera parte mediam se-
cant. Sed haec divisio parum
accurata est, quia non sub Ae-
quatore statim, neque mediam
terram mare dividit. *latera*] i.
e. partes, ut II, 3, 7. In duas
nempe oras longe inter se distan-
tes et quinque zonas veteres ter-
rarum orbem diviserant. cf. Ci-
cer. Q. Tusc. I, 28. *zonis quin-*
que] Parmenides primus quinque
zonas statuit, quam secuti qui
sint, enumerantur a Macrobi.
Somn. Scip. II. c. 5 et 7 alii sex;
v. c. Polybius, Posidonius. Ce-
terum Titzius l. c. p. 208. ma-
gnam ulcus hic subesse ratus,
verba ita struit; *nominantur*, *di-*
visa, *ab oriente ad occasum zo-*
nis etc., alias enim dimidium

Mediam aestus infestat, frigus ultimas: reliquae habitabiles pariam agunt anni tempora, verum non pariter. Antichthones alteram, nos alteram incolimus. Illius situs ob ardorem intercedentis plagae incognitus, huius dicendus est.

- 3 Haec ergo ab ortu porrecta ad occasum, et quia sic iacet, aliquanto, quam ubi latissima est, longior, ambitur omnis oceano, quatuorque ex eo maria recipit; unum a septentrione, a meridie duo, quartum ab occasu. Suis locis illa referentur. Hoc primum angustum, nec amplius decem

modo globum divisum dici, restare alterum ab *occidente* retro ad *orientem*; nec potuisse Melam ante scribere, terram mari *undique* cingi, nec terrae latera adpellare hemisphaeria. Sed vulgatus verborum ordo retinendus esse videtur, quia per se efficitur, si notus orbis ab oriente ad occasum divisus *unum* faciat hemisphaerium, alterum esse in opposita regione atque in nostro orbe propter adiectas zonas substituisse. Terram autem ab ortu ad occasum porrigere solebant. Tum vero eadem divisionis ratio valet de obposito orbe et Mela, si quis contendat, etiam eum simul innuit, *aestus*] torridam, *διακεκαυμένην* hinc vocant, etsi inhabitabilem, ut veterum quidam putarunt, non esse, hodie confert. *ultimas*] septentrionalem et australem; *frigidas*, *κατεψυγμένας*, vocantur, ut *reliquae*, quas Noxer subiicit, *temperatae*, *εὐκράτεις*, *pariter*] i. e. simul, ut III, 1, 1. Sensus: eadem habente eodem ordine ac successione anni tempora, ut ver aestas, aestatem autumnus sequatur, sed diversa ratione, ut, quando apud nos ver est, ibi autumnus sit. *Antichthones*] qui aliis passim promiscuo usu dicuntur *Antipodes*, hic ex adiuncta notatione sunt *antoei*, qui inhabitant hemisphaerium australe et sub eodem, quo nos, iacent meridiano. *incognitus*] Attamen III, 7, 7. Ta-

probanem insulam eo situ memorat. Nisi immemorem sui Melam fuisse velis, aliter de illarum regionum situ statuit.

§. 3. *quia*] De h. verborum sensu et vi disputatur, suntque, qui malint *qua* pro *quia*, licet in omnibus Mss. exstet, vel omnino h. verba delenda existiment. Ambigitur inter *qua* et *quia*: illud languet; hoc remotiorem et obscuriorem causam adfert. Sensus esse videtur: propter hunc situm, quo etiam in duo hemisphaeria dividitur et habitabilis est, latitudinem longitudine longe superat, si ab oriente ad occasum perrexeris, quod et docet globi dimensio. *aliquanto*] h. e. multo, longe cf. Ernesti ad Sueton. Caes. c. 68. Ceterum duplo maiorem veteres statuebant longitudinem. *ambitur*] ex communi veterum opinione, cuius vestigia iam in Homero expressa reperiuntur. *quatuorque*] Strabo II. p. 83. l. 121. sinus (*κόλπος*) vocat, quorum maximi hi sunt: a septentrione mare Caspium s. Hyrcanum, quod perperam inter sinus refertur, a meridie Persicum et Arabicum, ab occasu Internum.

§. 4. *Hoc*] i. e. internum mare. Totum locum, verbis tantum mutatis, reddit Plin. H. N. IV, 12. l. 24. *decem*]. Discrepant auctores, prout utrimque terminos statuunt. cf. Otto phys. Erdbeschreibung T. I. p. 626.

milibus passuum patens; terras aperit atque intrat. Tum longe lateque diffusum, abigit vaste cedentia litora, iisdemque ex diverso prope coeuntibus, adeo in artum agitur, ut minus mile passibus pateat. Inde se rursus, sed modice admodum, laxat: rursusque etiam, quam fuit, artius exit in spatium. Quo cum est acceptum, ingens iterum et magno se extendit ambitu, et magnae paludi, ceterum exiguo ore, coniungitur. Id omne qua venit, quaque dispergitur, uno vocabulo Nostrium mare dicitur. Angustias introitumque venientis, nos Fretum, Graeci πορθύον, appellant. Qua diffunditur, alia aliis locis cognomina acceptat. Ubi primum se artat, Hellespontus vocatur. Propontis, ubi expandit. Ubi iterum preffit, Thracius Bosporus. Ubi iterum effundit, Pontus Euxinus. Qua paludi committitur, Cimmerius Bosporus. Palus ipsa, Maeotis. Hoc mari et duobus inclusis amnibus, Tanai atque Nilo, in tres partes universa dividitur. Tanais a septentrione

aperit] Sic II, 6, 8. ut gr. ἀνοίγειν. De ipsa re alii diversa statuunt et mare internum e Ponto et mari Aegaeo oriri putant, quia aestus inde profluens nunquam reciprocatur. cf. Otto l. c. p. 631. abigit] Color fere poeticus: etenim rerum formas, species, eventus, facta inversione in causas et effecta transfert. ex diverso] i. e. contrariis, obpositis partibus: coeunt autem litora Europae et Asiae ad Hellespontum. minus mile] alii septem stadiorum latitudinem faciunt; hinc vero Asiam cerni posse, monet Livius XXXVIII, 16, 5. laxat] intellig. Propontidem. quam fuit] sc. in Hellesponto. artius spatium] respicit Bosporum Thracium, de q. v. I, 19, 5. acceptum] Per inversionem de mari, quod intrat terram, sinum. ingens] n. Pontus Euxinus. magnae paludi] de Palude Maeotide cogita. ore] de Bosporo Cimmerio. os, ut gr. στόμα, de angusto exitu in latius spatium dicitur. Nostrium mare] Ita Romani passim vocant internum,

ut Graeci, qui in Italia scripserunt, ἡ κατ' ἡμᾶς θάλασσα, ut contra Oceanus, mare externum, ἡ ἔξω θάλασσα; mare mediterraneum non nisi ap. seriores occurrit.

§. 5. Fretum] Ita passim simpliciter vocatur fretum Gaditanum vel Herculeum; interdum Siculum, quod ex nexu indicari debet. Nos Meer-Enge von Gibraltar vel simpl. Straßse. Hellespontus] v. II, 2, 7. Propontis] v. I, 19, 2. expandit] rep. ex super. se, etsi verba activa ap. gr. et lat. reciproce saepe ponantur. cf. Vechner. Hellenol. lib. I, 1, c. 6. ibiq. Heusing. effundit] Contra alii, ut supra notatum est.

§. 6. tres partes] Quidam duas tantum agnoverunt, ita ut Africam vel Europae accenserent, ut Sallust. Iug. c. 17. vel Asiae; ut Sil. Ital. l. 195. ibiq. Rupert. Tanais] v. II, 1, 1. Hunc fluvium plerique terminum Asiae et Europae ponunt: nam veteres a Phaside ex Argonautis notiori ad Herculis columnas Europae fines profere-

ad meridiem vergens, in mediam fere Maeotida defluit; ex diverso Nilus in pelagus. Quod terrarum iacet a freto ad ea flumina, ab altero latere Africam vocamus; ab altero, Europen: [ad Nilum, Africam; ad Tanain, Europen.] Ultra quidquid est, Asia est.

C A P. II.

Brevis Asiae descriptio.

1 Tribus hanc e partibus tangit Oceanus, ita nominibus, ut locis differens. Eous ab oriente, a meridie Indicus, a septentrione Scythicus. Ipsa ingenti ac perpetua fronte versa ad orientem, tantum ibi se in latitudinem effundit, quantum Europe et Africa, et quod inter ambas pelagus immissum est. Inde cum aliquatenus solida processit, ex illo Oceano, quem Indicum diximus, Arabicum mare et

bant. Nilus] v. I, 2, 2. ex diverso] h. e. a meridie versus septentrionem. ad Nilum—Europen] Haec verba, quia a plerisque usque optimis libris abeunt, nec quidquam novi addunt, sed potius onerant, tanq. spuria et e margine invecia c. Perizonio unciis inclusimus.

C A P. II.

§. 1. hanc] sc. Asiam, quae gr. *Asia* vel *Ἀσία*, *Asisterra* (Ovid. Met. V, 648.), dicitur. Hic de orbis terrarum parte intelligi debet, cum alias artioris sententiae varie dicatur, maxime de Asia minori. tangit] alias adluit. ita—ut] Eleg pro et—et ex comparata diversarum rerum similitudine. Eou] Graeca voce usus est, quia Orientalis nondum usu esset invecia: hinc etiam Plinius eum vocat *Oceanum exortivum* vel *Orientis Oceanum*. Indicus] Plerique hunc, quem alii Eoum vocant, cum Mela ab Eo secedunt, quia India maxime meridiem spectabat. Scythicus] Scythas enim versus Septentrionem ponuntur. Coniungunt cum Caipio, cuius pars erat *sinus Scythi-*

cus (v. III, 5, 3.) et versus Orientem ad mare Eoum et Indiam promovent. (III, 7, in.) perpetua] h. e. continua, ut gr. *διωκὴς*: paullo post dicit *solida*, cui voci II, 4, 1. obponit „in duo cornua finditur.“ fronte] Mela frontem plerumque eam terras extremitatem adpellat, quae venienti mari est obversa, sic ut obponantur *dorsum*, *tergum*, *latus*. Pro diverso respectu *frons* fieri potest *latus*, et contra, uti §. 2. *Asiae frons* ad Hellesponticum fretum dicitur extendi, et I, 18, extr. ibi *Asiae latera* memorantur. effundit] infra §. 3. coniungit *late patere*. quantum] Secus habere, Africa cognita, nobis constat. Inde] h. e. ab illa fronte, quae ad Orientem vertitur. aliquatenus] h. l. significat per sat longum tractum; quam vocem adiecit videtur ob *sinum magnum* et *Gangeticum*, inter quos Cherfoneus aurea in Oceanum procurrit. solida] h. e. non interrupta *sinu* f. mari. Arabicum] In hac progressionis serie praecedere debebat *Persicum*: (alias eadem maria *sinus* vocantur); ita vero infra praeposito ordine

Perficum, ex Scythico Caspium recipit: et ideo, qua recipit angustior, rursus expanditur, et fit tam lata, quam fuerat. Deinde cum iam in suum finem aliarumque terrarum confinia devenit, media nostris aequoribus excipitur; reliqua altero cornu pergit ad Nilum, altero ad Tanain. Ora eius cum alveo Nili amnis ripis descendit in pelagus; et diu, sicut illud incedit, ita sua litora porrigit: deinde fit venienti obviam, et primum se ingenti ambitu incurvat, post se ingenti fronte ad Hellesponticum fretum extendit: ab eo iterum obliqua ad Bosporum, iterumque ad Ponticum latius curva, aditum Maeotidos transverso margine attingit: ipsam gremio ad Tanaim usque complexa, fit ripa, qua Tanais est. In ea primos hominum ab oriente

2

3

ponit Eyciam et Pamphyliam. ex Scythico] de h. errore v. supr. c. 1, 3. recipit] Sic Mela accipere, excipere de mari, sinu, terra, in quae Oceanus, amnes exeunt vel penetrant. quam fuerat] Id falsum esse, nemo hodie nescit: Mela ad veterem Africae imaginem retulit. finem] i. e. terminos Asiae, quos a leptentrione Tanais, a meridie Nilus constituunt, quibusque ab Africa et Europa separatur. nostris aequoribus] h. e. quae in nostra ditione sita sunt, ut Aegaeum, Hellespontus, Propontis. Sensus: continua serie inde ab Eo mari procurrens Asia ad mediterraneum mare in cursu recto desinere et hinc dextrorsum et sinistrorsum in Scythiam et Aegyptum avertitur.

§. 2. Ora eius] h. e. extremitas s. osium, quod a Nilo usque ad Tanaim describit. Nili-ripis] quia plerique Nilum Asiae et Africae terminum faciebant; cum alii sinum Arabianum praesferrent. Aptē vero descendit propter connexum cum fluminis delabentis cursu. diu] hic et alibi de progressionē et tractu terrae, regionum, ut aliquandiu, II, 5, 5. Persequitur autem hic oram ad initium usque Palaestinae, tum

verbis venienti fit obviam indicat tractum inde usque ad sinum Issicum, et deinde ad Cariam et Troada progreditur. ingenti ambitu] Cogita de sinu Issico, qui Dionys. Per. v. 119. μέγας ἀνέγκυν dicitur. cf. I, 12, 4. et II, 7, 5. Luculenta haec est formae extremae imago ex apta singulorum partium notatione contexta: incurvat] apte et ad sensum pro ambitum facit. fronte] videtur hoc praetulisse ob longiorem extensionem: nam poterat latere dicere, uti mox Ponticum latus, Hellesponticum] alii Hellespontiacum, sed illud tumentur Codices tantum non omnes. margine transverso] i. e. inflexo per obliquum litore ab eo angulo, qui infra Colchidem est ad Bosporum Cimmericum. cf. de h. aditu Maeotidis ad I, 19, 15. gremio] Inlustriorem h. v. reddit notationem formae. Sens. incurvat se primum ad ostia, per quae Tanais in paludem defertur; deinde eius fluminis ripa, ut supra Nili, Asiae ora procedit.

§. 3. primos] non respectu temporis et originis, sed situs in prima Asia, quam ab Oriente exorditur. Sic infra I, 4, 4. in Africa primos ab oriente dicit Garamantas: ubi pro accipimus

accipimus Indos, et Seras, et Scythas. Seres media ferme Eoae partis incolunt, Indi et Scythae ultima: ambo late patentes, neque in hoc tantum pelagus effusi. Spectant enim etiam meridiem Indi, oramque Indici maris (nisi quoad aestus inhabitabilem efficiunt) diu continuis gentibus occupant. Spectant et septentrionem Scythae, ac litus Scythicum (nisi unde frigoribus arcentur) usque ad Caspium sinum possident. Indis proxima est Ariane, deinde Aria, et Cedrosis, et Persis ad sinum Persicum. Hunc populi Persarum ambiunt, illum alterum Arabes. Ab his, quod in Africam restat, Aethiopum est. Illic Caspiani Scythis proximi sinum Caspium cingunt. Ultra Amazones, ultraque eas Hyperborei esse memorantur.

legitur, audimus. [Seras] hanc graecam terminationem amat Noster. et Scythae] Haec verba minoribus distincta literis adparent, quia absunt ab omni. Messis; primum, ea addidit Edit. Venet. 1482. nec, quod verisimile est, sine libri scripti monito; certe a nexu desiderantur. [spectant] Ut gr. βλέπειν de gentibus sign. habitare, de locis situm esse, aestus] solis, non maris.

§. 4. [Ariane] Latius patet, quam Aria: haec nomen est unius regionis, illa totum Ariorum imperium complectitur, quippe qui plures subegerant populos. Auctores tamen Arios et Arianos promiscue et vage saepe ponunt et modo hos modo illos in eodem nexu commemorant. Melae tamen Arianae fines contrahit, dum Cedrosus ab ea separat; Aria etiam hoc situ et nexu posita nimis ab hoc tractu distat. In ipsa operis uberius expositione (III, 8, 4.) nec Arios habet nec Arianos. Carmanios, quos cum Cedrosis coniungit, hic ignorat. Illae regiones vocantur gr. Ἀριανὴ et Ἀρσία vel Ἀρία: Ariana complectitur hodie Persida orientalem; Aria hodie Iran vel Herat esse putatur. cf. Mannert. G. d.

Gr. u. R. T. V. p. 4 sqq. Ceterum pleraque subsequens regionum populorumque nomina ita a librorum sordidis manibus inquinata sunt et distorta, ut frustra ea purgare et reparare labores. Cedrosis] Usitatio est forma Cedrosia. Cf. de h. regione III, 8, 4. Deest hic Carmania, quam l. c. populi nomine attingit; contra ibidem omisit Arianos et Arios, quos hic memorat. populi Persarum] ex industria sic dixit, quia propriae non Persae fuerunt adcolae, sed populi Persis subditi vel ab iis orti. Aethiopum] v. III, 9. in. Illic] i. e. ab altera parte, versus septentrionem. Hactenus enim litorales populos Asiae orientalis et australis indicaverat. Caspiani] Quia hic non tam regionum et locorum singulas partes persequitur, sed tantum summam complectitur, sinum Caspium pro ipso mari dixisse videtur. cf. III, 5, 3. Tum vero Caspiani non sunt Caspii sensu artiori, sed omnino gentes Caspianae illiusque maris adcolae. cf. Curt. IV, 12, 9. Ultra] Progrediendo hinc porro ad occidentem, sic ut eius latus in septentrionem vergat. Amazones] h. h. sunt Sauromatides (v. III, 5, 4.) diversas ab

Intèriora terrarum multae variaeque gentes habitant. Gandari et Paricani, et Bactri, Sugdiani, Harmatotrophi, Comarae, Comani, Paropamisii, Dahae super Scythas Scytharumque deserti. At super Caspium sinum Chomari, Massagetae, Cadusi, Hyrcani, Iberi. Super Anazonas

5

his, quae in Cappadocia habitant. Hyperborei] v. ad III, 5, 1.

§. 5. Interiora] Sunt regiones a mari remotae, quando de terris sermo est, uti ipsa explicat I, 6, 2. interius et longe satis a litore; de mari est in medio mari, ut II, 7, 11. Gandari] Gr. γανδαροι, γανδαροι effertur et passim cum Gangeridis confunduntur. Habitarunt primitus in India finibus ad Choaspen, at pars eorum ultra Paropamisum confedit. Herod. VII, 66. in Xerxis copiis cum Parthis, Choramis et Sogdianis coniungit et Stephanus τὴν urbem γανδαρῶν ἐκείνης dicit. Igitur inter Indos et Scythas quaerendi sunt. Paricani] Sic pro Pariani, qui a Pario, Hellesponti urbe, vocantur, I, 19, 1., scripsimus: nam hi nostri ab omnibus Paricani vocantur et in Perside sedem habuisse videntur, cuius urbs commemoratur Paricano. Herod. III, 94. VI, 68 et 86. eos cum Caspiis coniungit. Bactri] etiam Bactriani, ut regio Bactriane, passim etiam Bactria, cuius urbs primaria τὰ Βακτρα. A Sogdiana dimovebatur Oxo fluvio et vicina erat Ariae atque Indiae, Margianae et Paropamisadae, ab Alexandro M. Persis erepta, post in Satrapias descripta et Arianae addicta, fertilitate celebrata. Ibi hodie Tataři Uzbeks s. Charasan. Sugdiani] v. III, 5, 6. Harmatotrophi] incertus populus, sub cuius nomine alii duo latere videntur. Comarae] Ignoti, ut Comani. Paropamisii] v. III, 7, 6.

Dahae] v. III, 5, 6. super] simplicem progressionem in quacunque partem notat, hic a litoribus Asiae in eius interiora. Titius l. c. p. 208. nova hic facta distinctione delectaque Particula quae, legit Super Scythas Scytharumque deserti, cum vulgaris lectio evidentem errorem adierat ex lib. III, 5 et 6. fin. At primum Codd. Vulgatam tuentur; deinde Noster hic gentes describit et regiones populis frequentatas; denique ultra Scythiae deserti III, 5, 6. utique ex his aliquos populos conlocat. Bene igitur se habent verba, modo artius cum praecedentibus connectantur. Chomari] In Bactriana produxit Ptolemaeus VI, 11, et addita adspiratione a Comaris distinxit, qui in Sacis fuerunt, proximi Massagetis. Massagetae] Olim notante Strabone XI, p. 349. f. 567., trans Hyrcanum mare septentrionem versus habitant. Ipse l. c. p. 352. f. 511. a Caspio inde mari penit Dahae, deinceps ad Orientem magis Massagetas et Sacas; Herodotus I, 201. ad ortum trans Araxem, qui tamen hic non potest esse Armeniae fluvius, sed Oxus iuxta Bactrianos, quos a Sugdianis dirimebat. Quia vero in Scythiae populis numerantur, factum est, ut quidam, vi c. Iustin. I, 8. notam illam Cyri expeditionem in Scythas factam esse scriberent. Cadusi] Regio Cadusia. Tenebant Mediae oram montuosam iuxta mare Caspium vel latus Mediae ad septentrionem conversum. Hyrcani] v. III, 5, 4. Iberi] v. III, 5, 6.

et Hyperboreos Cimmerii, Zygi, Heniochoe, Gorgippi, Moschi, Cercetae, Toretae, Arimphaei, atque, ubi in nostra maria tractus excedit, Matiani, Tibareni, et notiora iam nomina, Medi, Armenii, Commageni, Murrani, Veneti, Cappadoces, Gallograeci, Lycaones, Phry-

Hyperborei] v. III, 5, 1. *Cimmerii*] antiquissimos plerumque sedes iis adsignant in confinio Asiae et Europae septentrionalis et ad Bosporum et Tanain ponunt, unde etiam Bosporus Cimmerius nomen obtinuit. Hinc latius vagati in alias regiones migrasse feruntur. cf. Heynii Excurs. ad Virg. Aen. VI, 187. *Zygi*] vel *Zygii* a Strabone ad Hyrcaniam prope Maeotida et Pontum ponuntur et cum Achacis, Maeotis, Heniochis, Colchis coniunguntur. Vulgo legebatur *Cisti*, qui tamen nulli sunt. *Heniochi*] v. I, 19, 14. *Gorgippi*] eorum regio c. proximis populi vicina coniungitur a Strabone XI, p. 341. f. 495. Vulgo legebatur *Gorgi*, quod cognomen populi potius est, quam nomen, quod hic desideratur. *Moschi*] v. III, 5, 4. et de reliquis ad I, 19, 14. *Matiani*, *Tibareni*] Matiani inter Armeniam et Mediam exstiter, atque ideo a nonnullis Mediae tribuantur versus occidentem. cf. Strab. XI, p. 350. f. 509. In eodem tractu *Tibareni* quoque egerunt prope Trapezuntem. Dicuntur autem hi populi cum proximis firi, ubi in nostra maria excedit sc. Asia, i. e. ubi iam Asia procurrere incipit versus nostra maria inter meridianum latum Euxini et Cyprium ac Pamphyliam usque in Aegaeum. *notiora nomina*] i. e. populi notioribus nominibus. Mirum vero hinc videtur, cur in ipsa operis expositione Medos omiserit, Venetos contra inseruerit. *Medi*] Regio ipsa *Media*, in confinio Hyrcaniae, Parthiae, Per-

sidis, Armeniae maioris et Assyriae. Cum suos olim habuisset reges, a Nino subacta in Assyriorum potestatem venit, qua excussa late imperans Cyro rege in Persarum ditionem concessit; post Macedonibus, deinde Parthis paruit. Fertilitatem eius et equorum maxime praestantiam, quorum alimentis herba, *Medica* inde peculiariter dicta (Lucerne od. Burgundischer Klee, v. Voss ad Virg. Georg. I. p. 112.) inserviebat, auctores praedicant. *Ecbatana* fuit urbs primaria. Hodie regio vocatur *Irak Adschemi*, vel *Iran Azerbidjhan, Gilan et Mazanderan* ex parte occidentali. v. Mannert Geogr. d. G. et R. T. V. p. 115. *Armenii*] v. III, 8, 5. *Commageni*] v. I, 11. in. *Murrani*] qui fuerint, prorsus ignoratur. Alii repunt *Mariandyni*, qui tamen ad Bithynos infra c. 19. recensitos pertinent. Fortasse *Muriani* a Mariane, Armeniae minoris parte. v. Ptolem. V, 7. certe propius ad Codd. scripturam; sed notiora nomina dare voluit Melas. Alii aliter; omnia incerta. *Veneti*] A Nepote ap. Plin. VI, 2. et I. iv. I, 1, 3. vocantur *Heneti*. Priscas sedes habuerunt in Paphlagonia, unde in Thraciam, Moesiam, Illyricum dispersi migrarunt, donec in Hadria confederent, ubi h. Venetia. v. Cart. III, 1, 22. ibiq. Intpp. Melas ex veteri Geographia eorum sedes collocat. Diversi sunt *Venedi* in Sarmatia ad Vistulam. *Cappadoces*] v. III, 8, 5. *Gallograeci*] Graecis plerumque vocantur Γαλάται; Iul. Caes. de B. civ.

ges, Pisidae, Isauri, Lydi, Syroclilices. Rursus ex his, 6
quae meridiem spectant, eadem gentes interiora a litore
tenent usque ad finum Persicum. Super hunc sunt Parthi

III, 4. et Livio simpliciter Galli. Populi fuerunt Asiae minoris, eorumque rex Deiotarus, ex Cicerone notus, et post Amyntam in Romanorum potestatem venerunt. v. Eutrop. VII, 10. *Lycaones*] Regio Lycaonia in confinio Cappadociae, Tauri et Phrygiae sita; ex urbibus celebratur *Iconium*. v. Strab. XII, p. 391. [568 *Phryges*] v. I, 19, 4. *Pisidae*] Regio Pisidia, contermina Lycaoniae, Isauriae, Cariae, Phrygiae, maximam partem in Tauri vertice sita, frugifera tamen vitiumque ferax. *Isauri*] Regio *Isauria* contingebat Lycaoniam, Pisidiam, Ciliciam. Urbs celeberrima *Isaura*, gr. τὰ Ἰσαυρα. Incolae atrocissimi infames, a Servilio domiti sunt neque tamen ab his moribus desciverant. v. Ammian. XIV, 2. et XXVII, 9. *Lydi*] Olim dieti *Maiyae* (Herod. I, 7, VII, 74), quos solus Homerus novit. Regio *Lydia* fines habuit Phrygiam, Cariam, Mysiam; urbs regia olim *Sardos*. Ex regibus inclaruit Croesus. Post Lydi Persis subditi fuerunt, unde ad Alexandrum M. eoque mortuo ad Meleagrum seu, ut alii volunt, ad Menandrum transierunt. v. Gronov. ad Iustin. XIII, 4, 15. Terra fertilitate et Pactolo, aurifero fluvio, celebratur, eius incolae autem luxuria et libidine notantur. Hodie est pars *Nataliae*. *Syroclilices*] Dicuntur eadem forma, qua Λιβυαὶ γέντιοι, Μαυροί, Syrophoenices. Sedes habuisse videntur ad Taurum, in confinio Ciliciae et Syriac. Mela saltu quasi facto a Lydis huc desertur.

§. 6. eadem gentes] Ple-

rique Codd. legunt eademque gentes; deinde in omn. Mssis exstat *litora*: sed interiora *litora* vix commòdum efficiunt sensum. Nos scriptum *interiora a litora* inserto a, quod vox praecedens absorpsit. Idem fecit Titzius l. c. p. 209. Infra I, 6, 2. plenius dicit: *interius et longe fatis a litora*. At quaeritur, quae sint eadem gentes? Quae ad hoc diiudicandum faciunt iudicia, Mela ex situ haec adtulit: *quae meridiem spectant et tenent usque ad finum Persicum*. Non igitur sunt *Gandari*, *Paricani* etc., a quibus interiora terrarum tantum habitari antea dixerat, nec qui promiscue praecesserunt, quippe qui ad finum usque Persicum non extenduntur; sed *Indi*, *Ariani* et *Persae* esse videntur, quibus supra relictis alios in interioribus terrarum interposuit. Nunc ad eos reverfus, latius inde ab ora maritima patentès loca Asiae interiora usque ad Pers. finum habitare indicat. *Parthi*] Gr. Παρθαῖοι, rariùs Πάρθοι; regio *Parthia*, gr. Παρθυαία sc. χώρα. Populus olim obscurus, ex Scythiis, quod ferunt, egressus, post varias dominorum, veluti Persarum, Macedonum, Syrorum vires, cum a Seleuco, Arsace duce, defecisset, ita potentia et opibus crevit, ut Persas vinceret et cum Romanis funesta gereret bella, usque ad Artaxerxen, qui Persarum in Oriente imperium restauravit. Hic vero Parthia non sensu latiori s. civili h. e. de pristino Persarum regno, sed strictiori s. geographico sumenda est, quo vicinam habet Mediam, Hyrcaniam, Ariam et Carmaniam. Urbs primaria et regia

et Assyrii: super illum alterum Babylonii, et super Aethiopas Aegyptii. Ripis Nili amnis et mari proxima iudem Aegyptii possident. Deinde Arabia angusta fronte sequentia litora adtingit. Ab ea usque ad flexum illum, quem supra retulimus, Syria, et in ipso flexu, Cilicia: extra autem, Lycia et Pamphylia, Caria, Ionia, Aeolis, Troasque ad Hellespontum. Ab eo Bithyni sunt ad Thracium Bosphorum. Circa Pontum aliquot populi, alio alioque sine, uno omnes nomine Pontici. Ad lacum, Maeotici: ad Tanain, Sauromatae.

Hecatompylos. De Parthor. moribus et institutis v. Iustin. XLI, 2 sq. deque fallaci eorum fuga conf. Burman. ad Propert. III, 7, 54. Regio, si *Damagan* Hecatompylos habetur, hodie *Comis* vocatur. *Assyrii* gr. *Assūriois*, rariis *Assupes*, quorum regio Assyria huc quoque strictiori sensu sumenda est, cum olim eorum imperium latissime patuerit. Terminatur Armenia, Mesopotamia, Media et Susiana, ubi h. *Kjurdistan*. alterum] debet esse *Arabicus*. Sed quomodo super illum Babylonios ponere potest, cum super Persicum potius, quam Arabicum sinum habitarent? Ab eo enim discreti erant Arabia Petraea. Sed recte dicuntur Babylonii esse super sinum Arabicum, septentrionem versus, et Mela super vage, ut adsolet, et sic posuit, ut Arabiam desertam tacite complecteretur. Titius l. c. p. 209. substituit: *super plagam Arabum Babylonii*: quae auctori correctione non opus est. *Babylonii*] v. c. 11. *super Aethiopa*] Cum Nilus ex Aethiopia decurrat et sic Aegyptii infra Aethiopas iaceant, adparet, *super* h. l. simplicem indicare progressionem versus septentrionem. Respicit autem ea, quae supra §. 4. de utroque sinu et Aethiopum sita dixerat. *Ripis*] Cum supra §. 2. in Asiae terminis constituendis oram

eius cum alveo Nili ripis descendere in pelagus dixerit, nunc eam terram describit, quae eis Nili ripas ex Asia rostabat. cf. c. 4. in. et c. 9. in. Pluralem numerum *ripis* item supra §. 2. de uno fluminis latere posuit; est autem dativus a voce *proxima* pendens. *Aegyptii*] quia paulo prius adfuerunt, quidam non temere ad glossam reiciunt. *Arabia*] Petraea post Canopicum Nili ostium, ubi prope Idumaeam tenui fronte mare mediterraneum prospicit; uti Ptolemaei tabula Asiae 4. indicat. cf. c. 10. *fronte*] i. e. Isthmo, qui est inter mare mediterraneum et sinum Arabicum. *sequentia litora*] quae sunt inter Aegyptum et Phoeniciam; *ab hac*] sc. fronte s. Isthmo. *flexum*] int. sinum Isthmum, de quo §. 2. *primum se ingenti ambitu incurrat*. *Syria*] Phoenicem complectitur. De singulis regionibus deinceps hic recensitis infra pluribus dicitur. *extra*] de Asia minori cogita. *Lycia*] Praeposito ordine ponitur, quia Ciliciae propior Pamphylia, quam Lycia est. *aliquot populi*] praeter eos, quos iam supra nominavit, Venetos, Cappadoces. *Ponticorum* tamen nomine h. l. Mela artiori sensu eos complectitur, qui sub Mithridatis, Ponti regis, imperio ad Pontum erant.

C A P. III.

Brevis Europae descriptio.

Europa terminos habet ab oriente Tanaim, et Maco- 1
tida, et Pontum; a meridie reliqua nostri maris: ab occi-
dente Atlanticum, a septentrione Briannicum Oceanum.
Ora eius forma litorum a Tanai ad Hellespontum, qua
ripa est dicti amnis, qua flexum paludis ad Pontum redi-
git, qua Propontidi et Hellesponto latere adiacet, contra-
riis litoribus Asiae non obposita modo, verum etiam similis 2
est. Inde ad Fretum nunc vaste retracta, nunc promi-
nens, tres maximos sinus efficit, totidemque in altum se

C A P. III.

§. 1. *Europa*] Gr. *Εὐρώπη*. No-
minis originem ab Europa, A-
genoris filia, derivant plerique,
etiā eam obscuram dicit Herod.
IV, 45. *Pontum*] κατ' ἑξῆς de
Ponto Euxino. *Atlanticum*] a
coeli plaga vocant etiam *Hespe-
rium* et obponunt *Eoo*. Proprie
sensuque artiori est illud mare,
quod Europam et Africam ab oc-
cidente adluit et prope Gades in
terram irrumpere dicitur: sic
Noster h. l. ponit. Latiori sensu
alii, ita ut plura complectatur
totamque adeo terram cingat. v.
Cicer. in Somn. Scip. I, 6. *Brit-
tanicum*] Latiori sensu ponit de
Oceano Septentrionali, cum alii,
v. c. Plinius IV, 33. f. 19. inter
Rhenum et Sequanam ponant.
Sic Pyrenaeum in Britannicum
Oceanum procurrare scribit II,
6. in. ubi Ptolemaeus II, 6. in.
cum aliis *Cantabricum* habet.
Ora eius forma litorum] Locus
hic variis coniecturis sollicitatur,
etiā in primis eius verbis eun-
dem tenorem servant. Offendunt,
quae, si interposita tacite tollas,
inter se cohaerent *forma litorum*
— *contrariis litoribus* et ad h. sen-
sum rediguntur: Ora Europae
contrariae orae Asiae respondet.
Variandi igitur gratia dixit: con-

trariis litoribus Asiae. Tum ver-
ba *forma litorum* redundant. Qua-
lis autem exstat locus, sic expe-
diri potest, ut ora totum undi-
que complectatur, *litora* partes
indificent, quae *oram* illam effi-
ciunt, unde sensus: Ora eius, si
formam litorum spectes, plane
obpositis Asiae litoribus similis
est. cf. I, 2, 2. *Forma* ablati-
vus absolutus, ut alia et mox *la-
tere* dicitur. *qua Propontidi*] Ti-
tius l. c. p. 210. ante *Propontidi*
inseruit *Ponto*, quae vox Vadiano
sine Codd. debetur. *latere*] Mela
tum *latera* agnoscit, ubi
mare sic arctatur, ut obpositae
invicem terrae conspici possint.
cf. c. 18. extr. *facitque, ut iterum*
terrae, qua fluit, latera sint, adde
II, 1. in.

§. 2. *Inde*] ab Hellesponto ad
fretum Gaditanum. *retracta*] Terra
dicitur *retrahi*, *recedere*,
cum mari largius aperit spatium.
maximos] Usque superlativo, quia
plures magni, et pauci maximi.
Plinius III, 1. quatuor facit maxi-
mos praecipuosque Europae sinus,
primum a Calpe usque ad Locros
et Bruttios; alterum a Lacinio
promontorio ad Acroceraunium
Epiri (III, 15 f. 11.); tertium in-
de ad Hellespontum; quartum
ad Maeotidis ostium. Quos Mela

- magnis frontibus evehit. Extrâ Fretum ad occidentem inaequalis admodum, praecipue media, procurrit: ad septemtrionem, nisi ubi semel iterumque grandi recessu abducitur, paene ut directo limite extenta est. Mare, quod primo sinu accipit, Aegaeum dicitur: quod sequenti, in ore; Ionium; Hadriaticum, interius: quod ultimo, nos Tuscum, Graii Tyrrenum perhibent. Gentium prima est Scythia, alia quam dicta est, a Tanai in media ferme Pontici lateris; hinc in Aegaei partem pertinens Thracia Macedoniae adiungitur. Tum Graecia prominet, Aegaeumque ab Ionio mari dirimit. Hadriatici latus Illyris occupat. Inter ipsum Hadriaticum et Tuscum Italia procurrit. In Tusco intimo Gallia est, ultra Hispania. Haec in occidentem, diuque etiam ad septemtrionem, diversis frontibus vergit. Deinde rursus Gallia est, longe et a nostris litoribus huc usque permixta. Ab ea Germani ad Sarmatas porriguntur, illi ad Asiam.

C A P. IV.

Brevis Africae descriptio.

- 1 Africa ab orientis parte Nilo terminata, pelago a ceteris, brevior est quidem, quam Europâ, quia nec usquam

intelligat, ipse deinceps docet. totidem] ad Graeciam, Italiam et Hispaniam refer. altum] de mari frequentent poetae, tamen occurrit ap. Cicer. pr. Murena c. 2. Livium XXXVI, 15. frontibus] de promontoriis, quibus accommodatur verbum evehit. medio] ad Hispaniam. semel iterumque] primus recessus in Gallia est, de quo III, 2, 1. alter in Germania, de q. III, 3, 4. paeni] nempe veteres ignorabant totum Sueciae hodiernum regnum, unde directum limitem ponebant per mare Balticum, quod pro Oceano habuerunt.

§. 3. Aegaeum] de quo et Ionio ad II, 3, 3. Hadriaticum] de quo et Tusco ad II, 4, 1. in ore] prope Peloponnesum versus Epirum. Eius et Hadriatici discrimen prope Hydruntem statuit Plinius III, 16. l. 11.

§. 4. Gentium] Utitur h. voce pro regionibus, ut subiuncta docent. Sic Nepos in Datam. c. 4, 1. Cataonia, quae gens — Ciliçiam. Florus II, 7. Gentes Macedonia, Syria, Graecia. Genitivum ponit, ut alibi, ubi recensum agit locorum per classes distinctorum. cf. III, 3, 3. alia] nempe haec Europaea, altera Asiatica. Thracia] Daciam utramque et Moesiam Scythia et Thracia comprehendit, ut adparet ex libr. II, 1, 8. Ceterum notanda elegans elocutionis variatio in verbis adiungitur, prominet, dirimit, occupat, procurrit.

§. 5. diversis] Ut Mela ipse interpretatur, ad occidentem et septemtrionem.

C A P. IV.

§. 1. Africa] Graecis plerumque dicitur Ἀφρική, posterioribus

Asiae, et non totis huius litoribus obtenditur, longior tamen ipsa, quam latior, et, qua ad fluvium attingit, latissima, utque inde procedit, ita, media praecipue, in iuga exurgens, pergit incurva ad occasum, fastigatque se mol-

raro Ἀφρική. cf. Cellarii-Geogr. antiq. lib. IV. §. 2. incolae Ἀφρική. Afri. Sensu ponitur vel latiori, ut hic, vel strictiori, ut c. 7. Terminos indicavit Noster, qui eam circumnavigari posse, ex aliorum testimoniis evincere studet. III, 9, 3. ultra 12. gradum veteribus tamen incognitam fuisse, ex Ptolemaeo IV, 9, adparet. Nilo] Parum sibi in hoc termino constant auctores. Nilum ponit terminum Mela supr. I, 1, 6. cum aliis, etsi et Catabathmon c. 8.; alii Alexandria, v. c. Hirtius d. b. Alex. c. 14. vel sinu Arabico determinant, ut Strabo I, p. 24. l. 35. brevior] i. e. minus longa. Nempe fingit lineam ab ora Mauretaniae occidentali ad Catabathmon s. Nilum, Africae terminum, quam comparat cum simili linea a Lusitania ad Tanain, Europae terminum; quae cum illa sit maior, Africam breviorē indicat. nec usquam] Hanc lectionem omnes Codd. et Editt. probant, quam tamen in usque mutavit Vossius recepitque Titzius. Sed cum Mela I, 2. Asiam Africamque Nili ripis terminari scripserit, languidum sane erat hic monere, nec usque i. e. non semper Africam Asiae obtendi litoribus: ex quo ipso adparet, utique usquam obtendi. Quocunque te vertas, latius haec et laxius a Mela dicta esse, in aprico est. Ut tamen Melam aliquatenus tueretur Perizonius, haec notavit: Africae initium ducit Mela a Cyrenaica et Aegyptum adscribit Asiae; atque adeo tunc exigui spatii, quo Cyrenaicae extrema Cariae et Ioniae in Asia obtenduntur, nul-

lam voluit habere rationem, quum Europa ab Aegaeo mari usque ad paludem Maeotin longe ultra Africae longitudinem revera in Orientem excurreret et Asiae litoribus obtenderetur. Asiae est Genitivus, qui pendet a litoribus. Huius refer ad Europam, cuius litoribus Africa obtenditur tantum a parte Hispaniae, Italiae et Graeciae. longior] ab oriente ad occasum, ut docet I, 1, 3. Strabo lib. XVII, p. 567. l. 825. latitudinem facit 13000. vel 14000. stadiorum, longitudinem duplo fere maiorem; nempe veteres ignorabant recessus ultra aequationem. Hodie enim constat, Africam insigni parte esse latiorē, quam longiorē. cf. Mannert Geogr. d. Gr. u. R. T. I. p. 60. fluvium] Nilum, ad cuius fontes exquirēdos frequenter itinera fecerunt. Praepositio ad si deesset, non desideraretur; eam tamen cum Codd. omn. tum similia exempla probant; sic §. 5. libri plerique: quae in mare attingunt, cf. Heinsius ad Ovid. A. A. II, 701. exurgens] apte de montium ingis, quae planis locis et depressis obponit. cf. II, 4. in Rem adfirmat Herod. IV, 181. incurva] cum de extremitate valeat, adparet, Melam in describenda Africa a Nilo vel oriente ad occasum progredi, ut interiori formae adiungat extremas partes. Sic incurva litora passim apertius dicit. Eodem sensu intelligi debent verba fastigat se molliciter. fastigat] Sensus: Cum ad Nilum lata sit Africa, prout ad occasum pergit, sensim sensimque in artius spatium contra-

- lter: et ideo ex spatio paullatim adductior, ubi finitur, ibi
 2 maxime angusta est. Quantum incolitur, eximie fertilis:
 veram quod pleraque eius inculta; et, aut arenis sterilibus
 obducta, aut ob situm coeli terrarumque deserta sunt, aut
 infestantur multo ac malefico genere animalium, vasta est
 3 magis, quam frequens. Mare, quo cingitur, a septem-
 trione, Libycum; a meridie, Aethiopicum; ab occidente,
 Atlanticum dicimus. In ea parte, quae Libyco adiacet,
 proxima Nilo provincia, quam Cyrenas vocant: dein, cui
 totius regionis vocabulo cognomen inditum est, Africa.
 Cetera Numidae et Mauri tenent: sed Mauri et in Atlanti-
 cum pelagus expositi. Ultra Nigritae sunt et Pharusi us-
 que ad Aethiopas. Hi et reliqua huius et totum latus,
 quod meridiem spectat, usque in Asiae confinia possident.

hritur. Huc facit locus infr. III, 10, 5. ubi in finem sui fastigan-
 tis se Africae novissimus angulus.
 molliter] i. e. sensim, leniter,
 quae voces alibi addi solent. ex
 spatio] h. vocem Mela de latitu-
 dine usurpat; ex sign. post. ergo
 h. l. postquam spatiosa fuit. ad-
 ductior] h. e. contractior, angus-
 tior; metaphora ab aurigis, sa-
 gittariis ducta est et ad alias
 res, terras etiam translata. Stra-
 bo lib. II. p. 89. f. 130. συνωρεσθαι.
 finitur] ad fretum Gaditanum.

§. 2. fertilis] Fertilitas Africae
 a pluribus laudatur; hinc messes
 Libycae in proverbio uberrimae
 dicuntur. v. Intpp. ad Horat. I,
 od. 1, 10. obducta] i. e. tecta
 arenis, quas frequenter memo-
 rant Poetae. v. Bentlei. ad Horat.
 III, od. 4, 31. Innuuntur au-
 tem omnino loca vasta et inculta,
 in quibus nota sunt deserta
 Barcae et Saarae. cf. Poiret vo-
 yage en Barbarie. praef. p. 2. [sq.].
 ob situm] Sitis coeli, quando non
 pluit, huius terrae, quando fontes
 desunt. hinc ap. Diogen. Laer. IX, 81. ἀνυδρος Λιβύη. Id
 maxime obtingit sub tropico Ca-
 pricorni. Hinc vero arida, as-
 tifer, torrida; sitire, sitis, ar-
 dens, anhelans de hoc Africae

tractu usurpatur. cf. Cortius ad
 Sallust. lug. c. 19, 6. malefico]
 i. e. vel venenato vel hominibus
 infesto, et intelligendi sunt ser-
 pentes et leones, quibus abunda-
 bat: hinc Λιβύη θυρώδης. vasta]
 h. vox Nostro de lato ambitu
 magnoque spatio usurpatur. Li-
 bycum] pars interni maris, quae
 Libyam attingit. Aethiopicum]
 pars Indici. Atlanticum] pars
 magni Oceani ab Atlante monte.
 §. 3. quam] Non quas, quia
 verbum, non res explicatur. sic
 Mela III, 1, 10. flumen, quod
 Saliam vocant. Cornel. Nep. in
 Paul. c. 3, 6. genus hominum,
 quod Helotes vocatur. Cyrenas]
 v. c. 8. in. Provinciam Cyre-
 naicam, urbem Cyrenen vocat:
 passim tamen Cyrenae de provin-
 cia vel de agro legitur. H. Bar-
 can. Africa] Minor, Carthagi-
 nienium regnum constituens.
 Mauri] extremi e populis mari
 Libyco adiacent. expositi] de
 extensione in longitudinem et
 latitudinem, ultra] versus meri-
 diem. Nigritae] v. ad III, 10,
 4. Pharusi] v. ad III, 10, 3.
 Aethiopes] v. ad III, 10, in.
 reliqua huius] sc. Atlantici litoris.
 Asiae confinia] ad Aegyptios us-
 que et Arabas.

At super ea, quae Libyco mari adluuntur, Libyes Aegyptii sunt, et Leucoaethiopes, et natio frequens multiplexque Gaetuli. Deinde late vacat regio, perpetuo tractu inhabitabilis. Tum primos ab oriente Garamantas; post Augilas et Troglodytas, et ultimos ad occasum Atlantas audimus. Intra (si credere libet) vix iam homines magisque semiferi, Aegipanes, et Blemyae, et Gamphasantes, et Satyri, sine tectis ac sedibus passim vagi, habent potius terras, quam habitant.

Haec summa nostri orbis, haec maximae partes, haec formae gentesque partium. Nunc exactius oras situsque dicturo inde est commodissimum incipere, unde terras Nostrum pelagus ingreditur; et ab iis potissimum, quae influenti dextra sunt: deinde stringere litora ordine, quo ia-

§. 4. *super*] de h. praepositione v. ad I, 2, 5. Nunc interiora terrarum describit. *Libyes Aegyptii*] Plin. V, 8. in. versus superque Gaetulos ponit; Ptolemaeus IV, 5. inter Oasitas et Aethiopes sub Aegypto. *Leucoaethiopes*] ita adpellantur, quia sunt minus nigri, quam interiores. Simil. III, 7, 5. *atrae gentes et quodammodo Aethiopes in India*. In eorum situ discrepant auctores: ubi eos Noster ponat, ex connexis populis adparet. *Gaetuli*] v. ad III, 10, 4. hanc nationem multiplicem vocat, quia non hic tantum memorantur, sed et in interiori Numidia et alibi ad Oceanum Atlanticum. *late vacat*] supra Gaetulos versus orientem et meridiem. *Garamantas*] Hi Romanis sub Augusto, quum eos domuerit Balbus, magis innotuerunt. cf. Florus IV, 12, 41. Herod. IV, 174. eos ad orientem hibernum ponit, ubi h. Fezzan. *Augilas*] qui a Garamantibus distabant 10 dierum itinere. Herod. IV, 183. Progreditur autem Mela in enarrandis populis ab oriente ad occasum. *Aegipanes*] de his sequentibusque populis narrat infra c. 8. *habent*] i. e. possident, tenent,

neque tamen colunt, quod complectitur aedificia et domicilia. Respondent sibi invicem verba *passim vagi et habere, sine tectis et sedibus ac habitare*. Sic Livius V, 35, 3 *agrum latius possidere, quam colere* eodem sensu dixit, et Strabo de Massagetis *ἄχρητες χωρὶν οὐ γενομένην*.

§. 5. *summa*] in 1. capite. *maximae partes*] capp. 2, 3, 4. *oras*] in Prooem. §. 2. *oras omnium et litora, ut intra extraque sunt*. *Oras* autem significant fines. Situs de illarum forma, connexu, progressu unde] a Mauretania et Hispania, unde etiam Plin. V, 1. in. *terrarum initia facit*. Noster internum mare ingressus, quae a dextra sitae erant regiones, inde a Mauretania primum describit, circumvectusque finito cursu substat in Hispania a laeva parte introeanti posita. Plerique orbis descriptionem ab Europa, tanquam cultiori parte incolisque et urbibus frequentiori exordiantur. Noster alium ordinem, quippe qui esset omnino arbitrarius, tenero maluit. *stringere*] est tangendo leviter praeterire; post *legere* est progrediendi certam aliquam viam, lineam sequi. Utrumque

B

cent, peragratisque omnibus, quae mare adtingunt, legere etiam illa, quae cingit Oceanus; donec cursus incepti operis, intra extraque circumvectus Orbem, illuc, unde coeperit, redeat.

C A P. V.

Particularis Africae descriptio.

MAURETANIA.

- 1 Dictum est Atlanticum esse Oceanum, qui terras ab occidente contingeret. Hinc in Nostrum mare pergentibus, laeva Hispania, Mauretania dextra est; primae partes, illa Europae, haec Africae. Eius orae finis Mulucha: caput atque exordium est promontorium, quod Graeci Ἀμπελουσίην, Afri aliter, sed idem significante vocabulo,

etiam a profaiciis dicitur et in hac orationis forma a Nostro apte ponitur. Non minus aptum est *peragrarē. cursus*] de navigatione, ut *ire*, et gr. *πέρχειν*. Ceterum a re nautica colores petunt auctores in descriptionibus. cf. Cicero in Brut. c. 13. Ovid. Fast. 1, 4. *mare*] internum s. nostrum ex connexu. Quidam in cum Missis multis praeposunt, duriter; aut varie hanc vocem tentant et immutant. Nos omisimus, ut etiam Titzius fecit. *coeperit*] Editt. pr. sic commode praeferunt: aliae *cooperat*, cui lectioni Codd. renituntur. Illud Noster auribus dedisse videtur et ad futurum exactum referri debet.

C A P. V.

§. 1. Dictum] v. c. 3. init. et 4, 2. *terras*] nempe Europam et Africam. *Hinc*] i. e. ex Oceano. *Mauretania*] Rectius sic, quam *Mauritania* scribitur. Gr. *Μαυροβία* et incolae *Mauri*, etiam *Maurusii*, rarius *Mauretani*. Veteres unam faciunt regionem, posteriores, Claudio auctore, vel Caligula, in *Tingitanam* et *Ca-*

sariensem dividunt. Prior pars, a *Tingi* fluvio dicta, veterem Mauretanium comprehendebat; posterior, ab urbe *Caesarea* nominata, a *Mulucha* fluvio incipiebat. De Mauretaniae ambitu diversa tradunt auctores et hanc ob causam Jubam modo Mauretaniae, modo Numidia regem faciunt. Noster terminos statuit juxta mare internum ad *Mulucham*; juxta Oceanum III. 10, 4 et 5. ad *Nigritas* et *Gaetulos*. Hodie *Fes* et *Marocco*. *Mulucha*] Straboni *Μολυχα* dicitur, itemque Ptolemaeo IV. 1. et deinceps *Malva*, qui utriusque Mauretaniae terminos facit, sic ut plerique eundem habeant fluvium. At quia post *Μολυχα* et Portum Magnum conlocat urbem *Sigam*, cui aliam fluvium *Χαλμα* subjicit, quidam hunc corrupto nomine de *Mulucha* intelligunt diversosque auctores Ptolemaeum secutum esse putant. Si *Siga* h. est *Tackumbrut*, uti Shaw Voyages etc. T. I. p. 15. statuebat, non *Mulloiah*, sed remotior fluvius *Tafna* *Mulucha* esse videtur. *caput*] apte de promontorio, quod exitat. Ἀμπελουσίην]

adpellant. In eo est specus Herculi facer: et ultra specum 2
Tinge, oppidum pervetus, ab Antaeo (ut ferunt) condi-
tum. Exstat rei signum, parma elephantino tergori ex-
secta, ingens, et ob magnitudinem nulli nunc usuro habi-
lis; quam locorum accolae ab illo gestatam pro vero ha-
bent traduntque, et inde eximie colunt. Deinde est mons 3
praealtus, ei, quem ex adverfo Hispania adtollit, obiectus:
hunc Abylam, illum Calpen vocant, Columnas Herculis
utrumque. Addit fama nomini fabulam, Herculem ipsum
iunctos olim perpetuo iugo diremisse colles, atque ita ex-
clusum antea mole montium Oceanum, ad quae nunc in-

fo. *ἄβυλον*, quam tamen ignorant omnes auctores gr., qui exstant, et in ea et hic et III, 10. extr. Codd. consentiunt. A vitibus autem, quarum singularem magnitudinem in Mauretania Strabo lib. XVII. p. 568. f. 826. praedicat, plura loca cognomen sumserant, ut docet Stephanus f. v. *ἄμπυλος*. *Afri aliter*] nempe Cota, uti e Plinio V, 1. discimus. H. *Cabo de Spatel*. cf. Chenier recherches — sur les Maures T. I. p. 72.

§. 2. *Herculi*] Omnia hic sunt plena Herculis Specum sine dubio Lucan. IV, 601 fqq. describit. *Tinge*] Ita Codd. volunt omnes, et si usitatio forma ex graeco est *τίγγις* f. *τίγγι*, unde etiam Mauretania *Tingitana* dicitur; hodie *Tanger* esse creditur. cf. Chenier l. c. p. 70. *Antaeo*] Qui fuit filius Terrae f. Neptuni, immani corpore gigas, hospites secum luctari cogebat, delassatos interficiebat, sed ipse prostratus a Terra matre geminatis viribus excitabatur. Eum Hercules suspenfum tenens tam diu compressit, donec exspirasset. cf. Lucan. IV, 613 fqq. Stat. Theb. VI, 890. *exstat*] aptius, quam est, quia signum adparet, eminet. *parma*] Parmas, quas castris adpellare solebant, maxime Afria tribuerunt, ut docet Servius ad Virgil. Aen. VII, 732.

tergori] nam tergus est reliqua cute durius, maxime in elephantis. *habilis*] i. e. apta, commoda. Sio Tacitus de Germ. c. 6. *forrum ad usum habile*.

§. 3. *adtollit*] ex more poetarum vividius, pro *qui est ex adverso in Hispania. Abylum*] Sic et Graeci *Ἀβύλῳ*, sed et *Ἀβυλῶν*, *Ἀβυλίῃ*, *Ἀβιννα*. Hodie *Sierra de las Monas* f. *Mont aux Singes. Calpe*] v. ad II, 6, 8. *Columnas Herculis*] gr. *Ἡράκλειος σῆλαι* vel simpliciter *σῆλαι*. Lucan. IX, 654. *Hesperiae columnas* et Dionys. Perieg. v. 454. *τίγματα ὁκεανῶ*. In earum numero dissentiunt auctores: alii enim unam, alii duas, tres, quatuor etiam memorant, itemque varie eas explicant de Herculis statuis, de urbibus, collibus, insulis. Itineris terminos ab Hercule statutos fuisse quidam putant, quibus indicandis eas olim intersuisse docet Strabo III. p. 117. f. 170. Quo Mela eas retulerit, adjuncta declarat. Ultra eas navigari non posse, olim iactabant. *nomini*] i. e. fama fabulam addit, quae causam nominis exponit. Vulgo *nomini* legabatur, sensu minus commodo, etsi sic plerique Codd. volunt. *perpetuo*] i. e. continuo. *mole montium*] velut aggeri interjecto. Aperte autem dixit *mole* ad notandam montium altitudinem et impedimenti obiecti magnitudinem.

- undat, admissum. Hinc iam mare latius funditur, sub-
 4 motasque vastius terras magno impetu inlectit. Ceterum
 regio ignobilis, et vix quidquam illustre sortita, parvis op-
 pidis habitatur, parva flumina emittit, solo, quam viris,
 5 melior, et segnitia gentis obscura. Ex iis tamen, quae com-
 memorare non piget, montes sunt alti, qui continenter et
 quasi de industria in ordinem expositi, ob numerum septem,
 ob similitudinem Fratres nuncupantur. Tamuada fluvius,
 et Rusgada, et Siga, parvae urbes; et portus, cui Magno
 est cognomen ob spatium. Mulucha ille, quem diximus,

De re ipsa varie tradunt aucto-
 res, et tempestatibus terraeque
 motibus fere adscribunt. Id au-
 tem post bellum Trojanum acci-
 disse, tradit Eratosthenes ap. Strab.
 I. p. 26. f. 38. qui tamen illum
 refutat. *submotas*] v. supr. I,
 1, 4. *abigit vaste cedentia litora*:
 idem vero verbum usurpat II, 3, 7.

§. 4. *ignobilis*] Ita Melae quidem
 tempore. Nam quod adfirmat
 Plin. V, 1. f. 2. *bellis adtenuata
 est* (Maurorum gens) *et ad pau-
 cas familias redacta*, id imprimis
 factum est bello Iugurthino. *par-
 vis oppidis*] Plinius I. c. *castella
 ferme habitant*. *solo*] Pars ma-
 xime litoralis est feracissima, un-
 de et hodie frumentum petitur;
 sed incolae desides et vagi, qui
 haerebant, ubi quid natura spon-
 te produxisset.

§. 5. *ob similitudinem*] See.
 Plinium V, 2. f. 1. a simili alti-
 tudine septem fratres adpellati
 sunt. Propriam tamen adpellationem
 in Punica lingua habuisse,
 quae per synonymiam gr. et lat.
 linguae responderet, non temere
 existimat Rezzonici in Disquis.
 Plin. T. II. p. 68. et fortasse, quae
 h. incolis usurpetur *Beniaros*.
 Prope *Centa* h. quaeruntur. Plin-
 ius diserto, *freto*, inquit, *inim-
 nent hi, juncti Abylae*, a quo
 monte Mela minime secroverit,
 sed tantummodo interposuit ex-
 plicationem de columnis Hercu-
 lis. Notanda vero hic est trans-

latio vocum *frater* et *soror* in utra-
 que lingua ad res inanimatas,
 quarum intercedit similitudo,
 unde et ἀδελφὲ per ὅμοια expli-
 cant Grammatici. *Tamuada*] *Parvus fluvius*, quem hodie *Be-
 dies* vocari putant. *Rusgada*] *Vulgo inde a Vossio legebatur
 Rusadir*, quo fere nomine alii hic
 urbem ponunt, ut Plinius V, 1.
 f. 2. sed Codd. vel *Ruscada* vel
Rusigada praeferebant, quod ali-
 quantum discrepat a *Rusadir*. In
 ejus nomine hodierno parum con-
 stant VV. DD.: fortasse ex serie
 Pliniana, si eandem urbem, mu-
 tata tantum terminatione, sta-
 tuas, est *Melilia*. Praeposita vox
Rus est Punica, Arabibus hodie
Ras h. e. caput, promontorium.
Siga] Varias haec urbs experta
 est conversiones. Aetate Strabo-
 nis diruta jacebat, sed post re-
 secta est, camque Syphacis re-
 giam plures faciunt. De hodie-
 no nomine incerta adteruntur et
 ambigua. v. supr. §. 1. Alii *Tes-
 note*, alii *La Guardia*, alii *Ares-
 got* esse putant. *Magno*] No-
 minis eandem causam jactat Plin-
 ius V, 1. f. 2. Hodie videtur
 esse urbis *Mesalquivir*. cf. Poi-
 ret Voyage en Barbarie praef. p.
 20. Ceterum Dativus hoc in ne-
 xu et alibi notatur. *Mulucha*]
 v. supr. §. 1. Melam illustrat Sal-
 lust. Iug. c. 92, 5. *flumen Mulu-
 cha*, quod Iugurthae Bocchique
 regnum disjungebat.

annis est, nunc gentium, olim regnorum quoque terminus, Bocchi Iugurthaeque.

C A P. VI.

N U M I D I A.

Ab eo Numidia ad ripas exposita fluminis Ampsaci, spatio quidem, quam Mauretania, angustior est, verum, et culta magis et ditior. Urbium, quas habet, maximae sunt, Cirta procul a mari, nunc Sittianorum colonia, quondam regum domus; et, Syphacis cum foret, opulentissima. Iol ad mare, aliquando ignobilis; nunc, quia Iubae regia

C A P. VI.

§. 1. Numidia] Gr. *Νηιδία*, populi Numidae, gr. *Νηιδες*, et hoc nomen omnino de populis vagis usurpatur. Veteres ejus terminos ipse designavit Mela; post ejus partem Mauretaniae Caesaris adscriptam fuisse supr. c. 6. notavimus. Ampsaci] Hic fluvius hodie putatur esse Suf-jimmar L. Kummel. Ceterum Genitivus pendet a fluminis, qua ratione Latini nomen proprium et appellativum, sive illud praecedat, sive sequatur, ponere solent, cf. Oudendorp. ad Iul. Caes. d. b. g. III. 9. in. et Staveren ad Corn. Nep. l. 1. 4. angustior] versus mare mediterraneum, magis] notanda capistio varietatis in exprimendo comparativo, quam itidem alii scriptores frequentant. Rem confirmat Sallust. Iug. c. 16. Cirta] Incolae Cirtenses; urbs Iugurthae tempore validissima. v. Sallust. Iug. c. 25. post excidium restaurata et in Constantini M. honorem Constantina dicta est, quod nomen remansit. De ejus ruderibus v. Shaw Voyages T. I. p. 156 sq. procul a mari] in quo et alii consentiunt et hodie nus situs, qui 45 mil. angl. efficit. At difficultatem objicit Sallust. Iug. c. 21., qui non procul a mari eam sitam esse ostendit: qui ita c. Mela conciliandus esse

videtur, si cogitemus, Iugurthae et Adherbalis exercitus inter Cirtam et mare castra habuisse et hinc non longe a mari. Nam procul omnino separationem a loco notat et de spatio non longo etiam dicitur, ut II. 3. 5. *fontes*, ubi sine igne procul admoventur, accendit. cf. Perizon. ad Sanct. Min. T. I. p. 182. ed. Bauer. Sittianorum] a P. Sittio Nucerino, de quo et Sittianis v. Sallust. Cat. c. 21. Nemppe Sittius cum Romae judicium evasisset, collectis ex Italia et Hispania copiis, adjunctis exsulis quibusdam, in Mauretania trajecerat, post cum Caesarem contra Pompejum adjuvillet, praemium tulerat Mafnissae aliquam portionem, quam militibus suis divisit. cf. inpr. Appian. d. B. C. IV. 54. regum] Mafnissae et successorum, ut docet Strab. XVII. p. 572. f. 832. domus] post regia. Syphacis] Hic duas habuit regias, unam in Mauretania, cujus rex erat, Sigam, alteram in hac Numidia parte, quam occuparat, Cirta: nempe singula regna suas etiam habuerunt urbes regias. opulentissima] cf. Hirtius d. b. Afr. c. 25. qui et ipse eam oppidum regni opulentissimum vocat. Iol] Gr. *Ιωλ*, Caesarea vocata est in honorem Augusti a Iuba, Ptolemaei patre, ut adfirmat Strab. XVII.

fuit, et, quod Caesarea vocitatur, illustris. Citra hanc (nam in medio ferme litore sita est) Cartinina et Arsinna sunt oppida, et Quiza castellum, et Laturus sinus, et Sardabale fluvius. Ultra, Monumentum commune regiae gentis; deinde Icosium et Ruthisia urbes, et fluentes inter eas Savus et Nabar, aliaque, quae taceri nullum rerum famaevae dispendium est. Interius, et longe satis a litore (si fidem res capit) mirum ad modum, spinarum piscium, muricorum ostrearumque fragmenta, saxa adtrita (uti solent) fluctibus, et non differentia marinis, infixae cauitibus ancorae, et alia eiusmodi signa atque vestigia effusi olim usque ad ea loca pelagi, in campis nihil alentibus esse inveniri que narrantur.

p. 571. l. 831. post a Claudio colonia iure donatam, narrat Plinius V. 1. l. 2. In hodierno nomine discrepant: alii *Alger*, alii *Sor-Sil. Lubac*. Hic diversus est ab eo, qui se Pompeii et Caesaris bello immiscuit, in eoque perit. Noster fuit illius filius, pater Ptolemaei ex Cleopatra, Antonii et Cleopatrae filia, qui illi in imperio successit, ut diserte scribit Strab. lib. XVII. p. 570. l. 828. Celebratur ex barbaris Numidis inter eruditissimos historicos a Plutarcho, qui ideo captivitatem, qua Romae, patre victo, tenebatur, *μαχαρωτάτην* vocat. *citra*] i. e. versus occasum. *Cartinina*] Plerique Cartennam efferunt, inde *Cartennenses* et *Cartennitani*. Hodie aliis est *Masagran*, aliis *Tenez*, *Arsinna*] aliis *Arsennania*; in hod. nomine *Arsen*, *Marsal-quibis* l. *Arzew* dissentiunt. *Quiza*] Ita dedit Vossius ex Plinio V. 1. l. 2. et Ptolemaeo IV. 2. pro vulg. *Avisa*. Hod. nomen dubium: Shaw l. c. p. 36. eam *Geza* esse putat. *Laturus*] Plano ignotus est. *Sardabale*] a Plinio V. 1. l. 2. vocatur *Sardabal*, sed alio situ. *Ultra*] sc. Iol., quae citra hanc sita erant. *Monumen-*

tum] de sepulcro, ut alibi. *Icosium*] Gr. *ἰκσιον*, unde *Icositanus*: de hod. nomine non constat. *Ruthisia*] nomen corruptum, in quo fortasse latet *Rus*, ut sit promontorium, hod. Arabibus *Ros Savus*] Nomen in Mistis depravatam: sic dedit Perizon. ex Ptolemaeo IV. 2. Flumen obscurum, ut et proxime sequens. *dispendium*] Insert hoc verbum damni notionem, ut ap. Terent. Hecyr. V. 2. 29. et sensus h. l. est: omnia sunt obscura, ignobilia, ut jactura ex earum rerum ignoracione vel silentio nulla sit. Sic Claudian. VI. Conf. Honor. v. 452. dixit *dispendia famae* de turpi pacto.

§. 2. *spinarum piscium*] Similia de aliis terris narrantur ap. auctores veteres et recentiores. v. Ovid. Met. XV. 262 sqq. *adtrita*] excelsa, excavata, gr. *χρησίδες*, solent] sc. esse f. fieri: sic consuevit, potest, voluit absolute ponuntur. cf. Ernesti ad Sueton. Ner. c. 34. *marinis*] Fortasse excidit *a*, quod praecedens vox absorpsit, etsi et Plinius IX. 54. l. 35. *conchis differens* dixit.

C A P. VII.

Africa proprie dicta.

Regio, quae sequitur a promontorio Metagonio ad aras 1
 Philaenorum, proprie nomen Africae usurpat. In ea sunt
 oppida, Hippo Regius, et Ruscade, et Thabraca. Dein 2
 tria promontoria, Candidum, Apollinis, Mercurii, vaste

C A P. VII.

§. 1. *Regio*] Plinius V. 3. l. 4. eam *Zeugitanam* vocat et a Tusca fluvio, sed Mela c. Ptolemaeo IV. 3. ab Ampsaga orditur, quamquam Plinius V. 4. ad eum etiam terminum profert, ut inde usque ad Cyrenaicam extendatur. *Metagonio*] Graeca vox, quae notat terram post angulum s. promontorium sitam. Multi hic Melam errare putant, quia *Metagonitis* regio, inde dicta, in Tingitana haud procul a freto ad Molochath fluvium ab aliis ponitur. Sed bene monet Perizonius, duo fuisse diversa promontoria, eodem insignita nomine: unum in Mauretaniae Tingitanae, h. *Capo di tres Forcas*, alterum in Africae propriae terminis, quod alii *Tretum* s. *Tritum* appellatur, h. *Capo di Ferro*. Idem alii efficiunt ex Polyb. III. 33. qui narrat, Hannibalem Hispanos milites in Africae praesidia traduxisse et plerosque *εἰς τὰ Μεταγώνια τῆς Λιβύης*, quosdam *εἰς αὐτὴν Καρχηδόνα*: quod quidem facere non potuisset, nisi Metagonitis regio in Carthaginiensium ditione et in Africa propria fuisset sita. *Aras*] columnae olim terminorum signa, quas Noster cum aliis majori Syrti admovent propius, cum alii, in iis auctor tabulae Peutinger. VII., inter utramque eas ponant et Cyrenarum Africaeque propriae fines statuunt. In illo situ ap. Antonin. Itin. p. 65. notatur *Banadedari*, forte *Bawadedari* i. e. aras cursorum, idque nomen Puni-

cum fuisse videtur. Quæri igitur debent ex Syrtium situ, de quo infra. *Hippo regius*] Nempe regum ibi praecipua sedes fuit. Fuerunt duo, quorum alter ad Uticam, alter prope Tretum situs erat, qui est *Regius*, ut dicitur Livio XXIX. 3. 7. Ex eius ruinis postero tempore *Bonam* urbem ortam esse, aliqui putant, est alii dubitant. Inclaruit maxime Augustini episcopatu. *Ruscade*] melius fortasse *Russicade*. Cum alii auctores, v. c. Ptolemaeus, Plinius, Antoninus in hac progressionem Hipponi praeponant, Noster ordinem turbasse videtur. Hodie *Spigata* vel *Stora* putatur. *Thabraca*] Etiam sine *h* scriptum reperitur. Plinius oppidum civium Romanorum dicit, Ptolemaeus coloniam, ejusque portum memorat Claudian. de laud. Stilich. I, 357. Hodie *Tabarka* esse volunt, ubi ruinae conspiciuntur.

§. 2. *Candidum*] Sic vocat etiam Plinius V. 3. l. 4. Livius XXIX. 27. hoc in tractu duo promontoria adfert, alterum *Mercurii*, alterum *Pulchri*, quorum posterius *Candidum* esse contendit Shaw Voyag. T. I. p. 177. In hoc nomine dissentiunt: Shaw vocat *Ras-el Abcadh*. *Apollinis*] Commemorant plures et Plin. l. c. Sardiniae adversum esse scribit. Hodiernum nomen in auctoribus vagatur. *Mercurii*] Siciliae objicit Plinius cum aliis et juxta Uticam contra Carthaginem Strabo XVII. p. 572. l. 832.

projecta in altum, duos grandes sinus efficiunt. Hipponeſem vocant proximum ab Hippone Diarrhyto, quod litori ejus adpositum est. In altero sunt castra Laelia, castra Cornelia, flumen Bagrada, urbes Utica et Carthago, ambae inclutae, ambae a Phoenicibus conditae: illa fato Catonis insiguſ, haec suo; nunc populi Romani colonia,

Hodie vulgo *Cap de Bonne*. projecta] Plinius c. l. in altum procurrentia. Sic alii *excurrere*, *abire* usurpant. Hippone Diarrhyto] Cognomen accepit, auctore Plinio, ab aquarum irriguis: juxta ponitur a Ptolemaeo IV, §. Ἰππωνίτις λίμνη. Hod. est Bizer-ta. In altero] sinu, quem κόλπον καρχηδονικὸν adpellat Strabo XVII. p. 572. l. 832. castra] Nempe Romanorum hiberna huic urbi originem dederunt, ut multis aliis oppidiſ. cf. Casaub. ad Sueton. Aug. c. 18. Hinc καρχηδονία posterioribus Graecis non raro memorantur, quae a nostris scriptoribus Burgi vocantur. Laelia] Ita pro Dellia reponendum, etſi hoc Codd. plerique tuerentur. Delii nomen in bellis Africanis plane incognitum, sed C. Laelius fuit comes C. Scipionis (v. Liv. XXIX. 1 et 5. XXX. 9 et 11.) cujus castra Cornelia statim memorantur. Nempe Corn. Scipio hiberna habuit in promontorio prope Uticam unoque vallo etiam navalia amplexus est (v. Liv. XXIX, 35.), ubi h. Gellah est. v. Shaw Voyag. T. I. p. 189. Bagrada] Celebratur hic fluvius, cum Punico bello serpens immensae magnitudinis in eo degens Romanorum castra vexavit cf. Interp. ad Flor. II, 2, 20. Fluebat inter Uticam et castra Cornelia, sed post alveum mutavit, si est h. Megrada, etſi alii Mejerdah in eo agnoscunt. Utica] Gr. Ἰτίση, οὐτίση, civis Uticensis. Urbs antiqua, quae Tyrios jactat conditores (Justin. XVIII, 4, 2)

et post Carthaginem, a qua 200 radiis remota erat, maxima fuit Libyae, ad mare sita. Hodie quaeritur, ubi Bog-Shatter cernitur, etſi sic mare aliquatenus, terra maris accessibus limoque aucta, recessit. Carthago] Gr. καρχηδών, lat. quidam Ka-thago scribunt, sed v. Ruperti ad Sil. Ital. I, 3. Civis Carthaginensis et Carthaginensis. Rariora et antiquiora nomina sunt καρχηδονία, οὐτίση, et καρχηδονία. Conditores faciunt Phoenices, Didone duce; tempus alii ante, alii post Ilium captum statuunt. Tres ejus partes memorantur, Cothon ad portum, Byrsa a dissecto corio, quo urbis area strata fuit, in qua arx stetit, Megara reliqua urbis pars. Ejus magnitudo, opulencia, potentia, fata satis nota sunt. Ruinis obruta jacet prope Saka-rah. fato Catonis] morte, quam sibi ipse tulit in bello civili, ne in Caesaris manus incideret. Inde vero dictus est Uticensis, alias Minor ob Catonem Censorium eundemque Maiorem. cf. Gellius N. A. XIII, 19. In Melae oratione notanda elegans brevitatis ex ejusdem adiectivi ad diversas res accommodatione. colonia] Prima fuit colonia, quam Romani extra Italiam an. p. excidium 23. deduxerunt (v. Vellej. Pat. I, 15, 4. II, 15.) sine fortunae successu, eamque Iunoniam dixerunt. Anno p. excidium 102. major coloniarum copia a Iulio Caesare felicioribus auspiciis missa est pristinumque Carthaginis nomen redditum: de qua h. l. Melae. per-

olim imperii ejus pertinax aemula; jam quidem iterum opulenta, etiam nunc tamen priorum excidio rerum, quam ope praesentium clarior. Hadrumetum, Leptis, Clupea, Macomades, Thenae, Neapolis hinc ad Syrtim adjacent, ut inter ignobilia celeberrimae. Syrtis sinus est centum fere millia passuum, qua mare accipit, patens; trecenta, qua cingit: verum importuosus atque atrox, et ob vadorum frequentium brevia, magisque etiam ob alternos mo-

tinax] Ut docuerunt tria illa bella Punica. Notanda et hic grava orationis brevitās. *Hadrumetum*] Occurrit quoque Adrumetum, sed adspirationem tuentur numi et lapides. In Graecis variè scribitur. Civis *Hadrumetinus*. Conditores Phoenices, urbs fuit maritima, libera, post vero colonia facta. In hodierno situ variatur, Shaw tamen T. I. p. 204 et 237. ex collectis veterum indicis contendit vocari *Herekla*. *Leptis*] Minor haec fuit; maior infra §. 5. memoratur. Incolae *Leptiani*. Condidit eam Phoenices sec. Sallust. Jug. c. 19. prope Hadrumetum, eaque h. in ruinis iacet, ubi *Lempta* conspicitur. *Clupea*] etiam *Glypea*, ex gr. κλυπία. Plerumque tamen a Graecis adpellatur *Αετία*, cuius causam adfert Silius Italicus III, 244. In *clypei* speciem curvatis turribus *Aspis*. cf. Strab. XVII. p. 573. l. 834. Condidit eam Siculi. Ceterum Melam promiscuo ordine urbes enumerare, ex aliis liquet. H. plerique putant esse *Zafaran*. *Macomades*, *Thenae*] Haec urbium nomina aliorum auctorum ope, addicente nexu, ex Mistorum scoriis extudimus. Ita leguntur in Plin. V, 3. l. 4. Fuerunt oppida obscura, in quibus persequendis non tanti est operam impendere. *Neapolis*] Duae in hoc tractu cognomines urbes commemorantur, situ diversae. Haec inter Hadrumetum et Clupeam ab aliis ponitur, ex quo ordo Melae judicari potest;

altera versus Syrtim maiorem ostenditur et a Nostro inf. §. 5. *Leptis altera* vocatur. Prior illa habuit emporium Carthaginensium, eamque hodie quaerit non procul ab urbe *Nahal Shav* T. I. p. 204. qui multas inscriptiones disiectas ibi conspici narrat. ad] Alias omittitur, cum adiacerè vel Dativo vel Accusativo simpliciter jungatur. inter ignobilia] Sic II, 7. 10. *Calauria inter ignobilis alias leto Demosthenis nobilis*. Hic diverso genere dixit ignobilia, ut ad omnia omnino referretur, cum posset dicere ignobiles.

§. 3. *Syrtis*] Est haec minor, quae etiam vocatur alias *Εκπελα*, respectu alterius. Situs ex oppositis insulis Meninge et Cercinna discitur. Vocatur h. minor *les Golfe de Cabes*, ambae vero *les Seches de Barbaris*. centum] Alii, ut solet, plus minusve de dimensione adferunt. cingit] sc. acceptum mare; infr. §. 5. *flexum agit. importuosus*] h. e. portibus carens, innavigabilis, ut III, 5. 3. *sine portibus* et contra II, 1. 3. *sinus portuosus*. Hinc Syrtis aestuosas, inhospitas describunt auctores. cf. Corte ad Sall. Jug. c. 17. *vadorum brevia*] Poterat alterum abesse, salvo sensu, quem sic tamen intendit. Ponuntur pro vada brevia h. e. loca arenosa, ob breve et contractum mare vadosa, gr. *Ραχία* s. *Ραχύν*. *alternos motus*] Ob reciprocationes et aestum maris, accessus et recessus, quos singulis diebus bis fieri, adcolae narrant.

- 4 tus pelagi adfluentis ac refluents infestus. Super hunc ingens palus amnem Tritona recipit, ipsa Tritonis: unde et Minervae cognomen inditum est, ut incolae arbitrantur, ibi genitae: faciuntque ei fabulae aliquam fidem, quod, quem natalem ejus putant, ludicris virginum inter se decertantium celebrant. Ultra est Oea oppidum, et Cinyps fluvius per uberrima arva decidens: tum Leptis altera et Syrtis, nomine atque ingenio par priori; ceterum altero fere spatio, qua dehiscit, quaque flexum agit, amplior. Ejus promontorium est Borion, ab eoque incipiens ora, quam Lotophagi tenuisse dicuntur, usque ad Phycunta (et
- 5

§. 4 Super] i. e. versus ortum progrediendo. Tritona] Accusativus terminationis graecae. Hodie putatur Gabs Tritonis] Gr. Τριτωνίς f. Τριτωνίς. In ipso situ valde discrepant veteres: hodie dicitur Shibkah el Low-deah i. e. palus signata, nempe propter seriem truncorum palmeorum, quibus iter et trajectio regitur. De flumine, quod veteres eam influere narrant, dissentiant recentiores, ex quo soli conversio facta esse videtur. inditum] Hinc vocatur Minerva Τριτωνεύς (Homer II. IV, 515. VIII, 39.). Tritonis (Virg. Aen. II, 226.), Tritonia (Virg. Aen. V, 704.). Alii aliunde, ut sit, cognominis causam ex fabulis repetunt. faciuntque] i. e. faciunt, ut fides fabulae habeatur; fabulam confirmant, comprobant. Nam cum Dativo rei haec phrasis notat confirmare: y. Duker. ad Flor. III, 16, 6. ludicris] i. e. spectaculis. Secundum Herod. IV, 186. virgines quotannis bifariam divisae in honorem Deae bellis lapidibus festibusque deproeliabantur: hinc additur decertantium.

§. 5 Oea] A senioribus scriptoribus saepius memoratur, et mutata passim forma, Osa, Occa, et sine rei insignioris notatione. Hodie putatur Tripoli. Cinyps] Gr. Κίνυψ et passim Κίνυψ. Hodie

videtur esse Wadi-Quaham. Regionis, per quam fluit, fertilitatem multi veterum praedicant, quo transferri potest Ovidius ex Pont. II, 7, 25. Cinyphias segoticius numerabis aristas. Leptis altera] Cognomine magna, ut deserte notat Plin. V, 4. Eadem etiam Neapolis dicta est, auctore Strabone XVII. p. 574. f. 835. eiusque incolae Leptitani. Patria fuit Septimii Severi Imperatoris. Hodie creditur esse Lebeda f. Lebida. Syrtis] Haec dicta maior: hodie Italia Golfo di Sidra. ingenio] Passim haec vox naturam et indolem rerum inanimatarum indicat, ut I, 13, 3. ingenium specus et III, 10, 2. fontis. cf. Burm. ad Ovid. Met. VI, 574. Innuit autem Mela similem ejus aestum. altero spatio] Igitur duplo amplior. dehiscit] qua se aperit. cf. Virg. Aen. I, 106. Borion] Gr. Βορίων. In situ discrepant auctores veteres, unde duo ejus nominis promontoria fuisse videntur. Lotophagi] Gr. Λωτοφάγοι, ab arbore dicti, cujus dulcissimus fructus patriae oblivionem inferebat. cf. Homer. Odys. IX, 91 sqq. Plinio XIII, 22. f. 17. referente incolae arborem Celtin vocarunt, quod nomen etiam Linneus retinuit. Nostra lotus, quae ab Aegyptia discrepat, in Sahara deserto vicinisque locis crescit, simi-

id promontorium est) importuoso litore pertinet. Arae ipsae 6
nomen ex Philaenis fratribus traxere, qui contra Cyrenai-
cos missi Carthagine ad dirimendum conditione bellum;
diu jam de finibus, et cum magnis amborum cladibus ge-
stum; postquam in eo, quod convenerat, non manebatur,
ut, ubi legati concurrerent, certo tempore utrimque di-
missi, ibi termini statuerentur; pacti de integro, ut, quid-
quid citra esset, popularibus cederet (mirum et memoria
dignissimum facinus!) hic se vivos obrui pertulerunt.

C A P. VIII.

C y r e n a i c a.

Inde ad Catabathmon Cyrenaica provincia est; in ea 1
que sunt, Hammonis oraculum, fidei inclutae: et fons,

his *Zitapho* s. *Jueb*, et ab Arabi-
bus *Saedra* adpellatur. Situs Lo-
tophagorum varie constituitur:
at ex variis auctorum narrationi-
bus colligitur, eos maxime circa
Syrtes habitasse, unde etiam mi-
nor dicta est *Λυτοφάγισ*, teste Eu-
stathio ad Dionys. Perieg. v. 198.
nec ultra Philaenorum aras pro-
gressos esse: habitarunt igitur in
tractu Tripolitano. *Phycunta*]
Gr. φυκῦν, quae nomen ab algae
copia adcepisse creditur. Plinius
V. 5. l. 4. etiam promontorium
vocat, quod per Creticum mare
excurrat, idque cum aliis in Cy-
renaica ponit. Mela ob Loto-
phagorum terminos ejus mentio-
nem facere videtur. Nautis ho-
die dicitur *Capo Rusato*.

[§. 6. *Arae*] cf. §. 1. *conditio-
ne*] In utroque numero de pactio-
ne dici et violentiae belloque ob-
poni solet. cf. Heinsius ad Vellej.
II. 3. *convenerat*] quod utrius-
que partis consensu constitutum
fuerat. *manebatur*] Manere, ut
gr. μανέν, sic saepius pro *prae-
stare, servare*. cf. Staveren ad
Corn. Nep. Agel. 2. 4. *concur-
rarent*] Sic non sine Codd. dedi-
mus pro *concurrerant*, quia non
simpliciter, quod factum erat,

narratur. *de integro*] Nempe an-
tea inter ipsos populos convene-
rat, ut, ubi legati concurrerant,
certo tempore utrimque dimissi,
termini statuerentur. Postea al-
terum pactum *de integro* inter
legatos factum, quia Cyrenenses
pactis prioribus stare nolebant,
de maturioris abitus fallacia
questi, sic illum finem utriusque
ditionis ratum fore, si Philaeni
se ibi vivos terra obrui passi es-
sent: quam conditionem et hi
vere acceperunt. Alterum pactum
illud ex ultimis verbis intelligi
voluit Mela, cuius narratio uti-
que obscura brevitate laborat,
quare et aliqui eam mutilam pu-
tarunt; pleniorum et luculentio-
rem dabit narrationem Valer.
Maxim. V. 6. extr. cf. Sallust.
Iug. c. 29. *obru*] sepeliri. Ce-
terum huius narrationis fidem
adstruere tentavit Roos in libro:
Probleme aus der alten und neuen
Geschichte. Sect. I. an. 1798.

C A P. VIII.

[§. 1. *Inde*] Cum proxime prae-
cedant Philaenorum aras, inde
Cyrenaica principium ducere vi-
detur; tamen supr. c. 7. 5. *Phy-
cunta* promontorium memoravit,

quem Solis appellant: et rupes quaedam Austro sacra. Haec cum hominum manu attingitur, ille immodicus exsurgit, arenasque quasi maria agens, sic faevit, ut fluctibus. Fons media nocte fervet, mox et paullatim tepescens, fit luce frigidus; tunc ut sol surgit, ita subinde frigidior, per meridiem maxime riget: sumit dein tepores iterum; et prima nocte calidus, atque, ut illa procedit, ita calidior, 2 rursus cum est media, perfervet. In litore promontoria sunt Zephyrion et Naustathmos, portus Paraetonius, ur-

quod in Cyrenaica alii ponunt. Itaque aut Mela erravit, aut valet ea causa, quam supra indicavimus. Nec omnino in Cyrenaica terminis consentiunt auctores nec Philaenorum aris eundem tribuunt situm. De *Catabathmo* vid. infra. *Cyrenaica*] Gr. *Κυρήνη*, ut urbs, vel etiam *Κυρήναια*. Eadem dicta est *Pentapolis* et *Pentapolitana*, cujus causas habes infra in quinque ejus urbibus. Noster simul cum aliis quibusdam *Marmaricam* simul complectitur. Olim libera, post victa Aegyptiis paruit, denique Ptolemæi Apionis testamento Romanis accessit V. C. 657. ut ex Iulio Obsequ. c. 109. discitur. H. *Barcan* vocatur. *Hammonis*] sc. Iovis, qui arietino capite (*κρίονεως*) in monumentis adparet et a poetis *corniger* vocatur, in quibus tamen cornibus recentiores galeam agnoscunt. Inde *Hammoniaca regio* vocatur. In oraculi situ dissentiunt. Noster in Cyrenica ponit, sed prope Aegyptum esse situm ex Cambysis expeditione probatur, in qua exercitus Thebis egressus inter illud et Oasin arenarum cumulis obrutus periit, Herodoto teste III, 26. quippe in ejus aditu arnae et solitudines vix perviae memorantur. Alexander M. iter ad visendum Hammonem ingressus a Mareotide intra quadriduum perfecit. cf. Curtius IV, 7. Dili-

genter hanc regionem nostris temporibus perlustravit Hornemannus Reise nach Murzuk p. 25 sqq. illudque quaerit, ubi h. *Sivah*. Ceterum adspiratione hoc verbum scribendum est, utpote in Orientis nomine, etsi in gr. legitur *Ἀμμων*. *fidei*] unde certus vocatur Ammon, de q. v. Oudendorp. ad Lucan. IX, 512. *Austro*] nam et ventos colere Deosque habere solebant. cf. Cerda ad Virg. A. II, 116. et III, 120. *Haec*] rupes; *illo*] Auster. *fluctibus*] Sic Senec. Herc. Fur. v. 319. cum per arentem plagam Et fluctuantem more turbati maris abis arenas. *Fons*] de hoc plures, qui Herod. IV, 181. ducem secuti sunt, eumque nostra aetate prope templum Hammoniacum in silva amoena viderat Hornemann. l. c. p. 111. *fervet*] Orationis varietatis discendae causa conferri cum Mela possunt Arrian. de Alexand. M. exped. III, 4. Curtius IV, 7, 22. cf. Sil. Ital. III, 669 sq. *ut sol surgit*] Haec verba significant medium tempus, quia inter luce et per meridiem ponuntur. Herod. l. c. dicit: *ἀγὼρ ἐκ τῆς τρίτης* i. e. inter horam diei tertiam et sextam. Diod. Sic. XVII, 70. *πρωτὴν ἡμέραν*.

§. 2. *Zephyrion*] Hoc nomine plura in aliis oris occurrunt promontoria. Nostrum hodie putatur esse *Bonandrea*, quamvis alii hoc nomen ad proximum referunt. *Naustathmos*] Portum

bes Hesperia, Apollonia, Ptolemais, Arsinoë, atque (unde terris nomen est) ipsa Cyrene. Catabathmos, vallis devexa in Aegyptum, finit Africam. Orae sic habitantur, ad nostrum maxime ritum moratis cultoribus, nisi quod quidam linguis differunt, et cultu Deum, quos patrios ferunt, ac patrio more venerantur. Proximis nullae quidem urbes stant, tamen domicilia sunt, quae mapalia adpellan-

facit Scylax p. 45. *Paraetionius*] Urbem cum portu spatiofo esse volunt alii, sed in situ ejus discrepant, qui in Libyae et Aegypti confinio fuisse videtur: quare h. l. quidam *Cataetionium* substituere tentarunt. Nec hodiernum nomen inter Geographos constat. *urbes*] quinque recenset, quibus inuit regionis illius nomen *Pentapolin*. Plerasque earum eo tempore conditas fuisse, quo Cyrenica sub Ptolemaeis, Aegypti regibus, erat, nomina indicant. *Hesperia*] aliis *Hesperis* vel *Hesperides*, serius dicta *Berenice*, a Berenice Ptolemaei uxore. Strabo XVII. p. 575. l. 836. juxta lacum Tritonidem et Boreum ad Syrtis fauces ponit. Hodie putatur *Bernic*. *Apollonia*] Commune plurimarum urbium nomen, inter quas nostra Cyrenae contemina *Marza Susa* vocatur. *Ptolemais*] nomen antiquius *Barce*, unde *Barcae* ap. Virgil. IV. 43. Post adpellata est Ptolemais a Ptolemaeo: qui eam vel restauravit vel ampliavit. Hodie *Tolométa*. *Arsinoë*] dicta a coniuge Ptolemaei Philadelphi, nam olim *Tauchira* s. *Teuchira* vocabatur. Hodie est *Teukera*. *Cyrene*] Gr. *Κυρήνη*, lat. *Cyrenae*, conditor *Battus*, unde *Battiadae*. Sita fuit in campo et serax fuit frugum et ingeniorum, in quibus memorandi praeter alios *Callimachus*, *Aristippus*, Cyrenaicae sectae conditor, *Carneades* philosophus, *Eratosthenes* Geographus. H. putant alii *Curen*, alii vero *Grenne*.

Catabathmos] Vocem graecam, quae *descensum* significat, etiam Latini retinuerunt. Ita Sallust. Jug. c. 17. 4. *declivem latitudinem* explicat. Duplicem cum aliis commemorat Ptolemaeus IV. 6. *magnum* in Libyae litore et *parvum* in mediterraneis ultra *Paraetonicum* versus Aegyptum. Scriptores fero de *magno* loquuntur et Mela latissimo sensu omnino *Catabathmon* ponit, in ejus hodierno nomine dissentiant Geographi. D'Anville putat dici *Akaba*. Ceterum terminationem in *os* amat Noster, etli sine Codd. obtrudini non debet. *finis*] v. supr. l. 4. in. *Africa Nilo terminata*.

§. 3. *Orae*] Inverso vel misto hic ordine ea persequitur Mela, quae supr. c. 4. attigerat. *nostrum*] quia Romani etiam huc penetraverant. *linguis*] Proprie Graeci huc adcesserant (Herod. IV. 165.), post Romanorum coloniae missae sunt, quae pristinae linguae mutationem invexerunt, ita tamen ut vestigia ejus in multis verbis remanerent. *Deum*] hanc contractam genitivi formam etiam Prosaici habent (cf. Drakenb. ad Liv. XXII. 22. 5.), de quo usu disserit Cicer. in Orat. c. 46. *patrios*] quasi domesticos, a patribus commendatos, quibus novi et nuper adsciti obponuntur, contra penates adiunguntur vel eodem sensu vel diverso, prout res fert. Similiter Livius IV. 30. 11. *ne qui, nisi Romani Dii, neu quo alio more, quam patrio colerentur*. *mapalia*] Afrorum

- itur. Victus asper et munditiis carens. Primores sagis velantur; vulgus bestiarum pecudumque pellibus. Humi quies opulaeque capiuntur. Vasa ligno fiunt, aut cortice. Potus est lac succusque baccarum. Cibus est caro, plurimum ferina: nam gregibus, (quia id solum opimum est)
- 4 quod potest, parciunt. Interiores etiam incultius, sequuntur vagi pecora: utque a pabulo ducta sunt, ita se ac tuguria sua promovent: atque, ubi dies deficit, ibi noctem agunt. Quanquam, in familias passim et sine lege dispersi, nihil in commune consultant: tamen, quia singulis aliquot simul coniuges, et plures ob id liberi agnatique sunt, nusquam pauci. Ex his, qui ultra deserta esse memorantur,
- 5 Atlantes solem execrantur, et dum oritur, et dum occi-

vox, uti adfirmat Sallust. Ing. c. 18, §. quae notat *casam*, *tugurium*. A *magalibus* [*magaribus*] multi ita distinguunt, ut haec stata sint domicilia, qualia exteriorem Carthaginiis partem habuisse, adfirmat Nepos ap. Servium ad Virg. Aen. I, 372., illa mobilia et plautis vecta, et alii hoc discrimen reiciunt. cf. Ritter ad Guthrie Welt-Gesch. T. V. P. 2. p. 33 sqq. Vulgata autem lectio *urbes stant* i. e. sunt, poetarum more, ab omn. Codd. probatur nec opus est Pintiani emendatione, *urbes, stata domicilia sunt*, quam recepit Titzius. *asper*] i. e. [qualidus. Subiunctis amplificando explicat. *sagis*] Breviares sunt vestes ad nates usque demissae, crassioresque, qualibus milites utebantur et rustici, tamen pallii fere formam et ambitum habebant, hinc apte subiicit *velantur*. Eundem vestitum etiam hodie de illis populis notat Shaw l. c. T. I. p. 376. vocatque *Burnoose*. *bestiarum*] distinguit a pecudibus, quarum illae hic sunt ferae, hae cicures. *humi*] Senus: humi jacentes et edunt et dormiunt, nam quies de somno, ut § 5. Similiter Sallust. Ing. c. 18. *Gaetuli et Libyes asperi, inculti, quibus cibus erat ca-*

ro ferina atque humi pabulum, uti pecoribus. vasa] cogita de suppellectile. *opimum*] de larga praestantiorum rerum opulentia. Multi Codd. adferunt *opimum*, sed illud praestat. Sic deinceps pro vulg. quoad praetulimus quod potest h. e. quantum.

§. 4. *interiores*] a mari longius remoti. *promovent*] elegans brevis in accommodatione unius verbi ad diversa substantiva. Ceterum eandem vitae rationem adhuc ap. Beduinos in Africa servari, adfirmat Shaw l. c. T. I. p. 371 sqq. *in commune*] gr. κοινόν, habet subjectam societatis publicae notionem, quam consilio, opera adjuvamus. De similibus formulis v. Oudend. ad Front. III, 2, 6. Ita vero fera praeconum hominum vita describi solet, ut a Cicer. de Invent. I, 2. pr. Sextio c. 42. *agnati*] nempe ex liberorum connubiis nati, unde familiarum numerus existit et augetur.

§. 5. *Atlantes*] Sumit ex Herod. IV, 184. qui tamen duplices facit et moribus et situ diversos. Alii infomnia Atlantibus tribuunt, Atarantibus vero solis execrationem: illorum situs iudicatur ex Atlante monte, horum quae-

dit, ut ipsis agrisque pestiferum. Nomina singuli non habent: non vescuntur animalibus: neque illis in quiete, qualia ceteris mortalibus, visere datur. Troglodytae, nullarum opum domini, strident magis, quam loquuntur, specus subeunt, alunturque serpentibus. Apud Garamantas etiam armenta sunt, eaque obliqua cervice pascuntur; nam pronis directa in humum cornua efficiunt. Nulli certa uxor est. Ex his, qui tam confuso parentum coitu passim incertique nascuntur, quos pro suis colant, formae similitudine agnoscunt. Augilae manes tantum Deos putant; per eos dejerant; eos, ut oracula, consulunt: precatique,

rendus sub regno Tripolitano. *dum oritur*] ex metu fervoris. *dum occidit*] ex more, quo inimicos abeuntes diris prosequimur. *vescuntur*] haec et sequentia de aliis Atlantibus refert Herod. l. c. *visere*] Herod. l. c. *εἰς τὴν ἀνύπνια ἐξῆν*. Sic Cicer. de Divin. I. 24. in. *secundum quietem videre* i. e. per somnum, nam quies de somno saepe occurrit.

§. 6. *Troglodytae*] Vox gr. ex τρύγλη, *caverna*, *specus*, et δύω, *subeo*. Tales populi fuerunt multi, imprimis ad Aethiopiam et Arabicum sinum. Pedum velocitatem in iis praedicat Herod. IV, 183. et hodie quaeruntur in vicinia regni Fezzan, vel in eo ipso. Ceterum ex Homer. Batrach. 205. patet, penultimam corripiendam esse. *strident*] Herod. IV, 183. *τρετίζοντες, καδάντες αὐτοὶ ψυχοῦσιν*. Tales populos audit esse Febabo et Birga Hornemann. cf. ei. Reise nach Muzuk p. 143.

§. 7. *Garamantas*] Nomin. *Garamas*. Ad situm eorum cognoscendum facit *vallis Garamantica* Ptolem. IV, 6. ad fluvium Gir, et oppidum Garama non procul a fontibus Cinyphis. Hinc recentiores Geographi eorum sedem statuunt in regionibus

Fezzan, Gaddemz, et Germah s. Jermah, veterum *Garama*, putatur urbs primaria regni Fezzan. Olim reges habuerunt, et cum Romanis bella gesserunt, unde triumphus a Cornel. Balbo de iis actus commemoratur a Plinio V, 5. *obliqua*] hausit ex Herod. IV, 183. eosque alii quoque auctores memorant, diversis tamen locis producant. Hodie boves tali specie ignorantur. *certa*] idem de aliis populis commemoratur, veluti Massagetis, Troglodytis, *colant*] i. e. curent, sustentent, ex propria verbi significatione, adscito nexu. cf. Donat. ad Terent. Adelph. III, 2, 54. Non igitur opus cum aliis emendare *alant* vel *tollant*.

§. 8. *Augilae*] Urbs quoque eorum *Augila* commemoratur, quod nomen hodie quoque remansit, cuius situm versus desertum Barka constituit Hornemann. l. c. p. 46 [qq. *manes*] de Nafamonibus haec cum aliis narrat Herod. IV, 172. Quod h. l. *Mela* ad manes in univ. refert, id alii de optimorum tantum manibus intelligunt. Ceterum eandem superstitionem hodie daminari, narratur in Allgem. Reisen T. III. p. 628. *dejerant*] i. e. valde jurant, ut explicat verbum Donatus ad Terent. Eun. II, 3,

quae volunt, ubi tumultis incubuere, pro responsis ferunt
somnia. Feminis eorum solemae est, nocte, qua nubunt,
omnium stupro patere, qui cum munere advenerint: et
tum, cum plurimis concubuisse, maximum decus; in re-
liquum pudicitia insignis est. Nudi sunt Gamphasantes,
armorumque omnium ignari: nec vitare sciunt tela, nec
iacere: ideoque obvios fugiunt, neque aliorum, quam qui-
bus idem ingenii est, aut congressus, aut colloquia patiun-
tur. 10 Blemyis capita absunt, vultus in pectore est: Saty-
ris, praeter effigiem, nihil humani. Aegipanum, quae
celebratur, ea forma est. Haec de Africa.

C A P. IX.

Particularis Asiae descriptio.

A E G Y P T U S.

Asiae prima pars Aegyptus inter Catabathmon et Ara-
bas; ab hoc litore penitus immissa, donec Aethiopiam dor-

§ 9. *incubuere*] in tumultis dor-
mierunt, circa quos manes mo-
rari putabant. Herodot. l. c. di-
cit: *ἀνὰ ταυσιμύωνται*. Graecis
actio dicitur *ἐγκοιμῆσις* et tales ho-
mines *χαμῶναι*. *patere*] signate
ad pronam libidinem. Ceterum
eam de Nasamonibus refert He-
rod. IV. 172. aliaque exempla
conlegit Bernegger. ad Iustin.
XVIII. 5. 4.

§ 9 *Gamphasantes*] Fundus
rei in Herod. IV. 174. qui tamen
id ad Garamantas refert, in quo
nisi ita Mela legit, alios secutus
est. *ingenii*] i. e. naturae, mo-
rum. cf. I. 19. 6.

§ 10. *Blemyis*] Gr. *βλήμεις*, lat.
Blemyas. Sedes eorum commo-
rantur infra Meroen, a Nilo
ad mare rubrum in Aegypti con-
finio, in quo auctores parum dis-
crepant. Ergo antiquus eorum
situs prope Nubiam et Abyssiniam
quaerendus est. Vagam eorum
vitam descripsit Ammian. Marc.
XIV. 4. *capita*] Unde duxerit
haec Mela, ignotum, eadem ta-
men referunt alii. Fabulae ma-

nifestae origo repetenda esse vide-
tur ex breviori collo, sic ut ca-
put cum pectore cohaerere vide-
retur. Fidem tamen huic rei ha-
buit Augustin. de civit. Dei 16, 8.
Satyris] Hi, ut Aegipanes, ad
finias referendi sunt. cf. Buffon
in Allg. Naturg. T. VI. p. 44 [99-
effigiem] i. e. vultum. *celebra-
tur*] Plin. V. 8. dicit: *Aegipa-
num, qualis vulgo pingitur, for-
ma*, ubi v. Harduin. et Banier
Goetterlehre Vol. III. p. 666.

C A P. IX.

§ 1. *prima pars*] non tota,
quia supra c. 4. Africam Nilo ter-
minari dixerat, quo interfluo Ae-
gyptus dividitur. Ejus tamen
hic immemor Aegyptum Asiae
omnino tribuit, quam alii, uti
recentiores Geographi omnes,
Africae adsignant. v. I. c. 4. in.
Aegyptus] Varia olim gessit no-
mina, quorum hoc usum obti-
nuit; hebr. *Mizrajim*. Termini
ejus ex Nostro cognoscuntur [et
de divisione ejus vide, quos ad-
tulit Hartmann ad Edrihi Afri-
cam p. 325. *immissa*] i. e. lon-

so contingat, ad meridiem refugit. Terra expers imbrium, mire tamen fertilis, et hominum aliorumque animalium perfecunda generatrix. Nilus efficit, annuum, in Nostrum mare permeantium, maximus. Hic ex desertis Africae missus, nec statim navigari facilis, nec statim Nilus est: et

gissime in interiora porrecta. Plinius V, 9. *Aegyptus, introrsus ad meridiem recedens, donec a tergo Aethiopes praetendantur*, et Noster III, 8, 3. de Arabico sinu: *init penitus introrsusque. dorso*] est terminus australis, sicut *frons* septentrionalis, nam illud (*dorsum*) de interioribus usurpatur regionibus, haec de iis, quae ad mare patent. Hinc Aethiopia vocatur sub Aegypto. *refugit*] i. e. recedit, retrahitur; de locis, terris, quae introrsum patent, ut sinus, valles. Supra I, 3, 2. *retracta et prominens sibi obponit, expers imbrium*] Ita veteres auctores ferunt, sed id tantum de superioris Aegypti tractu, qui est a Thebis ad Syenen, valet; cf. Senec. Q. N. IV, 2. in. ibiq. Ruhk. et Pococke. Reisen T. I. p. 290. Nam ex itinerariis constat, in inferiori Aegypto non pluvias solum, sed et imbres nonnunquam demitti, pluviosque menses ibi esse Ianuarium, Februarium, Martium, Novembrem et Decembrem, per quos intra ripas suas devolvitur Nilus, cf. Niebuhr Reisebeschr. T. I. p. 498 [qq. *fertilis*] inprimis Delta, ut quotannis binas ferret messes. Hinc naves Alexandrinae in alias regiones frumentum veliebant, narratque Aurelius Victor in Epit. I, 6., imperante Augusto, Urbi annua ducenties centena millia frumenti ex Aegypto illata esse. Hodie incolarum desidia Turcarumque tyrannide fertilitas imminuta est. *hominum*] Diod. Sic. I, 31. narrat, quondam in populi censu numerata esse 7,000,000 hominum, in quo nu-

mero consentientem habet Ioseph. de B. I. II, 16. p. 190. ed. Hav. Vespasiani tempore. Hominum frequentia etiam judicari potest ex 20,000 urbibus, quas Amasi regnante in Aegypto fuisse tradit Herod. II, 177. Hodie incolarum numerus bellis, pestilentia et imperii forma deminutus est. cf. Heyne in Opusc. Acad. Vol. I, p. 224. et 259. *animalium*] horum nomina adpositis veterum locis recenset Diemar Beschreib. d. alt. Aegypt. p. 105. *generatrix*] hinc ap. Strabonem γένιμος, πολύγονος, τρέφειμος vocatur. Est vero rarior haec vox, pro qua alias *mater*, *genetrix*, *altrix* de terra occurrunt. *Nilus*] Gr. Νεῖλος, varia olim gessit nomina, v. c. Siris, Aegyptus, Triton. Prima Nili mentio occurrit in Hesiodo ap. Strab. I. p. 20. l. 29. quod nomen receptum mansit. *maximus*] de Istro id adfirmat Herodotus IV, 50., a quo recte discessisse Melam recentiores Geographi testantur. Adeurate vero et caute addit *in Nostrum mare*, quia in Oceanum certe maiores permeant, ut Indus, Ganges.

§. 2. *ex desertis*] Nempe ignoti erant illo tempore Nili fontes, ita ut de vano labore dicerent *Nili fontes quaerere*; si qui tamen eos memorant, in diversis ponunt regionibus, v. c. in Aethiopia, India, Atlante et Luna montibus. Recentiori aetate eos in regno Goyam 10°cis aequatorem a Petro Paisio, Lusitano, an. 1618. detectos esse putant, etsi quidam alvei tantum, non totius Nili fontes esse volunt. cf. Heyne ad Tibull. I, 7, 23. *navigari faci-*

cum diu simplex faevusque descendit, circa Meroën, late patentem insulam, in Aethiopiam diffunditur, alteraque parte Astabores, altera Astape dictus est. Ubi rursus coit, ibi nomen hoc capit. Inde partim asper, partim navigia patiens, in immanem lacum devenit: ex quo praecipiti impetu egressus, et Tachompso, alteram insulam, amplexus, usque ad Elephantinen, urbem Aegyptiam, atrox adhuc fervensque decurrit. Tum demum placidior et jam bene navigabilis, primum juxta Cercaforum oppidum tri-

lis] Structura graeca, ut I, 13. 4. Quo minus vero navigari possit, multi in interiori Aethiopia scopuli impediunt, ut Herod. II, c. 29. scribit. *Nilus est*] i. e. dicitur, quia ante alia nomina gerit, ut Noster ipse deinceps explicat. *simplex*] quia uno alveo fluit nec in brachia finditur, quod et obpositum *diffunditur* et post *triplex* docent. *descendit*] minus apto et efficaciter accommodatur ad *faevus* h. e. impetuosus ob catarrhactas, et gravius verbum desideratur. *Meroen*] Gr. *Μερόν*. Aethiopibus etiam tribuitur infr. III, 9, in. *late patentem*] Latitudinem aliqui faciunt 1000 stadiorum, longitudinem 3000, et maximam in illis locis insulam praedicant, easque fertilitatem laudant. In hodierno nomine dissentiant, quippe aliis est *Goiam*, alii in regno *Sennaar* quaerunt. *Astabores*] ita cum Codicibus, addicentibus etiam aliis auctoribus, dedimus pro *Astaboras*. Pro *Astape* repetitur quoque *Astosabus* et *Astapetes*, in quorum fluviorum notatione variant. Noster Nili alveos facit, alii vero flumina a Nilo diversa, quae tamen in Nilum excurrant. Recentiores *Astapen* vocant *Rio Tacaze*, *Astahoren Mareb* vel *Morsey*, etsi non omnes. *coit*] Plinius V, 10. l. 9. *nec ante Nilus, quam se totum aquis concordibus rursus junxit*. Vitruvius VIII, 2.

inter Elephantida et Syenen Thebaicosque campos Nilum adpellari tradit. *asper*] ob catarrhactas, quas vivide descripsit Seneca Q. N. IV, 2. Cicero Somn. Sc. c. 5. *ees catadupa*, a *δυνάμει*, ab immenso sonitu nominat. *navigia patiens*] usitatus *navigiorum*, ut Livius XXI, 31. *navium patiens*; sed haec participia non raro habent accusativum, si a comparativo et superlativo discesseris, quibus semper genitivus jungitur. cf. Perizon. ad Sanct. Minerv. I, c. 15. p. 146. ed. Bauer. *lacum*] alii *locum* minus recte legunt et de catadupis intelligunt. Sed et Herod. II, 29., quem sequi solet Noster, hoc in tractu *λίμνην μεγάλην*, in quam Nilus effundatur, memorat. Recentiores *Tzana* lacum in Abyssiniorum regione *Dembea* esse volunt. *praecipiti*] hic inprimis Nili catarrhactes superiores innuit, quas ex ipso adspectu descripsit Aristides T. II. p. 344. ed. Iebb. et e recentioribus Pococke T. I. p. 182. *Tachompso*] ita ex Herod. II, 29. reposuimus. Incolebatur ab Aegyptiis et Aethiopibus confinibus et hodie *Hessa* vocatur. *Elephantinen*] Gr. *Ἐλεφαντίνη*. Insulam alii faciunt cum insula cognomine, cum Tachompso Aethiopiae tribuatur. Hodie *Ell sag*, parva insula. *Cercaforum*] Gr. *Κερκασίων*. Hinc Nilus scinditur fluitque in Pelusium et Canobum a dextra

plex esse incipit. Deinde iterum iterumque divisus ad Delta et ad Melin, it per omnem Aegyptum vagus atque dispersus: septemque in ora se scindens, singulis tamen grandis, evolvitur. Non pererrat autem tantum eam, sed aestivo 3 fidere exundans etiam irrigat, adeo efficacibus aquis ad generandum alendumque, ut praeter id, quod scatet piscibus, quod hippopotamos crocodilosque, vastas belluas, gignit, glebis etiam infundat animas, ex ipsaque humo vitalia effingat. Hoc eo manifestum est, quod, ubi sedavit diluvia, ac se sibi reddidit, per humentes campos quaedam nondum perfecta animalia, sed tunc primum accipientia spiritum; et ex parte jam formata, ex parte adhuc terrena,

et sinistra parte, medius per Delta. H. *Ekfas* putatur. iterum iterumque] i. e. saepius. Sensus: post in varias partes divisus fluit. Delta] ita dedimus pro *Deltam*, quia in gr. diserte legitur το καλούμενον Δέλτα, quam Aegypti partem plures ex Nili limo natam esse statuunt. Hic autem Delta pagus intelligi debet propter commemoratos Nili fontes. Melin] Corruptionem omnes clamant, quam alii tollere tentant repositis vocibus vel *Metelin*, quae urbs nimis hinc est remota, vel *Memphim*, prope quam vero Nilus adhuc uno alveo fluit. Nisi verba ad Delta et ad Melin delenda sint, cum commode abesse possint, scribi posset: ad Delta et Athribin, quam urbem a Delta parum distantem, in cuius vicina Nilus finditur, Ptolemaeus IV. 5. memorat.

§. 3. aestivo fidere] i. e. sole, et hinc aestate, etsi etiam proprie intelligi possit de signo coelesti, quod sol aestate ingreditur, quo tempore (18 — 19. Iuh.) Nili exundationem fieri adfirmant. cf. Pococke T. I. p. 206 et 269 sqq. Iustum incrementum Plinius V. 10. l. 9. facit 16 cubitorum; quod ut intelligerent, νελομέτριον in puteo perat structum (Strab. XVII. p. 562. l. 8:7.), in cuius locum

successit hodie columna *Mekias*, in aedificio pluribus foraminibus aperto conclusa et per gradus descripta. cf. Wansleb Reise n. Aegypt. in Paulus Samml. P. III. p. 164 sqq. Durationem eius exundationis recessusque 200 diebus desinit Herod. II. 19. quocum fero consentiant Lucan. X. 225 sqq. et Senec. Q. N. IV. 2. §. 20. ed. Ruhk. piscibus] Eorum recensum agit Strab. XVII. p. 556. l. 823. hippopotamos] Gr. ἵπποι ποτάμιοι, et cauda et dentibus aprum, ungulis et mole corporis bovem in numis referunt. Hodie vituli marini putantur et Aegypto ob telorum pyriorum usum relicta, in Abyssiniam cesserunt. Imaginem eorum exhibuit Buffon in d. NG. d. viorf. Thiere P. X. p. 78: ed. Berol. crocodilosque] Gr. κροκόδειλοι, ab Arabibus *Timsah* vocatur et hodie infra catarrhactas non invenitur, ut praeter alios retulit Denon Reise p. 228. glebis] Ingeniosus h. fabulam tractat Ovid. Met. I. 422 sqq. vitalia] i. e. animalia vitam habentia. se sibi reddidit] Poëtica, cum Ovid. Met. I. 425. antiquo sua flumina reddidit alveo. humentes campos] Adtingit hic veterum opinionem, acriter hodie explosam, animalia ex putredine vel limo oriri.

- 4 visantur. Crescit porro, five quod solutae magnis aestibus nives, ex immanibus Aethiopiae jugis, largius, quam ripis accipi queant, defluunt: five quod sol hieme terris propior, et ob id fontem ejus minuens, tunc altius abit, finitque integrum, et ut est plenissimus, surgere: five quod per ea tempora flantes Etesiae, aut actas a septentrione in meridiem nubes super principia ejus imbre praecipitant; aut venienti obvii adverso spiritu cursum descendentis impediunt; aut arenis, quas cum fluctibus litori adplicant, ostia obducunt: fitque maior, vel quod nihil ex semet amittit; vel quod plus, quam solet, accipit; vel quod minus, quam debet, emittit. Quod si est alter Orbis, suntque obpositi nobis a meridie Antichthones; ne illud quidem a vero nimum abscefferit, in illis terris ortum amnem, ubi subter maria caeco alveo penetraverit, in Nostris rursus emergere, et hac re solstitio accrescere, quod tunc hiems sit, unde oritur. Alia quoque in his terris mira sunt. In quodam lacu Chemmis insula, lucos silvasque et Apollinis grande sustinens templum, natat, et, quocunque venti
- 5

§ 4. *Crescit*] Varias crescentis Nili causas eleganti brevitate persequitur, quae hae sunt: 1) liquefactae in Aethiopiae montibus nives; 2) solis per aestatem major distantia a fonte, unde plenissimus tunc surgere possit; 3) Etesiae, quibus vel septentrione ad meridiem nubes agantur, vel fluvii decursus retardetur, vel arenis ostia obducantur. Alii veterum alias adferunt causas, quas e vett. scriptis collegit praeter Gesner. ad Claudian. T. II. p. 648. Hennike de Geographia Africae Herodot. Comment. Goett. 1788. Item recentiores, e quibus haec maxime probatur, quod venti boreales actas ad Aethiopiae montes nubes imbris praecipitant, cursumque Nili non solum morantur, sed et marinas aquas in eum propellunt. cf. Wansleb Reise n. Aegypt. l. c. p. 166. *nives*] Si vel ibi jacent, tantam tamen vim aquae demittere non possunt. *propior*] Quia, cum a nobis longius abest, h. e. in tropico capri-

corni, tunc illis propior est. Sed tum idem in aliis Libyae fluviis eveniret. *hiems terris*] Intelligit eas terras, ubi Nilus oritur, et hiemem de nostra. *Etesiae*] Qui in certis regionibus certo anni tempore flant; hic, ut sequentia indicant, Nilique cursus declarat, sunt septentrionales, quos Aegyptii *Meltem*, nos West-Nord-Westwinde vocamus. cf. Wansleb l. c. p. 166 et 170. *principia*] fontes, ut *αρχή* in Graecis. *amittit*] propter ostia obducta. *accipit*] propter imbrem antea memoratum. *emittit*] quia descendentis cursum Etesiae impediunt. *Antichthones*] v. ad I. 1. 2. Nicagoras ap. Schol. Apollon. Rh. ad IV. 296. hic *Anteoicos* commemorat. *caeco*] i. e. occulto, tecto; quod fit, ubi sub terra vel etiam mari procedere narrantur fluvii, ut Alpheus, alii. *Nofiris*] sc. terris, non maribus.

§ 5. *Chemmis*] cf. Herod. II. 156. h. *Akmin*. *natat*] Herodo-

agunt, pellitur. Pyramides tricenum pedum lapidibus exstructae; quarum maxima (tres namque sunt) quatuor fere soli jugera aequa sedē occupat, totidem in altitudinem erigitur. Moeris, aliquando campus, nunc lacus, viginti milia passuum in circuitum patens; altior, quam ad navigandum magnis onustisque navibus satis est. Psammethici opus Labyrinthus, domos ter mille et regias duodecim per-

tus l. c. id Aegyptios jactasse scribit, se nihil ejusmodi vidisse. Similem insulam memorat Plinius lib. X. ep. 20. §. 5. ed. Gierig. pluresque in China esse referunt itineraria. *Pyramides*] Multi multa de his retulerunt. Nomen ex lingua Aegyptiaca derivant, quasi *Pi-ramu-s*, i. e. radius solis. cf. Dornedden Theor. d. gr. Mythol. p. 343 fqq. Conditores feruntur Israelitae, ab aliis Aegypti reges, in quibus *Moeris*, *Cheops*, *Chemmis* memorantur. In causis exstructionis earum ponuntur sepulturae, observationes astronomicae. Hodie in Aegypto inferiori tantum inter Cairo et Meduun conspicuntur, exstantque praecipue quatuor prope Giza. Olim in 7 miraculis numerabantur. *tricenūm*] i. e. tricenorum. Rem sumit ex Herod. II, 124. *jugera*] Herod. l. c. habet *ὄκτω πλάτρε*, quem si Mela reddidit, jugerum unum et duo *πλάτρε* aequavit. *Jugerum* autem ap. Romanos censebatur longum 240 pedes, latum 120, ut diserte tradit Quintil. I, 10, §. 42. ed. Spald. *aqua sede*] Sic visum est cum Gronovio legere pro corrupto *quae et qua*. Haec verba enim desiderabantur ad veram hujus pyramidis notitiam, nempe ut prorsus esset quadrata et aequalis tum in longitudine fundamentorum, tum in latitudine. Nempe anguli paribus intervallis invicem distabant. *Sedes* est fundamentum, ut Virg. Aen. I. 86. et alibi. *totidem*] Discrepant auctores. Sic Herod.

II, 124. habet *ὄκτω πλάτρε* i. e. 800 pedes. Plinius XVII, 36. f. 12. pedes 883 recentiores, nominatim Franco-Galli 465 pedes. *Moeris*] Descripsit Herod. II, 149. alique, qui ejus magnitudinem et utilitatem praedicant. Excepit enim exsuperantes Nili aquas, ne stagnarent vel supra modum adfurgerent, aluitque magnam piscium copiam, unde vectigal pendebatur. Videtur temporis progressu mutationem subisse et in fossam abiisse, hodieque eum agnoscunt in *le lac de Kern* f. Caronn vel in *Bahr-Baten* f. *Bahr-Jusef*. *viginti milia*] Aliquanto majorem facit Herod. II, 149. nempe 3600 stadiorum i. e. 450 M. P., quae 112 miliaria Germanica aequant: quae tamen mensura minime probabilis est. v. Wesseling ad Diod. Sic. I, 51. *Psammethici*] Plinius XXXVI, 19. f. 13. a Petesucco vel Tithos rege Labyrinthum conditum, a Psammethico, qui 700 an. a. Chr. n. regnasse fertur, perfectum esse scribit. *Labyrinthus*] Noster sua hausit ex Herod. II, 148. Qualis hodie conspiciatur, describit Lucas Voyage fait en 1714. T. II. p. 18 fqq. et Voyage dans la Turquie T. II. p. 259 fqq. et 267 fqq. Hodie vocant *Cassr-Carun*. Alii Labyrinthi fuerunt in Creta, Lemno et Italia, de quibus Plinius XXXVI, 19. f. 13. *ter*] Hanc voculam ignorant omn. Codd., eamque ex Herod. II, 148., qui *οὐκ ἔστιν αὐτῇ τριχίλια* memorat, primus in textum intulit Pintianus, quem, ut re-

- petuo parietis ambitu amplexus, marmore exstructus ac tectus, unum in se descensum habet, intus paene innumera-
rabiles vias, multis ambagibus huc et illuc remeantibus, sed continuo amfractu, et saepe revocatis porticibus ancipites: quibus subinde alium super alios orbem agentibus, et subinde tantum redeunte flexu, quantum processerat, magno et explicabili tamen errore perplexus est. Cultores regionum multo aliter a ceteris agunt. Mortuos limo ob-
6 liti plangunt: nec cremare, aut fodere fas putant, verum arte medicatos intra penetralia collocant. Suis literis per-
verse utuntur. Lutum inter manus, farinam calcibus subi-
gunt. Forum ac negotia seminae, viri pensa ac domos curant; onera illae humeris, hi capitibus accipiunt: pa-
rentes cum egent, illis necesse est; his liberum alere. Ci-
bos palam et extra tecta sua capiunt: obscœna intimis æ-
7 dium reddunt. Colunt effigies multorum animalium, at-
que ipsa magis animalia: sed alii alia: adeo ut quaedam eorum, etiam per imprudentiam, interemisse, capital sit:

liqui, secuti sumus, literis ta-
men minoribus eam distinguen-
tes. *regias*] Ad nomorum nu-
merum, quo aucto auctae etiam
sunt regiae, uti ex scriptoribus
discitur. Nam nomi ibi con-
venerunt, ut in commune con-
sultarent. *ambagibus*] cf. Virg.
Aen. V, 588. Ovid. Met. VIII,
161. *amfractu*] i. e. frequenti in-
terruptione et aversione ex di-
recto in obliquum. *revocatis*]
Quae retrorsum flectuntur, finiun-
tur, ut reverti cogaris.

§. 6. *a ceteris*] Plerumque in
hac structura abest *a*; sed fortasse
hic cum Ciacconio legendum est
aliter ac ceteri. De Aegyptiorum
moribus multa dabunt Herodo-
tus, Strabo, Diodorus. *limo*]
ita ex Herod. II, 85., qui *πυλόν*
habet cum aliis, repositum est
pro *fimo*. Notus est hic lugendi
ritus. *arte medicatos*] adhibito
cedrio, picis genere, ut tradit
Plinius XVI, 21. l. 11. Graeci
dicunt dore *ταριχεύειν* et *ταριχεύεις*,
de artificibus *ταριχευτάς* vel *ταρι-
χευτήρας*. In Latinis, v. c. sp. Ci-

cer. Tusc. Q. I, 45. *condire* legi-
tur. Ipsam artem prolixè descrip-
serunt Herod. II, 86. et Diodor.
Sic. I, 91. *Medicata corpora*
mumias vocari, notum est. *pen-
etralia*] Cicero. T. Q. I, 45. *do-
mi servant*. In conviviis adposi-
tos esse, ut se mortales esse con-
vivae admonerentur, narrat Lu-
ciani. de Luctu c. 21. *perverse*]
ita ut a dextra ad sinistram versus
ducerent, ut Hebraei. Habue-
runt autem *ῥάμματα ἱερὰ* (sacer-
dotum) et *ὀμολογία*, de quibus v.
Tychsen in Bibl. d. alt. Lit. P. VI.
p. 1 sqq. *lutum*] Duxit haec et
sequentia ex Herod. II, 36. *fo-
rum*] Idem de Lydis narrat Ju-
stin. I, 7. ubi v. Intpp. et de re-
centioribus populis Iselin Ge-
schichte der Menschh. T. I. p. 242.
ed. 5. *obscœna*] i. e. naturales
sordes.

§. 7. *animalia*] velut hircos,
vaccas, crocodilos, ciconias, ca-
nes, feles, ibides], de quibus
multa collegit Rupertus ad Juven.
XV, 1. *capital*] i. e. facinus,
quod capitis poena luitur; de re

et, ubi morbo aut forte extincta sint, sepelire ac lugere
solenne sit. Apis populorum omnium numen est; bos ni-
ger, certis maculis insignis, et cauda linguaue dissimilis
aliorum. . Raro nascitur, nec coitu pecudis, (ut ajunt)
sed divinitus et coelesti igne conceptus; diesque, quo gigni-
tur, genti maxime festus est. Ipsi vetustissimi (ut praedi-
cant) hominum, trecentos et triginta reges ante Amasin,
et supra tredecim milium annorum aetates, certis annali-
bus referunt, mandatunque literis servant, dum Aegyptii
sunt, quater cursus suos vertisse fidera, ac solem bis jam
occidisse, unde nunc oritur. Viginti milia urbium Amasi
regnante habitarunt, et nunc multas habitant. Earum cla-
rissimae, procul a mari, Sais, Memphis, Syene, Buba-

et. Cicor. T. Q. V. 27. *Apis*] De
eo praeter Herod. II, 28. nar-
rant plures eumque μέγιστον θείον
praedicant. Imaginem ejus ex-
hibuit Montfaucon in antiquité
expl. T. II. P. II. tab. 126. lin-
gua] i. e. mugitu. *coelestii igne*]
Herod. l. c. εἰλας ἐκ τοῦ ουρανοῦ δι-
cit. Inest vero in his verbis ἐπι-
θετικὸν vocis divinitus. *festus*]
non solum hic, sed et sex dein-
ceps secuti, uti narrant auctores.

§. 8. *vetustissimi*] Idem jacta-
runt Thebaei, Phryges, Scythae,
Arcades. *trecentos*] Dissidet hic
Nosier ab Herodoto, sive respexe-
rit II, 100. sive II, 142. et in nu-
mero et in rege, quia Herodotus
pro Amasi habet vel Sesostrin vel
Sethonem, ut in priori loco 330,
in posteriori 341 reges: quare
Mela aut corruptus est aut negli-
gentius egit. *Amasin*] Illic regna-
vit Cyri et Cambysis temporibus;
ejusque praeclara celebran-
tur instituta, quorum causa So-
lon eum convenit. *annorum*]
Plures anni ambitum faciunt ad
lunae cursum, μηνιαίων. Quales
hic intelligi debeant, declarat
addita vox *aetates* et Herodoti
ratio, qui II, 142. tres aetates
100 annos amplexas esse scribit.
certis annalibus]; Respicit ἐκ τῶν γράμ-
ματων, quibus haec tradita in tem-

plis servabantur. *quater*] Respi-
cere videtur annum astrologorum
megnum, qui complectitur 15,000.
annos sec. Macrobi. in Somn. Scip.
II, 11. At Herodotus l. c., qui
11,340 annos, intra quos illud
evenit, ad regium imperium
refert, singulas solis conversiones
6000 annis absolvi innuit. Re-
centiores aliquanto majus anno-
rum spatium requirunt.

§. 9. *Viginti milia*] Sic et alii
tradunt, ut Plin. V, 11. l. 9. nu-
mero in immensum aucto, qui
ut aliquatenus probetur, omnes
Aegyptiorum imperio subjectas
urbes huc arcessunt. *Sais*] Gr.
Σαῖς. Metropolis inferioris Ae-
gypti, ubi regia fuit et Minervae
templum. Dictus inde est Σαίτης
νομός. Hodie ruinis tecta jacet.
Memphis] Gr. Μέμφις, civis Μεμ-
φίτης. Non procul a Pyramidi-
bus sita, magno ambitu, olim
arx regum et primaria Aegypti
urbs, multisque operibus et ae-
dificiis ornata. Inde Μεμφίτης νο-
μός. Hodie Gizo s. Manof puta-
tur. *Syene*] Gr. Συήνη, inde Συη-
νήτης. Sitā fuit in confinio Ae-
thiopiae ad Nilum in Thebaide,
unde eam et Elephantinen impo-
rui Rom. claustra vocarunt. Ibi
puteus est sub ipso aetivo tropi-
co constitutus, in quo medio die

stis, Elephantine, et Thebae, uti quae (ut Homeri dictum est) centum portas, sive (ut alii ajunt) centum aulas habent, totidem olim principum domos, solitasque singulas, ubi negotium exegerat, dena armatorum milia effundere: in litore Alexandria Africae contermina, Pelusium Arabiae. Ipsas oras secant Canopicum, Bolbiticum, Sebenyiticum, Pathmeticum, Mendesium, Catapytium, Pelusiacum, Nili ostia.

totus solis orbis adparebat. cf. Oudendorp. ad Lucan. II. 587. Hodie in vicinia est *Assuan*. *Babasti*] Gr. Βούβαστις [Βούβαστος et νομὸς Βουβασίτης. Sitā fuit prope alveum Nili, qui a Pelusio in austrum tendit, habuitque templum Dianae ibique h. *Benalhassar* stare putat Pococke T. II. p. 35. *Elephantine*] v. supr. §. 2. *Thebae*] Gr. Θήβαις s. Θήβη, ut Dionys. Perieg. v. 299. et Juven. XV. 6. Urbs longe antiquissima, vasto ambitu, templorum aliorumque aedificiorum magnificentia. Memnonis collosa statua insignis. Aliquot clades passa est, gravissimam a Cambyse, sic ut paullatim devastata jaceret. Ejus rudera cernuntur, ubi hodi. pagi sunt *Luxor*, *Carnae*. *Homero*] Iliad. IX. 381. ubi Heyne de aularum portis cogitare recte jubet. *solitasque*] refer ad aulas, a qua voce inciso minori sejungi debet. *dena milia*] nimis auget, si cum incolarum numero in Aegypto compares, v. §. 1. quare vel corruptus est locus vel Mela memoria est lapsus. *Alexandria*] Gr. Ἀλεξάνδρεια. Conditorem habuit Alexandrum M. Urbs olim spatiosa fuit, commodo ad mercaturam faciendam situ, quatuor portubus instructa, aedificiis splendida, incolis frequentissima, bibliotheca celebris. Hodierna urbs, quam Arabes *Scanderie* vocant, eundem locum occupat, ubi olim stetit Heptastadium inter continentem et Pharum, et multa

adhuc rudera veteris conspiciuntur, de q. v. Lucas Voyage dans la Turquie T. II. p. 28. *Pelusiū*] Gr. Πηλουσίον. Quia Arabiae contermina fuit, a Livio XLV. 11. 4. *Aegypti clausura* vocatur, et Ptolemaeo Geographo inclaruit. In ejus locum successit *Al-Farmah*, Arabicae originis, sed brevis aetatis. Plurimi *Damiette* ibi ponunt; etiam magno solis intervallo abest, si e rudribus judices. *Canopicum*] Septem hic commemorat Nili ostia, in quo et alios habet consentientes, unde ἑπτάπορος, ἑπτάσημος, *septemplex*, *septemfluus*. *Pelusiacum* fuit ad dextram, *Canopicum* s. *Heracleoticum* ad sinistram, reliqua interposita erant, quorum hodie alii quatuor, alii tria vel duo norunt, quippe limbo obducta sunt. cf. Wansleb Reise n. Aegypt. in Paulus Sammlung III. p. 163 sqq. *Canopicum* ab urbe *Canopo* nomen traxit, de q. ad II. 7. 6. *Bolbiticum*] a finitima urbe Bolbitine. Manu, non natura factum dicit Herod. II. 17. et hodie quaeritur paullo infra urbem *Rosetto*. *Sebennyticum*] ab urbe Sebeunyto, h. prope urbem *Sebennud*. *Pathmeticum*] Locus cum nomine hodie incertus. *Mendesium*] ab urbe Mendete (Μένδε), ubi hodie *Ashmun-Tandh* esse dicitur. *Catapytium*] Probant hoc nomen Cods., quod *Tanitico* ideo positum fuerat, quod per illud *Osiris* arca per fraudem inclusus in

C A P. X.

A R A B I A.

Arabia hinc ad Rubrum mare pertinet; sed illic magis laeta et ditior, ture atque odoribus abundat: hic, nisi qua Casio monte adtollitur, plana et sterilis, portum admittit Azotum, suarum mercium emporium; qua in altum abit, adeo edita, ut ex summo vertice a quarta vigilia ortum solis ostendat.

C A P. XI.

S Y R I A.

Syria late litora tenet, terrasque etiam, latius intror-
fus, aliis aliisque nuncupata nominibus; nam et Coele di-

mare demissus fuerat, uti affirmat Plutarch. de Isid. et Osir. Vol. VII. p. 405. ed. Lips. Hodie vocatur *Om-m-Faredje*.

C A P. X.

Arabia] Gr. *Ἀραβία*. Olim dicta *Petraea*, quae oram legentibus Aegypto est contermina, et nomen ab urbe primaria *Petra* nacta est. Nota est triplex Arabiae divisio post invecta in *Felicem*, *Petraeam* et *Desertam*. hinc] i. e. ab ostio Nili Pelusiaco. et. Plin. V, 12. f. 11. *rubrum mare*] h. l. sensu angustiori de sinu Arabico. *illic*] in meridiem et ortum, ad mare rubrum. Etenim *illic* ad propius, *hic* ad remotius Mela refert contra vulg. Gramm. praecepta. v. Perizon. ad Sanct. Min. II, 9. p. 279. ed. Bauer. *magis laeta*] Adludit ad nomen Arabiae felicitis, quam *Εὐδαίμων* dicit III, 8, 1. *Laetus* autem aliquoties de terris, ut vel Lexica docent. Notanda etiam est Periphrasis comparativi connexa cum simplici, ut I, 6; 1. *culta magis et ditior. ture*] Sabaeum in primis celebratur: hinc in nummis ramus turis adparet. *odoribus*] de herbis odoriferis cogita. *Casio*] Mons ad Pelusium situs,

Pompeji M. sepulcro clarus, neque cum Casio, Syriae monte, commiscendus. Hodie vocatur *Cap del Cas. Azotum*] Gr. *Ἀζωτος*. Idumese potius est, et debebat saltem Gaza et Ascalon praecedere; adtigit tamen hic, quia olim Arabum fuit emporium: hinc etiam dicit admittit. *quarta vigilia*] i. e. hora noctis nona vel tertia ante lucem. Nempe nox in 4 vigiliis describebatur, quarum singulae tres continebant horas, conjunctae duodecim i. e. ipsum noctis spatium. Ceterum Mela Casio, Arabiae monti, tribuit, quod tantum Casius Syriae sibi vindicat.

C A P. XI.

§. 1. *Syria*] Nomen Homero et antiquissimis gr. scriptoribus ignotum, est, quos vocant *Αριμος*, multi incolae arbitrantur. Postea modo latiori, modo strictiori sensu dicta est *Syria*, quae et promiscue de *Assyria* dicitur. Fines descripsit Mela ita, ut cursus memor sui oras maris interni persequatur. Hodie sensu angustior vocatur *Soristan. litora*] maris interni. *introrsus*] longe a mari versus Orientem. *Coele*] gr. *Κελεῖ* *Supta*. Proprie Libano

- 2 citur, et Mesopotamia, et Damascene, et Adiabene, et Babylonia, et Iudaea, et Commagene. Hic Palaestine est, qua tangit Arabas: tum Phoenice; et ubi se Ciliciae committit, Antiochia; olim ac diu potens, sed cum eam regno Semiramis tenuit, longe potentissima. Operibus certe;

et Antilibano includebatur (Plin. V, 17); post dicta est regio, quae ultra Seleucidem in Aegyptum et Arabiam recedit. Ita vero hac gr. voce regiones, quae in convallibus sitae sunt, montibus incluse dicuntur: *Mesopotamia*] Traxit hoc nomen a situ inter Euphratem et Tigrim, quo signo facileprehenditur. Hodie *Diarbeck*, Turcis *Al-Djshézira*. *Damascene*] gr. *Δαμασκηνή χώρα*, dicta ab urbe Damasco, quam, ut alibi, in recensendis regionibus, simul hic innuit, quamque hodie incolae vocant *Demesk*, unde regionis situs intelligitur. Celebrantur Damascena pruna et myxa (*Apricosen*) a Plinio XV, 12. f. 13. Ipsa urbs Pauli Apostoli conversione ad religionem Christianam inclauit. *Adiabene*] gr. *Ἀδίαβην* sc. *χώρα*. Incolae Adiabeni nomen deducunt a duobus flaviis, quorum nomina sunt *Diabas* et *Adiabas*, teste Ammiano Marcell. XXIII, 6. qui se illos transisse adfirmat. Hodie trans Tigrim quaeri debet, ubi conspicitur urbs *Monfoul* in regione *Curdisiani*. *Babylonia*] Cujus urbs primaria *Babylon*, quam mox praedicat. Quamcum quidam Persicam urbem adpellent, faciunt id sensu civili. Hodie vocatur *Irak Arabi* sc. *Babeli*. Terminos regionis alii contrahunt, alii extendunt, ita ut modo Chaldaeae adtribuatur, modo ab illa separatur. *Iudaea*] Etiam haec vel late vel anguste ponitur et Palaestinam modo continet modo excludit, ut h. l. Ioseph. d. B. I. III, 2. terminos constituit Arabiam, mare internum, la-

cum Asphaltiten et Samariam. *Commagene*] Ita editum nunc est ob rationes geographicas. Syriae partem faciunt omnes, ejusque praecipua urbs fuit *Samosata*, v. Strab. XVI, p. 516. l. 739.

§. 2. *Palaestine*] Hanc graecam terminationem pro vulg. *Palaestina* restituit A. Gronovius, quia Mela eam amat. In S. S. vocatur *Chanaan*: Noster Syriae adscribit, cuiuslii adiungit. *Phoenice*] v. Cap. seq. committit] i. e. conjungitur, ut Mela ipse facta variatione docet I, 1, 4 et 5. Plinius V, 13. f. 12. pro eo dicit: ubi *Ciliciam attingit*. *Antiochia*] gr. *Ἀντιόχεια*. Complectitur, et hic urbem Antiochiam, quae, cum cognomines fuerint plures, dicta est *Antiochia ad Orontem* fluvium vel *ad Daphnen*, locum amoenum in vicinia. Fuit urbs primaria non solum Syriae, sed et caput Asiae totiusque Orientis, sedes praeterea doctrinarum doctorumque hominum, (Cicer. p. Arch. P. c. 3.), ubi et Christiani nomen sortiti sunt suum. (Act. Apost. XI, 26.) Ejus amoenitas hodie quoque ab itinerum enarratoribus laudatur, etsi ipsa urbs a pristino splendore defecit. Arabes vocant *Antakia*. olim] Pertinent haec ad Syriam, ut sequentia satis decet. *Semiramis*] Nempe Assyria, cujus fuit regina, olim etiam Syriam complexa est; cum vero Syria et Assyria promiscue saepe ponantur, *Semiramis* vel *Syra* vel *Assyria* vocatur. De ipsa Semiramide inpr. conf. Diod. Sic. II, 4 — 20. *Operibus*] Vadianus praeposuit ex, quam voculam Codd. omni.

eius insignia multa sunt: duo maxime excellent; constituta urbs mirae magnitudinis Babylon, ac siccis olim regionibus Euphrates et Tigris immissi. Ceterum in Palaestina est ingens et munita admodum Gaza; (sic Persae aerarium vocant: et inde nomen est, quod, cum Cambyses armis Aegyptum peteret, huc belli et opes et pecuniam intulerat,) est non minor Ascalo; est lope, ante diluvium (ut

ignorant; eam denuo expulit Vossius, sed revocavit Titzius l. c. p. 210. Verba duplici modo intelligi possunt: vel multa ejus sunt insignia operibus, ut c. 7. illa (sc. Utica) Catonis fato insignis, haec (Carthago) suo; vel multa ejus opera sunt insignia. Cum duo, tanquam praecipua opera, subjungat, praefereunda videtur altera ratio, in qua tamen praepositio quaedam aegre desideratur, quod secus est, si priorem explicationem admittas. Babylon] Posteriores Latini regionis nomine vocant etiam Babyloniam; Script. S. Babel. In conditore tamen non omnes consentiunt, sed aliqui etiam Belum vel Babylonem, illius filium, producunt. Semiramis certe egregie illam ornavit, in quo celebrantur imprimis moenia latissima, tum horti pensiles. Tanta tamen et tam opulenta urbs Strabonis tempore deserta fere jacebat. De hód. situ discrepant: v. Niebuhr Reisebesch. n. Arabien Vol. II. p. 287., qui eam haud procul ab Heheh stetisse existimat. siccis] nempe in Assyriorum terra parum pluit. Hinc fossae ad irrigandas segetes deductae sunt. Euphrates] de hoc et Tigri v. ad III, 8.

§. 3. munita] quod docet obpugnatio Alexandri M., cujus progressum versus Aegyptum tardavit. cf. Arrian. d. exp. Alex. II, c. 25. Gaza] alii adscribunt Syriae: habuit portum, etsi ab urbe paulum remotum, quare in

mediterraneis eam recenset Ptolemaeus V, 16. Inde ab Alexandri M. expugnatione (Curtius IV, 6.) devastata jacuit, ut adfirmat Strab. XVI. p. 522. f. 759. Mela igitur, ut alibi, antiqua tempora respexit, aut in excisae locum nova successit. Hodiernam urbem Arabes adpellant Rasse. aerarium] Transiit vocis Gaza usus ad gr. et lat. scriptores et inde nostrum Magazin derivant. Ascalo]. Sic rectius pro Ascalon, quia Latini graeca nomina, quorum Genitivus in *us* flexitur, in *o* terminare consueverunt. Vetusitas urbis inde cognoscitur, quod S. S. eam in 5 primis Philistinorum urbibus ponit. Ab Hierosolymis distabat 520. stadiis i. e. 16. mil. germ., uti quidem tradit Ioseph. d. B. Iud. III, 2. Strabo XVI. p. 522. f. 759. eam πόλις μικρὸν adpellat, secus ac Mela. Tuli eadem viros doctos, in quibus Apollonium, Artemidorum historicos, Ptolemaeum grammaticum, Antiochum philosophum, Varronis et Ciceronis praeceptorem. Praedicatur vinum Ascalonium et cepae (ἀσκαλωνία κρέμνα), unde descendit n. Schalotte. Hodie ibi pagus Ascalon est. lope] Gr. ἵππυ. Fuit urbs maritima cum portu, in cello loco sita, unde Hierosolymae prospectare licuit. Tempore Macchabeorum belli calamitatibus graviter vexata, postea Romanis diruta est. Ioppicam toparchiam commemorat Plinius V, 15. f. 14. Hodie vocatur Jassa. dilu-

ferunt) cōdita; ubi Cephica regnasse eo signo accolae affirmant, quod titulum ejus, fratrisque Phineci, veteres quaedam arae cum religione plurima retinent: quin etiam rei celebratae carminibus ac fabulis, servatae a Perseo Andromedae clarum vestigium marinae belluae ossa immania ostentant.

C A P. XII.

P H O E N I C E.

1. Phoenicen illustrare Phoenices, sollers hominum genus, et ad belli pacisque munia eximium: literas et literarum operas, aliasque etiam artes, maria navibus adire,

viam] cum plura fuerint, vetustissimum laud dubie, Ogygium intelligit. Plinius V, 14. l. 13. Ioppe — antiquior terrarum inundatione, ut ferunt. Cephic] alii eum Beli, alii Phoenicis filium faciunt, fueruntque ejusmodi nominis plures. cf. Burmanni Catalog. Argon. h. v. signo] i. e. argumento, quod nempe in sensus incidit, externis notis, ut gr. *σημαίον*. titulum] i. e. inscriptionem, ut III, 1, 8. turris Augusti titulo memorabilis. fratrisque] Sic et alii, v. c. Ovid. Metam. V, 13 sqq. Andromedae autem pater fuit Cepheus, sponsus Phineus. arae] harum non alibi fit mentio. celebratae] Recte: nam multi (v. Gierig. ad Ovid. Met. IV, 662.) hanc tractarunt fabulam, cujus summa haec est: Andromeda ob matris Cassiopeae superbiam formaeque fiduciam, qua se Nereidibus praetulerat, saxo adligata ac marinae belluae objecta, a Perseo servata in ejus matrimonium cessit. vestigium] Attamen Plinius IX, 4. l. 5. refert, ossa illa a M. Scauro in aedilitate Romam advecta et ostensa fuisse. Mela igitur auctores graecos, qui id scripserant, antequam illa ossa Romam deportata essent, secutus esse videtur. Alii, v. c. Plinius V, 14. l. 15. Ioseph. d. B. I. III, 9, 3. alia ve-

stigia, Andromedae vincula, addunt. belluae] Sic et Ovid. Met. IV, 688. alii cetam fuisse tradunt, alii pisticem. immania] quippe longitudine pedum 40., altitudine costarum Indicos elephantos excedente, spinas crassitudine sesquipedali, ut tradit Plinius IX, 5. l. 4.

C A P. XII.

§. 1. Phoenicen] Ita c. Graecis solent dicere Latini, rarius Phoenicia: Terminos modo ampliores, modo angustiores faciunt, modo Syriae adscribunt, modo ab ea separant. Ex urbibus adpositis termini ap. Nostrum judicari possunt, etsi orati tantum legit, quam et paene tota occupabat. genus] i. e. gens, ut I, 16, 1. Sollertia autem, quae spectatur acri et acuto ingenio ad res versandas, maxime tribuitur Sidoniis, quorum opera artificiosa laudantur. Ap. Homer. II. XXIII, 743. πολυδαίδαλοι. munia] Livius I, 42. belli pacisque munia. Sic a muneribus differre putant, ut majorem posuissent laborem. Infr. I, 17, 1. belli pacisque artes. literas] Sic plerique, cum quidam etiam aliis id tribuant. cf. Fischer ad Veller. Gramm. gr. P. I. p. 8. literarum opera] Varie haec explicantur, de siderum numerorumum-

classe configere, imperitare gentibus, regnum praelium-
que commenti. In ea est Tyros, aliquando insula, nunc 2
adnexa terris deficit, quod ab impugnan- te quondam Alexan-
dro jacta opera vici tenent. Anterior et adhuc opulenta
Sidon, antequam a Persis caperetur, maritimarum urbium
maxima. Ab ea ad promontorium Euprosopon duo sunt 3
oppida, Byblos et Botrys: ultra tria fuerunt, singulis inter

que disciplina, libris, instrumen-
tis scriptoriis, de arithmetica et
scientia mathematica. Cum lite-
rae antea proprie dicantur, earum
operae debent esse ea, qui-
bus efficiendis, effingendis, pro-
ducendis inserviant, v. c. episto-
lis, libris, artes.] In quibus ce-
lebrantur arithmetica, astron-
omia, ballista, funda, textura
vestium. *navibus*] Hinc eos jam
Homer Odyss. XV, 414. *ναυσικλῆ-
τους* vocat, eorumque in hoc ope-
ra usus est Salomo. Adjuvabat
navigationes siderum cognitio,
quam habebant. *classe configere*]
Inde latrocinia memorantur,
quae compescuit Minos Creten-
sis. *imperitare*] respicit Assyrio-
rum imperium. *proelium*] de
acie instructa iustoque ordine in-
telligendum.

§. 2. Tyros] Priscum nomen
Sor, unde Sarra et Sarranus in
Lat. auctoribus occurrit, post
Tyros, et cum ea relicta incolae
in novam Tyrum insulam migra-
sent, Palaetyros vocata est. Hic
vero nova intelligitur, ut adpa-
ret ex eo, quod, auctore Curtio
IV, 2, 18., Alexander M. ex ve-
tere magnam saxorum vim ad
exstruenda opera in obsidione in-
sulae acquisivit. Haec angusto
fretu 700. passuum (Plin. V, 17.
f. 19.) a continenti erat divisa.
Inclaruit cultu Herculis, naviga-
tionibus, purpura, expugnatio-
ne Alexandri M. Rudera ejus
plurima adhuc cornuntur in au-
strali parte insulae. *deficit*] Va-
rie explicatur. Ex re ipsa et ad-

junctis esse videtur: insula esse
desit, ut gr. *ἐκλείπειν*. quod] ita
correximus, quia seqq. causam
continent, cur Tyros insula esse
desit, idque praestare videtur *quā-
quam*, quod Titzius l. c. p. 211.
ex conjectura dedit. *opera*] ad
munitiones omnino, peculiariter
ad obsidiones urbium refertur. v.
Liv. V, 19, 10. *jacta*] ob mo-
les in mare fundamenti causa de-
mittendas. cf. Horat. III, od. 1.
34. *jactae in altum moles*. Hinc
natus Isthmus, qui Tyrum a con-
tinenti sejuuxit et a Francis in
expeditionibus cruciatis effossus
est. *vici*] sunt sine dubio intel-
ligenda castella, in illis operi-
bus, aggero, exstructa. *Sidon*]
Gr. *Σιδων*. Urbs pervetusta, Ty-
ro antiquior, portu instructa,
clara navigatione, literis artibus-
que, unde Homer. II. XXIII, 743.
eos *πύλαι δαδάλους* adpellat. Hodie
in ejus loco stat pagus exiguus
Saida et portus arenis obductus,
etli navigatio et mercatura adhuc
exsistit. cf. Volney Reise T. II.
p. 163 sqq. *Persis*] Sub Artaxer-
xe Ochii, qui eam cum incolis
conflagratione evertit; post in-
staurata; (v. Curt. IV, 1, 16.) et
ob inveteratum in Persas odium
ultra Alexandro M. se dedit. In
illo Persico bello amplius 100.
naves habuit. (Diod. XVI, 44.)
Hinc Melae *maritimarum urbium
maxima* adpellatur.

§. 3. Euprosopon] Gr. *Εὐ-
πρόσωπον* adpellare solent. Shaw
Voyage T. I. p. 12. vocat h. *cap
Graeco*. Byblos] Gr. *Βύβλος*, quod

- se stadiis distantia; locus ex numero Tripolis dicitur: tum
 4 Simyra castellum, et urbs non obscura Marathos. Inde
 jam non obliqua pelago, sed adversa adjacens Asia, gran-
 dem sinum inflexo tractu litoris accipit. Populi dices cir-
 cumfident; situs efficit: quia regio fertilis crebris et navi-
 gabilibus alveis fluminum pervia, diversas opes maris at-
 5 que terrarum facili commercio permutat ac miscet. In eo
 primâ est reliqua pars Syriae, cui Antiochiae cognomen
 additur: et in ora ejus urbes, Seleucia, Paltos, Berytos,

nomen posteriores *Biblos* scri-
 bunt. Antiquissima fuit Phoeni-
 cum urbs adeoque κρήνη κτίσμα
 habitata, inter Sidonem et Theupro-
 spon in loco edito prope mare
 sita, olimque Cinyrae regia. In-
 claruit Adonidis atque Astartes
 cultu. In hodierno nomine va-
 riant: Pococke T. II. p. 142. a
 Francis eam vocari *Gibele*, ab
 incolis *Esbele* affirmat. *Botrys*
 Gr. Βότρυς. Ab Ithobalo, Tyrio-
 rum rege, condita fertur a Jo-
 seph. Antiq. Iud. VIII. 13. 2. et
 h. creditur esse *Patrone*. *Tripo-
 lis* Gr. τρίςπολις. Dicta est ex
 trium urbium coloniis, unde
 constabat, Aradi, Tyri et Sido-
 nis. cf. Diodor. XVI. 41. Sin-
 gulae muris erant divisae, etsi
 hodie unius tantum vestigia ad-
 parent. Hodierna urbs ab anti-
 qua situ distans a Turcis vocatur
Trapoli, ab Arabibus *Tarabolas*,
 ab Italis *Tripoli di Suria*. *Simy-
 ra* Gr. τὰ Σίμυρα. Situm fuit
 hoc castellum ad fluvium Eleuthero-
 rum in confinio Syriae et Phoe-
 nices. Ejus ruinas h. vocant
Sumrah. *Marathos* Gr. μάραθος,
 sec. Arrian. II. 15. Alexandri
 M. tempore πόλις μεγάλη καὶ εὐδαί-
 μων, quare Nostro urbs non ob-
 scura dicitur. Varias fati et no-
 minis vicissitudines subiit et h.
 ruinis submersa jacet.

§. 4. non obliqua] explicat ipse
 I. 2, 2. Ora (Asiae) cum alveo,
 Nili amnis ripis descendit in pel-
 agus et diu, sicut illud incedit, ita

sua litera porrigit; deinde sit ve-
 nienti obviam et primum se ingenti
 ambitu incurvat. Sinum] Isthmum,
 de quo c. 13. permutat] Sic Tac-
 cit. d. Germ. c. 5. permutatione
 mercium utuntur. Offendebat h.
 l. quosdam synonymis, et verba:
 ac miscet ejicere voluerunt. Sed
 similia in summa Melae brevitate
 occurrunt, v. c. I. 5. 1. caput
 atque exordium.

§. 5. Antiochiae] Non mirum
 esse debet, quod celeberrimam
 urbem, Antiochiam, non me-
 morat, nam Mela regionum,
 terrarum, sinuum nominibus
 complecti et tacite innuere loco-
 rum cognominum memoriam so-
 let. Seleucia] Gr. Σελεύκεια. Quia
 plures ejusdem nominis urbes
 erant, nostra adpellari solet *Pis-
 ria*, a monte Syriae; sita fuit ad
 mare non longe ab ostiis fluvii
 Orontis inter Ciliciam et Phoeni-
 cen, contra Cyprum, nomenque
 debet Seleuco Nicatori, qui omni-
 no IX. urbes cognomines condi-
 dit. Hodie urbs ruinis obruta
 jacet, locusque nunc adpellatur
Suedie. Paltos] Gr. πάλτος. Sita
 fuit inter Balaneam et Gabala,
 hodieque locus, ubi vestigia ejus
 inveniri putantur, vocatur *Boldo*.
Berytos Gr. βερύτης, penultima
 ap. poetas producta. Fuit urbs
 antiquissima, ad mare, ut Melae
 cursus suadet, sita, 400. stadiis
 sec. Strabonem a Sione remota.
 Amoenitatem laudant Dionys.
 Perieg. v. 911. et Ammian. XIV.

Laodicea, Rhofos; amnesque, qui inter eas eunt, Lycos, et Baudos, et Orontes: tum mons Amanus, et ab eo statim Myriandros et Cilices.

C A P. XIII.

C I L I C I A.

At in recessu intimo locus est magni aliquando discriminis, fusorum ab Alexandro Persarum fugientisque Darri spectator ac testis: nunc ne minima quidem, tunc ingenti

8. scholamque Iurisprudentiae dicatam celebrant posterioris aevi scriptores. Ann. 350. p. Chr. n. terrae motu maxima urbis pars concidit. Urbs h. parva ab Arabibus vocatur *Bairut* vel *Baruth*. Ceterum merito hic Mela neglecti ordinis geographici arguitur. *Laodicea*] Gr. *Λαοδικεία*. Eam alii in Phoenice collocant, alii Syriae adscribunt; situm ejus describit Appian. d. B. Civ. IV, 60. Sub Severo Niger Imperator eam funditus evertit, quod ipsum incolae recipere noluerunt. H. vocatur *Latikea* f. *Latikia*. *Rhofus*] Gr. *Ῥήσος*. De situ dissentiunt auctores, quorum alii eam in Syria, alii in Cilicia ponunt, qui dissensus inde ortus est, quod in utriusque regionis confinio sita fuit. Hodie ibi multa rudera conspiciuntur. *Lycos*] Fluebat inter Palaebylum et Berytum, eumque navigabilem facit Strab. XVI, p. 519. f. 755. et inter duos praecipites montes in mare evolvi narrat Maundrel in Paulus Sammlang d. R. in Orient T. I. p. 48. Arabes eum vocant *Kelp*. *Baudos*] Nomen dubiae sedis videturque referendum esse ad fluvium prope Palton, qui h. vocatur *Melleck*. *Orontes*] Gr. *Ὀρόντης*. Ejus fontes ponunt in Coele Syria inter Libanum et Antilibanum juxta Heliopolin h. Baalbeck; ab ortu terram subit, post iterum emerfus inter Apameam et Antiochiam terrae hiatu

absorbetur et subter terram per 40 stadia labitur, dum iterum prodeat. v. Strab. VI, p. 190. f. 275. Hodie vocatur *El-uass*. *Amanus*] Penultima producta; gr. τὸ Ἀμανὸν ὄρος. Alii eum Capadociae, alii Syriae adscribunt, plerique eum in finibus Ciliciae et Syriae ponunt, v. c. Plin. V. 18. f. 22. Inclauit Alexandri M. et Darri transitu et Ciceronis expeditione et victoria de praedonibus. H. vocatur *Monte Negro*. *Myriandros*] Gr. *Μυριάδρος*. Syriae urbem vocat Plinius II, 112. f. 108. alii vero eam in Cilicia ponunt.

C A P. XIII.

§. 1. *Cilicia*] Nomen deducunt a Cilice, Agenoris filio. Secundum Strab. XIV, p. 459. f. 668., facta divisione, dicebatur vel *περὶ ὄρη*, aspera, lapidosa, vel *πεδῖας*, campestris. Mela vero, ut Plinius, omissa illa divisione, Ciliciam continuam unamque a Pamphylia ad Syriam producant. Cilices periti nautae, sed rei nauticae abusu piratae facti, eorumque mores improbi in proverbium abierunt. *recessu*] intelligitur illa planities 19. stadia patens inter Pinarum amnem et Isium urbem, quae tota monte clausa erat. Campum deser. Diodor. XVII, 33. Curtius III, 8 sqq. *discriminis*] i. e. magni eventus; pugnatum est a. Chr. n. 333. *spectator*] eleganter Mela, ut opti-

urbe celebris Iffo fuit; et hac re sinus Ifficus dicitur. Procul inde Ammodes promontorium inter Pyramum Cydnumque fluvios jacet. Pyramus Iffo propior Mallon praeterfluit: Cydnu ultra per Tarsum exit. Deinde urbs est olim a Rhodiis Argivisque, post piratis, Pompejo assignante, possessa; nunc Pompejopolis, tunc Soloe: juxta in par-

mi quique scriptores, rebus inanimatis aliquid tribuit hominis proprium; notus Horatii locus IV, od. 4, 38. *testis Metaurum flumen*. Iffo] Gr. Ἰερός, rarius Ἰεροί. Omnes eam in Cilicia ponunt, cujus *δεξιὴν πέλιν* (ad Orientem) ἐπὶ τῇ θαλάττῃ vocat Xenoph. d. Cyr. Exp. I, 2, 24. H. vocatur *Lajaze*. Titzius l. c. p. 211., puncto anteposito, *Iffos* scripsit, quod nobis non necessarium videtur, etsi Mss. faveat. *celebris*] Notandum, *celebris* masculine elatum esse, quod in bonae notae auctoribus non occurrit, certe non imitandum est jud. Ernestio ad Tacit. Annal. II, 88. f. *sinus Ifficus*] Gr. κίλικος Ἰεσικός, rarius κίλικος Κιλίκιος. Quidam eum latissime extendunt, sic ut Pamphyliam, Chelidonias insulas adeoque Patara in Lycia adtulerit et ab altera parte ad Phoenicem usque pertineat; usitate tamen prope Iffum commemoratur et Aman montis extremitatibus includitur, sic ut a Cilicio et Pamphylia mari distinguatur. H. *Golfo di Seanderoon*. *Ammodes*] Libri Mss. variant: incertum, quid verum sit, cum inter Pyramum et Cydnum ab aliis nulum promontorium memoretur. *Ammodes* dedit Vossius et Pococke T. II. p. 255. intelligit *Capo Mallo*, cum aliud in h. tractu promontorium non notetur. *Pyramum*] oritur ad septentrionem a Cilicia in Cataonia, diu sub terra labitur, tum aperto per Taurum angusto transitu in Ciliciam ruit et in fretum inter Ciliciam et Cyprum exit. H. putatur *Tahan*, vel etiam *Quinda*.

Cydnumque] oritur in Tauro monte, unde Tarsum transit. Notus est vitae periculo, quod Alexander M. se lavaturus in praefrigidam ejus aquam pulveris et sudoris plenus se projiciens adiit, (Iustin. XI, 8, 3.) et opulis, quibus Cleopatra Antonium ad ejus ostium excepit. H. est aliis *Kara-Su*, aliis *Baradan*. *Iffo propior*] alii legunt *prior*: sed cum Mela in notandis fluvii inde ab Iffo ad Tarsum progrediat et, quo situ respondeant utrique urbi, exponat, rarius legitur *propior*. *Mallon*] Gr. μάλλος. Strab. lib. XIV, p. 464. f. 675. eam Amphilochoi et Mopsi ex Apolline et Manto *υἱήμα* facit; Stephanus s. v. simpliciter a Mallo conditam refert. Sita fuit in loco edito et Pompeji M. tempore deserta jacuisse videtur, quod eam piratis habitandam concessit. v. Appian. in Mithrid. c. 96. *Tarsum*] Gr. τάρεος, rarius τάρκοι. Urbs pervetusta et, ut Xenoph. d. Cyr. Exp. I, 2, 23. ait, πέλις τῆς Κιλικίας μεγάλη καὶ εὐδαίμων, quae philosophiae studio aliisque artibus doctorumque virorum natalibus, inpr. Apostoli Pauli (Act. Ap. XXII, 3.) inclaruit. Nomen priscum et hodie servat, non item opulentiam.

[§. 2. *piratis*] quales fuerunt inprimis Cilices, adjunctis quidem sociis, Syris, Pamphyliis aliisque Orientis populis. Vocabulum *pirata*, graecae proprie originis, a latinis pro *praedonibus maritimis* frequentatur. *assignante*] consentit c. Mela Strab. XIV. p. 462. f. 671. eamque ur-

vo tumulto Arati poëtae monumentum; ideo referendum; quia ignotum, quam ob causam jacta in id saxa disiliant. Non longe hinc Corycos oppidum portu saloque incingitur, angusto tergoe continenti adnexum. 3 Supra Specus est, nomine Corycius, singulari ingenio, ac, supra quam ut describi facile possit, eximius. Grandi namque hiatu patens, montem litori adpositum, et decem stadiorum clivo satis arduum, ex summo statim vertice aperit. Tunc alte demissus, et quantum demittitur, amplior, virescens pendensque undique, et totum se nemoroso laterum orbe complectitur: adeo mirificus ac pulcher, ut mentes accedentium primo aspectu consternat; ubi contemplari durare, non satiet. Unus in eum descensus est, angustus, asper, quingentorum et mille passuum, per amoenas umbras et opaca silvae quiddam agreste resonantis, rivis hinc atque illinc fluitantibus. Ubi ad ima perventum est, rur-

bem *Λαμυδία* fuisse dicit. *Soloe*] Gr *Σόλοι* et est vox bisyllaba, ut Evae ap. Horat. II, od. 19, 7. Mela terminationem graecam: per *oe* reddere solet, ut II, 24, 2. *Arimaspos* et *Hamaxobios*. Originem ejus ab Argivis et Rhodiis cum Nostro deducit Strab. XIV. p. 462. f. 671. Inolaruit viris doctis Chrysippos, Stoico, Philomone, poëta comico, et Arato, astronomo, et nota est *Solpecisini* verbo in rhetoricis, licet alii ad Cypri urbem ejusdem nominis referant. A Pompejo M., in sauratore ejus, *Pompejopolis* dicta est; h. ruinis submersa evanuit, *disiliant*] de mira hujus tumuli natura et vi nemo praeter Melam scripsit: simile quid in Antaei tumulto evenire tradit infra III, 10, fin. *Corycos*] Gr. *Κορυκος*. Ab ea initium propriae Ciliciae facit Ptolemaeus V, 8. Varie hodiernum ejus nomen traditur, ut *Curcur*, *Curcho*, in mapis geogr. *Courcon*, *incingitur*] Similiter infr. II, 5, 6. pro simpliciter *cingere* usurpat, ut gr. *περιγίνομαι*. *tergoe*] de jugo cogita, quod urbem in mari sitam continenti conjungit.

§ 5. *Specus*] Fuerunt duo ejusdem nominis antra; (v. Strab. XIV. p. 46. f. 671.), quorum alterum *Typhoneum* in fabulis maxime celebratur, v. c. Pindar. Pyth. I, 32. ubi *Κορυκίων ἄντρον* dicitur; alterum non minus celebre in Phocide juxta Parnassum, unde *Corycides Nymphae* ap. Ovid. Met. I, 320. Illius nomen deducitur a *Coryeo*, urbe, hujus a *Nympha Corycia*. Ceterum *Mela* hujus antri descriptio tam elegans et adcurata est, ut eum in Cilicia fuisse illudque perstrasse quidam statuunt: *quam ut describi*] Omittitur plerumque ut in tali oratione, sequiturque promiscue, ex orationis nexu, modo conjunctivus, modo indicativus. cf. Tursellin. d. Partic. p. 840. *viret*] *eleganter pro habet, ibi sunt*. Sic Rutilius in Itin. I, 283. *viret densis vicinia lucis. pendentibus*] *altis h. pubentibus, pari elegantia. asper*] Strabo l. c. *καταβάντις εἰς αὐτὴν ἀνάμαλόν ἐστιν ὕδατος καὶ τὸ πολὺ πετρώδες. opaca silvae*] poetica forma pro *opacas silvas*: sic Virgil. Aen. VI, 633. *opaca viarum. rivis*] in Anglia prop. *Castletonium urbem antrum est, quod vulgo Devil's*

sum Specus alter aperitur, ob alia dicendus. Terret ingredienti sonitu cymbalorum, divinitus et magno fragore crepitantium. Deinde aliquamdiu perspicuus, mox, et quo magis subitur, obscurior, ducit ausos penitus, alteque quasi cuniculo admittit. Ibi ingens amnis ingenti fonte se extollens, tantummodo se ostendit, et, ubi magnum impetum brevi alveo traxit, iterum demersus absconditur. Intra spatium est, magis, quam ut progredi quispiam ausit, horribile, et ideo incognitum. Totus autem augustus et vere sacer, habitarique a Diis et dignus et creditus, nihil non venerabile, et quasi cum aliquo numine se ostentat.

- 4 Alius ultra est, quem Typhoneum vocant, ore angusto, et multum (ut experti tradidere) pressus, et ob id adfida nocte subfusus, neque unquam perspicui facili: sed, quia aliquando cubile Typhonis fuit, et quia nunc demissa in se confestim exanimat, natura fabulaque memorandus. Duo deinde promontoria sunt, Sarpedon, finis aliquando regni Sarpedonis; et quod Ciliciam a Pamphylia distinguit, Ane-

Cave, et magnam cum Corycio habet similitudinem. cf. Moritz Reise in Engell. p. 218. ubi duo fluvii manant, concentum musicum facientes. *cymbalorum*] hunc sonum alii a ventis in speluncam irruentibus repetunt, alii ab ignibus subterraneis vulcaniis. cf. Knoll unterhaltende Natur-Wunder T. II. p. 28 sqq. *divinitus*] ex veterum opinione, qua omnia, quorum causam ignorabant, et vim subito majorem animadvertabant, diis tribuebant et divinitus fieri moverique putabant. *ausos*] sc. progredi, ingredi. *amnis*] ejus meminit Strab. l. c. *ἀντρον ἔχον μεγάλην πηγὴν ποταμὸν ἱερίαν καθαρὸν τε καὶ διαφανὸς ὕδατος*. *impetum*] haec vox motum celerem rapidumque in flumine indicat, ut de Nilo I, 9, 2. *horribile*] i. e. cum saero quodam timore adspiciendum. *augustus*] d. h. voca v. Sueton. Aug. 7. *loca religiosa et in quibus augurato quid consecratum, augusta dicuntur*. *a. diis*] i. e. Nymphis. *cum aliq. numine*] i. e. maiestate

ap. homines inusitata. Valer. Flacc. Arg. III, 428. *Utque motum numenque loco sacraque quietem addidit.*

§. 4. *Typhoneum*] hinc in Typhonis historia occurrat *Κελίκιον ἄντρον*, (Apollod. I, 6, 3.) *Κελίκιον ἄντρον*, (Pind. Pyth. I, 32.). Curtius III, 4, 10. *Typhonis specus et Corycium nomen, ubi crocum gignitur*. Cilicia autem fuit regio natalis Typhonis: eum Aetnae subjectum fuisse, fabulae tradunt. *pressus*] i. e. depressus, alte demissus, profundus, ut *pallidus pressa* ap. Gratian. Cyneg. v. 52. deinde, quia id, quod premitur undique, coit et in se contrahitur, significat *angustus*. *exanimat*] hinc Lucan. VI, 91. *antra letiferi rabiem Typhonis anhelant*.

§. 5. *Sarpedon*] Ptolemaeus V, 8. cum Strabone prope Calycadni fluminis ostia ponit: innotuit pace Romanorum cum Antiocho M., cui terminus regni hic constitutus est. cf. Livius XXXVIII, 38, 9. *Sarpedonis*

murium: interque ea Celenderis et Nagidos, Samiorum coloniae; sed Celenderis Sarpedoni propior.

C A P. XIV.

P A M P H Y L I A.

In Pamphylia est Melas, navigabilis fluvius; oppidum 1
Sida; alter fluvius Eurymedon. Magna apud eum Cimonis, Atheniensium ducis, adversus Phoenicas et Persas navalis pugna atque victoria fuit. Mare, quo pugnatum est, ex edito admodum colle prospectat Aspendos, quam Argivi condiderant, possidere finitimi. Deinde alii duo validissimi 2
fluvii, Cestros et Catarrhactes: Cestros navigari facilis;

Fuit dux Lyciorum (cf. Homer. Il. II, 876. V, 647.) et Mela spectavit h. l. antiquissimos Lyciae terminos. *Anamurium*) Gr. *Ἀναμυρίου*. Memorat et Livius XXXIII, 20, 5. et diserte Ciliciae promontorium dicit; alii, omissa promontorii mentione, urbem tantum hic ostendunt. A recentioribus vocatur *Stalenura*, *Anamurich*. (distinguit) discrepat hic ab aliis, qui et ipsi varie Ciliciae fines constituunt, quod ex regnorum conversionibus derivandum est. *Celenderis*] Gr. *Κελανδέρη*. Apollod. III, 14, 5. urbis conditorem facit Sandacum, Syrum, neque tamen Mela cum eo pugnat, dum Samiorum coloniam dicit, si temporum intervalla et urbium vices spectentur. Regio Celenderitis cum oppido cognoscitur ex Plin. V, 22. l. 27., munitumque castellum adpellat Tacitus Annal. II, 80. H. varie vocatur *Palopoli*, *Crionero*, *Candérolo*. *Nagidos*] Secund. Stephanum urbs inter Ciliciam et Pamphyliam, quam Naugis gubernator condiderit. Hodie vocatur *Nigde*, Turcis *Nigidia*.

C A P. XIV.

§. I. *Pamphylia*] Dicta est a Pamphyle, Rhacii et Mantus filia, vel a Pamphylo: antea *Mopso-*

pia vocatam esse, tradit Plinius V, 26. l. 27. Incolae *Pamphylia* et *Pamphylia*. *Melas*] Gr. *Μέλας*. Prope Sidam eum fluere, omnes narrant atque antiquum Ciliciae finem fuisse scribit Plin. l. c. *Sida*] Gr. *Σίδα*. Nomen derivant a voce Boeotica *sida*, quae melum Punicum (*Quitto*) significat, confirmati numis, in quibus illud conspicitur. Habuit portum et Minervae templum, cujus effigiem, adposito malo puniceo, nunc exhibent. H. *Scandalor* vocatur. *Eurymedon*] prope Aspendum omnes ponunt. *Phoenicas*] de h. proelio cf. Cornel. Nep. IV, 2, 2. Phoenicas nominat, quis in iis maxima Persarum vis confiterit. *ex edito*] Arrianus de exped. Alex. I, 27. testatur, Aspendum urbem in promontorio sitam esse, unde, licet 60 stadia abesset a mari, proelium tamen spectari potuit. *Aspendos*] c. Mela de conditoribus consentit Strab. XIV, p. 459 l. 667. qui eam *πολιν εὐανδροῦσαν ἱκανῶς* adpellat; celebratur Veneris cultu porcinis sacrificiis peracto. H. *Primupolis* dicitur.

§. 2. *validissimi*] vel multitudine aquarum, vel impetu. *Cestros*] Gr. *Κέστρος*, ut Strab. l. c., qui in eo subvectos 60 stadiis ad Pergam pervenire dicit. *Ca-*

hic, quia se praecipitat, ita dictus. Inter eos Perga est oppidum, et Dianae, quam ab oppido Pergaeam vocant, templum. Trans eosdem mons Sardemifos, et Phaselis, a Mopso condita, finis Pamphyliæ.

C A P. XV.

LYCIA.

- 1 Lycia continuo, cognominata a Lyco rege, Pandionis filio, atque (ut ferunt) infestata olim Chimacrae ignibus, Sidæ portu et Tauri promontorio grandem sinum claudit.

tarrhactes] Strabo l. c. eum ita describit: ἀφ' ὧν ἡλῆς πίτρες καταγεγῆτων πεταρεὶς πολὺς καὶ χειμαρρῶδες, ὥστε πέρυσθεν ἐκινεῖσθαι τὸν ψέφον, ejusque cursum inter Olbiam et Attaliam designat. Hodie vocatur *Dudem*. Perga] Gr. πέργη. Nota est urbs ex Act. Apost. XIII, 13. et XIV, 25., quam Paulus adiit ad debellandum, ut videtur, superstitiosum Dianæ cultum. Scholiaſtes ad Callimach. H. in Dian. v. 187. μητρόπολιν Pamphyliæ facit, quod dijudicandum est ex ſeriori Pamphyliæ. in duas partes diſiſione, in quarum una Perga, in altera Sida metropolis eſſe coepit. Hodiernum nomen incertum eſt. *Dianæ templum*] Non in ipſa urbe fuit, ſed in ejus vicinia. Diana Pergæa, de qua Callimach. l. c. πόλιν δὲ τοῦ εὐδα πέργη, maxime in numis celebratur. *Sardemifos*] commemorat et Plinius V, 26. l. 27. *Phaelis*] Gr. φαελίς, incolæ φαελῖται. Alii eam Lyciæ, alii Pamphyliæ adſcribunt, et caute Livius XXXVII, 23. eam in conſinio utriuſque illius terræ ponit. Maritimam urbem omnes faciunt; h. vocatur *Fionda*. a *Mopſo*] eum iterum memorat c. 17. eumque Mantus filiam facit. Aliquoties miſcetur cum alio Mopſo, Ampyci filio, quem utrumque diſtinguit Strabo lib. IX, extr. Scriptores multa referunt de ejus migratio-

ne et de urbibus in hoc Aſiæ tractu ab eo conditis, in Cilicia maximo, ubi ejus memoriam ſervant *Mallus*, *Mopsueſſia*, ibique colebatur habebatque clarum oraculum. Pamphyliam quoque adiſſe et incolis frequentari, inquit Quint. Calab. XIV, 368.

C A P. XV.

§. 1. Lycia] Nomen Mela derivat a Lyco, Pandionis filio, quocum conſentit Herod. I, 19, 4. Incolæ vocantur *Lycii*. regio olim latius patuit fuitque Ciliciæ contigua, nunc *Caraman- niæ* partem latiori ſenſu occupat. continuo] poſt h. vocem ſupple: ſequitur vel Pamphyliæ proxime coheret; ſolet Noſter per voculas tum, ſtatim, ultra etc. orationem continuare. *Chimacrae*] ſatis notum eſt hoc moſtrum ex Homer. Il. VI, 181. Heſiod. Theog. 819 ſqq. aliſque, quos laudat Fiſcher ad Pſaeph. c. 29. Eam in monte Crago ponunt, quem ignivomum fuiſſe ſuſpiciantur. *Sidæ portu*] Locuſ diſſicilis, quia lacubus valde diſſiſtis eundem ſinum claudit; initio ejus minime notato, neque tamen aliquid mutandum eſſe videtur. *Tauri*] Plinius V, 27. Chelidonium adpellat c. Livio XXXIII, 41, 6. Hodie vocatur *Capo della Celidonia*.

Taurus ipse ab Eois litoribus exurgens, vaste satis adtolli-
tur: dein dextro latere ad Septentrionem, sinistro ad me-
ridiem versus, it in occidentem rectus et perpetuo jugo;
nagnarumque gentium, qua dorsum agit, terminus, ubi
errare diremit, exit in pelagus. Idem autem, et totus ut
lictus est, dicitur etiam, qua spectat orientem: deinde He-
nodes, et Caucasus, et Paropamisus, tum Caspiae pylae,
Niphates, Armeniae pylae, et, ubi iam Nostra maria con-
ingit, Taurus iterum. Post ejus promontorium flumen 3
est Limyra, et eodem nomine civitas: atque ut multa op-

§. 2. Eois] Considerari debet
situs nostri hemisphaerii, ut ja-
ceat ab oriente versus occidentem.
Ideo Taurus mons non incipit in
Lycia, sed in oriente, ut in Ly-
cia desinat. *dextro latere*] si ab
ejus ortu in occasum prospicias.
gentium] has et regiones, quas
Taurus transiit, enumerat Strabo
lib. XI, p. 358. l. 520. *dorsum
agit*] *Dorsum* propr. significat con-
tinuata et protracta montium ju-
ga, ut Curtius V, 4, 5. *juga mon-
tium perpetua* mox *dorsum* vocat.
Sed, ut I, 9. in., sic h. l. de
aversa parte, qua ab origine ad
finem procurrit, intelligi debet
atque opponitur verbis: *ab Eois
litoribus exurgens*. Inde etiam
magnas gentes intelligi possunt.
Agit vero apte progressionem in-
dicat: *diremit*] sc. inter aliquot
maria flexibus torquetur, sed in
nullum exit, nisi in Lycium et
Pamphylium. *Ubi* h. l. signifi-
cat *postquam*. *et totus — etiam*].
Verba sana sunt eorumque sensus
hic: idem mons, qualem totum
antea dixi, idem etiam nomen
gerit, ubi ab Eois litoribus ex-
urgit. Varie Editt. h. l. tenta-
runt, in quibus etiam Titzius l.
c. p. 211. qui hunc locum sic exhi-
bet: *et totus, ut dictus est, dicitur,
et jam qua spectat etc.* sed v. etiam,
quod antec. ut respondet, nullo
pacto mutari debet. *Homodes*]

de h. v. ad III, 7, 6. Hae ad-
pellationes ex Alexandri M. ex-
peditione veniunt, unde primum
Graeci hanc distinctionem didi-
cerunt. *Caucasus*] Magna est in
desiniendo hoc monte veterum
auctorum inconstantia, idque no-
men a vero Caucaso inter mare
Euxinum et Caspium sito ab
Alexandri militibus huc transla-
tum esse videtur. *Paropamisus*]
v. ad III, 7, 6. *Caspiae pylae*]
Gr. *κασιέας πύλαι*, quae Tacito
Histor. I, 6. *claustra Caspiarum*
sc. portarum vocantur. Sunt du-
plices portae Caspiae distinguen-
dae, quarum aliae prope mare
Caspium, ubi h. *Derbent*, aliae
inter Mediam et Parthiam (v.
Arrian. Exp. Alex. V, 19 et 20.)
sitae sunt, quae h. a quibusdam
los portes de Testis adpellantur.
Niphates] Gr. *Νιφάτης*. Mons in
Armeniae et Mesopotamiae con-
finio situs, fluviumque cognomi-
nem norunt poëtae, v. c. Sil. Ital.
XIII, 765. Lucan. III, 245. Ju-
ven. VI, 409. *Armeniae pylae*]
sitae sunt trans Euphratem prope
Armeniam minorem et versus
Septentrionem cum iis cohaeret
Antitaurus.

§. 3. *Limyra*] Alii fluvium
adpellant Limyrum, ut Ptolem.
V, 3.; c. Mela consentit Plin. V,
28. l. 27., qui urbem ad mare lo-
cat, multa] Plinius l. c. *Lycia*

pida, sic praeter Pataram non illustria. Illam nobilem facit delubrum Apollinis, quondam opibus et oraculi fide Delphico simile. Ultra est Xanthus flumen, et Xanthos oppidum, mons Cragus, et, quae Lyciam finit, urbs Telmessos.

C A P. XVI.

C A R I A.

- 1 Caria sequitur. Habitant incertae originis, (alii indigenas, sunt qui Pelasgos, quidam Cretas existimant) ge-

quondam 70 oppida habuit, nunc 36 habet Pataram] Gr. πάρακ neutro genere frequentant, neque aliter Latini. Nihil tamen secius videtur femininum admittendum esse ab similia exempla, v. c. *Megara* in Livio XXXI, 22, 6. et. Oudendorp. ad Sueton. Tiber. c. 4. quin adeo Pataram in eodem Livio XXXVII, 15, 6. et 16, 3. Plin. II, 112. l. 118. invenimus. Nomen derivant a Pataro, filio Apollinis, et Lyciae, Xanthi filiae. Incola vocatur *πάρακος*, latine *Patareus*. Ejus inclinatam fortunam Mela voce quondam innuit. *Apollinis*] qui inde *Patareus* vocatur Horat. III, od. 4, 64. ibique quotannis per sex menses hibernos, per sex aestivos autem in Delo oracula edidisse dicitur. cf. Intpp. ad Virg. Aen. IV, 143. *Xanthus*] fluvium et urbem cognominem multi memorant; urbem in mediterraneis ponit Ptolemaeus V, 3. et 70. stadiis ab ostio fluvii remouet Strabo. Hodie adpellatur *Eksenido*. *Cragus*] Gr. κράγος. Hic mons, quem plurimi cum Mela Lyciae adignant, Chimaera clarus, 8. verticibus exstat et duobus jugis, Daedalis et Telmessio, in mare excurrit, habetque ignivomum terrae histum. Hodiernum nomen fertur *Capo Serdeni* vel *Sette Capri*. *Telmessos*] etiam per s. simplex scribitur, sed rectius per du-

plex. Alii eam cum Nostro in Lycia, alii in Caria ponunt, cujus discrepantiae causa in utriusque terrae confinio latet. Nobilis fuit haruspicum disciplina, v. Cicer. de Divin. I, 41. ibique Intpp. Locus, in quo olim stetit, nunc vocatur *Maeri*.

C A P. XVI.

§ 1. *Caria*] Nomen deducunt a Care, quem auguria ex avibus invenisse refert Plinius VII, 57. 56. Incola *Car*, v. Cornel. Nep. in Datam. c. 1. In constituendis finibus variatur: nunc est *Natoliae pars. incertae originis*] sc. homines: de hoc genitivo elliptico agit Perizonius ad Sanct. Min. IV, 4, 27. et convenit concisae Melae orationi. *alii*] sc. scriptores. *indigenas*] Gr. αὐτόχθονες, γηγενείς, terrigenae, quales se jactabant Athenienses, quo verbo ignotam vel obscuram originem indicabant. Omnino veteres aliam gentem inviti agnoscebant, cujus essent coloni. *Pelasgos*] de Carum origines a Pelasgis, populo per omnes Graeciae regiones disperso, ap. alios scriptores altum est silentium memoranturque potius Leleges, Caribus adjuncti, v. c. Virg. Aen. VIII, 725. *Cretas*] Herodot. I, 171. narrat, Caras olim Lelegas adpellatos Minoique, Cretensium regi, subjectos insulas habitasse,

us usque eo quondam armorum pugnaeque amans, ut
 lienā etiam bella mercedibus agerent. Hic castella sunt
 liquot: dein promontoria duo, Pedalion et Crya, et fe-
 andum Calbim amnem Caunus oppidum valetudine habi-
 ntium infame. Inde ad Halicarnasson haec jacent: Rhod²
 iorum aliquot coloniae; portus duo, Gelos, et, cui ex
 rbe, quam amplectitur, Tifanusa cognomen est; inter
 os oppidum Larumna, et Pandion collis, in mare emissus;
 in tres ex ordine sinus, Tymnias, Schoenus, Bubassius,
 ymniae promontorium Aphrodisium est, Schoenus amb-
 Hylam, Bubassius Cyon. Tum Cnidus in cornu paene

quibus a Doriensibus et Ioni-
 as ejecti, adsumto Carum no-
 ine, in continentem concesser-
 nt. *genus*] ut gr. γένος i. q.
 us, sic inf. III, 8, 8. *Pyg-*
aei minutum *genus*. *armorum*
ans] id probat Herod. I, 171.
 hinc a Theocrit. Id. XVII, 89.
 λοιπὸν λέμεν vocantur. *mercedi-*
us] idem adfirmat Strab. XIV,
 456. l. 662. καὶ ὅλην ἐπλανήθη-
 εν τὴν ἑλλάδα μικρὸν στρατεύοντες;
 inc ap. veteres ἀτιμώτατοι habiti
 unt, et contempti in prima acie
 t excipiendo hostes poneban-
 ur, nudatum esse videtur pro-
 verbium: in *Care periculum*. cf.
 icer, p. Flacco c. 27. *bella —*
gerent] haec locutio proba est
 a bonis auctoribus frequentata,
 t Ovid. d. A. A. I, 182. Ne-
 os XXIII, 8, 3. Curtius IV,
 9, 29, ita ut *bella agere* dicatur,
 ui ea persequitur et adjuvat, ut
 ontinuentur, sed *bella gerere*,
 ui ea regit, administrat, susti-
 et. *aliquot*] ut Daedala, Ca-
 ynda, Crya, v. Plin. V, 29. l.
 3, quae Noster fortasse castella
 abuit. *Pedalion et Crya*] A
 linio l. c. memoratur urbs Crya,
 ed promontorium ejus nominis
 usquam occurrit, nisi forte *Da-*
alion legeris, quia Plinius *Da-*
ala et Crya urbes hoc in tractu
 onjungit, sic ut promontorium
 imili etiam nomine fuerit. Pro-
 erto nil adfirmari potest. *se-*

cundum] i. e. juxta. *Calbim*] Gr.
 κάλβις. Strab. lib. XIV, p. 448. l.
 651. enim βαδὶν vocat et ponit
 prope Caunum. *Caunus*] Gr.
 καῦνος. Nomen traxit a Cauno,
 qui ad frustrandam sororis By-
 blidis libidinem laqueo vitam si-
 nivit; hinc et καύνιος ἄνθρωπος in pro-
 verbium abiit. cf. Ovid. Metam.
 IX, 452 sqq. Urbs litoralis et
 hinc pestilenti coelo fuisse dici-
 tur, ita ut omnes lienosi essent.
 cf. Plin. XI, c. 47. Hodie *Copi-*
vocatur.

§. 2. *Rhodiaram*] hic tractus
 vocatur *Poraeas* l. c. terrae trans-
 marinae, ut ap. Liv. XXXII, 33.
 6. *Gelos*] nomen obscurum,
 quod varii varie tentant. *Tifa-*
nusa] occurrit ap. Plin. V, 29. l.
 28. *Larumna*] Graecia dicitur
 Λάρυμνα. Videntur tamen differre
 inter se, cum Plinius l. c. utram-
 que urbem distinguat. Quare, si
 graecos scriptores sequaris, hic
Loryma scribendum fuerit. et
Larymna vel *Larumna* contra
 Symen locum suum sortitur.
Pandion] Plinius l. c. urbem ha-
 bet Paridion, quod alii Melea
 reddere voluerunt. Omnia hic
 densa premuntur caligine nec de
 nominibus certi quidquam addi
 potest. *Cnidus*] Incola *Cnidius*.
 Conditor ejus fectur Triopas, unde
Triopium promontorium.
 Duos ejus portus memorat Strab.
 XIV. p. 451. l. 656. inelaruitque

- 3 insulae, interque eam et Ceramicum finum in recessu posita Euthanae. Halicarnassos Argivorum colonia est, et cur memoranda sit, praeter conditores, Mausoleum efficit; regis Mausoli monumentum, unum de miraculis septem; Artemisiae opus. Trans Halicarnasson illa sunt: litus

Veneris cultu, quae inde Cnidia dicebatur, Cononiis de classe Iacedaemoniorum victoria et natalibus clarorum virorum, v. c. Eudoxi mathematici, Agatharchidis historici, Theopompi, Artemidori, Ctesiae. Hodie vocatur *Cnido*, ab *Capo Crio* s. *Stadia cornu*] Plinius l. c. eam in promontorio, quod Triopium audit, sitam fuisse dicit. Cnidum autem praejacebat parva insula, aggeribus continenti adnexa, quae urbem in duas quasi partes dividebat. *paene insulae*] divisim et alibi scribitur, v. Duker ad Liv. XXV, 11, 11 licet Titzius l. c. p. 211. repugnet. *Ceramicum*] subponit tacite, fuisse illic urbem *Ceramon*, a quo finus nomen traxerit; e s. Strabone XIV. p. 451. f. 656. post Cnidum etiam *Ceramus* urbs memoratur. Hodie *Golfo di Staneo* s. *Cos* vocatur. *Euthanae*] occurrit et ap. Plin. V, 29. etsi diversa scriptura. *Cerami* portum fuisse, suspicio est Mannerti in Geogr. d. Gr. u. R. Vol. VI. T. 3. p. 237.

§. 3. *Halicarnassos*] Nomen gentile *Halicarnasseus* et *Halicarnassensis*. Ante vocata est *Isihmas*, *Zephyrium* vel *Zephyra*, nomenque postremum accepit *ἀνθ' τῶν τρεῶν*; *Ἀνθ'ν*: nam *Authen* Troezenium vel conditorem vel instauratorem facit cum Stephano Strabo XIV, p. 451. f. 656., qui tamen notat, et alios memorari et Dorienfes se deducendae huc coloniae socios Althaeameni Argivo adjunxisse tradit; inde No-

ster eam Argivorum coloniam facit. Sita fuit inter finus Ceramicum et Iasium, ab Alexandro M. obsessa et expugnata, ab eoque tamen, ut fertur, sex oppidis donata. Olim urbs Cariae maxima, regum, in iis Mausoli, sedes arcibus magnificis portibusque duobus instructa, et Herodoto et Dionysio historicis et Heraclito poeta inclauit. Hodie vocatur *Bodru* s. *Budron*, effi ruinae potius ad Myndum pertinent. *Mausoleum*] Gr. *Μαυσόλειον*. Strabo lib. XIV, p. 451. f. 656. *Μαυσόλου τάφον* vocat. Nomen habet a Mausolo, potentissimo olim et opulentissimo Cariae rege, qui Olymp. 106, 2. f. a. Chr. n. 354. vixit et Artemisiam in matrimonio habuit, quae, ut Gellius N. A. X, 18. et Valer. Max. IV, 6. narrant, mariti cinerem et ossa confusa odoribusque mista aquae indidisse et ebibisse dicitur: quod si verum est, illud monumentum *Cenotaphium* fuit. Hoc celeberrimum sepulcrum, in 7 illis mirae oculis relatum, patebat, refer. Plinio XXXVI, 4. f. 5. ab austro et septentrione 63 pedes, toto circuitu 411 pedes, et in altitudinem tollebat 25 cubitis, cinctumque fuit 36 columnis. *monumentum*] dicitur de sepulcro, quod in memoriam mortuorum adparatur et exstruitur. *illa*] alias in tali progressionem haec ponit. *litus*] fortasse plenius dictum est hoc litus *λευκὴ πόλις*, neque inopta est Mannerti Vol. VI. T. III. p. 241. suspicio, hic Leucopolim, cujus Plinius V, 29. mentionem fa-

Leuca, urbes Myndos, Caryanda, Neápolis, sinus Iasius et-Basilicus. In latio est Bargylos.

C A P. XVII.

I O N I A.

Post Basilicum Ionia aliquot se ambagibus sinuat: et primum a Posideo promontorio flexum inchoans, cingit oraculum Apollinis, dictum olim Branchidae, nunc Didy-

cit, stam fuisse. *Myndos*] Incola *Myndius*. Habuit portum et cultu Palladis, cujus imago in numis adposita reperitur, inelauit, praeterea valde paruum oppidum, ita ut Diogenes Cynicus magnis ejus portis illuderet; bene tamen munitum, quia Alexander M. infectis rebus obidionem solvere debebat. v. Arrian. d. exp. Al. I, 20, 8. H. *Mendos* s. *Montese*. *Caryanda*] Gr. *Καρυάνδα*. Alii insulam faciunt, urbem tamen in continentis Cariae litore positam fuisse intelligitur ex Strab. XIV. p. 452. f. 658. *Neapolis*] Ptolem. V, 2. aliam ejus nominis urbem, ad Maeandrum prope Orthosiam in mediterraneis stam, memorat: hinc Melam et Plinium V, 29, qui cum Nostro facit, errasse putat Mannert l. c. p. 248. *Iasius*] hic quoque sita fuit urbs Iasus, quae sinui nomen dedit, ut liquet e Livio XXXVII, 17, 3. ejusque urbis, ejus incolae celebrem piscium mercatum agebant, ruinae hodie exstant locusque vocatur *Askem Kalefi*. *Basilicus*] Plin. V, 31. f. 29. eum pariter in Ioniae principio ponit, nexusque docet, non procul a Miletu abfuisse. Novi erroris Plinium et Melam arguit Mannert l. c. p. 250. *Bargylos*] Si alios auctores sequaris, haec urbs *Bargyllia* dicta est, unusque Mela terminationem in *os* habet, quae ob Codd. constantiam retinenda est. Conditor ejus Achilles, ut Ceres tradunt, et, auctore Bellerophonte, a Bargylo, qui a Pe-

gaso ictus interiit, nomen tulit. Hodie in ruinis jacet.

C A P. XVII.

§ 1. *Ionia*] Gr. *Ἰωνία* vel *Ἰωνία*, nomen habet ab Ione, Xuthi filio, qui, multis ap. Aegialenses h. e. Athenienses egregie factis, imperium obtinuit nomenque regioni ab se imposuit. Post colonia in eam Peloponnesi partem, quae Achajae nomine innotuit, deducta est, regionique *Ioniae* nomen dedit. Deinde Heraclidarum incursum Iones expulsi in Atticam reversi sunt, unde tamen, ducibus Codri filijs, in Asiam trajecti juxta Cariam confederunt, ubi Ionia nostra indicatur. Regionis amoenitatem laudat Herod. I, 142. 149. et h. pars est provinciae *Anadolii* l. *Notoliae*. *ambagibus sinuat*] eleg. pro ambagos habet. Plin. VI, 51. f. 29. *Ionia numerosiore ambitu litorum flectitur*. *Posideo*] Notat proprium Neptuni templum, quod ibi fuisse videtur, pro *Posidonium*, ut plerumque promontoria Neptuno sacra erant, ut I, 19. 4. II, 3, 9. Strabo XIV. in. vocat *Πεσίδιον τὸ Μελαιῖον*. H. *Capo di Melasso*. *Branchidae*] Nomen habet a Brancho, filio vel amasio Apollinis, qui vaticinandi arte instructus cum subito postea evanisset, templum nactus est, quod *Branchidion* nominatum est. Oraculum ipsum a multis celebratur ejusque praecipua mentio fit ap. Stat. Theb. VIII, 198 sqq. Vaticinia edidit mulier *Χερμώδης*, vaporem ex aqua hau-

mei; Miletum, urbem quondam Ioniae totius belli pacisque artibus principem, patriam Thaletis astrologi, et Timothei musici, et Anaximandri physici, aliorumque civium inclutis ingeniis merito inclutam, ubicunque Ioniam vocant: urbem Hippum, amnis Maeandri exitu; Latmum montem, Endymionis, a Luna (ut ferunt) adamati, fabula nobilem. Dein rursus inflexa cingit urbem Prienen,

riens, teste Iamblichio de myster. Aeg. 3, 11. *Didymei*] Antiquum templum quum a Xerxe igni deletum esset, novum idque amplissimum Milefi exstruxerunt, unde *Didyma* nomen illi impositum esse videtur et hinc *Apollo Didymeus*. Alii tamen aliam nominis originem exhibent. Oracula voces edebantur vatesque baculum tenebat. Nostrium secutus est Plin. V, 31. f. 29. *oraculum Branchidarum adpellatum, nunc Didymei Apollinis. Miletum*] Gr. *Μίλητος*. Varia gessit nomina, postremum accepit a Mileto, qui ex Creta profugus urbem condidit, etsi in eo etiam variant narrationes. Habuit quatuor portus, inclaruitque coloriarum multitudine, quam ob causam Plinius eam super 80 urbium per cuncta maria genetricem adpellat. Cives claros, quibus illustris fuit, Mela producit aliaque, quibus excelluit, dat Fischeius in Ind. ad Palaeoph. f. v. *Μίλητος*. Hodie ruinis obruta jacet, locusque h. putatur *Palatsha*. Uti Mela eam urbem *Ioniae totius olim principem*, sic Strabo XIV. p. 436. f. 634. *πόλιν ἀρίστην καὶ ἰνδοκρατίην* adpellat. *Thaletis*] Ejus vitam exposuit Diogen. Laert. I, 1. quia Graecis per eum Astronomia commendata est, quam ab Aegyptiis acceperat, eum Mela *astrologum*, antiquo vocabuli usu, vocat. *Timothei*] Citharoedus hic, qui in *Διονυσιακοῖς* a Diodor. Sic. XIV, 46. ponitur, floruit Philippi et Euripidis temporibus, et multa in mu-

ficis immutavit, citharam pro 7 chordis 11 intendit eamque molliorem et sonantiorum facere studuit. Alius Timotheus tibia clarus, aetate est posterior et Thebis vixit. *Anaximandri*] Fuit discipulus Thaletis et inter alia leges naturae et motus intelligere et judicare docuit, cujus illustre exemplum de terrae motu adfert Plin. II, 81. f. 89., ubi isidem *Physicus* vocatur. Primus fuisse fextur, qui orbis terrarum situm in tabula pingeret et philosophiae naturalis praecepta scripto consignaret. *aliorumque*] v. c. Anaximenes, Anaximandri discipulus, Hecataeus historicus, Aeschines Orator. *Hippum*] Meliores MSS. in nomine h. urbis consentiunt, sed ipsa prorsus ignota est. *Maeandri*] Gr. *Μαίανδρος*: de hoc fluvio celeberrimo, qui, ut Plinius dicit, *ita sinuosis flexibus est, ut saepe credatur reverti*, exposuerunt Strabo XII, p. 397. f. 577. et Liv. XXXVIII, 17, 7. qui ejus fontes in arce Celaeuarum, urbis Phrygiae primariae, ostendit. H. vocatur *Meinder*, *Minder*, Turcis *Bojack Minder*. *Latmum*] Alii, ut Cicer. Tusc. Q. I, 38. eum in Garia ponunt; olim adiacebat urbs Latmos dicta, post Heraclea sub Latmo. Hod. *Monte di Palatip*. *Endymionis*] Hujus Latmii pueri (Stat. Sylv. III, 4, 40.) formositatem ejusque formum, qui in proverbium abiit, et veteres et recentiores satias celebrant.

§. 2. *Prienen*] Gr. *Πρίην*. Haec urbem Caris olim habitasse, re-

Gaei fluminis ostium: moxque ut majore circuitu, ita ura complectitur. Ibi est Panionium, sacra regio, et ob eo nomine adpellata, quod eam communiter Iones com-
 unt: ibi a fugitivis, ut ajunt, condita (nomen famae ad-
 mit) Phygela: ibi Ephefus, et Dianae clarissimum tem-
 plum, quod Amazones, Asia potitae, consecrasse tradun-
 ur: ibi Caystros amnis: ibi Lebedos, Clariiue Apollinis

rt Pausan. VII, 2, 7. eamque
 aeter duos portus nobilitavit
 ias, unus e 7 sapientibus. Quod
 c Pachymere T. I. p. 320. disoi-
 ur, stetit adhuc an. 1280 sed
 anc in ruinis jacet et locus au-
 it Samson Kalefi. Gaei] Hic
 uvius idem est, quem alii Gae-
 nem f. Gaeonidequ lacum vo-
 unt. An hodie sit Kali-Beck-
 smak, dubitatur a Mannerto
 eogr. ant. Vol. VI. T. 3. p. 266.
 anioniam] Herod. I, c. 148. Ne-
 kviev Ivi Mvndas xwos igis: quip-
 e Iones ex 12 urbibus, quas He-
 od. c. 143. enumerat, ad Myca-
 teliconio (Hom. Il. VIII, 201
 19.) sacrificium celebrabant,
 ni Prienenses praefuerunt, tau-
 amque mactabant. Hodie locus
 ueritur, ubi vicus est Changlee.
 Phygela] Alii sine adspiratione
 ygela scribunt, sed rectius sal-
 um in Mela, qui aperte ανδ τῆς
 υγῆς derivat, Phygela scribitur,
 ni accedit in etymologia Plinius
 I, c. 29. Πολύχρον cum templo
 lunichiae Dianae vocat Strabo
 IV, p. 440. l. 639. Ephefus]
 ir. Εφερος, unde Εφεσιος, Εφεσις.
 Olim tenuerunt Cares et Leleges,
 ost coloni ab Androelo, Codri-
 dio, deducti. Varia ei fuerunt
 nomina; Ephefi nomen ab Ephe-
 o, templi conditore, derivat
 Pausan. VII, 2, 4. Conditores
 erunt varii: Plinius V, 37. l. 1.
 9. Amazonum opus vocat, re-
 nobante tamen Pausania l. c.
 nclavit multis rebus, quare
 am Plinius l. c. Iamen Asiae ad-
 bellat, tulitque viros inclutos, v.

c. Heraclitum et Hermodorum,
 philosophos, Hipponactem, poe-
 tam, Parrhasium et Apellem, pi-
 ctiores. Notum est Dianae tem-
 plum, de quo statim, et episto-
 la Apostoli Pauli ad Christianos
 Ephesios. Nunc pagus est, quem
 Turci Ajasolouk nominant, tem-
 plum] Nobilissimum, maximum,
 celeberrimum pulcherrimumque,
 ut vocat Ampelius c. 8. quare in
 7 miraculis mundi ponitur. In
 conditoribus variant narratio-
 nes: Noster cum aliis Amazonas
 memorat, ubi tamen alii tantum
 de Dianae simulacro cogitant,
 quod sub fagino trunco ab iis de-
 dicatum est. v. Spanhem. ad Cal-
 lim. H. in Dian. v. 239. Pausan.
 IV, 31, 6. verum templi condi-
 torem Grefum, indigenam, pro-
 ducit. Incendio conflagravit O-
 lymp. 106. 1. a. Chr. n. 355. ea-
 dem in nocte, qua natus est A-
 lexander M. Incendii auctor He-
 rostratus fertur: ejus restauratio-
 ni praefuit Chiromocrates vel
 Dinocrates. Prius templum,
 quod Plinius XXXVI, 21. l. 14.
 descripsit, longum fuit 425
 pedes, latum 220, habuitque
 columnas 127 alias 60 pedes.
 Sacerdotes fuerunt Ennuchi,
 quos Megalobyzos adpellavit.
 Templi formam, qualem rudera
 exhibent, repraesentat Sponius
 in Itiner. T. II. p. 109. contra ho-
 die nulla templi vestigia reperiri
 nuper testatus est Sauveboeuf in
 f. Reisen T. II. p. 194. Caystros]
 Nomen derivatur a Caystro, Pen-
 thesileae filio; ejus fontes ponit
 Plinius V, 31. l. 29. in Cilbiana

- fanum, quod Manto, Tirestiae filia, fugiens victores Thebanorum Epigonos; et Colophon, quam Mopsus, ejusdem Mantus filius, statuit. At promontorium, quo sinus clauditur, quod altera parte alium, quem Smyrnaeum vocant,

jugis, decurrit per Hypaepa, Lydiae oppidum, et prope Ephesum in mare exoneratur. Notus est campus s. ager Caystrius, per quem ipse labitur, eumque nobilitant cygni. v. Homer. II. II. 459. Ovid. Met. II. 252. V. 386. Graeci h. eum vocant Kara-su et Turci Kutschuk Minder h. e. Maeandrum minorem, quia ejus cursus flexuosus est. Oloribus, Koukou dictis, etiam nunc obfideri, adfirmat Viltoison in Proleg. ad Homer. p. 54. *Lebedos*] Cares olim habitarunt, quos Andraemon, Ionum dux, expulit. Postea Lyfimachus destruxit, incolaeque Ephesum traduxit. Annus certamina in honorem Bacchi celebravit, auct. Strabon. XIV. p. 442. f. 643. Horatii aetate jam deserta fuit. v. I. epist. 11. 7. H. *Lebeditzi-Chisar*. *Clarique Apollinis*] Nomen traxit a Claro, vel luco, vel fano, vel etiam oppido. v. Cellarius Geog. ant. III. 5. 92. Oraculi celebritas magna fuit ritumque vaticinantium et adparatum describit Tacit. Annal. II. 54. Hodie Zille, tenuis pagus. v. Chandler Reisen n. Kleiu-Affen p. 148. *Manto*] Cum Therfander et Argivi Thebas cepissent, inter captivos ad Apollinem Delphos Manto, Tirestiae filia, (v. Ovid. Met. VI. 157.) deo consecranda abducta est; captivi autem, moenente oraculo, in Asiam traiecerunt coloniam quaesituri et ad Clarum adpulsi sunt. Cretes armati accurrunt et eos ad Rhodium, ducem ipsorum, ducunt, qui Manto uxorem duxit et comites socios sibi adjunxit; ibi vero Manto oraculum consi-

tuit. v. Apollod. Bibl. III. 7. 4. De *Tirestia* lege Apollod. III. 6. 7. ibiq. Heyne. *Colophon*] Olim habitarunt Cares, deinde Cretes, quos Lyfimachus Ephesum deduxit. v. Pausan. I. 9. 8. Post aut instaurata est urbs, aut Notium, postea ante Colophoniorum, in novam urbem accrevit. Mela, qui, indicato conditore, veterem designat, aperte cum nova ad mare sita commiscet eamque etiam post Lebedon ponit, secus atque alii faciunt. Nati in ea sunt praeter Homerum, quem ejus civem fecerunt quidam, Mimnermus, elegiarum scriptor, Xenophanes, physicus, Polymastus, musicus. Hodie quibusdam est *Altobosco* vel etiam *Belvedere filius*] ex Rhacio, cui Manto in Asia nupsit.

§. 3. *At promontorium*] Sine dubio intelligendum est Corynaeum, Mimantis promontorium, quod hodie Kara-Burun s. Carabournou vocatur. *Smyrnaeum*] Iterum Mela tacite innuit, sitam ibi fuisse urbem Smyrnam, cujus incolae ipsi *Tantalum*, *Thesae* vel unam *Amazonum* conditores jactarunt, ap. Tacit. Annal. IV. 56. Haec urbs vetus a Lydis diruta ab Alexandro M. restituta est ejusque cives Homerum alumnum suum ferunt, numis et monumentis celebrarunt, quae sunt *Ὀμήρειον*, porticus quadrata cum templo Homeri et simulacro. v. Strab. XIV. p. 444. f. 646. Quae Homeri memoria ad nostram usque aetatem propagata est. v. Sauveboeuf Reisen T. II. p. 197. Praeterlabitur fluvius, Meles, unde Homerus *Μελαιγενής*, ad cujus fontes antrum memoratur, in

fficit, angustisque cervicibus reliqua extendit in latius, bit in paene insulae faciem. Super angustias, hinc Teos, hinc Clazomenae, qua terga agunt, confinio adnexae sunt, diversis frontibus diversa maria prospectant. In ipsa aene insula est Coryna. In sinu Smyrnaeo est Hermus mnis, et urbs Leuca: extra Phocaea, Ioniae ultima.

uo poeta carmina sua scripsit. v. ausan. VII, 5, 6. Ipsa urbs odio a Turcis vocatur *Ismir*, quus rudera descripsit Pococke Tom. II, p. 55 lqq. *cervicibus*] Utiur. hac voce Mela, uti Graeci *Ἰσμιρ* (v. Wesseling ad Herod. I, 2. in.), de angusto transitu, tenui isthmo, quod liquet ex Plinio IV, 5. l. 4. qui Melae verba I, 3, 7. *Isthmos angusto tran-* *site. Helladi Peloponnesum adne-* *tit, sic reddit: angustia cervice* *Peloponnesum continet Hellas. fa-* *ciem*] Noster, ut alii, hanc vocem le inanimis frequentat pro *for-* *na, specie*: v. c. II, 1, 5, 2, 8. II, 3, 4. *Teos*] Gr. *Ἰτίος*, incola *Ἰτίος*, s. ionice *Ἰτίος*. Conditorem faciunt Athamantem. Uti Melae, sic Strabon: XIV, p. 443. 644. paene insula est, clarosque habuit cives, in quibus Anacreon excellit. Hodie prope parvam urbem *Segigisk* ruinae, quibus nomen dant *Bodrun*. *Clazomenae*] Recentioribus gr. *Κλαζομένης*; plurali tamen efferunt etiam Latini. Conditor est Paralus vel Parphrus, Colophoniorum dux. Alexander, ref. Pausan. VII, 3, 1, aggero facte eam cum continenti conjungere tentavit, quod factum videtur, quia auctores in continenti ponunt. Portum habuit, gloriaturque cive Anaxagora Physico. In hodierno nomine variatur. *confinio muri*] Haec sine dubio est verior lectio, quam Vossio debemus, pro mari. Intelligi autem debet agger, quem, ut paulo ante diximus, Alexander M. duci iusserat, et qui insulas praejacentes Clazomenis ad-

nectebat, uti narrat Plinius V, 31. l. 29. Mela significat, frontes istarum urbium conversas fuisse in diversos sinus, Clazomenarum, versus septentrionem, Tei, versus meridiem, easque civitates identidem proferentes moenia paullatim sic ea conjunxisse, ut sibi invicem adnecterentur et nullus relinqueretur transitus, nisi per illa ipsa oppida, quae denique murus modo separavit. *Coryna*] Quia nihil de hac urbe constat, hoc nomen textu exturbare voluerunt VV. DD. sed ejus nominis urbem existisse, probat promontorium *Corynaeum* ap. Plin. V, 31. l. 29. *In sinu Smyrnaeo*] Titinius l. c. p. 211. h. locum ita legit: *In sinu Smyrnaeo Smyrna est, Hermus annis etc.* quia tam celeberrimae urbis nomen abesse posse negat. Sed, quia Melae scribendi genus paulo accuratius perspectum habet, is scit, eum sinus Ceramicum, Iasium, Olbianum, Cyperissum aliosque recensere, nulla tamen urbium, unde dicti sinus sint, facta mentione. Proinde Titianii conjectura non necessaria putanda erit, si quidem ne Codices quidem lacunam arguant. *Hermus*] Oritur in monte sacro Dindymenae Cybeles, transit Sardianum agrum, ubi Pactolo augetur, et inde per continuos campos fluens prope Phocaeam per sinum Smyrnaeum in mare effunditur. Hodie vocatur *Sarabat*. *Leuca*] Gr. *Λευκὰς*, eamque Strab. XIV, p. 444. l. 646. *Λευκίαν* vocat. Hodie vocatur *Fokia nova*, ut putat Mannert. T. VI. P. 3. p. 338. *Pho-*

C A P. XVIII.

A E O L I S.

- 1 Proxima regio, ex quo ab Aeoliis incolae coepit, Aeolis facta, ante Mysia, et, qua Hellespontum adtingit, Trojanis possidentibus, Troas fuit. Primam urbium a Myrino conditore Myrinam vocant: sequentem Pelops statuit, victo Oenomao reversus ex Graecia; Cymen nominavit, pulsus,

caesa] Gr. *Φωκαία*, gentil. *Φωκαίων* et *Φωκαίων*, et lat. *Phocasus* et *Phocaeensis*. Nomen deducunt vel a *Phoco*, vel a *phoca marina*. Strab. XIV. in conditorem facit Philogenem, Atheniensem ducem, ejusque situs luculentam descriptionem exhibet Livius XXXVII, 31. fin. Extra h. l. non sinum spectat, quia Strabo c. l. eam in sinu locat, sed *paene insulam*, et obponitur verbis praecedentibus: *in ipsa paene insula* etc. A Chandlero l. c. p. 109. locus, ubi olim fletit, appellatur *Palaeophoggia*, ab aliis *Fokia*.

C A P. XVIII.

§. 1. *Aeolis*] Gr. *Αἰολίς*, alia latinor. forma *Aeolia*, inde Aeoles et *Aeoli*, ab Aeolo Thessaliae rege dicti, qui se ex Graecia in Asiam effuderunt clarasque urbes, v. e. Smyrnam, Myrinam, Mitylenen, condiderunt. Olim Aeolis late patuit et Troada Mysiamque complexa est, uti ap. Nonnum. H. pars provinciae *Anadolii*. *facta*] i. e. nominata. *Mysia*] Gr. *Μυσία*. Fines regionis difficile distingui possunt, faciuntque auctores duplicem Mysiam, Europaeam et Asiaticam. v. Homer. II. II, 858 et XIII, 5. Olim Phryges hic habitarunt, post Trojae excidium Mysi, quorum originem olim a Caribus deductam esse, ex Herod. I, 171. patet. *Troas*] Gr. *Τρῳάς*, Lat. usitatio *Troja* et *Trojanus*. Latiori sensu patet a Caico ad Aesepum, angustiori a Mysia majori ad Aesepum.

cf. Schlichthorst in Geogr. Homer. p. 132. Post Iliae everisionem Aeoli occuparunt, de q. Pausan. I, 35, 3. IV, 12. f. Homerus *Τρῳάς* modo latius de belli fociis, modo proprie dicit, et latissime Trojani vocantur *Phryges*. Hodiernam terrae formam describit Woodius Ueber das Original-Gen. d. Homer p. 83 sqq. (1778. ed.). *Myrinam*] Gr. *Μύρινα*, penultima a poetis producta. Fuerunt plures in aliis terris urbes cognomines; alii conditores ejus faciunt Myrinam, Amazonem vel Crethei filiam, Thoantis uxorem. Agathias poeta ejus est alumnus. Mela eam *primam urbium* vocat antiquitatis respectu, non situs, quia a Phocaea Cyme prima fuit. H. vestigia ejus non reperiuntur. *Pelops*] Hic Pisam, Peloponnesi urbem, Oenomai regiam, venit eamque, victo illo, cum filia tenuit. Res satis nota. De ejus in Asiam reditu dubitari licet; quia sum e Phrygia ejectum in Peloponneso confedisse ibique mortuum esse omnes narrant. Urbis nomen, quam condidisse in Asia fertur, nusquam invenitur. *Cymen*] Gr. *Κύμην*. In conditoribus mire variant: cum Mela consentit Stephanus. Utrum ante vel post bellum Trojanum condita sit, in incerto est. Strabo XIII. p. 428. l. 622. Aeoliarum urbium maximam et optimam praedicat portumque ejus commemorat. In claris civibus eminent Hesiodus et Ephorus, Iocratis discipulus. Confunditur

qui habitarent, dux Amazonum Cyme. Supra Caicus in-
 er Elaeam decurrit et Pitaneu, illam, quae Arcefilan tu-
 it, nihil adfirmantis Academiae clarissimum antistitem.
 Tum in promontorio est Cana oppidum: quod praeter- 2
 rectos sinus excipit, non pronus, sed longe ac molliter
 lexis, retrahensque paullatim oras usque ad ima montis
 Idae. Is primo parvis urbibus adpersus est, quarum cla- 3
 rissima est Cisthena. Gremio interiore campus, Thebe no-
 mine, Adramyttion, Aftyra, Chrysam, oppida, eodem,

interdum c. Cumis, urbe Italiae
 inferioris. Hod. creditur Foia
 nuova. Caicus] Gr. Κάικος, pen-
 ultima longa. Fontes habuit in
 Teuthrania, urbe supra Aeoli-
 dem sita, decurrit per Elaeam et
 Pitaneu et in Elaeaticum sinum
 effunditur. H. Mandragorai. E-
 laeam] Gr. Ἐλαία, olim dicta Ci-
 laenis, habuitque conditorem
 Meneſtheas et Athenienſes, qui il-
 lum ad Trojam ſecuti ſunt. Fuit
 ibi Attallicorum regum portus et
 navale. Hodiernum nomen igno-
 rat. Pitaneu] Gr. Πιτάνη, pen-
 ultima correpta. Conditorem fa-
 cit Diodor. Sic. III, 55. Myri-
 nam, Amazōnem, ſed auctorem
 nominis, Pitaneu, Amazonum
 lucem. Hod. ejus nomen latet.
 Arceſilan] Graecam accuſativi
 formam Noſter amat. Hic Arce-
 ſilas, qui a Diogen. Laert. IV, 6.
 28. ὁ τῆς μέλεις Ἀκαδημίας κατάρχεις
 πρῶτος dicitur, antiſtes fuit Aca-
 demiae poſterioris nihil adfirman-
 tis h. e. quae de omnibus dubis
 et ambiguè diſputabat, cum prior,
 Platone auctore, certas et firmas
 ſtatuerat ſententias. tulit] Ut gr.
 τίλειν, v. c. Herod. I, 2, 7. pro
 ſignere, ut Horat. III, od. 6, 46.
 §. 2. Cana] Alii Canas. Haec
 urbs aetate Plinii (V. 32. l. 30.)
 interciderat. pronus] Hoc ver-
 bum de iis dicitur, quae tota
 uno impetu inclinantur, aut ſe-
 untur. Ergo h. l. ſinus non pro-
 nus eſt, qui non uno impetu ſe-

ctitur, ſed curvatura molliter h.
 e. paullatim, leniter, circumacta
 fit. Intelligendus eſt autem hic
 ſinus Adramyttenus, de q. Strab.
 XIII, p. 466. l. 605. p. 417. l. 616.
 ima montis] Sc. ab hac parte in-
 cipit Ida mons, efficitque pro-
 montorium Lectum, vel, ſi con-
 tra tendas, in eo deſinit. Cithhe-
 na] Strab. XIII, p. 417. l. 606.
 κισθηνή πόλις γῆμος, γχουσε λιμένα,
 Mela forteſſe Strabone vetuſtio-
 res ſcriptores ſecutus eſt. Plinii
 aetate interciderat. v. lib. V, 35.
 l. 30. Gremio] v. ad c. 2, 2.
 Thebe] Herod. VII, 42. Θῆβαι
 πειλόν, ſecundum quem inter Ca-
 rinam et Adramyttium patebat.
 Adramyttion] Varie ſcribitur.
 Conditorem ejus faciunt Adra-
 mytten, Croſſi fratrem; alii
 alium. Habuit portum et navale,
 tulitque Xenoclem, oratorem.
 v. Cicer. in Brut. c. 91. Hodie
 putatur Adramit ſ. Edremit. Aſty-
 ra] Gr. τὰ Ἀστύρα. Plinius V, 32.
 l. 30. eam ſua aetate intercidiſſe
 ſcribit. Chryſen] Duplex ejus
 nominis urbs a Strab. XIII, p.
 421. l. 612. memoratur, una in
 Adramyttena ad Thebes campum,
 altera in ipſa Troade ad Lectum
 Idae promontorium ſita. In ſiſta
 ponit Strabo c. l. Apollinis Smin-
 thei templum, ubi Chryſes ſa-
 cerdos, Chryſeidis pater, ex Ho-
 mero notus, vixit, eſſi reſinitur
 Mannert Geogr. d. Gr. u. R.
 Vol. VI. P. 3. p. 431 et 465.

quo dicta sunt, ordine adjacentia, continet; in altero latere Antandrum. Duplex causa nominis jactatur. Alii Ascanium, Aeneae filium, cum ibi regnaret, captum a Pelagis, ea se redemisse commemorant: alii ab his putant conditam, quos ex Andro insula vis et feditio exegerat. Hinc hi Antandrum, quasi pro Andro, illi quasi pro viro accipi volunt. Sequens tractus tangit Gargara et Affion, Aeoliorum colonias. Tum sinus alter, Ἀχαιῶν λιμὴν, non longe ab Illo litora incurvat, urbe bello excidioque clarissima. Hic Sigeum fuit oppidum; hic Achivorum fuit belantium statio. Huc ab Idaeo monte demissus Scamander

[Antandron] Gr. Ἀντανδρῶς. Denominis origine Melas satis prolixè, neque consentientibus aliis. Si ab Andriis conditum statueris, de colonis cogitandum erit. Ob situm ad mare et propter lignorum copiam navibus fabricandis inserviit, quare etiam Aeneas classem suam ibi instruxit ap. Virg. Aen. III, 6. Hod. Dimitri vocatur, regnaret] Veterum nempe nonnulli statuunt, Aeneam ex Troja non navigasse, sed ibi mansisse, relicto etiam successoribus regno. cf. Claver. in Ital. antiq. lib. III. p. 832.

[§. 3. Gargara] Gr. τὰ Γάργαρα. Proprie Gargarum fuit Idae vertex (v. Homer. Il. XIV, 292.), in quo sita fuit urbs, quae et ἡ Γάργαρα; efferebatur. Postea cives immodico frigore compulsi novam urbem, Γάργαρα dictam, in subjectam monti planitiem deduxerunt. Fuit proprie Affiorum colonia, tamen, quia Aeolii Affum conderint, Aeolica vocatur. v. Macrob. Saturn. V, 20. Ager ejus a poetis ob fertilitatem laudatur, v. c. Virg. G. I, 103. Ovid. A. A. 15, 7. Affion] Gr. Ἄφειος. Ponitur varie ob terminorum viciniam; in Troade ad Idam agnoscit Pausan. VI, 4, 5. Inclaruit Cleanthe, philosopho Stoico, ejusque ager celebratur tritici abundantia et lapide, qui Sarcopha-

gus dicebatur, quia omnia corpora consumebat. cf. Plin. II, 98. l. 96. XXXVI, 27. f. 17. Tum] a promontorio Lecto, Troadis et Aeolidis termino. sinus] Livius XXXVII, 9, 7. Achaeorum portum vocat, in quem influit Xanthus, Simoenti junctus. Illo] Gr. Ἰλιον. Occurrit ap. gr. et sat auctores feminino et neutro genere. Virgilius c. Homero nepturum praefert. v. Brouckhus. ad Propert. II, 1, 31. De situ Ilia olim quaesitum est: nam quod postea dictum est Ilium, aliud est diversoque situ et a vetera fere fadiis absuit, ut docet Strab. XIII, p. 408. l. 593. Nostra aetate de Ilia situ quaestio reverbuit, ut Choiseulii, Lechevalierii aliorumque libri testantur. Sigeum] Gr. Σίγειον. Conditum fuit ab Archeanacte Mitylenaeo ex everso Ilia lapidibus. Strabonis tempore ab Iliensibus eversum jacuit. Notius fuit Sigeum promontorium; juxta stetit Achilleum oppidum cum templo et monumento Achillis, de q. Herod. V, 94. Plin. V, 33. l. 30. Celebratur inde inscriptio Sigea. Promontorium Ilia vocatur Capò di Janissaro. Urbem Sigeum nunc pagum esse, nomine Giavrkioi, refert Chandler R. in Kl. A. p. 50. Statio] sc. navium in terram subductarum: castra autem Graecorum inter Rhoeum et Sigeum paruisse videntur.

tit, et Simois, fama, quam natura, majora flumina. Ipse
 ons vetere Divarum certamine et judicio Paridis memo- 4
 tus, orientem solem aliter, quam in aliis terris solet ad-
 ici, ostentat. Namque ex summo vertice ejus speculan-
 dus, paene a media nocte spargi ignes passimque micare,
 , ut lux adpropinquat, ita coire ac se conjungere viden-
 r, donec magis magisque collecti, pauciores subinde et
 ia ad postremum flamma ardeant. Ea cum diu clara et
 cendio similis effulsit, cogit se ac rotundat, et fit ingens
 obus. Diu is quoque grandis et terris adnexus adparet:
 inde paullatim decrescens, et quanto decrefcit, eo cla-
 or fugat novissime noctem, et cum die jam sol factus, ad-
 llitur. Extra sinum sunt Rhoetea litora, Rhoeteo et 5

aeo monte] pro simpl. Ida, ut
 . Hom. II. VIII, 170. Ἰδαία ὄρη.
 infra II, 7, 12. Scamander]
 . Σκαμάνδρος. Antiquius nomen
 it Xanthus, v. Homer. II. XX,
 , quia ejus aquae potus oves
 fo colore inficiat. Fontes in Ida
 nt, quorum alter frigidus, al-
 calidus est. v. Homer. II. XXII,
 7. excipit in cursu Simoenta
 Iomer. II. V, 774.) et prope Si-
 um in mare effluit. Cursum
 um veterem mutavit et admo-
 um tenuis fluit. H. ante com-
 issionem cum Simoente v. Gos-
 h-su, eaque facta Mandras-su-
 mois] Ejus quoque fontes ponit
 Ida Homer. II. XII, 22. Ab
 Σιμοίσιον πῆδιον, ut a Scaman-
 o Σκαμάνδριον, per quae uterque
 ivius deferebatur.

§. 4. mons] Est Ida mons, fa-
 ab Homero celebratus. Spectat
 verfas coeli plagas et maria et
 abus extremitatibus termina-
 r, quorum una est ad Zeliā,
 era Lectum vocatur et in varia
 currit cacumina, in quorum
 men notatione et numero va-
 ant Auctores. Irriguus fuit
 ultorum fluviorum fontibus,
 vofus et altus, unde quisque
 lusus mons interdum Ida adpel-
 tur. Divarum] Notum est il-

lud judicium Paridis, cui tresque
 simul Divae, Venus et cum Palla-
 de Iuno (Ovid. Heroid. XVI, 65.)
 ob pulcritudinis praestantiam se
 subjecerunt. aliter, quam] Usita-
 tius in hoc nexu subjicitur, ac
 vel atque, sed v. Turfellin. de
 Part. 21, 11, p. 76. ex summo
 vertice] H. vocatur Turcis Kas-
 Dahi. Ceterum conferri meretur
 Lucret. V, 662 lqq. ingens glo-
 bus] Nempe propter humores non-
 dum disiectos vel adtenuatos.
 Res, ut constat, ex fractis radiis
 explicanda est. Mela rem solitam
 aut insolite auxit et adornavit,
 aut singularem et rariorem expo-
 suit. cf. de hac re Bredow et Hell-
 wag in Genies der Zeit, Altona
 1797. p. 303 lqq.

§. 5. Rhoetea] Sic ap. Virg.
 Aen. VI, 595. Rhoetorum litus.
 Hoc promontorium, quod Schol.
 ad Apollon. Rh. I, 929. cum Si-
 geo conjungit et ubi nomen a
 Rhoetea, Protei filia, ducit, h.
 vocatur Cap Barbieri, etsi alii
 negant. v. Lenz Ebene v. Troja
 p. 170. Magis celebratur urbs,
 quae in adjacente colle sine dubio
 sita fuit (v. Strab. XIII. p. 409 f.
 595.), sed a posterioribus Geo-
 graphis ignoratur. Pococke T. III.
 p. 156. eam prope vicos Telmes aut
 E

Dardania claris urbibus; Ajacis tamen sepulcro maxime illustrata. Ab his fit artius mare, nec jam adluit terras, sed rursus dividens, angusto Hellesponti freto litus obvium findit, facitque, ut iterum terrae, qua fluit, latera sint.

C A P. XIX.

Bithynia, Paphlagonia, aliaeque Ponticae et Maeoticae gentes in ora Asiatica.

- 1 Interius Bithyni sunt et Mariandyni: in ora Graiae urbes, Abydos, et Lampfacum, et Parion, et Priapos.

Iaureni quaesivit. *Dardania*] Gr. *Δάρδαρος*. Homerus II. XX, 415. testatur urbis antiquitatem, dum ante Ilium stetisse ait. Conterminam facit Abydo Herod. VII, 43. unde tamen 70. radiis removet Strabo XIII. p. 409. f. 595. quae repugnant, nisi novam Dardanum statuas, quae in praesentem urbis dirutae locum successit. *Ajacis sepulcro*] *Αἰακίου* vocat Strabo c. l. et litum fuit prope Rhoeteum juxta mare, Ajacisque ossa, cum a maris adluviione aditus factus esset, reperta esse, scribit Pausan. I, 35, 3. *artius*] ob Thraciae Chersonesum prominenti sese Asiae orae oppositum. *rursus*] quia idem factum erat in freto Gaditano. *dividens*] Mare enim remota litora non dividit, sed adluit, nec terrae latus faciunt, sed litus: ubi vero angustiae maris, ibi sunt latera magis, quam litora. *qua fluit*] sc. Hellespontus. De h. vero mari Plin. V. c. 40. f. 32. *Impetum deinde sumit Hellespontus, et mare incumbit, vorticibus limitum fodiens, donec Asiam abruptat Europae.*

C A P. XIX.

§. 1. *Interius*] de terris mediterraneis et a mari remotis, ut obpositum in ora docet. *Bithyni*] Regio eorum *Bithynia*, *Βιθυνία*. Olim dicti sunt *Myfi*, nomenque tulerunt a Bithynis et Thynis

Thraciae populis, qui huc emigrarunt. Regio vocabatur et *Bebrycia*, aliaque gessit nomina, quae recenset Plin. V. 40. f. 32. H. pars provinciae *Anadoli*. *Mariandyni*] Regio eorum *Mariandynia* vel *Mariandena* audit ejusque fines Noster ad Heracleam extendit, c. quo consentit Xenoph. d. exp. Cyr. VI, 2. in Nempe Mela exorditur ab interiori Hellesponto et inde ab Abydo ad Tium in Paphlagoniae confinio, sic ut Mariandynos complectatur, vel, si hos excluderis, ad Heracleam usque. *Graiae urbes*] Prudentem Graeci has angustias colonis obsederunt, ut liberam versus pontum haberent navigationem. *Abydos*] Antiquitas ejus discitur ex Homer. II. II, 837. Cives *Ἀβυδνιοί*, quos post Trojae everisionem Thracas, inde Milesios fuisse, scribit Strabo XIII, p. 406. f. 597. qui etiam de ejus portu et opportuno situ ad Propontidis fauces (Virg. G. I, 207. *fauces Abydenae*) exposuit. Incolae ob fraudulentiam, calumnias et luxuriam male audiebant. Situs ejus h. ignoratur. *Lampfacum*] Gr. *ἡ Λάμφακος*, ut plerumque Latini, qui et neutro genere efferunt. Civis *Lampfacenus*, passim *Lampfacius*. Strabo XIII. p. 405. f. 588. inter Abydum et Parium ponit. Innotuit obsceno Priapi cultu, protulit-

Mydos magni quondam amoris commercio insignis est. Amphacum, Phocaeis adpellantibus, nomen ex eo traxit, quod consulentibus, in quasnam terras potissimum tenderent, responsum erat, ubi primum fulsisset, ibi sedem caessere. Tum rursus sit apertius mare, Propontis. In id 2
Tranicus effunditur, qua primum inter Persas et Alexandrum pugna fuit nobilis. Trans amnem sedet in cervice paene insulae Cyzicum: nomen Cyzicus indidit, quem a Minyis imprudentibus, cum Colchos peterent, fufum acie

ue viros doctos, Charonem, historicum, Adimantum et Anaximenem rhetores. H. Lamfaki. Parion] Gr. παράριον, civis Parianus. Strabo l. c. colonos arcessit Miletiis, Erythraeis et Parianis insulanis. Alii nomen deducunt a Pario Iasionis filio eumque item conditorem faciunt. Urbs fuit maritima et portu instructa, in qua erant εὐρυερείαι, Psyllorum genus, qui a serpente morsu meleri poterant. H. putatur Kimeria vel Kamaris. Priapos] Gr. πρίαπος, unde πριαπικός. Urbs fuit maritima c. portu. conditores habuit Miletiis vel Cyzicenos, nomenque traxit a Priapo, quem colebant. cf. Strab. XIII. p. 404. f. 87. amoris commercio] Sic Sueton. Calig. 36. commercium antiqui stupri. Historia de Leandro et Hero est nota ex Musaeo, Ovid. Ieroid. XVIII et XIX. Virg. G. II. 258 lqq. fulsisset] Ut gr. ἀμύνει de fulmine. Hanc nominis causam sax ardens in numorum adposita servasse videtur, uem ind. Rasche in Lex. num. 2. II. P. 2. p. 1442. Ita Seleuco n Seleucia condenda fulminis ignum datum esse, refert Apollon. in Syr. c. 58. in.

§. 2. Propontis] Ponitur inter Hellespontum et Bosporum Thracium, per quem Ponto jungitur, et Herod. IV. 85. ejus latitudinem facit 500 radiis, longitudinem 1400. est autem aliter, prout initium mensurae ducunt. H.

Mar di Marmora a praecipua insula. Granicus] Oritur in Corylo, Idae montis cacumine, non procul a Soamandro et Aesepo, profluit per Adrasteum campum et in Propontida excurrit. H. Teker Chale, ut putatur. Nobilis est Alexandri M. pugna, quae ipsi Asiam intra Taurum et Euphratem subiecit. [seilet] Hac voce eleganter Mela utitur de urbibus in planitie sitis, ut II, 2, 6. III, 1, 9. aliaque exempla v. ap. Werndorf. ad Avlen. Perieg. v. 732. Cyzicum] Gr. ἡ Κύζικος; et sic plerumque Latini, rarius, ut Mela, neutro genere occurrit. Alia antiquitus gessit nomina; hoc ei imposuit Cyzicus, qui ex Thessalia Doliones adduxerat, et hinc Dolionum rex vocatur. Sita fuit ad duos pontes, quibus insula continenti iungebatur, in cervice paene insulae. H. exigua ejus restant vestigia, ex quibus amphitheatrum commemorat Lechevalier in voyage d. l. Propont. Stetit prope Antaki. Minyis] h. e. Argonautis, qui, cum noctu fati iniquitate iterum ad hanc terram nave adpulsi et a Cyzico, qui eos hospitaliter exceperat et pridie amico dimiserat, hostes Pelasgi ipsius terram aliquoties invadentes per noctis tenebras habini essent, imprudentes et insci eum interfecerunt. cf. Apollon. Rh. I, 1032. Valer. Fl. III, 240 lqq. De nominis derivatione varia v. Intpp. ad Valer. Fl. I, E 2

- caesumque accepimus: post Placia et Scylace, parvae Pelasgorum coloniae, quibus a tergo imminet mons Olympus (ut incolae vocant) Mysius. Is flumen Rhyndacum in ea, quae sequuntur, emittit. Circa angues nascuntur immanes; neque ob magnitudinem modo, sed ob id etiam mirabiles, quod, ubi in alveum ejus aestus solemque fuerunt, emergunt atque hiant, supervolantesque aves, quamvis alte et perneciter ferantur, absorbent. Trans Rhyndacum est Dascylos, et, quam Colophonii collocavere, Myrlea. Duo sunt inde modici sinus. Alter sine nomine Cion amplectitur, Phrygiae haud longe jacentis oportu-

310. *Placia*] Gr. *πλάκην*. Alii eam ignorant, neque h. oppiduli vestigia adparent. *Scylace*] Gr. *σκυλάκη* et a Valer. Fl. III, 36. *Scylaceion* vocatur. *Olympus* — *Mysius*] Strab. X. p. 324. l. 470. sex cognomines montes memorat. Hic Mysius perquam silvofusus fuit, habuit loca natura munita et recipiendis praedonibus apta, hinc Bithyniam, illinc Trojam adtingebat inclaruitque proelio Cn. Manlii contra Galatas ap. Liv. XXXVIII, 20. Turcis h. vocatur *Keshesh Daug.* Verba ut incolae vocant prorsus supervacanea sunt, cum eum et exteri sic, discriminis causa, vocarent: in omnibus tamen Mstis leguntur.

§. 3. *Rhyndicus*] Antedictus est *Lycus*. Oritur in Azanitido, Phrygiae parte, sec. Melam in ipso Olympo, quod sic conciliari potest, ut ejus aqua primum lacu colligatur; determinat Asiam et Bithyniam, praeterfluit Apolloniam et prope insulam Besbicam, h. *Calolimno*, in Propontidem effunditur. H. putatur *Mehullith. angues*] Consuli de his serpentibus merentur Plinius VIII, 14. et Aelian. Hist. Anim. II, 21. ibiq. Schneider. In verbis singulis observa elegantiam. *Dascylos*] Graeci plerique vocant *Δασκύλειον*

(Herod. III, 120.) vel *Δασκύλειον* (Xenoph. Hist. Gr. III, 4. 13.). Non ignobilem urbem fuisse, docet *Δασκυλίτις καταπίεσις* ap. Thucyd. I, 129. Hodie situs quaerendus esse videtur, ubi *Montagne* adparet. *Myrlea*] Gr. *Μύρλεια*. Conditor fuit Myrslus, Colophoniorum dux: eam evertit Philippus, rex Macedoniae, Persei pater, deditque Prusiae, Bithyniae regi, cujus uxor eam instauravit et *Apameam* nominavit. Hinc Plin. V, 43. l. 32. *Apamea* quae nunc, *Myrlea Colophoniorum*. Antiquiores unice Myrleam proferunt, quos sequitur Mela. In ejus vicinia nunc est urbs *Montagne*.

§. 4. *sine nomine*] Valet de geographica notatione et nomen aut Melam latuit, aut secutus est scriptorem, qui id tradiderat, antequam Cios emporium evasit. Vocabatur enim ab urbe *Cianus*. Alii explicant h. verba *ignobilis*, ut gr. *ἀνόνημος*. *Cion*] Gr. *κίος*. Varios ferunt conditores, nomenque quoque varie deducunt. Circumfluebat eam fluvius cognominis, et eversa a Philippo, Persei patre, instaurata est a Prusia, qui eam *Prusiada* nominavit. cf. tamen Cellarius in Geog. antiqu. III, 8, 6. Vetus nomen revixit, et h. vocatur *Gemblic. Phrygiae*]

nissimum emporium: alter Olbianos in promontorio fert Neptuni fanum, in gremio Aftacon, a Megarenfibus conditam. Deinde propiores terrae iterum jacent, exiturique in Pontum pelagi canalis angustior Europam ab Asia stadiis quinque difterminat, Thracius (ut dictum est) Bosporus. Iphis in faucibus oppidum, in ore templum est: oppidi nomen Calchedon, auctor Archias, Megarenfium princeps; templi numen Iupiter, conditor Iaso. Hic jam sese

Mela h. regionem tantum *αὐτὴν* attingit eamque Bithyniae conterminam facit, quae fuit Phrygia major, nam et Phrygia minor memoratur, in qua Troada ponunt: hinc *Phryges* pro Trojanis ap. poetas, tragicos in primis et latinos, nam Homerus utrumque populum distinguit (v. II. II, 862 sqq. XVI, 719.) et Phrygiam inter Ascanium lacum et Sangerium fl. locat. Illa utriusque populi confusio inde orta esse videtur, quod, ref. Strabone XII, p. 389. f. 565. Phryges et Myli post Trojae excidium haec loca occuparunt. *Olbianos*] Nomen traxit ab *Olbia* urbe. Mela hic iterum antiquam adpellationem secutus est, nam postea, Melae etiam tempore, *Aftacenus* dictus est. cf. Plin. V, 43. f. 32. II. *Golfo di Comidia*, vel *Ismit*. *fanum*] Hoc ignorant alii. *Aftacon*] Gr. *Ἀστακός*, unde *Ἀστακὸς κόλπος*. Conditores feruntur varii. Urbs deleta, sed nova condita est, quae Nicomedia dicebatur: quod nomen Mela, antiqua suo more secutus, tacet. Sinus olim *Aftacenus*, postea *Nicomediceus* dictus est et urbs h. a nautis *Comidia* vocatur; aliis dicitur *Ismit*. v. Pococke l. c. T. III. p. 140.

§. 5. *canalis*] Plin. V, 43. f. 32. *rursus coeuntibus terris angustiae*. Dum autem dicit *exituri in pontum pelagi*, videtur existimare, mare Aegaeum exire in Pontum; at fallum hoc esse, praeter veteres (v. Harduin. ad Plin. II,

100. f. 97.), adfirmant recentiores, v. c. Tournefort voyage T. II. letr. 15. p. 400 sqq. *stadiis quinque*] Variant et hic auctores veteres et recentiores: Plinius VI, in. adfirmat, cantus canumque latratus invicem audiri, vocis etiam commercium institui posse. si venti permittant. *Bosporus*] Dictus, ut Plinius c. l. ait, a *bubus* *meabili transitu* referuntque huc fabulam de Ius, in vaccam mutatae, traiectione. Varie designatur, v. c. τὸ στόμα τοῦ Πόντου, περὶ μὲν, *os Ponticum* (Tacit. Ann. II, 54.), *ostium Ponti* (Cicer. Tusc. Q. I, 20.); Noster distinctius eum vocat *canalem*, ejusque partes *fauces* et *os*. Veteres fere incipiunt inter Byzantium et Chalcedonem et finiunt ad templum Iovis Urii. *faucibus*] Eadem voce utitur de Bosporo Plinius V, 43. f. 32. Lucan. IX, v. 954. alii. Mela autem intelligit Bospori partem inter Byzantium et Chalcedonem. *in ore*] refer ad Ponti aditum. *Calchedon*] Gr. *Καλληδὼν* et *Χαλκηδὼν*, quae varietas ad Latinos transit. Megarenfium coloniam cum Mela ferunt Strab. VII. p. 221. f. 320. et Thucyd. IV, 75. ejusque antiqua nomina recenset Plinius V, 43. f. 32. Urbs a Persis destructa serius effloruit, post vero in vicum exiguum decrevit prisco nomine servato, cujus rudera h. tantum superesse dicuntur. *templi—Iupiter*] Etsi hic aliorum deorum templa memorantur, Mela tamen haud dubie templum *Ὀρέου*

ingens Pontus aperit: nisi qua promontoria sunt, huc atque illuc longo rectoque limite extentus, sinuatus cetera, sed quia contra minus, quam ad laevam et dextram abscedit, mollibusque fastigiis, donec angustos utrimque angulos faciat, inflectitur, ad formam Scythici arcus maxime incurvus: brevis, atrox, nebulosus, raris stationibus, non molli neque arenoso circumdatus litore, vicinus aquilonibus, et, quia non profundus est, fluctuosus atque fervens: olim ex

Abis intelligit, ibique h. locus *Ioro* a corrupto *lipōv* vocatur, ut ref. Tournefort l. c. T. II. p. 398 et 431. Stetit autem in templo simulacrum aeneum cum inscriptione, quam detexerunt Wheelerus et Sponius et expl. Chishul in antiq. Ahat. p. 61. Solus vero Mela Iasonem templi conditorem facit: in aliis nil de eo exstat.

§. 6. *Hic*] Ubi sanum est. *Pontus*] Euxinus, quem describunt Strab. II, p. 85. l. 124. Plin. IV, 24. l. 12. Ejus ambitus varie definitur a veteribus (v. Herod. IV, 80.) et recentioribus, v. c. Pococke l. c. T. III, p. 149. a quo longitudo statuitur 900 miliarium et latitudo 350. cf. Mannert. l. c. T. IV, p. 319 lqq. *H.* a Graecis vocatur *Mauri thalassa* h. e. nigrum mare, a Turcis *Caradenize*, a nobis *das schwarze Meer*. *promontoria*] *Carambis* §. 8. et *Εἰς τὸν ἰσθμὸν* II, 1, 3. huc atque illuc] refert ad promontoria, ita ut huc sit cis promontoria, illuc ultra, trans. *sinuatus*] secundum reliqua litora in sinum leniter ab angulis flexus. cf. Valer. Flacc. Arg. IV, 728. *contra minus*] *Contra* indicat obpositam Thracio Bosphoro partem, qua egressus erat in Pontum; ex qua progressionem verba *ad dextram* et *laevam abscedit* intelligi debent. Hunc sensum suadent etiam verba: *angulos utrimque facit*, ubi *utrimque* in eo Ponti latere quaeri debet, quod nunc primum adigit, et quidem

ab utraque duorum angulorum parie, ubi litus sensim se incurvat. cf. II, 1, 5. et c. 2, 5. *Abscedit* dedit Cod. Lipsi. et sensus flagitat; et ut apodosis restitueretur, scripsimus *mollibusque*. *Titzius* l. c. p. 211. correxit: *et quia contra*, quo tamen non omnis huius loci difficultas evanescit. *mollibus*] Hoc verbum de formae figuraeque leni paulatimque inversa mutatione usurpatur, v. c. Virg. Ecl. IX, 7. et Noster l, 4, 1, 2, 2, 8. sic in Gr. *μαλαρόν*. *Scythici arcus*] Frequens est vet. scriptoribus haec comparatio, quae ut recto intelligatur, sciendum est, arcum Scythicum similitudinem quandam habuisse literae *z*, obtusioribus tantum angulis et ad rotunditatem vergentibus. cf. Winkelmann Gesch. d. Kunst P. I. c. 3. p. 98. l. 162. Igitur h. l. extremas arcus partes repraesentant sinus l. flexus duo ad orientem et occidentem. Sic vero Mela infra §. 12. locus est, ubi finem ductus a Bosphoro tractus accipit, atque unde se in sinu *dzerski* litoris flexus ad tollens angustissimum Ponti facit angulum. Ex quibus patet, qui sit occidentalis, notatus etiam a Mela II, 2, 5. *brevis*] h. l. est vadus ob frequentia brevem, imprimis prope Salmydessum: hanc ob causam Atmian. Marcell. XXII, 8. Pontum *vadosum* adpellat et paulo post *brevia tortuosa* commemorat. Ipse Mela statim: *quia non profundus est*. *atque*

colentium faevo admodum ingenio Axenus, post commercio aliarum gentium mollitis aliquantum moribus, dictus Euxinus. In eo primum Mariandyni urbem habitant, ab Argivo (ut ferunt) Hercule datam. Heraclea vocitatur: id famae fidem adjicit. Iuxta specus est, Acherusia, ad Manes (ut ajunt) pervius, atque inde extractum Cerberum existimant. Tum Tios oppidum, Milefiorum quondam colonia, sed jam soli gentisque Paphlagonum: quorum in litoribus paene mediis promontorium est Carambis; citra Parthenius amnis, urbesque Sesamus et Cromnos, et a

fluctuosus atque fervens. Axenus] Notus est locus Ovid. Trist. IV. 4. 55. *Frigida me cohibent Euxini litora Ponti; Dicto ab antiquis Axenus ille fuit.* Plerique nominis causam in truci et faevo accolarum ingenio quaerunt. cf. Strab. VII. p. 206. l. 298. Diod. Sic. IV. 40. Nominis mutationem in Euxinus Mela tribuit mollitis accolentium moribus, quod ad Scythas imprimis pertinere, ex Herod. IV. 46. liquet. Usitata mansit Ponti Euxini appellatio, pro qua passim occurrit *ποντικὸν πλάγες, Tauricus pontus, Scythicus et alia.*

§. 7. *primum*] Strab. XII. p. 373. l. 541. dicit, Pontum ingressis primos observari Bithynos, deinde Mariandynos; sed Noster illos ad fretum magis removet; de his v. §. 1. *Heraclea*] Gr. *Ἡράκλεια*. Fuerunt plures ejusdem nominis; hujus Ponticae urbis originem adscribit Mela Herculi, illi Argonautarum socio, cujus duplex in hanc regionem expeditio nota est. Fides tamen illius rei incerta est, quare et ferunt addit, nam alii Megareses verius illius urbis conditores faciunt. H. vocatur *Eregli* vel *Erigri*. *Acherusia*] Nomen traxit ab Acheronte fl., quem hic memorant Apollon. Rh. II. 355. 743. Valer. Fl. IV. 595. alii. Hunc specum ponit Apoll. Rh. I. c. 735. ubi eum vivide descripsit, in Mariandynis, alii c. Nostro

prope Heracleam ostendunt. Locum itidem, unde Cerberus extractus est, varie designant auctores: cum Nostro facit Plin. XXVII. 2. Egregiam hujus facti imaginem exhibent gemmarum ectypa in Lipperti Dactyl. milen. l. n. 593. maxime n. 596. expl. in Comment. p. 219.

§. 8. *Tios*] Milefiorum coloniam alii quoque faciunt; Strabonis tempore fuit oppidulum. H. vocatur *Telios* s. *Neapolis*. *Paphlagonum*] Derivant nomen a Paphlago vel Paphlagone, eorumque terminos Mela utrimque constituit Tion et Armenen: in quo alii dissentiunt. Nempe varii vario tempore fuerunt ejus termini: et Noster antiquiora sectatur. *Tium* item Stephanus Paphlagoniae assignat. *Carambis*] Gr. *κάραμβις*, addito *ἄκρα*, quam Apoll. Rh. II. 361. *ἡλίβατον* vocat. Obpositum ei est *κρίστ μέτρωπον* et utrumque ita mare coartabat, ut in duas partes divideretur. cf. Strab. VII. p. 214. l. 309. qui intervallum 2500 stadia esse dicit. Hod. vocatur *Capo Pisello*, vel *Chormi*, vel *Kerampo*. *Parthenius*] Nomen vario explicatur, v. Mitscherlich. ad Homer. II. in Cerer. v. 99. p. 145 sqq. Oritur in Paphlagonia, inter Tium et Amastrim profluit et prope Sesamum in mare excurrit. H. *Gere-desu*. *Sesamus*] Gr. *σήσαμος* vel *σημον*. Antiqua fuit urbs, cu-

- 9 Cytiforo, Phrixi filio, posita Cytoros; tum Cinolis, Anticinelis, et, quae Paphlagoniam finit, Armene. Chalybes proximi clarissimas habent Amison et Sinopen, Cynici Diogenis patriam, amnes Halyn et Thermodonta. Secundum Halyn urbs est Lycasto: ad Thermodonta campus. In eo fuit Themiscyrium oppidum: fuere et Amazonum castra;

jus jam meminit Homer. II. II, 853. ejusque origo ad Phinea refertur, quem ibi regnasse tradunt. H. *Anastro. Cromnos*] Gr. κρώμνα. Urbis antiquitatem tuctur Homer. II. II, 853. atque in edito loco sitam fuisse, testatur Valer. Fl. V, 106. ubi *Cromnae juga. Cytoros*] Gr. κύτωρος, incolae κύτωριεύς. Conditorem Cytiforum, Phrixi filium, cum Mela faciunt Herodotus, Apollonius Rh. Strabo, et alii. Incolavit *duxo* sive mons, sive ager, unde Apoll. Rh. II, 942. ὄλυντα κύτωρον et Valer. Fl. V, 106. *pallentem Cytorum. H. Kiedrus. posita*] h. e. condita, sic II, 2, fin. et *positor* ap. Ovid. Met. III, 13. de conditore. *Cinolis*] Gr. κίνωλις s. κίωλις. Memoratur ibi emporium et navium statio. H. *Kinuli Anticinelis*] Vexatur h. vox; nititur tamen Strabonis auctoritate. Nominis causa non obscura est. *Armene*] Gr. Ἀρμένη. Vocant πόλιν Ἑλληνίδα cum portu, sed Plinii aetate intercidisse videtur.

§. 9. *Chalybes*] χάλυβες. Nomen deducunt a Chalybe, Martis filio, alii id Chaldaeorum priscum nomen fuisse putant, cum quibus saltem commistos esse certum est. v. Mannert. Vol. IV. P. 2. p. 411. In eorum situ variant: omnes fere tamen in terminis eorum Thermodonta ponunt eosque modo propius admovent, modo longius separant. Regio ferri abundantia innotuit, hinc εἰδεροφύρον γκιάν vocat Apollon. Rh. II, 141, 1005 *Amison*] Gr. Ἀμισός. Fuit πόλις Ἑλληνίς et perquam opulenta, tulit Demetrium et Tyrannionem, Grammaticum, Strabo-

nis praeceptorem, varisque per bellum Mithridaticum subiit fata. De situ dissentiant, maritimam tamen esse docet Melae cursus. H. vocatur *Samsun. Sinopen*] Gr. Σινώπη, hinc Σινωπαῖος, Σινωπαῖος, *Sinopeus* et *Sinopenfis*. Nomen deducunt a Sinope, Amazone, incolaeque hac, recensent serie, Amazones, Syros, Graecos. Strabo in ea laudat moenia, gymnasium, forum, porticus, opera, et sita fuit in cervice paene insulae, longe in mare prominentis et natura pariter ac arte munitae. Inclauit Diogene, philosopho cynico, quem inde Ovid. ex Pont. I, 3, 67. simpliciter *Cynicum Sinopeum* vocat. *Halyn*] De hujus fluvii ortu et cursu servet virorum doct. disputatio, cf. Mannert. I. c. p. 453. Ex recentiorum narrationibus oritur prope Kodsche-Hisar in planitie. Excurrit in Pontum inter Sinopenfium et Amisenorum agros, crebro vortice tortus. H. vocatur *Kizil-Irmak* s. *Kizil-Ermak. Thermodonta*] Gr. θερμῶδον. Alia ante gessit nomina. Oritur in Armenio monte, per Themiscyrium agrum labitur et prope flexuosum promontorium (Apollon. Rh. II. 984.) in Pontum effunditur. Celebratur ob sedes Amazonum et Marti sacer erat. H. *Vatiza. campus*] Intellegendus Themiscyrius, late patens et parvis divisus montibus. *Themiscyrium*] Gr. ἡ θεμισκυρία. Adjacebat Thermodonti prope exitum, et Diod. II, 45. πόλιν μεγάλην vocat in eaque regiam Amazonum, a quibus condita fertur, ponit. Melae tempore jam deva-

ideo Amazonium vocant. Tibareni Chalybas adtingunt,¹⁰ quibus in lusu risuque summum bonum est. Ultra [Carambin] Mosyni turres ligneas subeunt, notis corpus omne perfignant, propatulo vescuntur, promisce concumbunt et palam: reges suffragio deligunt, vinculisque et artificissima custodia tenent, atque, ubi culpam prave quid imperando meruere, inedia dici totius adficiunt: ceterum asperi, inculti, pernioxii adpulsis. Dein minus feri (verum et hi in-¹¹ conditis moribus) Macrocephali, Becheri, Buzeri: rarae urbes: Cerasus et Trapezus maxime illustres. Inde is lo-¹²

lata fuisse videtur, quia verbo *uit* utitur. *Amazonum castra*] Herod. IV, 110. et Diod. II, 45. antiquam earum sedem ad Thermodonta constituunt, unde ab Hercule victae ad paludem Maeotida versus Scythiam migraverunt: inde tamen ad Thermodonta rediisse videntur. cf. Justin. II, 4. in. Ilinc igitur campus Themiscyrius *castra* vocatur, ubi conederant. Plinius VI, 4, in. *Amazonium* in oppidis reconset.

§. 10. *Tibareni*] Regio *τιβαρηνία*, quam Xenoph. d. Exp. Cyr. V, 5. *πεδινὴν* vocat et *χωρία* ad macro *ἡττων λευμὴ* memorat. Cum Mela in eorum sedibus consentiunt Apollon. Rh. II, 375 lqq. alii. *bonum*] Scymnus Chius fragm. t. 179. *γελᾶν ἐπιδύοντες ἐκ παντός τρέπου εὐδαιμονίαν εἶναι ταύτην κερκιδέες*. Alium morem, quo viri pro feminis edito partu vicem suscipiant in lecto cubantes, memorat Apoll. Rh. II, 1011 lqq. *Mosyni*] Gr. *Μόσυνοι* vel *Μοσύνοικοι*, nodo simplici, modo geminata iterata sibila, nomenque derivatur *μῶσυν* s. *μῶσυν* h. e. *οἰκία* *ἐυλινῆ*, quia turres ligneas subibant. Alii etiam iis conterminos faciunt Chalybas et Tibarenos, ita ut eorum regio a Cotoyoro ad Cerasunam pertineat. *perfignant*] Testatur Xenoph. d. Cyri Exp. V, 4. Similia narrat Mela II, 1, 10. de Agathyrsis, III, 6, 5. de Britannis, deque hod. populis Helin

Gesch. der Menschh. T. I. p. 170. ed. 5. *propatulo*] Conferri meretur Xenophon c. I. Praepositio *in* addi solet. *concumbunt*] Cf. Apoll. Rh. II, 1024 lqq. qui id vivide depingit et testatur Xenophon. Hodie idem mos valet ap. Mongolos, Sibirios. cf. Georgii Besch. d. Russ. Völker p. 370. *vinculis*] Conf. Apollon. Rhod. II, 1027. et Xenoph. l. c. V, 4, 15. *pernoxii*] Est vox *ἀπαξ λεγόμενη*; rem ipsam confirmat Valer. Fl. IV, 613.

§. 11. *Macrocephali*] Nominis causa liquet. Negant tamen alii, tales populos unquam existisse, sed a vero non abhorret, si Hippocratem de aer. c. 35. audias, qui refert, eos infantium recens natorum capita manibus fasciisque ita coegisse, ut ad eam formam excrescerent, quam temporis progressu ipsa natura adjuverit. In situ convenit Plinius cum Mela. Idem habentur, quae alias *Macrones* vocantur, cui opinioni geographica ratio non obstat. *Becheri*] Gr. *Βέχηρες*. Horum sedes late per oram Ponti esse dispersas, adparet ex Apollon. Rh. II, 394. et 1244. *Buzeri*] Usitatius *Byzeres*. *Vagos* adpellat Valer. Fl. V, 153. et Strab. XII, p. 375. s. 594. Heptacometarum genti adscribit, quae in vertice montis Scydisles, cum Moschicis montibus in Colchide cohaerentis, habitabat. *Cerasus*] Gr. *Κερα-*

cus est, ubi finem ductus a Bosporo tractus accipit; atque inde se in sinu adversi litoris flexus adtollens angustissimum Ponti facit angulum. Hic sunt Colchi; huc Phasis erumpit; hic eodem nomine, quo amnis est, a Themistagora Milesio deductum oppidum, hic Phruxi templum, et lucus, 13 fabula vetere pellis aureae nobilis. Hinc orti montes longo se iugo, et donec Rhipaeis jungantur, exporrigunt: qui altera parte in Euxinum et Maeotida et Tanain, altera in Caspium pelagus obversi, Ceraunii dicuntur: iidem aliubi Taurici, Moschici, Amazonici, Caspii, Coraxici, Cau-

αῦς, incolae κερασύντις. Innotuit haec urbs eo, quod cerasa ante incognita inde in Italiam devexit Lucullus in bello Mithridatico, et dubitatur, utrum nomen ab urbe, an contra natum sit. cf. Krünitz Encyclopaedie T. XXXIX. p. 21 sqq. H. Kirifontho. Trapezus] Gr. τραπέζης. Olim dicta οἰκίς. Uti Cerasunta, sic quoque hanc πόλιν Ἑλληνίδα vocat Scylax p. 33. Fuit urbs magna et celebris. Memorabile ibi est venenatum mel, quod, teste Xenoph. d. exp. Cyri IV, 8, 16., sanos insanos et insanos sanos faciat. H. Tarabosan s. Trobifonde.

§. 12. inde] Ipse infra II, 2, 5. hunc angulum Phasiacum appellat et Strab. XI. p. 342. f. 497. a Trapezunte ad Dioscoriada extendit. Colchi] Gr. κελχοί, regio κελχίς. Ipsi Colchi ex Aegypto huc descendisse feruntur; postero tempore Lazi dicti sunt. Regio olim late patuit et a Xenoph. l. c. V, 3, 4. et IV, 8, 17. usque ad Cerasunta et Trapezunta extenditur. H. vocatur Mingrelia. Phasis] De ejus ortu discrepant, quod ob vagam montium adpellationem non mirum est. Fontes quaerendi in Armenia, ubi Boas vocatur, post auctus, ubi Caucasus et Iberia terminantur, alterum nomen sortitur. Inclaudit Argonautarum expeditione et avibus Phasianis, quas inde Argonautae auerunt et propaerunt. H. Fasz

vel Turcis Fachs, accolis Rione. oppidum] In ora fuit situm et in faucibus fluvii ponit Plinius V, 4. A Milesio conditum scribit Stephanus, sed de Themistagora, praeter Melam, nemo refert. Hodierna urbs, quae est amplissima, ab Italis vocatur Faso, a Gallis Fasse. Aptè vero de colonia dicitur deductum. templum] Conferri meretur Strab. XI, p. 345. l. 498. qui narrat, a Phruxo in honorem Leucotheae exstructum esse; etsi ei obstat, quod Arrian. in Peripl. p. 9. refert, in adita Phasidis ad sinistram Phasianam deam fuisse constitutam, quod ad templum item pertinere potest.

§. 13. Rhipaeis] v. ad finem h. cap. Ceraunii] Nullus veterum Geographicorum inde ab hoc flexu ad Rhipaeos usque Ceraunios extendit, etsi quidem hi in Asia memorantur, sed ita ut partem Caucasi montis efficiant, qua hic Caspium mare attingit. Videtur igitur uterque mons promiscue dictus fuisse, et Ceraunii latius patuisse. Taurici] A Tauricis accolis prope Maeotim et Euxinum mare nomen nacti esse videntur, etsi et de Tauro sensu strictiori intelligi possit, qui erat in Armenia, unde facilis est transitus ad Moschicos montes. cf. Plin. V, 20. f. 24. Moschici] Nomen traxerunt a Moschis populis. Armeniani versus Iberos et Alba-

caſſi; ut aliis aliisve adpoſiti gentibus, ita aliis aliisque dicti nominibus. At in primo flexu jam curvi litoris oppidum 14 eſt, quod Graeci mercatores conſtituiſſe, et (quia, cum caeca tempeſtate agerentur, ignaris, quae terra eſſet, cycni vox notam dederat) Cycnum adpellatſe dicuntur. Reliqua ejus ferae incultaeque gentes, vaſto mari adſidentes, tenent, Melanchlaeni, Serri, Siraces, Colici, Coraxi, Phthirophagi, Heniochi, Achaei, Cercetici, et jam in confinio Maeotidis Sindones. In Heniochorum finibus Dioſcorias, a Caſtore et Polluce, Pontum cum Iafone in-

nos circumdant et Caucaſum, ubi Armeniae adjacet, attingunt. *Caspia*] Gr. *κάσπια ὄρεα*: ita vero Caucaſum ab accolis vocari tradit Eratoſthenes, a Caſpiis, ut quidam volunt, portis, quae tamen hinc nimis remotae ſunt. *Coraxici*] Nomen habent a Coraxi, poſt Heniochos habitantibus, unde iidem a Plinio VI, 10. *Heniochii* adpellantur. *Caucasii*] Proprie uno verbo *Caucasus*, cujus ſines Strabo XI, p. 342. f. 497. ita deſcribit, ut inter Euxinum et mare Caſpium iſthmum intercludat, verſus Austrum attingat Iberiam et Albaniam, Sarmatiam verſus Boream. Celebratur ejus altitudo et in fabulis Promethei fatiſ innotuit. H. Kaern, Tau, Aente. — Omnium vero horum montium adpellatio fluxa eſt ob multa Tauri Caucaſique ramenta, quae a variis accolis varie nominabantur et ob vicinitatem commiſcebantur. *aliis aliisve*] Hanc formulam illuſtrat Geſner in Theſaur. et Corte ad Salluſt. B. Jug. 72, 2.

§. 14. *curvi*] h. e. verſus ſeptentrionem procedentis. *caeca*] quatenus coelum et ſidera nubibus obduxit. Aptè dixit *agerentur*. *cycni*] Servius ad Lib. I. Aen. v. 397. *Cycni augurium nullis dant, niſi nautis*: ubi v. Cerda. *Cycnum*] Plin. VI, 4. duo hujus nominis oppida memorat, quorum unum,

Altum ad Phaſin, intereiderat, alterum longius hinc aberat. *Melanchlaeni*] v. ad II, 1, 13. *Colici*] Gr. *κόλλαι*, ad Caucaſum ponuntur a Stephano. *Coraxi*] Plinius VI, 5. eos Melanchlaenia ſubjicit et urbem Dioſcoriadem tribuit. *Phthirophagi*] Gr. *φθιροφάγοι*, qui pediculos vorant, Strabo XI, p. 344. f. 499. iis conterminos facit Soanes ponitque in ſummo Caucaſi caeuſtine. Eadem ſordes in vorandis pediculis de Budinis memorat Herod. IV, 109. *Heniochi*] Gr. *ηνίοχοι*. Nomen derivant a duobus aurigis Caſtoris et Pollucis, eoſque ultra Trapezunta ante Iazos ponit Plin. V, 4. memoratque eorum feritatem. *Achaei*] Originem eorum repetit Strabo XI, p. 342. f. 495. a Phthiotis Achaeis, qui in expeditione Iafonis ibi conſederant. Eorum feritatem notant plures. *Cercetii*] In Sindonium et Achaeorum confinio fere omnes eos ponunt. *Sindones*] Inſolenter ſic Mela, nam plerumque *Sindi*. Ponunt eos poſt Tanain et Sauromatas et Maeoticis populis cum Mela adnumerat Strabo. Hod. illa regio vocatur *Anap* ſ. *Anapa*. *Dioſcorias*] Gr. *διοſκορίας*. Nomen fluxit a Dioſcuris, qui in Argonautarum expeditione Pontum ingreſſi ſunt et a plurimis hujus urbis conditores ſeruntur. Olim haec urbs tam celebris fuit,

gressis; Sindos in Sindonum ab ipsis terrarum cultoribus
 15 condita est. Obliqua tunc regio, et in latum modice pa-
 tens, inter Pontum Paludemque ad Bosporum excurrit:
 quam duobus alveis in lacum et in mare profluens Coro-
 condame paene insulam reddit. Quatuor urbes ibi sunt,
 Hermonassa, Cepoe, Phanagoria, et in ipso ore, Cimme-
 16 rium. Hac ingressos Lacus accipit, longe lateque diffusus:
 qua terras tangit, incurvo circumdatus litore; qua mari
 propior est, (nisi ubi aperitur) aequali margine obductus,
 17 citra magnitudinem, prope Ponto similis. Oram, quae a
 Bosporo ad Tanaim usque deflectitur, Maeotici incolunt,
 Toretae, Arrechi, Phicores, et ostio fluminis proximi
 Ixamatae. Apud eos easdem artes feminae, quas viri,

ut Timosthenes, teste Plinio, 300
 nationes dissimilibus linguis in
 eam descendisse prodiderit, quod
 frequentis commercii causa fa-
 ctum est. Hodie ibi invenitur
Iskariah. Sindos] Gr. Σίνδος κόρυς.
 Usitatum hoc nomen et urbi et
 regioni fuisse videtur.

§. 15. Obliqua] Nam Asia ad
 Indicam regionem hinc Euxino,
 illinc Maeotide urgente valde an-
 gusta est. Paludemque] v. §. 16.
 Bosporum] Intellige Cimmericium.
 Nomen traxit a Cimmericis eum-
 que στόμα Μαίωτιδος vocari ait Stra-
 bo VII. p. 214. l. 310. Ubi an-
 gustissimus est, 20 radiis distat,
 sed longitudo ejus 78 stadiorum
 est. Hod. vocatur *Stretto di Cas-
 sa* l. bocca di S. Giovanni, *Meer-
 Enge von Zabasha*. Corocondame]
 Lacus, quem Strab. XI. p.
 341. l. 494. λίμνην Κοροονδαμῆτιν
 adpellat, a Mela non satis distin-
 cte expositus. Hermonassa] Stra-
 bo c. l. eam insulam cum urbe
 cognomini dicit. Cepoe.] Gr.
 Κῆποι, et Plin. VI, 6. Cepi. Con-
 ditores faciunt Milesios et nomen
 laud dubie nata est a regionis
 amoenitate. Phanagoria] Insula
 habetur, sed cum Mela consentit
 Plin. VI, 6. Fuit ibi emporium
 et insigne Veneris templum, ut
 Strabo l. c. refert. H. Taman ibi

flare putatur. Cimmericium] In
 Strabone XI. p. 340. l. 494. vo-
 catur Κιμμερικόν, secundum quem
 Isthmum fossa et aggero clauda-
 bat.

§. 16. Lacus] Maeotis, Grae-
 cis usitate Μαίωτις λίμνη vel abso-
 lute Μαίωτις. Nomen derivant a
 μάττα h. e. τροφός, quia sit μήτηρ τοῦ
 πόντου (Dionys. v. 165.), quem
 ex ea nasci putabant. Qui men-
 suram adnotant, plerumque 9000
 stadia numerant. Quidam vete-
 rum ad septemtrionalem Ocea-
 num referunt; sed Noster I, 1,
 4. cum aliis eam interni maris fi-
 nem facit. H. mar delle Zabacche,
 della Tana. terras] Cum Asiae,
 tum Europae. obductus] Hic va-
 let ob i. q. circum, ut III, 6, 4.
 a tergo obductus.

§. 17. Maeotici] Gr. Μαίωται,
 quo nomine omnes continentur
 populi, qui a Bosporo ad Tanaim
 usque habitabant, in quibus a
 Mela memorantur Toretae (Strab.
 XI. p. 341. l. 495.), Arrechi (Plin.
 VI, 7.) et Phicores, quae vox
 corrupta est. ostio] nempe ma-
 ximo, quia Tanais duobus ostiis
 in mare fluit. Ixamatae] Alii
 eos Sarmaticae genti adscribunt.
 feminae] Similia exempla colle-
 git Bochartus in Phaleg III, 13.

exercent, adeo ut ne militia quidem vacent. Viri pedibus merent, sagittisque depugnant: illae equestre proelium ineunt, nec ferro dimicant, sed, quos laqueis intercepte, trahendo conficiunt. Nubunt tamen, verum ut nobiles habeantur, non in aetate modus est; nisi quae hostem interemere, virgines manent. Ipse Tanais, ex Rhipaeo¹⁸ monte dejectus, adeo praeceps ruit, ut, cum vicina flumina, tum Maeotis et Bosporus, tum Ponti aliqua brumali rigore durentur, solus aestus hiememque juxta ferens, idem semper et sui similis incitatusque decurrat. Ripas¹⁹ ejus Sauromatae et ripis haerentia possident: una gens, aliquot populi, et aliquot nomina. Primi Maeotidae *γυραιο-κραιτουμενα*, regna Amazonum, secundos pabulo, at alia steriles nudosque campos tenent. Budini Gelonon, urbem ligneam, habitant. Iuxta Thyssagetae Iyrcaeque vastas fil-

conficiunt] Eundem pugnandimorem habitumque Sagartiis, Perfico populo, tribuit Herod. VII, 85. Auchatis Valer. Flacc. VI, 132. *modus*] Non aetate nobiles, sed factis aestimant. Idem narrat Herod. IV, 117. de Sauromatis. cf. infr. III, 4. f.

§. 18. *Tanais*] Olim *Amazonius* ab Amazonibus accolis. De ortu fluvii dissentiunt: cum Mela facit Plin. IV, 24. f. 12. Lucan. III, 272. Verissima jam retulit Herod. IV, 57 qui cum ex vasta palude arcessit, ejus terminus describi nequeat. Nam hodie compertum est, eum prodire ex lacu magno in Tatariae minoris et Rossiae magnae confinio, qui *Ivan* vel *Iwan-Osero* vocatur. Exit in Maeotin duobus ostiis, tribus hodie fere obstructis. Terminum Asiae et Europae in illo plerique statuunt. H. Don, Tataris *Tuna* s. *Duna*. *dejectus*] Observa verborum aptum delectum. *juxta*] h. l. adverbium, *pariter*, *pari modo*. cf. Drakenb. ad Livium XLI, 6, 10. In ipsa re dissentiunt scriptores: conferri merentur Ovidii querelae in ep. ex Pont. IV, 7, 7 sqq.

§. 19. *Sauromatae*] Asiatici, Latinis sec. Plin. IV, 25. f. 12. *Sarmatae*. Sarmatia enim ad Asiam et Europam pertinet. Asiaticam extendunt a fontibus Tanaidis ad ostia ejus et Bosporum et hinc ad Caspium mare et Scythiae fines. Herod. IV, 57. item ad Tanain Sauromatas nominat. *haerentia*] h. e. proxima; et videtur tantum ripam Asiaticam innuere. *gens*] Nempe gens continet populos. cf. Gronov. ad Liv. V, 34, 4. et Heyne ad Virg. Aen. X, 202. *Maeotidae*] Intelligenda h. l. est Maeotarum et Amazonum soboles, nam Amazones prope Maeotida et ultra cis Tanain in Asia consedisse seque cum Sauromatis commiscuisse, multi narrant. cf. Herod. IV, 110 sqq. Iustin. II, 1, 3. v. supra ad §. 9. *Budini*] Alii eorum urbem *Gelonon* in Sarmatia Eutropaea recensent; cum Mela Herodot. IV, 108. facit. *Thyssagetae*] Habitarunt olim supra Budinos ad Boream vel in utraque ripa fluvii Rha (*Volga*) versus mare Caspium in planitie *Captchai*. *Iyrcae*] Olim legebatur *perperam Turcae*; sed recte ex Herod. IV,

- caesumque accepimus : post Placia et Scylace, parvae Pelasgorum coloniae, quibus a tergo imminet mons Olympus (ut incolae vocant) Mysius. Is flumen Rhyndacum in ea, quae sequuntur, emittit. Circa angues nascuntur immanes; neque ob magnitudinem modo, sed ob id etiam mirabiles, quod, ubi in alveum ejus aestus solemque fugerunt, emergunt atque hiant, supervolantesque aves, quamvis alte et perneciter ferantur, absorbent. Trans Rhyndacum est Dascylos, et, quam Colophonii collocavere, Myrlea. Duo sunt inde modici sinus. Alter sine nomine Cion amplectitur, Phrygiae haud longe jacentis oportu-

310. Placia] Gr. πλακίη. Alii eam ignorant, neque h. oppiduli vestigia adparent. Scylace] Gr. σκυλάκη et a Valer. Fl. III, 36. Scylaceion vocatur. Olympus — Mysius] Strab. X. p. 324. l. 470. sex cognomines montes memorat. Hic Mysius perquam silvofusus fuit, habuit loca natura munita et recipiendis praedonibus apta, hinc Bithyniam, illinc Trojam adtingebat inclaruitque proelio Cn. Manlii contra Galatas ap. Liv. XXXVIII, 20. Turcis h. vocatur *Keshesh Daug.* Verba ut incolae vocant prorsus supervacanea sunt, cum eum et exteri sic, discriminis causa, vocarent: in omnibus tamen Mstis leguntur.

§. 3. Rhyndacus] Ante dictus est Lycus. Oritur in Azanitide, Phrygiae parte, sec. Melam in ipso Olympo, quod sic conciliari potest, ut ejus aqua primum lacu colligatur; determinat Asiam et Bithyniam, praeterfluit Apolloniam et prope insulam Besbicum, h. Calolimno, in Propontidem effunditur. H. putatur *Mehullith. angues*] Consuli de his serpentibus merentur Plinius VIII, 14. et Aelian. Hist. Anim. II, 21. ibiq. Schneider. In verbis singulis observa elegantiam. Dascylos] Graeci plerique vocant Δασκυλίον

(Herod. III, 120.) vel Δασκυλίον (Xenoph. Hist. Gr. III, 4, 13.). Non ignobilem urbem fuisse, docet Δασκυλίτης στρατηγία ap. Thucyd. I, 129. Hodie situs quaerendus esse videtur, ubi Montagne adparet. Myrlea] Gr. Μύρλεια. Conditor fuit Myrtilus, Colophoniorum dux: eam evertit Philippus, rex Macedoniae, Persei pater, deditque Prusiae, Bithyniae regi, cujus uxor eam instauravit et *Apameam* nominavit. Hinc Plin. V, 45. l. 52. *Apamea* quae nunc, Myrlea Colophoniorum. Antiquiores unice Myrleam proferunt, quos sequitur Mela. In ejus vicinia nunc est urbs Montagne.

§. 4. sine nomine] Valet de geographica notatione et nomen aut Melam lauit, aut secutus est scriptorem, qui id tradiderat, antequam Cios emporium evasit. Vocabatur enim ab urbe *Cianus*. Alii explicant h. verba *ignobilis*; ut gr. ἀνόνημος. Cion] Gr. κίος. Varios ferunt conditores, nomenque quoque varie deducunt. Circumfluebat eam fluvius cognominis, et eversa a Philippo, Persei patre, instaurata est a Prusia, qui eam *Prusiada* nominavit. cf. tamen Cellarius in Geog. antiq. III, 8, 6. Vetus nomen revixit, et h. vocatur *Gemblic. Phrygiae*]

nissimum emporium: alter Olbianos in promontorio fert Neptuni fanum, in gremio Astacon, a Megarensibus conditam. Deinde propiores terrae iterum jacent, exiturique in Pontum pelagi canalis angustior Europam ab Asia stadiis quinque determinat, Thracius (ut dictum est) Bosporus. Ipsi in faucibus oppidum, in ore templum est: oppidi nomen Calchedon, auctor Archias, Megarensum princeps; templi numen Iupiter, conditor Iaso. Hic jam sese

Mela h. regionem tantum ὡς ἐν παρόδῳ attingit eamque Bithyniae conterminam facit, quae fuit Phrygia major, nam et Phrygia minor memoratur, in qua Troada ponunt: hinc *Phryges* pro Trojanis ap. poetas, tragicos imprimis et latinos, nam Homerus utrumque populum distinguit (v. Il. II, 862 sqq. XVI, 719.) et Phrygiam inter Alcanium lacum et Sangerium fl. locat. Illa utriusque populi confusio inde orta esse videtur, quod, ref. Strabone XII, p. 389. l. 565. Phryges et Myli post Trojae excidium haec loca occuparunt. *Olbianos*] Nomen traxit ab *Olbia* urbe. Mela hic iterum antiquam adpellationem secutus est, nam postea, Melae etiam tempore, *Astacenus* dictus est. cf. Plin. V, 43. l. 32. *H. Golfo di Comidia*, vel *Ismit. fanum*] Hoc ignorant alii. *Astacon*] Gr. Ἀστακός, unde Ἀστακινὲς κέλευρος. Conditores feruntur varii. Urbs deleta, sed nova condita est, quae Nicomedia dicebatur: quod nomen Mela, antiqua suo more secutus, tacet. Sinus olim *Astacenus*, postea *Nicomedicus* dictus est et urbs h. a nautis *Comidia* vocatur; aliis dicitur *Ismit*. v. Pococke l. c. T. III. p. 140.

[§. 5. *canalis*] Plin. V, 43. l. 32. rursus coeuntibus terris angustiae. Dum autem dicit exituri in pontum pelagi, videtur existimare, mare Aegaeum exire in Pontum; at falsum hoc esse, praeter veteres (v. Harduin, ad Plin. II,

100. l. 97.), adfirmant recentiores, v. c. Tournefort voyage T. II. leitr. 15. p. 400 sqq. *stadiis quinque*] Variant et hic auctores veteres et recentiores: Plinius VI, in. adfirmat, cantus canumque latratus invicem audiri, vocis etiam commercium institui posse, si venti permittant. *Bosporus*] Dictus, ut Plinius c. l. ait, a *bus meabili transitu* referuntque huc fabulam de Ius, in vaccam mutatae, traiectione. Varie designatur, v. c. τὸ στόμα τοῦ Πόντου, πορθμός, *os Ponticum* (Tacit. Ann. II, 54.), *ostium Ponti* (Cicer. Tusc. Q. I, 20.); Noster distinctius eum vocat *canalem*, ejusque partes *fauces* et *os*. Veteres fere incipiunt inter Byzantium et Chalcedonem et finiunt ad templum Iovis Urii. *faucibus*] Eadem voce utitur de Bosphoro Plinius V, 43. l. 32. Lucan. IX, v. 954. alii. Mela autem intelligit Bosphori partem inter Byzantium et Chalcedonem. *in ore*] refer ad Ponti aditum. *Calchedon*] Gr. καλληδών et χαλκηδών, quae varietas ad Latinos transit. Megarensum coloniam cum Mela ferunt Strab. VII. p. 221. l. 320. et Thucyd. IV, 75. ejusque antiqua nomina recenset Plinius V, 43. l. 32. Urbs a Persis destructa serius effloruit, post vero in vicum exiguum decrevit prisco nomine servato, cujus rudera h. tantum superesse dicuntur. *templi—Iupiter*] Etsi hic aliorum deorum templa memorantur, Mela tamen haud dubie templum οὐρίου

ingens Pontus aperit: nisi qua promontoria sunt, huc atque illuc longo rectoque limite extentus, finnatus cetera, sed quia contra minus, quam ad laevam et dextram abscedit, mollibusque fastigiis, donec angustos utrimque angulos faciat, inflectitur, ad formam Scythici arcus maxime incurvus: brevis, atrox, nebulosus, raris stationibus, non molli neque arenoso circumdatus litore, vicinus aquilonibus, et, quia non profundus est, fluctuosus atque fervens: olim ex

Abi intelligit, ibique h. locus Ioro a corrupto *λεπὸν* vocatur, ut ref. Tournesfort l. c. T. II. p. 398 et 431. Stetit autem in templo simulacrum aeneum cum inscriptione, quam detexerunt Wheelerus et Sponius et expl. Chishul in antiq. Ahat. p. 61. Solus vero Mela Iasonem templi conditorem facit: in aliis nil de eo exstat.

§. 6. Hic] Ubi sanum est. Pontus] Euxinus, quem describunt Strab. II, p. 85. l. 124. Plin. IV, 24. l. 12. Ejus ambitus varie definitur a veteribus (v. Herod. IV, 80.) et recentioribus, v. c. Pococke l. c. T. III. p. 149. a quo longitudo statuitur 900 miliarium et latitudo 350. cf. Mannert. l. c. T. IV. p. 319 sqq. H. a Graecis vocatur *Mauri thalassa* h. e. nigrum mare, a Turcis *Caradenize*, a nobis *das schwarze Meer*. promontoria] Carambis §. 8. et *κεῖν ὑπὲρ* II, 1, 3. huc atque illuc] refer ad promontoria, ita ut huc sit cis promontoria, illuc ultra, trans. sinuatus] secundum reliqua litora in sinum leniter ab angulis flexus. cf. Valer. Flacc. Arg. IV, 798. contra minus] Contra indicat oppositam Thracio Bosphoro partem, qua egressus erat in Pontum; ex qua progressionem verba *ad dextram et laevam abscedit* intelligi debent. Hunc sensum suadent etiam verba: *angulos utrimque facit*, ubi utrimque in eo Ponti latere quaeri debet, quod nunc primum adigit, et quidem

ab utraque duorum angulorum parte, ubi litus sensim se incurvat. cf. II, 1, 5. et c. 2, 5. Abscedit dedit C. d. Lipsi. et sensus flagitat; et ut apodosis restituertur, scripsimus *mollibusque*. Titius l. c. p. 211. correxit: *et quia contra*, quo tamen non omnis huius loci difficultas evanescit. *mollibus*] Hoc verbum de formae figuraeque leni paulatimque inversa mutatione usurpatur, v. c. Virg. Ecl. IX. 7. et Noster I, 4, 1. 2, 2. 8. sic in Gr. *μαλακός*. Scythici arcus] Frequens est vet. scriptoribus haec comparatio, quae ut recto intelligatur, sciendum est, arcum Scythicum similitudinem quandam habuisse literae S, obtusioribus tantum angulis et ad rotunditatem vergentibus. cf. Winkelmann Gesch. d. Kunst P. I. c. 3. p. 98. l. 162. Igitur h. l. extremas arcus partes repraesentant sinus s. flexus duo ad orientem et occidentem. Sic vero Mela infra §. 12. locus est, ubi finem ductus a Bosphoro tractus accipit, atque unde se in sinu diversifloris flexus ad tollens angustissimum Ponti facit angulum. Ex quibus patet, qui sit occidentalis, notatus etiam a Mela II, 2, 5. brevis] h. l. est vadofus ob frequentia brevitas: inprimis prope Salmydessum: hanc ob causam Ammian. Marcell. XXII, 8. Pontum vadofum adpellat et paulo post brevitas tortuosa commemorat. Ipse Mela statim: quia non profundus est. atrox] explicat seqq.

colentium saevo admodum ingenio Axenus, post commercio aliarum gentium mollitis aliquantum moribus, dictus Euxinus. In eo primum Mariandyni urbem habitant, ab Argivo (ut ferunt) Hercule datam. Heraclea vocitatur: id famae fidem adjicit. Iuxta specus est, Acherusia, ad Manes (ut ajunt) pervius, atque inde extractum Cerberum existimant. Tum Tios oppidum, Milesiorum quondam colonia, sed jam soli gentisque Paphlagonum: quorum in litoribus paene mediis promontorium est Carambis; citra Parthenius amnis, urbesque Sesamus et Cromnos, et a

fluctuosus atque servens. Axenus] Notus est locus Ovid. Trist. IV. 4. 55. *Frigida mo cohibent Euxini litora Ponti; Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.* Plerique nominis causam in truci et saevo accolarum ingenio quaerunt. cf. Strab. VII. p. 206. f. 298. Diod. Sic. IV. 40. Nominis mutationem in Euxinus Mela tribuit mollitis accolentium moribus, quod ad Scythas imprimis pertinere, ex Herod. IV. 46. liquet. Usitata mansit *Ponti Euxini* appellatio, pro qua passim occurrit *Πόντιον ἑλκυσος*, *Tauricus pontus*, *Scythicus* et alia.

[§. 7. primum] Strab. XII, p. 373. f. 541. dicit, Pontum ingressis primos obversari Bithynos, deinde Mariandynos; sed Noster illos ad fretum magis removet; de his v. §. 1. *Heraclea*] Gr. *Ἡράκλεια*. Fuerunt plures ejusdem nominis; hujus Ponticae urbis originem adscribit Mela Herculi, illi Argonautarum socio, cujus duplex in hanc regionem expeditio nota est. Fides tamen illius rei incerta est, quare ut ferunt addit, nam alii Megarenenses verius illius urbis conditores faciunt. H. vocatur *Eregli* vel *Erigri*. *Acherusia*] Nomen traxit ab Acheronte fl., quem hic memorant Apollon. Rh. II, 365. 743. Valer. Fl. IV, 595. alii. Hunc specum ponit Apoll. Rh. I. c. 735. ubi eum vivide descripsit, in Mariandynis, alii tamen c. Nostro

prope Heracleam ostendunt. Locum itidem, unde Cerberus extractus est, varie designant auctores: cum Nostro facit Plin. XXVII, 2. Egregiam hujus facti imaginem exhibent gemmarum clypea in Lipperti Dactyl. milen. I. n. 593. maxime n. 596. expl. in Comment. p. 219.

[§. 8. Tios] Milesiorum coloniam alii quoque faciunt; Strabonis tempore fuit oppidulum. H. vocatur *Telios* f. *Neapolis*. *Paphlagonum*] Derivant nomen a Paphlago vel Paphlagona, eorumque terminos Mela utrumque constituit Tion et Armenen: in quo alii dissentiant. Nempe varii vario tempore fuerunt ejus termini: et Noster antiquiora sectatur. Tium item Stephanus Paphlagoniae adsignat. *Carambis*] Gr. *κάραμβις*, addito *ἕκρη*, quam Apoll. Rh. II, 361. *ἡλίβατον* vocat. Obpositum ei est *Κεῖρον μέγιστον* et utrumque ita mare coartabat, ut in duas partes divideretur. cf. Strab. VII, p. 214. f. 309. qui intervallum 2500 stadia esse dicit. Hod. vocatur *Capo Pisello*, vel *Chormi*, vel *Kerempe*. *Parthenius*] Nomen varie explicatur, v. Mitscherlich, ad Homer. H. in Cerer. v. 99. p. 145 fqq. Oritur in Paphlagonia, inter Tium et Amastrim profluit et prope Sesamum in mare excurrit. H. *Geresu*. *Sesamus*] Gr. *Σέσαμος* vel *Σέσαμον*. Antiqua fuit urbs, cu-

- 9 Cytiforo, Phruxi filio, posita Cytoros; tum Cinolis, Anticynolis, et, quae Paphlagoniam finit, Armene. Chalybes proximi clarissimas habent Amison et Sinopen, Cynici Diogenis patriam, amnes Halyn et Thermodonta. Secundum Halyn urbs est Lycasto: ad Thermodonta campus. In eo fuit Themiscyrium oppidum: fuere et Amazonum castra;

jus jam meminit Homer. Il. II, 853. ejusque origo ad Phinea refertur, quem ibi regnasse tradunt. H. *Amastro*. *Cromnos*] Gr. Κρόμνος. Urbis antiquitatem tuetur Homer. Il. II, 853. atque in edito loco sitam fuisse, testatur Valer. Fl. V, 106. ubi *Cromnae* juga. *Cytoros*] Gr. κύτωρος, incolae κύτωριεύς. Conditorum Cytiforum, Phruxi filium, cum Mela faciunt Herodotus, Apollonius Rh. Strabo, et alii. Inclauit *huxo* sive mons, sive ager, unde Apoll. Rh. II, 942. ὄλυντα κύτωρον et Valer. Fl. V, 106. *pallentem Cytorum*. H. *Kiedrus*. *posita*] h. e. condita, sic II, 2, fin. et *positor* ap. Ovid. Met. III, 13. de conditore. *Cinolis*] Gr. κίνωλις [κίμωλις. Memoratur ibi emporium et navium statio. H. *Kinuli Anticynolis*] Vexatur h. vox; nititur tamen Strabonis auctoritate. Nominis causa non obscura est. *Armene*] Gr. Ἀρμένη. Vocant πάλιν Ἑλληνίδα cum portu, sed Plinii aetate intercidisse videtur.

§. 9. *Chalybes*] χάλυβες. Nomen deducunt a Chalybe, Martis filio, alii id Chaldaeorum priscum nomen fuisse putant, cum quibus saltem commistos esse certum est. v. Mannert. Vol. IV. P. 2. p. 411. In eorum situ variant: omnes fere tamen in terminis eorum Thermodonta ponunt eosque modo propius admovent, modo longius separant. Regio ferri abundantia innotuit, hinc εἰρηροφόρον γαίαν vocat Apollon. Rh. II, 141, 1005. *Amison*] Gr. Ἀμισός. Fuit πόλις Ἑλληνίδος et perquam opulenta, tulit Demetrium et Tyrannionem, Grammaticum, Strabo-

nis praeceptorem, variaque per bellum Mithridaticum subiit facta. De situ dissentiunt, maritimam tamen esse docet Melae cursus. H. vocatur *Samsun*. *Sinopen*] Gr. Σινώπη, hinc Σινωπαῖος, Σινωπαῖος, *Sinopeus* et *Sinopenfis*. Nomen deducunt a Sinope, Amazone, incolaeque hac recensent serie, Amazones, Syros, Graecos. Strabo in ea laudat moenia, gymnasium, forum, porticus, opera, et sita fuit in cervice paene insulae, longe in mare prominentis et natura pariter ac arte munitae. Inclauit Diogene, philosopho cynico, quem inde Ovid. ex Pont. I, 3, 67. simpliciter *Cynicum Sinopeum* vocat. *Halyn*] De hujus fluvii ortu et cursu servet virorum doct. disputatio, cf. Mannert. l. c. p. 453. Ex recentiorum narrationibus oritur prope Kodsche-Hisar in planitie. Excurrit in Pontum inter Sinopensum et Amisenorum agros, crebro vortice tortus. H. vocatur *Kizil-Irmak* [Kizil-Ermak. *Thermodonta*] Gr. θερμοδών. Alia ante gessit nomina. Oritur in Armenio monte, per Themiscyrium agrum labitur et prope flexuosum promontorium (Apollon. Rh. II. 984.) in Pontum effunditur. Celebratur ob sedes Amazonum et Marti sacer erat. H. *Vatiza*. *campus*] Intellegendus Themiscyrius, lato patens et parvis divisus montibus. *Themiscyrium*] Gr. ἡ θεμισκυρα. Adjacebat Thermodonti prope exitum, et Diod. II, 45. πάλιν μεγάλην vocat in eaque regiam Amazonum, a quibus condita fertur, ponit. Melae tempore jam deva-

ideo Amazonium vocant. Tibareni Chalybas adtingunt,¹⁰ quibus in lusu risuque summum bonum est. Ultra [Carambin] Mosyni turres ligneas subeunt, notis corpus omne perfingunt, propatulo vescuntur, promisce concumbunt et palam: reges suffragio deligunt, vinculisque et artificissima custodia tenent, atque, ubi culpam prave quid imperando meruere, inedia dici totius adficiunt: ceterum asperi, inculti, pernoxii adpulsis. Dein minus feri (verum et hi in-¹¹ conditis moribus) Macrocephali, Becheri, Buzeri: rarae urbes; Cerasus et Trapezus maxime illustres. Inde is-¹²

stata fuisse videtur, quia verbo *fuit* utitur. *Amazonum castra*] Herod. IV, 110. et Diod. II, 45. antiquam earum sedem ad Thermodonta constituunt, unde ab Hercule victae ad paludem Maeotida versus Scythiam migraverunt: inde tamen ad Thermodonta rediisse videntur. cf. Justin. II, 4. in. Ilinc igitur campus Themiscyrius *castra* vocatur, ubi confederant. Plinius VI, 4. in. *Amazonium* in oppidis reconset.

§. 10. *Tibareni*] Regio *τιβαρηνία*, quam Xenoph. d. Exp. Cyr. V, 5. *τιβάρην* vocat et *χαρία* ad mare *ἡττον ἱερμυά* memorat. Cum Mela in eorum sedibus consentiunt Apollon. Rh. II, 375 sqq. alii. *bonum*] Scyrnus Chius fragm. V, 179. *γελᾶν ἐπιδόντες ἐκ παντός τρέπου εὐδαιμονίαν εἶναι ταύτην κεκρικότες*. Alium morem, quo viri pro feminis edito partu vicem fuscipiant in lecto cubantes, memorat Apoll. Rh. II, 1011 sqq. *Mosyni*] Gr. *Μόσυνοι* vel *Μοσύναιοι*, modo simplici, modo geminata litera sibila, nomenque derivatur a *μέσυν* s. *μόσυν* h. e. *οἰκία ἐυλίνη*, quia turres ligneas subibant. Alii etiam iis conterminos faciunt Chalybas et Tibarenos, ita ut eorum regio a Cotoyo ad Cerasunta pertineat. *perfingant*] Testatur Xenoph. d. Cyri Exp. V, 4. Similia narrat Mela II, 1, 10. de Agathyrsis, III, 6, 5. de Britanniis, deque hod. populis Iselin

Gesch. der Menschh. T. I. p. 170. ed. 5. *propatulo*] Conferri meretur Xenophon c. I. Praepositio *in* addi solet. *concumbunt*] Cf. Apoll. Rh. II, 1024 sqq. qui id vivide depingit et testatur Xenophon. Hodie idem mos valet ap. Mongolos, Sibiros. cf. Georgi Besch. d. Russ. Völker p. 370. *vinculis*] Conf. Apollon. Rhod. II, 1027. et Xenoph. l. c. V, 4, 15. *pernoxii*] Est vox *ἀπαξ λεγόμενη*; rem ipsam confirmat Valer. Fl. IV, 613.

§. 11. *Macrocephali*] Nominis causa liquet. Negant tamen alii, tales populos unquam existisse, sed a vero non abhorret, si Hippocratem de aer. c. 35. audias, qui refert, eos infantum recens natorum capita manibus fasciisque ita coegilic, ut ad eam formam excrescerent, quam temporis progressu ipsa natura adjuverit. In situ convenit Plinius cum Mela. Iidem habentur, quae alias *Macrones* vocantur, cui opinioni geographica ratio non obstat. *Becheri*] Gr. *Βέχαιοι*. Horum sedes late per oram Ponti esse dispersas, adparet ex Apollon. Rh. II, 394. et 1244. *Buzeri*] Usitatus *Byzeres*. *Vagos* adpellat Valer. Fl. V, 155. et Strab. XII, p. 375. s. 594. Heptacometarum genti adscribit, quae in vertice montis Scydisse, cum Moschicis montibus in Colchide cohaerentis, habitabat. *Cerasus*] Gr. *Κερα-*

cus est, ubi finem ductus a Bosporo tractus accipit; atque inde se in sinu adversi litoris flexus adtollens angustissimum Ponti facit angulum. Hic sunt Colchi; huc Phasis erumpit; hic eodem nomine, quo amnis est, a Themistagora Milesio deductum oppidum, hic Phrisci templum, et lucus, 13 fabula vetere pellis aureae nobilis. Hinc orti montes longo se iugo, et donec Rhipaeis jungantur, exporrigunt: qui altera parte in Euxinum et Maeotida et Tanain, altera in Caspium pelagus obversi, Ceraunii dicuntur: iidem aliubi Taurici, Moschici, Amazonici, Caspi, Coraxici, Cau-

είς, incolae κερασύννισι. Innotuit haec urbs eo, quod cerasa ante incognita inde in Italiam devexit Lucullus in bello Mithridatico, et dubitatur, utrum nomen ab urbe, an contra natum sit. cf. Krünitz Encyclopaedie T. XXXIX. p. 21 sqq. H. *Kirisontho. Trapezus*] Gr. τραπέζης. Olim dicta οἰζυρίς. Uti *Cerasunta*, sic quoque hanc πόλιν Ἑλληνίδα vocat Scylax p. 33. Fuit urbs magna et celebris. Memorabile ibi est venenatum mel, quod, teste Xenoph. d. exp. Cyri IV, 8, 16., sanos insanos et insanos sanos faciat. H. *Tarabosan* s. *Trebisonde*.

§. 12. *inde*] Ipse infra II, 2, 5. hunc angulum *Phasiacum* adpellat et Strab. XI. p. 342. l. 497. a Trapezunte ad Dioscoriada extendit. *Colchi*] Gr. κόλχαι, regio κόλχης. Ipsi Colchi ex Aegypto huc descendisse feruntur; postero tempore Lazi dicti sunt, Regio olim late patuit et a Xenoph. l. c. V, 3, 4. et IV, 8, 17. usque ad Cerasunta et Trapezunta extenditur. H. vocatur *Mingrelia. Phasis*] De ejus ortu discrepant, quod ob vagam montium adpellationem non mirum est. Fontes quaerendi in Armenia, ubi *Boas* vocatur, postea, ubi Caucasus et Iberia terminantur, alterum nomen sortitur. Includit Argonautarum expeditione et avibus *Phasianis*, quas inde Argonautae auerant et propagarunt. H. *Fas-*

vel Turcis *Fachs*, accolis *Rionis. oppidum*] In ora fuit situm et in *saucibus fluvii* ponit Plinius V, 4. A Milesio conditum scribit Stephanus, sed de Themistagora, praeter Melam, nemo refert. Hodierna urbs, quae est amplissima, ab Italis vocatur *Faso*, a Gallis *Fase*. Aptè vero de colonia dicitur *deductum. templum*] Conferri meretur Strab. XI, p. 343. l. 498. qui narrat, a Phrixo in honorem Leucotheae exstructum esse; etsi ei obstat, quod Arrian. in Peripl. p. 9. refert, in aditu Phasidis ad sinistram Phasianam deam fuisse constitutam, quod ad templum item pertinere potest.

§. 13. *Rhipaeis*] v. ad finem h. cap. *Ceraunii*] Nullus veterum Geographicorum inde ab hoc flexu ad Rhipaeos usque Ceraunios extendit, etsi quidem hi in Asia memorantur, sed ita ut partem Caucasi montis efficiant, qua hic Caspium mare attingit. Videtur igitur uterque mons promiscue dictus fuisse, et Ceraunii latius patuisse. *Taurici*] A Tauricis accolis prope Maeotim et Euxinum mare nomen nacti esse videntur, etsi et de Tauro sensu strictiori intelligi possit, qui erat in Armenia, unde facilis est transitus ad Moschicos montes. cf. Plin. V, 20. l. 24. *Moschici*] Nomen traxerunt a Moschis populis. Armeniani versus Iberos et Alba-

caſi; ut aliis aliſve adpoſiti gentibus, ita aliis aliſque dicti nominibus. At in primo flexu jam curvi litoris oppidum¹⁴ eſt, quod Graeci mercatores conſtituiſſe, et (quia, cum caeca tempeſtate agerentur, ignaris, quae terra eſſet, cycni vox notam dederat) Cycnum adpellatſe dicuntur. Reliqua ejus ferae incultaeque gentes; vaſto mari adſidentes, tement, Melanchlaeni, Serri, Siraces, Colici, Coraxi, Phthirophagi, Heniochi, Achaei, Cercetici, et jam in confinio Maeotidis Sindones. In Heniochorum finibus Dioſcorias, a Caſtore et Polluce, Pontum cum Iaſone in-

nos circumdant et Caucaſum, ubi Armeniae adjacet, attingunt. *Caspii*] Gr. *κάσπιοι ὄρες*: ita vero Caucaſum ab accolis vocari tradit Eratoſthenes, a Caſpiis, ut quidam volunt, portis, quas tamen hinc nimis remotae ſunt. *Coraxici*] Nomen habent a Coraxiſ, poſt Heniochos habitantibus, unde iidem a Plinio VI, 10. *Heniochii* adpellantur. *Caucasii*] Proprie uno verbo *Caucasus*, cuius fines Strabo XI, p. 342. f. 497. ita deſcribit, ut inter Euxinum et mare Caſpium iſthmum intercludat, verſus Austrum adtingat Iberiam et Albaniam, Sarmatiam verſus Boream. Celebratur ejus altitudo et in fabulis Promethei fatiſ innotuit. II. *Kaern*, *Tau*, *Aente*. — Omnium vero horum montium adpellatio fluxa eſt ob multa Tauri Caucaſique ramenta, quae a variis accolis varie nominabantur et ob vicinitatem commiſcebantur. *aliis aliſve*] Hanc formulam illuſtrat Geſner in Theſaur. et Corte ad Salluſt. B. Jug. 72, 2.

§. 14. *curvi*] h. e. verſus ſeptentrionem procedentis. *caeca*] quatenus coelum et ſidera nubibus obduxit. Aptè dixit *agerentur*. *cycni*] Servius ad Lib. I. Aen. v. 397. *Cycni augurium nullis dant, niſi nautis*: ubi v. Cerda. *Cycnum*] Plin. VI, 4. duo hujus nominis oppida memorat, quorum unum,

ſitum ad Phaſin, intereiderat, alterum longius hinc aberat. *Melanchlaeni*] v. ad II, 1, 13. *Colici*] Gr. *κόλοι* ad Caucaſum ponuntur a Stephano. *Coraxi*] Plinius VI, 5. eos Melanchlaenia ſubjicit et urbem Dioſcoriadem tribuit. *Phthirophagi*] Gr. *φθιροφάγοι*, qui pediculis vorant, Strabo XI, p. 344. f. 499. iis terminos facit Soanes ponitque in ſummo Caucaſi cacumine. Eaſdem ſordes in vorandis pediculis de Budinis memorat Herod. IV, 109. *Heniochi*] Gr. *ηνίοχοι*. Nomen derivant a duobus aurigis Caſtoris et Pollucis, eoſque ultra Trapezunta ante Iazos ponit Plin. V, 4. memoratque eorum ſeritatem. *Achaei*] Originem eorum repetit Strabo XI, p. 342. f. 495. a Phthiotis Achaeis, qui in expeditione Iaſonis ibi conſederant. Eorum ſeritatem notant plures. *Cercetii*] In ſindonum et Achaeorum confinio fere omnes eos ponunt. *Sindones*] Inſolenter ſic Mela, nam plerumque *Sindi*. Ponunt eos poſt Tanain et Sauromatas et Maeoticis populis cum Mela adnumerat Strabo. Hod. illa regio vocatur *Anap* ſ. *Anapa*. *Dioſcorias*] Gr. *διοσκουριάς*. Nomen fluxit a Dioſcuris, qui in Argonautarum expeditione Pontum ingreſſi ſunt et a plurimis hujus urbis conditores ſeruntur. Olim haec urbs tam celebris fuit,

gressis; Sindos in Sindonum ab ipsis terrarum cultoribus
 15 condita est. Obliqua tunc regio, et in latum modice pa-
 tens, inter Pontum Paludemque ad Bosporum excurrit:
 quam duobus alveis in lacum et in mare profluens Coro-
 condame paene insulam reddit. Quatuor urbes ibi sunt,
 Hermonassa, Cepoe, Phanagoria, et in ipso ore, Cimme-
 16 rium. Hac ingressos Lacus accipit, longe lateque diffusus:
 qua terras tangit, incurvo circumdatus litore; qua mari
 propior est, (nisi ubi aperitur) aequali margine obductus,
 17 citra magnitudinem, prope Ponto similis. Oram, quae a
 Bosporo ad Tanaim usque deflectitur, Maeotici incolunt,
 Toretæ, Arrechi, Phicores, et ostio fluminis proximi
 Ixamatae. Apud eos easdem artes feminae, quas viri,

ut Timosthenes, teste Plinio, 300
 nationes dissimilibus linguis in
 eam descendisse prodiderit, quod
 frequentis commercii causa fa-
 ctum est. Hodie ibi invenitur
Iskariah. Sindos] Gr. Σίνδα κόμη.
 Usitatum hoc nomen et urbi et
 regioni fuisse videtur.

§. 15. *Obliqua*] Nam Asia ad
 Sindicam regionem hinc Euxino,
 illinc Maeotide urgente valde an-
 gustia est. *Paludemque*] v. §. 16.
Bosporum] Intellige Cimmericum.
 Nomen traxit a Cimmericis eum-
 que στόμα Μαιωτίδος vocari ait Stra-
 bo VII. p. 214. f. 310. Ubi an-
 gustissimus est, 20 stadiis distat,
 sed longitudo ejus 78 stadiorum
 est. Hod. vocatur *Stretto di Cas-
 sa* f. bocca di S. Giovanni, *Meer-
 Enge von Zabashe*. *Corocondame*]
 Lacus, quem Strab. XI. p.
 341. f. 494. λίμνη Κοροονδαμῆτιν
 appellat, a Mela non satis distin-
 cre expositus. *Hermonassa*] Stra-
 bo. c. l. eam insulam cum urbe
 cognomini dicit. *Cepoe*] Gr.
 Κῆποι, et Plin. VI. 6. *Cepi*. Con-
 diditores faciunt Milesios et nomen
 haud dubie nacta est a regionis
 amoenitate. *Phanagoria*] Insula
 habetur, sed cum Mela consentit
 Plin. VI. 6. Fuit ibi emporium
 et insigne Veneris templum, ut
 Strabo l. c. refert. H. *Taman* ibi

flare putatur. *Cimmeriam*] In
 Strabone XI. p. 340. f. 494. vo-
 catur Κιμμερικόν, secundum quem
 Isthmum fossa et aggere claud-
 bat.

§. 16. *Lacus*] Maeotis, Grae-
 cis usitate Μαιωτίς λίμνη vel abso-
 lute Μαιωτίς. Nomen derivant a
 μαῖα h. e. τροφός, quia sit μήτηρ τοῦ
 Πόντου (Dionys. v. 165.); quem
 ex ea nasci putabant. Qui men-
 suram adnotant, plerumque 9000
 stadia numerant. Quidam veterum
 ad septemtrionalem Oce-
 anum referunt; sed Noster I. 1,
 4. cum aliis eam interni maris fi-
 nem facit. H. *mar dello Zabacche,
 della Tana. terras*] Cum Asiae,
 tum Europae. *obductus*] Hic va-
 let. ob i. q. circum, ut III. 6. 4.
a tergore obductus.

§. 17. *Maeotici*] Gr. Μαιωται,
 quo nomine omnes continentur
 populi, qui a Bosporo ad Tanaim
 usque habitabant, in quibus a
 Mela memorantur *Toretæ* (Strab.
 XI. p. 341. f. 495.), *Arrechi* (Plin.
 VI. 7.) et *Phicores*, quae vox
 corrupta est. *ostio*] nempe ma-
 ximo, quia Tanais duobus ostiis
 in mare fluit. *Ixamatae*] Alii
 eos Sarmaticae genti adscribunt.
feminae] Similia exempla colle-
 git Bochartus in Phaleg III. 13.

exercent, adeo ut ne militia quidem vacent. Viri pedibus merent, sagittisque depugnant: illae equestre proelium ineunt, nec ferro dimicant, sed, quos laqueis intercepte, trahendo conficiunt. Nubunt tamen, verum ut nobiles habeantur, non in aetate modus est; nisi quae hostem interemere, virgines nianent. Ipse Tanais, ex Rhipaeo¹⁸ monte dejectus, adeo praeceps ruit, ut, cum vicina flumina, tum Maeotis et Bosporus, tum Ponti aliqua brumali rigore durentur, solus aestus hiememque juxta ferens, idem semper et sui similis incitatusque decurrat. Ripas¹⁹ ejus Sauromatae et ripis haerentia possident: una gens, aliquot populi, et aliquot nomina. Primi Maeotidae *μαεωτῶνες*, regna Amazonum, secundos pabulo, at alia steriles nudosque campos tenent. Budini Gelonon, urbem ligneam, habitant. Iuxta Thyssagetæ Iyrcaeque vastas sil-

conficiunt] Eandem pugnandimorem habitumque Sagartiis, Persico populo, tribuit Herod. VII, 85. Auchatis Valer. Flacc. VI, 132. *modus*] Non aetate nobiles, sed factis aestimant. Idem narrat Herod. IV, 117. de Sauromatis. cf. infr. III, 4. f.

§. 18. *Tanais*] Olim *Amazonius* ab Amazonibus accolis. De ortu fluvii dissentiunt: cum Mela facit Plin. IV, 24. f. 12. Lucan. III, 272. Verissima jam retulit Herod. IV, 57. qui cum ex vasta palude arcessit, ejus terminus describi nequeat. Nam hodie compertum est, eum prodire ex lacu magno in Tatariae minoris et Rossiae magnae confinio, qui *Ivan* vel *Iwan-Osero* vocatur. Exit in Maeotin duobus ostiis, tribus hodie fere obstructis. Terminum Asiae et Europae in illo plerique statuunt. H. Don, Tataris *Tuna* s. *Duna*. *dejectus*] Observa verborum aptum delectum. *juxta*] h. l. adverbium, *pariter, pari modo*. cf. Drakenb. ad Livium XLI, 6, 10. In ipsa re dissentiunt scriptores: conferri merentur Ovidii querae in ep. ex Pont. IV, 7, 7 sqq.

§. 19. *Sauromatae*] Asiatici, Latinis sec. Plin. IV, 25. f. 12. *Sarmatae*. Sarmatia enim ad Asiam et Europam pertinet. Asiaticam extendunt a fontibus Tanaidis ad ostia ejus et Bosporum et hinc ad Caspium mare et Scythiae fines. Herod. IV, 57. item ad Tanain Sauromatas nominat. *haerentia*] h. e. proxima; et videtur tantum ripam Asiaticam innuere. *gens*] Nempe gens continet populos. cf. Gronov. ad Liv. V, 34, 4. et Heyne ad Virg. Aen. X, 202. *Maeotidae*] Intelligenda h. l. est Maeotarum et Amazonum soboles, nam Amazones prope Maeotida et ultra cis Tanain in Asia confedisse seque cum Sauromatis commiscuisse, multi narrant. cf. Herod. IV, 110 sqq. Justin. II, 1, 3. v. supra ad §. 9. *Budini*] Alii eorum urbem *Gelonon* in Sarmatia Europaea recensent; cum Mela Herodot. IV, 108. facit. *Thyssagetæ*] Habitatunt olim supra Budinos ad Boream vel in utraque ripa fluvii Rha (*Volga*) versus mare Caspium in planitie *Captchai*. *Iyrcae*] Olim legebatur *perperam Turcae*; sed recte ex Herod. IV,

ovae occupant, alunturque venando. Tum continuis rupibus late aspera et deserta regio ad Arimphaeos usque permittitur. His iustissimi mores; nemora pro domibus; alimmenta baccae; et feminis et maribus nuda sunt capita. Sacri itaque habentur, adeoque ipsos nemo de tam feris gentibus violat, ut aliis quoque ad eos confugisse pro asylo sit. Ultra surgit mons Rhipaeus, ultraque eum jacet ora, quae spectat Oceanum.

22. restituit Pintianus *Iarcae* vel *Iyrcae*, quod Valkenar. et Larcher ad Herodotum aliique probant, cum Turcae plane ignoti essent Melae.

§. 20. *Arimphaeos*] Plura de eorum moribus Herod. IV, 23sq. ex quibus haec ad Melam faciunt: πάντες φιλανθρωποι ἐκ γυναικῶν γινόμενοι-ζῶντες ἀπὸ δένδρων-ὕπὸ δένδρων ἱκανῶς

κατοικῶνται-τούτους οὐδεὶς ἀδικεῖ ἀνθρώπων· [ἴσθι γὰρ λέγονται εἶναι-ὅς ἐν καταφύγων καταφύγη ἐς τούτους, ὑπ' αὐτῶν ἀδικεῖται. *Rhipaeus*] Gr. ῥίπαια l. ῥίπαια ὄρη, lat. *Rhipaei montes*: rarissime singulari numero efferuntur. Nomen a ῥήπτειν, ob impetum Boreae, derivat Servius ad Virg. G. III, 382. Situm eorum varie constituunt.

POMPONII MELAE
DE
S I T U O R B I S
LIBER II.

CAP. I.

Scythia Europaea.

Asiae in Nostrum mare Tanaimque vergentis, quem dixi, finis ac situs est. At per eundem amnem in Maeotida remeantibus, ad dextram Europe est, modo sinistro latere innavigantium adposita. Rhipaeis montibus proxima (et huc enim pertinent) cadentes adsidue nives adeo invia efficiunt, ut ultra ne visum quidem incedentium admittant. Deinde est regio ditis admodum soli, inhabitabilis tamen: quia Gryphi, faevum et pertinax ferarum genus, aurum, terra penitus egestum, mire amant mireque custodiunt, et

§. 1. *Scythia Europaea*] Asiaticam infra III, c. 5. describet; de finibus Scythiae Europaeae variis temporibus varie constitutis conferatur Gasterer Synchron. Univers. Histor. T. II. p. 175 sqq. *amnem*] Mela sub finem lib. I. Tanain quasi innavigaverat, ubi ei Europa a sinistro latere erat, quae, dum describendo remeat, ei nunc ad dextram est. Ceterum Titzius l. c. p. 212. *lateri* recepit, quod licet elegantius videri queat, tamen constantem Mss. lectionem, quae, suppleta praepos. *in*, et ipsa bene se habet, retinere maluimus. *Rhipaeis montibus*] Mela, quae in vicinia essent memoranda, ea superiori narrationi breviter adnectit. Dativus pendet a voc. *proxima*. *nives*] Vide id descripsit Herod. IV, 28.

visum] nempe vis nivium adeo oculorum prospectum praecludit. *ditis*] consentit Herod. III, 116. in. *Gryphi*] Gr. γρύπες. Dicuntur fuisse bestiae leonibus similes, unguibus validis, pennis nigris, ore aquilino praeditae; conspiciuntur in numis, et Iovi, Apollini et Nemese adponi solent. Alii eas Indiae assignant, hinc canes Indicos fuisse, qui arcuerint peregrinos ab arenis aureis, et formicas ex acervis arenae fictas esse putant. cf. Veltheim von d. goldgrabend. Ameisen u. Greiffen p. 21. Fabula vel ex Scythia in Indiam vel, quod rectius videtur, ex India in Scythiam translata esse videtur. Dicuntur autem aurum ex cuniculis *egerere* i. e. eruere, et mira cupiditate custodire, et Arimaspsis eripere.

- 2 sunt infessi adtingentibus. Hominum primi sunt Scythae Scytharumque, quis singuli oculi esse dicuntur, Arimaspoë: ab eis Effedones usque ad Maeotida Hujus flexum Buces annis fecat: Agathyrsi et Sauromatae ambiunt; quia pro fedibus plaustra habent, dicti Hamaxobioe. Obliqua tunc ad Bosporum plaga excurrens, Ponto ac Maeotide includitur. 3 In paludem vergentia Satarchae tenent: in Bosporum Cimmerica oppida, Myrmecion, Panticapaeon, Theo-

§. 2. *primi*] de situ cogita. *Scythae*] hoc nomen latissime patet. Nam modo a populis; modo a regionibus, modo a coeli plagis notantur, eorumque fines mox angustiores mox latiores constituuntur, quod in populis valde ignotis non mirum esse debet. Veteres omnino populos ad septentrionem habitantes *Scythas* vocarunt. Europaeos Noster c. Herod. IV, 100. supra Maeotin ponit. *Arimaspoe*] Gr. Ἀριμασπῶ et hanc gr. terminationem amat Mela. cf. I, 13, 2. Herod. IV, 27. nomen derivat ab ἄριμα, h. e. in Scythica lingua ἄν, et σπῶ, i. e. ὀφθαλμός, inde μέν ὀφθαλμοί et μονήματα vocantur, quam rem Boettiger in Teutsch. Mercur an. 1792. P. VI. p. 154. de oculo in fronte picto explicat. Eorum situs ex adjunctis cognoscitur et c. Mela consentit Pausan. I, 24, 6. Nota est eorum pugna cum Gryphis. *Effedones*] Gr. Ἰσσηδόνες. In situ eorum valde discrepant scriptores, ut sit in populis vagis et obscuris; eos cum Arimaspis conjungit itidem Herod. IV, 13. et cum Mela facit Plin. IV, 26. f. 12. Ex aliorum narrationibus quaerendi sunt in Asia. *Buces*] alii hoc nomine lacum et fluvium adferunt, de q. v. Plin. IV, 26. f. 12. Titzius l. c. p. 212. renitentibus omnibus libris, h. l. correxit: *H. fl. plures amnes fecant*: quia Mela nondum ad illam regionem, ubi ab aliis Geographis Buces s. Buges annis ponitur, ad-

cesserit. Sed malumus errorem in descriptione Melae, cui haec regio parum fuit cognita, agnoscere, quam, invitis libris, textui audacem obtrudere conjecturam. Idem statimus cum Titzio de Agathyrsi. *Agathyrsi*] Gr. Ἀγᾶθυρσοι. Strabo eos ignorat; alii diversas in Europa iis assignant sedes, quae ex factis migrationibus explicari debent. Tenuerunt autem fere maximam Transilvaniae partem et Banatum Temeschwarientem. *Sauromatae*] v. infr. III, 4. *Hamaxobioe*] de terminatione vide supra. Causam nominis ipse Mela indicat. Strab. VII, p. 208. f. 300. ἡμαξοβιοὺς vocat. Idem narratur de aliis gentibus et le Vasseur de Beauplan in Besch. der Ukraine u. Krimm p. 52. narrat; se in Chersoneso Taurica multos vicos ambulantes vidisse, quorum domicilia sint in bigis. *plaga*] nempe Tauricae Chersonesi.

§. 3. *Satarchae*] *Scythas* eos vocat Plin. IV, 26. f. 12. et in eodem tractu ponit. Septentrionalem partem paene insulae Krimm tenuerunt. *Cimmerica*] Urbium nomina graecam docent originem; nam, refer. Strab. XI. p. 340. f. 492. Cimmerii olim hanc tenuerunt regionem, quos expulerunt Scythae, et ipsi posthac a Graecis expulsi, qui urbes has condiderunt. *Myrmecion*] Gr. Μυρμήκων. A Strabone πολίχνην Ταυρικῆς vocatur et h. quacri debet prope Iengi-Kaleh. *Pantica-*

dofia, Hermifum: in Euxinum mare, Taurici. Super eos finus portuofus, et ideo Καλὸς λιμὴν appellatus, promontoriis duobus includitur. Alterum Κριῶν μέτωπον vocant, Carambico, quod in Asia diximus, par et adverfum: Parthenion alterum. Oppidum adjacet Cherrone; a Diana (sic creditur) conditum, et Nymphaeo specu, quod in arce ejus Nymphis facratum est; maxime illuftre. Subit tum 4 ripam mare, et donec quinque milium fpatio abfit a Maeotide; refugientia usque fubfequens litora; quoad Satarchae et Taurici tenent, paene infulam reddit. Quod inter paludem et finum est, Taphrae nominatur: finus Carcinites.

παρὸν] Gr. Παντικαπείον. Nomen habet a fluvio Panticape; a Milefiis condita, fuit metropolis Bofporanorum Europaeorum, portu instructa et arce munita. Incola vocatur Παντικαπείος. Hodie putant effe Ienikalé. Theodofia] Gr. Θεοδοσία. Milefiorum colonia habetur et fita fuit, ubi Maeotis palus pontum Euxinum ingreditur. Hodie putatur effe Kaffa. Hermifum] habet etiam Plin. IV, 26. f. 12. Taurici] Gr. et Lat. ταῦροι, Tauri, quod nomen a Thyris, audax, derivant. Plerique Scythas eos faciunt, etfi diffinguit Herod. IV, 100. hinc Scythotauri memorantur. Regio eorum vocatur Cherfonefus Taurica vel Scythica, h. Krimm, Krimmische Tartarey, Tauria. portuofus] i. e. urbi portus funt, ut ap. Salluft. lug. 16. In hujus finus fitu diffentiunt; h. Cap Felenk-Bournou effe contenditur. Κριῶν μέτωπον] Sic vocari tradunt, quod ita procul fpectantibus adpareat. Hodie a Turcis Karadje-Bourun vocatur. par] quia, ficut Carambis, medium Euxinum fecat. Carambi opponit quoque Plin. IV, 26. f. 12. Parthenion] Strab. VII, p. 213. f. 308. ibi penit τὸ τῆς παρθένου ἱερὸν δαίμονος ἱεῖος, quae fine dubio Diana fuit. Hodie effe Felenk-Bournou. Cherrone] Gr. Χερρώνες et

Χερρώνες, incola Χερρωνεῖος. Praeter Melam nemo eam a Diana, quae ibi victimis humanis oblati colebatur, conditam effe refert. Heracleotarum oppidum vocant Strabo et Plinius. Hodie ruinis obruta jacet illumque locum Gurtfehi occupare docet Mannert in Geogr. Vol. IV. p. 296. Nymphaeo] Tatia antra Nymphis dicata et alibi memorantur, v. a. ab Homer. Od. XIII, 103 fqq. Virgil. Aen. I, 168 fqq. et celebre inprimis fuit nymphaeum prope Apolloniam: v. Liv. XXIV, 36. Hic vero videtur intelligendum effe templum Iphigeniae f. Dianae, quod Cherronefi fuiffe refert Strab. VII, p. 213. f. 308.

6. 4. ripam] rectius litus, fed paffim utraque vox promifcuae poni folet, ut docuit Heinf. ad Ovid. Heroid. VI, 54. et fortaffe Melaripis formam orae respexit, unde fubit apte dicitur. quinque] fc. paffuum. In numero confentit Plin. IV, 26. f. 12. Taphrae] a gr. τάφρος, foffa. Cum nempe Scythae diuturnam bellum gererent, fervi cum dominorum uxoribus confueverunt et ut redeunt arcarent, foffam a Tauricis montibus ad paludem duxerunt, ut narrat Herod. IV. in. Hodie in illo loco ponitur urbs a Tauris dicta Or. Carcinites] Strab. VII, p. 213. f. 308. magnum fi-

- In eo urbs est Carcine: quam duo flumina, Gerrhos et Hypacaris, uno officio effluentia, adtingunt; verum diversis fontibus, et aliunde delapsa. Nam Gerrhos inter Basilidas et Nomadas, *Hypacaris* et *Nomadas* evolvitur. Silvae deinde sunt, quas maximas hae terrae ferunt, et Panticapes, qui Nomadas Georgosque determinat. Terra tum longe distenta excedens, tenui radice litori adnectitur: post spatiosa modice, paullatim se ipsa fastigat, et quasi in mueronem longa colligens latera, facie positi ensis adlecta est. Achilles infesta classe mare Ponticum ingressus, ibi ludicro certamine celebrasse victoriam, et, cum ab armis quies erat, se ac suos cursu exercitavisse memoratur. Ideo dicta
- 6 est *δρμος Ἀχιλλεῖος*. Tum Borysthenes gentem sui nominis adluit, inter Scythiae amnes amoenissimus: turbidis aliis,

num vocat, qui versus septentrionem ad 1000. stadia, ab incolis ad intimum recessum 3000. porrigatur. H. *Golfo di Negropoli* dicitur. Urbem vero, cuius et Plin. IV, 26. l. 12. memorat, sitam fuisse putant, ubi h. est *Goeslowe* s. *Gjæeslowe*. *Gerrhos*] Gr. *Γήρος*. De cursu et confluvio consentit Herod. IV, 56. Hodie putatur esse *Weluschnusa*. *Hypacaris*] Rectius fortasse scribendum *Hypacyris*. A Ptolemaeo III, 5, ab urbe cognomini, quam praeterit, *Carcinites* vocatur. H. *Kur-Borak* esse creditur. *delapsa*] Sic *delabi* infr. c. 4, 9. et Ovid. Met. XIII, 954.

§. 5. *Silvae*] Ipsa regio vocatur ab Herod. IV, 18. *τλαία* et a Plin. l. c. *silvestris*, eamque descripsit Valer. Flacc. VI, 76 sqq. *Panticapes*] Gr. *παντικαπης*. De hoc fluvio valde discrepant auctores, neque hodie constat, num *Przpetz*, an *Samara* ille sit. *distenta*] nempe a litoris recti per continentem serie, ut inde penitus in Pontum excedat, se immittat. *radice*] ita significatur terra in angustius spatium contracta, qua regionum et locorum

confinia junguntur, ut cohaereant. Simili sensu infr. c. 2, 6. alibi pro eo *certix*, *αὐχὴν* usurpatur. Hodie in vicinia jacet *Poracop*. *mucronem*] hac voca bene illustrat antecessens *fastigare*, et pari modo Plin. VI, 15. l. 13. *macrofaucium*. *facie*] i. e. forma. Sic eenties ap. scriptores. v. Corne ad Sallust. Jug. c. 78, 3. *celebrasse*] i. e. ludos dedisse ob victoriam: quod tamen sine dubio fixere posteriores, nam *δρμος* multa alia notat, adeo ipsam *navigationem* infr. c. 7, 6. Accedunt Melae in nominis origine Plinius et Ammianus. Alii inde deducunt, quod Achilles Iphigeniam a Diana raptam secutus illum confecerit cursum ibique aliquamdiu manserit. Multi hanc paene insulam cum insula *Leuce* confundunt.

§. 6. *Borysthenes*] Gr. *Βορυσθένης*. Postea dictus *Danapris*, nunc forte hoc nomen adcolarum, illud Graecorum fuerit. H. vocatur *Dnepr*, Turcis *Ufi*. *gentem*] Ab Herod. IV, 53. *Βορυσθενίταις*, qui eos Scythiis Georgis adscribit, eodemque auctore a Graecis ita vocantur, cum ipsi se vocent *Olbio-*

liquidissimus defluit, placidior, quam ceteri, potarique pulcherrimus. Alit laetissima pabula magnosque pisces, quibus et optimus sapor et nulla ossa sunt. Longe venit, ignotisque ortus e fontibus, quadraginta dierum iter alveo stringit: tantoque spatio navigabilis, secundum Borysthenida et Olbian, Graeca oppida, egreditur. Callipidas Hypanis includit. Ex grandi palude oritur, quam Matrem ejus accolae adpellant: et diu, qualis natus est, defluit. Tandem non longe a mari, ex parvo fonte, cui Exampeo cognomen est, adeo amaras aquas accipit, ut ipse quoque

politas. placidior] hodie tamen memorant 13. catarrhactas. v. Büsching Geogr. Vol. I. T. I. p. 707. *liquidissimus*] Herod. IV, 53. πρὸς ἡμέρας ἑξήκοντα ἡμέραι διὰ καθάρους παραβολαί. Recentiores tamen ejus aquam per aestatem minus salubrem esse tradunt. *pabula* — *pisces*] Herodot. l. c. τῶν λοιπῶν ποταμῶν, ὅς νομάς τε καλλίστας καὶ οὐκ ἐμίδεσάτας κτήνεις παρέχεται — ἰχθύας ἀρίστους διὰ κριδὸν καὶ πλεῖστους. Plin. IX, 17. f. 15. in Borysthenes esse narrat pisces praecipua magnitudine, nullis offibus spinisve interfectis, carne praedulci. Ex recentioribus legi meretur le Vasseur in Besch. d. Ukraine u. Krimm p. 20. 24. *nulla ossa*] Herodot. l. c. κατὰ ἀνάγκην. Ultima vox est *spina*, sed *ossa* dicit etiam Plinius l. c. *ignotis*] Fontes ejus et Herodotus et Strabo ignorant; ex Neuris arcessit Plinius cum aliis. Hodie certo constant et speriantur in agro Smolensensi. cf. Büsching Geogr. Vol. I. P. I. p. 706. *quadraginta*] consentit Herodot. IV, 53. qui eum in lacum deducit (h. Laman), ubi Hypanis admiscetur, et inde in mare exit. Hodie nota sunt ejus ostia prope Oczakow. *secundum*] i. e. juxta. *Borysthenida*] Gr. Βορυσθῆνης. A Milesiis condita fertur, unde Miletopolis dicta est. Male eam Noster ab Olbia distinguit, cum una eademque urbs esset; nomen

Olbia antiquius faciunt. Situm urbis faciunt, ubi Borystheni Hypanis admiscetur; propius tamen ad Hypanim jacebat. Hodie quae-runt, ubi urbes Oczakow et Kiburn conspiciuntur. *egreditur*] hoc verbum non de exitu in mare intelligi potest, sed ad lacum (Liman), ubi uterque fluvius confluit, referri debet.

§. 7. *Callipidas*] Herod. IV, 17. eos ponit post Borysthenitarum emporium Olbiam et Graecos Scythas. *includit*] i. e. intercludit; alias non intelligi posset, quomodo Mela mox dicere queat, Axiacen intra Callipidas et Axiacas descendere. *Hypanis*] Gr. Ὑπανίς. Penultimam corripiunt poetae, ut Ovid. ex Pont. IV, 10, 42. In situ et cursu ejus variant scriptores, cujus rei causa videtur esse quaerenda in vago nominis usu, quod et ad alios fluvios translatum est. Mela sequitur Herod. IV, 52. qui eum ad occidentem Borysthenis ponit, cumque eo conjunctum in lacum devolvit: h. putatur Bogoritur] inter vel apud Anchetas nasci tradit Plin. IV, 26. f. 12. Hodie constat, eum in Podolia, Poloniae regione, oriri. *Matrem*] ex Herodoto l. c. sumtum, ubi μῆτηρ τῆς πόλεως vocatur. *Exampeo*] item duxit ex Herodoto l. c., qui h. vocem Scythicam ἑραῖς ὁδοῖς interpretatur. Hodie fluviolus Si-

jam sui dissimilis et non dulcis hinc defluat. Axiaces proximus intra Callipidas Axiacasque descendit. Hos ab Istricis Tyra separat, surgit in Neuris: qua exit, sui nominis
 8 oppidum adtingit. At ille, qui Scythiae populos a sequentibus dirimit, apertis in Germania fontibus, alio, quam definit, nomine exoritur. Nam per immania magnarum gentium diu Danubius est: deinde aliter eum adpellantibus accolis, fit Ister, acceptisque aliquot annibus, ingens

nauda esse putatur. *dulcis*] obponitur *falsis* i. e. marinis, ut ap. Gr. γλυκὺς et πικρὸς. *Axiaces*] primus Mela eum memorat, inde Plinius et Ptolemaeus. H. habetur *Teligol*. *Istricis*] Herod. II, 33. Istrianos vocat ad exitum Istri in Ponto habitantes. Hodie ibi *Bessarabia*. *Tyra*] Gr. τύρας, uti fortasse in Latin. etiam scribendum est. Serius accepit nomen *Danastris*, unde hod. *Dniestr*. Herod. IV, 51. ejus originem ex ingenti palude ducit, qua terra Scythica a Neuride separatur; fuit profundus, piscibus alendis aptus et bene navigabilis. *Neuris*] Gr. Νεῦροι. Herodoti aetate habitabant juxta Hypanim; cum vero *Tyra* in Russia rubra oriatur, unde Podoliam permeat; Neuri in Polonia versus Leopolum et Vistulam quaeri debent. *oppidum*] Gr. τύρας, et hinc Plin. IV, 26. l. 12. *clarus amnis Tyra, oppido nomen imponens, ubi antea Ophiussa dicebatur*. Civis τούτης, τύραννος. De situ agit Strab. VII, p. 211. l. 306. secundum quem adverso navigantibus fluvio 140. stadiis ab ostio in dextra ripa objecta erat. Quaerenda esse videtur, ubi h. *Palanko* castrum cernitur.

§. 8. *ille*] sc. Ister. *Scythias populos*] quos nempe haecenus explicuit. *sequentibus*] i. e. Thracibus. *dirimit*] de regionibus et locis ponit; de fluvio etiam Liv. XXII, 15. 4. *fontibus*] mira

est de his auctorum diversitas, quam excutere non juvat. Plinius IV, 24. l. 12. cum aliis recte ejus fontes in Germaniae jugis montis Abnobae ex adverso Rauraci Galliae oppidi multis ultra Alpes millibus ponit. *immania*] Codd. aliq. inserunt *spatia*, quod et textu recepit Titzius; sed rectius glossema habetur et expungitur. Indicatur h. longus immanisque tractus, quem Danubius decurrit et in quo plurimae gentes vel dirimit vel permeat, veluti Germaniam, Raetiam, Vindelicam, Noricum, Pannonias, Dalmatiam. *Danubius*] Antiquius nomen fuit *Μαρίας*. Prima *Danubii* mentio occurrit ap. Jul. Caes. d. B. G. 6, 6. Nomen derivante lingua Celtica, ut sit *dno flavii*, qui sunt *Erige* et *Breg* prope Donaueschingen, ubi h. nomen frequentare incipiunt. *fit*] i. e. dicitur. *Ister*] Gr. Ἰστρος. Latini c. adspiratione *Hister*. Dubium est, quo potissimum loco Danubius hoc nomen adsumat, et valde discrepant scriptores. Quidam censent, Germaniae tribuendum esse Danubium, exteris regionibus Istrum, sed ipse Mela infr. c. 5, 5. ad fontes ejus eum *Istrum* vocat. Hoc certum est, Danubium superiora, et Istrum inferiora vocari, et eum a Graecis frequentius *Istrum*, a Latinis *Danubium* dici: hinc audit binominis, v. c. ap. Ovid. ex Pont. I, 8, 11. *aliquot*] immo multis, nam Plin. IV, 24. l. 12. sexaginta, re-

jam, et eorum, qui in Nostrum mare decidunt, tantum Nilo minor, totidem, quot ille, ostiis, sed tribus tenuibus, reliquis navigabilibus, effluit. Ingenia cultusque gentium differunt. Effedones funera parentum laeti et victimis ac festo coitu familiarium celebrant. Corpora ipsa laniata, et caesis pecorum visceribus immista, epulando consumunt. Capita, ubi fabre expolivere, auro vincta pro poculis gerunt. Haec sunt apud eos ipsos pietatis ultima officia. Agathyrsi ora artusque pingunt: ut quique majoribus praestant, ita magis, vel minus: ceterum iisdem omnes notis, et sic ut ablui nequeant. Satarchae, auri argentique, maximarum pestium, ignari, vice rerum commercia exercent, atque ob saeva hiemis admodum adliduae, demersis in humum sedibus, specus aut subfossa habitant, totum bracati

centiores scriptores sexaginta et novem numerant. nostrum] igitur Pontus pars interni maris habetur. Maximum esse Nilum eique proximum Danubium, e Salustio refert etiam Gellius N. A. X, 7. in. cf. supr. I, 9, 1. totidem] igitur septem, at alii tria, alii quinque, alii sex memorant; plerique tamen septem, inde septemplex, septemgeminus, septenus vocatur. Per quinque ostia hodie cum impetu prorueri narrat Büsching Geog. Vol. I. P. 2. p. 1452.

§. 9. Effedones] de his supra dictum est. In describendis eorum moribus Mela sua sumit ex Herod. IV, 26. caesis] i. e. concisis. immista] Herod. l. c. ἐναιμίζαντες πάντα τὰ κρέα. epulando] hunc morem in Scythia Asiaticis valuisse, discimus ex Plutarch. orat. I. de fort. Alexand. p. 300. ed. Lips., quippe qui effecerit, ut mortuos sepelirent. fabre] Herod. l. c. τὴν κεφαλὴν φιλιώσαντες καὶ ἔκκαθύναντες. auro] Herod. l. c. κατὰ χρυσοῦς. cf. lib. IV, 65. pro poculis] de his nihil Herodotus, immo αὐτὸς ἀγάλματι χρῶνται; nisi forte ἀγάλμα de poculo intelligi debet. Eundem morem Celtis tribuit Sil. Ital. XIII, 482. At

Celtas vacui capitis circumdare gaudent Offa, nefas, auro ac menfis ea pocula servant.

§. 10. pingunt] de h. more v. I, 19, 10. Quidam id fieri putant ad arcendas muscas, vel ad corpus ornandum, vel terrorem hostibus incutiendum, v. Heyne, ad Virg. G. II, 115. et Boettiger im Teutsch. Merkur. 1792. P. VI, p. 140 sqq. ablui] alii hic de stigmatibus cogitant, etsi dissentit Heyne l. c. Apud Thraces τὸ ἱεῖνθαι εὐγυνεῖς fuisse narrat Herod. IV, 104. Satarchae] hic populus a Mela non omitti potuit, ideoque haec vera est lectio firmaturque Solino c. 20. l. 15. Satarchae usu auri argentique damnato in aeternum se a publica avaritia abdicarunt, qui haec e Mela hausit. pestium] sic Horat. III, od. 24, 49. summi materiam mali aurum argentumque vocat. vice rerum] i. e. permutatione mercium. saeva hiemis] i. e. saevam hiemem: sic Sallust. Jug. 37, 4. saevitia hiemis. demersis] apte profunditatem indicat. specus] similes aliorum populorum, praecipue praeursorum, sedes enarrat Cluver. in Sicil. ant. I, 2. p. 20. subfossa] i. e. antra vel natura vel labore

- 11 corpus, et, nisi qua vident, etiam ora vestiti. Tauri, Iphigeniae et Orestis adventu maxime memorati, immanes sunt moribus, immanemque famam habent, solere pro victimis advenas caedere. Basilidis ab Hercule et Echidna generis principia sunt, mores regii, arma tantum sagittae. Vagi Nomades pecorum pabula sequuntur, atque ut illa durant, ita diu statam sedem agunt. Colunt Georgi exercitumque agros. Axiacae, furari quid sit, ignorant: ideoque nec sua custodiunt, nec aliena contingunt. Interius habitantium ritus asperior, et incultior regio est. Bella caedesque amant: mosque bellantibus, cruorem ejus, quem primum interemerunt, ipsis e vulneribus ebibere. Ut quisque plures interemerit, ita apud eos habetur eximius: ceterum expertem esse caedis, inter opprobria vel maximum. Ne foedera quidem incruenta sunt; fauciant se, qui paciscuntur, exemptumque sanguinem, ubi permiscuere, degustant. Id putant mansurae fidei pignus certissimum. Inter epulas, quot quisque interfecerit, referre, laetissima

humano facta. *bracati*] impr. de omni corporis vestimento, nominativum de vestibus hirsutis et pellicibus, quibus populi ad septentrionem siti involuti erant. Sic Virg. G. III, 385. *Gens effrena vicum* — pecudum fulvis volatur corpora fetis, ubi Servius rhononas esse dicit, quae vox, teste Sallustio, vestem de pellicibus notat. Inprimis huc facit Lucan. I, 430. *et qui te laxis imitantur, Sarmata, braciis, Vangiones.*

§. 11. *Tauri*] supr. §. 3. *Taurici. adventu*] de Iphigenia v. impr. Euripid. Iphig. in Taur. v. 28 sqq. et de Oreste impr. Ovid. Trist. IV, 4, 69. *caedere*] Diod. Sic. IV, 44. *θύνει Ἀγρίμει· Ταυροπί· λω τὸν κατὰ Μένους ἔθνος*, et Herod. IV, 103. praeter naufragos maxime Graecos quoscumque captivos immolasse refert, modumque simul caedendi describit. *Basilidis*] Strab. VII, p. 212. l. 306. eos inter Istrum et Borysthenem ponit: quod si verum est, sedes mutarunt. Herod. IV, 20. de iis

haec refert: *Σκύθαι ἄριστοι — τοὺς ἄλλους νομίζοντας Σκύθας δούλους σφετέρους εἶναι*, unde liquet, quo sensu illis regii tribuantur mores. *Nomades*] Gr. *Νομάδες*, de quibus Herod. IV, 19. *οὗτοι ἐπαίροντες οὐδὲν οὔτε ἀρῶντες*, idemque eos c. 56. Basilidis vicinos facit: hinc habitasse videntur, ubi hodie *Tartaria minor*. *Georgi*] Herod. IV, 18. *Σκύθαι γεωργοί*, et c. 19. juxta Nomadas ponit et ultra Borysthenem versus orientem ad Panticapen. *Axiacae*] v. §. 7. Sic ap. Scythas nullum scelus furto gravius fuisse disceimus ex Justin. II, 2, 6.

§. 12. *cruorem*] idem de Odrysis narrat Ammian. XXVII, 4. *incruenta*] idem mos ap. Lydos, Medos, Armenios et Iberas obtinuit. Mela de Scythiis sua hausit ex Herod. IV, 70. qui refert, sanguinem ex inciso corpore emanantem vino admixtum et eo arma intincta fuisse. cf. Lipsius ad Tacit. Annal. XII, c. 47. Conjuratio Catilinaria hoc ritu sancite

et frequentissima mentio: binisque poculis, qui plurimos retulere, perpotant. Is inter jocantes honos praecipuus est. Pocula, ut Efedones parentum, ita inimicissimorum capitibus expoliunt. Apud Anthropophagos ipsae etiam epulae visceribus humanis adparantur. Geloni hostium cutibus equos seque velant, illos reliquos corporis, se caput. Melanchlaenis atra vestis, et ex ea nomen: Neuris statum singulis tempus est, quo, si velint, in lupos, iterumque in eos, qui fuere, mutantur. Mars omnium Deus; ei pro simulacris enses et cinctoria dedicant, hominesque pro vi-

est. v. Sallust. Cat. 22. 1. *mentio*] de Nigris populis idem narrat Römer in Nachrichten v. Guinea p. 200. *binis*] Herod. IV, 66. ἑσοὶ δὲ αὐτῶν καὶ κάρτα πολλοὺς ἄνδρας ἀναιρηκότες ὕψει, οὗτοι δὲ σύνδου κύλικας ἔχοντες πίνουσιν ὁμοῦ; qui neminem interemisset, ex eo scypho, qui die quodam festo circumferebatur, bibere vetabatur. *inimicissimorum*] ex Herod. IV, 65. αὐτὰς κεφαλὰς οὗτοι πάντων, ἀλλὰ τῶν ἔχθρων ποιοῦνται τοιαῦτα. Idem confirmant alii de Scythia, et idem hodie facere Nigritae et Tibetani dicuntur.

§. 13. *humanis*] Herod. IV, 107. solis Melanchlaenis τὸ ἀνδρὶ πεφασγὲν tribuit; cum Mela consentit Plinius et Solinus. Nostri Anthropophagi in agri Smolenscenfis et Vitepcensis tractibus egisse putantur. *Geloni*] Gr. γελωνοί. A Gelono, Herculis filio, originem et nomen derivant, habent vagas sedes ex migrationibus ortas: habitasse videntur in Tataria minori vel in Ukrania. *velant*] Herod. IV, 60. de Scythia in universum: πολλοὶ ἔλουσι ἄνδρας (ἔχθρους) ἐλδίσσαντες καὶ διατείναντες ἐπὶ ζώων, ἐπ' ἵππων περιδέραι. De Gelonis cum Mela facit Solinus. Habebant vero loricas plumatas, quae simul equum equitumque tegerent, uti Parthi, v. Justin. XLI, c. 2. *Melanchlaenis*] Supr. I, c. 19, 14. in Asia commemoravit. Herod. IV, 20.

ultra Basilidas ad Boream ponit et Scylax eos pariter Gelonis finitimos facit. *nomen*] ex Herod. IV, 107. ἑλκῆτα μέλανα φοροῦσι πάντες, ἐπ' αὐτῇ καὶ τῆς ἐπινυμίας ἔχουσι, *statum*] i. e. statutum; Herod. IV, 105. dicit ἔτεος ἑκατοῦ ἡμῶν καὶ ἡμῶν ἐλίκας. in eos, qui] est hominis periphrasis. *mutantur*] iam Herodotus et Plinius habuere pro fabula et VV. DD. offenderunt, ejus originem repetendam esse ex morbo et melancholiae specie, medicis dicta *Lupina* (λυσάνθησις), quae correpti per sylvas vagari et lupinos ululatus edere dicuntur. cf. Boettiger in Sprengel Gesch. d. Medicin, Beitr. Vol. I. P. 2. N. 1, qui hujus morbi vestigia in mythologia gr. indagavit: De Laplandis aliisque hodie familia adfert Iselin Geschichte d. Menschh. T. I. p. 167. ed. 5. *Mars*] Herod. IV, 59. ἀγάλματα καὶ βαμμοὺς καὶ ἄλλους οὐ νομίζουσι ποιεῖν πλὴν Ἀρηί. Hunc autem Scythiarum Thracumque Deum maxime ferri constat. *cinctoria*] haec vox, quae h. l. in Mss. variatur, a quibusdam in dubium vocatur, quia Herod. IV, 62. ἐκινῶντων εἰδῶς tantum habet, qui sit Martis simulacrum; aliunde igitur Mela hanc vocem depromsit, et de zona vel omnino de vestimentis bellicis cogitari debet. *hominesque*] censuram quemque ex hostibus captivis immolasse tradit Herod. IV, 59.

14ctimis feriunt. Terrae late patent; et, ob excedentia ripas suas plerumque flumina, nusquam non ad pabula fertiles: alicubi usque eo steriles ad cetera, ut, qui habitant, lignorum egentes, ignes ossibus alant.

C A P. II.

T H R A C I A.

1 His Thracia proxima est, eaque a Pontici lateris fronte usque in Illyrios penitus immissa, qua latera agit, Istro pelagoque contingitur. Regio nec caelo laeta, nec solo; et, nisi qua mari propior est, infecunda, frigida, eorumque, quae feruntur, maligne admodum patiens, raro usquam pomiferam arborem, vitem frequentius tolerat: sed nec ejus quidem fructus maturat ac mitigat, nisi ubi frigora objectu frondium cultores arcuere. Viros benignius alit; non ad speciem tamen; nam et illis asper atque indecens

§. 14. ad cetera] i. e. ceteram. ossibus] Herod. IV, 61. τῆς γῆς τῆς Σκυθικῆς αἰῶνος ἀξύλους λούσης ὡδὲ εἴη ἐκ τῆν ἔψγειν τῶν κρεῶν λεύονται. Scythiam autem, praeter Hylaeam, ἄξυλον fuisse confirmat Herod. IV, 19.

C A P. II.

§. 1. Thracia] Gr. Θράκη, inde gentilia Θράξ, Θράκιος et Θρηάκιος; ap. Latinos Thrax, Thracius et Threicius. Olim dicta Πέρκη; nomen derivant ab Ἀρκῆ. Ipsa regio latissime patuit, et populum Herod. V, 3. πάντων ἀνθρώπων ἔθνος μέγιστον vocat et ex 22. gentibus coaluisse refert Strabo. Pertinebat a Ponto ad Aegaeum et Mela, dum ad Illyricum extendit, utramque Mysiam complectitur, quam alii distinguunt. Poetae Thraciae nomen ad alias quoque terras trahunt. v. Heyne ad Virgil. Aen. XI, 659. Primi, qui hanc terram invaderent, fuisse Teucris et Myfi; post Trojae excidium Graeci colonias in eam deduxerunt; libertatem ademerunt Darius et Xerxes, Persisque expulsi

Odrysarum imperium exortum, post debilitatum a Triballis, cum Philippi et Alexandri M. armis, denique Romani cum Macedonia subegerunt et Moesiam ab ea separarunt. immissa] i. e. longe longeque provecta. Istro] hic finit a septentrione, ab ortu Pontus et Propontis, a meridie mare Aegaeum. Totum tractum Mela I, 3, 4. descripsit. coelo] est enim εὐχέλμερος et ventorum, inprimis Boreae, οὐκ ἐτήριον. nisi qua] ibi nempe per colonos fertilior facta est. frigida] Hoc frigus deplo- rat Ovidius ex Pont. IV, 7, 8. Trist. III, 10, 24., qui et vinum ibi coagulare refert. maligne] i. e. parce, tenuiter. vitem] inde Graecis ἔθνος vocatur, quod tamen de litorali tantum tractu intelligi debet, ubi generosissima vina, Maroneum et Biblinum, nascebantur. Sic ap. Homer. II. IX, 72. quotidie naves ex Thracia vinum ad Agamemnonem vehabant, et Thracum vinolentia satis nota est. objectu frondium] i. e. objectis frondibus, quibus frigus arceretur. species] i. e.

corporum habitus est: ceterum ad ferociam et numerum, ut multi immittesque sint, maxime ferax. Paucos amnes, qui in pelagus evadunt, verum celeberrimos, Hebrum, et Neston, et Strymona emittit. Montes interior adtolliit, Haemon, et Rhodopen, et Orbelon, sacris Liberi patris, et coetu Maenadum, Orpheo primum initiante, celebratos. E quis Haemos in tantum altitudinis abit, ut Euxinum et Hadriam ex summo vertice ostendat. Una gens,

externa pulchritudo, decor. *ferociam*] ob belli studium et amorem. Uti enim Scythia, ita et Thracibus Mars colebatur; hinc eos Eurip. in Hecub. v. 1090. Ἀγὲ κατόχεν γλῶσς vocat et ipsa terra *Mavortia* a Virg. Aen. III, 13. dicitur.

§. 2. *Hebrum*] Gr. Ἑβρος vel Ἑβρος sine aspiratione. Oritur e Scombroy et excipit flumina Bargum, Suemum, Agriauem, Tonum, et duobus ostiis juxta urbem Aeon in mare influit. Inclaruit, quod Orpheus a Maenadibus dilacerati caput et lyram exsepisse fertur. Ovid. Met. XI, 50 sq. Virg. Georg. IV, 523 sq. Hodie vocatur *Maritza*. *Neston*] Gr. Νῆσος, alii Nessus; scriptura maxime variat. Ex Scombroy eum deducunt, et Macedoniae et Thraciae terminum faciunt, Philippi nempe et Alexandri M. temporibus: excurrit in mare Aegaeum et hodie *Carasa Mestro* adpellatur. *Strymona*] Gr. Στρυμὼν. Nomen accepit a Strymone, Thraciae rege. Oritur in Haemo, et, priusquam cursum dirigit, in septem lacus funditur et prope Amphipolim in mare effluit. Navigabilem antea Hercules injectis laevis vadis reddidisse fertur ab Apollod. II, 5, 10. Notae sunt *Strymoniae grues*, quae inde *Thracum aves* vocantur a Juven. XIII, 167. Hodiernum nomen est *Strymon* vel *Strymona*. *adtolliit*] i. e. habet. *Haemon*] Gr. Αἷμος. Late extenditur per Thraciam et in

Pontum procurrit; fluvios alii quot gignit, quos nominat Herod. IV, 49. A frigore vocatur *χιονώδης*, *glacialis*. Hodie a plebisque *Cadena del Mondo*, ab aliis vero *Eminesh dag* vel *Tschen-gio* nominatur. *Rhodope*] Gr. Ροδόπη. Initium sumit a mari Hadriatico et latus Thraciae simul constituit. Plinius IV, 17. l. 10. eum cum Orbelo in Macedonia memorat, sed plerique Thraciae assignant. H. vocatur *Valiza*, *Czernaniwert*. *Orbelon*] Gr. Ὀρβελος. Alii et hunc in Macedonia ponunt; alium cognominem montem prope Philippos fuisse ex Arrian. d. exp. Al. I, 1, 6. colligunt. Hodie vel *Karopnitz* vel *Monte Argentaro* adpellatur. *sacris*] adpellantur ἑγγία, dies sacri festique Baccho, de quorum origine v. Palaeph. c. 34. *Liberi*] i. e. Bacchi, gr. Βακίου, quem Thracēs *Sabazium* vocarunt, et *Pater* solemnī usu vocatur. cf. Intpp. ad Virg. Georg. II, 4. *Orpheo*] v. Fischer. ad Palaeph. c. 34. Inde vocatur *vates Threicius*, *Rhodopetas*, *Odrysius*, *Bistonius*. *altitudinis*] i. e. s. quibus. *altitudinis*] eum Mela facit Polybius, sed Strab. VII, p. 216. l. 313. propter circumscriptos oculorum terminos fieri posse negat. Ita verò multorum montium excelsum vividiū declarare solent. *Hadriam*] i. e. mare Hadriaticum, ut aliquoties, v. c. inf. c. 3, 4, 10, 13. et praeter poetas et ap. Senec. ep. 90. Graeci sic masculino

Thracēs, habitant, aliis aliisque praediti et nominibus, et moribus. Quidam feri sunt et ad mortem paratissimi, Getae utique. Id varia opinio perficit; alii redituras putant animas obeuntium: alii, etsi non redeant, non exstingui tamen, sed ad beatiora transire: alii, emori quidem, sed id melius esse, quam vivere. Itaque lugentur apud quosdam puerperia, natique deflentur; funera contra festa sunt, et, veluti sacra, cantu lusuque celebrantur. Ne feminis quidem segnis est animus. Super mortuorum virorum corpora interfici simulque sepeliri, votum eximium habent: et quia plures simul singulis nuptae sunt, cuius id sit decus, apud iudicatuos magno certamine adfectant. Moribus datur, estque maxime laetum, cum in hoc contenditur, vincere. Moerent aliae vocibus, et cum acerbissimis plancti-

genere efferunt, v. c. Polyb. II, 16. ostendat] inverse pro: ut prospectari possunt.

§. 3. nominibus] Herod. V, 3. *ὀνόματα δὲ πολλὰ ἔχουσιν κατὰ χώρας ἄνθρωποι*, eosque populos magno numero recenset Plin. IV, 18. f. 11. ad mortem] Solinus c. 16. f. 10. *Thracibus barbaris inest contemptus vitae et ex quadam naturalis sapientiae disciplina concordant omnes ad voluntarium interitum*. Idem narratur de Hispanis, Germanis aliisque populis. *Getae*] Gr. *Γεταί*. Vocantur ab Herod. IV, 93. *Thracum ἀνδριότατοι καὶ διμασιότατοι*. alii eos Scytharum populum faciunt: cum Herodoto consentit Strabo, Ponunt eos cum Mysia ad Istru ripas, quanquam vagi cis et trans eum migrarunt, auctore Strab. VII, p. 211. f. 305. Igitur eorum sedes complexa est partem Bulgariae seu fere Sangiacum Silistriensem. Multi eodem esse putant, qui posthac *Gothi* dicti sunt, nec temere, etsi alii dissentiunt. *utique*] i. e. maxime, praecipue. *exstingui*] Hinc Herod. IV, 3. V, 4. eos *ἀναψίζοντας* vocat. Hanc de animorum immortalitate doctrinam a Zamolxi, discipulo Pythagorae, Thracas accepisse, quidam tra-

dunt. *beatiora*] explicat Herod. IV, 94. *ἵναί τὸν ἀπολλόμενον παρὰ Ζάμολξιν δαίμονα*. *melius*] de Trausis, Thraciae populo, id affirmat Herod. V, 4. *lugentur*] Herod. l. c. *τὸν γινόμενον περιζόμενοι, εἰ προσήκοντες ὀλοφύρονται, — τὸν ἀπογόμενον παίζοντες τε καὶ ἠδόμενοι ἢ κρύπτουσι*. Idem narratur de aliis populis, v. c. de Philippinarum incolis Sprengel in Beytr. z. Völker- u. Länderkunde T. II. p. 83.

§. 4. *segnis*] i. e. ad mortem tardus. *interfici*] fundus huius narrationis est Herod. IV, 5. quem Mela sequitur. Idem de veterum Indorum uxoribus narrat Cicero Q. Tusc. V, 27. et de hodiernis Niebuhr Reisebeschr. n. Arab. Vol. II. p. 25. Usitatus equos animaliaque cum mortuo in rogam conjiciebant. *plures*] harum polygamiam adfirmat Herod. l. c., et inde vocatur *φιλογύναιος*. *certamine*] hinc Propert. III, 11, 19. *certum n. leti moribus datur*] h. e. iudices sententiam ferunt non formositatis, sed morum ratione habita; sic vero *mores* de bonis moribus aliquoties usurpatur. v. Burmann ad Ovid. Trist. V, 6, 45. *in hoc*] i. e. propter hoc,

bus efferunt. At quibus consolari eas animus est, arma opesque ad rogos deferunt; paratique (ut dicunt) cum fato jacentis, si detur in manus, vel pacisci, vel decernere, ubi nec pugnae, nec pecuniae locus sit, manent dominas proci. Nupturae virgines non a parentibus viris traduntur, sed publice aut locantur ducendae, aut veneunt. Utrum fiat, ex specie et moribus causa est. Probae formosaeque in pretio sunt: ceteras qui habeant, mercede quaeruntur. Vini usus quibusdam ignotus est: opulentibus tamen ubi super ignes, quos circumfident, quaedam semina ingesta sunt, similis ebrietati hilaritas ex nidore contingit. In li-
toribus Istro proxima est Istropolis; deinde a Milesijs deduc-
ta Callatis; tum Tomoe, et portus Caria, et Tirisitis pro-

5

de rebus. alius] i. e. ceteras, ut passim, v. Cicero ad Divers. VII, 2. Ovid. Fast. V, 10. cum fato] i. e. genio, daemone mortui. si detur] i. e. si liberum sit, manent proci] Pinitianus et Olivarius h. obscura verba correxerunt: moerendo minus profici, quam emendationem Titius l. c. p. 213. intextum recepit. Nos sine Mistorum auctoritate nil tentamus, etsi ipsam orationem hujus periodi hincam esse non negamus. Latet vitium. dominas] i. e. amasias, uxores. veneunt] consentit Xenoph. de Cyr. Exp. VII, 2. f. ubi Seuthes, Thracum rex: *οἱ δὲ καὶ οἱ θυγάτηρ, ἀνέστησαν ὁμοῦν νόμον*. Hodie idem de Lapponibus Finmarchiae, de Buccariensibus traditur. semina] videntur fuisse fructus quarundam arborum vel herbarum odoriferarum, ex quorum suffitu hilaritatem et ebrietatem consequerantur, v. Herod. I, 202. Similes potus et cibi, qui ebrietatem inferant, ap. recentiores populos occurrunt. v. Pallas Reisen T. III. p. 180. 275. nidor] i. e. suffitus et odor, *ἴσχυς*. §. 5. Istropolis] Gr. *Ἴστρος* et sic constanter. Istros habet et Eutrop. VI, 10. f. 8. Incola *Ἴστρος* f. *Ἴστρος*. Nomen accepit a fluvio, Istro, originem a Milesijs,

hinc *Ἰστροί* *Ἰστροί*, olim potentissima urbs. Hodiernum nomen varie profertur, prout ejus situm constituunt. Callatis] ita rectius scribitur, quem Calatis. Alii Heracleotarum, alii Megarensium coloniam faciunt; cum Mela facit Plin. IV, 18. f. 11. In hodierno nomine varietur, alii *Πανδάλαι*, alii *Κίλια* adferunt. Ceterum Mela oppidorum ordinem hic turbat, quae sic poni debbant: Istropolis, Tomi, Callatis, Tomoe] Gr. *Ἴστρος*, etsi varie effertur. Incola *Ἴστρος*, Tomitae et Tomitanas. Nomen deducunt a dissectione (*τομή*) Absyrti a Medea, illius sorore, facta (Ovid. Trist. III, 9, 6.), alii a Tomo, conditore: quod nomen Milesii coloni servarunt, teste Ovidio, ejus exilio maxime inclaruit. Intervallum a Callati faciunt 200 stadia. Quod hodie nomen successerit, auctores discrepant. confer inpr. Sulzer in Gesch. d. Transalpinischen Daciens T. I. p. 449, qui ibi ponit, ubi h. *Tultscha*; alii ostendunt, ubi hodie *Tomiswar*. A Danubio paullo remotius fuisse, ex vet. scriptis locis recte colligitur, et Strabo 750. stadia i. e. 23. circiter millia German. remonet. Caria] Portus ipse *Καρία λιμήν* vocabatur, sed regio

montorium: quod praetervectos alter Ponti angulus accipit, adversus Phasiaco, et, nisi amplior foret, similis. Fuit hic Bizone; motu terrae intercidit. Est portus Crunos: urbes, Dionysopolis, Odeffos, Mesembria, Anchialos; et intimo in sinu, atque ubi Pontus alterum sui flexum angulo fuit magno, Apollonia. Recta dehinc ora, nisi quod media ferme in promontorium, quod Thyniam vocant, exit, et incurvis contra se litoribus obtenditur, urbesque sustinet Halmydeffon, et Phileas, et Phinopolim. Hact-

circumfita Caria. *Triflitis*] Gr. Τριφλίς f. Τριφλία ἄκρα, a portu Caria removetur 120. stadiis i. e. 16. M. P. Bizone] Gr. Βιζών, cujus fatum Strab. VII. p. 220. l. 319. attingit: ἥ ἐκτετατὴν πολλὸν μέρος ἐπὶ νεοσμῶν; hinc ibi alii χῆρον λεγόμενον commemorant. *Crunos* — *Dionysopolis*] haec urbs dicta est antea *Κρούνας*, διὰ τὰς τῶν Ἰγγυρ ὑδάτων ἐκρούσεως, postea *Matiopolis* (etsi de hoc nomine dubitatur) et cum Bacchi statua ex mari eo adpulsae esset, *Dionysopolis*: hinc caput Bacchi numi ostendunt. Postea nomen *Crunos* mansit portui, qui h. esse videtur ad urbem *Varna*, et urbs *Dionysopolis* dicebatur, h. *Dionysopolis*. *Odeffos*] Gr. Ὀδησσός, incolae Ὀδησσιῶτες. Conditores fuerunt Milesii sub Aftyage Mediae rege; inclaruit natalibus Heraclidis, et Demetrii historicorum. Quidam *Varna* hodie esse putant. *Mesembria*] Gr. Μεσημβρία vel Μεσημβρία. Nomen alii deducunt a *Melso*, ut proprie adpellata fuerit *Mesembria*, quasi *Melisi* urbs, nam *Bria* in lingua Thracica notat urbem; alii a *Mene* conditam: et ab initio *Mesembria* vocatam esse scribunt. Megarensum coloniam facit Strab. VII. p. 221. l. 319. *H. Missavia* vocari scribit Büsching Vol. I. P. II. p. 1766. *Anchialos*] in nomine aequae ac situ consentiunt c. Nostris auctores; Strabo tantum l. c. vocat *Anchialen*, quae fuit urbs Ciliciae. Olim ibi *Mes-*

sa fiterat (Plin. IV. 18. f. 11.), post dicta est *Ulpia* f. *Ulpiana* a Traiano. A Mesembria distabat 70. stadiis, ab Apollonia 128. *H. Akela*. *Apollonia*] Gr. Ἀπολλωνία. *Apollinis* urbem dilerte vocat Ovid. Trist. I. 18. 35. et Strabo VII. p. 220. l. 319. templum hujus Dei, in eoque statuam colossalem, Callamidis opus, memorat, quam inde ereptam Lucullus in Capitolio erexit, cum ipsam urbem evertisset, teste Eutrop. VI. 10. f. 8. Existunt cognomines urbes 32. vel 33., quae omnes ab Apollinis cultu nomen traxerunt. Conditores hujus faciunt Milesios. De situ ejus conveniunt auctores, sed de sede et area ejus disputatur, quoniam alii eam in insula ponunt, alii maritimam tantum faciunt. Hodie in ruinis fere jacet et *Sizeboli* esse putatur. *Thyniam*] Gr. Θυνίαις ἄκρα, alii χῆρον, alii ἀκτὴν hujus nominis memorant. *H. Capo Thinno*. *incurvis*] sc. ita ut figura ejus concavali, ut est sinuum et promontiorum. *Halmydeffon*] alii *Salmydeffon*, solenni literarum commutatione dicunt. Cum *Mela* oppidum vocat Plin. IV. 18. f. 11. et Apollod. I. 9. 21. qui ibi *Phinea* habitasse scribit; alii χῆρον vel ἀγιάλον dicunt. Situs ab auctoribus, inpr. poetis et mythographis, turbatur; plerique tamen in sinistra parte Ponti eam ostendunt. Hod. ibi *Stagnora*, etsi Tournefort Voyage du Levant

mus Pontus. Deinde est Bosphorus et Propontis: in Bosporo, Byzantium: in Propontide, Selymbria, Perinthus, Bithynis: amnesque, qui interfluunt, Erginos et Athyras: tum Rhæso reguata quondam pars Thraciæ, et Bisanthe Samiorum, et ingens aliquando Cypselæ: post locus, quem Graei Μακρόν τεῖχος adpellant, et in radicem magnæ pæne

T. II. p. 435. ibi h. *Belgrade* ponit ultra *Mauromolo*; ubi fortasse olim *Phinopolis* fuit. *Phileas*] Varie scribitur et notatur; in recentiorum tabulis hic adparet *Filea*. Noster diserte urbem facit, alii *χέραν* vel *ἄκραν*. *Phinopolis*] eam memorant etiam Strab. VII. p. 221. f. 319. et Plinius l. c.; qui tamen eam juxta Bosphorum ponit. An fuerit Phinei, Argonautas excipientis, aula, dubitatur, quia sic Iason Cyaneas prægrefus fuisset neque ipsi Phinei consilium opus esset. Hinc Tournefort l. c. p. 434. Phinei aulam ad Bosphori in Europæ parte ponit, ubi h. *Mauromolo*. Quæ amen difficultas ut removeatur, esset duplex *Phinopolis* consilii.

§. 6. *Bosphorus*] v. ad I. 19, 2. *Propontis*] v. ibidem §. 5. *Byzantium*] Olim *Lygos*, post Byzantium a Byza, conditore. Conditores præterea feruntur Athenienses, Megareses, Milesii, Partiani, qui sine dubio diversis temporibus colonos eo miserunt. ab Severo et Antonio dicta est *Antonia*, sub Constantino M. *Anusa*, sed deinde *Constantinopolis* nomine inclauit, ita ut Nova Roma diceretur. De situ, natura, commoditate ejus plura da: Polyb. IV, 38 sqq. Hodie ab Arabibus *Cosithanthinah*, a Turcis *ambol*, a Graecis h. *πέλις*, alias Igo *Constantinopolis* vocatur. *Selymbria*] Etiam *Selybria*, et ci- *Selymbrianus*. Conditores fant Megareses. H. *Selyvrea*. *inthus*] Gr. *πύργος*, unde Petrii. Olim dicta est *Mygdo-*

nia, post *Heraclea*, quia Herculelem *κτίσιν* ejus ferunt et inde conjuncto *Heraclea Perinthus* ap. Ammian. XXII, 2. De ejus situ Diodor. Sic. XVI, 76. in. *καίται παρά θάλασσαν ἐπὶ τινος αὐχένος ὑψηλοῦ χερσονήσου*. In hod. nomine variant, alii *Pantiro*, alii *Heraclea*, quod verius videtur. *Bithynis*] Ignota plane urbs, neque tamen ideo necesse est, ab ordine librorum recedere, cum et urbs et flumen hoc nomine esse potuerit. *Erginos* — *Athyras*] utrumque fluvium memorat et Plin. IV, 18. f. 11. sed priorem Hellesponto facit viciniorem. *Rhæso*] auxilium tulit Trojanis et a Diomede occisus est, v. Homer. II. X, 394. hinc *Thracius* ab Ovid. Am. I, 9, 23. et Thracia a Virgil. G. IV, 462. *Rhæsi Marortia tellus* vocatur. *regnata*] Graeca h. constructione in prosaïcis occurrit ap. Plin. VI, 23. f. 20. ap. poetas nil frequentius. *Bisanthe*] gr. *Βισάνθη*. Samiorum coloniam facit etiam Stephanus, et in Propontide collocat Ptolemaeus et Plinius, et Xenoph. d. Cyri Exp. VII, 2. f. *καλλίτερον χωρίον τῶν ἐπὶ θάλαττῃ* vocat. H. *Modosio* ad mare di Marmora. *Cypselæ*] alii *Cypsella*. Servius ad Virg. Aen. I, 317. cum Strabonis Epitomatore ad Hebrum pontis et Ptolemaeus III, 11. mediterraneis adscribit: quare hic institutum cursum deseruit Mela. In castellis recenset Liv. XXXI, 16, 5. Fuerunt quatuor ejus nominis oppida. H. quidam *Ipsala* vocant. *Μακρόν τεῖχος*] est murus ad muniendum isthmum instructus, de quo Plin. IV, 18.

- 7 insulae sedens *Lyfimachia*. Terra quae sequitur, nusquam lata, atque hic artificissima inter Hellespontum Aegaeumque procurrit. *Angustias Isthmon*; frontem ejus *Mastusiam*; totam *Chersonesum* adpellant: ob multa memorabilem.

f. 11. a *Propontide* ad *Melanem* sinum inter duo maria porrectus murus procurrentem excludit *Chersonesum*. Auctorem hujus in *Chersonesi* isthmo munimenti *Miltiadem* indicat *Herod.* VI, 36. post etiam munierunt *Pericles* et *Dercyllidas*. Alii hunc murum inter *Bisanthen* et *Pactyam* ponunt. Ceterum similia *μυνηματῶν*, munimenti causa exstructa, et alibi memorantur, v. c. *Megarensum* ap. *Thucyd.* IV, 109. *Argivorum* ap. *Diod. Sic.* XII, 81. *Peloponnesiorum* contra *Xerxem* ap. eund. XI, 16. *radicem*] v. ad II, 1, 5. *Lyfimachia*] Gr. *Λυσιμάχεια*. Condita est a *Lyimacho*, *Thraciae* rege, post annos 22 terrae motu everfa (v. *Iustin.* XVII, 1.), sed iterum resecta. Ejus litum indicat *Mela* et *Appian.* d. bell. civ. IV, 88. eam et *Cardiam* portas quasi *Chersonesi* vocat; quae quidem opportunitas satis comprobata est in bello *Antiochi*. Hodie *Hexamili* esse creditur.

[§. 7. hic] juxta *Lyfimachiam*, ubi etiam *Plin.* IV, 18. f. 11. *Isthmon* ponit. *Hellespontus*] Gr. *Ἑλλήσποντος*, inde *Hellespontius*, *Hellesponticus*, *Hellespontiacus*. Origo nominis in vulgus nota: hinc variae appellationes fluunt, quae in Lexicis prostant. Ab adjacentibus duabus urbibus, *Abydo* et *Sesto*, *Abydena* aqua et *Sestiaci* sinus adpellantur. Varie sumitur vel de freto inter *Sestum* et *Abydum*, vel de tota *Propontide* aut ejus parte intra *Perinthum*, vel denique de adjecta maris *Aegaei* parte, ut tradit *Eustath.* ad *Dionys.* *Perieg.* v. 142. Antiquissimis temporibus pro fluvio habitum fuisse quidam conjiciunt

ex *Homer.* II, II, 845. Hic de freto, quod *Thraciam* a *Troade* dividit, capiendum est, idque *Mela* incipit prope *Lyfimachiam* ad *Eleum*, alii ad *Abydum* et *Sestum*; certe ibi angustissimum est fretum 7. *Stadiorum*. Per *Hellespontum* erupisse *Pontum Euxinum*, vetus fama tulit, v. *Strab.* I, p. 34. f. 49. Varia hodie nomina gerit, in quibus *Golfo* f. *Stratto* di *Gallipoli* et di *Dardanelli*; a *Turcis* vocatur *Stambul* *Denghiz*. *Aegaeumque*] cum ex *Caria* secundum litora lectorem, ducens nusquam hoc mare memorarit, etsi idem sit aequor, adparet, *Melam* in litore *Asiatico* mare *Aegaeum* non agnovisse. Nunc primum ejus meminit, quia illud post *Hellespontum* per litus *Europae* praeter *Thraciam* et *Macedoniam* procedit. Sic unice in generali *Europae* descriptione *supr.* I, 3, §. 3. ejus mentionem facit. *angustias*] 30. vel 40. *Stadiorum*. *Plin.* IV, 18. f. 11. ita: *angustias*, inquit, unde procedit. (*Peloponnesus*) *Isthmos* adpellatur. *Mastusiam*] *Plinius* c. I. cum aliis promontorium *Sigeo* adversum vocat: quare etiam h. l. frontem de promontorio interpretari voluerunt. Sed parum recte: nam *frons* latiore tractum notat et eum quidem, quem latera regionis diversa efficiunt. *Plinius* igitur a *Mela* aliquantum hic discedit, fortassis quia vocem *frons* male cepisset de ora *Hellesponti* proxime ab *Isthmo* vel *Eleuntis* promontorium putasset. *totam*] nempe terram, quae inter *Hellespontum* et *Aegaeum* mare procurrit. *Chersonesum*] Gr. *Χερσόνησος* f. *Χερσονήσος*. Etsi plures sunt *Chersonesi*, ut *Taurica*,

Est in ea flumen Aegos, naufragio classis Atticae insigne. Est et Abydos objacens Sestos, Leandri amore pernobilis. Est et regio, in qua Persarum exercitus divisas spatio pelagoque terras, ausus pontibus jungere. (mirum atque ingens facinus!) ex Asia in Graeciam pedes et non navigata maria transgressus est. Sunt Protefilai ossa, consecrata delubro. Est et portus Coelos, Atheniensibus et Laedæmoniis navali acie decernentibus, Laconicae classis

Cimbrica, tamen haec absolute et simpliciter sic adpellari solet, passim etiam a Thracia, vel mari vicino notatur. H. partem satrapiae Gallipoli facit. *Aegos*] Graeci fere semper plurali numero Αἰγός ποταμός efferunt, sed Latini singulari, v. c. Corn. Nep. VI, 1, 4. Plin. II, 59. f. 58. et alibi. Stephanus urbem Hellesponti facit, ut alii, v. Cellar. in Geogr. ant. II, 15. f. 37. civis Αἰγιοποταμίτης. Ad mare sitam fuisse docent ea, quae passim narrantur de navium transitu vel statione contra Lampsaenum, uti diserte ponit Xenoph. in Hist. gr. II, 1, 20. II. *Kara Ova Su. naufragio*] Lyfander nimirum ibi classis Atticae, superavit; quare parum recte Mela naufragium vocat; sed v. ad Nepot. Themist. 7. 5. *Sestos*] Gr. Σητός, utroque genere; inde Σήτιος, et passim *Sesjiacus*. Chersonesi urbem vocat Herod. IV, 143. obpositam Abydo, a qua 50. ferme stadiis distabat, teste Strab. XIII, p. 406. f. 591. nempe navigationis cursu, qui non recta procedebat: alias enim 7. stadiis. Hodie intercidit, est quidam locum *Zemenio* adpellant. In exitu Bospori Turci castellum aliquod vocant *Khes-Kalasi* h. e. castellum virginis et Europaei vulgo *turrim Leandri, amore*] hujus amoris, ex Musaei, et Ovidii carminibus satis noti, historiam etiam numi celebrant,

regio] ad Sestum ponit Strab. XIII, p. 406. f. 591. locum nomine, Ἀποβάθρα, καὶ ὅν ἰσχυρὰ ἡ ἐχθρὰ. [*spatio pelagoque*] explica per Hendiadin pro *spatio pelago*, ut lib. III, 5. in. *hiemes* et *rigor* pro rigidae hiemes. *terras*] Asiam et Europam. *jungere*] Graeci dicunt γεφυροῦν, ζευγνύναι. Potest comparari rei descriptio ap. Lucet. III, 1042. *mirum*] extollit et Cicero de Fin. II, 34. *pedes*] opponitur navigatio, ut saepe, v. Drakenb. ad Liv. XXXVII, 53, 15. *navigata*] ita ap. Tacit. de Germ. c. 34, 2. *lacus classibus navigati*, et similia exempla dederunt Heinsius et Burman. ad Ovid. Fast. I, 122. *transgressus est*] refer ad pontes; ut ad vocem *pedes*. *Protefilai*] primus ferebatur ex iis, qui cum Agamemnone contra Trojam protecti erant, pedem in Asia posuisse, unde et etiam Alexander M. in tumultu sacrificavit. Herod. IX, 116. προτείλει τὰς φετας καὶ τίμενος περὶ αὐτὸν, et VII, 33. f. ubi vocat ἱερὸν. *Serpulcrum* etiam adpellat Plin. XVI, 88. f. 44. Solinus male in Sigeo locat; Arrian. d. exp. Al. I, 11, 8. diserte in urbe Elaeunte ponit; Mela quasi in aperto campo, sine dubio in urbis vicinia. *Coelos*] A Plinio IV, 18. f. 11. etiam *Portus Coelos* memoratur, et IV, 23. f. 12. *Chersonesi portus* dicitur. Nomen sine dubio nactus est ex loci forma; urbem facit,

- 8 signatus excidio. Est Cynos fœma, tumulus Hecubae, sive ex figura canis, in quam conversa traditur, sive ex fortuna, in quam deciderat, humili nomine accepto. Est Madytos: est Eleus, quae fuit Hellespontum. Aegaeum statim pelagus vaste longum litus impellit, submotasque terras hinc ad promontorium, quod Sunium vocatur, magno ambitu mollique circumagat: Ejus tractum legentibus praevectisque Mastusiam, sinus intrandus est, qui alterum Cheronefi latus adluens, jugo facie vallis includitur, et ex flu-

Prolemaeus eamque non longe a Sesto ponit. *excidio*] Proprie proelium commissum est prope Sestum (v. Justin. V. 4, 1.); sed cum ante Alcibiadis adventum Athenienses hunc vincerent, nunc vincerentur (Xenoph. Hist. Gr. I, 1, 5.); nec in uno semper loco pugnatum esse videatur, nihil obstat, quo minus ad Coelon portum primum victoria consecuta sit. Utrum tamen Mela hoc proelium intelligat, dubitant alii et ad pugnam navalem juxta Abydum Thrasyllo et Thrasybuli ducibus commissam (v. Thucyd. VIII, c. 104 sqq.) referunt. *signatus*] i. e. nobilitatis, illustis factus. *Cynos fœma*] Gr. κυνὸς σῆμα, h. e. *χῆμα*, *τύμβος*, terra in loco sepulchri adgesta, tumulus; et sic a Strabone explicatur *Ἑκάβης τάφος* et Euripid. in Hecub. v. 1271. cum antea in canem eam conversum iri dixisset, subjicit: *τύμβω δ' ὄνομα τὸν καλλήστει*. Diodor. Sic. XIII, 401 vocat *ἑρῶν* itemque Thucyd. VIII, 104 qui vicinam regionem *ἐκείνῃ καὶ γυναικὶ περιβολὴν* habere dicit. *conversa*] Fabulam hanc inpr. tractant Euripides, Ovid. Met. XIII, 399 — 595. et Quint. Cal. XIV, 346 [sq.]. *fortuna*] nimirum *κυνὸν* protervitaret et impudentiae indicandae inservit, quod ex Homero constat. v. Koepfen ad Homer. T. I. p. 195. Quare Cicero Tusc. Q. III, 20, propter animi acerbiteriam quandam et

rabiem id fingi scribit, Plaut. in Menaechn. V, 1, 14. propter dicacitatem; et Servius ad Virg. Aen. III, 6. *id ideo fingitur, quia nimis dolore inaniter Graecis conviciabatur*. *Madytos*] Gr. *μάδῃτος*, hinc *Μάδῃτος*. Situs, in quo dissentiant, adparet ex Herod. VII, 33. ubi inter Sestum et Madytum e regione Abydi *ἑστὶν ἡ πελάγος* esse dicit. H. *Μάδῃτος*. *Eleus*] scribitur quoque *Elaeus* et fortasse utraque scriptura valuit. Conditorum faciunt Phorbantem alii eam in Hellesponto, sensu latiori, alii in Chersoneso, plerique vicinam Sesto ponunt. Protefilao sacra fuit.

§ 8. *impellit*] i. e. retro agit, submovet, ut III, 8. 1. *hinc*] ab Eleunte. *Sunium*] v. ad c. 3. § 6. *molli*] v. I, 19, 6. Sensus est: litore paulatim se incurvante. *legentibus*] est vox nautica, ut notat Servius ad Virg. G. II, 44. et Noster saepe, v. c. I, 4, 5. II, 6, 5. *praevectisque*] al. legunt *praetervectisque*, quod non opus est, quia *prae* in compositione idem valet, quod *praeter*, ut ex simili modo pro extra reperitur; differt vero h. l. *praevectisque* a *legentibus* sic, ut illud sit *ultra vectis*. *alterum*] occiduum. *jugo*] i. e. litoris forma declivi cursu expansi, quo fit, ut sinus *vallis* faciem (de q. v. cf. II, 1, 5.), si litus respicias, habeat, vel sinus ille, veluti vallis, mon-

vio, quem accipit, Melas dictus, duas urbes amplectitur, Alopeconnesum, et in altero Isthmi litore sitam Cardiam: eximia est Aenos, ab Aenea profugo condita: circa Hebrum Cicones: trans eundem Doriscos, ubi Xerxen copias suas, quia numero non poterat, spatio mensum ferunt: deinde promontorium Serrium, et, quo canentem Or-

tos litoris jūgo incingitur. *Melas*] Gr. *Μέλας*, eo latius notus, quod ejus aquae, uti Lissus, alendo Xerxis exercitui non suffecerint. Melas vocatus a profunditate, quia profunda aqua nigrum colorem reddit, unde Apollon. Rhod. I, 922. *μέλας βίνδα πόντον*. Hod. *Golfo d'Eno*. *Alopeconnesum*] Gr. *Αλωπεκόννησος*. Nomen ex oraculi monito impositum refert Stephanus, quod ibi vulpis catulos conspexissent advenae, tanquam signum condendae urbis. Plinius IV, 23. f. 12. in insulis numerat, nomine, ut videtur, deceptus; ceteri Cherfonefi urbem faciunt. *altero*] unum nempe est ad Hellespontum, alterum in sinu hoc ad mare Aegaeum. *Cardiam*] Gr. *Καρδία*, unde *Καρδιανίς*, qualis fuit Eumenes. Nomen nacta est vel a corde victimae, quod rapuerat corvus, vel ex Scythicae linguae vocabulo, ut narrat Stephanus. Diversi memorantur conditores. Ponunt in Cherfonefo, alii propius ad Melanem sinum; eam evertit Lyfimachus: an vero in ejus locum Lyfimachia condita sit, ut Pausan. I, 9. f. scribit, dubitatur; alii utramque distinguunt. Hodie *Cardia*, locustenuis. *Aenos*] gr. *Αἶνος*. Antiquius nomen fuit *Polyobria* h. e. urbs *Polyos*, qui fuit rex Thraciae sub Trojani belli initia. Urbs fuit maritima, quam alii, ut Herod. IV, 90. ad Hebristia, alii ad Melanem sinum ponunt, portumque ei dant. Ciconum quondam regionem fuisse et Polydori tumulum scribit Plin. IV, 18. f. 11. *H. Eno*. ab *Aenea*]

Id facit Mela cum aliis auctoribus latinis, v. c. Aurel. Vict. de orig. G. R. c. 9. Ammian. XXII, 8. licet historia refragetur, cum Homer. II. IV. 520. Aenum jam memoret, unde Trojanis auxilia venerant. Alii Aenum ab aliis conditam tradunt, ut Herod. VII, 58. ab Aenea autem narrant aliam urbem exstructam esse, Aeniam, *Αἶνιον*, ad Cherfonefum Pallenen, ut docet Dionys. Halicar. I, 49. Utraque inde miscetur: plura v. ap. Heynium in Exc. 3. ad Virg. Aen. III. *eximia* vocatur ob Aeneam, non per se, quare haec vox mutari non debet. *Cicones*] Gr. *Κίονες* ex Orphei historia notii in Thraciae populis recenset Herod. VII, 110. circa Hebrum ponit quoque Plin. IV, 18. f. 11. atque praeter alia loca, quae tenuerunt, memoratur fluvius in eorum regione, qui res in eum dejectas cortice lapideo obducit v. Ovid. Metam. XV, 313. Plin. II, 106. f. 103. etsi nomen non indicent. *Doriscos*] Herod. VII, 59. dicit *τείχος βασιλείου* i. e. castellum, ut Livius XXXI, 16, 5. et juxta illud magnus campus memoratur, quo Xerxes copias suas mensus est, sic ut myriadem in unum locum cogeret, quem circulo circumscripsit et septo ad circuli modum cinxit, quo alias deinceps myriades metiretur: ut prolixè narrat Herod. VII, 60. Multitudinem copiarum Xerxis bene Mela expressit. Id imitatum esse Darium, auctor est Curtius III, 2, 2. *Serrhium*] gr. *Σέρριον*; effertur etiam *Serrhoium*. Prope Zonen ponunt Herod. VII,

- 9 phea secuta narrantur etiam nemora, Zone: tum Schoenos fluvius, et ripis ejus adjacens Maronia. Regio ulterior Diomedem tulit, immanibus equis mandendos solitum obiectare advenas, et iisdem ab Hercule objectum. Turris, quam Diomedis vocant, signum fabulae remanet: et urbs, quam soror ejus suo nomine nominavit, Abdera; sed ea magis id memorandum habet, quod Democritum Physicum tulit, quam quod ita condita est. Ultra Nestos fluit, in-

59. et Plin. IV, 18. f. 11. prior-
que vocat *ἄστυ ἐνμασίν*. Zone]
gr. *ζώνη*. Urbem facit Herodotus
l. c. sed *τότεν ἐπὶ τὸν* Scholiast. ad
Apoll. Rhod. l. 29. quem for-
tasse innuit Ovid. Met. X, 86 et
843. Arborea illas Orpheus ibidem
ostendunt quoque alii: de fabula
v. Fischer. ad Palaeph. c. 34.
Schoenos] hic fluvius in hac re-
gione ignoratur; quare haec vox
varie tentata est, cui tamen ad-
haerere praestat, quam incertis
pedibus vagari. Maronia] gr.
Μαρόνια. gentile *Μαρονιάς*, Maro-
nites. Prius dicta est, referente
Plinio IV, 18. f. 11, Orthagoria;
ab Orthagora, Bacchi comite:
Ipse Bacchus, qui in numis osten-
ditur, audit Maroneus ap. Tibull.
IV, 1, 57. Nomen Maroniae as-
sumpta Marone, conditore, (Diod.
Sic. I, 26.) de cujus aetate dissen-
tiant auctores. Praedicatur vini
cultura, quam is exercuit, unde
fit, ut *Μάρων* in gr. passim de egre-
gio vino, proprie de Maroneo
vino dicatur. Notum est ex Ho-
mer. Odyss. IX, 198. Mansit ur-
bis nomen posteriori aetate et ho-
die putatur Marogna.

§. 9. ulterior] a Geographis
vocatur Bistonis, quia Diome-
des Bistonum rex fuit. *αἰκὴς*] in-
de *ἀνδροφάγοι*, *ἀνδροβόροι*, *ἐνερτόνοι*
vocantur. cf. Ovid. Met. IX, 194.
et Fischer. ad Palaeph. c. 4. Ori-
ginem fabulae derivant ex loci
ingenio: qui juxta Abdera et
limitem, nam Diomedis vocatur,
equi passim inflammantur rabie, ref.

Plin. XXV, 48. f. 8. *objectum*]
consentit Diodor. Sic. IV, 15. alii
Diomedem ab Hercule occisum;
et equos abactos esse narrant.
Turris] Solinus c. 16. l. 10. Ty-
rida oppidum fuit, equorum Dio-
medis stabulum. Sed cessit aevo,
solumque turris vestigium adhuc
durat. Mansit memoria rei poste-
riori aetate in loco *stabulum Dio-
medis* ap. Antonin. in Itiner. p. 331.
Abdera] gr. *τὰ Ἀβδηρα*: Latini fe-
mininum faciunt (hinc *Abderam*
Plin. XXV, 42. f. 8.), uti con-
suecunt in Patara, Megara; in-
cola *Ἀβδηρίταις*. De conditore con-
sentiunt o. Nostro Solinus et Mar-
tianus; plerique ab Hercule in
memoriam Abderi, comitis ab
equis Diomedis dilaniati, condi-
tam esse ferunt. Veriora tradit
Herod. I, 168. quo auctore fun-
damenta jecit Timeus Clazome-
nius, Teji ex patria pulsi opus
perfecerunt, locumque tenuerunt.
Sub Romanis fuit civitas libera.
Abderitae stultitiae accusabantur
et ridebantur, ut fecit Cicer. ad
Attic. IV, 16. Hodie putatur
Polystilo. Democritum] Diogen.
Laert. IX, 7. quosdam scribit eum
fecisse Milesium; vocabatur *γίγας*
εὐνός, quia omnes ridebat et in-
sanire dicebat. Inclaraerunt por-
ro Abderitae Protagoras, Nicae-
netus, heroicorum carminum scrip-
tor, Anaxarchus, philosophus,
Hecataeus, historicus: quare mi-
rum est, cur Juvenal. X, 50. Ab-
dera *verrecum patriam* adpelleret;
cum item cives musicae et poeti-

terque eum et Strymona urbes sunt Philippi, Apollonia, Amphipolis: inter Strymona et Athon, turris Calarnaea, et portus Κάπρου λιμὴν, urbs Acanthos et Echymnia: inter Athon et Pallenen, Cleona et Olynthos. Strymon (sicut diximus) arvis est, longeque ortus et tenuis, alienis subinde aquis fit amplior, et, ubi non longe a mari lacum fecit, majore, quam venerat, alveo erumpit. Athos mons 10

cō studuerint. *Philippi*] gr. φιλιπποι, unde φιλιππύς, lat. *Philippensis*. In conditore Philippo omnes consentiunt. Mela cum antiquioribus urbem in Thracia ponit, posteriores in Macedonia, cui post ea Thraciae pars adjecta est. Liv. XLV, 29, 5. Inclauit Caesaris et Augusti victoriis: quarum vestigia hodiernum in magna tumultorum copia superesse testantur itineraria. Optime ejus situm descripsit Appian. de B. C. IV, 105. Memorantur ibi aurifodinae. Urbis nomen seriqui aetate mansit et h. *Fihlah* dicitur. Lucas voyage dans la Grèce T. I. p. 256. magna aedificiorum rudera ibi esse et h. *Philippigi* vocari narrat. *Apollonia*] gr. Ἀπολλωνία, unde Ἀπολλωνιάτης, lat. *Apolloniatae*. De cognominibus urbibus v. §. 5. Nostrae situs impeditus est: eam memorat Plin. IV, 18. f. 11. et eadem esse videtur, quam ab Amphipoli dici unius itinere distare dicit Livius XLV, c. 28, 9. *Amphipolis*] gr. Ἀμφίπολις, unde Ἀμφιπολίτης. Plura antiquitus gessit nomina. Amphipolim nominavit Agnon, qui eo coloniam Atticam deduxit, et Thucydides IV, 102. nominis causam ab Strymone fluvio utrumque circumfluente derivat. Urbs habuit monumenta in Agnonis honorem: at cum Brasidas Spartanus in bello Peloponnesiaco eam cepisset, tantum sibi conciliavit civium amorem, ut, dejectis Agnonis monumentis, vivus et mortuus tanquam heros

coleretur, adeoque novus conditor haberetur. A Thucyd. I, 100. tribuitur Edonis, Thraciae populo, et post Persea debellatum fuit caput Macedoniae. Hodiernum nomen est *Iamboli*. turris *Calarnaea*, et portus Κάπρου λιμὴν] Verba corrupta. Schoetus Pintiani monita secutus h. l. sic refinxit: *Athon*, *Stagiros*, *clara alumno*, quia haec urbs, Aristotelis patria, requiratur; possit et legi *turris Stagirena*, nexu ferente nec longius aberrante a Codd. vocabulo. In vitis tamen libris nil obtrudi debet Mela. Acquisoscendum in obscura vulgata lectione. In sqq. dedit Gronovius portus Κάπρου, *Eion* urbs, *Acanthos* etc. refragantibus libris, nec portus ejici debet, cum Mela latinis graeca subicere soleat, ut I, 18, 3. II, 1, 3. III, 8, 1. *Acanthus*] gr. Ἀκανθός, et Ἀκανθῶν πόλις. Andriorum coloniam faciunt et nomen derivant a spinis, quibus circumsepta fuerit. Omnes prope Atho montem ponunt, etsi in ipso loco variant, in quo Herod. VI, 44. sequi convenit. *Echymnia*] haec urbs nusquam memoratur; quare varie h. vox tentatur. *Cleona*] gr. κλεοναί. Vocat eam πάλιν Ἰαλυνίδα Scylax, quippe quam considerant Chalcidenses οἱ ἐν τῷ Ἀθῷ ex Elymnio migrantes. Non debet confundi cum oppido cogn. mini inter Corinthum et Argos. *Olynthos*] gr. Ὀλυνθος. Conditorum faciunt Strymonem, regem Thraciae; nomen ab ejus filio impositum.

est adeo elatus, ut credatur altius etiam, quam unde imbres cadunt, surgere. Capit opinio fidem, quia de aris, quas in vertice sustinet, non abluitur cinis, sed, quo relinquitur aggere, manet. Ceterum non promontorio, ut alii, verum totus exstat et toto longe dorso procedit in pelagus. Qua continenti adhaeret, a Xerxe in Graios tendente perfoffus transjugatusque est, et factus freto naviga-

Chalcoidenses eam obtinuerunt eo tempore, quo Mardonius vel Artabazus eam expugnauerat. Cum vero Herod. VII, 122. eam in Sithonia ponit, prisca respicit tempora, ubi haec regio urbes complectebatur ad sinum Thermaicum et Toronaicum. Stephanus tamen Thraciae urbem eam agnoscit iuxta Sithoniam Macedoniae, ubi etiam Plin. IV, 18. f. 11. alii-que ostendunt. Antequam a Philippo everteretur, dignitate et opulentia valuit. Navale habuit Mecybernam in sinu Toronaico. Posteriores scriptores eam plane ignorant. *dicimus*] §. 2.

§. 10. *Athos*] gr. Ἄθος, ut Latini. *Atho* occurrit ap. Liv. XLIV, 11, §. 3. in accusativo variant *riv* Ἄθω et Ἄθωv. Alii cum Mela Thraciae adsignant, alii Macedoniae: proprie situs erat in regione *Acte*, v. Thucyd. IV, 109. Descripsit eum Herodot. VII, 22. et inter recentiores nuper L. Chevalier in d. Beschreib. v. Troja p. 231 sqq. Excurrit a planitie in mare 75. M. P. ambitu radice colligit 150,000. v. Plin. IV, 17. f. 10. Sustinebat aliquot urbes, quas commemorat Herodotus l. c. Hodie incolitur a monachis graecis, qui vocant Ἄθωv ἔσες, etsi, ut Lucas l. c. T. I. p. 264. observavit, non tam *Athos*, quam totum illud jugum montium, longum 7—8 mill., latum 3—4., cui adnexus est *Athos*, sic vocatur: hinc Italici *Monte Santo*, Turci *Ajanoros*, *Keschisch Dha-gi*, vel *Manstir*. *elatus*] altitu-

dinis indicia petunt primum ex maturo solis conspectu, nam, qui in cacumine ejus habitent, orientem solem tribus horis prius videre, quam in litore adpareat, refert Strabo. Deinde ex umbra, quam projici dicunt ad Lemnum usque insulam. cf. Apollon. Rhod. I, 604. Stat. Theb. V, 51. v. Kaefner ad Le Chevalier l. c. p. 227—45. Hinc Graecis dicitur ἔσες ἐξήκοντον, ὀφθαλμῶν, περιφανέων imbres] id fieri solet in omnibus montibus, quorum vertices vel supra nubes sunt vel saltem in summitate earum. *aris*] cogita de aris Iovi consecratis, quae in omnibus fere altioribus montibus dedicabantur. *aggere*] de acervo favillae usurpavit Lucan. V, 524. *ut alii*] Sensus est: *Athos* non promontorio aliquo exit in pelagus, sed totus et undique aequali gradu modoque exit, cum sit proprie paene insula. *dorso*] intellige de lateribus et dorsis, quod continenti adhaeret, primis utrimque partibus. cf. I, 9, 1. *procedit*] idem est, quod infra de Pallene: *tota in altum abit*, quare in eo eam et *Atho* comparat Livius XLIV, 11. in. Hinc et *tota exstat* in Mela intelligitur. *perfoffus*] Res satis nota et historica, poetis, oratoribus decantata. Ipsum perfoffendi laborem descripsit Herod. VII, 21. Fossae initium erat circa urbem Sanam vel Acanthum, vel Singum: nam terminos varie constituunt. Sed an vere acta fuerit haec fossa, dubitavit jam

bili pervius. Ima ejus tenent parvae Pelasgorum coloniae. In summo fuit oppidum Acroathon, in quo (ut ferunt) dimidio longior, quam in aliis terris, aetas habitantium erat. Pallene, soli tam patentis, ut quinque urbium sedes 11 sit atque ager, tota in altum abit, angusta satis, unde incipit. Ibi est Potidaea: at ubi laxius patet, Mende Scione-

Juvenal. X, 174. et nostra aetate Belon in Observatt. I, 35. p. 33. qui, etsi curiose illa loca perlustravit, nullum tamen ejus vestigium invenit: quare obstruam eam putat, cum Aelianus H. Anim. XIII, 20. sua aetate indicia existisse adfirmet. *transjugatus*] Quia haec vox est *ἄναξ λυγμένω*, correxerunt *transnavigatus*, quod ob seq. *navigabili* offendit. *Transjugare* est nova quidem vox, neque tamen abhorrens a simili compositionis forma, et notat jugum montis superare, *trans*, per juga *vehere*, et perspicuitatis causa addit *Mela navigabili freto*. Nil igitur mutandum est. *Ima*] differunt in his Herod. VII, 22. et Thucyd. IV, 109. qui posterior addit, habitari a mixtis barbarorum bilinguium gentibus. *Acroathon*] Varie in graecis effertur. Plinius IV, 17. f. 10. item in montis cacumine collocat. *Fuit*, quod additur, indicat interitum. *dimidio*] invaluerat olim opinio, homines in Atho monte longius vivere quam alios alibi, quod discitur ex dicto Platonis ap. Aelianum V. H. 9, 10. Plin. VII, 2. Macrobius vocat, qui Athon incolant.

§. 11. *Pallene*] gr. *παλλήνη*, magna tamen scripturae varietate; incolae usitate vocatur *παλλήνη*. *Mela* hic de Chersoneso loquitur, cujus antiquius nomen *Phlogra* fuit, auctore Herod. VII, 123. Hoc nomen derivant a pugna Deorum contra gigantes fulmine et telis confectos: quae *γυγντομαχία* ad terrae motus et incendia subterranea spectat, quare nomen

ad alia loca caecis ignibus exusta translatum est, veluti ad Cumas Italiae. v. Heyne ad Apollod. p. m. 70. Posterior nomen accepit a *Pallene*, Sithonis filia. Situm ejus luculenter descripsit et, quatenus excurrit, cum Atho monte comparavit Livius XLIV, 11. in Alii ponunt in Thracia, alii in Macedonia, quod quidem rectius fieri judicant. Mire utrumque miscet *Mela*, quia hic Pallenen commemorat, ejus promontoria et alias urbes post in Macedonia. Hodie in eo tractu reperitur, ubi est *Ajomama*. *quinque*] c. Nostro urbium nominibus non convenit Herod. VII, 123. itemque Strabo. *abit*] sic III, 1, 6. *Lusitania* *ingenti impetu in altum abit*: alias *prominere*, *procurrere*, *excurrere*. *angustio*] intelligit isthmum, quem muro munierant incolae veteres, ut aditus in chersonesum praeflueretur. *Potidaea*] gr. *Ποτίδαια*. Corinthiorum et postea Atheniensium coloniam faciunt. Eandem ab Atheniensibus in bello Peloponnes. et a Philippo dirutam restituit Cassander, unde, abolito vetere nomine, dicta est *Cassandria*, ut tradit Pausan. V, 25, 2. Dubitationem movet *Mela*, qui post c. 3, 1. *Cassandriam* memorat. At vel hic insigniter, ut situs docet, erravit vel depravatus est. Quem enim alii Potidaeae situm adsignant, eundem alii dant Cassandriae: neque tamen, si Diodor. Sic. XIX, 52. audiamus, plane eadem fuisse videtur. Cassander nempe ex Chersonesi urbibus, in quibus Potidaea est, novos incolae in suam

que referendae; illa ab Eretriis, haec ab Achivis, capto Ilío remeantibus, posita.

C A P. III.

Macedonia, Graecia, Peloponnesus, Epirus et Illyricum.

Tum Macedonum populi quot urbes habitant, quarum Pelle est maxime illustris. Alumni efficiunt, Philip-

urbem coegit, ita ut Cassandria prae ceteris invaleret. Potidaea igitur videtur intercidisse incrementis illi novae urbi parandis, et Cassandria in ejus locum et nomen successisse. *Mende* varie terminatur. Nomen a Mende muliere petit Stephanus. Eretrienſium coloniam c. Mela facit Thucyd. IV, 123, in Thracia alii ponunt. Inclaruit οἶκος Μενδαίος. *Scione*] gr. Σκιδώνη et Σκυνναίων πόλις. In Thracia item ponit Stephanus. *Achipsis*] Stephanus h. v. narrat, Trojanas mulieres captivas ibi naves incendisse, ne a Graecis, qui, auct. Thucyd. IV, 120, ex Peloponneso oriundi fuerunt et Pelleneſes, ad ancillarum conditionem deportarentur, unde Graeci, manere coacti, hanc urbem cōdiderint. *posita*] *ponere* pro aedificare: sic Virgil. Aen. VIII, 53. ibiq. Intpp.

C A P. III.

§. 1. *Macedonum*] regio *Μακεδονία*, incolae *Μακεδόνες*. Olim dicta est *Emathia*; nomen serius derivant a Macedone. Terminiejus vario tempore varii fuerunt, in pr. ap. Romanos, qui, quodcunque sub imperio Proconsulis Macedoniae fuit, comprehendebant Macedonae nomine. v. c. Epirum, Thessaliam. Noster terminat eam Epiro, Magnesia, Thessalia, Moesia et Strymone amne versus Thraciam, ubi maxima esse solet finium commissio. Invaluit maxime divisio in 4 partes a Roma-

nis facta. (v. Liv. XLV, 29.) Noster vagatur et loca ejusdem regionis male disjicit: ducit terminos a flexu Mēcybernaeo s. sinu Toronaico ad Graeciam et Thessaliam, separatque ab Epiro. Hodie ubi *Makdonia* s. *Filiba Kilejeti* regio. *populi*] Plin. IV, 17. l. 10. Macedoniam 150 populorum fuisse adfirmat. *quot*] Haec vox locum difficilem reddit et vitio aperto laborat. Emendari posset *aliquot*, ita ut *ali* abfortunatum esset a praecedente — *uli*, nisi sic ad exilem nimis numerum urbes Macedoniae redigerentur. Possit et conjicere *quatuor*, ut attingere videatur divisionem in 4 partes a Livio commemoratam. Possit et *quot* commode abesse. Nihil certi definiri potest. *Pelle*] gr. Πέλλα, et *Pella* ap. alios scriptores: sic in Mela quoque scribendum est. Civis Πελλαῖος, lat. *Pellaeus*. Olim *Βουρίμεια* fuit nomen, quod numi adpositis bonis pactis firmant. Pellae nomen tulit a Pella conditore. Livius XLIV, 46. descripsit ejus situm, qui erat in tumultu cingentibus paludibus altis. Ptolem. III, 13. in mediterraneis ponit: Mela, ut videtur, in litore. Inclaruit Philippi et Alexandri natalibus; hinc a Xenoph. H. Gr. V, 2, 13. μέγιστον τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πόλεων vocatur. Defecit post a pristina dignitate et opulentia, unde Plin. IV, 17. l. 10. *colonia* adpellatur a Iulio Caesare constituta et veteranis ab Augusto frequentata. In rui-

pus Graeciae domitor, Alexander etiam Asiae. In litore flexus Mecybernaeus, inter promontoria Derrin et Canastraeum, et portum, qui *Κωός* dicitur: urbes Toronen et Miscellam, atque, unde ipsi nomen est, Mecybernā incingit. Canastraeo promontorio Sane proxima est. Mecybernaeus autem in medio, qua terra dat gremium, modice in litora ingreditur. Ceterum longis in altum immissis lateribus, ingens inde Thermaicus finis est. In eum Axius per Macedonas, et jam per Thessalos Peneus ex-

nas corrui ita, ut Chrysothomus de ea praediceret: *ἡ τις διέρχεται Πύλλον, οὐδὲ σημεῖον ὄψεται πάλους οὐδέν.* H. ibi esse videtur *lenitza*, etsi alii aliter statuunt. *alamni*] id praeter alios testatur etiam Strab. XVI. p. 517. l. 752. *flexus Mecybernaeus*] *Flexus*, non *sinus*, quia non tantopere ingreditur in terras, ut hoc nomen mereatur: etsi Plinius l. c. *sinum* dicit. Adpellatur quoque *Toronaepus* ab urbe *Torone*. *Derrin*] gr. *Δέρριν*, quare et *Derrhis* scribi possit. Quidam hodie esse volunt *Castellampo*. *Canastraeum*] gr. *Κανάστρειον ἄκρον*, et *Καναστρεῖν ἄκρον*, ut Apoll. Rh. I. 599. Proprie dictum esse videtur *Canastrum*. Alii Thraciae promontorium habent. Quantum vero Mela hic regiones disjiciat, qui supra Pallenen Thraciae, promontorium ejus Macedoniae tribuat, facile adparet. *Κωός*] Straboni in Epit. p. 107. Hudl. ad Derrin et Canastrum promontoria *Κωός* *Διμήν* commemoratur. *Toronen*] gr. *Τορώνη*. nomen ducunt a *Torone*; Protei, vel Neptuni et Phoenicis filia. Portum illi tribuit Scylax; notior fuit finu, qui inde *Τορωναῖος* vel *Τορωναῖκός* vocabatur, antea Mecybernaeus, dum Mecyberna stabat, et a Canastraeo ad Derrin pertinebat. *Miscellam*] Vox corrupta, in qua urbis ignotae nomen latet. *Mecybernā*] gr. *Μηκύβερνα*. Ditioni suae eam subjecerunt Olynthii, expugnavit Phi-

lippus; post intercidit, hinc Ptolemaeo et Plinio ignoratur. Prope Olynthum ponit Herod. VII. 122. a qua aberat 20 stadiis. *Sane*] gr. *Σάνη*, civis *Σανταῖος*. Andriorum coloniam faciunt; situm ejus constituit ad Atho montem, ubi ad continentem definit, ut Herod. VII. 22. simulque fossam Xerxis prope aciem fuisse scribit. *modice*] i. e. non vehementer excavat. *lateribus*] i. e. promontorii vel cornibus, quae sinum ab utroque latere continent. *Thermaicus*] gr. plerumque *Θερμαῖος*, et sic quoque Tacit. Annal. V. 10. Nomen haud dubie traxit ab adfita urbe *Thermē*, quam postea Thessalonicensem vocatam esse multi scribunt. Hodie il *Golfo di Salonichy*. *Axius*] gr. *Ἀξιός*, jam Homero Il. II. 839. notus. Oriebatur in Paeonibus, dirimebat Mygdoniam a Bottiaeide, adsumitque Erigone fluvio, inter Chalestram et Thermen in mare excurreret. Homerus l. c. et XXI. 157. eum *ἄγρῳ ἰέντα* dicit, Pliniusque XXXI. 10. l. 2. ejus aqua vim tribuit, ut pecudes nigras aut fuscas faciat. Hodie vocatur *Kardar* oriturque in Scardis montibus. cf. Büsching Vol. I. T. II. p. m. 1780. *Peneus*] gr. *Πηνειός*. Nomen antiquius *Araxxon* fuisse refert Strab. XI. p. 365. l. 531. quia Ostram ab Olympo abrupit. Utrumque montem ferunt conjunctum olim fuisse, Thessalamque interclusam, et stagnan-

currit. Ante Axium Theſſalonice eſt: inter utrumque Caſſandria, Cydna, Aloros, Icaris: a Peneo ad Sepiada, Gyrtona, Meliboea, Caſtanacea, pares ad ſamam, niſi

tibus paludibus obrutam, donec Peneo factus eſſet exitus vel a Neptuno, vel ab Hercule, qui et Abyla et Calpe montibus diremtis Oceanum per Gaditanum fretum admiferit. Rectius id terrae motui tribuant, ut ipſe Herodotus. Fontes habuit in Pindo monte, ejuſque curſum deſcribit Strabo IX. p. 301. ſ. 438. per Tempe fluebat, plurimos Theſſaliae fluvios excipiebat et in mare excurrit, Macedonia et Magnaſiam terminans. II. *Salampria*. Theſſalonice] gr. Θεσσαλονίκη, civis Θεσσαλονικεύς. Olim dicta eſſe ſectur *Αλία*, vel *Therma*, eſt Plin. IV, 17. ſ. 10. hanc a Theſſalonice diſtinguat. Auctorem urbis et novi nominis plerique faciunt Caſſandrum, duplicemque nominis cauſam adfert Stephanus, vel quod Philippus ibi Theſſalos vicerit, vel a nutrice filii *Nice*, quae genus a Philippo ducebat. Strabonis aetate frequens fuit civibus. Nobis inclaruit Pauli Apoſtoli epiſtola. H. *Salonichi* ſ. *Salonik*, quae et nunc viget et multa antiquitatis veſtigia et rudera ſervat. *Caſſandria*] Quia ſic Potidaeam a Caſſandro dictam eſſe multi narrant, cujuſ mentionem Noſter in ſine Thraciae ſupra fecit, aut alia urbs ejusdem nominis hic adſumenda eſt, aut Melam lapſum eſſe ſtatuendum. Pintianus *Chalaſtram* correxit, quae in media Macedonia inter Peneum et Axium ſita fuit. *Cydna*] gr. κύδνα. Strabo eam vocat Πισερικὴν πόλιν et prope fluvium Aliaemonem ponit Plin. IV, 17. ſ. 10. Poſtea dicta eſt *Citerum* et h. *Citron*. *Aloros*] gr. Ἀλωρος, Stephanus ponit in intimo ſinus Thermaei reſeſſu. *Icaris*]

Urbs plane ignota. Alii libri *Sycharis*, ubi fortasſe *Sycurium* latet, cujuſ mentio occurrit ap. Polybium XXVII, 8. et Liv. XLII, 54. Sed eam Livius poſt Peneum ſub radicibus Offae verſus meridiem juxta Theſſaliae campos locat, ex quo ordinem a Mela valde turbatum eſſe liqueret. Verum igitur nomen dubium manet. *Sepiada*] gr. Σεπιάδα. Noſter infra promontorium vocat, et ſic alii ἔκραν vel ἀκρωτήριον; ejus ſitus varie conſtituitur. Innotuit clade claſſis Perſicae. v. Herod. VII, 188. Hodie adpellatur et priſco nomine et *le cap de Monafter* et *capo Verlichi*. *Gyrtona*] Sic ex ingenti lectionum farragine exſculpiſit Pintianus: ingenioſa quidem conjectura, at ab hoc loco nimis aliena. Verum nomen adhuc latet. *Meliboea*] gr. Μελίβοια. Condidit eam Magnae eique ab uxore nomen impoſuit. Situm plures a variis partibus indicant, contra atque alii omnes Mela in Macedonia ponit, quam late extendit. Ptolemaeus et poſteriores eam ignorant, ex quo intercidiffe videtur. *Purpura Meliboea*, quae in Virgil. Aen. V, 251. celebratur, ab inſula cognomini in Oron-tis oſſio ſita derivari ſolet. *Caſtanacea*] gr. Καρδανία, unde *Caſſhanaea* ſcribitur. Situm indicat Herod. VII, 183. 188. ad Pelion et Sepiada. Latius et hanc Mela tribuit Macedoniae, alii Magnesia. Sec. Schol. ad Nican-dri Alexiph. v. 271. ibi prove-niunt τὰ καρῶνια ſ. τὰ καſτάνεια κάρνα. In vicino litore memoratur clades Perſicae claſſis à Strab. IX. p. 305. ſ. 443. ad ſamam] i. e. quod ad ſamam; ſic II, 1. ſ. *terras ad pabula fertiles*. cf. c. 2. §. 1.

quod Philoctetes alumnus Meliboeam illuminat. Terrae 2
interiores claris locorum nominibus insignes, paene nihil
ignobile ferunt. Hinc non longe est Olympus, Pelion,
Ossa, montes gigantum fabula belloque memorati: hic
Musarum parens domusque Pieria: hic novissime calcatum

alumnus] i. q. civis. *illuminat*] Philoctetes notus ex Homero et imprimis, quod ab Hercule, cujus comes fuit, sagittas Trojae fatales acceperat: hinc ap. Lucan. VI, 354. *Herculeis fortis Meliboea sagittis*, et ipse *dux Meliboeus* vocatur a Virgil. Aen. III, 401.

§. 2. *interiores*] a mari remotas. Mela locorum celebritate motus a maritimis digressus totam obiter Graeciam pervagatur. *non longe*] parum recte, cum Olympus et ceteri mare adtingant. *Olympus*] Alii cum Nostro Macedoniae, alii Thessaliae adscribunt, cujus variationis causam adfert Pausan. VI, 5, 3. *τοῦ ὄρους ἢ μὲν εἰς Μακεδονίαν ἄλυσσας, ἢ δ' ἐπὶ Θεσσαλίας τέτραπται*. Ejus excellentiam plures variis modis exprimunt: hinc Deorum, Iovis maxime, sedes esse fingitur. Inclauit porro fabuloso Gigantum bello, quod sine dubio terrae motum spectat, quo perripuit ejus et Ossae radices Peneus. Ceterum plures ejusdem nominis montes ab auctoribus commemorantur. v. Oberlin. ad Vibium p. 345 sqq. Hodie a Turcis vocatur *Kirschische Dagai* i. e. mons monachorum, quorum in eo est coenobium; sec. Büsching. Vol. I. P. 2. p. 1791. nomen gerit *Lacha*. *Pelion*] passim et *Pelios*, ut Ovid. Faß. V, 381. Omnes ponunt in Thessalia, et decem stadiorum elongitudinem ejus esse referunt. Innotuit item Gigantum fabula et Chironis sede, ubi *Chironium atrium* fuit; postea Centauri a Lapithis victi ea loca, in his Pelion, occuparunt, ibique quoque *Argo*

navis fabricata est, quae inde *Πηλίας Ἀργὴ* ap. Apoll. Rh. I, 386. et *Peliaca carina* ap. Valer. Flacc. VIII, 417. Alia de hoc monte v. ap. Intpp. ad Vibium p. 356. Hodie *Petrus* vocatur. *Ossa*] Thessaliae montem fero omnes faciunt: ejus situm indicat Schol. ad Apollon. Rh. I, 598. *πρὸς τῷ πλάτῃ τῆς οὐρεωδίας, μὲν δ' ἀπὸ διὰ τὴν ἡμῶν δέναν*. Gigantum fabula et hic innotuit. Hodie ab aliis vocatur *Olira*, ab aliis *Cassovo*. *fabula belloque*] potest vel per *τὴν τῆς δουρὶν* pro *fabuloso bello*, vel exluculentiori Melae declaratione explicari. *parens*] simili ratione gr. *μήτηρ*, lat. *mater*, *genitrix* usurpatur. *Pieria*] gr. *Περία*. Variè scribitur. In Plinio IV, 15. f. 8. occurrat *Pieris*, ut *Laconis* et *Similis*. Fuit regio Macedoniae ad sinum Thermaicum, quam Strabo ab Haliaemone fl. ad Axium extendit. cf. Livius XLIV, 9, 10. Nomen ducunt alii a Piero, Musarum parente (Pausan. IX, 29.), alii a Piero, heroe, alii a Piero, Lini patre. *Ἀλλες Μουσῶν* memoratur hic a Pausania et Plinio IV, 12. f. 7. An vero ab hoc monte Musae *Pierides* vel *Pieriae* adpellatae fuerint, disputatur. *calcatum*] Mela innuit fabulam de Hercule in Oeta concremato et hinc inter deos, exuta mortalitate, relato: quam fabulam Sophocles in Trachiniis et Seneca in Hercule Oetaeo pertractarunt aliique adtulerunt. Arogo, in quo arsit, Graecis *πυρρ*, idem nomen montis cacumini adhaesit, ut ex Livio XXXVI, 30, 3. adparet. Fabulam a montis incendio repetiit

3 Grajo Herculi solum, saltus Octaeus: hic sacro nemore nobilia Tempe: hic Libethra, carminum fontes. [Obja-
cet] tum jam vaste et multum prominens Graecia, et dum

Vossius ad Catull. p. 287. *Grajo*] dicitur quoque *Argirus*, quippe Argis ex Alcmena natus. Fuerunt vero plures: sex recenset Cicer. d. N. D. III, 16. *saltus Octaeus*] gr. ὄκταις, et Herod. VII, 217. τὰ ὀκταίως ὄρηα. Noster dixit *saltus Octaeos*, ut simul abundantem arborum copiam indicaret. Situs ejus varie designatur et sumitur sensu vel latiori, quo a Thermopylis versus orientem ad Ambra-
cium sinum versus occidentem extenditur, vel strictiori, quo pars ejus altissima intelligitur prope Thermopylas, ubi ex Thessalia transitur in Locrida. Partem ejus altissimam, quae Thermopylis imminebat, *Callidromon* nominant plures: v. Drakenb. ad Liv. XXXVI, 15. H. vocatur *Bunina*. *Tempe*] gr. τέμπη. Loca fuerunt amoenissima Thessaliae inter Olympum et Ossa, quae interfluebat Peneus. Erant sec. Plin. IV, 15. f. 8. quinque M. P. longitudine et ferme sesquijugui latitudine, adtollentibus se ultra hominis visum dextra laevaue leniter convexis jugis. Prolixius descripsit Aelian. V. II, III, 1. et Ovid. Metam. I, 569 sqq. Commemorantur plura Tempe, additis locis, ut τέμπη κέρως, δάφνης. *Heliconia*, *Heloxia*: omninoque sic adpellabantur loca amena, imprimis silvae, aqua interfluen-
te. *Libethra*] Varie scribunt mira-
que fluctuatione ponunt auctores. Uti Noster, sic Plinius IV, 16. f. 9, et Servius ad Virgil. Ecl. VII, 21. ubi et aliqua de nomine differit. Mela in Macedonia, Plinius in Magnesia Thessaliae ad-
jecta, Pausanias in Boeotia po-
nunt: unde liquet, in tribus ma-
xime regionibus quaesita fuisse

Libethra, in Thracia, Macedo-
nia sensu latiori, et in Boeotia,
quorum repugnantiam tollit Stra-
bo IX. p. 282. f. 410. ubi refert,
Thracas Pierios olim illa loca te-
nuisse, post, cum defecissent,
Macedones: item Thracas Boeo-
tos vicisse eorumque regionem oc-
cupasse. Igitur antiquius ille lo-
cus ad Thracas pertinuit, unde
vel Macedonibus vel Boeotis ad-
dictus est. *fontes*] metaphora in
poesi solennis, quae facilem car-
minum uberitatem et copiam,
quam praebent, exprimit. Simi-
les fontes, Aganippen, Hippo-
crenen, in Boeotia memorat Plin.
IV, 12. f. 7. ab his autem Musae
audiunt *Libethrides* ap. Virgil.
Ecl. VII, 21 et gr. Λιβηθρίδες.

§. 3. *Olyjacot*] graviter offen-
dit ob repetitionem in fine pe-
riodi; neque Mela particulae *turn*
verbum solet praemittere, sed ad
finem rejicere, ut c. 6, 9. Hinc
omni jure uncis inclusimus. *Grae-
cia*] gr. Ἑλλάς, populi Ἕλληνες,
lat. *Graeci*. Ἕλληνες ab Hellene,
Thessaliae rege, derivant: anti-
quius nomen fuit γραικοί: v. Hey-
ne ad Apollod. I, 7, 3. etsi vox
ipsa in gr. auctoribus raro occur-
rit. Nominis origo non una fer-
tur. v. Plin. IV, 14. f. 7. Hellas
vero prius comprehendebat exi-
guum Thessaliae tractum, et Pau-
santias III, 20, 6. diferte scribit,
Thessalam olim Hellada dictam
fuisse. Id quoque liquet ex Hom-
er. II, II, 683 sqq. Post latius
id nomen promotum est, ita ut
cum Peloponneso omnino omnes
regiones et civitates liberae com-
plecteretur a Thessalia, quae in-
ter Aegaeum et Ionicum mare
jacens, alii etiam Thessalam ad-
derent, adeoque Philippī aetate

Myrtoum pelagus adtingat, a septentrione in meridiem vecta, qua sol oritur, Aegaeis; qua occidit, Ioniis fluctibus objacet. Ac proximo spatiosa et Hellas nomine, grandi fronte procedit: mox mari utroque, et Ionio magis, latera ejus intrante, donec quatuor milia passuum pateat, media ferme prope inciditur. Deinde rursus terris huc se et illuc, verum in Ionium mare magis expandentibus, progressisque in altum, non tam lata, quam coeperat, ingens tamen iterum et quasi paene insula extenditur, vocaturque Peloponnesos, ob sinus et promontoria, quis, ut sibi, li-

Macedoniam et Epirum. cf. Stroth in Handb. d. alt. Erdbesch. T. I. p. 597. Myrtoum] gr. Μυρτώον. Nomen alii ducunt a Myrtilo, Oenomai auriga, quem Pelops in mare praecipitavit; alii a Myrtone puella (v. Pausan. VIII, 14, 8.); verius fortasse Plinius IV, 18. f. 11. appellatum scribit a parva insula, quae cernitur Macedoniam a Geraestis petentibus. Erat pars maris Aegaei et incipiebat a Megarico sinu atque Atticam adluebat, adtingebat Cycladas juxta Euboeam, a Sunio ad Peloponnesum pertinebat cum Libyco et Cretico mari, a Sunio ad Corinthum et Saronicum sinum. Quos Mela illi terminos statuat, ex sinu insularum discitur etiam II, 7, 10. neque tamen sibi penitus constare videtur, dum Aegaeum Sunio finiri dicit II, 2, 8. et in eo circa Peloponnesum Pityusam ponit II, 7, 10. vecta] i. e. se extendens, ut III, 6, 7. Aegaeis] Proprie gr. Αἰγαῖον, dorice Αἰγάτον, Nomen varie derivant vel ab Aegis, Euboeae urbe, vel ab Aegeo, Thesei patre, vel ab αἶξ, insula, vel scopulus, quia specie caprae repente e medio mari exsiliat, Plin. IV, 18. f. 11. Alii illam vocem de procella, tempestatibus expli- cant, quae illud mare infestant, ita ut ap. poetas de mari fluctuoso, et Aegaeae hiemes de saevissimis dici soleant. cf. Mitscherl. ad

Horat. III, od. 29. extr. In no- tando ambitu discrepant: Strabo VII, p. 223. f. 523. a Sunio extendit ad Thermaicum sinum et Thessaloniceum et hinc versus meridiem ad Strymonem, H. vulgo Archipelagus nominatur, sed Graeci Dodekanisa vocant. Ionius] gr. Ἰωνίον πέλαγος. Nomen deducunt ab Io, ejusque erroribus, vel ab Ionio Illyrio. Antea dictum est Κεόνιος καὶ Ῥίον καὶ Ἰόνιος. Graeci dividerunt ab insulis in Siculum, Creticum, Icarium; propter confluvium cum Adriatico, cuius etiam partem quidam faciunt, promiscue ponitur. Ceterum Ioniis fluctibus est poetice ipsius maris periphrasis, qua uti consuevit Mela. proximo] ad confinia Thessaliae. Hellas] Graeciani aperte ab Hellade distinguunt et Aegaeo et Ionio mari et Isthmo Corinthiaco terminat, Dividebatur nempe olim Graecia in Hellada et Peloponnesum. fronte] cape de parte orae versus meridiem. quatuor milia] vera hujus Isthmi latitudo tantum est viginti stadiorum: eth. alii. aliter. inciditur] utroque sinu Peloponnesum ab Hellade sejungente, huc et illuc] in ortum occasumque. Ionium mare] inclinatenim Peloponnesus in occasum. Peloponnesus] gr. Πελοπόννησος et inde Πελοποννησιος et — εἰακός. Antiquius nomen fuit Apia, ab Apide, rege; post dicta est Pelasgia f. Pa-

4 tora ejus incisa sunt, simulque tenui tramite in latus effunditur; platani folio simillima. A Macedonia prima est Thessalia, deinde Magnesia, Phthiotis, Doris, Locris, Pho-

lasgis sub Pelasgo, tum *Argos* sub Argo, denique *Peloponnesus* a Pelope, qui eo ex Phrygia coloniam deduxit: inde gr. *Πελοπόννησος*, lat. *Pelopis insula*. Plin. IV, 5. f. 4. circuitum fecit 563. M. P. et Strabo VIII. p. 231. f. 335. stadiorum 5600. Ipsa regio haud ulli terrae nobilitate praefenda est, ut ait Plin. IV, 5. f. 4. Notissimum est bellum Peloponnesium. H. *Moresa*. *fibris*] intellige de extrema ora, quae crebris sinibus, v. c. Corinthiaco, Cyllenio, Cyparissio, Laconico, Argolico, Saronico aliisque incisa (*τρυφεμένη*) h. e. flexa atque iniqua est. *tramite*] h. e. Isthmo. *effunditur*] quia non adcurate in medio canalem habet, sed versus Aegaeum paulum inclinat. *platani*] ita quoque comparat Strabo II. p. 57. f. 84. VIII. p. 231. f. 335. Hodiernum nomen *Moresa* a similitudine cum mori folio derivant.

§. 4. *A Macedonia*] h. e. post Maced. *Thessalia*] gr. *Θεσσαλία*, inde *Θεσσαλιώτης*. Nomen traxit a Thessalo: dicta est olim *Aemonia*, *Pelasgicum* Argos, Hellas, *Dryopis* a regibus: etiam *Achaja*. De ejus terminis accurate exposuit Strabo IX. p. 296. f. 429. uti post de divisione in 4 partes, quae *Pelagiotis*, *Thessalotis*, *Ioliotis* et *Phthiotis* erant. Romani adtribuerunt Macedoniae. Noster antiquam secutus est distributionem. Populi, qui eam tenuerunt, Centauri, Lapithae, Perrhaebi, Dolopei, Pelasgi, Myrmidones fuerunt. Celebrantur ejus equi. cf. de hac terra inpr. Schlichthorst in Geograph. Homer. p. 91 sqq. *Magnesia*] gr. *Μαγνησία*, populi *Μαγνητις*. Memorantur in aucto-

ribus quatuor, Thessaliae, Cretae, Aliae duplex, ad Sipylum et Macandrum: quae ex nostra ortae sunt et adpellatae. Nomen accepit a Magnete, Argi filio. Situm varie notant, ejusque terminos optime constituit Strab. IX. p. 300 f. 435. eosque ad Pheras et Boeben oppidum et versus meridiem ad Demetriada et Methonen porrigit. *Magnes lapis*, qui et *Heracleus* dicitur, a Magnesia Lydiae nomen tulit. *Phthiotis*] gr. *Φθιώτις* et incolae *Φθιώται* et *Φθιώται*. Thessaliae partem facit Strabo IX. p. 296. f. 430., terminosque statuit Oetam, Maliacum sinum, Pindum et Pharsalum, et ipsos incolae Achaeos dictos esse scribit. Hinc et sub Xerxe Achaei et *Φθιώται* vocantur ab Herod. VII, 132. Memorantur etiam incolae aliquanto post sub Philippo, Demetrii filio, Macedoniae rege; tunc vero dati sunt Thessaliae. Macedoniae tribuit Ptolem. III, 13. *Doris*] gr. *Δωρίς*, incolae *Δωριείς*. Strabo IX. p. 294. f. 427. *τετραπόλιον* vocat et matrem omnium Doriensium, qui, uti constat, sedes suas varie mutarunt: inde situs diverse statuitur. Dicta quoque est *Hestiasotis*, esth Doris pars *Hestiasotis* post separata fuisse videtur. *Locris*] gr. *Λοκρίς*, incolae *Λοκροί*, lat. *Locrenses* et *Locri*, quos Leleges olim fuisse dicit Plin. IV, 12. f. 7.: quorum dux in migratione *Locrus*, unde nominis origo. In duas maxime partes dividit Strabo IX. p. 287. f. 416. in orientalem et occidentalem, quas separabat Parnassus, et fines ejus ab hoc monte utrimque pertinebant ad fretum Euboeae et sinum Corinthiacum prope Phocida. Alii

cis, Boeotis, Atthis, Megaris; sed omnium Atthis clarissima: in Peloponneso Argolis, Laconice, Messenia, Achaja,

triplicem Locrida faciunt, vario tamen modo. Eorum legislator Zaleucus notus est. *Phocis*] gr. *Φωκίς*, incolae *Φωκῆες*, qui cum *Φωκῆες* ab urbe Ioniae Phocaea non commisceri debent; lat. *Phocenses*, qui a Phocaeensibus discrepant. A Lelegibus ducunt et Phocum gentis auctorem faciunt, etsi varia ratione. Ipsa regio attingebat Locrida Ozolarum, et Boeotiam, inde versus Parnassum. *Boeotis*] gr. *Βοιωτία*, ut latinis, nusquam alibi *Boeotis*, quare et fortasse h. l. librarii *Boeotia*, qua forma alibi Noster uti solet, ad reliqua accommodarunt. Nominis origo varie traditur: a bove, Cadmi duce in itinere, multi deducunt. Antiquiora nomina occurrunt *Aonia*, *Mesapia*, *Ogygia* et *Cadmeis*. Cadmus Thebarum conditor satis notus. Regionis situm inprimis praedicant ob tria maria, quibus adjacet. Cornel. Nep. 15, 5, 2. refert de incolis, plus illis inesse virium, quam ingenii. H. *Stramulippa*, ut tradit Büsching in Geogr. T. I. P. 2. p. 1793. *Atthis*] Gr. *Ἀττικὴ*, usitatus *Ἀττική*, et sic lat., etsi Lucet. VI, 1114. *Atthis*. Accepit hoc nomen a Cranai filia, *Atthis*: antiquiora nomina sunt *Ogygia*, *Acte*, *Mopsopia*, *Cecropia*, *Ionia*. Qui olim Atticam tenuerunt populi, commemorantur a Strab. IX. p. 273. l. 396. et Herod. VIII, 44. Contermina fuit Boeotiae et Megaridi, ab alia parte mari Aegaeo et sinui Saronico. H. pars *Livadiae*. *Megaris*] gr. *Μεγαρίς* et *Μεγαρινὴς*, incolae *Μεγαρινὸς* et *Μεγαρινῆς*. Utrumque vicinam habuit Boeotiam et Atticam et ante condita Megara Atticae pars fuit, cum Iones illum tractum tenerent, quod docet Strabo IX. p. 270. l. 592. In Grae-

ciae civitatibus parva fuit et contenta: v. Schol. ad Theodor. Id. XIV. v. 49. *Argolis*] gr. *Ἀργολίς*; plerumque *Ἀργεῖς*, ut urbs primaria. (Nomen accepit ab Argo, prisco rege, etsi alii ad totam Peloponnesum referunt, v. Heyne ad Apollod. II, 1, 2. inprimis in Homero. Situs ex tabulis cognoscitur. Noster 6 regiones Peloponnesi recenset, quot *δοκεῖται*. Homerus, ita tamen, ut, Messenia et Achaja omisissis, Mycenidem et Pylum ponat. Septem gentes habet Herod. VIII, 73. quinque partes facit Thucyd. I, 10., mutatis scilicet pro temporum et incolarum diversitate regionum finibus. *Laconice*] gr. *Λακωνική*, *Λακεδαιμόνιον*, etiam *ἡ χώρα*, cujus nomen a Lacædaemone ducitur; conditores autem urbis faciunt Eurysthenem et Proclum. Illud nomen urbi et regioni commune fuit. v. Strab. VIII. p. 253. l. 367. Antea populi dicti sunt a Lelege rege Leleges. Olim latius patuit et Homeri aetate orientalem Messeniae partem complectebatur. v. Schlichthorst in Geogr. Hom. p. 38. Fuit olim *ἐκπύρνωσις*: sed Strabonis aetate tantum 30 supererant. *Messenia*] gr. *Μεσσηνία*, vel, ut urbs, *Μεσσήνη*, lat. *Messenia* et *Messenis*. Fuit pars Laconices nomenque a Messene ducit Pausan. IV, 1, 2. Innotuit diuturno bello, in quo spectata est Tyrtæi opera. Nunc cum Elide est *Belvedere*. *Achaja*] gr. *Ἀχαΐα*: Homerus vocat *Ἀχαιΐδα γαίαν*. Olim dicta est *Αἰγιάλις*, vel ab Aegialeo, Sicyonias rege, vel ab ejus situ litorali; deinde dicta est *Ionia*, postremo *Achajæ*. v. Strab. VIII. p. 264. l. 383. Incolae *Ἀχαιοί*, lato tamen vagoque sensu, quia multas regiones adierant et possederant: inprimis va-

Elis, Arcadia : ultra Aetolia, Acarnania, Epiros, usque in Hadriam. De locis atque urbibus, quae mare non ad-

natur in Homero, qui et iis *Ἰωνίαις* obponit Il. II, 530. cl. Schlichthorst. l. c. p. 17 sqq. Latini usitate pro Graecis ponunt, quia, Achaëis, tum Graeciae principibus, devictis, Achaea adpellari et a Macedonia separari solebat: hinc Romani *Achaeae*, non Graeciae praefectum vocabant, qui in eam provinciam mitteretur. Mela cum Ptolem. 3, 16. Peloponnesi partem agnoscit. *Elis* gr. *Ἠλίοις* vel *Ἠλίσ*. Antiquius regionis nomen fuisse videtur *Elea*, *Elidis* ab urbe acceptum: nam olim *Ἠλεῖδος* regio incolabatur et serius tandem post bellum Persicum homines in Elida urbem conlecti sunt. v. Strab. VIII. p. 232. l. 336. Nomen ab Eleo, rege, derivat Pausan. V, 1. Antiquiorem regionis formam descripsit Strabo l. c. nempe dividebatur in plures ditiones, quae post ad duas redigebantur *Epeorum* et *Nestoris*; quam divisionem Homerus Odys. XIII, 275 et II, V, 545. sequitur. cf. Schlichthorst l. c. p. 52. Inclaruit maxime ludis Olympicis. *Arcadia* gr. *Ἀρκαδία*, populi *Ἀρκάδες*. Antiqua nomina varia varioque ordine efferunt auctores: v. c. *Drymodes*, *Pelasgia*, *Parrhasia*, *Lycaonia*, *Azania*, *Pania* et alia. Ex prisca incolis Strab. VIII, p. 267. l. 388. nominat Azanas et Parrhasios, adduntque alii alios. Arcadia autem dicta est ab Arcado, teste Pausan. VIII, 4. f. Ipsi *Arcaedes* se ante lunam natos fuisse jactant ideoque *πρωτογένους* vocant. v. Apoll. Rh. IV, 264. et impr. Heyne ad Apollod. p. 656. Ipsa regio tenebat loca Peloponnesi mediterranea, maximeque montana fuit, ut Strabo l. c. testatur, cuius aetate pleraeque urbes, *overias* erant. *Alis* sc. li-

num Corinthiacum extra Isthmum. *Aetolia* gr. *Αἰτωλία* et gent. *Αἰτωλίοις*. Nomen accepit ab Aetolo, qui ob caedem imprudenter factam ex Elide huc confugerat. v. Apollod. I, 7, 6. Eam Curetas antea tenuisse, quos ille expulerit, tradunt plures: ab illis vero dicta regio *Κουρήτις* sc. *Χέραι*. Aliis prius dicta est *Ταντίς*. Ab Acarnania separabatur Acheloo fl. et dividebatur in *ἀρχαίαν* (ad Calydonem) et *ἐπικυρταν* (ad Locrida Ozolarum). Inclaruerunt bellis contra Acarnanes, Macedones et Romanos, a quibus victi sunt, et longinquis fundae jactibus. *Acarnania* gr. *Ἀκαρνανίαν* γῆ, nam incolae *Ἀκαρναν* gr. et latine. Nomen Alcmaeon imposuisse fertur sumtum ab Acarnane filio, etsi alii aliam adferunt originem. Antea dictam esse *Κουρήτιδα* et incolas ipsos Curetos, multi scribunt: quare, cum Aetolia idem nomen gesserit, olim latius Curetis patuit. Contermina est Aetoliae ad fluvium Acheloum. *Epiros* gr. *Ἠπειρος*, incolae *Epirotae*. Multa de h. terra Iustin. XVII, 3. quo auctore Molossi eam primum tenuerunt, post Pyrrhus, Achillis filius, a quo *Pyrrhidae*, post *Epirotae* dicti sunt. Ante Molossos tenuisse feruntur Chaones, inde *Chaonia*. Homeri aetate latius patuit, Strabo initium ejus ducit a mari Siculo, Plinius ab Acrocerauniis montibus: Mela terminat mari Hadriatico, cuius terminum facit Acrocerauniis montes. Olim complexa est aliquot provincias, plures populos, plurima oppida. Ex regibus inclaruit Pyrrhus bello contra Romanos, et regio ipsa equis et leonibus nobilitata est. *Hadriam*] i. e. Hadriaticum

suit, haec maxime memoranda sunt: in Thessalia Larissa, aliquando Iolcos: in Magnesia Antronia: in Phthiotide Phthia: in Doride Pindus [et juxta sita Erineus: in Locride Cynos et Calliaros: in Phocide Delphi, et mons Par-

mare. non adluit] Cum hactenus semper maritima et litoralia enarraverit, plura, incompósito tamen ordine, ex mediterraneis admisceat. *Larissa* gr. *Λάρισα* et inde *Λαρίσσα*. Fuerunt nominis hujus plures urbes: in Thessalia duae, quarum una fuit maritima, altera mediterranea, quae h. l. intelligenda est. Sita erat ad Tempe et ad Boeidea lacum prope Pindum montem eamque circumfluebat Peneus. A Larissa, Pelasgi filia, dicta esse fertur, et condita ab Acrisio. Hodie esse putatur *Ien-gi-Schahir*. Diversa esse videtur *Larissa*, unde Achilles ap. Virgil. Aen. II, 197. *Larissaeus* h. e. Thessalus vocatur. *Iolcos* gr. ἰωλκός Homer. II, II, 712. inde ἰωλκίος, ἰωλκίδης, et lat. *Iolkiacus*. Conditorem faciunt *Iolctam*, Amyri filium. Vocatur et *Πηλαγός* ab Apoll. Rh. I, 906. et *Haemonia* a Lucan. III, 192. Ad mare sitam fuisse docet Argonautarum expeditio, qui inde conlestitolverunt. Neque tamen ideo Mela erravit, quia a mari 7 stadiis removet Strab. IX. p. 300. f. 436. et quod inde Argonautae mare ingressi sunt, pertinet proprie ad Aphetas, portum vicinum. *Antronia* gr. usitato Ἀντρον, uti infra *Brauronia* pro usit. *Brauron*. Occurrit ejus mentio ap. Homer. II, II, 697. qui Ἀντρον vocat et Protefilai ditioni adscribit, quae complexa est Phthiotidis partem orientalem. Stephanus Thessaliae, Noster Magnesia tribuit, quae pars fuit Thessaliae. Ex Homeri indicio sita fuit ad litus et Noster vel a proposito delscivit vel erravit. Nomen explicat Stephanus, *ἡ δὲ τὸ τοῦ τίτιος*

ἀντρον εἶναι. Tactatur in proverbio Ἀντρον εἶναι, vario tamen sensu. *Phthia* gr. *φθία* unde *φθίος* et *φθός*; lat. *Phthius*, *Phthiota*, *Phthiotis*, *Phthioticus*. Nomen derivant a Phthia *θυή* liere vel a Phthio Neptuni filio Thessaliae sunt qui adscribant. Inclaudit Achilles, qui inde *Phthius Achilles* ab Horat. IV, 6, 4. appellatur. in *Doride Pindus* haec et seqq. corrupta esse. Codd. testantur. Pintianus quatuor urbium nomina substituit, quia, auctore Strabone, Doris tetrapolis erat. Sed incerta conjectura. In multis Codd. verba in — *Erineum* absunt: Parisiens. in *Doride Pindus* exhibent, quod adjecimus, posteriora uncis inclusimus. *Pindus* urbem in Doridis tetrapoli memorat Strab. IX. p. 294. f. 427. *Cynos* gr. *κύνος*, inde *κύνος*. Nomen tulit a Cyno Locro, Opuntis filio. Plurimi navale (*ἡ δὲ ναὺς*) vocant, ubi promontorium Opuntium finem claudit. Emporiū urbis Opuntiorum dicit Livius XXVIII, 6. Innotuit, quod Deucalion et Pyrrha hic sedem posuerunt. Ceterum hic quoque Mela maritimum locum ponit, cum mediterranea promiserit. *Calliaros* ita et gr. Nomen habet vel a Calliario, vel *ἡ δὲ τὸ τοῦ τίτιος* εἶναι. Honderus jungit cum Cyno. Strabonis aetate habitari desierat, v. Lib. IX. p. 293. f. 426. *Delphi* ut incolae, v. c. Iustin. XXIV, 7. inde *Delphicus*. Olim dicta est *Παρνακία* *νάξ* a Parnaso, monte vicino, tum *Πυθών*, denique *Delphi*: quod alii ab Apolline in delphina mutato, alii a Delpho, Apollinis filio, ducunt. In Phocide ponunt et

nafos, et Apollinis fanum atque oraculum: in Boeotia Thebae, et Cithaeron, fabulis carminibusque celebratus: in Attide Eleusin, Cereri consecrata, et clariores, quam ut

alii, et sita fuit in austrina parte Parnasi, in cuius vertice fuit fanum et urbs 60 stadia amplexens ambitu suo. cf. Iustin. XXIV, 6, 6. qui eam non muris, sed praecipitiis defensam esse scribit, praeterfluente Cephisso fluvio. In medio orbe sita esse ferebatur, idque probatum est duabus aquilis a Iove, una ab ortu, altera ab occasu missis, quae ibi convenerint. v. Strab. IX. p. 289. l. 419. hinc *ἑμφαλὲς τῆς γῆς*, et si id de media Graecia alii capiunt. Inclaruit oraculo, quod *communis generis humani* vocat Livius XXXVIII, 48. in cuius descriptionem dat Lucan. V, 82 sqq. H. *Castri* urbs dicitur. *Parnasos*] Graecam terminationem amat Mela; rectius per simplex scribitur. Adjectivum *Parnasius*, Antiquius nomen *Larnassus* a Deucalionis arca ibi adpulsa. Secabat Locrida in duas partes, et duobus surgebat verticibus, quorum alterum *Tithoream*, alterum *Hyampeum* adpellat Herod. VIII, 32 et 39. Male Servius ad Virg. Georg. III, 291. Heliconem et Cithaeronem Parnasi ardua explicat, ejusque partes facit ad Aen. VII, 641. et X, 263. cum illi ipsi montes Boeotiae sint. In uno vertice erant templa Dianae et Apollinis, in altero Bacchi. De montis sanctitate v. Strab. IX. p. 287. l. 417. Hodie quoque vetus nomen tenere multi scribunt. *Thebae*] gr. *Θῆβαι* vel *αἰθῆβαι*, quod utrumque in Homero reperitur: inde *ἑθαῖος*, *Thebanus*. Nomen ducunt a Thebe: v. Heyne ad Apollod. III, 5, 6. Fabulosa muroꝝ exstructio Zethi et Amphionis lyra nota est. Faciunt conditorem Cadmum, et si ad arcem tantum per-

ferunt, alii instauratorem eum dicunt. Sita erat in media Boeotia, circuitu 60 stadiorum, tota plana, figura rotunda, aquis abundabat, cum duo fluvii per eam laberentur, ejusque septem portae celebrantur, unde passim *ἑπτὰ πύλεις*. Eam nobilitaverunt alumni Liber et Hercules, illustraverunt evexeruntque Epaminondas et Pindarus, diruit Alexander M., ita tamen, ut Pindari familiae penatibusque parci juberet, instauravit Cassander. Multis omnino variisque exercita fuit fatis, quae breviter commemorat Strab. IX. p. 276. l. 402 sqq. H. vocatur *Thiva* vel *Stiba*, *Stibes*, *Stives*, et, ut testes oculati adfirmant, praeter binas portas nil restat. *Cithaeron*] gr. *Κιθαίων*, mons prope Thebas, qui nomen a Cithaerone, Boeotiae rege, accepit. Incepit ab Atticis et Megaricis montibus et prope Thebas desinebat; ejusque radices adluebat Alosus. Excelsum ejus indicat Euripid. in Bacch. v. 660. quod nunquam in eo nives liquecant. Fuit in eo antrum Nympharum Sphragidium et olim oraculum. Dianae lucum sub eo commemorat Virgil. in Cul. v. 108. *fabulis*] v. c. interitu Actaeonis, Penthei caede, Oedipi expositione, Niobes liberorum elade, orgiis Bacchi, quae ibi agebantur, et aliis. *Eleusin*] gr. *Ἐλευσίς* plerumque, sed et *Ἐλευσίη*, v. N. Heinsius ad Ovid. ep. 4, 67. incolae *Ἐλευσίνιοι*, lat. *Eleusini*. Nominis originem ducunt ab Eleusine, Triptolemi patre, alii ab *Ἰακίδῃ*, de adventu Cereris, cum quaereret filiam raptam. Conditorem et regem faciunt Ogygum. Celebrem urbem in

indicari egeant, Athenae: in Megaride, unde regioni nomen est, Megara: ut in Argolide Argos, et Mycenae, et

primis reddiderunt fanum Cere-
ris et sacra Eleusinia, Ceteris my-
steria. Situm templi describit
Homer. II. in Cerer. v. 279. Ho-
die urbs ad vici tenuitatem de-
lapsa est, ut refert Chandler in
Reisen in Griechenland p. 268.
H. *Lessina*. [clariore quam] ita
de locis celebribus loqui solent v.
c. Sallust. Jug. c. 19. Liv. XXII,
54. 8. *Athenae*] gr. Ἀθῆναι, un-
de Ἀθηναῖος, lat. *Atheniensis*, se-
rius *Athenaeus*. Antiquum no-
men fuit *Cecropia* a Cecrope, quo
nomine post sola arx vocata est,
auctore Plin. VII, 57. l. 56. quan-
quam alii ad totam regionem re-
ferunt. Nomen *Athenae* plerum-
que a Minerva (Ἀθήνη) derivant,
cujus certamen cum Neptuno de
hac urbe celebratur. Tenuerunt
eam olim Pelasgi, post Cecropi-
dae; Athenienses secernunt qui-
dam ab Atticis. Satis inclaruit
theatris Iovis, Minervae, tem-
plis, tribus Gymnasiis et eo,
quod inde humanitas, doctrina,
religio, fruges, jura, leges alia-
que bona per terrarum orbem dis-
tributa putantur. v. Cicer. p.
Flacc. c. 26. In numis plerumque
Minervae caput adpositum est,
vel noctua Minervae sacra et ibi
frequens. Subjecta Macedonum
imperio, varias deinceps fortu-
nae vicissitudines experta est;
Romanorum ditioni adjecit Sul-
la, graviter vexatam, sed Stra-
bonis aetate libera tuit. H. a pau-
cis vocatur *Satines*, a plerisque
Atina vel *Athini*, ut a Chandlero
l. c. p. 48. qui et magnitudine et
frequentia satis adhuc conspicuam
esse tradit. Restant adhuc tem-
plum Iovis Olympii et Miner-
vae et alia quaedam. *Megara*]
gr. τὰ Μεγάρα, latinis etiam femi-
ninum est, ut Cicer. de divin. I,

27. Livio XXXI, 22, 6. si vera
ibilectio. Cives *Megarici*, lat. *Me-
garenses*. Antea dicta est *Nisa*;
Megara a Megareo. Olim pars
Atticae fuit, post a Peloponne-
sis, maxime Corinthiis et Messe-
njiis inde detracta est. Sita fuit
circa Isthmum inter Peloponne-
sum, Atticam et Boeotiam: por-
tum habuit. Inclaruit philoso-
phorum schola, qui, cum Euclide
auctore, ab urbe tamen Megarici
sunt vocati, et civibus *Euclida*,
Stilpone, *Theognida*. Mores ci-
vium fraudulentum in proverbium
abierunt, quo spectant *risus Me-
garicus*, *lacrymae Megarenses* de
fictis, et *Megarensis ars* de dolo.
Nomen priscum retinuit, sed lo-
cus est tenuis et vilis, et multa
ibi hodie rudera conspiciuntur.
Argos] gr. Ἀργος, latini fere *Ar-
gi*, sed et *Argos*, ut Horat. II,
od. 7, 9. Ovid. Met. II, 239. in-
de Ἀργεῖος. Fuerunt plures cognomines urbes, quas haud raro
miscent auctores: nostrum ad Pe-
loponnesum pertinet. Nomen ac-
cepit ab Argo, et Plin. IV, 9. l. 5.
vocat *Hippiam*, quod est Homer.
II. II, 287. Ἰππῖον, porro *Ina-
chium* ab adluente fluvio Inachio:
plura de nomine v. ap. Strab. IX,
p. 255. l. 270. Sita erat in campo
plano, habuitque collem medio-
riter munitum, in eoque Iovis
templum. Iunonis cultus satis
notus est. Fuit urbs olim floren-
tissima (ἐνδοξότατη), portum ha-
buit Naupliam. Varia ejus fata
exposuit Strab. VIII, p. 259. l.
376. H. antiquum nomen tenet
et portus vocatur *Napoli di Ro-
mania*. *Mycenae*] gr. Μυκῆναι,
etiam Μυκῆναι, ut Homer. II. IV,
52. Sil. Ital. I, 27. inde Μυκηνάτος,
Mycenaeus et *Mycenensis*. Con-
ditorem Persea sat multa narrant,

templum Iunonis, vetustate et religione percelebre: in Laconide Therapne, Lacedaemon, Amyclae, mons Tayge-

moenibusque ab eo cinctam tam firmis, ut a Cyclopihus exstructa dicerentur. In nominis causis admodum variant. Tenuit olim Agamemnon, ut liquet ex Hom. Il. II, 569. cl. Virg. Aen. VI, 839. Eadem de causa ob Pelopem *Pelopeiades* vocat Ovid. Met. VI, 414. Post Pelopidarum imperium occuparunt Heraclidae, ex quo diminuta est, dum plane deficeret, ut ex Thucyd. I, 10. intelligitur, qui refert, tempore belli Peloponnesiaci μικρὸν πόλιν esse. Argivi plane destruxerunt et agros dividerunt. v. Pausan. II, 16, 5. qui tamen aliquas ejus partes indicat. Noster, ut solet, antiqua sequitur. Ibi hodie pagus cernitur, quem *Mycene* vocat Büsching Vol. I. T. 2. p. 1799. templum] Dicitur gr. Ἡραῖον, uti a nomine Deorum Dearumque Ποσειδώνιον, Ἀρτεμίδιον. Situm erat inter Argos et Mycenae, habuerat conditorem Eupolemum Argivum, et insigne fuit variis operibus, in quibus Euphorbi scutum, quod suum agnovit Pythagoras. v. Ovid. Met. XV, 164. Cultus fectorumque solemnitate[m] describit Herod. I, 31. *Therapne*] gr. Θεράπνη vel Θεράπναι, inde Θεραπνῆος etiam latinis. Nomen traxisse ferunt a Therapne, Lelegis filia. Adpellatur mox πόλις, mox χωρὸν, mox τόπος. Dioscuri ibi colebantur et Apollo, unde Stat. Theb. III, 422. eas *Apollineas Therapnas* vocat. Inclauit Helenae natalibus (v. Ovid. ep. XVI, 196.), quam ibi quoque sepultam fuisse tradit Pausan. III, 19, 9. Interdixisse videtur post Plinium. *Lacedaemon*] gr. Λακεδαίμων, nudè *Lacedaemonius*, *Laco*. Nomen, ut regio, nacta est a Lacedaemone,

quem Iovis et Taygetes filium ferunt. Conditores faciunt Euryfthenem et Proclum, Heraclidas. Eadem urbs dicitur etiam promiscue *Sparta*: an sic in Homero, dubitatur; cf. Schlichthorst in Geogr. Hom. p. 40. Nomen antiquius urbis et verius fuit *Sparta*, cui denique nomen regionis *Lacedaemon* accessit. v. Pausan. III, 11, 1. Nomen *Spartae* deducunt alii a *Sparta* Lacedaemonis uxore, alii a Cadmi foecis, qui Σπαρτοί dicuntur. Differunt *Spartani* et *Lacedaemonii* sic, ut illi, incolae parvi, etiam *Lacedaemonii* vocari possint, non contra ceteri incolae *Laconices Spartani*. Urbem, in planitie sitam, praeterfluebat Eurotas; habuit formam rotundam, caruit moenibus usque ad Cassandri tempora, v. Iulian. XIV, 5, 6. vel cum Pyrrhus et Demetrius Spartam obpugnaret. Olim in celeberrimis urbibus fuit, adhuc Strabonis aetate, et inclauit Lycurgo legislatore et reipublicae forma. H. *Mistra* parva est, sine muris et cum vilibus aedificiis. *Amyclae*] gr. Ἀμύκλαι et inde Ἀμυκλαῖος, etiam Latinis. Non en urbs nacta est ab Amycla, Lacedaemonis filio, et a Sparta 20. stadiis distans sita erat in amoeno et fertili agro. Celebre ibi fuit templum Apollinis, et Leda sedem ibi habuisse narratur. v. Stat. Theb. IV, 223. et Sil. Ital. II, 434. Narratur vulgo silentio periisse, cum temere nunciatio aliquoties hostium adventu lege cautum esset, ne quis unquam hostium adventum narraret, et sic hoste vero adveniente captae sunt. v. Sil. Ital. VIII, 530. A Lacedaemoniis captae sunt et evercae H. *Sklavachori*. Multa de h. urbe exposuit

tus: in Messenia, Messene et Methone: in Achaja atque Elide quondam Pisae Oenomai, Elis etiam nunc, delubrumque Olympii Iovis, certamine gymnico et singulari

Heyne Antiq. Aufsätze P. I. p. 77 [qq. *Taygetus*]. gr. fere *Ταῦγετον*, et si masc. et femin. genere. Latinis passim *Taygeta*. Nomen habet a *Taygete* nymphea, cum antea *mons Amyclaeus* vocaretur. Fuit excelsus, *περικύκτερος*, venationibus aptus, ferisque abundans. In ejus vertice Soli equos sacrificabant, et Strabonis aetate metalla in eo inventa atque effossa fuit, quorum meminit Martialis. VI, 42, 11. H. les montagnes des Mainottes: *Messene*] gr. *Μεσσηνία*, lat. *Messene*, passim *Messania*: inde *Μεσσηνίος*. Per simplex I. feribunt alii, sed perperam. Plures urbes in medio positae id nomen gerebant. Scriptura in graecis urbis Siculae nomen a nostra non distinguit, sed latini in media a praeferunt. Trojana tempestate nondum stetit haec urbs, v. Strab. VIII. p. 243. f. 358. et creta est post Thebanorum proelium ad Leuctra et conditorem ferre videtur Epaminondam: v. Pausan. IV, 27, 3. et si Diodor. XV, 66. discedit. Pausaniae aetate admodum munita fuit. De hoc nomine inveni *Mosénigo*, *Petalidi*, etiam *Maura* *Μαυρά*. *Methone*] gr. *Μεθύνη*, sed rectius *Μεθύνη*, quia nomen a *Mothona*, Oenei filia, inditum est: inde *Μεθύνητος*. Olim dicta est *Pedafus*. Alii eam ponunt in Laconiae, alii in Messenia: quae discrepantia componi potest partim ex utriusque terrae consinio, partim quod magna Messeniae pars olim Laconicae adscripta fuit. Sita fuit ad Acritan promontorium, unde sinus Asinaeus incipit, habuitque *Ἰντινίου* restis Pausan. IV, 3, 6.; ex quibus adparet, quantum a vero situ aberraverit Mela, si mediterraneis adscripsit. *Ακροπολις* illi concessit Trajanus. Eustathiu a-

tate idem nomen gessit. H. *Μοδον*. *Achaja*] cape sensu strictiore. Ceterum Elis praecedere debebat. *Pisae*] gr. *Πίσαι*, etiam *Pisae*, et si plur. numero urbis Etruscae intelligi solet: ut Virg. Aen. X, 179. inde *Πισάριος* et *Πισαίος*. Dubitarunt de urbe, et fontem olim ejus nominis intelligebant: Sed praeter alios Pausan. V, 10, 2. illud affirmat et conditorem Pisum, Perieris filium, producit, et si alii a *Pisa*, Endymionis filia, nomen petunt. Pisam praeterfluebat Alphens. Interitum urbis indicat Mela verbo olim; cui mox obponit nunc. *Oenomai*] sc. regnum, quo regnante florebant. v. Strab. VIII. p. 245. f. 355. *Eli*] gr. *Ἠλῆς*, *Ἠλίδος*, *Ἠλιν*, de regione et urbe, et si alii contendunt, urbis nomen in casibus obliquis parum syllabarum numerum habere cum recto. Nepos VII, 4, 5. *Eli*dem tamen de urbe dixit. Inde *Ἠλεός*, lat. *Eleus*. Homeri tempore urbs nondum stetit, sed post Persicum demum bellum ex vicis et pagis coaluit. Conditorem memorant *Oxylum*, ita ut hominibus ex proximis vicis convocata urbem frequentarit et auxerit. Nomen ab Eleo, Tantalii filio, ducunt. Postero tempore (Olymp. 117, 1.) Telesphorus, Antigoni classis praefectus, arcem munivit, cives in servitutem redegit, quos Ptolemaeus, Antigoni dux, in libertatem adseruit. Fluebat per eam Peneus praeter gymnasium. A *Pisa* distabat 50 stadiis. H. ibi cernitur *Belvadero*. graecis *Καλλοσκοπιον*. *delubrumque*] id fuit omnium magnificentissimum, quod in agro Pisaeo, stadiis fere 300 ab Eli remotum prope Alphaeum, lege Dorica ex vernaculo lapide aedificaverat Libon, 68 pedum altum, 9, la-

sanctitate; ipso quidem tamen simulacro (quod Phidiae opus est) maxime nobile. Arcadiam Peloponnesiacae gentes undique incingunt. In ea sunt urbes Plophis, Tegea, Or-

tum, 230 longum, magna arte, operibus et donis multis ornatum. v. Pausan. V, 10, 2. et Bannier Goetterl. Vol. I, p. 438 sqq. *certamine*] ludorum horum per singula quadriennia actorum auctorem faciunt Herculem, unum ex Idaeis Dactylis, et celebrari solebant in honorem Iovis Olympii prope Olympiam: intermissos instauravit Iphicles, unde numeratur Olympias prima. Mela hic luctas (*gymnico*) tantum respicit, quoniam inde primum hae solennitates inceperunt. *sanctitate*] Strab. VIII. p. 247. l. 357. refert, ideo Elimi moenibus non cinctam fuisse, et qui hostili agmine Elida transfrent, consentiente universa Graecia, in aditu arma deposuisse, neque antea recepisse, quam essent egressi. Illam immunitatem et tranquillitatem amiserunt Olymp. 102. ubi cum Arcadibus bellum gerere cogebantur. *simulacro*] descripsit prolixius Pausan. V, 11. cl. Strab. VIII. p. 244. l. 353. Dens sedebat in solio ex auro et ebore factus, capite coronam gestans, dextra victoriam, sinistra sceptrum tenens, calceis aureis pallioque aureo indutus, quod animalibus et liliis maxime caelatum erat. Phidias Homericam Iovis descriptionem (Il. I, 528 sqq.) tanquam exemplar expressit. Quam angusta fuerit huius simulacri species, docet narratio de Aemilio Paulo ap. Liv. XLV, 28. 5. qui in eo Iovem velut praesentem intuens motus animo est. Adnumerabatur 7 mundi miraculis. *Phidiae*] fuit Charmidae filius, Atheniensis, pictor antes, statuarius post longe celeberrimus, qui floruit Olymp. 84. a.

V. C. 300.; adiutore usus fuerat discipulo Colote. v. Plin. XXXV, 34. l. 8. *opus*] ut *ἔργον* de rebus manu factis vario dici solet, quamquam non excluditur mentis sollertia. — Ceterum Mela hic promisso suo satis facere debebat, et Achajae mediterranea recensere, quod tamen non facit.

§. 5. *incingunt*] quia Arcadia in media fere Peloponneso sita erat. *Plophis*] gr. *πλοψίς*, et inde *πλοψίδας*. Olim dicta est *Erymanthus* ante Phegei regnum, post *Phegea*, denique *Plophis* a Plophide, conditore. Modico intervallo praefluebat, Erymanthus, urbisque situm et munimenta valida prolixè descripsit Polyb. IV, 70, 2. Innotuit aprò Erymanthio. *Tegea*] gr. *Τίτυς*, inde *Τεγεάτης*, lat. *Tegeatas*, *Tegeaeus* et *Tegeaticus*. Nomen nacta est sub Tegeate, et collecta ex 9 pagis, quorum nomina recenset Pausan. VIII, 45, 1. qui ibi etiam refert, Tegeam, qualis suo tempore fuerit, conditorem habere Aleum regem. Strabonis aetate mediocri erat conditione, habuitque sanum Minervae *Algae* ab Aleo illo exstructum. Situs discitur ex Polyb. IV, 82, 1. *Orchomenos*] gr. *Ὀρχομενός*: in Plinio IV, 110, l. 6. est Orchomenum; cives *Ὀρχομενιοί*. Cum plures cognomines urbes essent, plerumque additur *τῆς Ἀρκადίας*. Orchomenum conditorem producunt: Pausanias VIII, 13, 1. duas urbes, veterem et novam, commemorat, illam in montis vertice positam, hanc sub ambitum antiquorum murorum sua aetate habitam, eamque ad montem Tractym collocat et Neptuni et Veneris delubra cum signis mar-

chomenos; montes Pholoë, Cyllenius, Parthenius, Maenalius; flumina Erymanthus et Ladon: in Aetolia Naupactos, in Acarnania Stratos, oppida: in Epiro Dodonaei

moreis commemorat. Homer. II. II, 605. eam πολύμηλον, et Stat. Theb. IV, 295. pecorum divitem vocant. Pholoë] gr. φολοῦς et inde φολοῦς. Nomen debuit Pholo Centauro, Herculis amico, ibi sepulto. Proprie est mons Arcadiae et Elidem spectabat. Quidam Thessaliae montem esse volunt. Ceterum oppidum in eo novit etiam Plin. IV, 10. f. 6. Cyllenius] gr. κυλλήνη, adjecta passim eodem casu voce ὄρεος vel, ut fit, κυλλήνης ὄρεος. Latini interdum terminationem graecam retinent. Duxit nomen a Cyllene nympha, vel a Cyllene (κυλλήνη) Elati filio. Arcadiae montium altissimum praedicant, commemorantque in memorabilibus, quod merulas habeat undique albas. Magis inclaruit natalibus Mercurii, qui inde dictus Cyllenius, templumque habuit in summo vertice. H. vetus nomen retinet. Parthenius] gr. παρθένιος vel παρθένιον sc. ὄρεος. Virgil. Eclog. X. dicit Parthenius saltus, ubi varias nominis causas adtulit Servius. Ad Tegeam situm fuisse, patet ex Livio XXXIV, 26, 9. Plura de eo dabit Spanhem. ad Callim. in Del. v. 70. Maenulus] Variatur terminatio, Μαίναλος et Μαίνυλλον: in lat. passim Maenala: et formatur etiam Maenalis, ut urbs ap. Ovid. Trist. III, 11, 8. Nomen tulit a Maenalo, Arcadis filio, cuius pater Lycaon. Sacer fuit Fauno vel Pani, qui hinc Maenalius Deus vocatur ap. Ovid. Fast. IV, 650. Egit in eo Atalanta. Fuit et urbs cognominis et Arcadiae pars dicta est Maenalia. Erymanthus] gr. Ἐρύμανθος, et inde Ἐρυμάνθιος et Ἐρυμανθίς: utrumque et in Latinis. Occurrit triplici adpellatione,

urbis, montis et fluvii: de urbe v. supra ad Psophis. Montem plures memorant, inde Erymanthides silvae Ovid. Met. II, 499. Inclaruit maxime cubilibus apri Erymanthii in fabulis de Hercule. Alii et fluvium hujus nominis norunt, qui fontem in monte cognomini habuit, Arcadiam intersecabat, relicto ad dextram Pholoë monte, ad sinistram Thelpusa regione, et tandem in Alpheum inflebat, v. Pausan. VIII, 24, 2. et λευκότατον ποταμόν vocat Callimach. in Iov. v. 19. Ladon] Pausan. V, 7. et VIII, 25. fontes in Clitorio agro ponit et libr. VIII, c. 20. narrat, in Pheneatico agro aquam stagnare, et, postquam montium cavernas subierit, in illo loco (in Clitoriorum agro) fontes Ladonis efficere. Prope κοράκων Νέστον in Alpheum effunditur et κάλλους εἰνικὸν οὐδένος ποταμῶν δεύτερος οὗτος τῶν βαρβαρικῶν εἶναι, οὗτος Ἕλληνας, ut ait Pausanias. Poetae modo rapacem vocant, modo placidum, quod pro diversitate locorum tuetur et explicat Burmann. ad Ovid. Met. I, 701. Naupactos] gr. ναύπακτος, et inde ναυπάκτιος. Naupactum in casu recto dixisse videtur Plin. IV, 3. f. 2. Nomen urbs nacta est ἀπὸ τῆς ναυπηγίας, ut tradit Strab. VIII, p. 294 f. 426. dubiumque tamen relinquit, utrum ibi classem Heraclidæ fabricaverint, an antea Locrenses. Locris Ozolis tribuit Thucyd. I, 103. quibus in bello Pelopon. eripuerunt Athenienses dederuntque Messeniis exsulis. Alii ad Aetoliam referunt, cui assignavit Philippus. v. Strab. I, c. Plinius l. c. ponit in sinu Corinthiaco: unde liquet, quam parum sibi constet Mela, qui me-

- Iovis templum, et fons ideo sacer, quod, cum sit frigidus, et immerfas faces, sicut ceteri, exstinguat, ubi sine igne
 6 procul admoventur, accendit. At cum litora leguntur, a promontorio Sepiade per Demetrium, et Halon, et Pte-

diterranea tantum notare voluit. Stratos] gr. Στράτος, utroque genere; inde Στράτιος. Plerique auctores dant Acarnanise: alii Aetoliae, ut Livius XXXVI, 11, 6. aliique. Aut igitur confinia regionum in hac parte turbantur, aut post Persea ad Acarnanas, quorum crebra cum Aetolis bella nota sunt, rediit. Ad Acheloum ponunt plures, qui usque ad eam navigabilis fuit. Thucydidis aetate fuit μέγιστη et postea Persei validissima urbs, v. Livius XLIII, 21, 6. qualis etiam ante eum fuit. Dodonasi] tacite simul urbem indicat, quas Δωδώνη, passim et Δωδών vocata est. Varias nominis causas adferunt, quarum probabilior ducta est a Dodone, Epiri fluvio. Alii ponunt in Thesprotide, alii in Molosside, quem disensum componit Strab. VII, p. 227. l. 328. ubi docet, olim sub Thesprotorum potestate fuisse, post ad Molossos venisse, qui praeter alios Epirum olim tenebant. Epiroticam hanc urbem condidisse videtur Deucalion, cum post diluvium ex Thessalia eo venisset. In hac praeter oraculum jactatur aes Dodonaeum. Stabant nempe duae columnae vicinae, quarum in altera erat pelvis aerea, in altera pensile pueri simulacrum, manu flagellum aereum tenentis, quod vento impulsum pelvim feriebat et longum tinnitum edebat. Hinc Dodonaeum aes de garrulo homine. Ducitur inde Dodonaeus et Dodonis, ut quercus ap. Ovid. Met. XIII, 716. Alia Dodone fuit in Thessalia, quam memorat Homer. II, II, 648. templum] et oraculum celeberrimum, quod Herod. II, 52. omnium

graecorum oraculorum vetustissimum praedicat, aliique ad Deucalionis tempora revocant. Ἰδρυμα Πελαγονικόν vocat Scymnus, unde ipse Iupiter Dodonaeus Pelasgicus audit. Fuit nempe prope Dodonam quercetum Iovi sacrum, in quo columbae duae responsa edebant, quas proprie vetulas fuisse sapientiores voluit ex lingua veterum Thessalorum, in qua πελειάδες sic adpellabantur. Hinc ἡ δῦνός μαντεῖον vocatur. fons] eadem de hoc fonte tradunt Plin. II, 106. l. 103. et Lucr. VI, 879. qui et causam explicare conatur. In loco, ut fit, variant auctores: Similem huius fontem in Gallia non longe a Gratianopoli commemorat August. de civit. Dei XXI, 7. cuius quidem vis hodie periit. procul] Plinius l. c. tantum: si exstinctae admoventur, accendit: quare quidam procul ἀρχαῖαις prope valere existimarunt, inducti Donati ad Terent. Hecyr. IV, 3, 1. et Servii ad Virg. Ecl. VI, 16. et Aen. VI, 10. explicatione: Sed merito dubitare licet, cum, uti recte Perizon. ad Sanctii Minerv. I, 16. n. 7. monet, procul separationem a loco, sive ea longior sit, sive brevior, indicet.

§. 6. per Demetrium] h. l. per est praeter, ut ap. Lucan. VIII, 275. Demetrium, gr. Δημήτριον, diversum est a Demetriade in Pelasgiotide, est, ut alibi, sic hic quoque utraque urbs confunditur. Homer. II, II, 696. habet Δημήτριος τίμνος, eamque urbem innuit, quamvis alii ad Pyrasum, adpositam urbem referunt. A Thebis distabat 20 stadiis ad Thessalam circa Crocotum campum,

leon, et Echinon ad Pagasaëum sinum cursus est. Ille urbem Pagasam amplexus, amnem Sperchion accipit: et, quia Minyae, Colchida petentes, inde Argo navemolvere, memoratur. Ab eo ad Sinum tendentibus illa prae-

per quem Amphryssus labitur. *Halon*] gr. Ἀλος utroque spiritu et genere. Conditorem produciunt Athamanta et nomen inditum esse fertur ἀπὸ τῆς ἄλης, ἥτοι πλάνης, ἣν ἔπαθεν εἰς μανίαν Ἰμπεριών. Stephanus ponit in Phthiotide ad finem Othryos montis, quod duxit ex Strab. IX, p. 208. f. 433. Alii in ora maritima ponunt, quod et probat Mela: inde vero duas ejus nominis urbes adstruunt. cf. Schlichthorst in Geogr. Hom. p. 98. Incolae dicuntur Ἀλεῖς. *Pteleon*] gr. πτελεός et πτελεών, et incolae πτελεώνης, πτελεούσιος. Ita dicta est, ὅτι πολλὰς ἔχει πτελάς: quod an de hac urbe valeat, dubitari potest, cum plures hujus nominis essent. Duas novit Homerus, unam Il. II, 594. in Elide, quam nostrae coloniam facit Strabo, alteram Il. II, 697. in Thessalia. *Echinon*] gr. ἔχινος, gent. ἔχιναιος. Conditorem faciunt Echinum et in Phthiotide ad fauces Sperchii fluvii ponunt. Vicinas urbes commemorat etiam Polyb. XVII, 3, 12. et XVIII, 21, 3. c. Livio XXXII, 33. Fuit et urbs cognominis in Acarnania. *Pagasaëus*] varie vertitur nomen, ut παχυντινός κόλπος, *Pagasicus* ap. Pl. II, 3. f. 12. Nominis causa in prompta est: vocatur et *Pelasgicus* a Pelasgis, qui olim accoluerunt. Os patebat 5 stadiis. H. *Golfo de Armiro* f. *Golfo de Volo*. Ceterum duplici modo errat Mela, primum quod per loca memorata ad sinum Pagasaëum perveniri dicit, cum potius per h. sinum ad illa loca cursus est; deinde quod Sperchium in sinum Pagasaëum effluere refert, qui in Maliacum effunditur. *Pagasam*] Graeci frequentant παγασαί. No-

men derivant alii a dorica voce παγαί, fontes, alii a πῆγνυμι, quod ibi Argo compacta fuerit, quae inde *Pagasaëa puppis* Val. Fl. VIII, 378. dicitur. Ponitur in Magnesia, in Thessalia, et Phthiotide, quod locorum vicinia facit et nominum cognatio. Navale habuit, ubi Argonautae convenerant. v. Orph. Argon. v. 110. Notatur etiam templum *Pagasaëi Apollinis* a Schol. Apollon. ad I, 238. Incipit autem inde Thessalia stricto dicta, cum propria oppida sint Achajae Phthiotidis. *Sperchion*] gr. Σπερχιον, lat. *Sperchius* vel *Spercheos*: quo utroque modo recte scribi posse, confes Drakenb. ad Liv. XXXVI, 14. f. Nomen, ex re et undarum cursu traxisse dicitur. Oriebatur in monte Tymphresto, praeterfluebat Anticyram, et prope Thermopylas inter Trachinem et Lemniam in sinum Maliacum effluebat. v. Strab. IX. p. 208. f. 433. *Minyae*] gr. Μινυαί h. e. Argonautae, etsi variae nominis causae feruntur: quippe alii id a Minya, Thessalorum rege, alii a Minyae filiabus deducunt, unde principes Argonautarum cum ipso Iasone oriundi erant; alii aliunde, v. Heyne ad Apollod. p. 143. et 178. *Argo*] gr. Ἀργεῖ. Nominis varias causas adferunt, v. e. ab Argo auctore; ab Argo, Phryxi filio etc. De ipsa navis fabricaeque structura, cursu aliisque exposuerunt peculiaribus carminibus Orpheus, Apollonius Rhod. et Valerius Flaccus. Finito cursu eam Iason Neptuno consecravit, vel Minerva inter astra collocavit. v. Heyne ad Apollod. p. 227 lqq. Ejus fragmentum Margialis tempore Romae ex-

naviganda: Maliacus et Opuntius, grandes finus; et in his, caesorum etiam Laconum tropaea, Thermopylae, Opoës, Scarpha, Cnemides, Alope: Anthedon, Larymne, Aulis;

sistisse, certe creditum, docet ejus epigr. (9. lib. VII. *Maliacus*] gr. Μαλιακός, passim Μαλιεύς et Ἴον. Μηλιεύς; inde et adcoas Μαλιεύς. Nomen habet ab urbe Μαλιεῖς, et vocatur etiam *Lamia* ab urbe vicina *Lamia*, ut adfirmat Strab. X. p. 307. f. 446. Hodie le golfe de Siton *Opuntius*] gr. Ὀπουντιός, cui vicina urbs *Opus* nomen dederat. Situs erat, ubi Bocotiae ora versus Euboeam definit; et 40 stadiorum erat et terminabatur promontorio prope Cynum. Hodie tradant dici *golfo di Negroponte*. - caesorum] Strabo IX. p. 295. f. 429. juxta Thermopylas locum fuisse scribit *Polyandrium*, multorum virorum sepulcrum, et juxta quinque columnas erectas cum inscriptionibus; quae monumenta h. l. sine dubio *Mela* respicit. *Thermopylae*] gr. θερμὸι πύλαι, sic dictae, quia calidae aquae erunt in faucibus, ut ait Liv. XXXVI, 15. f. alii nomen derivant a lavacris calidis, quae ibi *Minerva* *Herculi* exfluxerit. Simpliciter autem, auctore *Herod.* VII, 201., πύλαι vocabantur ab indigenis et aetolis, θερμὸι πύλαι a plerisque Graecorum. Erat ibi angustus et oblongus transitus per *Ostam* ex *Heilade* in *Thessaliam*, ab una parte erat mare, ab altera imminabant duo montium cacumina *Callidromus* et *Tichius*. v. *Herod.* VII, 176 *Livius* l. c. qui transitum 60 passuum latum facit. Statibus diebus ibi solebat esse conventus Graeciae; quem *Pylaicum* vocabant: noti hinc *Amphictyones*. In h. d. nomine variatur. *Opoës*] gr. Ὀπίς, vel Ὀπός; inde Ὀπουντιός, v. o. Locri *Opuntii*. Nomen traxit ab *Opoente*, qui

ibi regnavit. Faciunt quidam *μυτρώπολιν* *Locrensi*um *Epiclem*idiorum, alii *Opuntiorum*. A mari distabat circiter 15 stadiis et a navali Cyno 60. inter utrumque commemorat agrum fertilem *Strabo* IX. p. 293. f. 425. *Scarpha*] gr. Σκάρφη, Σκαρφία, in *Livio* XXXVI, 19, 5. *Scarpha*; omnino varie immutatur hoc nomen, quod a *Scarpha*, clara termina, repetunt. In situ prope *Thermopylas* conveniunt. *Cnemides*] κνημίδες *Strabo* l. c. qui tamen vocat *χαρίων ἱερὸν*, sed in oppidis numerat *Ptolemaeus*. Secundum *Strabonem* portum habuit, a quo tamen 20 stadiis ab erat. In situ admodum dissentiunt auctores. *Alope*] gr. Ἀλόπη et inde Ἀλοπίτης et Ἀλοπείας. Fuerunt plures urbes ejusdem nominis et nominatum *Strabo* IX, p. 294. f. 427. duplicem *Aloper* in *Locride* fuisse scribit, unam *Ozolarum*, alteram *Epiclemidiorum*, quam posteriorem ob *Scarphi*am et *Cnemides* hic intelligere debemus. *Anthedon*] gr. Ἀνθηδών, unde Ἀνθηδώνιος. Nominis tres causas addert *Eustath.* ad *Homer.* II, II, 568. διὰ τὸ αὐτῆς ἀνθηδόν, ἢ ἀπὸ Ἀνθηδόνος, ἢ Ἀνθίου ἀπογόνου Ποσειδῶνος. Erat πόλις παρὰ τοὺς Βοιωτὰς prope *Euripum* contra *Euboeam*, unde *Euboica* dicitur ab *Ovid.* *Met.* VII, 232. Habuit portum, vino abundabat et opsoniis, in medio urbis ludo fuit templum *Cabirorum*. Incolae fere omnes erant piscatores vitamque, neglecto terrae cultu, in freto agebant. Fabula de *Glauco*, deo marino, nota est. Ex claris civibus memoratur *Nico*n luctator et *Leonides* pictor. *Larymna*] gr. Λάρυμνα. Nomen ha-

Agamemnoniae Graiorumque classis in Trojam conjurantium statio: Marathon; magnarum multarumque virtutum testis, jam inde a Theseo, Persica maxime clade, pernotus: Rhamnus parva, illustris tamen, quod in ea fanum est Amphiarai et Phidiaca Nemesis: Thoricos et Brauro-

cta erat a Larymna Cyni filia, fuitque in ultima Boeotia ad ostia Cephissi. Strabo IX. p. 280 f. 406. duas facit Larymnas. *Aulis*] gr. Ἀυλῖς, unde Ἀυλίδος. De nominis origine Eustath. ad Homer. II. 11, 496. παρὰ τὸ κατ' αὐλίσθηναι τὰς τῶν Ἀχαιῶν νῆας πρὸ τοῦ ἀπόπλου ἢ αἰλίσθηναι. ἔχουν ἀδροισθῆναι, ἢ ἀπὸ Αἰλίδος, θυγατρὸς Εὐωνύμου υἱοῦ Κηφισσοῦ. Urbs est Boeotiae cum portu 50 navium capaci. Fuit ibi Dianae templum, ubi Iphigenia, Agamemnonis filia, victima aris admota est. Inclaruit tamen maxime portu, ubi sec. Homer. II. II, 303. νῆες Ἀχαιῶν ἤγεσθοντο, καὶ Πριάμῳ καὶ Τρώεσσι φέρονται. Pausaniae aetate a paucis, figulinam artem exercentibus incolebatur et Eustathii tempore nomen servabat antiquum, sed hodie ne rudera quidem superesse dicuntur. *Marathon*] gr. Μαραθῶν, utroque genere, unde Μαραθῶνιος. Nomen traxit vel a Marathone vel a Maratho, Apollinis filio. Fuit Atticae δῆμος et quidem Leontidis tribus. Athenis aberat circiter 10 M. P. et pari spatio a Carysto Euboeae. Pars fuit Tetrapolis Atticae. Quibus rebus inclaruerit, indicat ipse Mela. Vocatur ab eo *virtutum testis* oratorie satis et poetice, ut Horat. IV, od. 4, 38. *testis Metaurum flumen*. Hodie priscum nomen servat, sed paucas modo domos hortosque complectitur. *a Theseo*] qui Marathonium taurum, qui Tetrapolim vastabat, vel interficiebat, vel vivum captum per urbem actum Apollini mactavit. *Persica clade*] Cornel. Nep. in Milt. c. 5. f. Nihil illa pugna nobilius.

Nulla enim unquam tam exigua manus tantas opes prostravit. Pugnatum est Olymp. 72, 3. *Rhamnus*] gr. Ῥαμνούς, et inde Ῥαμνούσιος et Ῥαμνουσίς, ut Helena ap. Callim. in Dian. v. 232. Nomen derivant ἀπὸ τῶν κατ' Ῥάμνων, quae sunt spinosae arbores. Fuit δῆμος Atticae. A Marathone distabat versus Oropum 60 stadiis et sita erat ad mare, etsi Ptolemaeus eam in mediterranea Attica ostendit. *Amphiarai*] notissimus vates, qui in expeditione contra Thebas periit, etsi auctorum alii absorptum eum esse tradunt vel solum vel cum curru, vel currum solum, ipsum evasisse, de quibus v. Barth. ad Statii Theb. VII, 818. qui poeta in illo libro ejus interitum tractavit. In loco item valde discrepant, quod factum esse videtur, quia Amphiarum ab omnibus Graecis tantum Deum cultum esse scribit Pausan. I, 34. et varia templa in mortis ejus memoriam exstructa sunt. Maxime tamen Oropius ager hunc honorem sibi vindicat, ubi praeter templa alia essent, quae hujus vatis memoriam servarent, veluti Ἀμφιάρεα λωτρά, et fons prope templum, ubi emergerat, auctore Pausania. Nemo autem praeter Melam et Solinum Rhamnunte ejus templa et μνητεῖον memoravit: qui tamen error, invitis Codicibus, ejus libro non eximi debet. *Phidiaca*] Varro, teste Plin. XXXVI, 4. f. 5. hoc signum omnibus praetulit. Dissentunt in auctore, dum alii Phidiam, alii Agoracritum dicunt: quos ita conciliat Snidas, ut narret, Phidiam id fecisse, sed Agoracritico, amasio suo, per-

7 nia, olim urbes, jam tantum nomina. Sunium promontorium est, finitque id litus Hellados, quod spectat orientem. Inde ad meridiem terra convertitur usque ad Megaram, Atticae, ut modo latere, ita nunc fronte pelago adjacens. Ibi est Piraeus, Atheniense portus: Scironia

missae, ut nomen suum inscriberet. Factum erat ex Pario mare, coronam gestabat in capite, laeva fraxini ramum, dextra phialam tenebat. v. Pausan. I, 33, 7. Rhamnunte autem Nemesis templum fuisse, testatur etiam Strabo IX. p. 275. f. 399. unde illa *Rhamnusia* et *Rhamnusia virgo* vocatur. *Thoricos*] gr. *Θορικός*, unde *Θορικός* et *Θορικός*. Fuit *ἄμμος* Acamantidis tribus: alii tamen cum Mela urbem vocant, fuitque in 12 urbibus, in quas Cecrops urbem divisit et postea Theseus Athenas conlegit. In bello Pelopon. Athenienses Thoricon munierant. Strabo l. c. post Sunium promontorium versus Rhamnunta ponit, quare Brauron a Mela praeponi debebat. Melae tempore dejecta fuisse videtur. *Brauronia*] gr. *Βραῦρων*, inde *Βραῦρωνίως*. *Brauronia* est formae insolentioris. Nomen tulit a Braurone heroe: alii *ἄμμος* Atticae vocant, alii in 12 urbibus illis numerant, ut Strab. IX. p. 274. f. 397. Situm statuunt inter Sunium et Marathonem. Inclauit simulacro Dianae, quod a Tauris fugiens Iphigenia ibi reposuit, teste Pausan. I, 33, 1. idemque VIII, 46, 2. refert, post a Xerxe id fuisse avectum. Inde vero *Ἀγρεμύς* *Βραυρωνία* audit. Hodie vocatur *Urana* f. *Uranna*. nomina] nomen obponitur rebus, ut *ὄνομα* in Graecis *πράγματι*, et *ἔργω*, usurpaturque de rebus et locis absolute, quorum nil praeter nomen superest: similiter Ovid. Met. XV, 430. Possit tamen et de earum urbium obscuritate, ad quam de-

lapsae sunt, intelligi. Alias *umbra* et *subula*, ubi mira accesserunt famae, sic dicuntur. *Sunium*] gr. *Σούνιον*, unde *Σουνίως* vel *Σουνίως*. Atticae fuit promontorium orientale in mare Aegaeum prominens, et ab argenti fodinis, quae prope erant in Laurio monte, *ὑπάρχοντες πέτρων* vocat Eurip. in Cycl. v. 292. Sacrum fuit Neptuno, v. Aristoph. Eq. v. 557. ibique templum habebat Minerva *Σουνίας*. *ἄμμος* *Ἀφιδόλογον* vocat Strab. IX. p. 275. f. 398. et cum Piraeo comparat Cicero ad Attic. VII, 3. Hod. vocatur *Capo Colonna*, le cap des Colonnes, a columnis.

§. 7. ad Megaram] feminino genere haec vox occurrit etiam ap. Cicer. de divin. I, 27. ep. ad div. IV, 5. m. Liv. XXXI, 22, 6. et alibi, etsi alii hanc terminationem rejiciunt. Sed ita passim neutra graecorum a latinis feminino genere efferuntur, ut *Leuctram* in Nepot. Epam. 8, 3. Agel. 6, 1. De ipsa urbe §. 4. diximus. *Piraeus*] gr. *Πειραιεύς* uitate. In lat. de Substantivo *Piraeus*, de Adjectivo *Piraeus*, ut *Piraea litora* ap. Ovid. Met. VI, 446. Latini flectunt ut *Theseus*, hinc in accusativo modo *Piraeas*, modo *Piraeum*. Olim fuit insula, nomenque habuit a situ *πέραν τῆς Ἀττικῆς*, vel *ἀπὸ τοῦ διαπεράν*. Ab urbe distabat 40. stadiis, quod intervallum longus murus jungebat, a Themistocle archonte factus. Continebat 3 *λίμνες* *αὐτοφύεις*, *Cantharum*, *Aphrodisium* et *Zeum*. Totum omnino Ipatium, quod ille murus com-

saxa, saevo quondam Scironis hospitio etiam nunc infamia. Megarensium tractus Isthmon attingit; (Diolco cognomen est) qui quatuor milium spatio Aegaeum mare ab Ionio submovens, angusto tramite Helladi Peloponneson adnectit. In eo est oppidum Cenchreae: fanum Neptuni,

plectebatur, Piraeo adscriptum fuisse videtur, in quo porticus, arcae, fana erant. Post portus illos Piraei claustris munierunt, undetres λιμένες αλειοὶ passim commemorantur. Sullam eum vi cepit et evertit. H. Porto Leone f. Draco. Scironia] gr. fere Σκίρωνιδες πίτρες, et Σκίρωνες ἔργη; lat. Scironia saxa, Scironia rupes, abruptas Scironis arces Virg. in Ciri 21. 465. Scopuli erant per agrum Megaricum porrecti, qui Oneos montes et rupem Molaridem contingebant, qua transitus patebat ex Isthmo ad Megarida et Atticam. Describit Strab. IX. p. 270. f. 391. cl. VIII. p. 262. f. 380. consentitque Chandler l. c. p. 270. H. Kache Skale. Nomen traxerunt scopuli a Scirone saevo, qui viatores ad lavandum pedes coegit porrigere et inter lavandum calcibus in mare deturbabat, ubi a testudine devorarentur. Hinc saxa infamia a Meia vocantur, πέτραι ἰνυγείε, et Seneca in Hippol. v. 1020. scelere nobiles petrae: quae etiam posteriori tempore latrocinii innotuerunt. Scironem interfecit Theseus. Isthmos] gr. Ἰσθμὸς Κορίνθου: sic angustiae appellantur, unde Peloponnesus procedit, ut expl. Plin. IV, 3. f. 4. Adjectiva deducuntur ἰσθμῖος, ἰσθμῖδης, ἰσθμῖτης. Diolco] Strab. VIII, p. 231. f. 335. sic: διολκός, δι' οὗ τὰ πορθμαῖα ὑπερνοικοῦσιν ἀπὸ τῆς ἑτέρας εἰς τὴν ἑτέραν θάλασσαν. Nempe ὅλοι sunt instrumenta, machinae, quibus trahebant naves. Strabo ponit inter Cenchreas et Echiaem. De traductis navibus v. Thucyd. III, 81. ad quem laborem fugiendum navigabili al-

veo Isthmum perfodere tentarunt, v. c. Perianther, Demetrius Poliorcetes, Iul. Caesar, C. Caligula, Domit. Nero, infausito quidem incepto. Remanserant operis vestigia Pausaniae aetate et etiam nunc cerni testatur Chandler l. c. p. 343. quatuor] cum Nostro consentiunt Solinus et Martianus. Strabo VIII, p. 231. f. 335. cum aliis habet 40 stadia, quae efficiunt 5. M. P., quot etiam agnoscit Plin. IV, 5. f. 4. Hodie Hexamili f. Examiglia ille tractus nominari solet. submovens] hoc e. separans, distinens, disjungens, ut docet Heins. ad Ovid. ep. VIII, 69. Respicit autem duo sinus, quorum Saronicus ad mare Aegaeum pertinebat, Corinthiacus ad mare Ionium. Hinc bimaris Isthmos dicitur ab Ovid. Met. VI, 419. V, 405. et aliis. tramite] erat autem ille angustus trames inter Lechaem et Cenchreas, ubi murum exstruxerant Graeci 40 stadiorum longum in bello Persico, de q. Diodor. XI, 16. et XV, 68. Conchreas] Tam varie scribitur, ut, quae vera sit scriptura, vix discernere possis. Non minori varietate locum designant. Fuit autem oppidum parvum cum nobili portu, quo maxime utebantur negotiatores Asiatici. Strab. VIII, p. 262. f. 380. Hodie idem nomen gerere dicitur, vel sec. alios Geruh vocatur. fanum Neptuni] Plures id in Isthmo memorant et Strab. l. c. pinas illud silva obductum fuisse adfirmat, poniturque in Lechaem, unde Neptanum Lechaem vocat Callimach. in Del. v. 271. eundemque Conchream ob locorum vicin-

ludis, quos Isthmicos vocant, celebre: Corinthos, olim clara opibus, post clade notior, nunc Romana colonia, ex summa arce, quam Acrocorinthon adpellant, maria utra-

niam, etsi ex Pausan. 2, 1 fqq. duo illa templa fuisse videntur, unum in medio Isthmo, alterum in superiori loco, ponitque Pausanias in uno duo Neptuni signa, in altero unum. *ludis*] instituti erant, auctore Sisypho, in honorem Melicertae s. Palaemonis, instantiati a Theseo ad expiendam Scironis caedem; agebantur in Neptuni honorem tertio quoque anno, post quinto, erantque varii generis; victor praeonium ex pinu, etiam ex apio arido sumebat; praefides fuerunt Corinthii, quorum urbe excisa Sicyonii, tandem ad Hadriani usque tempora rursus Corinthii. v. Potteri Archaeol. T. I. p. 991. *Corinthus*] gr. *Κόρινθος*, utroque genere; inde *Κορινθίος* et *Κορινθιαίς*. Olim *Ephyra* dicta est, ut ex Homero constat. Conditorem Ephyrae Sisyphum faciunt: a Corintho, qui illam tenuit regionem, series accepit nomen. v. Pausan. II. c. 1. Sita erat *ἐν μυχῷ Ἀγρεῶς* sub monte Acrocorinthon, mensae forma, ambitu 40 stadiorum, duobus utrimque portibus. Fuit urbs celeberrima. v. Mela et inpr. Pausan. II, 2 fqq. Inclaruit epistola Pauli Apostoli. In insignibus ejus, quae numi praeferant, fuit inprimis Bellerophon Pegaso insidens et Neptunus, cui et consecrata erat. Nota porro fuit luxu et voluptatibus, unde *κορινθίος* *ξενος* in proverbium abiit. Architectura habet columnas Corinthiacas. H. *Corinto* et, ut Chandler h. c. p. 346. refert, sat amplo ambitu opibus] v. Hom. II. II, 279 fqq. habuit reges; deduxit colonos, gessit bellum, valuit navibus, fuit incolis frequens et divitiis potens, quas tum ludis

Isthmicis, tum commerciiis situ commodo florentibus debebant. Hinc a graecis *ἀγορεύς*, *ἐκβία*, *ἐνδομύς*, *ἀνδρῶν*, a latinis *praecleara*, *opulentissima* praedicatur. v. Strab. VIII. p. 261. f. 378. *clade*] exoidium, a. u. c. 608. fiebat per Mummium, quod luculenter descripsit Pausan. VII, 16. et ap. Strab. VIII. p. 262. f. 381. Polybius, qui testis adfuerat. Celebratum inde aēs *Corinthium*, quod, negantibus tamen aliis, incendio permixtis plurimis statuis et simulacris auri, argenti aerisque venae in commune confluerint, ut ait Florus II, 16. v. Rambach. ad Potteri Archaeol. gr. T. III. p. 91. *colonia*] Corinthum excisam restituit Caesar colonis eo missis libertini generis, ipso quintum et M. Antonio Cff. v. Strab. VIII. p. 263. f. 381. Terrae motu eversam liberaliter adjuvit Vespasianus, hodie ad tenuitatem depressa tantum 26. domos habet, uti refert Tavernier Voyages T. I. p. 438. ed. 1724. *Acrocorinthon*] gr. *Ἀκροκόρινθος*. Dicta etiam est *Ἐπόλη*. Describitur a Pausania II, 4, 7. *Ἀκροκόρινθος* ἔστιν ἡ ὄρεος ὑπὲρ τὴν πόλιν κεκυρμένη, et Strabo VIII, p. 261. f. 329. cum urbe communibus moenibus sic inclusum esse dicit, ut acropolim efficiat. *pol*] Livius XLV, 28. sic: *arx inter omnia in immanem altitudinem edita, sedens fontibus*. Celebratur inprimis fons *Pirene*, ortus ex *Pirenes* nymphae lacrymis ob amissum filium *Cenchriam*, candido marmore ornatus, excisis cellulis, ut describit Pausan. II, 8, 3. et Strabo l. c. *Pegasum* ibi a *Bellerophon*te captum fuisse refert; aliosque fontes in illo montis commemorat. *Statius Theb*

que contuens. Peloponnesi oram (sicut diximus) finus et 8
promontoria lacerant: ab oriente Bucephalos, et Cherso-
nesus, et Scyllaeon; ad meridiem Malea, Taenaros, Acritas,
Ichthys; ad vesperum Chelonates et Araxos. Habi-
tant ab Isthmo ad Scyllaeon Epidaurii, Aesculapii templo
incluti, et Troezenii, fide societatis Atticae illustres. Por-
tus Saronicus, et Schoenitas, et Pogonus: oppida autem

VII, 106. Acrocorinthis altitudi-
nem sic describit: *summas caput*
Acrocorinthus in auras Tollit, et
alterna gaminum mare protegit
umbra, contuens] Florus II, 16.
ita effert: *Corinthus inter duo ma-
ria, Ionium et Aegaeum, specta-
culo exposita est.* Hinc vero Co-
rinthus humaris dicitur ab Horat.
I, od. 7, 2. Ovid. Fast. IV, 591.
Metam. V, 407.

§. 8. lacerant.] §. 3. incidere
dixit. Bucephalos] gr. βουκεφαλός
αἰών et ap. Pausan. II, 34, 8.
βουκεφαλα ἄγρι, diverso tamen situ.
[Chersonesum] habet quoque Pto-
lemaeus et prope Troezena locat.
Scyllaeum] gr. σκυλλαιών. No-
men tulit a Scylla, Nisi filia,
quae a Minoe in mare detrusa et
a fluctibus ad hoc promontorium
ejecta erat, ut narrat Strab. VIII.
p. 267. l. 373. Alii in agro Hermioni-
co. Hodie putatur *Capo di Schilli.*
Malea] gr. μάλα, et μάλας
in plur. Numero; inde Μαλαίτης
et Μαλειός. Ponitur ad Laconi-
ceum et prope Cytheram insulam,
prominebat in mare 50. M. P.
et navigationi periculosum, unde
proverbium *μάλαν ἐπιπάμψης*
ἐπιλάδου τὸν οὐκὰς. Hodie *Capo*
Malio [i. St. Angelo. Taenaros]
varie effertur in utraque lingua;
aliis est Taenarum, Taenara et
Ταινάριον: unde ταινάρης. Nomen
derivat a Taenaro, Icaro filio;
Laconicae tribuunt omnes; in-
notuit maxime specu, per quem
ab Hercule extractum fuisse Cer-
berum fabula refert. v. Palaeph.
c. 40. Specum graphice descri-

pfit. Seneca in Hercul. Fur. 7.
662 lqq. qui fuit prope lucum Ne-
ptuno sacrum. Celebratur ibi
etiam templum Neptuni, ubi
ταῖς *summa ἀσφάλεια* erat. v. Cor-
nel. Nep. in Pausan. 4. l. ibiq.
Interp. Mirabilem fontem in pro-
montorio commemorat Pausan.
III, 26. et infra promontorium
erant portus duo, Achilles et Pla-
mathus. II, dicitur *Capo Mala-*
pan. Acritas] gr. ἀκρίτας ἀγροί.
Confinem Methones et iniunctum
finus Messeniaci facit Strabo VIII.
p. 248 l. 359. Hodie *Capo Venedico*
i. Gallo. Ichthys] gr. ἰχθύς ἀγροί.
Non procul ab Alphei ostio ab-
fuisse, innuit Xenoph. Hist. Gr.
VI, 2, 31. Mela minus recte ad
meridiem abducit, cum vespe-
rum spectat. Hodie *Larigan.* Che-
lonates] Graeci terminant in ας et
ες. Erat promontorium Elidis,
unde Peloponnesus maxime ad
occidentem excurrebat, et dista-
bat ab Acheloi ostiis 280, ab Araxo
540 stadiis. Hodie vocatur *Capo*
Tornese, et Turcia *Clemoutze.*
Araxos] Sic et Graeci. Termina-
bat olim Achajam et Elida, quod
post fecit Larissus, ut tradit Pau-
san. VI. fin. Acarnaniae opposi-
tum fuisse et ab isthmo 1000, ab
Chelonata 540 stadiis remotum,
scribit Strabo VIII. p. 231. l. 335.
et p. 267. l. 388. De Epidauris,
Aesculapii, et Troezeniis postea.
Saronicus] gr. σαρωνικός. Nominis
originem derivant vel a Sarone,
Troezenis fluvio, vel a Sarone ve-
natore, qui cum aprum agiteret,
in eum lapsus periit; alii tamen
aliter. Prius nomen fuit *οὐρανία*

Epidaurus, et Troezenē, et Hermionā his litoribus adposita sunt. Inter Scyllaeon et Malean, sinus Argolicus dicitur: inter Malean et Taenaron, Laconicus: inter Taenaron et Acritan, Afinaeus: inter Acritan et Ichthyn, Cy-

λίαν, ut refert Pausan. II, 30, 7. Alii non modo *sinum* vocarunt, sed *πύλον* (Eurip. Hippol. v. 1200.), *θάλασσαν* *Επιδάυριαν*, *mare*. Strabo VIII. p. 254. l. 369. sinum ponit inter Isthmum, mare Creticum et Myrtoum. v. Spanhem. ad Callim. in Del. v. 42. Hodie *Golfo di Egina* ab insula in eo sita. Schoenitas] gr. *Σχοινίτης λιμὴν* a Ptolem. III, 16. et prope Cenchreas in intimo Saronici sinus recessu ad Isthmum ponitur. Mela hic minus accurate agit, dum portum appellat, qui aliis sinus est. Schoenunta portum habet Plin. IV, 12. l. 7. prope Pagas in ora Megaridis propter viciniam hujus et Isthmi. *Pogonus*] gr. *Πόγυνος*, Troezeniorum portus, quod ex Herod. VIII, 42. aliisque adparet. Inde proverbium *ἡ Τροίην βαδίζειν* de male barbatis vel adscita barba hominibus. *Epidaurus*] gr. *Ἐπίδαυρος*, inde *Ἐπίδαυρος* in utraque lingua. Varie olim dicta est. *Epicaram* nominatam fuisse a Caribus, priscis incolis, tradit Strabo VIII. p. 258. l. 374. Fuit etiam *Χίρα* cognominis. Nomen ducunt ab Epidauro, Pelopis filio, portum urbi tribuit et Aesculapii templum Pausan. II, 27 sqq., quod extra moenia fuit. Hinc Deus vocatur *Epidaurius* (Ovid. ex Pont. ep. I, 3, 21.) et Romam, pestilentia exorta, serpentis specie devectus est. v. Ovid. Met. XV, 622 sqq. Hodie *Malvasia vecchia* et nil nisi ruinae ibi conspiciuntur. *Troezenē*] gr. *Τροιζήν*, rarius *Τροιζήν*: inde Troezenii. Nomina antiquiora fuerunt *Aphrodisias*, *Saronia*, *Posidonias*, *Apollonias* et *Anthanis*. Nomen tulit a Pittheo, Pelopis

filio, in Troezenis fratris memoriam, postquam huc ex Hyperaea et Anthea incolas collegerat. Erat, teste Strab. VIII. p. 257. l. 375. urbs *ὡς Ἄργος*, a mari 50 stadiis remota, Neptuno sacra. Quod Mela incolas *fide Atticae societatis* inlustres dicit, spectat Xerxis irruptionem, ubi Atheniensium uxores, liberos, servos emissos benigne exceperunt. Hodie *Damala* f. *Πλάτα* *Hermiona*] gr. *Ἡρμιόνη*, unde *Ἡρμιονεύς*. Olim dicta est *Laceria*; nomen accepit ab Hermione conditore, Europis filio, vel ab *Ἡρμιόνας*, quia Iapiter cum Iunone ex Creta profectus, ibi adpulit. Dryopum exules conditores facit Diodor. Sicul. IV, 31. Prisca destructa, novam fuisse conditam refert Pausan. II, 34, 5. ubi in memorabilibus recenset sana Neptuni, Minervae, Cereris, Veneris. Sinus fuit prope Scyllaeum et Isthmum Troezenis, inde sinus *Hermionicus* innotuit. Tum prope urbem descensus erat brevissimus ad inferos, quare nec portorium mortuis ingerebant. Hodie urbs vocatur *Castri*. *Argolicus*] consentit Strab. VIII. p. 254. l. 368. Trajectu est 50 M. P. ambitu 162. ejusque oram incolebant Lacedaemonii et Argivi. H. *Golfo di Napoli*. *Laconicus*] erat circuitu 105 M. P. trajectu 59. sed complectebatur duo alios sinus, Argolidem et Gytheaten. H. *Golfo di Colochina*. *Afinaeus*] ab oppido Afina. Alio nomine vocatur *Messeniacus*; et Plin. IV, 7. l. 6. *Coronaeum* tanquam recessum ejus cominoratur. *Cyparissus*] a paucis reperitur hic sinus notatus, *portus*, *promontorium* *tro-*

9

conciliari possunt. De *Lernaea hydra* omnia sunt nota. Hodier-
nae urbis nomina proferunt *Petri-*
na et *Phoned*, paludis *Molins*.
Gythius] fluvius hujus nominis
ignoratur; urbem alii vocant et
rosas et rosas scribunt, unde et
Latini *Gythium* et *Gythium*: in-
colae *rosas*. Urbis antiquitatem
testatur, quod Apollinem et He-
culum conditores jactant. *Eur-*
otas] gr. *Ευρωτα*. Antea dictus
est *Murathon*, post *Himerus*. *Eur-*
otam vero dictum scribunt ab
antiquo *Laconum* rege. Oritur
haud procul ab Alpei fontibus
prope Aleam vicum, inde cum
terram illi subierunt, post eru-
ptionem Alpeus in agrum Pisa-
num, *Eurotas* in Laconicam fluit
(Strab. VIII. p. 236. l. 343) praeter-
fluēbat ab ortu quidem Spar-
tam et inter *Gythium* et *Ar-*
arium in mare excurrebat.
(Strab. VIII. p. 251. l. 365.) In-
notuit palaestrae Laconicae exer-
citiis, quae ad eum instituebantur.
v. Cicer. Tusc. Quaes. II, 15.
V. 34. Ripas ejus lauris pleuas
fuisse scribit Servius ad Virgil.
Ecl. VI, 83. H. *Basilipotamo*.
Neptuni] v. §. 8. ad *Taenaror*.
similis] ob *Thestum* et *Piri-*
thoum, quos nonnulli volunt hic
descendisse ad inferos, cum alii
pro *Theprotica*, ubi etiam amnis
Acheron fuit (v. Iustin. XII, 2,
4.) certent. *Pamisum*] Graeci et
Latini mascul. genere *Πάμισος*.
Pausan. IV, 31, 3. fontes ejus ad
Thuriam Messeniae urbem versus
Arcadiam ponit; fluebat purus et
placidus et a mari 10 fere stadia
navium erat patiens, et haud pro-
cul a Corone in medium fere s-

C nomen dedit urbs, in litore sita, huic Cyparissae, illi Afine: Messenii Pythique terras colunt, et ipsa pelago Pylos adjacet. Cyllene, Enneapolis, Patrae oram illam te-

num Messeniaceum effundebatur: Mela educit in Afinaeum, qui idem est. Sacra illi anniversaria facta esse refert Pausan. IV, 3. f. H. Περναζα, *Alpheus*] gr. Ἀλφειός. Antea dictus est *Nyctimus*, post *Stymphelus*, denique *Alpheus*, ab submerlis ibidem hominibus, vel διὰ τὸ τὴν δύναμιν ἔχειν τοὺς ἀλφειοὺς ἰσθμεῖς. Fontem primum habuit ad Phylacen, post terram subiit et emerfit ad Aseam Arcadiae, ubi novi veluti fontes erant, mistusque cum Eurota iterum sub terras depressus separatim prodiit, et, receptis Celadone, Erymantho aliisque fluviiis, Pisaeorum oppidum, Thryoessam, uti post Epitalium praeterfluebat, ubi erat vadofus, deinceps Aulona, Lepreum, ubi erat navigabilis, et prope Olympiam in mare Triphyliaeum vel, sec. Melam, in sinum Cyparissium excurtebat. Suavissimam ejus aquam praedicat Pausan. V, 7, 9. Nota est quoque fabula, quod subter maria terrasque depressus in Sicilia erumpat ex Arethusa fonte. H. *Carbon*, *Cyparissae*] varie scribitur. Fuit et alia cognominis urbs Nostram Messeniae adscribunt Strabo et Ptolemaeus, nec procul a Pylo atque Aulone, in cujus vicinia amnis Neda Eleorum et Messeniorum fines dirimebat. II. *Arcadia*, *Afine*] gr. Ἀφινά: inde Ἀφινάϊος et Ἀφινεύς. Quatuor hujus nominis urbes commemorat Stephanus, nostramque ab Argivis conditam ponit in Messene juxta Laconicam. In conditoribus consentit Strab. VIII, p. 257. f. 373. nomenque ab Argiva Afine ducit. Situs ab aliis turbatur: recte autem eam maritimam urbem faciunt Ptolem. III, 16. et Pausan.

IV, 34. *Pylos*] gr. πόλος ambiguo genere. Etiam situs est ambiguus, quia Pylos *Triphylia*ca, *Messenia* et *Elega*. Hic intelligenda est Pylos Messeniorum, quae sita fuit sub monte Aegialeo ad mare, v. Strab. VIII, p. 248. f. 359. Condidit eam Pylos, Lelegibus in Megaride eo ductis, illoque pulso occupavit Neleus ibique sedem regiam constituit, et alii ipsum Neleum conditorem faciunt, ut Apollod. I, 9, 9. ibiq. Heyne. Pylii vero ap. Melam omnino Pylii agri incolae esse videntur. Hodie putatur esse *Navarinon*. *Cyllene*] gr. κυλλήνη, unde κυλληνεύς et κυλλήνιος. Nomen ab Arcade ducit Pausan. VI, 26, 3. Eleorum fuit ἐπίγειον et ab urbe Eli distabat 120 stadia. Hodie *Chianza*. *Enneapolis*] correxit sic Vossius pro *Callipolis* et *Neapolis* et intelligit novem illas urbes, quae juxta Homer. II. II, 691 sqq. Nestori parebant. Sed nusquam deserto nomine Enneapolis occurrat et magna inprimis oritur difficultas ex situ: quomodo enim a Cyllene, turbato ordine, relabi ad Pylum et inde ad Patras resilire potuit? tum neque illae urbes oram, quam hic attingit, tenuerunt. Ergo in mendo cubat locus: quid tamen aptius substitui queat, non liquet. *Patrae*] gr. πάτρα et inde πατρεῖς, in Latinis *Patrensis*. Conditor fuit Patreus, ita ut urbem Aroen pommerio ampliato simul includeret. Pausan. VII, 18, 3. Fuit in 12. urbibus Achaicis, quae foedere coierant. v. Herod. I, 145. Sita erat in promontorio longissimo Peloponnesi ex adverso Aetoliae et Eveni fluminis. Cum in bello contra Gallos Aetolos

nent, in quam Chelonates et Araxos excurrunt: sed Cyllene, quod Mercurium ibi natum arbitrantur, insignis. Rhion deinde (maris id nomen est) anguste, et velut stretto, latus orae sequentis incidens, inter Aetolos et Peloponnesiacos usque ad Isthmon irrumpit. In eo ad septem-
triones spectare litora incipiunt. In his est Aegion, et Aegira, et Oluros, et Sicyon: at in adversis Pagae, Creusis,

adjavisset, acceptis multis cladi-
bus orbem plerique deseruerunt
et dispersi plura habitaverunt op-
pida, ex quibus post victoriam
Actiacam evocatos, additis co-
lonis, Patris restituit Augustus et
libertate aliisque beneficiis auxit:
hinc colonia vocatur. H. Patrasso
[Patras. Chelonates] gr. Χελωνά-
ται et ἄρα Χελώνες. Vergit maxime
ad occasum et contterminam ha-
bet Pisatida. v. Strab. VIII, p.
236. l. 342. Hod. Capo di Chia-
renza, rectius Capo di Tornese.
Araxos] gr. Ἀράξος. Situm erat
ex adverso Acarnaniae, ab Isthmo
remotum erat 1000 stadiis et ini-
tium Elidis ad Achajam faciebat.
H. Capo di Chiarenza esse putatur.
natam] Virgil. Aen. VIII, 338.
Mercurius — quem candida Maja
Cyllene gelido conceptum vertice
sudit, et sic omnes Mercurium in
monte, non in urbe natum esse
tradunt. Rhion] gr. Ῥήιον de pro-
montorio et de mari occurrit.
Dictum etiam est Drepanum, quia
habet δρεπανοειδὴν τὴν ἀκροπόλιν εἰς
τὴν ἑρτίαν. Claudebat utrumque
ostium sinus Corinthiaci, qui Ae-
tolos a Peloponneso distimebat.
Obpositum habebat Antirrhium
in sinibus Aetoliae et Locridos.
Utrumque Italici hodie est Dar-
danelli. Sed et mare, ut hic,
adpellatur Rhion. cf. Livius
XXVII, 29, 9. et fauces sinus Corin-
thii vocat idem XXVIII, 7, f.
inter Aetolos] incipit enim sinus
Corinthiacus ab Eveni ostiis vel
ab Acheloi ostiis et Araxo, ubi
utrimque litora propius coeunt.

Mela populos utrimque obpositos
memoravit. cf. Plin. IV, 5. l. 4.

§. 10. ad septemtriones] dum
plural. numero utitur, intelligit
Austrum et Boream; in sinu au-
tem Corinthiaco duo sunt litora
obposita, alterum Boream, alter-
um Austros adspiciens. Aegion]
gr. Αἰγιον, unde Αἰγία, lat. Ae-
gionis. Nomen nacta videtur a
capra, qua Iupiter nutritus est.
Conlecta erat ex pluribus pagis
et adscripta 12. foederatis Achajae
civitatibus. Herod. I, 145. Ho-
lice mari hausta ceteras honore
et opibus antecelluit, ita ut con-
ventus Achaici concilii ibi age-
rentur. Urbs fuit maritima,
quam etiam transibat fluvius Se-
linus. v. Strab. VIII, p. 266. l. 387.
Templum habuit Lucinae et alia
memorabilia, quae descripsit
Pausan. VII, 23 et 24. H. Bo-
stizza. Aegira] gr. Αἰγίρα, unde
Αἰγίρατις. Antiquius nomen fuit
Hyperesia (Homer. Il. II, 575.)
ab Hyperete Lycaonis filio; pos-
terius traxit a capris, quas ar-
dentibus facibus in Sicyonios, ut
auxilia crederent, immiserunt
Hyperesienfes prospero eventu. v.
Pausan. VII, 26. Urbs sita erat
in colle et a mari 7 st. distabat.
Ponitur item in foederatis Achae-
eis urbibus. Nomen h. incertum
est. Oluros] gr. Ὀλούρες, unde
Ὀλούριος. Plin. IV, 6. l. 5. Pelle-
naeorum castellum vocat nec pro-
cul a Pellene remotum fuisse ad-
paret ex Xenoph. H. Gr. VII, 4,
17. Sicyon] gr. Σικyon utroque

Anticyra, Oeanthia, Cirrha, et notior aliquanto nomine; Ca-

genere; incola Sicyonius. Olim dicta est Αλγιάλι, deinde μεκάνη. Sec. Pausan. II, 6, 2. urbs dicta est *Aegiale* nomenque posterius accepit a Sicyone. Postero tempore vocata est *Demetrias* a Demetrio Antigoni filio, qui cum urbem cepisset, incolas extra eam destructam habitare iussit et multis beneficiis adfecit. v. Diodor. Sic. XX, 100. Laudatur ejus antiquitas, situm descripsit Strab. VIII, p. 263. l. 382. quippe aedificata erat in colle munito Cere-rique sacro et a mari 20 stadiis distabat. Sicyonios a Corinthiis dirimebat Nemea fluvius. Fuit πόλις εὐχάρης καὶ εὐκαρπὸς πρὸς πᾶσαν ἀνάγκην ἐπιτηδεύειν, unde proverbium: εἰς μοι μετὰ τὸ Κορίνθου καὶ Σικυώνος. Olyam ibi laudat Virg. G. II, 519. et ὑποδήματα Σικυώνια l. 6. ὑποδήματα φίλιστα Cicero de Orat. I, 54. Tulit multos eodemque celebres artifices, in his Polycletem. H. *Basilico* et regio est pars hodiernae Sacraniae s. Romaniae minoris. in *adversis*] tranfit totum occidentale latus Isthmi Corinthiaci, quoniam Corintho semel omnia dedit et pro splendore Corinthi cetera, quae circa erant, loca tacere maluit. *Pagae*] gr. πάγαι, plerumque πάγαι, incolae Πάγαιοι, *Pagaei*. Megaridi tribuunt auctores, sed vario indicant: πόλιν, τόπον, ἐκπόριον. Pausan. I, 44. 6. locat in montana Megaridis regione, Boeotiae vicina: hinc Plin. IV, 4. l. 3. Boeotiae oppidum dicere videtur. *Craeus*] gr. κραῦσις, aliis κραῦσα, ut Strab. VIII, p. 282. l. 409. qui Thespiarum portum esse scribit; πόλιν Βοιωτίας e regione Megaridis Stephanus vocat. Navigationem inde in Peloponnesum periculosam esse adfirmat Pausanias IX, 32. *Anticyra*] Graeci variant: Ἀντίκυρα vel Ἀν-

τίκυρα, est verius esse videtur Ἀντίκυρα a Cirrha, cui erat obposita; sed in Ἀντίκυρα conveniunt latini auctores; inde Ἀντίκυρα, et Ἀντίκυρα. Olim dicta est *Cyparissus* et Anticyrae nomen tulit ab Anticyreo, Herculis aequali. Feruntur ejus nominis duae urbes; quarum altera fuit in sinu Maliaco, alteram Phocidi tribuunt: haec nostra est. Utraque urbs inclauit elleboro, quod ab Anticyreo primum inventum et in sanando Hercule adhibitum fuisse fertur, in Maliaco optimum nascebatur, in nostra melius adparabatur. v. Strab. IX, p. 283. l. 418. Hinc *Anticyras forbere the-racas* de ellebori potu ap. Pers. IV, 16. Stetisse urbem sua aetate adfirmat Strabo c. l., eversam fuisse ab Atilio Cs. Pausan. VII, 8. l. H. etiam vastata jacet, et locus, qui ruinas ostendit, dicitur *Aspropitia* i. e. albae domus. *Oeanthia*] gr. variatur οἰάνθη et οἰάνθια, inde οἰάνθες. Locris tribuunt omnes, et sita erat in aditu Crissaici sinus. Mela ordinem invertit, cum Cirrham praepone-re deberet. Hodie *Pentagii* vel sec. alios *Gallixithium* vocatur. *Cirrha*] gr. κίρρα, inde κίρρατες. Nomen a Cirrha nympa derivatur, antiquiusque fuit *Crissa*, quo ab Homer. II, II, 520. designatur, est alii diversam utramque fuisse statuunt. In Phocide ponunt auctores et navale Delphorum facit Pausan. X, 8 et 37. cum Cirrhaei vicini essent. Notus est *Cirrhaeus campus*, quem devicto populo Amphicyones devoverunt. cf. Iustin. XXIV, 1. Hodie quidam *Aspropiti* vocant, *Calydon*] gr. καλύδων, unde καλύδωνες. Nomen traxit a Calydne Endymionis s. Aetoli filio. Fuit urbs Aetoliae praecipua cum Pleurone, quare etiam ab Homero II, XIII,

lydon, et Evenos extra Rhion. In Acarnania maxime clara sunt oppidum Leucas, flumen Achelous. In Epiro nihil Ambracio sinu nobilius est. Facit sinus, qui angustis faucibus, et quae minus mille passibus pateant, grande pe-

218. XIV, 116. pro Aetolia tota dicuntur. Serius decidit ad tenuitatem Augusti, ut videtur, culpa, qui, ut Nicopolim suam colonis amplificaret et ornaret, totam Aetoliam spoliavit, ut liquet ex Pausan. VII, 18, 6. Inclaruit apro Calydonio: quod argumentum praeter alios tractant Homer. II. IX, 529 sqq. et Ovid. Met. VIII, 230 sqq. H. *Gallata. Evenus*] gr. *Εὐνός*. Antiquum nomen fuit *Lycormas*, post *Chrysothoas*, denique *Evenus* ab Eveno, qui se in eum praecipitauerat. v. Apollod. I, 7, 8. ibiq. Heyne. Oritur ex Pindo, inde per orientalem fluit Aetoliam juxta Chalcidem et Calydonem, tum reflexus ad Pleuronis agros versus occidentem mare petit. Innotuit Nelli Centauri morte, qui cum Dejaniram Herculis in trajectu tentaret vitiare, ab illo sagitta interfectus est. Ovid. Met. IX, 102 sqq. H. *Fidari*. Cum Mella h. l. Evenum cum Calydone urbe conjungat, videtur urbem ejus nominis intelligere: sed omnes antiquiores scriptores urbem hoc nomine ignorant. *extra Rhion*] sic adcuratius Calydonis et Eveni situm definit; exponit enim de urbibus potioribus, quae in utroque Rhii maris litore jacent: indicat hoc verbis: *In eo* (Rhio) et *extra Rhion*. *Leucas*] gr. *Λευκά*; et hinc *Λευκάδιον*. Vario ponitur sensu. Fuit insula *Neritus* olim dicta, adcolarum opere abscissa a continenti ac reddita ventorum flatu arenae congeriem accumulanti: inde paene insula fuit Thucyd. III, 94. Posteriores suo tempore insulam fuisse docent nomine *Leu-*

cadia. At nostra *Leucas* est urbs illius insulae (v. Plin. IV, 2. f. 1.) olim *Neritus* dicta. Ejus situm ad Isthmum notavit Thucyd. III, 94. et distinctius Livius XXXIII, 17, 7. in *angustis* (faucibus Isthmi) *Leucas sita est colli adplicata verso in orientem et Acarnaniam*. Nomen varie derivant vel a *Leucadio*, Icari filio, vel a *Leuco*, Ulyssis socio, vel a *Leucate* puero, qui se ibi ex saxo deiecit. H. *St. Maura*, Graecis *Leucada*. Fuit et rupes ejus nominis, *Λευκάτεια*, Apollinis templo et *salu amantium* (v. Burman. ad Ovid. ep. XV, 171.) satis nota. H. *Calbo Ducato* vocatur. *Achelous*] gr. *Ἀχελῷος*. Nomen antiquius fuit *Axenus*, tum *Thestius*, denique *Achelous* ab submersis hominibus. Fuerunt plures cognomines, qui inde commiscuntur. Noster desinit ex Pindo versus meridiem per Agraeos, Aetoliam gentem, et Amphilocho et in mare, quod sinum Corinthiacum facit, effunditur. Strab. X. p. 309. f. 450. Turbidas et limolas ejus aquas multi commemorant, ex quibus Echinadas insulas ortas esse ferunt; aliis est *pulcher* et *ἀγυροδίνος*. Fabula de certamine Herculis et Achelai ob Dejaniram satis nota est, vel ex Ovid. Met. IX. in. In hoc nomine discrepant; aliis *Sione* pro, aliis *Aspro*. *Aspri*, *Catochi* dicitur. *Ambracio sinu*] gr. *Ἀμβρακικὸς κόλπος*. Separabat Epirum ab Acarnania, quarum illa erat ad septentrionem, haec ad meridiem. Dio Cassius L. 12. modo *κόλπον*, modo *θάλασσαν* vocat. H. *Golfo dell' Arta*. *angustis faucibus*] Polybins IV, 63. ita refert; *ἐν στενότητι* in τοῦ Σικελικοῦ ἑσ-

lagus admittit. Faciunt urbes, quae adfidunt; Actium, Argos Amphilochoi, Ambracia, Aeacidarum regna Pyrrhique. Buthroton ultra est: deinde Ceraunii montes: ab

λάγους μεταξύ τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Ἀκαρνανίας γεννῶ παντελὺς κόματι· λέει· πει γὰρ τῶν πέντε σταδίων. grande] Polybius l. c. latitudinem dicit 100 stadiorum, longitudinem a mari Siculo 300. Strabo autem VII. p. 224. f. 325. totum circuitum facit 300 stadiorum: ergo nimis contrahit hunc sinum. urbes] praeter memoratas Anactorium, Nicopolis. adfidunt] i. e. adjacent: etsi *fidere* in compositione motum indicet, tamen usus ejus promiscuus est idemque, quod *adfidunt*, valet. Actium] gr. Ἀκτιον. Varie ponitur. Mela urbem facit, coloniam Augusti Plin. IV, 2 f. 1. Ἀκαρναννὴν χωρίον Strabo X. p. 311. f. 451. Sita fuit urbs in dextra Ambracii sinus; et Nicopolis, ab Augusto condita, in sinistra ejus parte. Eodem nomine etiam promontorium, portus et templum Apollinis occurrunt, qui inde Ἀκτιος vel Ἀκταῖος et Ἀκτιανὸς vocatur. Urbein celebrem reddidit Augusti victoria Actiaca; unde Actia, ludi Actiaci, feruntur, quos jam antiquitus in Apollinis honorem actos, sed ab Augusto magnifice instauratos fuisse adparet ex Strab. VII, p. 225. f. 325. Sec. Oberlinum in Orbe Antiqu. p. 174. oppidum h. Azio et promontorium *Figalo* vocatur. Argos Amphilochoi] gr. Ἀργὸς Ἀμφιλοχικόν. Regio dicitur Amphilochia, populi Amphilochoi. Nomen deducunt ab Amphilocho, quem alii Alcmaeonis filium, alii fratrem faciunt. Acarnaniae fuit πρώτη πόλις, et sita in sinu Ambracio, et distabat ab Ambracia 180 stadiis. Post eum finitima urbis ad locupletandam Nicopolim exhausta est. v. Strab. X. p. 310. f. 450. Quidam *Filo-*

quia nunc vocari scribunt. Ambracia] gr. Ἀμβρακία, incolae Ἀμβρακιοῖται. Nomina antiquiora fuerunt Ἐπονία et Παρμελία. Corinthiorum coloniam faciunt multi et conditores indicant Gorgum, Cypseli filium. Urbs fuit Theprotiae, haec autem pars Epiri. In situ ad Ambracium consentiunt, at in vera sede discrepant: accuratam et distinctam situs descriptionem subministrat Livius XXXVIII, 3. f. Fuit oppidum munitum et templum Minervae habuit. Augustus et hanc urbem civibus ad frequentandam Nicopolim suam nudavit. H. Ambracia. regna Pyrrhique] Pintianus, quod Pyrrhus, qui et ipse Aeacidarum unus fuit, hic subjiciatur, h. locum correctione tentavit. Perperam. Nam interdum ex pluribus praecipuus aliquis et quasi princeps separatim nominatur, reliquis in universum memoratis, v. c. ap. Petron. II, 4. Pindarus novemque Lyrici, et ap. Ovid. Met. VI, 72. bis sex coelestes medio Iove—sedent, etsi ad complendum numerum ipse Iupiter pertinet. Mela vero Pyrrhum nominatim ob bellum cum Romanis produxit. Habuit Pyrrhus regiam sedem Ambraciae, eamque eximie ornavit, unde signis et tabulis abundabat, quas urbe expugnata Fulvius Consul avexit. cf. Polyb. XX, 13, 9. et Livius XVIII, 9. Buthroton] gr. Βουθρότον, inde Βουθρότιοι. Nomen a conditore datum, vel ab Heleno, quia ibi bos in sacrificio percussus, cum aufugisset, cecidit et periit. Urbs sita fuit in loco paene insulae simili, cf. Strab. VII. p. 224. f. 324. Postero tempore facta est colonia Romanorum. v. Plin.

his flexus in Hadriam. Hoc mare magno recessu litorum 11 acceptum, et vaste quidem in latitudinem patens, qua penetrat, tamen vastius, Illyricis usque Tergestum, cetera Gallicis Italicisque gentibus cingitur. Partheni et Dassaretæ prima ejus tenent: sequentia Taulantii, Enchelidae, Phaeaces. Deinde sunt, quos proprie Illyrios vocant: tum Py- 12

IV, 1. H. Batrinto. Ceraunii] gr. Κεραύνια ὄρη. Nomen acceperunt διὰ τὸ συχνούς ἐκεῖ πύπτειν κεραυνούς. Quidam vocant Ἀκροκεραύνια ὄρη, Acroceraunii montes: extrudebant nimirum promontorium et hinc τὰ ἄκρα Κεραύνια. Epiro tribuuntur, et altissimis montibus Europae adnumerantur, qui et nautis admodum periculosi erant. cf. Lucan. V, 652. ibiq. Oudendorp. H. Monte di Chimera. Hadriam] sic pro mari Hadriatico (v. supra c. 2. §. 2.), cujus initium Mela inde ducit, ubi Ionii maris terminos constituit.

§. 11. qua penetrat] inter promontorium Iapygiae et montes Epiri Ceraunios latitudine 1700 stadiorum, intra autem, ubi plurimum, latum est stadia 1200. Illyricis] Illyricae gentes, Dalmatae, Illyrii, Liburni, Istri ad Tergestum usque habitarunt, Gallicae ad Anconem, inde Italiae, Hadrias pertinuit ad Callipolim, et post tres sinus ad Metaurum usque flexus ad Tuseum mare incepit. Partheni] penultima in graecis modo per α, modo per ι, modo per ε, reperitur, quae inconstantia ad Latinos manavit. Etymologia tamen a Partho, urbe Illyria, et libri, qui Partheni habent, sequendi esse videntur. Oudendorp. ad Sueton. Aug. c. 19. nomen ducit a παρθς, quae fuit Macedoniae regio. Coniunguntur cum Taulantiis, Brygibus aliisque populis Illyricis, quas supra Ionium sinum ab Epidamno et Apollonia ad Ceraunios montes habitasse scribit Strabo. H. ibi Haugensenses habitare dicuntur.

Dassaretas] gr. Δασσαρηται s. Δασσαρηταις, lat. Dassarenses ap. Liv. XLV, 26, 14. etsi alii dubitant. Regio ipsa Δασσαρηταις. Cum Parthenis Illyrios eos facit Appian. in Illyr. c. 2. Taulantii] gr. Ταυλάντιοι et Ταυλαντίνοι. Populum Illyrium cum aliis vocat Thucyd. I, 24. et prope Epidamnium ponit, ubi h. Durazzo. Ex melle eos vinum parasse refert Aristoteles, et hodie quoque fortes acresque potiones (Rakia) amare tradunt itineraria. Enchelidae] gr. variatur, Ἐγγέλλες, Ἐγγέλλιοι; nostram formam firmat Lucan. III, 189. Nomen habent sec. Appian. in Illyr. c. 2. ab Encheloo, Illyrii filio. Illyriam gentem faciunt plures, in his Strabo VII. p. 225. l. 326. qui iis Cadmi et Harmoniae posteros imperasse scribit. Phaeaces] ex Homer. Odys. VI, 2 — 8. discitur, Phaeacas, relicta Hyperea, Siciliae urbe, Scheriam migrasse, quae Corcyra post vocata est. Postero tempore Corcyraei soli occurrunt, nusquam Phaeaces, multo minus in hac ora: quare Mela obcuram famam secutus esse videtur, nisi vox corrupta est.

§. 12. Illyrios] sic recte pro Illyricos: nam Illyricum et Illyricus de regione, Illyrius de incolis dici, vel e Graecis constat. Mela vero intelligit Illyries sensu angustiori. Pyraei] Solus Plinius III, 26. l. 23. h. populum cum Mela commemorat. Quare in utroque ex Strab. VII, p. 218. l. 315. Pleracos, quos ille in hoc tractu producit, scribere quibusdam placuit: sed res satie

raei, et Liburni, et Istria. Urbium prima est Oricum, secunda Dyrrhachium; Epidamnus ante erat: Romani nomen mutavere, quia, velut in damnum ituris, 13 nomen id visum est. Ultra sunt Apollonia, Salona, Iader,

incerta est atque obscura. *Liburni*] gr. Λιβυνοί, inde *Liburnicus*. Nomen a Liburno ducunt. Habitabant ad partem interiorē sinus Adriatici, et ipsa regio dicebatur *Liburnia*, h. *Morlachia*. Notae sunt *insulae Liburnicae*, quas numero 40 fuisse scribit Strab. VII. p. 218. f. 315. et *naves Liburnicae*, quae a Liburno, ut traditur, inventae, celeritiae erant, teste Appian. in Illyr. c. 3. cl. de Bell. Civ. II, 39., quibus Liburni Ionium mare et insulas infestabant, et hinc a Romanis tales naves Liburnicae dictae sunt. *Istria*] gr. Ἰστρία, incolae Ἰστριοί et Ἰστροί. Alii nomen adspirant, sed in fastis triumphalibus a. 676. negligitur, quod et nos fecimus; deducitur vero nomen ab Istro, et ipsa regio fuit olim pars Illyrici, sed sub Caesaribus adjecta fuit Italiae, cuius fines Strabonis aetate ad Polam, Istriam urbem, et Plinii tempore ad Arsiam fluvium, ultra Polam, prolatae erant. Ceterum Mela populorum nominibus subiecit regionis, quod et alii faciunt, v. c. Herod. I, 145. Δόμν καὶ τριταίτες et Strab. VIII. p. 231. f. 336. Φουλέων, Βοιωτῶν καὶ τῆς Μεγαρίδος. *Oricum*] discrepant in genere, alii Ὀρικόν, alii Ὀρικὸς, *Oricus*, inde *Oricius* et *Oricinus*. Urbem graecam ab Euboeis Ilis reveris conditam scribunt auctores. Situs ad mare constat ex Appian. d. B. Civ. II, 54. Int. Caes. d. B. Civ. III, 39. fuit in plano posita neque armis valida, ut docet Liv. XXIV, 40. Celebratur *torebintus* *Oricia* a Virgil. Aen. X, 136. Modiornum nomen variatur *Orcho*, *Velona*, *Orso*. *Dyrrha-*

chium] gr. Δυρράχιον, unde *Δυρράχινος*, latini tamen *Dyrrhachini*. Antiquius nomen fuit *Epidamnus*, ab Epidamno, regionis illius rege, et ejus conditore, v. Appian. d. B. Civ. II, 39.; posterioris nominis originem plerique cum Mela derivant, etsi alii aliter statuunt. Illyriam urbem plurimi vocant, sed post debellatum Persae Macedoniae fuit contributa; inde adscripta est Epiro novae, ejus facta est metropolis. Clarissimum fuit vicinorum populorum emporium, quia, contra morem plerorumque Graecorum, peregrinos lubenter et benevole excipiebat. v. Aelian. V. H. XIII, 16. Cicero variis locis plurima ab ea sibi praestita esse per exilii spatium officia praedicat. Trajectu ex Brundisio Italiae in Graeciam maxime innotuit; intercidit terras motu vastata an. 345. Hod. ibi est *Durazzo*. Ceterum, quod Mela eam *secundam* post Oricum facit, id repugnat omnibus, qui post Oricum *Apolloniam* collocant.

§. 13. *Ultra*] Cum Mela ab Epiro et meridie ad Illyrios et ad septentrionem procedat, Apollonia male ultra Dyrrhachium ponitur. *Apollonia*] gr. Ἀπολλωνία, unde Ἀπολλωνιάτης. Urbem conditam alii tradunt a Corinthiis solis, ut Thucyd. I, 26. alii socios addunt Corcyraeos, ut Strab. VII, p. 219. f. 316. Factum id esse tempore, quo Periander Corinthi regnavit, conjiciunt quidam. Alii Illyrico, alii Macedoniae tribuunt, nempe hic tractus, ut ex Dione Cass. XLI, 49. discitur, tempore belli civilis Macedoniae adscriptus est et

Narona, Tragurium, Sinus Polaticus, et Pola, quondam Colchis, ut ferunt, habitata, (in quantum res transeunt!) nunc Romana colonia. Amnes autem Aeas et Nar, et Danubius, qui jam dictus est Ister: sed Aeas secundum Apolloniam, Nar inter Pyraeos et Liburnos, per Istros Ister

quoque mansit. Ab Avo Aeante fluvio 10 stadia, a mari 10 fl. distabat. Urbem magnam et gravem vocat Cicer. Phil. XI, 1. et Augusti tempore literarum studiis incluserit. In vicinia ejus aut Nymphaeum, rupes ignivora, unde bitumen et pix ejiciebantur. H. Polina. Salona] varia formatur: gr. Σαλονα, Σαλωνα, at. Salona, plerique autem Salona. Urbs sua erat in Dalmatia ad mare, post colonia facta. motuit eo, quod Diocletianus, ejus et patriam quidam faciunt, um se imperio abdicasset, ibi hortos, et olera colendo consuevit. Salona a Gothis eversa cives Aspathum concesserunt: hodie non rocul ibi est Spalatro. Aurisem terram Solonitanam vocat Martial. X, 78, 5. Iader] dicitur et Iadera inde Iadertini. Ex lingua Sclavorum nomen orum esse putat. Fortis in viaggio in Dalmazia Vol. I, p. 45. Liburniae in Illyrico urbem dicit Ptolemaeus II, 17. Itemque coloniam, quam ab Augusto deductam putant, qui et ideo in monumento, quod ibi existat, patens coloniae vocatur. H. Zaranona] gr. Νάρινα: Nomen haec sine dubio a fluvio vicino Narone. Ptolemaeus I. c. in Dalmatia mediterranea ponit, sed Melan ora ejus collocasse videtur. H. Narenta esse credunt. Tragurium] gr. Τραγουρίον, s. Τραγύριον. Coloniam Illaeorum dicit Strab. VII. p. 218. l. 315, qui etiam II. p. 85. l. 124. cum Mela c. 7, 13. in insulis et ante Illyricum ponit. H. putatur esse Trau. Pola] Graeci utroque numato, ple-

rique tamen Melas. Colchos conditores faciunt cum Mela multi, quos nimirum, cum ad repetendam Medeam ab Aeete emissi essent, in illis locis consedis fabula narrat. Fuit urbs Istriae et posita in sinu, quem Polaticum vocat Noster. cf. Strab. VII, p. 217. l. 314. Plinii tempore dicta est Pistas Julia. H. Pola esse putatur, urbs nota, et antiquae rudera conspici quidam affirmant, in transeunt, haec verba genuina sunt. Mela enim magnam in hoc rerum conversionem, quod civitas barbaris Colchorum exilibus condita et habitata, nunc a civibus Romanis inhabitetur, ab aliis quoque penitus percipi cupit. Aeas] gr. Αιερ. Ita Aoun vocavit Hecataeus, teste Strabone, et Plin. III, 26. l. 25. flumen Aous, inquit, a quibusdam Aeas nominatum. Flectitur Aeas, Aenatis. Oritur in Pindo monte, praeterfluit vel interfluit Apolloniam et in mare Ionium exit. H. Lao. Nar] gr. Νάριον. Ponitur in Dalmatia et h. Narenta vocari putant. Ptolemaeus vero correxit Naro, ut ab eo distingueretur fluvius Italiae Nar. Non male. Ptolemaei emendationem probat etiam Ptolemaeus in Biblioth. lat. cl. T. I. p. 214. Idem posteriorem hujus loci partem, quam multi mendosam judicant, sic restituere tentavit: ed. alius, quam dictus est, Ister. Quae correctio, licet ingeniosa sit, Melae tamen obtrudi nequit, quippe qui vulgarem de altero Istri in Adriaticum mare exitu errorem secutus, Danubium et hinc secus commemoravit. Vide de hoc errore ad

emittitur. Tergestum, intimo in sinu Hadriae situm, fuit Illyricum.

C. A. P. IV.

ITALIA.

- 1 De Italia, magis quia ordo exigit, quam quia mon-
strari eget, pauca dicentur: nota sunt omnia. Ab Alpibus
incipit in altum excedere, atque, ut procedit, se media
perpetuo jugo Apennini montis adtollens, inter Hadriati-

cap. 4. §. 4. Notetur igitur hic
locus; nec corrigatur! *Terge-
stum*] gr. *Τεργεστυν*, *Τεργεστυν*, sed
Τεργεστυν vocat Ptolem. III, 1. et
sic dant optimi Codices, quos se-
quimur. Vaga omnino est no-
minis terminatio. Dicitur ab ea
urbe *sinus Tergestinus* in Plin. III,
22. l. 18. Nomen a Tergeste
quodam ducunt. Coloniam vo-
cant Plinius et Ptolemaeus et in
Istria ponunt. Mela in intimo
Hadriae sinu ostendit et sic Dio-
nyf. Periég. v. 382. *μυρίασι τε-
ταίσι τεργεστυν*. Plura de hac urbe
attulit Cluverius in Ital. Antiq. I,
20. p. 197. H. *Trisfestum*. *Illyri-
cum*] gr. *Ἰλλυρικόν*: sic etiam usi-
tato Latini: Graeci tamen *Ἰλλυρίς*,
sec. 97, quod imitatur Mela I, 3,
4. prior forma est *Illyria*: Populi
Ἰλλυριοί: *Illyrii*, pro quo passim
male *Illyrii*. v. supr. §. 12. No-
men derivant ab *Illyrio*, quem
nonnulli Cadmi filium faciunt,
secuti famam de hujus sedessu in
Illyricum factaque ibi mutatione
in serpentem. v. Heyne ad Apol-
lod. p. 379: Regionis fines diver-
so tempore diversi fuerunt: Illy-
ricum mox latiori mox actiori
sensu ponitur, ut ap. Mela §. 12.
Cum Strabonis aetate (v. VII,
p. 27. l. 314.) Italiae fines ad
Pelam pertinerent et Plinii (III,
23. l. 29.) ulterius ad Arsam flu-
men. Mela ea omnia loca ad Il-
lyricum refert et in Venetia et
Carnia consistit. Sec. Plin. III,

29. l. 26. Liburniam et Dalma-
tiam complectitur et 800. M. P.
longitudinem habet. Postero tem-
pore plures additae sunt provin-
ciae, quae praefecto praetorio Il-
lyrici parebant. Hodie ex Plinia
na finium descriptione est *Dal-
matia*.

C. A. P. IV.

§. 1. *Italia*] gr. *Ἰταλία*, inco-
lae *Ἰταλοί*. Nomen sortita est se-
cundum alios ab Italo, rege et
duce Siculorum, secundum alios
vero a bobus, quos Graeci lingua
veteri *ἰταλός* vocarunt. Antiquio-
ra ejus nomina fuerunt *Hesperia*
ab Hespero, Itali fratre, vel,
ut alii volunt, ab Hespero, fidere
vespertino; porro *Aufonia* ab an-
tiquis interioris Italiae incolis;
Saturnia a Saturno, qui ibi la-
tuit (v. Ovid. Fast. I, 33.), un-
de pars Italiae dicta est *Latium* a
latente deo; *Oenotria* ab Oeno-
tro. Vide de his nominibus Heyn.
ad Virg. Aen. I, Excurs. XXI.
Fines Italiae fuerunt olim con-
tractiores et Bruttium partem
que Lucaniae complectebantur.
Ab Alpibus] v. infra §. 10. Ves-
tustiores, ut et Ptolemaeus, non
Alpes, sed Varum fl. Italiae li-
mitem statuunt. *excedere*] nemo
pe ex limite, quem continentis
Alpes videbantur facere. *Apennini*] gr. *Ἀπεννίνος ὄρος* et *Ἀπέννα
ὄρος*: saepe etiam simpliciter, ut
Sil. Ital. II, 514. 333. Melius

um et Tuscum, sive (ut aliter eadem adpellantur) inter-
superum mare et Inferum excurrit, diu solida. Verum
ibi longe abit, in duo cornua foinditur, respicitque altero
Siculum pelagus, altero Ionium: tota angusta, et alicubi
multo, quam unde coepit, angustior. Interiora ejus aliae
liaeque gentes; sinistra parte Carni et Veneti colunt To-
atam Galliam, tum Italici populi, Picentes, Erentani,

tribitur duplici n., sed locus
uplici p. cf. Ruppert. ad Sil. Ital.
t Oudendorp. ad Sueton. Jul.
aef. c. 44. Nominis causa incer-
a est. Excurrit a Ligurum fini-
us perpetuo dorso per omnem
eliquam Italiam ad fretum us-
ue Siculum in promontorium
Leucopetram. Hadriaticum] alias
tiam Hadrianum, Hadriacum,
el Hadrias. Olim, Atriatium,
ost Adriaticum adpellatum ab
ltria, Tuscorum urbe, scribit
lin. III, 20. f. 16. Apollon. Rhod.
V, 327. *κενὶον* *ἄλγος* vocat, quia
di Saturnus regnavit. Tuscum]
lias Etruscum, Tyrrhenum, *Τυρ-
ρηνικὸν πλάγος* ab occasu Italiae.
f. Burmann. ad Ovid. Met. III,
86. H. mare di Toscana, illud
iolfo di Venezia. superum] ita
aec maria adpellantur, quia
artes mundi boreales existima-
ant esse altiores, quam austrae-
as. Sic etiam supra, infra, ut
descenderet et descendere usurpan-
ur, ut illa orientem, haec occi-
dentem spectent. [solida] i. e.
nullo sinu admittens. cornua]
e. promontoria, alterum Sa-
entinorum, alterum Leucope-
cam. Siculum] ita omne mare
icitur, quod quavis ex parte in
iciliam protenditur. v. Burm.
d Phaedr. II, 5, 20. angusta]
lin. III, 6. f. 3. ejus speciem
um querno folio comparat.
S. 2. sinistra parte] Mela con-
stitit quasi in media Italia, ita
t austro aduersus, dextra occa-
um, sinistra orientem habest.
Carni] fuerunt Celici generis;

Melae aetate hunc tractum to-
nuisse, testantur etiam alii. Ve-
netis facit vicinos Strab. V. p.
149. f. 216. Alpes Carnicae fines
versus septentrionem constitue-
runt: in ceteris terminis discre-
pant auctores. Veneti] Graecia
sub Imp. Rom. dicuntur *οὐνέτοι*
f. *Εβνέτοι*, antiquioribus *Εβνέτοι*,
Heneti. De eorum origine diver-
sae feruntur narrationes: alii
Gallorum progeniem, alii He-
netorum quosdam ex Paphlagonia,
Antenore duce, e bello Trojano
huc evasisse putant, cf. Strab. V.
p. 146. f. 212. Posteriorem sen-
tentiam vero similem faciunt Li-
vius I, 1, Strab. XII, p. 374. f.
543. imo Herodot. I, 196. qui
Henetos Illyriam gentem vo-
cat, et lib. V, 9. juxta Hadriam
locat. Scilicet Heneti seditione
ex Paphlagonia pulsi, et sedes et
ducem, Pylaemene rege ad Tro-
jam amisso, quaerentes in inti-
mum maris Hadriatici sinum ve-
nerunt, unde locus Troja ibi di-
citur, a quo pagus Trojanus.
Regionem veteres Venetiam di-
xerunt. Togatam Galliam] in
Italia fuit varie adpellata, v. c. 4
παρὰ Νάδον Γαλαρία f. *χώρα*, quia Pa-
dus eam mediam secabat, unde
etiam Gallia Transpadana et Cis-
padana. Togata dicitur, quia Ro-
manorum urbano vestitu incolae
notebantur. Olim terminabatur
flumine Aesi, postea Rubicone,
ut tradit Strab. V, p. 150. f. 217.
cl. Sueton. in Jul. Caes. c. 31.
Hodie esse *Ρυγον* docet Volk-
mann Nachrichten v. Italien T.

Dauni, Apuli, Calabri, Sallentini. Ad dextram sunt sub Alpihus Ligures, sub Apennino Etruria; post Latium, Volsci, Campania, et super Lucaniam Bruttii. Urbium,

III. p. 461. *Picentes*] gr. *Πικυνοί*, vel *Πικυνοί* et *Πικυνοί*; regio *Πικυνοί*. lat. *Picenum* s. *ager Picens*. Fuit gens Sabina, Umbris contermina. Ab iis distinguendi sunt *Picentini*, qui ad mare Etruscum habitaverunt; a graecis auctoribus aliquoties commiscuntur. cf. Appian. de B. Civ. I. 1. 391. ibiq. Schweighäuf. p. 694. *Frehtani*] gr. *Φρεττανοί* et regio *Φρεττανή*, etsi alii *Φρεττανή* urbem Apuliae respicientes *Ferentini* scribere malunt. Fuerunt Sabinae progenies inter Marcinus et Apulos porrecta ab Aterno fluvio ad Frentonem, a quo etiam nomen quidam derivant. *Dauni*] gr. *Δαυνοί*; regio in utraque lingua *Daunia*. Polyb. II, 89. partem Iapygiae s. Apuliae fuisse scribit ex tribus illis, quae eam constituebant. Strabo VI. p. 191. l. 277. Iapygiae incolae fuisse narrat *Sallentinos*, *Calabros*, *Peucetios*, *Daunios*, post Calabros omnem regionem ab incolis dictam esse *Apuliam*. In constituendis horum populorum terminis auctores valde fluctuant. *Apuli*] rectius per simplex scribitur, quis Horat. III, od. 4; 10. alias primam syllabam non corripere potuisset. Regio *Apulia*, cuius fines a Trensone fl. et supero mari ad Brundisium usque, inde ad Bradanum fl., hinc ad fontem, qui a Lucanis separat, ponit Cluver. in Ital. Ant. IV. 11, p. 1210. ita ut Peucetiam, Calabriam et Dauniam simul complecteretur, quae Mela divisim ponit. *Calabri*] Regio *Calabria*, dicta etiam *Messapia* (v. Plin. III, 16. l. 11); a Graecorum duce, quem Anthodone ex Boeotia huc devenisse et nomen huic terrae imposuisse re-

fert Strab. IX. p. 279. l. 406. Calabrorum nomine dictos quoque fuisse *Sallentinos*, conicere licet ex Frontin. I, 3. et Plutarch. in Pyrrh. c. 13. quare etiam Cluver. l. c. IV. 15. p. 1227. adfirmat, Calabriam in duas divisam fuisse partes, quarum unam *Calabri*, alteram *Sallentini* incolaverint. Ceterum focus *Salontini* per simplex scribitur. *Ligures*] gr. *Λίγυες*, post *Λίγυες* s. *Λίγυες*, olim et *Λίγυες*, ut ap. Latinos, v. c. Liv. XXXIX. 21. regio *Λίγυων*, *Λίγυων*, etiam *Λίγυων*, ut Catullus. Nominis origo incerta et fabulosa, nec minus gentis. Termini autem aliis temporibus alii fuerunt et olim ultra Rhodanum ad Pyrenaeos usque extendebantur. Iulii Caesaris tempore Arno terminabatur; post Augustus terminos ad Macram fl. contraxit. cf. Plin. III, 7. l. 5. *Etruria*] gr. *Τυρρηνία* et *Τυρρηνία*, inde *Τυρρηνία*, lat. *Tyrrheni*, *Etrusci*, *Tusci*, regio *Tyrrhenia*, *Etruria* et variis *Tuscia*. Terminus Mela ex sua aetate recte constituit a Luna Ligurum ad Pyrgos juxta Tiberim. Originem populi a Pelasgiis alii derivant (v. Heyne ad Guthrie Hist. Univers. P. IV. p. 6 fqq.), alii eos *αυρίγωνα* putant. Dividebatur in 12 urbes primarias, inclauit potentia, luxu, et artificibus, de quibus Cluver. II. 1. p. 419 fqq. exposuit, uti etiam ea, quae ad *Latium* spectant, collecta invenies III, 1, p. 787 fqq. Termini Latii fuerunt primum ab Aniene ac Tiberi ad Circaeum usque promontorium; at postea victis Aequis, Hernicis, Volscis et Ausonibus, Latii fines constituit Liris amnis. Cetera de Latio sunt satis nota. *Volsci*] gr.

quae procul a mari habitantur, opulentissimae sunt, ad sinistram Patavium Antenoris, Mutina et Bononia, Roma-

οὐλεῖνοι, οὐλεῖνοι. Alii quoque cum Nostro inter Campaniam et Latium locant. De eorum genere nihil certi adferri potest, sed peculiarem eorum sermonem notarunt Grammatici. Olim suos habuisse fines, post Latium adiecti sunt. Mirum vero est, cur Mela alios priores populos, v. c. Sabinos, Umbros, praeterierit. Picentes et Frentanos, qui et ipsi olim Sabini fuerunt, adfert, Sabinos tamen ignorat neque eorum oppida commemorat. Causa fortasse est, quod mediterranea erant et jam Frentanorum et Picentium enarraverat. *Campania*] Incolae *Campani*, quos a Samnitibus profectos et Oscan gentem fuisse putant. Fines diverso tempore diversi fuerunt: Mela eos ita indicat, ut oppida inprimis respiciat; nec tamen satis adurate designet; complectebatur autem ab hac parte, quidquid inter Lirim et Vulturum situm erat. H. *Terra di Lavoro*. *Lucania*] incolae *Lucani*; gr. Λευκάνια et Λευκανοί. Origo hujus populi derivatur a Samnitibus, cf. Strab. V, p. 158. f. 228. et terminatur Silero fluvio. *Bruttii*] gr. Βρυττίοι f. Βρυττίοι, consona geminata; regio *Bruttia* f. *Βουρτία*. Olim Italia, post Oenotria dicta est, auct. Strab. V, p. 175. f. 254. et circumscripta fuit fluviiis Lao et Sybari. *procul*] non stricte solum est; nam Mela omnino eas urbes a mari procul abesse scribit, quae ab eo non adluuntur. v. l. c. 6, 1. *Patavium*] gr. Παταύιον, incolae *Patavini*. Post Spinam antiquissima Venetorum urbs fuit et ab Antenore Tencro condita, v. Virgil. Aen. I, 242. Straboni V, p. 147. l. 213. παταύιον vocatur, in-

claruitque maxime Livii natalibus. Perfluebat eam *Meduacus* minor, h. *Bachiglione*, praeterfluebat *Meduacus* major, h. *Brenta*, in cujus sinistra ripa sita erat. H. *Padua*. *Mutina*] gr. Μούρνα f. Μούρνα; incolae *Mutinosi*. *Coloniam* Romanorum vocant et alii, sed in tempore, quo fuerit deducta, discrepant Liv. XXXIX, c. 55, 6. et Polyb. III, 40, 18, quorum prior id factum scribit M. Claudio Marcello et Q. Fabio Laeone C. a. u. 569; posterior Scipionis tempore, i. e. 34 annis ante, ubi Livius XXI, 25. Mutinam a Bojis obsessam et praesidium Romanorum in periculo fuisse commemorat. Idem tamen lib. XXXV, 39. narrat, a. u. 561. P. Cornel. Scipionem Bojos devictos agri parte fere dimidia mul tasse, quo, si vellet populus R., colonos mitteret: quod factum est. a. u. 569. Innotuit maxime bello Mutinensi, v. Sueton. Aug. c. 9. Appian. d. B. C. III, 49. πάλιν ἐνδελμύνα et Cicer. Philipp. V, 9. firmissimam et splendidissimam P. R. coloniam vocat. In Bojis olim sitam fuisse, testatur Livius XXXIX, 55. Locus fuit juxta Aemiliam. H. *Modena*. *Bononia*] Sic etiam Graeci; incolae *Βονωνιάται*, *Bononienses*. *Coloniam* et alii vocant, quam deductam scribit Livius XXXVII, 57, 7. a. u. 563. Manl. Vulsone et Fulvio Nobiliore Coss. Dicta quoque est sec. Plin. III, 20. f. 15. *Felsina*: quodsi eadem urbs est, a. u. 556. antiquum adhuc nomen habuit, et *Bononia* intra an. 556. et 563. dicta est vel a Romanis vel a Gallis, ut Cluverius Ital. Antiq. I, 28. p. 283. vult. Auxit eam Augustus sub belli Actiaci initium novis colonis. Sita erat

norum coloniae: ad dextram Capua a Tuscis, et Roma, quondam a pastoribus condita; nunc, si pro materia dicatur, alterum opus. At in oris proxima est a Tergeste Con-

non procul a Mutina. H. Bologna. *Capua*] gr. *Καπύη*, Strab. V, p. 172. l. 248. *μετρόπολις* Campaniae, *μεγαλήν τῇ ὄντι* ex etymo vocis adpellat; consentit in etymo Florus I, 16, 6. Contra Livius IV, 37. a *Capye*, Samnitium duco, vel, quod vero propius putat, a *campestri* agro derivat, cui adsentitur etiam Plinius. Strabonis ratio ad adlusionem potius spectare videtur. Vetus nomen fuit *Vulturum*, teste Livio c. l. Incolae *Canipani* ap. probos auctores, et sequiori tempore analogiae convenientius *Capuani*, quia Graecis *Καπυανοί* dicuntur et *Campani* ad regionis incolae pertinere videtur, etsi et *Campanus* ap. bonos auctores strictiori sensu pro *Capuanus* s. *Capuanensis* occurrit, ubi nexus consulendus. Antiquissima fuit urbs. Vellej. I, 7, 2. ante annos fere 830 conditam fuisse scribit cum Nola; i. e. 48 annis ante Romam. Ejus amplitudinem et opes praedicat Livius IV, 37., notatque luxuriam ejus et subsecutam superbiam; his vero deliciis Hannibalis exercitum molliuit et perdidit, unde *Capuam Hannibali Cannas fuisse* vero et argute dictum esse notat Florus II, 6, 21. Ob defectum ad Hannibalem a Romanis iterum capta et aliis privata est commodis publicis, v. Liv. XXVI, 16. quod factum est a. u. 541. sed jus pristinum recuperavit a Iul. Caesare Conf. v. Vellej. II, 44, 4. Coloniam eo deduxerunt Brutus, Sulla, et impr. Iul. Caesar et Augustus, unde *Col. Iulia Felix Aug. Capua*. In sinistra Vulturii ripa. hodie ejusdem quidem nominis urbs existat, sed ruinae variae et insignes

testantur, veteris locum quaerendum esse, ubi nunc *S. Maria di Capua* (s. *S. Maria delle Grazie*, a *Tuscis*) eosdem conditores facit Vellej. I, 7, 2. nam Etruscorum tanta fuit in Italia dominatio, ut ab Alpibus usque in Campaniam omnia habuerint domita. *Roma*] unde nomen acceperit, a quo et quo tempore condita sit, non satis constat: v. Dionys. Halic. I, c. 72 et 73. qui tres ejusdem nominis urbes inveniri posse adfirmat, quarum tertia ante Aeneae Trojanorumque adventum in Italiam condita fuerit: sed, quid Livius de his senserit, in Praef. exposuit. Montibus 7 imposita stetit, portas habuit 37, regiones 14, multos pontes et aquae ductus insignes, plurima aedificia et templa magnificentissima, quae ex Adleri. Ausf. Beschreibung d. Stadt Rom Altona 1781. aliisque libris peti possunt. Verissime eam ad summum potentiae fastigium evectam *τῇ ἐγγύμῳ γῆς καὶ θαλάσσης ἀπέναντι πόλιν* adpellat Dionys. Hal. I, 9. et aliis titulis ornatur in veterum libris, v. c. *gentium domina*, *lux orbis terrarum*, *vertex mundi*, *princeps urbium*. *opus*] refer ad descriptionem et libri molem, quod suadet verbum dicatur.

[§. 3. *proxima*] valde errare videtur Mela, cum inter Tergestem et Concordiam Aquileja sita sit: sed quia haec non in ora est, Tergesti dicit Concordiam proximam, etsi nec Concordia proprie urbs litoralis est: interim ob parvam a mari distantiam excusari potest; et quod ad cetera pertinet, sic videtur esse intelligendus Mela, inter Tergestem et Concordiam *Timavum et Natifonem* fluere,

ordia. Interfluit Timavus, novem capitibus exurgens,
no ostio emissus: deinde Natifo non longe a mari ditem
tingit Aquileiam. Ultra est Altinum. Superna late oc- 4
ipat litora Padus. Namque ab imis radicibus Vesuli

atisonem autem attingere Aquile-
jam: ultra Concordiam vero si-
am esse Altinum. *Tergeste*] v.
pra c. 3. extr. *Concordia*] gr.
Concordia. Plin. III, 22. l. 18. in
enetiis ponit et cum Ptolemaeo
II. r. coloniam vocat. Cognom-
en habet *Juliae*, quo simul pro-
lur, qui deduxit. Inde via
publica ferebat per pontem Li-
uentiae et oppidum Altinum in
interiorem Italiam. Hodie qui-
am eodem nomine dici putant,
lii nostram eversam esse conten-
unt. *Timavus*] gr. *Τίμαυος πο-
ταμός*, vario ap. veteres occurrit
tu. Mela inter Tergesten et
Concordiam ponit, ita tamen,
t, quia Natisonem Aquilejae
ropius admovent, inde magis ver-
us Tergesten fluat, quamvis vel
e longius ab ea urbe abest. Vir-
il. Aen. I, 144. eum circa Pa-
avium commemorat, quare Stai-
us IV. Sylv. 7. extr. Livium
Timavi alumnus dicit. Sed ple-
ique lique gravissimi auctores
um ultra Aquilejam ostendunt
et cum Mela consentiunt, item-
que itineraria. Pluribus fontib-
us eum prodire, adfirmant et
alii, sed de numero controversia
est: cum Nostro faciunt Virgi-
lius c. l. et Claudian. de VI. Conf.
Honor. v. 198. sed cum aliis Stra-
bo V. p. 248. l. 214. tantum 7 no-
tat, et Timavum e montibus de-
lapsum sub terra occuli et sic 130
stadia emensum, sicubi iterum
emerferit, in mare excurrere nar-
rat: quod confirmat Cluverius,
qui illa loca adierat. *uno ostio*]
id quoque firmant Strabo et Clu-
verius. In hoc autem ostio *por-
tas* fuit, quem praeter Strabonem
etiam Livius XLI, c. 5, 2. com-
memorat. *Natifo*] gr. *Νατίφω*

in Carnis; praeterfluebat Aquile-
jam, ut aliiqueque referunt. Dis-
putatur vero hodie, qui natus
sit verus veterum Natilo. Aliis
enim est *Natifo*, aliis *Natiffa*,
aliis *Lifanzo*, olim *Sontius*: v.
Cluver. Ital. Antiq. I, 20. p. 183
sq. cui *Natiffa* antiqui Natifons
alveus est. *Aquileja*] gr. *Ἀκυληία*,
incolae *Ἀκυληῖοι* l. *Ἀκυληῖοι*, *Aqui-
lejenfes* et *Aquilegionfes*. Nomen
derivant ab *aquila*, dextra, cum
urbs conderetur, advolante. Fuit
urbs perantiqua, quam Strab. V.
p. 148. l. 214. conditam scribit
contra barbarorum incursiones,
et Livius XL, c. 54. refert, P.
Cornel. Cethego et M. Baebio
Tamphilo Cos. a. u. 571. deductam
esse eo coloniam. Illi autem barba-
ri sunt *Galli Transalpini*, qui, ref.
Livio XXXIX, c. 22, 6. a. u.
566. haud procul inde, ubi post
Aquileja stetit, locum oppido
condendo ceperunt. Amplitudo
ejus discitur ex Herodian. VIII,
8. f. Maximinus eam gravi, li-
cet irrita, obsidione vexavit, post
Attila vastavit. Hodie ad tenui-
tatem redacta pauperes incolas,
piscatores maxime, continet. Me-
la ditem vocat ob situm mercata-
rae aptissimum, et verba non lon-
ge a mari illustrat Strabo, qui
adverso Natifone ad eam navi-
gari *ἐν πλείους ἢ 60 σάδιος* i. 6. 7
M. P. narrat. *Altinum*] gr. *Ἀλ-
τινον*, incola *Altinas*. In Veno-
tiae urbibus mediterraneis ponit
Ptolemaeus, intra paludem Stra-
bo l. c. fortasse ad fluvium Silim,
l. *Sile*, unde *Altini litora* me-
morantur a Martial. IV, 25. qui
et lanae praestantiam in ovibus
praedicat. H. *Altino*.

§. 4. *Padus*] Sic et graeca
Nomen nactus est, ut quidam se-

montis exortus, parvis se primum e fontibus colligit; et aliquatenus exilis ac macer, mox aliis amnibus adeo augetur atque alitur, ut se per septem ad postremum ostia effundat. Unum de eis magnum, Padum appellant. Inde

runt, a picearum multitudine circa fontem, quae Gallice vocentur *padi*, al. *pades*: alii tamen aliter. Graecis olim dictum fuisse Eridanum, Phaëthontis poena nobilem, notavit Plin. III, 20. f. 16. quod nomen poeticum esset Polybius II, 16, 6. et hinc forte Noster omisit. Alios vero Eridanum Pado vicinum fecisse, adparet ex Strab. V. p. 149. f. 215. qui usquam Eridanum fuisse negat: confictum item ab aliquo poetarum graecorum iudicat Herod. III, 115. Additur huic fluvio fere semper *electri* f. succini mentio: quod quum a solo Prusiae litore antiquitus missum sit, h. fluvium in illis regionibus quaesiverunt Viri Docti, quorum tamen conjecturas de hodierno illius alveo non moramur. De nostro autem Eridano et Pado eorumque nominibus plura dedit Cerda ad Virgil. Georg. I, 482. *Vesuli montis*] Situs est hic mons in finibus Ligurum Vagiennorum in cacumen Alpium elatus celissimum, et h. *Veso* f. *Viso*, *le mont Visoul* in Pedemontio vocatur. Oritur autem ibi Padus ex tribus fontibus, ut tradit Serv. ad Virg. Aen. XI, 457. idque firmat Cluverius *αὐτοψία*. *exilis et macer*] nempe vix aliqua ejus vestigia super terram adparent et *sepe cuniculo condere et in agro Vibiano iterum exoriri* narrant Plinius ejusque imitatores, *aliis amnibus*] Plinius, Solinus et Marcian. Capella 30 norunt, sed Cluverius I, 36. p. 407. hodie 40 numerari affirmat, quorum 15 laeva, reliquos dextra ripa recipiat. His addendi sunt lacus in eum se cum amnibus exone-

rantes, in quibus tres maximos recenset Strabo lib. IV. extr. *Benacum*, h. *lago di Guarda*, *Verbanum*, h. *lago maggiore*, et *Larium*, h. *lago di Como*. — *septem — ostia*] Plin. III, 23. f. 19. cursum Padi tradit esse 388 M. P. quod a vero non abhorreere affirmat Cluverius. Polyb. II, 16. duo tantum habet ostia, unum *πάδις*, alterum *Ὀλυν*, quae fuerunt vel praecipua, vel antiqua, post quinque aliis aucta: quae haec sunt: 1) *Padoa* f. *Padusa* ap. alios, qui et alveum Padi faciunt, ut Virg. Aen. XI, 457. alii paludem: nempe *alveus* Padi a scissione ad Trigabolos i. e. juxta Ferrariam vocabatur usque ad mare, ubi se in *paludis* f. stagni modum diffundit; ille h. *il Po d'Argenta* et ostium *il porto primario* audit. Vocatur etiam *Messanicum*, *Spineticum*, *Vatreni portus* et *Eridanus*. 2) *Capresiae* ostium et 3) *Sagis*. Aboliti fere sunt hi alvei, quia impetus Padi in Philistinam fossam erupit, neque hod. nomina erui possunt. 4) *Volana*, ante *Olane*, cui h. integrum nomen mansit *porto di Volana*. 5) *Augusta fossa*, ab Augusto Imp. facta, et h. *fiume vecchio* dicitur ibique oppidum *Aosta* est. 6) *Fossiones Philistinae*, alii Tartarum vocant, et hod. fortasse *il canale di Loreda* vel *delle Bebe*. 7) *Carbonaria*, h. *il Po d'Arriano*. Ceterum recte Plinius de Pado: *nullum amnium*, inquit, *claritate inferior*: nam et *rexo* fluviorum est Virg. Georg. I, 482. eumque poetice descripsit Lucan. VI, 272 lqq. *Unum — Padum*] Sensus esse potest, vel unum de Padi ostiis ita adpellatum fuisse, vel unum, quod magnum et

am citus profilit, ut discussis fluctibus diu, qualem emisit, undam agat, suumque etiam in mari alveum fervet, donec um ex adverso litore Istriae eodem impetu profluens Ister mnis excipiat. Hac re per ea loca navigantibus, qua trimque amnes eunt, inter marinas aquas dulcium haustus ft. A Pado ad Anconam transitur Ravenna, Ariminum, Pisaurum, Fanestris colonia; flumen Metaurus atque Ae-

5

mnium maximum fuit, Padum icum fuisse. Praeplacet postei-
us. *Ister*] v. supr. c. 1. §. 8. Iomen regionis Istriae varii auctores ab eo derivant, sed et Daubium eundem fuisse passim adunt; plures autem ejus partem a Hadriaticum mare educunt, t Apoll. Rh. IV, 291. Strab. I, . 31. f. 46. alique, quorum tamen nonnulli tanquam fabulam xploferunt: quae inde orta est, uod Argonautae ex Ponto Istrum aggressi in mare Hadriaticum perenisse creduntur. Fluvius tamen Itri nomine in ea regione omnino fuisse videtur, quia eum Meta post Plinius agnoscunt. Subiit giter et hic fluminum mutatio, ui adhaesit aliquid forte ex lacu *Irknitz*. Fluvius *Quieto*, qui hodie adversus Pado exit, cum nullo feratur ferme impetu, cum ostro comparari nequit. *dulcium*] omnia litora naturaliter quae dulcis venas habere adfirmat Hirtius de b. Alex. c. 8 et 9; sed et in plurimis maris locis dulcis aquae haustum esse, narrat Plin. II, 106. f. 103.

§. 5. *Ancona*] gr. Ἀγκών, incolae Ἀγκωνίαι, Ἀγκωνίται, *Anconiani*. Nominis origo repetenda est forma litus, ut in aliis urbibus, c. Drepanum, Zancle: de nostra v. Plin. III, 18. f. 13. qui um Solino conditores Siculos iarrat, at Strab. V. p. 165. f. 241. Syracusanos, qui origine Doreas uerint, unde *Dorica Ancon* dicitur a Iuven. IV, 40. ubi simul *Veneria* templum notat. Vini et

tritici agrum fuisse feracem, ex Strabone adparet. Sita fuit in agro Piceno. H. quoque vocatur *Ancona*, portuque illustris est, et superest ibi Trajani arcus triumphalis. *Ravenna*] gr. Ῥαβέννα f. Ῥαβέννα, incolae Ῥαβένναται, *Ravennates*. Dicta olim Ῥήνη a circumfluis aquis. Urbs fuit antiquissima; Thessalorum colonia, eamque luculenter descripsit Strab. V. p. 148. f. 214. qui, licet in mediis paludibus sita sit, salubrem tamen judicat, sed Martialis, III, 56. cisternam ibi potius optat, quam vineam, *quum possim*, inquit, *multo vendere pluris aquam*: quia in mediis paludibus aquae salubris inopia laborabat; inde lepide Sidon. Apoll. I. ep. 8. *sitiunt*, inquit, *vivi, natant sepulti*. H. vetus nomen servat. *Ariminum*] Sic et in Graecis. Incolae *Ariminenses*. Umbrorum coloniam facit Strabo V. p. 150. f. 217. et 22 annis post, quam Galli erant expulsi, Romanorum: igitur ante Gallos Umbri tenuerunt. Idem portum et cognominem fluvium memorat Strabo. Postea novam coloniam eo deduxit C. Octavius Caesar, unde *Colonia Augusta* vocatur. Plutarch. in Caes. c. 32. τῆς Κελτικῆς μεγάλης πόλιν appellat. A Ravenna aberat 30 M. P. Hodie est *Rimini* f. *Rimino*. *Pisaurum*] gr. Πισαυρον, oppidani *Pisaurenses*, gr. Πισαυρες. A fluvio Pisauro, h. *Foglia*, nomen petunt. Coloniam eo Romanos a. u. 568. deduxisse, narrat Liv. XXXIX, 44, 10. et postea iterum Augu-

6 sis. Exin illa in angusto duorum promonteriorum ex diverso coeuntium, inflexi cubiti imagine sedens, et ideo a Graiis dicta Ancon, inter Gallicas Italicasque gentes quasi terminus interest. Haec enim praegressos Piceni litora excipiunt: in quibus Numana, Potentia, Cluana, Cupra, urbes; castella autem Firmum, Hadria, Truentinum: id

sum innunt inscriptiones. H. *Posaro. Fanestris colonia*] sic passim et alibi vocatur, ut a Vitruv. V, 1. et II, 9. f. et in Inscriptionibus, etsi iustatius sit *Fanum Fortunae*, vel simpl. *Fanum*, ut ap. Iul. Caes. de Bel. Civ. I, 11. f. Graeci varie efferunt *Ἰσπὴν τῆς Τύχης*, *ἑὸν ἑστειναι*; incolae *Fanestres*. Memoratur portus et templum Fortunae. H. *Fano. Metaurus*] gr. *Μέταυρος*, etiam neutro genere *Metaurum*. Fuit fluvius Umbriae, ab Apennino delapsus in mare se effundit, neque cum Metauro in Bruttis commisceri debet. Inclauit clade Hasdrubalis, v. Liv. XXVII, 43. Horat. IV, 4, 37. H. *Metro f. Metaro. Aesis*] sic et graeco. Sejungit Umbriam a Piceno, et nomen illi datum a rege Aesi narrat Sil. Ital. VIII, 444. H. *Gefano. duorum promonteriorum*] Strab. V, p. 166. f. 241. et Plin. III, 18. f. 13. unum tantum commemorant promontorium in Anconae situ. Sed cum ex Strabone adpareat, illud promontorium τῇ περὶ τὰς ἀκροῦς ἐπιστροφῇ portum effecisse, Mela sine dubio alteram ejus partem paullum ex inflexu prominentem ad portumque includendum necessariam, alterum promontorium intelligit. Ex angusto igitur horum promonteriorum ad flexum illum formata, tanquam inflexus cubitus, *Ancona* adurgebat. Nominis causam explicat ipse Mela, cujus et signum, manum cum cubito, repraesentant numi. Sic vero *Ancon* saepe de curvo sinu vel de locis dicitur, quae in ma-

re excurrentia cubiti speciem praefereunt. *terminus*] Strabo V. p. 156. f. 217. et p. 157. f. 227. monet, primum Aesin, deinde Rubiconem statuisse terminum.

§. 6. *Haec*] sc. duo promontoria. *praegressos*] *prae* in compositione est saepe i. q. *praeter*, ut in *praeveli* aliisque verbis. in quibus] sc. litoribus. *Numana*] ita occurrit apud alios et Plin. III, 18. f. 13. qui a Siculis conditam tradit, et haud procul sita fuit *Potentia*] colonia Romanorum sec. Liv. XXXIX, c. 44. inde ab an. 569. Coloni dicti *Potentini*. H. *Porto di Potenza*] f. *di Recanati*. *Cluana*] in eodem recensu tuetur Plinius l. c. et Cluver. II, 11. p. 734. locum hodi esse putat ad flumen *Chiento*, qui vocatur *il piano di S. Giacomo*. *Cupra*] h. scripturam tuetur Sil. Ital. VIII, 432. et Inscriptiones. Ut discernatur a *montana*, vocatur *maritima* s. *litorea*, ut ap. Sil. Italicum l. c. incolae *Cuprenses*. Ceterum hoc litus mirifice turbatur a Mela, Ptolemaeo et Plinio, sed optime, ut Cluverius monet, describitur a Strab. V. p. 166. f. 241. *Firmum*] Strabo l. c. *ἐπίκειον Ἰσπυρον*, et Valer. Maxim. IX, 15, 2. ibidem *Picenum* addit. Coloniam fuisse, adparet e Vallej. I, 14, 8. Cluverius putat, Melam errasse, qui inter castella numeraverit, et *Castellum Firmanum* ei fraudem fecisse. Oppidum h. *Fermo*, 3 M. P. a mari remotum est, quod ab hoc oppido h. *Porto di Fermo* vocatur. Mela *Castellum Firmanum* intellexit; sed praeter alio-

et fluvio, qui praeterit, nomen est. Ab eo Frentani jam Matrini habent et Aterni fluminis ostia, urbes Bucam et Histonium: Dauni autem Tifernum amnem; Cliterniam, Larinum, Teanum, oppida; montemque Garganum.

um morem indicavit. *Hadria*], dspiratio in omnibus fere libris upereff: v. Drakenb. ad Liv. [XIV, 10, 10. gr. Ἀδρία, et inde Ἀδριανός et Ἀδριατής. In Piceno re- entes h. oppidum etiam Plinius, ad perperam ab eo maris Ha- triatici nomen derivant, quod al- eri Hadriae ad Padi ostia in Ve- etis tribuitur. Tuscorum colo- iam facit Cluver. II, 11. p. 747. Errat vero Mela, qui castellum vocat et inter Firmum et Truen- inum ponit: Plinius 7. M. P. a nari removel. H. Atri. *Truen- inum*] in Strab. V. p. 166. f. 241. προεντινός ποταμός et πέλις ἱπώνυμος. et ap. Plin. III, 18. f. 13. *Truen- um cum amne*, quod primitivum nomen esse videtur, et *Truenti- um* derivatum, quod ad castrum efertur. Quia Liburni antiquis- imi fuerant ejus orae incolae, psum Truentum perantiquum uir, sed incertum est, in utra ipa fluvii fuerit, cum hodie utraque aedificiis sit confita. H. [ronto. *Frentani — Aterni*] in hoc misere vexato loco secuti su- nus Ciacconii emendationem. *Matrini*] occurrit hic fluvius ap. Strab. l. c. qui eum ab Hadria luere ejusque navale habere scri- bit, unde h. esse putatur *la Pic- na*. *Aterni*] memoratur itidem a Strabone l. c. aliaque. Serius dictus esse videtur *Piscaria*, quod inde quoque firmatur, quia hod. bi *Pescara* est. *habent*] i. e. ten- ent, possident, habitant, ut gr. [xiv: sic III, c. 9. §. 1. *Bucam*] gr. Βούκα, ut Strab. V. p. 167. f. 142. qui Frentanis tribuit; oc- currit haec urbs cum *Histonio* etiam ap. Plin. III, 17. f. 12. fal- sa tamen collocazione. Item Me- la, quia a Frentanis ad Daunos

et Apulos procedit, *Histonium*, h. *Guasio d'Amone*, praeponere de- bebat. *Tifernum*] amnem hunc, qui in iisdem auctoribus reper- tur, hod. *Biserno* adpellant. Ce- terum quidam pro *Dauni* scribere malunt *Daunii*, uti et Graecis in usu est: sed altera quoque forma in Latinis locum obtinuit, ut Apulus Dannus ap. Horat. IV 14, 26. *Cliterniam*] Fuerunt duae urbes, simili quidem nomi- ne, sed diverso situ, *Claterna* vel — *nae* et *Cliterna* vel *Cliter- nia*, ita ut Cluver. It. Ant. IV, 9. p. 1208 de vero situ ambigat, et tantum conjiciat, hodie esse *Campo Marino*. *Larinum*] h. formam tuentur auctores latini. gr. Λάρινα, incolae Λαριναίος, lat. *Larinates*. Ex Sil. Ital. XV, 565. discitur, urbem maritimam fuis- se, unde etiam Delphinus in nu- mis adponitur. *Municipium* vo- cat Cicer. pr. Cluent. c. 5. H. *Lar- ino*. *Teanum*] gr. Τεανόν sine spiritu, uti in plerisque auctori- bus latinis, et si alii *Theanum*. Vocatur cognomine *Apulum*, ut discernatur ab alio Sidicino, quod est in obposito Campaniae litore. Strabo VI. p. 197. f. 285. in mediterraneis c. Ptolemaeo po- nit, a quibus Mela in eo dis- sentit, quod maritimam urbem facere videtur. Urbs intercidit, rudera autem ejus 10. M. P. ab ostio Frentonis hod. conspici ar- bitratur Cluver. IV, 12. p. 1213. *Garganum*] mons Apuliae, qui in mare Hadriaticum versus Dio- medeas infulas excurrerat; ejus *querceta* memorantur ab Horat. II. od. 9, 7. H. St. Angelo ab ad- paritione angeli S. Michaelis in specu ejus aliquo.

- 7 Sinus est continuo Apulo litore incinctus, nomine Urias, modicus spatium, pleraque asper accessu: extra Sipontum, vel (ut Graii dixerunt) Sipus; et flumen, quod Canusium adtingens, Aufidum adpellant: post Barium, et Gnatia, et Ennio cive nobiles Rudiae: et jam in Calabria Brundisium,

§. 7. Sinus est] Mela haec non distincte satis praecedentibus subicit, et explicandi forma exhibet, cum tamen ad novum locum aperte progrediatur: quare etiam Cluver. It. Ant. IV, 13. p. 1248. Intra hunc supplendum esse putat. Urias] sine dubio nomen habet ab urbe vicina Uria, cuius meminere Strab. VI. p. 194. f. 282. et Plin. III, 16. f. 11. asper] ut totum litus Italiae ad mare Hadriaticum erat importuosum (Polyb. X, 1.), ut praeter Brundisium nullus illic esset appulsus securior. Sipontum] gr. Σιπόντις, vel Σιπώντις, incolae Σιπώντιος. v. Cicer. ad Attic. VI, 2. Latini, v. c. Livius, Cicero, Plinius, Sipontum et Sipontinus. Strabo VI. p. 196. f. 284. Diomedis opus habet et a sepiis, quae ibi fluctibus eiciuntur, nomen derivat. H. Siponto. Canusium] gr. Κανόνειον f. Κανόνειον, incolae Κανόνειος, Canusinus. In Italiorum id est graecarum Italiae urbium maximis olim ponit Strabo et graecismi superstitis vestigia suo tempore voce bilinguis notat Horat. Serm. I, 10, 30. Diomedis opus faciunt Strabo et Servius ad Virg. Aen. XI. 246. quia ibi venari solitus fuerit, quasi Cynageticon. In mediis Apulis ponitur, et aquae penuria laboravit, cui subvenit Herodes Sophista. H. Canosa. Quidam Canusium et Cannas eundem locum putarunt, sed distinguit Liv. XXII, 50.; mirum vero, quod Mela Cannas omisit, nisi invidiosum putavit. Aufidum] gr. Ἀυφιδός. Fontes sunt inter Apenninum et mare Etruscum et in Hadriaticum exit; no-

bilitatus pugna Cannensi, ob quam eum Horat. Serm. I, 1, 58. acrem vocat. H. Ofanto f. Lo-fanto. Barium] sic et graece, unde Barini. Apuliae oppidum maritimum, quod hinc piscosum vocat Horat. Serm. I, 5, 97. Hodie urbs Bari rudibus antiquae imposita est; de quibus v. Swinburne Reisen d. Sicilien überf. v. Forster Vol. I. p. 179. Gnatia] aliis est Egnatia, ex usu promiscuo, etiam Egnatia ex gentis et cognominis origine probabilis est. Inter Barium et Rudias ponit Plinius, iratis Nymphis f. lymphis exstructa sec. Horat. l. c. quia ad radices montis sita decurrentibus aquis saepe devastabatur. H. Torre d' Agnazzo non procul a Monopoli, cuius rudera murorum haud procul a litore se vidisse narrat Cluver. IV, 11. p. 1210. Rudiae] varie effertur; gr. Ρουδία, Ροιδία, incolae Ροιδάτιος, Ροιδάτιος. In situ perinde variant; alii in Pediculorum agro ponunt, alii in Sallentinis et quidem in mediterraneis oppidis, ut Ptolemaeus, Strabo. Mature intercedit; hodie nomen est vel Carowinga, vel Ruia f. Musciagna in terra d'Otranto. v. Rupert. ad Sil. Ital. XII, 396. Ennio] plerique Rudium faciunt, at alii aliter, v. c. Ovid. A. A. III, 409. Hieronymum in Euseb. Chron. I. cum Tarentinum facit et ejus ossa ex Ianiculo Rudiam translata esse adjicit, cum in via Appia in Scipionis monumento sepultus sit. Brundisium] etiam Brundisium, quod alii praeferunt; gr. Βρουνδίσιον f. Βρουνδίσιον, incolae Βρουνδισίων, vel Βρουνδισίων, Brundisini. Nomen

Valetium, Lupiae; Hydrus mons: tum Sallentini campi, et Sallentina litora, et urbs Graia Callipolis. Hucusque Hadria, hucusque Italiae latus alterum pertinet. Frons ejus in duo quidem se cornua (sicut supra diximus) scindit: ceterum mare, quod inter utraque admittit, tenuibus promontoriis semel iterumque distinguens, non uno margine circuit, nec diffusum patensque, sed per sinus recipit. Primus Tarentinus dicitur, inter promontoria Sallentinum et

8

derivant vel a Brento, Herculis filio, vel a forma capitis cervini (*κεῖντιον* Messapiis est caput cervinum), quam portus referat. A Cretenſibus duce Theseo occupatum, quibus post cum Iapyge Siculi accesserint, narrat Strab. VI. p. 194. f. 282. Contra Iustin. XII, 2, 7. Aetolos, Diomede duce, conditores producit. Portus habuit commodos uno aditu clauſos (v. Iul. Caes. de B. Civ. I. 25). Traiectus inde erat in Graeciam, longior quidem quam ab Hydrunte, at certior. Coloniam Romanorum, Torquato et Sempromio Cn. a. v. 509. deductam vocat cum aliis Vellej. I, 14, 8. Portus hodie obductus est. H. Brundisi. *Valetium*] Varie scribitur, *Baletium*, *Balentium* et *Valentiam*: in tabula Peut. 6. *Balentium* ad Pafium fl. ponitur, quem Pactum esse putat Cluver. IV. 13. p. 1244. H. ibi cernitur S. Marco. *Lupiae*] al. *Lupia*. Conditorum Malennium, Sallentinorum regem, memorant; mediterraneis accenset Strabo, at Plinius c. Mela ad mare ponunt, quibus adſentitur Cluverius. Paulan. VI, 19, 6. olim *Sybarim* urbem dictam fuisse falso tradit. H. inter Hydruntem et Brundisium quaeritur, ubi *Torre di S. Cataldo* est. *Hydrus mons*] hanc gr. formam *Hydrus*, — antis imitati sunt Latini, v. c. Cicer. ad divers. XVI, 9. Lucan. V. 375. Verbum *mons* corruptum censetur, quia *Hydrus* non mons, sed oppidum

ſit, et facile in *mox*, quod Noster in progressionem ponit, mutari poſſit; sed malimus c. Cellario II, 9, 583. de promontorio vicino intelligere, ſic ut more ſuo urbem tecte indicet. Memorant Strabo et Plinius urbem, unde trajectus in Graeciam factus eſt. *Sallentini campi*] memorat campos, nam, ut Liv. XXV, 1. iu. ait, *Sallentinorum ignobiles urbes*. In litoribus notandum promontorium *Sallentinum* *ἀκρὰ Σαλλοντίνων*, quod etiam *ἀκρὰν Ἰαπυγίαν* vocarunt; longiſſime inde Italiam ita maria excurrere notat Plin. III, 16. f. 11. qui 32. M. P. a Tarento remouet, et Strabo VI. p. 194. f. 281. inter illud et Lacinium ad Ceraunios montes ponit 700 ſtadia. H. *Capo di S. Maria di Leuca*. *Callipolis*] originem gr. indicat nomen et diſertum Melae indictum, *Graja*, quod ideo ap-poſuit, ut prius nomen indicaret, cui ſucceſſit latinum *Anxa* ſec. Plin. III, 16. f. 11. Hodie nominatur *Gallipoli*, ubi Marſchlin in Reiſen d. Neapel Vol. I. p. 158 ſqq. portum notat, adeo periculoſum, ut quotannis aliquot naues pereant.

§. 8. Plinius III, 15. f. 10. *A Locris Italiae frons incipit, Magna Graecia adpellata, in tres ſinus recedens Aufonii maris: quoniam Aufones tenuere primi*. Hodie quoque in Calabriae pagis Graeci habitant, qui ſua lingua ex gr. vocabulis miſta utuntur, eſt originem non ex graecis illis coloniis.

K 2

Lacinium; in eoque sunt Tarentum, Metapontum, Hera-
clea, Croto, Thurium: secundus Scylaceus, inter pro-

sed ab Epirotis Scanderbegio du-
ce advenis derivant. *Lacinium*]
gr. Λακίνιον, quod Strabo VI, p.
180. l. 261. post tria Iapygum pro-
montoria ponit. Dicitur etiam
a vicina Dioscurorum insula *Dios-
curias*. Celebre ibi fuit Iunonis
templum, cuius adhuc una co-
lumna conspicietur. cf. Swinburne
l. c. Vol. I, p. 401. unde ipsa
dealuno *Lacinia*. Porro ejus mar-
moreae tegulae praedicantur, quas
non sine gravi poena in aedem
Fortunae Equestris transulisse Q.
Fulvium Flaccum narrat Valer.
Maxim. I, 1, 20. et columnam
in illo auream commemorat Cicer.
de divin. I, 24. Cluverius h. *Ca-
po delle Colonne* esse putat, quia
sec. Strabonem Croto 150 stadiis
inde distat. *Tarentum*] seriori ae-
vo *Tarentus*; gr. Τάρας, quae forma
passim ap. Latinos, v. c. Lu-
can. V, 356. Urbis origo varie
traditur. Multi Neptuni filium,
Taranta, conditorem faciunt;
alii *Heraclidas*, unde Herculeum
ap. Virgil. Aen. III, 551. pleri-
que *Lacedaemoniorum Parthenias*,
hinc *Lacedaemonium* ap. Horat.
III. od. 5, 56. Praeter situm com-
modum portu innouit, et co-
losso. cf. Strabo VI. p. 192. l. 278.
Olim potentissima urbs, post luxu
debilitata, quod imprimis bello
Tarentino sub Pyrrhi adventu ad-
paruit. Laudantur ob lanae bo-
nitatem oves Tarentinae. Tan-
dem facta colonia Romanorum a.
v. 629. II. *Taranto* vocatur et ad
magnam tenuitatem depressa ja-
cet; portus h. *Golfo di Taranto*.
Metapontum] gr. Μεταπόντιον;
incolae Μεταποντίται. Nomen nacta
est urbs a Metaponto, Sisyphi fi-
lio. Conditores commemorant alii
Pylios, alii alios. cf. Heyne Opusc.
acad. Vol. II. p. 206 sqq. Pytha-
goras ibi aetatem egit, ejusque

domus in aedem Cereris transit.
cf. Liv. I, 18. Columnae nunc
aliquae ibi supersunt, ipsa regio
tristis et gravis. H. ibi esse pu-
tatur *Torre di Mare*. *Heraclaea*]
vel *Heraclia* ex gr. Ἡράκλεια, inde
Ἡρακλειώτης. Sec. Plinium III, 15.
l. 10. olim *Siris* est adpellata:
nempe cum *Heraclaea* a Tarenti-
nis condita esset, *Siris*, priscis
incolis alio traductis, in navale
Heraclideanum transit. Floruit
per multos annos, cum et ibi
conventus Magnae Graeciae ha-
berentur; primum ab Alexandro
Molosso in ditionem redacta a. u.
414 — 423., post sui juris facta:
nam numos cudit. H. ibi rudera
juxta flumen Agri non procul a
mari adparent. *Croto*] gr. Κρότων;
in lat. *Croto*, *Croton* et *Crotonu*;
inde Κροτωνιάτης, *Crotoniensis* et
Crotonensis. Conditorem urbis
ferunt *Myseclum* l. *Myseclum*
quarto anno Numa imperante an.
u. 41. unde antiquitas urbis satis
adparet: Mela ordinem sitae tur-
bat, nam Thurium praemitten-
dum fuit. Mediam urbem inter-
fluebat *Asfarus*, h. *Esaro*. Sita erat
in ora maritima, portu instructa,
moenibus valida, et ante Pyrrhi
adventum 12. M. P. in circuitu ha-
buit; postea in bello vastitas con-
secuta est, ut vix pars dimidia
habitaretur. Celebratur ejus sa-
lubritas, unde proverbium κρέ-
τατος ὄψις τοῦ τόπου. Vitam in ea maxi-
me egit Pythagoras. Post eo co-
lonia deducta est a. u. 559. et
Dionys. Halic. I, 26. adhrmat,
suo tempore coloniam factam Co-
thorniam nominatam esse. *Thu-
rium*] gr. Θούρια et Θούριον, inco-
lae Θούριοι, sic et latini *Thurii*,
Thuria, *Thurium*, et inde *Thu-
rinus*. Ipsa olim dicta est *Syba-
ris*, post *Copiae*. *Sybaris* fuit opus
Achaeorum conditore Ielico,

montoria Lacinium et Zephyrium; in quo est Petelia, Carcinus, Scylaceum, Mystiae: tertius inter Zephyrium et Bruttium, Consentiam, Cauloniam, Locrosque circum-

primo potens, post luxu fracta et a Crotoniatis deleta. Novi incolae, qui post redierant, ab Atheniensibus et aliis Graecis oppressi sunt, et urbis sedes in vicinum locum translata et a fonte ejusdem nominis vocata. cf. Strab. VI. p. 182. f. 263. Nomen *Copiae*, quod Strabo memorat, a colonis Romanorum eo deductis positum videtur. Hod. nomen esse videtur il *Cupo*. Ceterum de Thuriarum rebus v. Heyne in Op. acad. Vol. II. p. 239 sq. *Zephyrium*] gr. *ζεφύριον* f. *ζεφύρου* *ἀκρη*. Strab. VI. p. 179. f. 259. Locrensis agri promontorium dicit inde adpellatum, quod portus ejus ventis hesperiiis sit expositus. H. *Capo Burjano*. *Petelia*] al. *Petelia*, sed et tuetur gr. *πετηλία*; incolae *Petelini*. Varie nunc locatur, et a Cluverio, ubi h. *Belicastro* in edito colle, 6. M. P. a mari distitum. Natura loci munitam adfirmat Strab. VI. p. 175. f. 254. qui cum Virgil. Aen. III, 402. Philoctetae originem tribuit. Ptolem. III, 1. in Magna Graecia ponit 9. M. P. fere a mari; *Mela* in maritimis numerat. Quidam *Stongoli* esse putant; alii ad devastatas urbes rejiciunt. *Carcinus*] Vox suspecta. Cod. Ciacconii exhibet *Cascinus*, qui fuit fluvius ab Aelian. V. H. VIII, 18. in Locris memoratus, et sic olim legebatur in Plin. III, 15. f. 10. *Cascinus*, ubi nunc *Carcinos*: et Cellarius Geogr. Ant. II, 9. 649. oppidum *Carcinum* cum *Carcine* anine Plinii componendum non dubitat. Inter utrumque sententia fluctuari potest: nos tamen plurimorum Codd. lectionem deferere noluimus. *Scylaceum*] alii duplici l. scribunt

et dubia est scriptura. Antea *Σκυλλήριον* dictum fuisse refert Strab. VI. p. 180. f. 261. et coloniam Atheniensium vocat auctore Menestheo; consentit in utroque nomine et conditoribus Plin. III, 15. f. 10. Hinc vero vocatur *Scylaceus sinus* idemque *Scylleticus*. H. *Golfo di Squillaci*. *Mystiae*] alii *Mistiae*, sed Stephanus *Mystiae* habet et urbem Samnitum vocat, ubi conditores vel urbis vel gentis respicit. Cluverius h. *Monte Arachi* esse putat. *Consentiam*] gr. *κωνσεντία*, etiam sine v in prima syllaba; incolae *Consentini*. Quia haec urbs in Brutiis inter Terinam et Pandosiam a Strab. VI, p. 176. f. 256. aliisque ponitur, igiturque locum habere in hac urbium serie nequit, *Mela* insigniter errasse censendus est. H. *Consenza*. *Cauloniam*] gr. *καυλωνία*, lat. etiam *Caulon*, ut Virgil. Aen. III, 553. incolae *Cauloniatae*. Antea a convalle (*κὺλῶν*) praejacente dicta est *Αὐλωνία*, inde fortasse in Horat. II, od. 6, 18. et Martial. XIII, 125. remansit *Aulon*. A Crotoniatis conditam tradunt, Achaeorum tamen coloniam Strabo facit, quem dissensum Heyne Op. Ac. V. II. p. 203. ita tollit, ut Crotoniatae Achaeorum socios fuisse dicat. Sita fuit ad Sagram fluvium. Aedem Iovi Homorio exstruxerunt ad Achaeorum exemplum. cf. Polyb. II, 39, 6. Urbe a Dionysio vastata, ager Locris datus est; in bellis cum Pyrrho iterum deleta, et tertio restituta est, ut adparet ex Liv. XXVII, 12 et 15. Idem accidit in bello Hanniblico, quia Strabonis et Plinii aetate diruta jacebat. *Locrosque*] qui dicti sunt *Epizephy-*

- dat. In Bruttio sunt, Columna Rhegia, Rhegium, Scylla,
 9 Taurianum, et Metaurum. Hinc in Tuscanum mare est
 flexus, et ejusdem terrae latus alterum. Medama, Hippo,
 nunc Vibon, Temesa, Clampetia, Blanda, Buxentum,

rii vel Zephyrii: nempe tria fuerunt Locrorum genera, Epizephyrii in Italia, Ozolae juxta Aetoliam et Epimenidii juxta Euboeam. Urbs haec stetit juxta Zephyrium promontorium, ut ref. Strab. VI. p. 179 f. 259. qui coloniam facit Locrensiū Ozolarum, Evantho duce, paullo post Crotonem et Syracusas conditas. A Narycii derivat Solinus, unde Narycii Locri passim memorantur. v. Virg. Aen. III. 399. et Ovid. Met. XV. 705. qui Naryciam habet. Liv. XXIX. 6. et 8. duas arces et fanum Proserpinae ibi commemorat et Plin. II. c. 98. f. 96. nunquam vel pestem vel terrae motum fuisse notat. Plura de ea dabit Heyne Opusc. Acad. Vol. II. p. 46 sqq. Columna Rhegia] gr. Ῥηγία; distabat ab ipso Rhegio 100 stadiis. Strabo III. p. 118. f. 171. putat, limitem illam fuisse positam, ut alias columnas, sed Cluverius notos ibi fuisse trajectus ex Italia in Siciliam credit. Ejus vestigium hodie non adparet. Rhegium] gr. Ῥηγίον; adspirationem alii admittunt, alii rejiciunt, prout nomen vel a Ῥηγύμης ob Siciliam ab Italia avulsam, vel a rege, cujus sedes quasi a Samnitibus dicta fuerit, derivatur. Incolae Rhegini. Fuit urbs graeca. Conditores ferunt varios, qui ad fabulas potius referendi sunt; melius alii Chalcidenses assumtis Messeniis commemorant: quod factum est eodem tempore, quo conditum est Tarentum. Male Noster Rhegium inter columnam et Scyllam ponit, quum fuerit inter Scyllam et Rhegium columna. H. Reggio. Scylla] usitatori nomine urbe

dicatur Scyllaeum a Scylla, neque tamen aliquid in Mela mutandum est, cum et Scyllae nomine occurrere videatur. Et facit huc Bartel in Briesen sub Kalabriem u. Sizil. T. I. p. 285. qui oppidulum memorat Scigliano prope Silam silvam. Alii, v. e. Strab. I. p. 15. f. 20. Scyllaei saxi tantum mentionem faciunt, h. capo Sciglio. Taurianum] variatur hujus nominis forma. Locum non obscurum fuisse, ex eo discimus, quia non solum multi eum memorant, sed et episcopi sedem habuerunt. cf. Holsten. ad Cluver. Ital. ant. p. 299. Hodie putatur esse Seminara. Metaurum] occurrit etiam urbs haec ap. Solinum c. 8. qui a Zancleisibus conditam esse dicit. Notior est Metaurus fl. a multis hic in Brutiis memoratus, h. Marro, alter Hasdrubalis clade nobilitatus (v. Horat. IV. od. 4. 38.) in Umbria, h. Metaro. Urbis vestigia nulla hodie superfluit.

§. 9. Medama] varie et corrupte occurrit; gr. Μεδάμα, Μεδμα, et Medma ap. Plin. III. 10. f. 9. Ibi hodie esse Rosarno, suspicatur Cluverius. Hippo] gr. Ἰππών. Condiderant Locrenses, Brutiis ademptum Romani Vibonam Valentiam adpellarunt; inde vocantur incolae Hipponiatae, Vibonenses, Valentini. Prius Graeci frequentant. Colonia facta est Romanorum a. u. 561. et Vibo Valentia dicta. Ciceronis tempore fuit municipium, et a Columna 56. M. P. remotum. H. putatur ibi esse M. Leone. Temesa] gr. Τεμψα, Latini Temsa vel Tempasa; inde Temesaeus, et Tempasus. Condiderunt eam,

Velia, Palinurus, olim Phrygii gubernatoris, nunc loci nothen, Paestanus finus, Paestum oppidum, Silerus amnis, Picentia, Petrae, quas Sirenes habitavere, Minervae

Strabone auctore, Ansones, deinde, Thoante duce, Aetoli, quos expulerunt Bruttii, et hos attriverunt Hannibal et Romani. Celebrantur in ejus vicinia officinae aerariae, quae tamen jam Strabonis aetate conquieverant nec hodie revixerunt. Coloniam a. u. 558. eo deductam esse a Romanis, tradit Liv. XXXIV, 45, 4. H. Torre Loppa esse conjicitur. *Clampetia*] Occurrit quoque ap. Liv. XXIX, 38. et alibi. Sita erat in loco arduo et quasi in extimo finus Hipponiatae cornu. H. *Amantea* esse putatur. *Blanda*] sita fuit haec urbs circa Laum amnem in Lucanorum finibus. Mela hic litora non accurate distinguit. H. forsan *Maretea*. *Buxentum*] gr. *Πυξούς*. Coloniam eo deduxerat Miccythus, Messanae in Sicilia princeps, Olymp. 77. 2. Post Romanorum colonia fuit a. u. 558. Prope Veliam ponit Ptolemaeus, juxta Palinurum Strabo. H. putatur *Policastro*, ubi veteris vestigia visuntur. *Velia*] gr. *Ἡλάν, Ἐλία, Οὐέλια*. Antea, ut ex Herod. I, 167. adparet, Cyrus fuit nominata. De causa nominis disquirat Strabo VI. in. qui Phocaeenses ex Corsica et Massilia ejectos conditores facit et juxta Cleetem H. conlocat, quem Cicero ad Attic. XVI, 7. Haletem, h. *Halento*, et a Paesto 200 stadiis remouet Strabo. Patria fuit Parmenidis et Zenonis Pythagoreorum, unde uterque *Ἠλεάτης* dicitur et hinc *schola Eleatica*. H. *Pisciotta*. *Palinurus*] promontorium h. nomine commemorant Strabo, Plinius aliique. Portum cognominem novit Dionys. Halic. I, 53. In nominis causa cum Nostro con-

fentiunt Dionysius H. I. c. Virgil. Aen. VI, 381. Hic tamen oppidum intelligendum est, tam quia urbibus hic inseritur, quam quia loci nomen esse addit; hodie quoque ibi reperitur oppidum *Palinuro*. *Paestum*] gr. *Παεστυνία*, ut diserte monent Strab. V. extr. Plin. III, 10. l. 6. et si et lat. voce *Παῖτος* adpellatur. Numi docent, a deductae eo coloniae tempore Latinos Paesti nomen praetulisse. Alii a Dorienfibus tradunt constitutum, alii, ut Strabo, a Sybaritis, qui fuerunt Achaeorum coloni. Strabo in medio sinu, qui inde *Paestanus* l. *Posidoniates* vocatur, ponit, morbis obnoxium describit, idque tribuit Silari amnis stagnis. Insalubritatem ex nebulis et foetido agro testatur etiam nunc Bartel in Brief. ub. Kalabr. p. 187. Olim maxime rossa inclauit (v. Cerda ad Virg. G. IV, 119.), sed hodie ibi spinas et urticae occurrunt. H. *Pesti* l. *Pioesti* et sinus *Paestanus Golfo di Salerno*. *Silerus*] plerumque *Silarus*, ut ap. Graecos. Remos aliique in eum injecta in lapidem induruisse tradunt Sil. Ital. VIII, 581. aliique, de quo quaerentem Cluverium riserunt adcolae. Ab illo olim ager Lucanus et Bruttius incipiebat. *Picentia*] gr. *Πικεντία*, ut ap. Strab. lib. V. extr. qui vocat caput Picentum, suo tempore, cum Hannibali adhaesissent, ex urbe ejectorum et per pagos habitantium. Mela urbem maritimam Lucaniae facit, sed Plinius intus ponit. Hodie quaeritur, ubi rudera sunt, quae *Viconza* vocant. *Petrae*] gr. *Σειρηνούσαι νῆσοι*, Sirenium saxa l. montes. Plerique ad Siciliam ponunt, at

promontorium, omnia Lucaniae loca; sinus Puteolanus, Surrentum, Herculanum, Vesuvii montis aspectus, Pompeji, Neapolis, Puteoli, lacus Lucrinus, et Avernus,

Homer. Odys. XII, 44. inter Circaeum montem et Scyllam fretumque Siculum. *Minervae promontorium*] gr. Ἀδριαίων ἢ Σειρηνέων ἀκρωτήριον, ut etiam Plin. III, 9. f. 5. Sirenium sedem facit, quarum templum quoque ibi memoratur. In summo fuit templum Minervae ab Ulyssse conditum, ut tradit Strab. V. p. 171. f. 247. qui prope Surrentum ponit. Idem *Surrentinum* pr. vocatum esse conjicit Cluverius ex Statii Sylv. V, 3, 165. et Tacit. Annal. IV, 67. H. *Capo della Minerva*. Reprehenditur autem Mela, quod hoc Lucaniae tribuerit et unam ex tribus Campauiis fecerit. *Surrentum*] gr. Σέρρετον, raro simplici legitur. Nomen a Sirenibus derivant. Colonia Romanorum fuit, ibique coeli salubritatem locique amoenitatem et veteres et recentiores laudant. H. *Sorrento*. *Herculanum*] gr. Ἡράκλειον ἢ Ἡρкулάνειον, quod vulgarius est; incolae *Herculaneenses*. Conditorum faciunt Herculem, quae, licet ad fabulas rejici debeant, tamen urbis antiquitatem testantur. Ponitur inter Neapolim et Pompejos ad mare, sub Vesuvii radicibus, unde patet, a Mela turbatam esse locorum seriem. Strab. V. p. 170. f. 246. praedicat ejus salubritatem. A Vesuvii eruptionibus cum Pompejis obrutam fuisse Titi Imperat. tempore a. u. 832. p. Chr. u. 80. tradit Dio Cass. LXVI, 23. etsi alii dissentiant. H. quaerunt alii ubi *Torre del Greco*; alii ubi *Portici* et *Resina*. *Vesuvii*] varie in utraque scribitur lingua; gr. Βεσούβιος ἢ Οὐεσούβιος, *Vesbivius*, *Veservus* et usitatiores forma *Vesuvius*. Strabo V. p. 170. f. 246. et Diod.

IV, 21. non nisi veteris incendii vestigia notant, neque quidquam de eruptionibus ejus tradunt Plinius et Mela. Vespasiani tempore arsit, ubi Plinius Major pergit, et Herculanum aliaeque urbes eversae sunt. Decrevit vero mons 200 passibus et conica ejus forma evanuit. Post hanc eruptionem atrocem crebra ejus incendia memorantur, ita ut ab hoc inde tempore usque ad an. 1794. omnino 29. numerentur. H. vulgo *Monte di Somma*, et notiori nomine *Vesuvio*. *Pompeji*] gr. Πομπήϊος ἢ Πομπήϊα, incolae *Pompejani*, et hinc *Pompejanum* de Ciceronis villa vicina. Praeterfluxat urbem *Sarnus*, h. *Sarno* f. *Scafati*. Celebrem urbem vocat Seneca Q. N. VI, 1. qui eodem tempore, quo Herculanum, terrae motu defecisse notat. Nostra aetate detecta est ejusque partes egestas ex ipso visu descripsit Hirt in libro *Italien und Deutschland* P. III, p. 47 fqq. *Neapolis*] gr. Νεάπολις. Antiquum nomen fuit *Φάληρον*, a Phalero, Siciliae tyranno, ejus conditore; post *Parthenope* ab una Sirenum ibi excepta. *Neapolim* dictam esse tradit Solinus ab Augusto, etsi antea id nomen jam gessisse ex Polyb. III, 91, 4. adparet; a novis incolis ortum narrat Strabo V. p. 170. f. 246. qui Cumanorum coloniam facit, accedentibus post Chalcidensibus et aliis. Alii dissentiunt et omnino graeci generis conditores nominant, et hinc Tacit. Annal. XV, 33. *graecam urbem* vocat. Livius VIII, 22. olim *Palaeopolim* in vicinia memorat sitam, unde non solum nomen *Neapolis* intelligitur, sed et colonorum diversa migratio. Mu-

Baiae, Misenum, (id nunc loci, aliquando Phrygi militis nomen) Cumae, Litternum, Voltumnus

incipium Romanorum olim fuit e lege Iulia, tandem colonia facta est Augusta; extremis tamen Commodorum temporibus. Otii causa multi Romani eo concedebant, ibique Virgilii monumentum notandum est. *Puteoli*] Graecis veteribus Δικαιαρχία, fortasse a Dicæarcho colonorum dace; lat. *Puteoli* s. *Putioli* δια τῶ δυνάμει πόλις τα ἰχθύν, s. a multis puteis in vicina, hinc Graeci seniores Πουσίλας; incolae *Puteolani*. Antiquitus fuit navale Cumæhorum et a Samiis originem traxisse videtur. Romanos a. u. 538. cepisse et praesidium imposuisse, post coloniam eo deductam esse a. u. 558. narrat Liv. XXIV, 12. et XXXIV, 45. Notandus ibi est portus annonae et mercibus Alexandrinis eo convectis celebratus, porro *pons*, quem in eo portu infano conatu extruxit Caligula, deinde *sinus Puteolanus*, cuius et Notæstis antea meminit; nec praetereundum *Puteolanum*, Ciceronis villa, juxta situm, quam post Academiam adpellavit. Ager plenus fuit cavernis sulphureos ignes et calidas aquas ejaculantibus. *lacus Lucrinus*] gr. Λοκρίνος κόλπος, *Lucrinum* stagnum. Fuit juxta *Bajas*, ut ex Mela et Plinio III, 9. l. 5. elucet, quibus addi debet inprimis Strab. V. p. 169. l. 245. Fere totus evanuit an. 1538. d. 3. Kal. Oct., quo gravi terrae motu mons erupit altissimus, h. monte nuovo s. *di cenere*. Erat altus et piscibus ostreisque abundans: in vicina habuit templum Venus, unde *Lucrina* vocatur a Statio Sylv. III, 1, 150. *Avernus*] gr. Ἀεργός κόλπος s. λίμνη; latini *Averna*, *Averni lacus*, usitatus *Avernus*. Diodor. XLVIII, 50. inter Misenum et Puteolos ponit et incredibili profunditate et aqua lim-

pidissima fuisse dicit. Folium ex vicinis arboribus immixtum nunquam innotare, tradit Aristoteles de mirab. auscult. c. 108. Poetae, ut Virg. Aen. VI, 237 sqq. et Lucret. VI, 819 sqq. exornarunt fabulam, aves supervolantes pestiferis exhalationibus dejici. Salubrem et amoenum postea fecit excisus silvis Agrippa, vel Augustus. H. il lago d'Averno s. di Tregerpole. *Bajae*] gr. βαῖαι, inde *Bajanus*. Nomen tulit a Bajo, Ulyssis socio vel gubernatore. Maritimam urbem fuisse, indicat portus *Bajanus* et Strabo V. p. 168. l. 243. diserte in litore ponit. Hic portus nobilioribus adnumeratur et ab Augusto, immisso in Lucrinum et Avernum mari, amplificatus est et *Portus Iulius* dictus. v. Sueton. Aug. c. 16. Serius vix trirremium capax erat, quia mare magnam litoris partem absumferat. Olim, ubi nunc, inclaruit fontibus calidis, unde locum illum Romani laudabant, celebrabant et villis consperperant: hinc Horat. I. Ep. 1, 383. Nullus in orbe sinus Bais praetulcet amoenis, H. ibi Castel di Baja. *Misenum*] gr. Μισσηνών, inde *Misennenses* et *Misennates*. Oppidum fuit et promontorium itemque portus. In nominis causa consentiunt alii, quorum tamen plerique *Phrygium tubicinum* faciunt, ut Virg. Aen. VI, 165. *Cumae*] gr. Κούμαι, alii Κύνη, ut *Cyme* ap. Sil. Ital. VIII, 531. inde *Κυμαῖς*, *Cumani*. Originem traxerunt a Chalcide Euboica (v. Liv. VIII, 22, 5.) et Strab. V. p. 163. l. 243. Cumas omnium Sicularum et Italicarum a Graecis deductarum coloniarum antiquissimam dicit, et nomen a κύμα derivat. Post a Graecis captam urbem tenuerunt Campani a. u. 335. Sita erat in

amnis, Volturnum oppidum, amoena Campaniae litora; Sinuessae, Liris; Minturnae, Formiae, Fundi,

edito colle et munita fuit; opulentia ejus praedicatur. Civitas Cumanis data, sed primo sine suffragio, deinde municipes facti sunt. Sub Tiberio terrae motu concussa est, et hodie in ruinis jacet, locus tamen nomen *Cuma* servat. Inde *Cumanus* *sinus* dicitur, h. *il Golfo di Napoli*. *Liternum*] gr. *Λιτέρνηον* et *Λιτέρνηον*; alii *Linternum* minore jure scribunt. Sita fuit urbs inter Cumas et Volturnum, nam male Strab. l. c. circa Volturnum conlocat. Coloniā eo deduxisse Romanos a. u. 558. narrat Liv. XXXIV, 45. Innotuit voluntario Scipionis Africani exilio, cujus et sepulcrum ibi notat Strabo, cui inscribi iussit: *Ingrata patria, non vixisse quidem mea habeas*. Urbem adluebat fluvius cognominis, dictus idem *Glanis* s. *Clanius*. Funditus urbs periit, sita olim, ubi hodie vel juxta est *La torre di Patria*. *Volturnus*] al. *Vulturnus*, uti et in gr. variatur. Ad osium fluvii cognominis fuit urbs, h. *Castello a mar di Voltorno* vel *Castel di Voltorno*, quam Liv. XXV, 20, 2. *castellum munitum* vocat, et XXXIV, 45. *coloniam* eo deductam narrat a. u. 558. Amnis h. *Voltorno* dicitur, *vadosus*, *rapidus*, *celer*, *sonorus* pro locorum alveique diversitate. *amoena*] lege inpr. Liv. VII, 38, 7. *Sinuessae*] gr. *Σινυεσσα* et *Σινυεσσα*, et incolae *Σινυεσσαῖοι*, lat. constanter *Sinuessae* et *Sinuessani*. Nomen a Setino sinu, in quo sita erat, derivavit. A Minturnis g., a Capua 26. M. P. distabat. Extremam in adjecto Latio urbem vocat Plin. III, 9. f. 5. unde Campania felix incipiat. Dicta est ante Sinope, quam fieret colonia Ro-

mana, quam a. u. 458. eo deductam esse tradit Liv. X, 21. Notae sunt *aeque Sinuessanae*, quae sterilitatem feminarum et infaniam virorum abolere credebantur. Vinum laudat Horat. I. ep. 5. 5. aliique. Hodie quidam rudera superesse putant juxta castellum *Rocca di Mondragone*, *Liris*] gr. *Λίρις* s. *Λίρις*. Ante dictus est *Clanis* s. *Glanis*; habebat quietum lapsum; h. *Garigliano*. *Minturnae*] gr. *Μιντέρνηαι* et *Μιντέρνηαι*, incolae *Μιντέρνηαῖοι*, *Minturnenses*. Vetusissima fuit urbs, quippe quae a Livio VIII, 11. a. u. 414. memoretur, uti et colonia a. u. 458. eo deducta. In mediterraneis ponit Ptolemaeus, sed in maritimis Strabo: haud dubie sita fuit non procul a mari. Perfluebat eam *Liris*, circa cujus ostia erant paludes *Minturnenses*, in quibus Marius latitans Sullam effugit. Praeter ruinas hodie supersunt aquae ductus et theatri vestigia, ex quibus pristina urbis amplitudo judicari potest. *Formiae*] gr. *Φορμιαί* s. *Φορμιαί*, incolae *Φορμιαῖοι*, *Formiani*. Lacinum opus putatur, Trojani belli tempore conditum et dictum *Ἰλίου πύλον*. Plures *Lacrygonum* hic sedem posuerunt. Civitas data est Formianis sine suffragio, quod accessit post bellum Punicum 2. In maritimis ponit Strabo V. p. 161. f. 235. et litoris amoenitatem laudat Martial. X, 50. *H. Mola*. *Fundi*] gr. *Φούνδοι*; incolae *Fundani*. Sita fuit urbs, ut Noster ponit, et a Tarracina 16. a Formiis 15. M. P. distabat. A Livio XXXVIII, c. 36. vocantur *municipes*. Ager circumjectus vocatur inde *Fundanus* et commemoratur etiam *Lacus Fun-*

Tarracina; Circes domus, aliquando Circeji, Antium, Aphrodisium, Ardea, Laurentum, Ostia, citra Tiberim

danus. H. Fondi; Tarracina] se-
rius Terracina; gr. *Ταρρακίνα*, in-
de *Ταρρακινίταις*, Tarracinenses.
Olim dicta est *Τερεχίνα*, ab asperi-
tate loci in colle; incolae vero
Volsci vocarunt. *Ἀνξυρ*, Anxur,
quo nomine et poetae utuntur.
In maritimis recenset Strabo, et
coloniam Romanam fuisse, di-
scimus e Liv. XXXVI. c. 8. 8.
Circeji] gr. passim *Κίρκαια*, oppi-
dani *Κίρκαιοι*; l. *Κίρκαιῖταις*, Circajen-
ses. In nominis origine consen-
tiant alii; sita erat urbs in Cir-
caeo monte s. promontorio; qui-
dam, ut Plin. II. 87. l. 86. insu-
lam Circejos faciunt; in quo
praeire videtur Homer. Odys. X.
194. quod ita explicatur; ut Cir-
caeus mons *νυκιάζων* fuerit *ἐκλάττω-
τε καὶ ὕλας*. Antiquum fuit op-
pidum, quo Tarquinius Superbus
colonos misit, quibus expulsis
Coriolanus liberam urbem tradi-
dit Volscis a. u. 266. Ibi fuit
templum Circes, cuius sedes in
vicinia fuisse dicitur. Vestigia
urbis hodie ubi la *citta vecchia*.
Non procul est palus Pomptina.
Antium] gr. *Ἀντίον*; incolae *Ἀν-
τιῶταις*, Antiatae. Nomen ab An-
tia, Circes et Ulyssis filio, deri-
vant, unde antiquitas ejus adpa-
ret. Olim Volsci tenuerunt, post
colonia facta, habuitque celebre
Fortunae templum. Postea inter-
cidit ejusque rudera quaerenda,
ubi nunc Capo d'Anzo et Torre
d'Anzo. Aphrodisium] Veneris
templum. Graecam vocem reti-
net Plin. III. 9. l. 5. qui cum
Strabone prope Ardeam ponit.
Intercidisse Plinii aetate, adposita
vox quondam docet. Ardea] sic
et graeco. Oppidani *Ἀρδιῶταις*, Ar-
deates. Condidit Danae, Persei
mater; etsi alii aliter. Olim fuit
Rutulorum colonia, postea Ro-
manos colonos deductos esse a. u.

313. tradit Liv. IV. 21. 5. Ipsa
colonos Saguntum in Hispaniam
misit. In mediterraneis ponit
Ptolemaeus et Strab. V. p. 160. l.
232. remouet a mari 70 stadiis,
inter Antium et Lavinium sta-
tuat; itemque antea palustrem et
morbosum agrum Ardeatem de-
scribit, quo et Seneca ep. 105. re-
spicit. Hodie vicus ejusdem no-
minis. Laurentum] gr. *Λαύρεν-
τον*, et *Λαυρεντίον*; incolae *Λαυρεντί-
ων*, Laurentes. Inter Ostiam et
Antium cum Lavinio locat Strabo;
Plinius prope Ostiam. Stetit eam
sub Aeneae adventu, praeter alios
tradit etiam Virgil. Aen. VII.
171. ubi Pici regia est. Post urbem
etiam dicta est *Laurolavinium*.
Hodie esse putatur *San Lorenzo*.
Occurrunt etiam *Laurentinae pa-
ludes et silva*. Ostia] gr. *Ὀστία*,
incolae *Ὀστιαῖοι*, *Ὀστιαῖταις*, Ostien-
ses. Conditor fuit Ancus Mar-
tius, ut adfirmat Liv. I. 33. Sita
fuit ad ostia Tiberis, unde *Ὀστία*
τῆς Τίβρεως. Coloniam vocant multi.
Portum, quem meditatus erat
Iulius Caesar, perfecit Claudius,
v. Sueton. c. 20. et dictus est post-
ea *portus Romanorum* et *Augusti*.
Reparavit eum Trajanus interius-
que alium tutioremque sui nomi-
nis fecit; post idem dictus est
Phari portus. Situs hodiernus ad
sinistri brachii ostium Tiberis
est. Tiberim] gr. *Τῖβρις*, in ge-
nit. *τῖβριος* et — *ιδος*; lat. *Tybris*,
Thybris, et *Tibris*, quas formas
Grammatici poetis permittunt,
in vulg. sermone *Tiberis*. De no-
minis causa multi multa, quae
complexus est Serv. ad Virg. VIII.
330. Olim *Albula* a colore; por-
ro cognomen gessit *Rumon* a ru-
minando ripas; in sacris *Serra*,
in aliqua urbis parte *Terentum*,
quod ripas tereret. *Oritur ex*
Apenninis, et multis auctus flu-

in hoc latere sunt: ultra Pyrgi, Minio, Castrum novum, Graviscae, Cosa, Telamon, Populonia, Cecina, Pisa, Ca-

minibus, per partem Etruriae fertur, a qua Umbriam, Sabinos et Latinos fecerunt, denique juxta Ostiam in mare Tuscum erumpit. H. *Tiber. hoc latere*] sc. Latii. Pyrgi] gr. πύργος; oppidani *Pyrgenses*. In situ cum Mela conveniunt auctores alii et fuit olim castellum munitissimum eo tempore, quo Tusci piraticam exercebant, postea expugnatum a Dionysio Siciliae tyranno, conf. Diodor. Sic. XV, 14. Fuit ibi sanum Lucinae, et coloniam fuisse, discimus ex Liv. XXXVI, 3, 8. Vestigia ejus habet in vicinis *Santa Severa*. *Minio*] sic pro *Anio*, qui in litore Tusco locum habere non potest, dedit Vossius. At hic in urbium recensu flavius Minio admitti nequit, qui etiam inter Graviscae et Centium cellas exit: quare hic Oberlinus de urbe *Minione* intelligit, quam etiam alii commemorant, est *Minium* vocant. *Castrum novum*] in hoc situ cum Pyrgis, a quibus 8. M. P. removetur, conjungunt et alii. Coloniam Romanam factam a. u. 561. docet Liv. XXXVI, 3, 8. *Graviscae*] gr. Γραβίσκαι; incolae *Graviscani*. Aeneae aetate jam stetit, adparet ex Virg. Aen. X, 184. etsi poetica fide, certius est, a. u. 571. coloniam Romanam eo fuisse deductam. A Pyrgis distabant stadiis 180. Nomen ab aëris gravitate derivatur, quare eas *intempestas* vocat Virg. Aen. X, 184. Laudantur et *vina Graviscana*. H. ne vestigia quidem ostendi possunt. *Cosa*] vel *Cossa*, gr. Κόσσα; uti plurali numero ap. Virgil. X, 168. Parum a mari distant, positam in sublimi colle, qui in sinu jacet, narrat Strab. V. p. 156. f. 225. Aeneae

rebus immiscet Virgilius, unde antiquitas ejus probetur. *Coloniā* a. u. 480. eo deductam fuisse, e Vellej. I, 14. intelligitur. H. S. *Ansedonia*. *Telamon*] gr. τελαμών, inde τελαμόνιος ap. Stephanum, qui Etruriae oppidum dicit. Portum hoc nomine, quod Diodor. IV, 56: ab uno Argonautarum deducit, memorat Plinius et promontorium Ptolemaeus. Conditores putat fuisse Pelasgos Tyrrhenos Cluverius II, 2. p. 477. *Populonia*] gr. ποπλωνίον, et ap. Plinium *Populonium*; unus Livius XXX, 39. pl. numero *Populonii*; incolae ποπλωνίους, *Populonienses*. Conditores faciunt alii advenas ex insula Corsica; alii Volaterranos. Solum vetustae hujus urbis in promontorio sublimi describit Strab. V. p. 154. f. 223. cujus aetate, cum Sullano tempore multum obsidione urbs perpeffa esset, devastata jacebat, ita ut tantum templa, aliquae domus et navale supersessent. H. rudera ejus conspiciuntur prope urbem *Plumbino* s. *Piombino*. Navale vetus h. est *Porto Baratto*, promontorium h. *Capo di Campana*. *Cecina*] Plin. III, 8. f. 5. fluvium *Cicinnam* commemorat, quare Cluverius Melam errasse putat, si oppidum, quod videtur, credidit. *Pisae*] rarius *Pisa*, sed frequentius gr. πίζα; inde *Pisani*. Plerique urbis originem derivant a Pisaeis Peloponnesi, qui cum Nestore ad Trojam profecti in reditu ejecti erant: inde *Alpheam* originem urbi dat Virgil. X, 179. Pelasgos olim cum Aboriginibus habitasse et postea a Tuscis expulsos fuisse tradit Dionys. Halic. I, 20. Tum a. u. 572. colonia facta est Romanorum: quam nova auxit Iul. Cae-

Etrusca et loca et nomina; deinde Luna Ligurum, et Tigulia, et Genua, et Sabatia, et Albingaunum; tum Paulo et Varum flumina, utraque ab Alpibus delapsa, sed Varum, qui Italiam finit, aliquanto notius. Alpes ipsae ab 10

lar vel Augustus. Transiit deinde in municipium. Sita erat urbs inter Arnum et Anserem fl., qui ibi concurrebant. Commemorantur ibi calidae aquae, sinus, portus. H. Pisa. Etrusca—nomina] sunt locorum nomina, quae ad Etruriam pertinent. Luna] gr. Λούνα, unde Lunenses. Mela Liguriae adsignat, Plinius Etruriae, misto nempe utriusque terrae confinio. Alii portum Liguriae, urbem Etruriae tribuunt, intercedente Macra, utriusque termino. Urbs non magna fuit, sed egregius et maximus portus, gr. Σελήνης λιμὴν, h. Golfo di Spetia; occurrit et Σελήνης ἄκρον, h. Capo Corno. Urbs ipsa vocabatur quoque Σελήνη, h. Lerici vel sec. alios Lunegiano. Plinius laudat casum Lunensem, magnitudine conspicuum, quem lunae imagine signatum fuisse adfirmat Martial. XIII, 30. alii quoque marmor laudant. Tigulia] gr. Τιγυλλία, et alii duplex l praefecerunt. Ponit Ptolemaeus urbem juxta mare, sed Plinius III, 7. l. 6. intus, quo inducti quidam, v. c. Cellarius, ibi h. Tegolata esse censent, sed ex falsa distinctione, quia intus ap. Plinium ad Segesta referri debet. Alii igitur Sestri ibi stare contendunt, ubi et rudera conspiciuntur. Genua] gr. Γένουα, incolae Γενεάται. Antiquissima fuit urbs, in Punico bello Livio XXI, 32. memorata. Dirutam a Magone Poeno exaedificavit a. u. 549. Lucretius, Strabonis tempore Ligurum emporium fuit. Municipium item factum est. Extremam Etruriae urbem alii faciunt, antiquiores Liguriae dant. H. Genua. Sabatia] varie appellatur: gr. Σάββατα οὐρά, vel

simpl. Σάββατα; lat. Vada Sabbata, vel simpl. Vada. Dubitatur, an Vada Sabatorum et Sabata eadem sint, quia Ptolemaeus Sabata in mediterraneis ponit, at Plinius III, 7. l. 5. portum memorat; etiam Strab. IV. p. 139. l. 202. inter Sabbata et Genuam 260 stadia interponit et a priori Alpes incipere addit. Ita quoque in hod. nomine dissentiant, aliis est Savona, aliis Vadi s. Vai. Albingaunum] nomen contractum est, ut Strabo l. c. refert, ex Albium Ingaunorum vel Ingaunum, ex gr. Ἰγγαῦνον, qui fuerunt incolae. Nomen traxit ab Alpibus, qui et Abii montes vocabantur. Strabo πίλιμα vocat. Seculo 9. Albeganum vocatum est; Paulo] a solo Mela fortasse commemoratur, nam ap. Plin. l. c. suspecta est lectio. H. Paglione s. Paillon. Oritur prope pagum h. Escarona et prope Nicaeam in mare emittitur. Varum] gr. οὐάρες. Oritur in monte Cerna s. Acema in Alpibus maritimis prope arcem S. Stephani et rapide saepe intumescit et inundat. Sec. Strab. IV, p. 127. l. 184. fluebat inter Antipolim et Nicaeam et discernebat Italiam et Galliam Narbonensem, ut olim Rubico. H. Varo. §. 10. Alpes] gr. Ἀλπεις et ἱερὴ Ἀλπεῖνα; in poetis passim Ἀλπεις: idem montes dicti etiam Ἀλπια et Ἀλβια. Olim etiam sic Rhipaeos montes vocarunt, et post hoc nomen de altis montibus positum reperitur. Nomen ducunt e lingua Celtica, in qua alti montes Alpes vocantur, ut est ap. Serv. ad Virg. G. III, 474. et Aen. X, 13. Nostrae autem incipiunt juxta Genuam a Massilia, et per-

his litoribus longe lateque diffusae, primo ad septemtrionem magno gradu excurrunt: deinde ubi Germaniam adtigerunt, verso impetu in orientem abeunt, diremtisque populis immanibus, usque in Thraciam penetrant.

C A P. V.

Gallia Narbonensis.

¹ Gallia Lemanno lacu et Cebennicis montibus in duo latera divisa, atque altero Tuscum pelagus adtingens, altero Oceanum, hinc a Varo, illinc a Rheno ad Pyrenaeum usque permittitur. Pars Nostro mari adposita, (fuit aliquando Bracata, nunc Narbonensis,) est magis culta et

continent usque ad ultimum Hadriatici sinus recessum. De earum altitudine ex Polybio refert Strabo lib. IV. extr. et 4. transitus tantum indicavit. Qui hodie eas emensi sunt, earum summum fastigium esse putant montem S. Bernhardi et 7530. pedes Paris. fere numerant. *diremtis populis*] Verbum *dirimere* frequentant Geographi de locis, quae fretis, maribus, fluviis et montibus intersectis separantur, v. II, c. 1, 8. Liv. XXII, 15, 4. et alibi. Ab his vero populis Alpes nominantur Noricae, Venetae, Pannonicae, Carnicae.

C A P. V.

§. 1. *Gallia*] gr. Γαλατία vel Κελτική, post Γαλλία. Antiquum populorum nomen fuit Κελτοί, quod ipsi sibi imponebant, post Γαλάται et serius Γάλλοι. Latin. Galli, unde Gallicus, Gallicanus. Longum est varias enumerare veterum et recentiorum opiniones de origine nominis *Gallia*. *Lemanno*] gr. Λίμνη ἢ Λεμάνη, unde et alii simplici n scribunt. Schloezerus ejus nomen ex Iapetarum lingua derivat. Rhodanus eum perfluit, eumque describit Lucan. I, 392 sqq. Posteriores vocant *Lausoniam* ab urbe *Lausonia*.

H. Genfer See, et pars ejus orientalis *Lausanner See*. *Cebennicis*] gr. κίμμενον ὄρος et κίμμενα ὄρη. Pro- tendebantur a Pyrenaeo per mediam Galliam usque ad Lugdunum et Iul. Caesaris tempore (v. de B. G. VII, 8.) Helvios separabant ab Avernus, qui se iis mun- itos credebant. Inde vero *Cemenice regio*, *Cemenicus ager*. *H. les Cevennes*, quorum tamen partes singulae nomina sua habent. Iul. Caesar de B. G. I, 2. pro Lemanno lacu Juram montem terminum facit. *in duo latera*] in orientalem et occidentalem, inaequali tamen mensura. *Tuscum*] *interno mari adluitur* ait Plin. III, 5. f. 4. Hi vero termini spectant Iulii Caesaris tempora, de quibus etiam Strab. IV. p. 123. f. 178. et Sueton. in Caes. c. 25. conferri possunt. De *Pyrenaeo* ad c. 6. et de *Rheno* ad libr. III, 2, 8. dicitur. *Bracata*] ita ob Graecorum scripturam rectius quam *braccata*. Nomen nacta est a braccis s. feminalibus lineis, quibus inferiorem corporis partem tegebant. Barbarum tegmen esse, testatur Tacit. Hist. II, 20. quare falso huic voci latinam originem nonnulli tribuunt. Diodor. V, 30. Celticum vocabulum facit et per gr. ἀντιπεδῆς explicat. Vocis

agis confita, ideoque etiam laetior. Urbium, quas habet, opulentissimae sunt, Vasio Vocontiorum, Vienna Allobrogum, Avenio Cavarum, Arecomicorum Nemausus,

Rigia in veteri Gallorum itemque Germanorum sermone reputantur. Talibus braciis usi sunt omnes populi, ipsique Romani post Augustum paulatim sumunt. Haec vero Galliae pars apud Provinciam a Iulio Caesare de B. G. I, 10. dicta est, a Romanis quippe expugnata erat et in provinciae formam redacta. Post, ab Augusto, ut putatur, *Narbonensis* dicta, gr. ἡ Γαλατία ἢ περί τῆς Γαλατίας ἢ Ναρβωννείας. Strabo IV. p. 123. f. 178. paralograrum figuram tribuit; longitudinem 270. M. P. latitudinem 243. M. P. Agrippa teste in. III, 5. f. 4. Igitur olim laus patuit, quam h. *Provence*, hae ejus pars fuit. Ceterum Titius in Bibl. Lat. Class. I. p. 214. est, quod seq. *magis* jungitur, nul parentheseos signis includit disiecta orationis membra colligisse sibi videtur: quod nobis non opus fuisse videtur. *magis* [ita] id quoque testatur Plin. III, f. 7. et haud dubie id primum etum est per Massilienses, a quibus hanc Galliam expolitam esse ribit Iustin. XLIII, 4, 1.

§. 2. *opulentissimae*] quam diu Gallia fuerit, vel ex immenso tributo adparet, quod Caesar ibi imposuit. v. Suet. c. 25. *Vasio*] gr. οὐασίων Ptolem. II, 10. cum Mela solus hanc Vocontiorum memoravit, cum Plin. III, f. 4. addiderit *Lucum Augusti*, nam municipium vocat Tacit. ist. I, 66. Hodie est *Vaison*, ita nomen, ut veteris urbis vestigia dextra ripa fluvii *Ouveise* sint, ubi nunc templum, cum recentior urbs *Vaison* in sinistra posita. Ceterum hic Mela urbes adellat, non regionis, sed gentis

nomine adjecto, fortasse, quia populi hi non peculiare regionis suae nomen habebant. *Vocontiorum*] Strabo IV. p. 141. f. 203. in convallibus prope Salyas ab una parte, ab altera prope Siconios ponit, et ad occasum vicinos Vocontii habet Allobroges, eosque in itinere Hannibalis memorat Liv. XXI, 31, 9. Habitarunt ubi h. *Vaison*, Die et ex parte *Gap. Vienna Allobrogum*] gr. οὐίαν των Ἀλλοβρόγων, ut ap. Strabonem, qui metropolim vocat. Prima ejus mentio occurrit in Iul. Caes. de B. G. VII, 9. Fuit urbs celebris et opulenta. Nomen antiquum retinet. *Allobrogum* sedes a quibusdam ponitur inter Iltam et Rhodanum, Lemannum lacum et Alpium partem, ubi *Dauphiné, Savoie*. Male pacatam gentem vocat Cicer. in Catil. III, 9. nec cum Iul. Caesar Galliam regeret, bono animo in Romanes fuisse, notum est ex eo de B. G. I, 6. et VII, 64. Victoriam de iis reportavit Fabius, unde *Allobrogicus*. *Avenio Cavarum*] gr. Ἀβενίων, inde Ἀβενωνήσιος. Stephanus locat prope Rhodanum, in medio quidem campo, ubi *Sulgas*, h. *Sorgue*, illi miscetur. In oppidis Latinis numerat Plin. III, 5. f. 4. Vineae ejus et oliveta praedicantur. H. *Avignon*. *Cavares* vero et *Cavari*; gr. Καβάρει, dicuntur eorumque regio trans Druentiam inde a Massilia progreditur usque ad influxum Iltae in Rhodanum et ad Gebennicos montes, ubi Rhodanum attingunt, uti Strab. IV, p. 128. f. 185. terminos ponit, et si alii aliter, et ipse Mela, dum §. 5. Rhodanum inter Cavares et Volcas emittit, ad mare usque profert,

Tolosa Tectosagum, Secundanorum Arausio, Sextanorum Arelate, Septimanorumque Baeterrae. Sed antestat omnis Atacinorum Decimanorumque colonia, unde olim

Habitarunt igitur ubi h. *Orange*, *Avignon*, *Cavaillon*, *Carpentras*. *Arecomicorum*] gr. Ἀρεκομικοὶ vel Ἀρεμικοὶ; alii praemittunt *Volcas Arecomicos*, inde Volcarum populus fuisse videntur. Eorum sedes etsi varie definitur, a Rhodano ad Narbonem usque pertinuisse creditur. Mela infra Volcarum nomine Arecomicos et Tectosages complexus inter ipsos et Cavares ostium Rhodani ponit. *Nemausus*] sic et graeci; passim etiam *Nemausum*; inde Νεμαυσὺς et *Nemausensis*. Nomen a Nemauso, Heraclidarum uno, habere creditur. Strab. IV. p. 129. l. 186. Arecomicorum metropolim vocat a Rhodano 100 stadiis, a Narbone 720 removet, qua urbe, si mercaturam et celebritatem spectes; inferior erat, alias superior, jure Latii praedita. Coloniam vocat Ptolem. II, 10. Hod. *Nismes*. *Tolosa*] gr. τολαῖα, unde *Tolosates*, *Tolosanus*, *Tolosensis*. Urbs antiquissima fuit templumque habuit, in quo vis maxima auri reposita esse dicebatur, quam olim Tectosages ex aede Delphica rapuerant; quod aurum cum postea Caepio adtreccasset, misere punitus est, ut tradit Valer. Max. IV, 7, 5. etsi alii diverso modo rem narrant. Urbs sita fuit, ubi Isthmus artissimus est, qui Oceanum a mari Narbonensi separat. Laudatur ejus dignitas et a Ptolemaeo *Colonia* adpellatur. H. *Toulonse*. *Tectosagum*] gr. Τεκτοεως et Τεκτοαγῆς, lat. etiam *Tectosagi*. Volcarum fuit populus et celebratur expeditione et excursione, duce Brenno, in Graeciam et ulterius facta, de qua v. Iustin. XXXII, 3, 9. Ad Hercyniam sylvam refert Iul. Caes. de

B. G. VI, 24. *Secundanorum*] sc. militum secundae legionis, qui ibi sedes fortiti erant: nam Romani veteranos exauctoratos, ne in penuria senectutem agerent, auctoribus primis Sulla et Iul. Caesare, in agris collocabant et a numero legionis, in qua meruerant, vocabant: inde *coloniae militares*. *Arausio*] gr. Ἀραυσίον, inde *Arausionensis*. Strabo IV. p. 128. l. 185. in Cavaribus ponit, in regione campestri, ubi Sulgas in Rhodanum fertur. H. *Orange*. *Arelate*] Serius quoque *Arelatum*, et Ἀρέλατος: inde *Arelatensis*. Primam ejus mentionem facit Iul. Caes. de B. Civ. I, 36. et μὲν γὰρ αὐτὸν μὲν vocat Strabo. *Coloniā* multi vocant, ut Sueton. in Tiber. c. 4. qui a Tiberii patre deductam tradit. Cum posteriori tempore loci amoenitate invitata sedem imperii ibi fixisset Constantinus, dicta est *Constantina urbs*, et hinc *Gallulam Romanam* vocat Auson. de cl. urb. VII, 2. Idem Imperator in dextra Rhodani ripa e regione veteris novam exstruxerat et cum vetere ponte junxerat: inde *duplicem* vocat Ausonius l. c. H. *Arles*. Apud posteriores scriptores vocatur etiam *Septimania*. *Baeterrae*] gr. Βαιτερρα, et Βαιτερας, et Βαιταῖα, inde *Baetterensis*. Strab. IV. p. 126. l. 182. prope Narbonem ponit et ἀσφαλὴ πάλιν vocat. H. *Beziers*. *Atacinorum*] incertum est, utrum de adcolis an de urbe intelligendum sit, etsi h. l. urbs indicari videtur, quae per influenzaem Narbonis Martii suis incolis exhausta prorsus evanuisse videtur. *Narbo*] gr. ἡ Ναρβών, inde Ναρβωνίτης, Ναρβωνίτις, *Narbonensis*. An et *Narbona* di-

is terris auxilium fuit, nunc et nomen et decus est, Mar-
 us Narbo. In litoribus aliquot sunt cum aliquibus nomi-
 nibus loca: ceterum raræ urbes, quia rari portus, et
 mnis plaga austro atque africo exposita est. Nicaea tan-
 git Alpes, tangit oppidum Deciatum, tangit Antipolis.
 Deinde est Forum Iulii, Octavanorum colonia: tum post

3

atur recto casu, dubitari licet; ultimum feriori tempore hæc forma tribuenda est. Urbis antiquius inde patet, quod, teste Strabo. V. p. 131. f. 195. Pytheas illam Massilia et Corbalone, nobilissimis jam tum Galliae civitatibus, novit. Strabo eam emporium maximum vocat, et Cicero pro Fontejo c. 1. coloniam civium Romanorum, speculari, populi Romani præpugnaculum istis ipsis nationibus obpositum et objectum, unde explicari possunt Melae verba: unde olim auxilium his terris fuit. Nomen Martius derivant vel a Marte propter feroces incolas vel legione Martia, uti dicebatur regio decima, quae ob virtutem hoc nomen tulit, v. Cicero in Philippi. III, 3. IV, 2. sed repugnant rationes historicae. Quare otius Marcus scribi debet, quia illa colonia M. Porcio et Q. Marcio C. f. a. u. 636. eo deducta est, et tradit Vellej. I, 15. novamque eo deductam esse a Iulio Caesare et Tiberium discimus ex Suetonio. Tiber. c. 4. sumptis a decima legione colonia, unde Decumanorum colonia hæc et in Plinio vocatur et hinc fortasse Martius scribi coeptum est, quod belliosis essent incolae, urbs Martium præpugnaculum. H. Narbonne. Unde vero Gallia Narbonensis nomen habet.

§. 3. austro] una voce hic duplex ventus ab incolis vocatur Zircius. Melamborium nominat Strabo. IV. p. 126. f. 182. eumque am saevum describit, ut lapides solvat, homines de vehiculis exutiat, armisque et vestibus de-

nudet. Saevitiam ejus expertus est Claudius Imp. v. Sueton. in vita c. 17. Melae ab occasu et meridie stat, aliis a solo occasu. Nicaea] gr. Νίκαια, unde Νικαίσις, Νικαεensis. Cum proprie sita esset in Italia contermina, tamen, quod sub Massiliensibus manserat, Galliae adscribunt Melae alique, licet prior c. 4. §. 9. Varum Italiae terminum constituat, qui inter eam et Amphipolim fluit. Sitae erat in montano et ad munimentum apto loco, nomenque a victoria contra Salyas accepisse fertur. H. Nizza. Deciatum] praeter Melam solus Stephanus Δεκιῶτον in Italis commemorat: inde Δεκίῳται et Δεκιάτιοι, lat. Deceates. Haud procul a Varo fl. in Gallia Narbonensi ponit Ptolem. II, 10. etsi certus situs definiiri nequit. Recentiores situm illi dari putant, ubi h. Villeneuve. Antipolis] gr. Ἀντιπολις. Nomen petitur ab opposito Nicaeae situ. Conditores feruntur Massilienses, a quorum tamen jurisdictione urbs liberata fuit et jure Latii donata. Ptolemaeus Decatibus tribuit et Strabo IV. p. 127. f. 184. Varum inter Antipolim et Nicaeam ponit, ita ut ab una 20., ab altera 60. paene stadiis remotus fluat. Hod. Antibe. Forum Iulii] gr. φόρον Ἰουλίον, hinc Foro-Julianus et Foro-Julienus. Strabo l. c. ναύσταθμον Caesaris Augusti fuisse tradit et portum ejus praeter Strabonem memorat Tacit. Hist. III, 43. qui hodie a mari recessit arenis obductus. Ut Noster, sic Plin. III, 5. f. 4. Octavanorum coloniam facit, quae

L

Athenopolin, et Olbiam, et Tauroin, et Citharisten est Lacydon, Massiliensium portus, et in eo ipsa Massilia. Haec a Phocaeis oriunda, et olim inter asperas posita,

et *Pacenfis* adpellata fuerit et *Clasfica* ab Augusti classe, cujus navale fuerat sec. Strabonem. Augustus, ad quem etiam *Iulius* nomen pertinet, ut *portus Iulius*, v. Sueton. c. 16., eo ex 8. legione colonos misit, unde cognominis causa liquet. *Fora* autem fuerunt negotiationis loca, ab iis nomen deducunt, qui Forum condiderant. A Foro Iulii, h. *Frejus*, a longo inde tempore mare recessit. *Athenopolin*] agnoscit et Plin. III, 5. f. 4. in ora prope Forum Iulii et Massiliensium fuisse dicit. Situs incertus, saltem dubius; alii quaerunt, ubi h. castellum *Napoule*, alii, ubi h. *Grimant*; alii denique *Telonem Martium*, h. *Toulon*, intelligunt. *Olbiam*] sic et graeco. In situ cum Mela consentit Strabo et Stephanus Liguriaie urbem vocat, et inde ducit *Ὀλβιοπολίτης*, idemque in vicinia ponit montem Olbianum. Vulgo h. esse putatur *Yeros* f. *Hieros*. *Tauroin*] varie in utraque lingua effertur: gr. *ταυρόντιον*, *ταυρόντιον*, *ταυρόεις*, ita lat. *Taurois*, *Taurium*, *Taurentum*. Castellum Massiliensium vocant. Nomen tulit ab insigni tauro navis, quae primos conditores a Phocaeensium classe huc dejectos vexit. Fluctuatur de hod. nomine inter portum *le bras de S. George* et *l'Evescat*. — *Citharisten*] gr. *κιθαρίστης*. Promontorium et portum commemorat, illudque h. esse putant *Cap Sifist* f. *de Cherchiech* prope *Telonem*, hunc *le port S. Georges* f. *le port de Toulon*. Alii vero ejus nomen agnoscunt in portu *Ceicesto*, ubi etiam vestigia aedificiorum Rom. conspiciuntur. *Lacydon*] Strabo IV. p. 124. f. 179. portum subje-

ctum fuisse dicit *διατροσιδὲς πέτρα βλέπουσα πρὸς τὸν νότον*, unde intelligitur, portum, qui nunc est, diversum esse ab illo: nam hodiernus non auctro, sed zephyro obiectus est. Duo vero sunt ad promontorium *Crucettæ*, qui utrique meridiem adspiciunt, sed unus paullo remotior, alter vero veteri Massiliae propior longe satis litus excavat, figura *διατροσιδὲς* et commodam navibus praebebat stationem. Hic posterior est *Λακύνων* eoque Massilienses prisca usi sunt, antequam alterum, quo nunc utuntur, excavassent. *Massilia*] gr. *Μασσαλία*, inde *Μασσαλιώτης*, *Μασσαλιεύς*, lat. constanter *Massilia*, *Massiliensis*. Nomen derivant a *μάσσει*, ligare, et *ἐλίσυς*, quod naclerus adnavigans, conspecto piscatore, funem nauticum jussit ligare. A Phocaeis conditam plurimi referunt; omninoque ad Graecos originem referunt, unde *Ἑλλήνης Μασσαλία*. Urbs fuit antiqua et dives: at cum in bello civili Pompejo adhaesisset (Iul. Caes. Bell. Civ. I, 34 sqq.), aliquantum de pristina opulentia delcivit. Situm ejus descripsit Iul. Caes. B. C. II. 1. sic: *Massilia fere ex tribus oppidi partibus mari adluitur, reliqua quarta est, quae aditum habet a terra*. Hodierna urbs *Marseille* latius patet. a *Phocaeis*] de hac migratione, quam 120 annis ante pugnam Salaminiam factam fuisse ferunt, exposuit Strab. IV. p. 124. f. 179. *inter asperas*] sc. gentes. cf. Senec. in Cons. ad Helv. c. 8. *In causa* (migrationis Phocaeensium) non fuisse feritatem accolarum, eo adparet, quod maxime tunc trucibus et inconditis Galliae populis se interposuerunt. et ad-

nunc ut pacatis, ita dissimillimis tamen vicina gentibus, mirum quam facile et tunc sedem alienam ceperit, et adhuc morem suum teneat. Inter eam et Rhodanum Maritima Avaticorum stagno adsidet. Fossa Mariana partem ejus amnis navigabili alveo effundit. Alioquin litus ignobile est, lapideum, ut vocant; in quo Herculem contra Albiona et Bergion, Neptuni liberos, dimicantem cum tela defecissent, ab invocato Iove adjutum imbres lapidum ferunt. Credas pluuisse, adeo multi passim et late jacent. Rhodanus non longe ab Istri Rhenique fontibus surgit: de-

hac] Sic disertè Valer. Maxim. II, 6, 7. *Massilienses*, inquit, *ad hoc tempus usurpant disciplinae gravitatem, priscae moris observantiam*. Morem autem Tacit. in Agric. c. 4. optime sic illustrat, dum vocat locum *Graeca comitate ac provinciali parsimonia mistum ac bene compositum*. Literas quoque coluit et Gallos ad earum amorem adduxit, multique Romani studiorum causa huc concesserunt, ut tradit Strab. IV. p. 125. l. 181.

§. 4. *Maritima*] a Ptolemaeo vocatur *Μαριτίμα κολώνια* et Plin. III, 5. l. 4. *oppidum Maritima Avaticorum*, et uterque in situ consentit, ex quo plerique judicant, h. esse *Martiques*, etiam alii quaerunt, ubi hodie est *Berre* et rudera exstant; influuntque in stagnum, *Mastramelam* olim, fluvii *Arc* et *Duraucole*, qui locus h. vocatur *Cap d'oeil*. *Stagno*] vocatur *Mastramela*, hodie *Etang de Martiques*. *Fossa Mariana*] nomen traxit a Mario, qui bello Cimbrico, cum ostia Rhodani limo obducta periculosum navibus aditum praebarent, detortam magnam fluvii partem in sinistra ripa ad obortum litus deduxit. Hod. canalis obstructus est eique mansit nomen *le Bras mort*. *lapideum*] hoc *Λιθινον* πόντον multi memorant, ut Strab. IV. p. 126. l. 182. *πεδίον τῆς θαλάσσης διέχον εἰς ἑκατὸν σταθμούς — λιθῆδες. μέγαν γὰρ*

ἐστὶ λίθων χειρὸς Ἀνδρῶν. et Plin. III, 5. l. 4. *campi lapidei Herculis proctiorum memoria*. In Liguria ponitur. H. la Crau, et hic tractus prope Arles (*Arelaten*) per 7 feros horarum iter extenditur. *Herculem*] hoc Herculis iter ex Hispania in Galliam multi narrant ejusque commorationis monumenta recenset Ammian. XV, 10. *Albiona et Bergion*] solus Mela id narrat, nec, unde petierit, constat. Derivantur autem haec nomina e lingua Celtica et ad montes referuntur *Berg*, et *Alp* s. *Alb*, unde *Alpes*, Gallis omnino montes alti, ut tradit Servius ad Virgil. Georg. III, 474. et Aen. X, 13. *imbres lapidum*] apte, quia de coelo lapides decidebant, ut ap. Juven. XIII, 67. *sollicitus tanquam lapides effuderit imber*. Quidam, rejectis fabulosis nugis, hujus offenti causas ex natura petunt. Multa alia exempla ejusmodi lapidum memorantur in Pseudo-Aristotelis libro de Mineralibus, et quae de ejusmodi lapidibus in Franco-Gallia non semel delapsis narrantur, recenti haerent memoria. Quod vero Mela addit: *passim et late jacent*, etiam hodie ita se habere confirmant auctores.

§. 5. *Rhodanus*] sic et graeco. Plin. III, 5. l. 4. nomen ducit a Rhoda urbe, etiam alii aliter, v. c. a *ῥοδανός*, quo verbo ad fluminis rapiditatem exprimendam utitur

- inde, Lemanno laeu acceptus, tenet impetum, seque per medium integer agens, quantus venit, egreditur; et inde contra occidentem ablatus, aliquamdiu Gallias dirimit: post cursu in meridiem abducto, hac intrat, accessuque aliorum amnium jam grandis, et subinde grandior, inter
- 6 Volcas et Cavaras emittitur. Ultra sunt stagna Volcarum, Ledum flumen, castellum Latera, Mesua collis, incinctus mari paene undique, ac, nisi quod angusto aggere continenti adnectitur, insula. Tum ex Cebennis demissus Arau-

Homer. II. XVIII, 576. Plin. I. c. ab Alpibus deducit, quod de *Adula*, h. *St. Gotthard*, intelligitur. Impetum ejus testantur plures, ejusque cursu eo fere modo, quo Mela, describunt Strabo, Plinius et luculenter Ammian. XV, 11. Maximum Europae fluviorum fecit Varro, teste Gellio N. A. X, 7. Graecis passim vocatur *Eridanus*. H. *Rhone*. *interger*] h. e. ut non misceat aquam cum Lemanno lacu. Id plures veterum testantur, sed longe secus esse, hodie docet experientia. In Lemannum enim, cum nivibus aquis maxime conligatur, turbidus influit et depositis molimo limpidus exit. Nec magis sub terra labitur, ut quidam tradiderunt. *dirimit*] i. e. dividit, perlabitur. Urbes adluit Lugdunum, Avenionem, et Arelatem. *hac intrat*] *hac*, i. e. ubi ad meridiem flexit, *intrat* sc. Gallias et h. I. nominatim Galliam Narbonensem. *aliorum*] v. c. Araris, Dubis, Isara, Druentia. *emittitur*] tribus ostiis, ut Plin. III, 5. f. 4. narrat, et alii 5, alii 2 memorant, tertiumque *Fossam Maricnam* intelligunt. Vocabantur illa tria ostia *Hispaniense*, *Metapinum* et *Massalioticum*. Ob mutationes difficile est, hodie singulorum nomina constituere; Büsching quidem hodie tria recenset *le Gras de Saaze*, *St. Anne* et *le grand Gras*, neque tamen inde magis vetera ostia agnoscuntur. *Volcas*] va-

riat scriptura: v. c. *Βολκας*, Volgae. *Volcas* s. *Bolcae* est vox Celtica hodie etiam in usu, et significat *agissant*, *remuant*. In duos divisi erant populos, *Arecornicos* et *Tectosagos*, quorum illi hic intelligi debent, ut diserte affirmat Strab. IV. p. 129 f. 186.

§. 6. *stagna Volcarum*] sunt multa; ut ex Plin. III, 5. f. 4. patet, faciuntque, ut rara sint oppida. Praetenduntur enim illi orae marique mediterraneo et tenui radice ab ora separantur, nisi qua Setius mons erigitur. Pro locorum diversitate vocantur *les etangs de Fau*, *Frontignan*, *Maguelone*, *Perols*, *Maugrio*. *Ledum*] usitate *Ledus*. H. *Lez*. Aliis idem est, qui Plin. I. c. *Liria*. *Latera*] ultra *Ledum* fl. ex serie locorum in Nostro quaeri debet. Sequiori tempore dictum est *castrum de Latis* et *castrum de Palude*. Hodie est *le chateau de Lutte*, *la tour de Latte* prope exitum fluvii *Lez* in stagnum h. *de Maguelone* s. *Perols*, haud procul a Monte Pessulano, h. *Montpellier*. *Mesua*] Recentiores ponunt, ubi h. *Mese*, ad marginem stagni *de Tour*, situmque esse inter duas valles profundas neque amplius mari incingi. *insula*] praetenditur haec *Volcarum* litori usque ad Agatham et Blasionem insulam. *Arauris*] gr. *Ἀραυρίς*. A Vibio Seq. de Flum. p. 6. dici videtur *Cyrtā*, quod fortasse a Celtis mutatum est in

ris juxta Agatham, secundum Baeterras Orbis fluit. Atax ex Pyrenaeo monte degressus, qua sui fontis aquis venit, exiguus vadusque est; et jam ingentis alioquin alvei tenens, nisi ubi Narbonem attingit, nusquam navigabilis: sed cum hibernis intumuit imbribus, usque eo solitus insurgere, ut se ipse non capiat. Lacus accipit eum Rubresus nomine, spatiosus admodum, sed qua mare admittit, tenuis aditu. Ultra est Leucata; litoris nomen, et Salsulae fons, non dulcibus aquis defluens, sed falsioribus etiam, quam marinae sunt: juxta campus minuta arundine gracilique perviridis, ceterum stagno subeunte suspensus. Id manifestat media pars ejus, quae abscissa proximis, velut insula natat, pellicque se atque adtrahi patitur. Quin et ex iis, quae ad imum perfoffa sunt, subfusum mare ostenditur.

Araurim. Medio aevo dictus *Araur*, h. *Eraut*. *Agatham*] gr. Ἀγάθη. Quidam a Phocaeis conditam ferunt, alii Massiliensibus, quod facile componi potest; cum Phocaei Massiliae conditores fuerint. Stephanus Λιγύων πάλιν vocat, quia Ligures haec loca olim tenuerunt. H. *Agde*. Orbis] fontem habet in finibus Rutenorum et varias urbes praeterlapsus inter Villam novam et Castellum novum (*Castelnau*) in mare effluit. H. Orb. *Atax*] in fontibus consentiunt et alii, praeter Strabonem, qui ex Cerneno i. e. Cebenna monte derivat. Perperam, nam oritur in montibus *de Sault*, qui ad Pyrenaeos pertinent. Idem *Narbo* dici videtur a Polybio III, 37, 8. et XXXIV, 6, 3. H. *Aude*. *vadusque*] i. e. vadus, tam tenui aqua, ut transiri possit, *alvei tenens*] insolentior structura, uti contra I, 9, 2. *patiens navigia* dixit. Titius l. c. p. 214. haec verba glossema censet. *Narbonem*] idque testantur alii, sed D'Anville narrat, Atacem supra Narbonem duobus alveis currere divisum, quorum qui nunc nomen *Aude* servet, non esse Narbonensem, qui dicatur *Robine d'Aude*. *capit*] poetice, ut Vir-

gil. VII, 466. *tumidus atque alto spumis exuberat amnis. Nec jam se capit unda. Rubresus*] Straboni dicitur λιμὴν τῆς Ναρβωνίδος. Cum Mela consentit Plinius, sed recentt. Viri Docti negant Atacem lacum permeare, sed fossae per Narbonem ductae immissum in mare effandi. Contra D'Anville contendit, hunc Atacis alveum eveli in *étang de Sigean*. Alii intelligunt stagnum *de Bayes*, quia Atax vel ejus pars Narbonem praeterit et prope exit.

§. 7. *Leucata*] quidam vocem graecam putant, ut in Caria litus *Leuca* et in Acarnania mons *Leucates*. Hod. *le Cap de la Franqui*. *Salsulae*] sc. aquae; ita ut sit genitivus; quia vero Antoninus Itiner. p. 389. *Salsulis* habet, ubi a Narbone 30. M. P. abesse dicit, etiam Nominativus esse potest. Serius vocabatur *Salsas* et hod. *Salses*. *arundine gracilique*] Recentioribus haec arundo est *Chiendent à feuilles de roseaux*, gr. καλαμάγρυς vel ἄγγρυς, lat. *gramen arundinaceum*, quod usitate vulgo in Septimania (Languedoc) adpelletur *de la Rosette*: hod. illis arundiibus margo tantum cingitur. *suspensus*] i. e. innatans stagno sine firmo fundo.

Unde Graiis nostrisque etiam auctoribus, verine ignorantia, an, prudentibus etiam, mendacii libidine visum est tradere posteris, in ea regione piscem e terra penitus oriri, qui, ubi ex alto hucusque penetravit, per ea foramina, 8 ictu capulantium interfectus, extrahitur. Inde est ora Sordorum, et parva flumina Telis et Thicis, ubi accrevere, per saeva: colonia Ruscino, vicus Illiberri, magnae quondam urbis et magnarum opum tenuis vestigium. Tum inter Pyrenaei promontoria Portus Veneris in sinu salso, et

auctoribus] v. c. Strab. IV. p. 126. f. 182. Aristotel. de mirab. auscult. c. 91. Polyb. XXXIV, 10. etiam Liv. XLII, 2, 5. Similia de aliis lacubus narrantur. prudentibus] h. e. ex industria volentibus. piscem] collective pro pisces. Tales vero pisces vocant ὀγκράτες, ὀγκράτους, ἀπὸ ὀγκρῶντες λαμβάνουσι. Rei ipsius rationem Polybius explicat ex cuniculis subterraneis, quibus ad petendas ibi natas radices pisces adlabantur. Esse vero hodie quoque pisces, qui interdum in siccum exeant, et re vera ex terra effodiantur, multis exemplis probat Beckmann ad Aristot. de mirabil. auscult. c. 75 et 91. Ita vero etiam nunc esse in illo stagno Galliae adfirmant Geographi. capulantium] i. e. capulo, fuscina sive tridente pisces configentium. Strabo enim IV. p. 126. f. 182. in hac piscatura τριδόντα memorat. Capulum nempe dixeret, quidquid aliquid intra se capit, hinc capulare et capulator, qui capulis aliquidprehendit.

§. 8. Sordorum] Sordones neque in Strabone, neque in Ptolemaeo reperiuntur, qui posterior adeo Illiberri et Ruscinonem Tectosagibus assignat. Igitur exiguus fuit populus, quem Plinius in ora et intus habitantem facit. Confunduntur passim cum Surdaonibus, populo Hispaniae; Sardones sunt in Gallia Narbonensi, ubi h. le comté de Roussillon. Telis] idem esse

videtur, quem Graeci Ruscinonem vocant. Alii putant esse Vernodubrum Plinii III, 5. f. 4. h. Tet. Thicis] sic scripsimus, ut distingueretur a Tichi Hispaniae fluvio. A Plinio vocatur Tecum, h. Tec. Ruscino] gr. 'ρουσίνων, f. 'ρουσίνων, 'ρουσίνων. Urbem hanc, cujus antiquitas e Livio XXI, 24. adparet, et Illiberri omnes ad Galliam referunt. Coloniam vocat Mela. Destruata a. 828. urbe, superest excelsa turris, h. la tour de Roussillon. Ruscinonis vicem supplevit oppidum, h. Perpignan, quod a veteris urbis loco 2. M. P. distat. Illiberri] varie scribitur. Locum tenuem fuisse, indicat vox vicus; ex opulentia decidisse, docet Plin. III, 5. f. 4. et innuit Noster. Hannibal ibi castra posuit, v. Liv. XXI, 24, 3. A Constantino instaurata Helena dicta esse videtur. H. Elne. Portus Veneris] quia ab aliis hic in Galliae sinibus Ἀφροδίτην f. ἱερὸν τῆς Περηνναίας Ἀφροδίτης memoratur, h. locum correctione tentarunt. Sed Mela hic modo portum Veneris attingit, qui prope Pyrenaei latus illud fuit, ubi stetit Aphrodisium, unde ipse nomen nactus esse videtur, h. Port de Vendre. In Livio XXXIV, 8, 5. dicitur portus Pyrenaei: in fine sinus Gallici ponitur interceptus duobus promontoriis minoribus, quorum unum est Carvaria ad Galliam pertinens. sinu salso] ob aquas salvas vel quod copiosa

ervaria locus, finis Galliae.

C A P. VI.

Hispaniae ora citerior.

Pyrenaeus primo hinc in Britannicum procurrit Oceanum; tum in terras fronte conversus, Hispaniam irrum-
it, et minore ejus parte ad dextram exclusa, trahit per-
etua latera continuus, per omnem donec provinciam lon-

ora ejus salis fieret concretio. Strabo et Livius eum vocant *finem Gallicum*, quae adpellatio propria fuisse videtur. *Cervaria*] ut sec. Plin. III, 4. f. 3. pars phrodisii majoris promontorii, et latus, quoniam unum ejus utus Hispaniae, alterum Galliae inversum erat; illud h. *Cap de Cervara*, hoc *Cabo de las Portas*. *ocus*] sic strictissima significatio e c. 3. §. 4. loca urbibus obpo-
it. *finis Galliae*] alii, ut Strab. V. p. 123. l. 178. finem statuunt, ubi tropaea Pompeji sunt.

C A P. VI.

§. 1. *Hispania*] gr. *Ἰσπανία*, quod etiam Latinis in usu est, et *Enavla*, et recentiores *Ienavla*. Notiora nomina fuerunt *Iberia* ab *Ibero* fl. vel *Iberis* colonis ex Asia; *Hesperia ultima*, ut ab Italia recernatur; *Celtiberia*. *Hispaniae* nomen derivant a Phoenicium voce *Saphan*, quae cuniculum significat. Constat autem, Phoenices in Hispaniam migrasse et hanc terram devastatam fuisse cuniculorum voracitate et rapacitate, unde *cuniculosam* Celtiberiam vocat Catull. 35, 11. alii tamen aliunde originem repetunt. Incolae *Ἰσπανες*, *Ἰενάβοι*, *Hispani*, *Celtiberi*. Antiquissimos populos eo venisse Phocaeenses tradit Herod. I, 163. Alii fabulosa de primis incolis narrant, etsi in Herculis expeditione aliqua veri species subesse videtur. Certiora de Celtis, Iberis, Phoenicibus, Carthaginienensibus et Romanis dici

possunt, quibus posterioribus in primis innotuit. cf. Mannert Geogr. T. I. p. 222 fqq. Ipsam Hispaniam cum pelle, quae ab oriente ad occasum extensa sit, comparat Strab. lib. III. in. *Pyrenaeus*] gr. *Πυρραία, Πυρραία όρη*. Nomen deducunt a Pyrene, Bebrycis regis filia, ab Hercule vi-
tiata et, cum metu patris aufugisset, in illo monte discerpta, quam fabulam explofit Plinius. Alii a *πύρ*, quia pastores igni subjecto saltus concremasset dicuntur, unde rivuli auri argentique exfuderint et in Hispaniam demanarint, alii a Celtica voce *Byren*, *mons*, derivant. Sec. Diodor. Sic. V, 35, extenditur ab australi pelago ferme ad arcticum Oceanum, per-
rectus 3000 stadia. Mela progreditur a *Cervaria* et *Britannicum Oceanum*, quem I, 3. in. Europae terminum a septentrione fecit, ponit pro Oceano Cantabrico. *fronte*] longitudinem indicat, quatenus Galliam et Hispaniam dirimit. *lateribus*] latitudinem notat, quatenus pars Pyrenaei, a totius montis cursu deflexa, oblique in Hispaniam immittitur. *minore parte*] h. e. versus Cantabricum mare, omninoque septentrionem; nempe Hispania Pyrenaei irruptione et progressione in duas secatur partes, quarum altera major est vel minor. Hispania igitur a montibus ad Pyrenaeum pertinentibus divisa amplior est ad meridiem, angustior ad septentrionem. pro-

- go limite immixtus, in ea litora, quae occidenti sunt ad-
 2 versa, perveniat. Ipsa Hispania, nisi qua Gallias tangit,
 pelago undique incincta est: ubi illis adhaeret, maxime
 angusta paulatim se in Nostrum et Oceanum mare exten-
 dit: magisque et magis latior ad occidentem abit, ac fit ibi
 latissima: viris, equis, ferro, plumbo, aere, argento au-
 3 roque etiam abundans, et adeo fertilis, ut, sicubi ob pe-
 nuriam aquarum effeta et sui dissimilis est, linum tamen,
 aut spartum alat. Tribus autem est distincta nominibus;

vicinia] est h. l. tota Hispania. *trahit*] bene propter longitudi-
 nem et extensionem.

§. 2. *Gallias*] nempe Narbo-
 nensem et Comatam. *angusta*] Ptolemaeus a Veneris fano ad Ocasionem promontorium circiter 250 M. P. computat. *Oceanum mare*] prior vox adjectivi locum in lul. Caesar. B. G. III, 7, et alibi tenet. Extrudit tamen *mare* Titius l. c. p. 215. *magis — latior*] notandum *magis* ante comparativum. Strabo autem lib. III. in. maximam latitudinem facit 5000 stadiorum h. e. 625 M. P. minimam 3000 stadiorum h. e. 375. M. P. in quo numero alii differunt. *viris*] id confirmant alii, v. c. Strab. III. p. 99. l. 144. *equis*] nam equas circa Ulyssiponem et Tagum Favonio flanti obversas animalem spiritum concipere atque inde fetum emittere narrant: quae fabula ex perniciosum equorum armentis ibi nutritis haud dubie orta est. *plumbo*] *nigrum* et *candidum* adfert Plinius XXXIV, 17. f. 16., quod Bætis adeo devolvisse dicitur. *auroque*] Tantam copiam auri argentique in Turdetania memorat Strabo III. p. 104. f. 151. ut Turdetani praecepibus argenteis et dolis uterentur. Aurum a Tago advehi narrat ipse Mela III, 1, 6. *effeta*] ora septentrionalis ob frigus parcius fructus ferre potest. *penuria aquarum*] inprimis in promontorio sacro. Apte

vero ob tantam ceteroquin fertilitatis laudem addit *sui dissimilis. linum — spartum*] in horum proventu largo propria Hispaniae laus. Plin. XIX, 2. f. 1. *splendorem lini praecipuum et miram ejus tenuitatem* celebrat. cl. Iustin. XLIV, 1. Spartum inprimis prope Emporios inter Pyrenaeum et Tarraconem crescebat, et usque ad Carthaginem novam pertinebat illa *χρῆμα εναγροφές*. Num Homer. II. II, 135. hoc spartum respexerit, dubitatur, quia tunc ejus usus incognitus ejusque copia ex Hispania demum in Graeciam advecta fuerit. Ejus usus ad funes et rudentes texendos satis constat. Hodie Hispania nec satis abunde linum colit, nec opera subigit. Spartum vero (*E-sparto*) in regno Valentiae maxime provenit et stragulis funibusque texendis inservit.

§. 3. *Tribus*] olim in citeriorem dividebatur et ulteriorem, quae Baetica et Lusitania constabat. Utraque praetores suos habuit: quod factum est Poenis devictis, cum antea Iberus amnis esset terminus. Haec divisio quoque mansit, ut adparet ex Tacit. Annal. IV, 13. Melae distributionem novit jam Strabo lib. XVII, extr. quamvis nondum vulgata fuisse videtur; discrete eam memorat Appian. de reb. Hisp. c. 3. et 102. factamque esse ait, ex quo Augustus Cantabros perdomuerit. *Tarrasonensis* —

arsque ejus Tarraconensis, pars Baetica, pars Lusitania
ocatur. Tarraconensis altero capite Gallias, altero Bae-
ticam Lusitaniamque contingens, mari latera objicit Nostro,
ua meridiem; qua septentrionem spectat, Oceano. Illas
luvinus Anas separat, et ideo Baetica maria utraque pro-
picit: ad occidentem, Atlanticum; ad meridiem, No-
trum. Lusitania Oceano tantummodo objecta est, sed la-
ere ad septentriones, fronte ad occasum. Urbium de- 4
mediterraneis in Tarraconensi clarissimae fuerunt Palantia
et Numantia, nunc est Caesaraugusta: in Lusitania Eme-
rita; in Baetica Astigi, Hispal, Corduba. At si litora le- 5

[Lusitania] Mela latiores singula-
rum fines ponit; adcuratius, sic;
Tarraconensis prope Castulonem
eriminabatur et in ora Cartha-
ginis nova. Lusitania a Durio in-
cipit et versus Baeticam finitur
Ana fluvio. Interius Tarraco-
nensis a Baetica et Lusitania di-
stinguitur Solorio monte, Ore-
tanis jugis et Carpetanis atque
Asturum. Nomina habent Tar-
raconensis ab urbe Tarracone,
Baetica a Baeti flumine, Lusita-
nia a Luso Liberi patris aut Lysa
cum eo bacchante, et si alii va-
riant. Illas] sc. Lusitaniam et
Baeticam. Anas] sic et gr. In
genit. et dativo Ἀνα, in accusat.
Latine Anam. Oritur ex Lami-
nitano agro citerioris Hispaniae
in Carpentanis, et, ut Plinius
ait, modo se in stagna fundens,
modo in angustias resorbens, aut
in totum cuniculis condens et
saepius nasci gaudens, in Atlan-
ticum Oceanum effunditur. Pi-
sces alit non tam sapidos, quam
maguos. H. Guadiana. Quia au-
tem Anas extra fretum Hercu-
leum fluit, Baeticam utraque ma-
ria prospicere dicit Mela. ob-
jecta] i. e. jacet ad Oceanum.

[§. 4. mediterraneis] i. e. pro-
cul a mari sitis: nam mare medi-
terraneum, quod dicitur, non-
dum in usu fuit Melae aetate, sed
mare interius. Palantia] gr. Πα-
λάντια, incolae Παλάντιοι, Palan-

tini. In situ variant, nam alii
Vaccacis, alii Arevaeis tribuunt.
Virtutis fama inclavisse eam,
adfirmat Appian. de reb. Hisp. c.
55. Numantia] gr. Νομαντία, Νο-
μαντινοί et Numantini. In Are-
vaeis ponitur; a Caesaraugusta
800 stadia distabat. πόλιν δυνατο-
τάτην, duobus fluviis terraeque
faucibus et silvis munitam vocat
Appian. l. c. c. 76. Celebratur
ejus virtus, cum 4000 Celtibe-
rorum per 14 annos sustinuerit.
Inde vero bellum Numantinum
vulgatum est, de quo Flor. II, 18.
ubi urbs a Scipione Afr. expu-
gnata et deleta est. Hodie pro-
pter rudera veteris urbis Soria
esse putatur, Caesaraugusta]
gr. Καισαργούσα, inde Caesaraug-
ustanus. Plinius III. 4. l. 3. Cae-
saraugusta colonia immunis anno
Ibero adfusa, ubi oppidum antea
vocabatur Salduba, regionis Ede-
taniae. Ante Augusti tempora
ignobile fuisse videtur oppidum,
clarius postea factum colonia de-
ducta. Igitur est ap. Melam in-
dicat tantum dignitatis transla-
tionem. H. Saragossa. Emerita]
pleno nomine Augusta Emerita,
gr. Αὐγούστα Ἡμερῖτα. Nempe Au-
gustus post bellum Cantabricum
milites emeritos dimisit et hanc
urbem in Lusitania condere per-
misit. Inde incolae Emeritenfis.
H. Merida. Astigi] gr. Ἀστύς,
inde Astigitanus. Conlocatur ad

gas, a Cervaria proxima est rupes, quae in altum Pyrenaeum extrudit: dein Tichis flumen ad Rhodam, Clodianum ad Emporias: tum mons Iovis, cujus partem occidenti adversam, eminentia cautum, quod inter exigua spatia, ut gradus, subinde confurgunt, Scalas Hannibalis

Baetim et *Augusta Firma* cognominata est. H. *Ecija*. *Hispal*] sic quoque in Sil. Ital. III, 392. alibi *Hispalis*, inde *Hispalsnsis*. Sita fuit ad Baetim, colonia Rom. erat et mercatura insignis. Caesar eam post proelium Mundense reciperavit. H. *Sevilla*. *Corduba*] gr. *Κόρυθς*, inde *Cordubensis*. Strab. III. p. 97. l. 141. eam non solum Marcelli opus, sed et coloniarum Roma in Hispaniam deductarum antiquissimam dicit, ejusque amplitudinem et fertilitatem praedicat, Marcellum vero eum intelligunt, qui tempore belli civilis inter Caesarem et Pompejum res in Hispania gessit. cf. Mannert in Geogr. T. I. p. 305. Ob dignitatem et principatum dicebatur *Colonia Patricia*. Inclaruit natalibus Senecae et Lucani, et si fides est Appian. de B. C. II, 104. Caesaris pugna contra Pompeji filios, et si alii ad Mundam commissam esse ferunt. *Mundam* vero in Cordubae vicinia non recte omisit Mela. H. *Cordova*, etiam nunc urbs celebris.

§. 5. *rupes*] haec est Aphrodisium, in mare prominet et inde ab hac parte promontorium Pyrenaei facit, et terminos Galliae et Hispaniae constituit. *Tichis*] dubitatur, utrum idem sit, quem Mela in Gallia c. 6. extr. memoravit. Diversum tamen esse ipsa res evincit, quia intercedit Pyrenaei promontorium. H. *Fluvia* esse conjicitur a Mannerto Geogr. T. I. p. 402. *Rhodam*] gr. *Ῥόδω*, unde *Ῥοδάριος*. A Rhodiis conditam veterum testimonia probant; ad mare sitam fuisse non

procul ab Emporiis, docet Liv. XXXIV, 8. f. *Hod. Rosas*, quare Büsching *Tichin*, ad quem sita fuit urbs, esse putat *Lobregat*, in cujus ripa jacet *Rosas*. *Clodianum*] occurrit in hoc tractu etiam ap. Ptolem. II, 6. Strabo III. p. 110. f. 160. tantummodo fluvium Emporias praeterlabi dicit, qui ex Pyrenaeo oriatur, et in officio Emporitani portus loco inserviat; suppressit tamen nomen, H. *Ruvius* ibi vocatur *Fluvia*. *Emporias*] gr. *Ἐμπορίαι*, usitatius tamen *Ἐμπόριον*, inde *Ἐμπορίτης*. Origo urbis ducitur vel a Rhodiis, vel a Massiliensibus, vel a Phocaenis. Iacebat inter Iberum et Rhodam, ab utroque 130 M. P. distans. Strabo *Ἰσπελίον* vocat, quae post in unam coaluit civitatem mistam ex barbaricis et Graecis institutis, quod illustrat Livius XXXIV, 9. Ager fertilis fuit frugum, lini et junci, unde *ἰσχυράριον πιδίον* adpellarunt. commercium adjuvat portus. H. *Ampurias*, *mons Iovis*] hodie est *Monsgrinus* s. *Mongri*, qui ex planitie campi Emporitani statim ad jugum arduum erumpit cautibus horridis, scararum instar adsurgentibus in parte occidentali. Hujus alterum cornu, h. *Montjoo*, continuo latere per 3 M. P. mari objicitur, relicta ad laevam Emporiarum urbe; alterum per 2 M. P. in mare porrigitur usque ad scopulos *las Medas*. Gradus illi subinde confurgentes hodie quoque adparent, qui ex fama *Scalas Hannibalis* dicti esse videntur, quia fortasse ejus milites in montis jugum

adpellant. Inde ad Tarraconem parva sunt oppida, Blanda, Eluro, Baetulo, Barcino, Subur, Tolobi: parva flumina, Baetulo juxta Iovis montem, Rubricatum in Barcinonis litore, inter Subur et Tolobin Majus. Tarraco urbs est in his oris maritimarum opulentissima: Tulcis eam modicus amnis, super ingens Iberus Dertosam attingit. Inde se in terras pelagus insinuat, et primum magno im-

6

enisi fuerint, in quo veteris castrorum rudera etiam nunc videntur. *Blandu*] gr. βλάνδα, etiam *Blandas*, ut par diversitas est in urbe Lucanorum, v. c. 4. §. 9. H. *Blanes*, in cujus vicinia veteris urbis rudera conspiciuntur. *Eluro*] in Plinio III, 4. l. 3. vocatur oppidum civium Rom. et scribitur *Iluro*: quae non confundenda est cum Ilurone prope Beneharnum, h. *Oleran*. Nostra h. *Mataro*, olim diruta a Mauris, deinde eodem in loco restituta. *Baetulo*] Plinius c. l. oppidum Rom. civium adpellat et cum Mela prope Barcinonem ponit, H. *Badalona*. *Barcino*] gr. βαρκινόν, inde *Barcinonensis*. Vocatur colonia. Originem ejus Carthaginensibus tribuunt, et nomen ipsum ad Hamilcarem Barcinae gentis referunt. Sita fuit in ora amoena, et, si vera inscriptiones adferunt, templa Minervae, Veneris, Aesculapii habuit. H. *Barcelona*, satis ampla urbs. *Subur*] gr. Σούβρα. Plinius ponit in Ilergetum regione, Ptolemaeus Cosetanis vel Laetanis assignat, quae populorum commissio orta est ob vicinos terminos. De hodierno situ et nomine variatur; ponitur in limite oppidi S. *Vandilii* s. *Ban Boy* et *Tolobin* in area urbis *Martorello* collocant. *Bastulo*] cursus ejus a Mela notatur; h. *Ter*, qui juxta *Torruella* in mare inflabitur. *Rubricatum*] sic rectius, quam *Rubricatus*. H. *Lo-bregat*. Nomen a rubore fluctuum habet, quem colorem ab arenis

trahit alias amnis inglorius. *Majus*] fluvius hic a nemine praeter Melam memoratur, et h. est *Tamarit*. *Tarraco*] gr. ταρρακόν, ταρρακωνήσιος et ταρρακωνίτης, Lat. *Tarraconensis*. Ejus origo est obscura. *Colaniam* vocat Plinius, quae non ad Scipiones (v. Vellej. I, 15.), sed ad Iulium Caes. referenda est. De ejus situ copiose exposuit Strabo, qui inter Iberi ostia et Pyrenaeum ponit, eamque μητρόπολιν οὐ τῆς ἐντὸς Ἰβηρίας μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐντὸς τῆς πολλῆς vocat. Utrum portum habuerit, dubitatur. Laudantur ejus agri vina. Tiberio imperante concessum est, ut ibi Augusto templum strueretur, quod labefactatum inflauravit Hadrianus, serius Severus. *Tulcis*] ap. Plin. III, 4. l. 3. adpellatur *Subi*: uter recte retulerit, ignoratur, nisi promiscuum fuerit nomen. H. *Francoli*. *Iberus*] gr. ἰβηρικός. De eo Plin. III, 4. l. 3. *Iberus amnis navigabilis, commercio dives, ortus in Cantabris, haud procul oppido Iuliobrica, per 450 M. P. fluens; navium per 260 M. P. a Varia oppido capax, quem propter universam Hispaniam Graeci adpellare Iberiam. Dertosam*] gr. δερτώσα s. δερτώσσα. Strabo eam vocat κατοικίαν. Cum in numis *Hibera Dertosam* occurrat, quidam *Iberam civitatem* Livii XXII, 28. de Dertosam explicarunt; quod secus factum esse alii existimant. Videtur autem ita ab Ibero, h. *Ebro*, dicta esse. H. *Tortosa*.

§. 6. *insinuat*] mari se trans

petu admissum, mox in duos sinus promontorio, quod Ferrariam vocant, finditur. Prior Sucronensis dicitur, majorque ac magno fatis ore pelagus accipiens, et; quo magis penetratur, angustior, Saetabim, et Turiam, et Sucronem non magna excipit flumina: urbes complexus, et alias quidem, sed notissimas Valentiam, et Saguntum illam, fide et aerumnis inclutam. Sequens Illicitanus Alo-

Iberi ostia in litora insinuante sunt sinus duo, Sucronensis et Illicitanus, atque utrumque sejungit promontorium *Ferraria*, h. *El Cabo de Martin*. Nomen tulit ob vicina εἰδυρεῖα εὐρύς, ut Strabo ait. *Sucronensis*] alibi non mentionatur. Nomen nactus a fluvio et urbe, quae Plinii iam aetate intercederat, v. lib. III, c. 4. f. 3. Bello Sertoriano adhuc stetit, quod proelium Sucronense probat. cf. Flor. III, 22, 7. Successit in ejus locum vicus *Cuslera*. *Saetabim*] Flavius et urbs hoc nomine memoratur, quam Strabo III. p. 110. f. 160. post Dertosam et Saguntum ponit. De situ dubitatur. Fortasse pro *Saetabim* scribendum est *Sorobin*, qui fluvius hodie est *Morvedro* et *Segebrigam* adluit; vel *Saetabis* est h. *Milla*, qui prope vicum *Villa real* in mare exit. Laudatur in hoc tractu praestantia lini. *Turias*] *Turias*, uti rectius scribitur, hodie sine dubio est *Guadalabiar*, qui prope Valentiam in mare effunditur. *Turiense* proelium a Pompejo prospere pugnatum ad Valentiam est notum. *Sucronem*] hic fluvius Contestaniae fines fecit et h. *Suvar* s. *Xucar* dicitur. et alias quidem — sed] graecismus Palaephato frequens, v. c. VI, 2. XVI, 3. XXVII, 3. Ita alii ἄλλοι, ἄλλα — καὶ δὲ — πόλεις ἔχουσι πλείονας καὶ —. Sic lat. Ovid. Fast. IV, 689. *Is mihi multa quidem, sed et haec narrare solebat*, ut gr. ἄλλα πολλὰ μὲν — καὶ. *Valentiam*] gr. Οὐαλάντια.

Sita fuit juxta Turiam fl. 3 M. P. a mari remota. Origo ejus referenda ad ann. u. 616., quo Iun. Brutus iis, qui sub Viriatho militaverant, agros et oppidum dedit, quod Valentiae nomen accepit. A Pompejo in bello Sertoriano deleta est. Strabo non memoravit: igitur Melae aetate instaurata esse videtur. Plinius *Coloniā* vocat. H. *Valencia*. *Saguntum*] etiam *Saguntus*, gr. Σάγουντος, et Σάγοντος. Prioris adpellationis causa repetenda a Zacynthiis conditoribus: quibus accesserunt Ardeates, unde *Aufonia Saguntus* Silio Ital. I, 332. A mari distabat ὡς τὰ δία τὴν θάλασσαν, ut ait Polyb. III, 17. sed hodie 2 M. P. vel quod urbs antiqua latius patuit, vel quod mare recessit. Sita fuit in ima parte montis in mare procurrentis, in confinio Iberiae et Celtiberiae. Civitas fuit longe opulentissima, et agri fertilitate insignis. Fides ejus in Romanos nota. Exarsit inde bellum Punicum 2. Octavo anno post receptam urbem pristinis cultoribus, quos belli vis reliquerat, restituerunt Romani. H. *Muriedro* ab antiquis muris, quibus supersunt praeter ingentes ruinas et fragmenta amphitheatri, quae priscam ejus magnitudinem declarant. *fide*] Florus II, 6, 3. vocat *fidei erga Romanos magnam quidem, sed triste monumentum. Illicitanus*] ab urbe vicina *Illice*. H. *Golfo d'Alicante. Alonon*] gr. Ἀλόννη nomen habet παρὰ τὴν ἀλόν, quia olim, uti nunc, praestantif-

ien habet, et Lucentiam, et, unde ei nomen est, Illicen. Hic jam terrae magis in altum eunt, latioremq; quam fuerat, Hispaniam faciunt. Verum ab his, quae dicta sunt, ad principia Baeticae, praeter Carthaginem, quam lux Poenorum Hasdrubal condidit, nihil referendum est. In illis oris ignobilia sunt oppida, et quorum mentio tantum ad ordinem facit; Urci in sinu, quem Urcitanum vocant: extra Abdera, Suel, Hexi, Maenoba, Malaca, Salduba, Lacippo, Barbesula. Aperit deinde angustissimum

fimo sale abundabat. Hodie esse oppidum *Guardamar*, situm in paene insula ad os Taderis fluvii, h. *Segura*, putant alii, alii vero nominant *Attea* s. *Villa joyosa*. *Lucentia*] gr. Λούκιντον. Sita est urbs inter Illicen et Dianium. H. *Alicante*. *Illicen*] gr. Ἰλίκης, Plinio *Illici* est. Ptolemaeus in Contestanorum mediterraneis civitatibus ponit: igitur remotior fuit a mari et dignitate sua finui nomen dedisse videtur. Plinius *Colonium immunem*, i. e. Italico jure donatam, vocat. H. *Elche*.

§. 7. *Carthaginem*] sc. novam, quae vox in utraque lingua raro abest, gr. ἡ Καρχηδὼν νέα et ἡ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν Καρχηδὼν. In conditore consentiunt alii, est Iustin. XL, 33. tradit, Teucrum huc venisse et loca occupasse. Sita fuit in monte instar paene insulae excurrente ad sinum maris. Strabo III. p. 109. l. 158. laudat munimenta, portus, lacus, metalla, balsamenta et maxime mercaturam. Ob largum sparti proventum *Σπάρταγενή* dictam fuisse notat Appian. de reb. Hisp. c. 12. Coloniam vocat Plinius. A Gothis subversa e ruinis excitavit Philippus II. Hispaniae rex, ne Afri situs opportunitate adlecti illam occuparent. H. *Cartagena*. *Urci*] gr. Οὐρκή. An eadem dicta olim fuerit *Murgi*, dubitatur. Hodiernum nomen alii aliud proferunt, v. c. *Almeria*, *Murcia*, *Montroy*, *Alpacaran*. *Abdera*] gr. Ἀβδηρα,

inde Ἀβδηρίτης. Phoenicum *κτίσμα* habetur. H. *Almeria*, aliis *Adra*. *Suel*] gr. Σούλ. In eodem tractu Ptolem. II, 4. ponit: omnes post Malacam versus Gades. Hodie ibi *Fuengirola* stare putant, alii *Molina*. *Hexi*] varie scribitur. Strabo III. p. 108. l. 156. appellat *ἑξ-τανὼν πάλιν* ejusque balsamenta laudat. H. est *Amunecar*. *Maenoba*] aliis *Menoba*. Cognominem fluvium novit Plin. III, 3. Hodie putatur *Velez Malaga* et fluvius *Velez*. *Malaca*] gr. Μάλακκα, vel Μάλακη. De nomine nil nisi conjecturas proferunt. Conditores feruntur Phoenices. Distabat a Calpe 750 stadiis. Fuit urbs *foederatorum*, ut Plin. III, 3. l. 1. ait. Post fama crevit et opibus, et municipium appellatur. H. *Malaga*. *Salduba*] Ptolemaeus in mediterraneis Turdulorum civitatibus producit. Ad cognominem fluvium sitam fuisse, innuit Plin. III, 3, 1. Hod. ponitur, ubi exstat *las Bavedas*. *Lacippo*] eadem occurrit ap. Plin. l. c. sed longo. discrepat Ptolemaeus III, 4. qui eam procul a Barbesulis recenset: ei tamen adfentitur Carter in d. Reise v. Gibraltar n. Malaga p. 128. Res in ambiguo est, et misere hic disiectae sunt urbes. *Barbesula*] genere neutro, ut gr. Βαρβήσολα: inde *Barbesulani*. Sita fuit inter Transducram et Cartejam haud procul a fluvio cognomini, h. *Guadiaro*. Urbs plane intercidit.

pelagus, et proxima inter se Europae atque Africae litora montes efficiunt, ut initio diximus, Columnae Herculis, Abyla et Calpe: uterque quidem, sed Calpe magis, et paene totus in mare promineus. Is mirum in modum concavus, ab ea parte, qua spectat occasum, medium fere latus aperit: atque inde ingressis totus admodum pervius, 9 prope quantum patet, specus. Sinus ultra est, in eoque Carteja, (ut quidam putant, aliquando Tartessos,) et quam transvecti ex Africa Phoenices habitant, atque unde nos sumus, Tingentera. Tum Mellaria, et Belo, et Be-

§. 8. *pelagus*] sc. Herculeum. *Calpe*] gr. κάλυψ. Dictam eam esse putant, quia tanquam situla in mare a continenti promineat. H. *Gibel Tarif* a Manrorum duce *Tarif*, qui an. 714. in eo seopulo urbem et castellum condidit. Disputatur vero, utrum in monte Calpe urbs cognominis steterit: quod iure negatur, sed ea haud procul sita fuit, ut diserte Strab. III. p. 96. l. 140. Nam quod Cartejam et Calpen unam eandemque esse urbem quidam putant, id fit contra Strabonem, qui utramque urbem distinguit. Calpe, si de monte sermo est, h. est *Gibraltar*, rupes satis nota. *specus*] Carter l. c. p. 20. hunc immutatum invenit, quia immensa saxa interiores partes et recessus occludunt et obstruunt. II. vocatur specus *S. Georgii*, cuius aditus angustus, interiora latius patent.

§. 9. *Carteja*] gr. καρτία. De situ ejus dubitatur: Livius constanter extra fretum ad Oceanum oram ponit, sed Noster et alii in ipso freto ostendunt. Iterum de hodierno situ agitur quaestio. Qui illa loca αὐτοψία exploravit Carterus, eam in ruinis jacere existimat: cui repugnat Mannert. in Geogr. T. I. p. 289. eam infra *Algezira* ponens prope turrin *del Carnero*. Videtur conlocanda esse inter *Gibraltar* et *Algeziras*, ubi h. *San Roque*. Carthaginen-

ses eam olim occupasse tradit Justin, XLIV, 5. quibus expulsis a Scipione expugnata in coloniam libertinorum redacta est, de q. v. Liv. XLV, 3. *Tartessos*] gr. Ταρτησός, inde Ταρτησικός, lat. *Tartessus*, *Tartessiacus*. Disputatur de situ hujus antiquissimae urbis. Quidam inter duo Baetis ostia ponunt, qui fluvius *Tartessus* appellatus esse dicitur. Post dicta fertur *Gadir*: quod ad Gades rectius referas. Alii eam postea *Cartejam* vocatam esse opinantur, et hinc promiscue utuntur utroque nomine, ut Plin. III, 3. l. 1. Dubitanter tamen, ut Noster, loquitur Strabo III. p. 104. l. 151. Variant narrationes et turbatae sunt. et quam transvecti] haec urbs a Latinis dicitur *Traducta*, a Poenis *Izoa*: gr. Τρανσδοχία. In Strab. III. p. 96. l. 140. Ἰουλία ἰζόα et narratur, Romanos ex Zelo, Tingi vicina urbe, incolae in Hispaniam traduxisse, additisque Italici urbi novae nomen *Iulia Izoa* imposuisse. Alii putant, primum ejus nomen fuisse *Tingentera*, cui successerit *Iulia Cetraria* a Iulio, post *Traducta* a traductis civibus Augusti iussu. De hod. situ disputatur. Alii *Algeziras* esse opinantur, alii ponunt, ubi h. *Tariffa*, *Tingentera*] locus perquam corruptus et varie tentatus. E lectione *tingenteratum* eruta est lectio *Tingentera*. Tum etc. Nam urbis po-

ppo usque ad Iunonis promontorium oram Freti occupat. Iud jam in occidentem et Oceanum obliquo jugo excurrens, atque ei, quod in Africa Ἀμπυλονίαν esse dixeramus, dversum, qua Nostra maria sunt, fuit Europen.

C A P. VII.

Mediterranei maris insulae.

Gades insula, quae egressis Fretum obvia est, admo-
et ante reliquas dicere, quam in Oceani litora Terrarum-

nen deesse orationis series docet. Nusquam tamen hujus urbis fit mentio. Geographus Ravennas V, 42. post Cartejam habet *Transluctam*, *Cetrariam*, *Melariam*: quam mediam vocem hic sublinuere codicum lectio non permittit. Nihil igitur certi constitui potest de patria Melae, quam illi ad Mellariam referunt. *Melaria*] gr. Μελλάριον, inde *Mellariensis*. Duplex fuit Mellaria, una prope Cordubam, altera juxta Belonem. Nomen a melle ducitur. De situ hod. dissentiunt. Mannert T. I. l. c. p. 285. h. vocari putat *Tenro de la Penna*. Salsamenta ibi condita praedicat Strab. III. p. 96. l. 140. et περιμὸν Plutarch. in Sertor. c. 12. ubi Sertorium in pugna navali Cottam vicisse narrat. *Belo*] gr. Βέλον, inde *Belonenfis*. *Claudia* cognominatur, fortasse quia Claudius Imp. eam auxit atque ornavit. Occurrit et fluvius *Belon*, a cujus ostiis urbs sec. Strabonem 50 — 70 stadiis distita fuit. Sed in situ, uti in hod. nomine, fluctuant sententiae Virorum Doctorum. *Besippo*] a Belone distabat 12 M. P. Ruinas urbis adparere putant h. ad *Trafalgar* et ab Hispanis *Aguas de Mecca* vocari. *Iunonis promontorium*] nomen a templo Iunonis habet. H. *Cabo di Trafalgar*.

C A P. VII.

§. 1. *Gades*] gr. τὰ γάδερα vel ἡ γάδερον sc. νῆος. ap. Latinos numero plurali tantum offerri solet. Inde γάδερες, γάδερες, γάδερες et γάδερανός, *Gaditanus*. Nomen ex Punica lingua derivant, ubi τὰ γάδερα dicuntur περιφράγματα, septa, loca septa. Cum Tartessus et Erythia, diversae insulae, quoque γάδερα vocarentur, saepe cum Gadibus commistae sunt. Originem Gadium adscribit Strabo III. p. 117. l. 169. Tyriis: id factum est tempestate Iliaca, ut Mela III, 6, 1. ait. Situm ejus vage indicant: quidam intra, plures extra columnas Herculis ponunt: nempe de harum situ item diverse statuebant. Adcuratius Strab. III. p. 96. l. 140. et p. 116. l. 169. eas a Calpe 750 stadiis removeret, ostiisque Baetis vicinas ponit; a sacro autem promontorio distare minus 2000 stadiis adfirmat. Herculis in urbe templum vix uno stadio a freto distabat. Inter Gades et Erythiam unius stadii fuit intervallum: unde post utraque aggeribus conjuncta est, et in unam coaluit. H. *Leon*, in quo *Cadix* urbs sita est. Haec insula inclaruit opibus et commerciiis maritimis et Romanorum amicitia. A Julio Caesare civitatis jus accepit. v. de Bell. C. II, 20 sq. Plura de h.

- que circuitum, ut initio promissimus, oratio excedat. Paucae sunt in Maeotide, (inde enim videtur commodissimum incipere) neque omnes tamen incoluntur; nam ne pabula quidem large ferunt. Hac re habitantibus caro magnorum piscium sole ficcata, et in pollinem usque contusa, pro
- 2 farre est. Paucae et in Ponto; Leuce, Borysthenis ostio objecta, parva admodum, et quod ibi Achilles situs est, Achillea cognomine: non longe a Colchis Aria, quae, Marti consecrata, (ut fabulis traditur) tulit aves cum summa clade advenientium pennas, quasi tela, jaculatas. Sex sunt inter Istris ostia: ex his Peuce notissima et maxima. Thynias, Mariandynorum finibus proxima, urbem habet,
- 3 quam, quia Bithyni incolunt, Bithynida adpellant. Contra Thracium Bosporum duae parvae, parvoque distantes

insula infra III, 6, 1. Hod. urbs vocatur *Cadis*. Nati erant ibi Columella et Canius poeta. initio] v. I, cap. 4. f. *paucae*] una est diuissima, olim Venetorum erat et *Alopecia*, gr. *Ἀλωπεκία* dicebatur, a Tansa urbe. 100 stadiis distans. H. *Tana. pabula*] sc. ob coeli rigorem. *piscium*] Idem narrat Curtius IX, 10, 10. de Indis maritimis: *piscibus solo daratis vescuntur*. cf. infra III, c. 8, 4.

§. 2. *Leuce*] gr. *Λευκή*. Nomen derivant a soli colore vel a candidis avibus, quibus abundabat. Situs ejus vage indicatur. Cum Mela alii ad vel ante Borysthenem conlocant. Sec. Strabon. VII. p. 211. f. 306. a Tyrae ostiis tractu 500 stadiorum, a Borystheni 600 aberat. Commiscetur cum *Ἰσθμῷ Ἀχιλλείῳ*. Thetidis precibus a Neptuno ex mari excitata esse fertur, ut ab Helena et Achille incoletetur, quem ibi cerni et audiri, scribit Max. Tyr. XV, 7. *Sedem animorum*, *νῆσον Ἡρώων*, *νῆσον θεοῦδία* vocant auctores, quia fortasse ob solitudinem et silentium apta deorum et animarum sedes esse videbatur. H. alii *Fidonisi*, alii *Tandra* esse putant. Vocatur etiam *Achillea*, gr. *Ἀχιλ-*

λεία, ἢ *Ἀχιλλεύς*, ἢ *Λευκή νῆσος*, quia sacra fuit, et clara tumulto et templo Achillis, quem Iphigeniae amore e Rhoeteo huc migrasse edisserit Maximus Tyrius. *Aria*] gr. *Ἀρεὺς νῆσος* et Hygino fab. 30. *Martis insula* vocatur et a *Pharnacia* 30 stadiis distabat. *fabulis*] inpr. Argonautarum. *aves*] Apollon. Rh. II, 1032. tales aves memorat, sed eas v. 1053. in Arcadia ponit. Ex Mela hausit Plin. VI, 13, f. 12. sic: *in ea volucres cum aduonis pugnaſſe dicantur penarum ictu. Sex sunt*] multa exstant exempla insularum, quae ad magnorum fluminum ostia arenarum et limi aggerationibus enatae sunt. Noster inter Istris ostia 6 ponit: plures omnino fuisse adfirmat Strabo VII. p. 211. f. 305. *Peuce*] gr. *Πεῦκη*. Nomen fecit *πλῆθος*, *ὡς ἔχει*, *πεννῶν*. Strabo c. I. eam ab ostio sacro Istris, quod ad Austrum vergit, 120 stadiis removet. Insulae forma est *τετραγώνη*, uti Apollon. Rh. IV, 310. descripsit. Variis a regionibus et populis designatur. Hod. Geographis est *Barillana*, aliis *Pizina*. *Thynias*] gr. *Θυνίαις*. Dicta quae est *Apollonia*, quia Argonautis Apollo ibi adparuit, unde *Ἰσθμὸν Ἀπόλλωνος* *νῆσον* vocarunt eique

patio, et aliquando creditae dictaeque concurrere, et Cy-
naeae vocantur et Symplegades. In Propontide tantum 4
proconnesos habitatur. Extra Hellespontum earum, quae
asiaticis regionibus adjacent, clarissimae sunt, Tenedos,
sigeis adversa litoribus, et, quo dicentur ordine, ad pro-
montorium Tauri montis expositae, quas quondam dici
putavere Μακάρων; sive quod fortunati admodum coeli soli-
que sunt, sive quod eas suo suorumque regno Macar occu-

ram statuerunt, v. Apollon. Rh. I. 674 lqq. Hinc distingui po-
est ab aliis ejusdem nominis ur-
bibus. Sita fuit ad Mariandy-
orum fines, et 1000 passibus a
continente distabat. H. aliis *Reva*,
alii *Farnasia* est.

§. 3. *Cyanaeae* Strab. VII. p. 221. l. 319. sic eas describit: αἱ Κυά-
ναι πρὸς τῷ σώματι τοῦ Πόντου εἰς δύο
νησίδας, τὸ μὲν τῇ Εὐρώπῃ προσεχέει,
τὸ δὲ τῇ Ἀσίᾳ. Asiatica adiacebat
Chalcedoni, Europaea Byzantio.
Nomen nactae sunt a κυανὸς i. e.
μέλας, a colore, vel strepitu aqua-
rum canino latratui simili. *Sym-
plegades* etiam vocantur a συμπλέτ-
τειν, a conlidendo, et saepe ad
utramque adpellationem additur
vox πέτραι. Praeterea et πλεγκταὶ
dicuntur ἀπὸ τοῦ πλάζεσθαι, ab er-
rando, unde πλάζομαι πέτρῃ et
errantes Cyanaeae ap. Valer. Fl. IV,
562. Hoc nomen spectat jacta-
tam earum mobilitatem et conli-
sionem, cujus fabulae causam ad-
fert Plin. IV, 27. l. 13. quoniam
parvo discretas intervallo ex ad-
verso intrantibus geminae cerne-
bantur, paullumque deflexa acie
coeuntium speciem praebabant.
Angusto intervallo a continenti
abfunt, et recentiores adfirmant,
petras potius esse, quam insulas,
quas nautae le Pavonare, incolae
Jarcates adpellent. In poetis ma-
xime Argonautarum transitus ce-
lebratur, quo facto constiterunt.

§. 4. *Proconnesus* gr. προκόν-
νητος, quasi προκόν, h. e. ἐλάφων, νητός,
quae et a quibusdam *Elaphonne-*

sus dicitur, a quibusdam vero
utraque distinguitur. Strabo ve-
terem et novam memorat poste-
rioremque incolis frequentatam
dicit Scylax. Urbs et occurrit in
ea, cujus conditores Milesios fe-
runt. Inclaruit Aristeia, et inpr.
marmore μεσομέλανι, quo exstru-
ctum vel excultum est Mausoleum
forumque a Constantino in nova
urbe exornatum. Civis *Procon-
nesius*. Hod. plerique putant esse
Marmara; Turcis *Mermer Adası*.
Tenedos gr. τένεδος, incolae *Tē-
nedii*. Nomen ex fabula habet
a *Tene*, quem pater *Cycnus* no-
vercae causa cum arca inclusum in
mare projecisset, ad hanc insu-
lam ejectum incolae exceperunt
regemque creaverunt; post mortem
Deum coluerunt: igitur quasi τέν-
νον ἴδος. Antiquius nomen fuit
Leucophrys. Sita fuit circa Tro-
ada Sigeo litori adversa, ambi-
tumque 30 stadiorum ei dat Stra-
bo. Habuit urbem, duos portus,
templum Apollinis Sminthei. In-
claruit jam Trojana tempestate.
v. Homer. Il. I, 38. Post Persae
ceperunt, Aeolum colonia eo de-
ducta est, Atheniensibus vectiga-
lis fuit, et denique Romanis pa-
ruit. H. *Tenedo. Tauri*] igitur
ad Lyciam hinc usque, v. ad I,
15. in. coeli] conjungit et II,
2, 4. c. 7, 19. Inde judicatur et
pendet regionis felicitas, ob quam
et aliae insulae Μακάρων dictae sunt:
De nostris idem tradit Diodor.
Siculi V, 82. *Macar*] gr. Μάκαρ
et Μακαρεύς, cf. Diodorus l. c. qui

M

paverat: in Troade Lesbos, et in ea quinque olim oppida, Antissa, Pyrrha, Erefos, Methymna, Mytilene: in

Macara colonos ex Lesbo misisse in Chium, Samum, Con et Rhodum narrat, quam cum Lesbo Macariam dictam esse diserte tradit Plin. V, c. 36. l. 31. et c. 39. l. 31. Ceterum αἱ μακάρον νῆσοι a multis commemorantur vel simpliciter, vel notato situ. In numero et nomine convenit cum Mela Diodorus Siculus. in *Troade*] pro ad Troada, cum insula in terra continenti non esse possit. *Lesbos*] gr. Λέσβος, unde Λέσβιος, lat. Lesbii. Antiquiora nomina sunt *Himerte*, *Lastia*, *Pelasia*, *Aegira*, *Aethiope*, *Macaria*. Annis 130 post Trojam expugnatam insula oppidatim incoli coepta est. Situm ejus diligenter descripsit Strab. XIII, p. 424. l. 616. Circuitus ejus erat 1100 stadiorum; in maximis insulis septimo eam loco ponit Scylax. Inclaruit imprimis *Pittaco*, uno ex 7 Sapientibus, *Alcaeo* poeta, *Sappho* poetria, *Diophanes* oratore, *Theophanes* historico, *Arione* et *Terpandro* musicis aliisque: laudatur porro vini nobilitas, at male audiunt incolae ob morum obscenitatem, ita ut λεβιάζειν in proverbium abiit. H. *Mytilena*. quinque] hinc παντάλιν τὴν Λέσβον vocant. Herod. I, 151. sex, Plin. XIV, 9. l. 7. novem urbes ibi recenset. Mela in earum recensu a septentrione ad meridiem progreditur, sed in duabus ultimis turbat ordinem. *Antissa*] gr. Ἀντίσσα, incolae *Antissaeus*. Nomen ab Antissa, Macaris filia, traxisse dicitur, etsi alii inde derivant, quia insula fuerit Lesbo, quae et *Issa* vocata est, obiecta, cum qua in unam coaluerit. Urbem ponunt prope promontorium *Sigrium*. Cum in

bello contra Persea Antenorem, classis regiae praefectum, portu receptum juvillet, eam Romani diruerunt incolaeque Methymniam traduxerunt, v. Liv. XLV, 54. Tulit *Terpandrum*, qui lyrae 7 chordas primus accommodavit et barbiton invenit. H. ruinis obruta esse videtur. *Pyrrha*] gr. Πύρρα, incolae πυρραῖος. Sita fuit in occidua insulae parte et Strabonis aetate praeter πρεσβύτερον everfa, ut Plinius refert, mari hausta. *Erefos*] gr. Ἐρεφος, inde *Erefus* s. *Erefsius*, nam variatur scriptura. Nomen habet ab *Ereso*, Macaris filio. Strabo coulocat in colle prope mare inter Pyrrham et Sigrium promontorium. H. vicus est *Erisso*. *Methymna*] gr. Μήθυμνα et hinc Μήθυμναῖος. Nomen traxit a *Methymna*, Macaris filia. Ob fidem Atheniensibus in bello Peloponnes. praefectam agrum suum retinuit. Inclaruit *Arione* citharoedo, quem a piratis in mare praecipitatum delphin excepit et in terram devexit, *Myrsino* historico et *Echecratide* Peripatetico; celebratur porro vinum generosum ap. Ovid. A. A. 1, 57. Urbis etiam nunc rudera in promontorio *Molivo* conspiciuntur. *Mytilene*] gr. Μυτιλήνη, etiam passim plur. numero. Strabo μέγαν πάλιν insulae vocat laudantque Horat. I, od. 7. et Martial. X, 68. In bello Pelop. ob defectum ad Lacedaemonios ab Atheniensibus graviter adfecta; Sullano tempore Thermus Praetor expugnatam diruit, eique libertatem restituit Pompejus. In claris civibus sunt *Pittacus*, *Alcaeus*, *Diophanes*, et *Theophanes*. H. vocari traditur *Castro*. In *Ionis*] h. e. ad Ioniam, ut gr.

nia Chios et Samos : in Caria Cos : in Lycia Rhodos; in

οικήμεναι τῆς Ἰωνίης. Chios] gr. χῖος, incolae χῖοι, lat. Chius. Prisca nomina sunt Aethalia, Macris, Ityusa. Chius dicta est vel a Chione Nympha, vel a nive, vel a hio, Oceani filio. οἰκιστὰς ejus elasgos faciunt alii, alii Leleas. Expulsit de ea re inpr. Pautin. VII, 4. f. Posita est, ut lin. II, 38. f. 31. ait, inter Satum et Lesbum ex aduerso maxime Erythrarum. Multi commemorant urbem cognominem cum portu ad montem Pelinaeum, h. Spartonda, in quo Iupiter Νηλεῖος colebatur. Alium insulae portum Phanas cum templo Apollinis memorat Strabo, et cognomine promontorium Livius. Laudatur in Chio lapidicinae marmoreae, vinum inpr. Ariusum, cuius ambrosios succos laudat Sil. Ital. VII, 210; hodiernum tamen vinum a prisca laude deficit. Insula fuit opulentissima, classem habuit et 100 naves in bello Persico Graecis praebuit. Tulit ciues claros Ionein tragoedum; Theopompum historicum et Theocritum Iophistam; praeterea ciuem jactant Homerum et Ananato pagum hodie ostendunt, ubi natus fuerit, vineamque Homeri in vicinia vocant. H. Scio, Turcis Sakor-Adasi. Samos] gr. Σάμος, iude Samius. Prisca nomina sunt Parthenia, Dryussa, Anthemusa, Melamphyllus, Cyparissia, Parthenoarsa, Stephano. Nomen Sami a Same, Maecandri fl. filia, deducunt, etsi alii aliter. Insulae cultae et habitatae auctores faciunt Ancaeum, Cydrolaum, Macaris filium, Thymbrionem, Proctem. Insula exiguo freto a continente dirimitur, ita ut loquentium voces ab utraque parte exaudiri possint. Circuitus ejus esse fertur 87 M. P. sed alii discrepant. Promontoria memorant Posidium, h.

Samson, et Ampelon, h. Kerki. Urbs occurrit cum portu clauso, eversa a Dario sec. Herod. III, 130. De Samiorum potentia Atheniensibus noxia exp. Thucyd. VIII, 76. Strabo in ea vinum ignorat, recentiores vinum muscatum laudant. Celebrantur porro Samia rasa et Samiae placentae. Sacra fuit Iunoni, quae ibi templum et insignia habuit, cuique pavones nutriebantur. Conspiciuntur ibi hodie exigua rudera. Insulae hodie Graecis Samos, Turcis Samo adpellatur. Cos] forma haec contracta rectior est quam Coos. Antiqua nomina fuerunt Merops s. Meropis, Ceas s. Ceas ex confusione cum cognomini Cycladum una prope Atticam, Nymphaea. Cos, gr. κῶς e contracta voce κῖος; dicta est a Co, Meropis filia; hinc κῖος vel κῶος; lat. Coss. Circuitum 100 M. P. ei dat Plinius V, 36. f. 3. cum quo recentiores proxime conveniunt. Habuit urbem cognominem, Eurypyli, regis, sedem. v. Homer. II, II, 677. Olim Asippalaea metropolis fuit: alii quoque portum commemorant; plures laudant ejus fertilitatem et vinum; celebrantur porro Coae vestes bombycinae et perlucidae. Tulit homines claros Hippocratem, ejus domum h. incolae ostendunt, Philetam poetam, Aristonem, Aristotelis successorem, et sec. quosdam Apellem. Sacra fuit Aesculapio, qui magnificum templum ibi habuit, incolae fuerunt Dorientes et varias experti sunt reipublicae mutationes; Strabonis aetate imperium arripuit Nicias. In bello Mithridatico regis partes amplexos abstraxit Lucullus, iisque post immunitatem tribuit Claudius Imp. v. Tacit. Ann. XII, 61. H. Graecis et Italia Sango, Turcis Stanco. Rhod.

illis singulae sunt iisdem nominibus urbes: in Rhodo tres
 5 quondam erant, Lindos, Camiros, Ialyfos. Quae contra

dus] gr. ῥόδος, unde Rhodii. Olim tulit varia nomina, v. e. *Ophiussa*, *Asteria*, *Aethraea*, *Trinacria*, *Corymbia*, *Macaria* etc. De Rhodi nomine variae prostant opiniones: qui mythologica sequuntur, a Rhodo, Veneris filia, Solis conjugem ducunt; plures a *rosarum* largo proventu, qui flos etiam in ejus numis conspicitur. Antiquissimos ejus incolas faciunt *Telchines*, quibus ob diluvium praevium egressis, *Sol* s. *Helius* a conjugem Rhodo nomen insulae imposuit, unde orti *Heliadae* cam occuparunt; hos ejecerunt *Phoenices*, quibus successerunt *Cares* iisque vi expulsi *Dorieneses*, qui tres illas urbes condiderunt. Insulae situm Mela ad Lyciam indicat, ejusque circuitus est 125 M. P. dissentientibus aliis. Potens fuit mari et classes peregre misit, et Rhodii urbes condiderunt atque insulas frequentarunt. Strab. XIV. p. 449. l. 652. ait, Rhodum a Romanis adamatam et a regibus, Romanorum Graecorumque studiosis, αὐτόνομον praestitam et servatam fuisse. Sed libertas illis mox ademta, mox firmata est a Romanis, prout meruissent. v. Tacit. Ann. XII, 59. Laudantur ejus fertilitas, salubritas, opera et literarum studia, imprimis schola rhetorica, inde ab Aeschinis tempore clara. Tulit cives claros vel aluit receptos *Dionysium* Thracem, *Apollonium*, Argonauticorum auctorem, *Molonem* rhetorem, quem Cicero audit, aliosque. Memorabilis est *Solis Colossus*, quem descripsit Plin. XXXIV, 18. l. 17., *Chareis* Lindii opus. Everlus est, ut traditur, Flaminio Nepote et Furio Philo Cos. a. u. 531. et, licet erigendi denuo pericula facta essent, jacuit usque ad an. Chr.

653. quo mercator Iudaeus aes redemptum 900 camelis auxit. Insula experta est et nunc experitur passim graves terrae motus. H. Rhodis. tres] hinc Rhodus a Pindar. Olymp. VII, 34. τριτολις νῆσος vocatur. In Dorienum numero fuisse, refert Herod. I, 144. Nomina traxisse feruntur a Solis nepotibus. quondam] recte, nam bello Peloponnesiaco ex harum incolis una illa Rhodus facta est, ad quam vires et potentiam deferrent, neque tamen illae tres vetustae statim desierunt, sed sensu ad tenuitatem redactae interciderunt. *Lindus*] gr. Λίνδος, unde Λίνδιος. Sita erat urbs in monte versus meridiem, in asperrima insulae parte, quae frugum sterilis, at uvarum et ficuum teracissima fuit. Conditores varios commemorant. Celebratur templum Minervae ejusque signum, opus Scyllidis et Dipoeni statuariae, factum ex lapide smaragdo, 4 cubitos altum, quod olim Cleobulo Lindi tyranno Sesostris miserat. Templi vetustas hinc adparet, quod Amasin duas lapideas statuas Minervae in eo posuisse narrat Herod. II, 182. Ejus rudera hodie conspiciuntur, sicut oppidi, ubi h. parvum castellum *Lindo*. *Camirus*] gr. Κάμειρος et Κάμιρος: unde incolae Κάμειρος, — εἰτης et — εἰται, lat. *Camirensis*. Ob situm in argilloso solo Homer. II, II, 656. ἀργιλέντα vocat. Patria fuit Pisandri poetae. Multae hodie supersunt reliquiae. *Ialyfos*] gr. Ἰαλύσος, plerique simpliciter scribunt, inde Ἰαλύσιος. Plerique ἰάλιν vocant, Strabo autem κάμην, cui imposita fuerit ἀκρόπολις ὄρμηγμα καλουμένη. Inde finitima regio dicta est *Ialyfia*, ubi urbs *Achaea*, his tribus antiquior, sita

Tauri promontorium importunae navigantibus obiacent, Chelidoniae nominantur. In sinu, quem maximum Asia recipit prope media, Cypros, ad ortum occasumque se immittens, recto jugo inter Ciliciam Syriamque porrigitur; ingens, ut quae aliquando novem regna cepit, et nunc aliquot urbes ferat, quarum clarissimae Salamis et Paphos,

fuisse traditur a Diodor. Sic. V, 57.

§. 5. Tauri] v. ad I, 15, 7. Chelidoniae] gr. χελιδόνια. Plerique insulas vocant, alii πέτραι, σκοπέλους, uti Lucian. in Navig. c. 8. ait: ἀπέξυροι εἰσι πέτραι καὶ ὄρεαι, παραδηγόμεναι τῷ κλύματι, et terribilem strepitum ex fluctuum adfusione memorat: Mela navigantibus importunas vocat. Mela eas contra, Strabo juxta Sacrum promontorium ponit, quod Plinio V, 27. Chelidonium est, h. Capo delle Celidonie. Plerique numero tres, alii duas memorant: quae hodie sint, non constat, etsi situs ex veteribus non obscurus et dubius est. Nomen nativum videntur, quia scopuli frequentibus hirundinibus hieme perfugium praebent. Cypros] ita et gr. Incola κύπριοι. Antiqua nomina fuerunt Acamantis, Cerasiis, Aspelis, Amathusia; Macaria et alia. Cypro nomen deducunt a Cypro, filia Cinyrae vel Bibli et Veneris; alii a flore Cypro, quem optimum odoris suavitate ibi provenire adfirmat Plin. XII, 58. l. 24. Cinyram, ab illo tamen diversum, Cypro regem facit Homer. II. XI, 20. Agamemnonis aequalem, unde Cinyreia Cyprus ap. Lucan. VIII, 716. Maximis adnumeratur insulis, circumtumque 3420 stadiorum ei dat Strab. XIV, p. 469. l. 681. Longiorem fuisse, quam latiore, docet adspectus. Tota cinota multis promontoriis. Laudatur ejus fertilitas et silvarum abundantia: nec minus hodie ea de causa ce-

lebratur, quamvis segnitie gentis infamis. In clavis civibus sibi vindicat Homerum. De aliis infra. H. Cypro, Italis Cypro, Turcis Kibris. immittens] indicat formam insulae longam, quae ab utraque parte montanis et arduis montibus porrigitur. recto jugo] ad promontoria crebra referri potest, licet sinibus incidatur. novem regna] hoc expl. Diodor. Sic. XVI, 42. πόλεις ἦσαν ἀξιόλογαι ἑνὴν, ὑπὲρ δὲ ταύτας ὑπῆρχε τεταγμένα μικρὰ πολέματα τὰ προσκυρόντα ταῖς ἑνὴν. πόλιν αὖ ἐκαστὴν δὲ τούτων εἶχε βασιλεὺς τῆς μὲν πόλεως ἀρχόντων. Apud veteres nimirum praecipuae urbes et loca suos habuerunt reges. v. Palaeph. XXXIX, 2. Urbes vero 9 fuerunt haec: Paphos, Salamis, Amathus, Soli, Lapithos, Curium, Citium, Marium, Corynia. aliquot] h. e. satis multas, nam circiter 15 ad 18 urbes commemorant auctores. Salamis] gr. Σαλαμίς, lat. Salamina, etsi recentioris est usus. Ut distinguatur ab insula cognomini in sinu Saronico, addi solet ἡ ἐν Κύπρῳ. Incolae Salaminii. Conditor ejus fuit Tencer, Telamonis filius: v. Strab. XIV, p. 469. l. 682. Sitae fuit in orientali insulae parte, habuit portum clausum ad hibernandum aptum, et templum Iovis a Teuero positum, ut notat Tacit. Annal. III, 62. et Veneris Prospicientis, uti est ap. Ovid. Met. XIV, 760. Destructa a Iudaeis seditionis sub Traiano Imp., ex quo vetitum erat Iudaeis in Cyprum venire. Terrae motu concussa sub Constantino, sed ab eo-

- 6 et, quo primum ex mari Venerem egressam accolae adfirmant, Palaepaphos. Arados in Phoenice est parva, et, quantum patet, tota oppidum: frequens tamen, quia etiam super aliena tecta sedem ponere licet. Parva et Canopos,

dem instaurata, et metropolis insulae facta est. Post a Richardo Angliae rege denuo vastata est, ut hod. nil nisi rudera murorum non procul ab urbe *Famagusia* adpareant. *Paphos*] gr. *πάφος*, unde *Paphii*. Conditor fuit *Cinyras*, atque exciso illo *Agapenor*, dux Arcadum, coloniam eo deduxit, et Strab. XIV, p. 470. f. 683. ejus *κτίσμα* facit: quod tamen de nova *Papho* capiendum est, cui obponitur *Palaepaphos*. Auctores tamen *Paphon* sic nominant, ut, ultra intelligi possit, non adpareat. Terrae motu afflictas Augustus non solum pecuniam largitus est, sed et permisit, ut mutato nomine *Augusta* vocaretur: quod nomen an postea haeserit, non constat. Aliquoties terrae motibus concussam fuisse, discitur ex Seneca N. Q. VI, 26. Epist. 91. Distabat nova *Paphos* a vetere sec. Strabonem 60 stadiis, et utraque sita erat in occidua insulae parte. H. vicus est *Bassa* f. *Baffo*. *Venerem*] intellige *Venerem ἀναδυμένην, e mari exeuntem*, ut Plinius ait, quam Apelles pinxit: quam picturam ap. Coos in Aesculapii aede adservatam Romam transportavit Augustus et in delubro patris Caesaris dicavit, ut narrat Strabo XIV. p. 452. f. 657. *Ἀφροδίτη* igitur, e spuma maris creata, ad *Palaepaphum* in terram egressa est, quod e Strabone quoque probatur, qui solemnnes pompas per viam a *Papho* nova quotannis eo ductas esse narrat. De Deae cultu fuse exponit Tacit. Histor. II, 3. Venus templum ibi habuit et varia inde traxit cognomina. *adcolae*] immo et alii: v. Tacit. l. c.

Palaepaphos] gr. *ἡ παλαιὰ Πάφος* et *ἡ παλαιὰ Πάφος*. Cum Mela facit etiam Plin. V, c. 35. f. 31.

[§. 6. *Arados*] gr. *Ἀράδος*, unde *Aradii*. Tenuit olim *Aradaeus*, Chanaani filius. In situ cum Mela consentiunt Plinius et Stephanus. Strabo XVI. p. 518. f. 753. in Syriae descriptione inter *Caranum* et *Marathon*. Constat sibi Mela, qui et supra I, 12, 3. *Marathon* in Phoenice commemoraverat. Fuit illa insula, ut Strabo l. c. ait, *πέτρα περιέκλυτος ὄρεα ἔπρε τον κύκλον θαλάσσης*. Potentia valuit, habuit suos reges (v. Curt. IV, 1, 6.), post Alexandrum Syris paruit, cum Antiocho M. societatem iniit et sui juris fuisse videtur usque ad Domitianum. Sub Constante Imp. urbs diruta, insula *λείπτος*, expulsi incolae, facta est, ad tempora Theophanis. Hodie ibi saxa altissima esse et arcem impositam, vocarique Turcis *Huad* f. *Rou-wadde* itineraria testantur. Fuit alia *Arados* in sinu Persico. *quantum patet*] h. e. quocunque porrigitur et mari existit, universa regio occupata est aedificiis, nihil campi illic relictum est. *super aliena*] intelligendae sunt moles tectis superstructae: nam domus per adscensum montis sic cohaeserunt, ut unius parti posticae alterius pars antica superimposita fuerit. Ita firmum fundamentum semper erat in ipso montis solo et difficultas circa lumina, plateas et scalas removetur, si series domorum varias fuisse intellexeris. *Canopus*] sic constanter Latini, Graecis *κάνυβος*. Insulam cum Mela faciunt alii, sed plerique oppidum, quod tamen

Nili ostio, quod Canopicum vocant, obvia est. Menelai gubernator Canopus, ibi forte moriens, nomen insulae, illa ostio dedit. Pharos nunc Alexandriae ponte conjungitur, olim (ut Homérico carmine proditum est) ab eisdem oris cursu dici totius abducta: et, si ita res fuit, videri potest conjectantibus in tantum mutatae causas Nilum prae-

non in insula cognomini, sed inter Alexandriam et ostium Canopicum erat. Igitur relicta fortasse insula urbs in finitima ora exstructa est. Templum ibi fuit Serapidis et Canopi. Habebantur ibi festi conventus, ubi magna hominum copia ἀναιδον et μετὰ τῆς λογάτης ἀκολασίας cantabant et tripudiabant, et in diversoriis luxui et voluptatibus indulgebant. Ejusluxuria in proverbium abiit. H. urbs vocatur *Bekier*, et insulam putant esse unam earum cautium, quae in extremitate hodiernae urbis in mare promineant. *Canopus* vero illo, a quo insula nomen traxit, hic a vipera morsus, tibia tabefacta, interiit et a Menelao et Helena eo loco sepultus est. Pertinet autem haec narratio ad Graecorum fignienta. *Pharos*] gr. φάρος, indē φάριος. Insulam adpellant post Homer. *Odyss.* IV. 354. plures utriusque linguae scriptores. Trojana tempestate eam habitavit Proteus, Deus marinus et vates. Nomen a Pharo, Menelai proreta, deductum, qui in ea insula a serpente morsus et sepultus est. Est autem νησίον περιμήκης, προσχέματον τῇ ὑπείρῳ, λιμένα πρὸς αὐτὴν ποιοῦν ἀμφίκομον. A Caesare eo colonia deducta est, ut refert *Plin.* V. 34. f. 31. Inclauit maxime turri eodem nomine, quae nocturnis ignibus navium cursum reget. Struxit eam ex albo lapide multis fastigiis *Sossratus*, *Cnidius* architectus, auctorē *Ptolemaeo* *Philadelpho*. De ejus altitudine *v. Iul. Caes.* de B. C. III. 112. Constitit 800 talentis. Magni mira-

culis adnumerant. Haec insula porro nobilitatur conventu 72 seniorum, qui *Sér. S.* ex hebraico in graecum transtulerunt. *Pharus*, si de insula dicitur, est feminini generis, sed de turri masculini. Ibi est h. castrum s. arx *Turcorum*. *ponte*] alii vocant *χῶμα*. Ipse pons fornice exstructo sustinebatur, quem naves subire poterant: duos autem fuisse pontes, quorum altero conjuncta fuerit illa moles cum Pharo, altero cum oppido, adparet ex *Hirtii B. Alex.* c. 19. Illud *χῶμα ἰπτακάδιον* faciunt, quo efficiuntur 900 passus. cf. *Caesar* de B. C. III. 112. Pontis auctorem nonnulli faciunt *Cleopatram*: sed fuit opus *Cleopatra* antiquius. Cum vero *Caesar* in bello *Alex.* pontem vastarit, de refectione per *Cleopatram* intelligi potest. *carmino*] *Odyss.* IV. 356. *cursu diei*] in eo alii, v. c. *Plinius*, *Seneca*, conveniunt: sed falsa est haec computatio propter ventorum vel opem vel reluctationem. Ceterum *cursus*, ut *δεξιμὴς*, de navigatione dicitur. *videri potest*] i. e. videtur. Multi vero eum Nostro causas ex Nili congectionibus ducunt, ut *Homerum* cum rei naturā concilient. Sed aut *Pharus* *Homericus* *Menelai* tempore magis remota fuit a continente, ubi post *Alexandria* condita est, aut poeta situm locorum vel ignoravit vel suo arbitrio commentus est. Nam si id ex adgectionibus Nili repetatur, mirum est, cur illa accessio subliterit, cum urbs illa et hodie litorea sit et tantundem, quantum olim, a Pharo

- buiffe, dum limum subinde, et praecipue cum exundaret, litori adnectens, auget terras, spatiumque augetcentium in vicina vada promovet. In Africa contra majorem Syrtim Euteletos; contra minoris promontoria, Meninx et Cercina: contra Carthaginis sinum, Tarichiae et Aegates, Romana clade memorabiles. Plures Europae litoribus sunt adpositae: in Aegaeo mari prope Thraciam Thafos, Im-

distet. Quidam tamen Homerum defendere conati sunt. *limum*] totam adeo Aegyptum *ἄσποντον* dicit Herod. II, 5. Recentiorum alii talia incrementa in hoc litore agnoscent, alii negant ob perpetuum ventorum ex septentrione et occidente versus orientem statum, quo potius ad Syriae litus limus et glareae advehatur.

§. 7. *Syrtim*] major ad Cyrenaicam, minor in ora Africae propriae. *Euteletos*] hanc insulam solus Mela memorat. *promontoria*] alterum, cui Meninx obposita est, *Κέρκη*, alterum *Brachodes* est, unde sinus incipit, qui Syrtis complectitur. Duo autem de his insulis promontoria intelligenda esse, docet Plin. V, 7. f. 4. *Meninx*] gr. *Μένινξ*, inde *Μενίγγιος*. In situ conveniunt auctores. A Ptolemaeo IV, 3. *Lotophagitis* vocatur, et, Strabone teste lib. XVII, p. 574. f. 834; quidam Lothophagorum terram in Homer. Odyss. IX, 84. eandem esse putarunt, quia ibi ara Ulyssis sit. Postea dicta est *Girba*, unde h. *Jerba*. Plurima habuit oppida, in eaque nati sunt Imperatt. Vibius Gallus et Volusianus. *Cercina*] gr. *Κέρκιννα*, inde *Κερκινίτης*. Africae insulam faciunt multi. Strabo l. c. contra laevum Syrtis minoris promontorium conlocat, qui etiam aequalem magnitudine Meningi facit, in quo repugnat Plin. V, 7. f. 4. qui utrique dat longitudinem 25 M. P. latitudinem Me-

ningi 22 M. P. Cercinae dimidium ejus. Fuit ferax, acantho inprimis, habuit portum, et urbem cognominem memorat Plinius. Huic insula perparva versus Carthaginem, Carcinitis, ponte jungebatur, et hodie illa *Kerkeni* esse putatur, haec *Gainelera*. *Tarichiae*] gr. *Ταρχίαι*, *Ταρχιταί*, et Straboni *Ταρχιταί*, in Plinio *Tarichea*. Strabo post Hadrumetum prope Thapsum et Leodaplum insulam ponere videtur. *Aegates*] perperam scribitur *Aegades*; gr. *Αἰγῶναι*. Quaeritur de earum numero. Quidam de una loqui videntur; tres autem vulgo fuisse putant easque dictas singulatim *Phoebantiam*, *Aegusam* et *Hieram*, h. *Levanzo*, *Favognana* et *Maritimo*. Item de situ earum disputatur. Alii inter Lilybaeum Siciliae et Carthaginem, alii inter Siciliam et Sardiniam ponunt. Ex Lilybaeo litore facile animadverti posse, adfirmat et Dorville in Sicul. c. 5. p. 58. *Romana clade*] h. e. clade, quam Romani Carthaginensibus intulerunt, quod factum est per Lutatium. Ita enim *clades* quandoque dicitur, v. c. Ovid. Met. III, 257. Tacit. Annal. XIII, 37. XV, 72. uti alia verba usurpantur, v. c. *odium*, *ira*, *strages*, *caedes*.

§. 8. *Aegaeo*] Mela observat distinctionem, quam fecit I, 3. *Thafos*] gr. *Θάσος*, perperam duplici s. signant; incolae *Θάσιες*. Varia olim gessit nomina, *Aeria* vel *Aethria*, *Odonis*, *Chryse*. *Thasi* nomen tulit a Thaso Phoe-

bro, Samothrace, Scandile, Polyaegos, Sciathos, Halounefos; et, quam aliquando, omnibus, qui mares erant, caefis, tantum feminae tenuisse dicuntur, Atho monti Le-

nice, quem Cadmus frater ibi reliquerat. Post a Pariis fuisse frequentatam et urbe auctam, docet Strab. X. p. 335. l. 487. hinc παρῶν ἀποικία: causam hujus ἀποικίας refert Herod. VI, 48. Circa Thraciam et alii ponunt; urbem ei dant, cum 2 portibus, quam a Lylandro everfam esse, parum recte ex Diodor. Sic. XIII, 104. traditur. Ob fertilitatem dicitur ἀμύητος ἀκτὴ et celebrantur ejus vinum, metalla, marmor candidum. Jactatur porro in insula Herculis templum et cultus. Clari cives sunt *Stesimbrotus* historicus et *Polygnotus* pictor. Libertatem adepti est a Romanis an. 558. in pace cum Philippo. v. Polyb. XVIII, 27. et Liv. XXXIII, 30. H. Tasso. Imbros] gr. Ἰμβρος; incolae Imbrii. Insulam Thraciae alii quoque adpellant et cum Lemno ad Melanem sinum conlocant. Nomen traxit a Mercurio ibi culto, quem *Imbramum* Cares vocabant. Circuitu patebat 72 M. P. sec. Plinium, a quo tamen recentiores discrepant. Inclaruit maximo Mercurii et Cabi- rorum cultu, qui antiqui Pelasgorum dii fuerunt, qui ea sacra invenerunt sec. Herod. II, 51. Paruit haec insula olim Persis, Atticeniensibus, donec ad Romanos veniret. Il. Italis Embro, vel Lembro. Samothrace] gr. Σαμοθράκη, Samothracia insula: inde Σαμοθράξ et Σαμοθράκιος. Homerus Il. XXIV, 78 et 753. simpl. Σαμόν vocat. Olim dicta est *Leucania*, *Leucosia*, *Saoris*, *Melie*, *Dardania*. Cum Thraces eo pervenisent, Thracia quoque vocata esse narratur. Adhaec, constantius *Samothraces* nomen; id plerique ab colonis Samiis Ioniae,

adjunotis Thracibus, ducant, ut Diodor. Sic. V, 47. Alii, qui Samum olim adpellatam esse agnoscunt, a Thracibus incolis postea Samothracen factam esse putant. Sami nominis origo varie producit. Strabo eos sequitur, qui ab antiq. voce *σάμος*, i. e. loca excelsa, derivant, cum longius inde prospectari posset, auctore Homer. Il. XIII, 13. Jacebat ante Hebrum, habuit urbem et portum; circuitu patuit 32 M. P. Plinii aetate fuit libera; post sub Vespasiano Romanorum ditioni videtur adcessisse. Inclaruit Corybantum sacris; praedicatur ejus fertilitas. H. *Samandrachi*. Scandile] ponitur a Plinio IV, 23. l. 12. ad sinum Pagasicum; exigua est, humilis et ignobilis. H. *Scandole*. Polyaegos] a Plinio l. c. in Sporadibus recensetur, quam tamen diversam putant. Quodsi tamen eadem est, et Noster sita tantum aberravit, a Ptolemaeo vocatur νῆσος Ἰσημος et hodie est *Polegasa*. Sciathos] gr. Σκιάθος, unde Σκιάθιος. Contra Magnesium ponit Strab. IX, p. 300. l. 436. eamque desertis locis et asperissimis insulis adnumerat Seneca de Cons. ad Helv. c. 6. Olim piratarum perfugium fuisse, patet ex Appian. in Mithrid. c. 29. H. Sciatho. Halonefos] gr. Ἀλώνησος, unde Ἀλωνήσιος et Ἀλωνήσιος. Plinius l. c. inter Chersonesum Thraciae et Samothracen ponit; perperam, nam fuerunt duae insulae Halonesi, quarum una nostra in mari Aegaeo, altera Ioniae fuit. Nota est contentione Philippi et Atheniensium et huc in primis Oratio Demosthenis facit. H. aliis est *Lene*, aliis *Pelagnisi* l. *Palagisi*, caefis] nimirum Ve-

mnos adversa. Pagafaeus sinus Scyron prospicit, Cicyne-
9 thon amplectitur. Euboea ad meridiem promontorium

nus spreta Lemniis feminis foetorem iniecit, effecitque, ut mariti adductis ex Thracia, Lemno vicina, puellis uterentur prouxoribus. Quod ut ulciscerentur Lemniae uxores, viros interfecerunt praeter Hypsipylem, quae patrem Thoantem servavit. Inde regnum tenuit Hypsipyle. Post Argonautae adpulsi cum feminis congressi sunt et Hypsipyle Euneum et Nobrophonum partu edidit. Inde Lemniae ἀνδροφόνος, audiunt. Fabulam e poetis tractarunt Apollon. Rhod. I, 609 sqq. et Valer. Flacc. II, 127 sqq. *Lemnos*] gr. Λήμνος, inde *Lemnii*, et fem. gen. *Lemnias*, *Lemniades*. Olim vocata est *Aethalia* et *Hypsipylaea*. *Lemni* nomen traxit a Lemno, magna dea, cui etiam virgines immolabant. Iuxta Thraciam plures indicant; Mela Atho adversam ostendit, a quo 87 M. P. removet Plin. IV, 23. f. 12. huiusque montis umbram in eam jaci tradunt. Circuitu patebat 112500 M. P. et habuit urbes *Hephaestiam* et *Myriam*. Antiquissimi incolae feruntur *Sinties* (v. Homer. Il. I, 594.). Thraciae populus; his successerunt *Minyae*, inde Enneus, Iasonis filius, insulam tenuit; post *Pelargi*, quos expulit insulamque Athenienium ditioni subiecit *Miltiades*. Inclaruit cultu Vulcani, ut diserte refert Ovid. Fast. III, 82. Celebratur *Lemnia rubrica*, gr. μίλτος, terra sigillata, ejusque Lemniae terrae vis contra viperis morsus. Tum ex Labyrinthis tertium in Lemno commemorat Plin. XXXVI, 19. f. 13. H. *Stalimene* f. *Stalimini*. *Pagafaeus sinus*] v. supr. c. 3. §. 6. *Scyron*] gr. Σκύρος, incolae Σκύριοι. Nomen traxit διὰ τὸ ἐκληθὲν καὶ σκυράδες ἦναι λιθάδες. Saxosam fuisse insulam

narrant plurimi. Incoluerunt olim eam *Pelargi* et *Cares*. His successerunt Chalcidenes, quos secuti sunt *Dolopes*. Demosthenis aetate Athenienses eam tenuisse, innuit Strab. IX. p. 301. f. 437. qui addit, eam cum vicinis sub Philippo in Macedonum ditionem redactam esse. Reddita est Atheniensibus bello Macedonico Olymp. 147. Achillem ibi latuisse ap. Lycomedem, res est celebrata. Praeter lapidicinas laudantur caprae *Scyriae*. H. uno tantum vico incolitur et *Skyros* f. *Skio* vocatur. *prospicit*] sic Ovid. Met. XI, 150. *freta prospiciens Tmolus*. *Cicyneathon*] gr. Κικύνθηος. Plinius IV, 23. f. 12. ante Pagafaeum sinum ponit, Scylax et Artemidorus ap. Strab. IX. p. 300. f. 436. in ipso sinu: cum quibus Mela facit, uti verbum amplectitur docet. H. *Estillon* f. *Stritfer*.

§. 9. *Euboea*] gr. Εὐβοία, unde Εὐβοίαις, Εὐβοιαῖος, lat. *Euboeensis*, *Euboicus*, *Euboeus*. Antiquitus vocata est *Chalcodontis*, *Macris*, *Macra*, *Chalcis*, *Abantias*, *Asopis*. Adhaesit *Euboeae* nomen, quod varie derivant: nam alii ab *Euboea* heroina, alii ab *Io*, quae in antro Epaphum peperit, deducunt; rectius a pascuis boum fertilibus et lactis: hinc in multis numis caput bovinum conspicitur. In antiquissimis incolis narrantur praeter *Abantes* *Titanes*, *Leleges*, *Pelargi*, *Arabes*, qui cum Cadmo advennerant, post *Dryopes*. Paruit deinde Atheniensibus, Macedonibus et devicto Philippo immunem suisque legibus esse declaravit Senatus et T. Quinctius Imperator. v. Liv. XXXIII, 23. 5. Situm insulae, quam terrae motu a Boeotia avulsam olim esse tradit Plin. II, 90. f. 88, indicat Mela. Iuncta erat

Geraeston et Capharea, ad septemtrionem Cenaenum extrudit, et nusquam lata, duum milium spatium habet, ubi artificissima est: ceterum longa, totique Boeotiae adposita, angusto freto distat a litore. Euripon vocant, rapidum mare, et, alterno cursu septies die ac septies nocte fluctibus in vicem versis, adeo immodicè fluens, ut ventos etiam ao

cum Boeotia ponte ab Aulide ad Chalcida ducto, qui exstructus est Alcibiadis tempore in bello Athen. et Spartan. ut docet Diod. Sic. XIII, 47. Et circuitum 365 M. P. dat Plinius. Magnam et beatam insulam vocat Herod. V, 31. Mela 3. Ptolemaeus III, 15. sex promontoria recenset, sed *Artemisium* omittunt, ad quod Graeci cum Persia navali proelio conflixerunt, quodque versus Sciathum insulam et continentem Magnesium spectabat. Alia deinceps. Nota sunt *talenta Euboica*, quae pendebant 80 libris Romanis, et ex nostra moneta conficiebant ferè 1300 thaleros. H. Italis *Negroponte*, Graecis *Euripo*, Turcis *Egripos*. *Geraeston*] gr. Γεραεστός; inde *Geraestii*. Alii urbibus adnumerant, alii portum dicunt, ut Liv. XXXI, 45, 9. quod probat Homer. Odyss. III, 177., alii tamen cum Nostro ἀκρωτήριον. Nomen deducunt ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῷ γεραίσεσθαι τὸν προσιδῶνα; nam inclauit imprimis templo Neptuni, in cuius honorem celebrati ludi regiticia. Situm contra Sunium indicat Strabo lib. X. in. H. *Capo Rosso*. *Capharea*] alias etiam *Caphereus*: uisitatius *καθαρεύς*. Promontorium fuit ob scopulos et perpetuos ventorum flatus navigantibus periculosum: inde celebrantur *καφερίδες πίστες*, *Capharea saxa*. Infames fuerunt hi scopuli clade Graecorum Troja redeuntium: idem experta est classis Persica, auctore Herod. VIII, 13. H. *Capo d'oro* s. *Chini* s. *Figera*. *Cenaenum*] gr. Κένικιον. Con-

tra Iolcum situm fuisse adparet ex Homer. H. in Apell. v. 219, atque in illo Iovis Cenaei aram fuisse discimus e Sophocl. Trach. 341. H. *Capo Litar* s. *Canaias*, *extrudit*] apto de promontoriis. *angusto freto*] Pons, qui etiamnum exstat, Euripi pedum 240 longitudinem obtinet, eumque *γέφυραν διπλάζον* vocat Strab. IX, p. 278. s. 403. Inter aggeres vero molesque utrimque in mare iactas interstitium relictum erat, per quod uni navi transitus pateret, quodque ponte ligneo jungi poterat: v. Diod. Sic. XIII, 47. *Euripon*] gr. Εὐρίπος. A vicinia Chalcidis, ubi maximae freti angustiae erant, vocatur *καλλικιδίος πορθμός*. Quod ad ipsum fluxum pertinet, auctores variant, et si plerique veterum cum Mela faciunt. Livius XXVIII, 6. causam a ventis repetit, qui utrimque a praealtis montibus subiti et procellosi se dejiciant. Sed nulla flante aura fieri motus, testantur recentiores, neque fluxum certas leges sequi, sed in uno die variari duodecies ad vicies, narrat Lucas in Voyage dans la Grèce T. I. c. 31. p. 284. Multas molas agit, quae reciprocis fluctuum motibus vertuntur, *Euripi* vocantur etiam freta longiora et tenuiora, v. c. ap. Cicer. pr. Muren. c. 17. H. Turcis *Egripos*, Italis *Strette di Negroponte*, *alterno cursu*] id Graeci exprimunt verbo *μεταβάλλειν*, Latini *reciprocare*, et Senec. Herc. Oet. v. 780. *Septem cursus fluctit et totidem refert, dum lassus Titan mergat Oceano juga*.

plena ventis navigia frustretur. Aliquot in ea sunt oppida, Styra, Eretria, Pyrrha, Nefos, Oechalia: verum opulentissimae Carystos et Chalcis. In Atthide Helene est,

frustretur] h. e. efficiat, ut plena ventis navigia frustra luctentur contra aquarum vim nec progredi possint. *Aliquot*] non omnia enumerat. Homer. II. II, 538 [99. habet 7. Plin. IV, 21. f. 12. de sua aetate 6 recenset, et reliqua a Mela memorata in deperditis habet. Mela ultra aetatem suam descendit. *Styra*] gr. Στύρα. Homerus II. II, 539. neutro genere effert: inde Στυρεὺς, *Styrensis*. Vetustas oppidi patet ex Homero et conditum esse traditur a Dryopibus. Post Atheniensibus paruisse et tributarium fuisse docet Thucyd. VII, 57. et in bello Lamiao a Phaedro Athen. duce eversum est et Strabonis aetate ab Eretrienfibus incolebatur. *Eretria*] gr. Ἐρετρία, incolae Ἐρετριεῖς, *Eretrienfes*; *Eretrius*, *Eretrias*, *Eretriacus* etiam de cive. Dicta olim est Μελαυνίς, et *Aetria*. Urbis antiquitas adparet ex Homero, et ante Trojana tempora ab Atheniensibus conditam, post ab Aeolo Athen. colonos eo deductos esse, testatur Strab. X. p. 307. f. 446.: hinc Atheniensibus subditi et tributarii fuerunt. Incolae potentes fuerunt et plures insulas in ditione habuerunt. Persae sub Dario eam everterunt, sed restauratam in bello Maced. Flaminius expugnavit et diripuit. v. Liv. XXXII, 16. Opulentiam ejus testantur signa, tabulae artis priscoe et alia ornamenta. Prope Chalcidem sita fuit. Inclaruit *Menedemo*, que Eretricorum philosophorum scholam condidit, et nota est terra f. creta Eretria. H. *Rocho*. *Pyrrha*] ejus meminit Plin. IV, 21. f. 12. ut *Nesi*, quam h. *Neso* vocant. *Oechalia*] gr. οἰχαλία, unde οἰχαλιεύς, οἰχαλιώτης, et οἰχάλιος. Plures fuerunt

Oechaliae, nominatim in Thessalia et Euboea, quae saepe confunduntur. In Homero II. II, 730. est intelligenda Thessalica. Nostram Strab. X. p. 308. f. 448. vocat κόμην τῆς Ἐρετριάκης, λείψανον τῆς ἀναίρεθείσης πόλεως ὑπὸ Ἡρακλείους, et Pausanias IV, 2. narrat, urbem Oechaliam Eurytion vicum vocatum esse. *Carystios*] gr. Κάρυτος, et hinc Κάρύσιοι. Olim dicta *Aegaea* ab Aegaeone. *Carysti* nomen tulit a Carysto, Chironis filio. Conditam tamen a Dryopibus vel incolis frequentatam refert Diod. Sic. IV, 37. Sita fuit sub monte *Oeta*. Innotuit civis ejus *Antigonus*, cujus historiam Mirabilium habemus. Celebrantur maxime *Latomiae*, et hinc *Carystium* marmor viridis coloris, et notandus porro lapis *Carystius*, ex quo nebantur et texebantur mantilia, torquebantur lucernarum funiculi, qui splendebant, nec tamen cremabantur: v. de eo Strab. X. p. 307. f. 446. Ante Plutarchi tempora defecerat. H. urbs *Castel-Rosso*. *Chalcis*] gr. χαλκίς, inde χαλκιδεύς, lat. *Chalcidenfis* et *Chalcidicus*. Olim dicta Στόμφηλος, tum *Euboea*, et Ἀλικάρνα. Ejus origo ultra Trojana tempora quaserenda est. Quia plures Chalcides urbes fuerunt, nostra dicitur *Chalcis Euboea* f. *Euhoica*. *Curetes* olim habitaverunt. Natura et manu ita munita fuit, ut eam Philippus rex, Demetrii filius, in tribus poneret urbibus, quae πένδης Ἑλληνικῆς vocabat, teste Polyb. XVII, 11, 5. Olim rexerunt eam *Hippobotae*, locupletes urbis cives. Opes ejus ex bellis cum Atheniensibus gestis et deductis coloniis intelliguntur. Clari ejus cives erant *Isaeus* orator et *Lycophron* poeta. H. Italis *Negro-*

nota stupro Helenae, et Salamis, excidio classis Perficæ notior: circa Peloponneson etiam nunc in Aegæo Pityussa, et Aegina, Epidaurico litori proxima, Troezenio Calauria, inter ignobiles alias leto Demosthenis nobilis: in Myr-

pons, Turcis Egribos s. Egripos.

§. 10. *Helene*] gr. Ἑλένη, inde Ἑλεναῖος, Ἑλενίτης. Dicta etiam est Μάκρης ob longitudinem: an etiam Cranaë, dubitatur. Eandem faciunt quidam, ipso Strabone IX, p. 275. l. 399. non dissentiente, ex Homer. II. III, 445. ubi Helena dicit: νῆσιν ἐν Κρανῇ ἱμάσιν φιλότῃσι καὶ εὐνῇ. Sed alii dissentiant et diversa quoque de Helenæ stupro narrant. Adjacebat Atticæ, proxime Ceo, et fuit τραχίῃα καὶ ἔρημος, ut Strabo ait. Creſcebat in ea *Helenium* ex Helenæ lacrymis natum, ut refert Plin. XXI, 33. l. 10. II. *Macronisi Salamis*] gr. Σαλαμίς et Σαλαμίν, unde in utraque lingua *Salaminius*. Olim alia gessit nomina, in quibus sunt κυχρία, Σείρας, Πιτυύσσα, *Coronis*. Nomen *Salamis* accepit a Salamine, Afopi filia. Situm indicat Mela, et circuitu 50 miliaria continet. Inclaruit *Aeacidis*, qui eam possederunt, et excidio classis Perficæ. In Atheniensium potestatem venit per Phylæum, Ajacis nepotem, ob acceptum civitatis jus, et his Strabonis ætate paruit. Urbs cum portu memoratur cognominis. Hod. vocatur *Koluri*. *Pityussa*] gr. Πιτυύσσα s. Πιτυύσσα, unde Πιτυύσσειος. Ita quoque dictæ sunt *Chios*, *Salamis* et duse in mari Hispanico, quarum tamen nulla huc pertinet. Mela situm aliquatenus indicat: Aegæum enim mare circa Peloponneson Myrtoo terminatur, quod obstat, quominus c. Plin. IV, 19. l. 12. in sinu Argolico ponatur. Rectius Pausanias II, 34. eam in via mariti-

ma a Scyllæo promontorio ad Hermionen collocat, sed Mela saltum facit, dum a Salamine ad Pityussam fertur et hinc ad Aeginam rejicitur. Nonien autem omnes habent ἀπὸ τοῦ πλῆθους τῶν κατ' αὐτοὺς φερόμενων πτόων. *Aegina*] gr. Αἴγινα, incola Αἰγινητής, *Aeginetæ*. Antiquius nomen fuit *Oenone*, tum *Oenopia* et *Myrmidonia*. Successit *Aegina* ab Aegina, Afopi filia. Antiquissimi incolæ fuerunt *Myrmidones*, quos ἀπὸ τῶν μυρμήκων a Iovē creatos fabulæ narrant: quos bene Strabo de hominibus explicat, qui aut terram sterilem coluerint, aut in antris habitaverint. Successerunt deinceps *Argivi*, *Cretenſes*, *Epidaurii* et *Dorienſes*, ut narrat Strab. VIII, p. 259. l. 375. Athenienses colonos eo miserunt, quibus ereptam insulam præscis incolis reddiderunt Lacedæmonii. Deinde a Cassandro subacta et devicto Philippo a Romanis Attalo data est. Plinii ætate *liberæ* fuit conditionis. Situm indicat Mela, ejusque circuitus fuit 180 stadiorum. A Strabone cognominis urbs datur, ubi h. vilis vicus veteris urbis ruinas ostendit. Inclaruit olim *Aeaco*, opibus maritimis aliisque rebus. II. dicitur incolis *Egine*, nautis *Engia* s. *Engie*. *Calauria*] gr. Καλαύρεια, etiam variatur: incola *καλαυρείτης*. Antiquius nomen fuit *Irene* *Calauriæ* nomen a Calauro, Neptuni filio, petunt. In situ cum Mela convenit Strabo VIII, p. 255. l. 369. ejusque circuitum facit 30 stadiorum. Sacra olim fuit *Lato-næ* vel *Apollini*; accepitque post pro Delo Neptunus, cujus templum ibi tam sanctum erat, ut

too Cythera contra Malean, Oenuffa et Theganuffa contra Acritan : in Ionio Prote, Asteria, Cephallenia, Neritos,

ne missi quidem ab Antipatro milites Demosthenem inde extrahere conarentur. H. aliis *Sidra*, aliis *Poro* dicitur. *leto*] vox pr. poetica, qua tamen Ne-
pos, Livius aliique utuntur. Demosthenes, ut ne Antipatro, Macedoniae regi, traderetur, in Calaurium fugit, in templo Neptuni confedit, et ne ab Archia Antipatri duce abstraheretur, veneno hausto, voluntaria morte praevertit. In aede Neptuni conspiciebatur ejus monumentum Pausaniae tempore, ut ipse refert II, 33, 3. in *Myrtoo*] v. ad c. 3, 3. *Cythera*] gr. τὰ κύθηρα: serius feminino genere: inde κύθηριος, et lat. *Cytheriacus*. Antiquius nomen fuit *Porphyris*. Nomen *Cytherae* a Cythero, Phoenicis filio, deducunt. Phoenices olim tenuerunt, post Argivorum fuit ditionis, deinde Lacedaemoniorum, quibus eripuere Athenienses, incolis alio translatis. v. Thucyd. IV, 53 sqq. In situ cum Nostro sat multi conveniunt, eique circuitum 60 M. P. quidam dant, est alii aliter. Tulit olim urbem cognominem cum portu: locusque, ubi urbis rudera repertiuntur, adpellatur *Pajopolis*. Incolas φιλαργύρους et φιλοπόνους ipsamque insulam fertilem laudant. Sacra fuit Veneri, quae teraplum a Phoenicibus conditum ibi habuit, (v. Herod. I, 105. Pausan. III, 23;) ubi h. castrum Venetorum vile cernitur. H. insula *Cerigo*. *Oenuffa*] gr. οἰνούσσα, unde οἰνούσατος et οἰνούσιος. In numero non constant sibi auctores: certe Plin. IV, 19, 12, hoc situ tres memorat. Haec insula, sive unam sive plures partes, fuit sita contra Acritan (de q. v. ad c. 3, 8.) ante Messenen. Nomen a vino habet. *Thega-*

nuffa] gr. θηγανούσσα, quam etiam Pausan. IV, 34. ante Acritan ponit et desertam insulam vocat. Referenda est ad Messeniacum sinum. H. *Isola di Cervi*. *Prote*] gr. πρώτη, inde πρωταίος. Sita fuit sec. Ptolem. III, 16. non longe a Sphacteria insula et Pylo urbe Messeniae, et Plinius l. c. eam cum Asteride jungit et utramque ante Ithacam ponit: quare Mela ordinem turbasse videtur. H. *Pro-dino*. *Asteria*] gr. Ἀστέρια, inde Ἀστεριώτης. Ab Homer. Odys. IV, 846. dicta est Ἀστέρης, qui eam inter Ithacam et Samon, h. e. urbem Cephalleniae, ponit, eamque πετρεῖσαν καὶ οὐ μεγάλην dicit εἰς λιμένας γαυλόχους ἀμφιδύμους dat. Strabonis aetate ne ancora quidem jaci potuit. *Cephallenia*] gr. κεφαλληνία, etiam simpliciter l. scribitur: incolae κεφαλλῆνες, ut ap. Homer. II, II, 631. et alibi, qui tamen insulam ipsam *Samos* vel *Sami* nomine tantum memorat. v. Strab. X. p. 312. f. 453. Post invaluit nomen vulgare *Cephallenia*, quod a *Cephalo*, Deionei filio, ducunt. Insulae situm contra Acarnaniam et Leucada indicant eique circuitum 44 M. P. dant. Homeri aetate sub ditione Ulyssis fuit; in bello Peloponni. in potestatem Atheniensium venit: Philippus invasit, Aetolis eripuit M. Fulvius a. u. 563. Montosa fuit, vitibus tamen confita, tulitque plures urbes. H. *Cefalogna*. *Neritos*] gr. Νερίτες, unde Νερίτης. Fuit mons hujus nominis in Ithaca, v. Homer. II, II, 632. Odys. IX, 22. XIII, 3. 51. hinc de insula dubitatur. Neque *Neritos* substitui potest, urbs litoralis Acarnaniae, quae post dicta est *Leucas*, neque insula Leucadia, quae olim *Neritis* vocata est, ob loqq. intelligi potest. Igitur aut

Same, Zacynthos, Dulichium; et inter non ignobiles, Ulixis nomine Ithaca maxime illustris: in Epiro Echinas, et olim Plotae, nunc Strophades: contra Ambracium

vera insula fuit, post aquis submersa, aut Mela male insulam habuit, uti statuisse videntur Virgil. Aen. III, 271. Ovid. Met. XIII, 712. Certe alia fuit, atque Ithaca. Same] gr. Σάμη, unde Σαμῆος, cum ab Ionica Samo ducatur Σάμιος, etsi utramque promiscuo nomine dictam esse tradunt; v. Strab. X. p. 312. l. 453. Same fuit vel urbs Cephalleniae, vel pro ipsa Cephallenia ponitur. Insigniter igitur erravit Mela et nullo modo vindicari potest. Zacynthos] gr. Ζάκυνθος utroque genere: v. Homer. Odyss. XXIV, 6. et IX, 24. inde Ζακύνθιος. Olim adpellata est Hyrie. Zacynthi nomen ab urbe, et haec a Zacyntho, Dardani filio, traxit. In situ variant auctores. Alii magis, quam Cephalleniam, ad occasum Peloponnesi inclinant, alii contra Elidem supra Cephalleniam, a qua 60 stadia distat, et circuitu patet 160 stadiis. Fuit parva insula, ὄλιθος, sed εὐκαρπός. Zacynthios ad bellum Troj. duxerat Ulysses, cui paruerunt; post libera in Pelop. bello Athenienses adjuvit; postea Macedonibus cessit: v. Liv. XXXVIII, 31. 32. deinde Achaeis, a quibus Romani acceperunt. Urbem habuit ἀγρόλιον, ἀκρόπολιν et Apollinis templum. H. Zante. Dulichium] gr. Δουλιχίον, unde Δουλιχίος et Δουλιχίως. Nomen petunt a Dolichio, Triptolemi filio. Vocabatur Δολιχά Strabonis aetate, qui lib. X. p. 315. l. 458. eam juxta Oeniadas, Acarnaniae oppidum, ad Acheloi ostium sitam et ab Araxo, Elidis promontorio, 100 stadiis distare dicit: alii in Echinadibus collocant, a quibus Noster et Plinius distinguunt. Homero Dulichium

est πολύπυρον Odyss. XIV, 335. et ποιεῖν Odyss. XVI, 396. Ulyssi tribuitur a posterioribus: inde Dulichius dux ap. Ovid. de Remed. v. 272. Epei feruntur olim h. insulam tenuisse. Ithaca] gr. Ἰθάκη, unde Ἰθακήσιος. Nomen traxit ab Ithaco, eamque tenuit Ulysses. A Zacyntho Plin. IV, 19. l. 12. remouet 15 M. P. et Strabo ei circuitum dat 80 stadiorum. Tulit urbem cognominem cum portu, quare insula et urbs non ubique distingui possunt in Homero, qui insulam ut parvam, asperam et saxosam describit. Celebratur ibi antrum Nympharum (Homer. Odyss. XIII, 103 et 348.) et mons Neritos (Odyss. IX, 22.). Nobilitata inprimis Ulysse. In hod. insulae situ fluctuant: alii Val di Campare, alii Thiachi, alii Dhaki vocant. Echinades] gr. Ἐχινάδες, ap. Homer. Il. II, 625. Ἐχίνας. Quinque fuisse refert Ovid. Met. VIII, 577. alii tres, sed numerus variat, quia alii alias insulas Echinadibus adnumerarunt, v. c. Dulichium, Taphum. Nymphae olim fuisse feruntur, quas Achelous in insulas converterit, v. Ovid. Met. VIII, 579 sqq. Ab Acheloi limbo congestas esse scribit Plin. II, 87. l. 85. alii hoc limbo quasdam continenti adjuncas esse narrant. Fuerunt parvae, steriles, nautis inaccessae. Enstathii aetate non inueniebantur: h. esse putantur Cuzelari. Strophades] gr. Στροφάδες, unde Στροφαδεύς. Eadem dictae sunt ante πλωταί, ut Noster et alii adfirmant, et diuersae sunt ab aliis 7 intulis Aetoliae, quae nidem Plotae adpellatae sunt. Strophades vocatae sunt vel διὰ τὸ τοὺς βεβητάδας αὐτὸν ὑποστρέφειν, vel καθὼς

sinum Leucadia, et vicina Hadriatico mari Corcyra. Hae
 11 Thracum Graiorumque terris objacent. At interiori Me-
 los, Olcaros, Aegilia, Cothon, Ios, Thia, Thera, Gya-

ἐπιστραφύλτες Ἀργοναῦται αὐτοῖσι ὑψέ-
 τε τῷ Διὶ καταλαβεῖν τὰς Ἀρκύιας.
 Duas fuisse cum aliis narrat Stra-
 bo VIII. p. 248. f. 359. Minus
 recte Noster eas in Epiro cum
 Echinadibus jungit, cum sitae es-
 sent ante Zacynthum vel inter
 Zacynthum et Elida. Harpyia-
 rum sede in fabulis innotuisse,
 constat ex Virg. Aen. III, 212.
 H. Stribali. *Leucadia*] gr. λευκα-
 δία, unde *Leucadii*. Quidam sic
 insulam vocant, et ab urbe *Lea-
 cade* discernunt, alii vero *Leucas*
 item de insula usurpant. Ab utra-
 que differt promontorium *Leu-
 cate*. Antiquius insulae nomen
 fuit *Neritis*. Olim continenti
 Acarnaniae adhaesit, unde ἐκτὴ
 ἠπείρου ap. Homer. Odyss. XXIV,
 377. post mare Isthmum perrupit
 et insulam fecit, etsi id a Corin-
 thiis factum esse aliiarrant, ut
 Strab. X. p. 311. f. 452. sed paene
 insulam redditam fuisse, tradit
 Plin. IV, 2. f. 1. Thucydidis
 tempore paene insula fuit, quia
 III, 94. isthmi meminit. Igitur
 aut paulo post Plinium paene in-
 sula facta est, aut Melam, id ac-
 cidisse, latuit. Urbem *Leucada*,
 olim *Nericum*, quam memorant
 in ipsa Acarnania, ad fretum ἰσθμὸς
 τοῦ Ἰεθμοῦ ponendam esse, recte
 censent. Insula sine dubio nomen
 ab urbe vicina traxit. H. S. *Mau-
 ra. Corcyra*] gr. κέρκυρα f. κέρκυ-
 ρα, incolae *Corcyraei*. Olim va-
 ria gessit nomina, v. c. ἀρκεῖνη,
Schoria, *Phaeacia*, φαεικὴν γῆ, ab
 incolis Phaeacibus, qui olim eam
 tenuerunt. *Corcyra* dicta est ab
 Alope fluvii filia, quam in Cor-
 cyram transtulit Neptunus. Cum
 autem Diod. Sic. IV, 72. Phaeacem,
 a quo Phaeaces dicti sunt,
Corcyrae et *Neptuni* filium faciat,

Corcyra nomen insulae antiquius
 fuit, quod cum Homero con-
 gruit, qui *Corcyram* ignorat,
 Corinthios, Eretrios et Luca-
 nos eam tenuisse tradunt auctores,
 etsi in tempore dissentiant. Post
 varias fortunae vicissitudines Il-
 lyriis se dedit, eorumque prae-
 dio a Romanis oppresso a. u. 525,
 sub eorum imperio mansit. Olim
 mari potens fuit, laudatur ejus
 fertilitas, notique sunt horti *Al-
 cinoi* (v. Odyss. VII, 114 sqq.),
 habuit urbem cognominem et
 tres portus. Circuitum ei dant
 recentiores 60 mill. Fr. Gallie,
 H. Corfu.

§. 11. interiori] h. e. in ipso
 medio mari. *Melos*] gr. μέλος,
 unde μέλιος, μέλιος, μέλιος.
 Olim dicta est *Byblis*, *Zephyria*,
Mimallis, etc. Nomen *Melos* a
 Melo quodam, alii a pomo (μή-
 λον) ob rotunditatem, etsi h. ar-
 cus formam magis refert. Iuxta
 Cretam locant, circuitum 36 mi-
 liarium faciunt; urbem cogno-
 minem in ea notant, ejusque fer-
 tilitatem laudant. Memorantur
Melinum, terra alba ad pingendum
 optima, sulphur nobilissimum,
thermae sulphureae, alumen, fon-
 tes calidi, pumices, lapides mola-
 res. Conditores ferunt Phoenices;
 post incoluerunt Lacedaemonii:
 in bello Pelop. ab Atheniensibus
 insula expugnata et devastata est:
 desolatam frequentarunt Atheni-
 enses. Ipsi Melii colonos dedu-
 xerunt Cryssam, urbem Cariae.
 Ex civibus innotuit *Diagoras*.
 Cycladibus adnumerat Stephanus.
 H. Milo. *Olcaros*] gr. ὀλκάρος
 et ὀλκάρος. Stephanus a Paro re-
 movere 58 stadiis, si numerus cer-
 tus est. Recentiores putant, h.
 esse *Antiparon*: saltem utriusque

ros, Hippuris, Dionysia, Cythnos, Chalcia, Icaria, Ci-

insulae vicinia probatur e Virgil. Aen. III, 126. Statii Achill. II, 5. *Aegilia*] gr. *Αἰγίλια*, est h. l. lectio admodum variatur. Inter Cretam et Peloponnesum debet quaeri: nam *Αἰγίλια* Herodot. VI, 107. esse non potest. Nostram Plin. III, 19. f. 12. a Cythra 15 M. P. et a Phalassarina, Cretae oppido, 25 M. P. removet. H. esse videtur *Cerigotto*. *Cothon*] gr. *κόθων*, inde *κοθύνες*. Insulam non procul a Cytheris refert Stephanus et Plinius l. c. in sinu Laconico ponit: tum fortasse sit h. *Servi*. Quomodo autem Mela huc deflectere potuerit, non liquet. *Ios*] gr. *Ἴος*, unde *Ἰήτης*. Antea adpellata est *Phoenix* a palmarum copia. *Ios* dicta est ab Ionibus. Cycladibus adnumerant Stephanus aliique, eiusque ambitus 40 M. P. datur. Habuit portum. Inclaruit Homero, ejus mater Clymene ibi nata ferebatur. Poetae quoque sepulcrum monstrasse incolas Pausan. X, 24. tradit. H. *Nio*. *Thia*] Plin. II, 89. f. 87. suo aeo Silano et Balbo Cll. a. u. 772. v. p. Chr. n. 19. juxta Hieram vel Automaten natam esse refert, eamque Sporadibus adscribit. Omnino in illo maris tractu diverso tempore diversas insulas emeruisse scribunt auctores. Quae sit hodie nostra, pro certo dici nequit. *Thera*] gr. *Θήρα*, unde *θηραῖος* et *θηραϊκός*. prius dicta est *Καλλίς*; post *Thera* a conditore. Olim eam *Phoenices* habitaverunt, Membliaro duce, quem ibi Cadmus reliquit. v. Herod. IV, 147. Sita juxta Diem insulam amplectitur 200 stadia sec. Strab. X. p. 334. f. 484. Sporadibus cum Mela adconsent alii, Cycladibus Thucyd. II, 9. Vocatur *κισσηρώδης*, *πολύφαρος* καὶ *πολύκαρπος*. Olim sacra fuit Apollini. H. *Santorin* f. *Sant-Erini*. *Gyaros*] gr. *Γύαρος*, etiam

τὰ γύαρα, *Gyara* et *Gyari*. Carysto et Andro vicina fuit et parit circuitu 12 M. P. Alii Sporadibus, alii Cycladibus adscribunt. Ejus paupertatem et sterilitatem testantur veteres et recentiores, hinc Romani in eam exsules relegabant. Mures ex ea fugasse incolas narrat Plin. VIII, 43. f. 29. et in ea crescebat *ἀχρεῖον*, spinæ genus letale. H. *Iournas*. *Hippuris*] gr. *Ἰππουρίς*, quo nomine eam memorant Apollon. Rh. IV, 1712. et Plin. IV, 23. f. 12. et Apollonius prope Anaphen ponit, cum qua etiam et Althypalaea conjungit Plinius. H. fortasse *Fidoulfa*. *Dionysia*] variat hujus vocis lectio, et num sic, an *Donysa* f. *Donusa* sit legendum, quaeritur: fortasse promiscue dicebatur. Nomen ducitur a *Dionysio* h. e. Baccho, qui Ariadnen huc ex Naxo deportavit, et *Dionysiam* vocavit. Occurrit ap. Virgil. Aen. III, 125. et Ciris v. 476. et ap. Plin. IV, 23. f. 12. et si hi et Mela ordinem tenuerunt, sita fuit prope Cythnum, Oliaron, Paron et Patmon. *Cythnos*] gr. *Κύθνος*, unde *Κύθνιος*. Dicta est olim *Ophiussa* et *Dryopis*, post a conditore Cythno nomen sortita est. Cycladibus adnumerant alii. In situ itidem variatur. Urhem illi dat Scylax. Celebrant imprimis *τηρόν* *Κύθνιον*, ejus boni saporis causa e cytiso repetitur. Inclaruit *Cydia* pictore. H. *Thermia* esse creditur ob aquas calidas. *Chalcia*] gr. *χαλκεία* vel *χαλκία*. Secund. Strab. X, p. 337. f. 488. a Telo stadia 80, a Carpatho 400, ab Althypalaea bis tantum aberat, habuit urbem cognominem, portum, et templum Apollinis. Strabo et Plinius ponunt in Sporadibus, quatum ordinem Noster valde disjicit. H. *Calchi* f. *Carari*. *Icaria*] gr. *Ἰκαρία* f. *Ἰκαρος*, inde

N

nara, Nisyros, Lebinthos, Calymnia, Syme. Hae, quia dispersae sunt, Sporades. Ab eis Sicinos, Siphnos, Seri-

Ἰκάριος. Ante vocata est *Dolicho*, *Macris* et *Ichthyoeffa*. *Icaria* nomen accepit ab *Icaro*, *Daedali* filio. Quidam ab insula *Icarium* mare vocatum esse existimant, at contra alii statuunt et haud dubie rectius ob *Icari* interitum in illo mari. Circuitum habuit 300 *stadiorum* et a *Delo* 50 *M. P.* a *Samo* 35 *M. P.* aberat. Binas in ea urbes notant. *Sicca* fuit et montana et templum *Dianae*, quod *Tauropolium* dictum sit, memorat *Strabo*. *H. Nicaria*. *Cinara*] ita quoque a *Plinio* IV, 23. f. 12. gr. *Κίναρος*. Nomen a *cynara* vel *cinara* traxit. *Plinius* eam cum *Lero* et *Sicino* jungit. Insula erat *ἐκληρά, ἀκαρκος καὶ φυτεύεσθαι κακὴ*. *Cactus*, Romanis *carduus*, hic crescebat, inter edulia numeratus. *H. Artichaut*. *Nisyros*] gr. *Νίσυρος*, unde *Νισύριος*. Olim dicta est *Porphyris*. Nomen *Nisyros* a *νῆα, νῆα, ἢ α. νύχουαι*, et *σύρος*. Sita fuit prope *Cnidum* et circuitu patebat 80 *stadia*. Erat teres, celsa et saxosa, et magna inprimis lapidum molarium copia abundabat. Memoratur in ea urbs cognominis, portus et templum *Neptuni*. Saepius incolae mutati sunt. Alii eam *Cycladibus*, alii *Sporadibus* ad censent. *H. Nizaria* f. *Nisara*. *Lebinthus*] gr. *Λιβινθος*. Sita fuit prope *Icariam* ultraque *Astypalaeam*. *Hod.* esse videtur *Louta* f. *Lovita*. *Calymnia*] gr. *Καλύμνια*: usitatio est *Calymna*, gr. *Κάλυμνα*, unde *καλύμνιος*. Omnino admodum fluctuat scriptura, inpr. inter *Calydna* et *Calymna*. Discrepant porro in numero, cum *Calydnae* vel *Calymnae* dicatur. Alii quoque unam, alii duas insulas *Calydnas* statuerunt. Unam tamen existimasse *Diodor.* Sic. V, 64. inde adparet, quod, quam

Homerus Il. II, 677. *Calydnas* vocat; ille singulari numero effert. *Itidem* in situ incerti sunt. Cum *Mela* *Sporadibus* accensent *Strabo* et *Plinius*, qui posterior eam 25 *M. P.* a *Carpatho* removet. De incolis exposuit *Diodorus* l. c. Memorantur quoque in ea urbes. Laudatur ejus mel. *H. fertur Colmone*. *Syme*] gr. *Σύμη*, unde *συμαίης*. Antea dicta est *Metapontis* et *Aegle*. *Syme* a *Synoe* *Ialythi* filia: cf. *Diod.* Sic. V, 53. Locum ei assignat *Plin.* V, 36. f. 51. medium inter *Rhodium* et *Cnidum*, cuique circuitum dat 35 *M. P.*, notatque 8 portus. Sterilis fuit et saxosa. Post primos colonos cum *Triope* eo profectos rex fuit *Nireus* ex *Homer.* Il. II, 671. notus. Post *Cares* occuparunt, deinde *Lacedaemonii*, *Argivi*, *Cnidii* et *Rhodii*. *H. varie nominatur, Simio, Sumbarchi. Sporades*] gr. *Σποράδες* dicuntur, *ὡ γὰρ κατ' αὐτὰς ἀρισμένον ἔχουσι τόπον, ἀλλ' οἷον διασπαρμέναι εἰς πολλὰ χεῖρ*. Sunt autem eae insulae, quae per *Aegaeum* mare inter *Cretam*, *Poloponnesum*, *Graeciam*, *Euboeam* et hinc versus *Asiam* in mari *Icario*, *Myrtoo* et *Rhodiaco* dispersae jacent, ita quidem ut propius abint a mari: nam quae in medio mari sitae sunt, *Cyclades* adpellari solent. Utrarumque terminos indicat *Plin.* IV, 22. f. 12. In earum numero non conveniunt Auctores. *Sicinos*] gr. *Σίκινος* vel *Σίκινος*, quod verius est, unde *Σικινίτης*. Olim dicta est *Oence*, gr. *Οἰνὴ*, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν ἀμπελόφυτον. Posterius nomen traxit a *Sicino*, *Thoantis* et *Neidos* filio. *Sporadibus* adnumerat *Plinius*. Versus orientem prope *Ion* ponit *Strabo*, etsi potius *Cretae* admo- vendae est. *H. Sicino. Siphnos*] gr. *Σίφνος*, inde *Σίφνιος*. Dicta est

Manfit *Paros*, quod a *Paro*, *Parasi* filio, *Arcade*, ducitur. *Primum* tenuerunt *Gretanfes*, *Arcades* successerunt. Abiit a *Delo* 57 M. P. a *Naxo* 7500 M. P. dimidioque minor, quam *Naxos*, quae 75 M. P. circuitu patebat. Urbem memorant, quae li. excitata *Parichia* esse putatur, duosque portus. Inclauit impr. *marmore albo*, quod in monte *Marpeso* effodiebatur. Hodie lapicidinae obrutae sunt. Natus ibi est *Archilochus*, poeta *Iambographus*. Celebratur h. *Chronicon* f. *Marmor Parium*, in quo primae lineae historiae Gr. a *Cecrope* usque ad an. 3. *Olymp.* 106. ductae sunt. H. *Paris*. *Myconos* [gr. *Μύκονος*, inde *Mycomus*. Nomen habet a *Mycono* quodam. A *Delo* distat 500 *stadia*, et circuitum recentiores faciunt 25 — 30 M. P. Centauri ex fabulari narratione ab *Hercule* prostrati insulae suppositi jacent, de q. v. *Strab.* X. p. 335. f. 487. Infulanorum naturale vitium erat *calvitias*, et tenacitatis et avaritiae nomine traducuntur. Laudatur ejus vinum. Hodie *Micoli*, *Michono* f. *Micheno* vocatur, et deserta est. *Syros* [gr. *Σύρος*, et ap. *Homer.* *Σύριον*, unde *Σύριος*. *Homer.* *Odyss.* XV, 402. supra *Ortygiam*, l. i. e. *Delum*; pōnit, et veteres ejus circuitum 20 M. P. produnt. Urbem cognominem habuit, duas, suppresso nomine, memorat *Homerus* l. c. eamque *Ἰνκράνην, ὕβαντον, εὐμυλὸν, εὐνοπληγῆν, πολύνκρονον* vocant. Olim *Phoenices* eam tenuerunt. Inlustrata est natalibus *Pyroscydii*, philosophi. H. Italij *Syros*. *Tenos* [gr. *Τήνος*, unde *τήνιος*. Dicta olim est *Hydrussa* et *Ophiussa*. *Tenos* dicta est a conditore *Teno*. Ab *Andro* distabat passus mille, a *Delo* 15 M. P. in circuitu variant. Oppidum

Delos, Andros, quia in orbem jacent, Cyclades dictae.

in ea memoratur, in cujus ruinis h. vicus *S. Nicolo*. Clarissimum habuit Neptuni templum (v. Tacit. Annal. III, 63.), in quo Neptunus tanquam medicus colebatur. Olim serpentibus scatebat, quos Neptunus ciconiarum opes sustulisse dicitur. Vino praeestabat insula: fuit sub ditione Atheniensium, quibus erepta in servitutem redacta est ab Alexandro, postea ad Romanos pervenit. Nata ibi est Erinna, poetria. H. dicitur Italis *Tino*, Franco-Gallis *Tene*. *Naxos*] gr. *Νάξος*, unde *Νάξιος* et *Ναξιακός*. Dicta olim est varie, v. c. *Strongyle*, *Dia*, inpr. ap. poetas in narrationibus de Baccho, *Dionysias*, *Callipolis* etc. Nomen *Naxos* varie derivant: alii a Naxo, insulae rege, alii a *νάξαι*, i. e. *ἔχειν*, διὰ τὰς θυσίας ἐκαιερούς τινὰς ἐκεί γινόμενας. A Paro aberat 7500 M. P. a Delo 18 M. P. et circuitu patebat 75 M. P. quem tamen recentiores ampliorum faciunt, nempe 26000 miliarum: est enim maxima Cycladum. Urbem memorat Plinius, et tres amplas multosque pagos hodie ibi esse narrant Itineraria. Praedicatur inpr. fertilitas vini dulcissimi: inde *Bacchica Naxos* ap. Stat. Achill. II, 4. Antiquitus insulam habitarunt *Thracos*, post *Cares* sub rege *Naxo*. Subjecerat sibi Andrum et Paron. A Persis expugnata et urbs devastata est. In bello Pelop. cum ab Atheniensibus defecisset, in servitutem redacta. Tenuerunt postea Romani. Notantur eorum naves *κάνηροι*. Praeter portam templi Bacchici pauca antiquitatis vestigia supersunt. H. *Nicfia* et *Nixia*. *Delos*] gr. *Δῆλος*, unde *Δηλίος*, *Δηλῆτες*, *Δηλιακός*. Dicta est olim *Cynthia*, *Ortygia*, *Astoria*, *Lagia*, etc. *Delus* adpellata est vel a genitura, vel a vaticiniis, vel

quod post dilavium Ogygium, cum tenebris alia laterent, ipsa prima adparuerit sole conlustrata. Circuitum 5 M. P. ei dat Plinius II, 89. l. 87. mediamque Cycladum vocat. Sita ad Rheuseam fuit. Inclaruit natalibus Apollinis et Dianae, splendido Apollinis templo, in quo artificiosa ara ex cornibus compacta inter 7 mundi miracula referebatur. Apollo colebatur, missis in Delum legationibus (*Θεορία* et *Θεορία*), ludis (*Δῆλια*), quos quinto quovis anno agebant: hinc erat quasi *ἡ κοινὴ Ἑλλάνων ἡμέρα*, ut vocat Pausan. III, 23. Et si arida erat et saxosa, tamen commoditas portus et sinus mercatorum adjuvit. Habuit plures urbes, nam *πολύπολιν* vocat Callimach. in Del. v. 266. Hodie antiqui splendoris multa reperiuntur vestigia et tot tantique marmoris acervi, ut novae urbi temploque sufficere videantur. Notandus porro mons *Cynthus*, h. *Casiro*. Anius, ejus rex, Trojani belli tempore memoratur a Virgil. Aen. III, 80. Olim Cares tenuerunt, post Athenienses. A Persis incolae benevole tractati sunt: in bello Pelopon. ab Atheniensibus submoti Adramytteum in Asia concesserunt, paullo post tamen reducti. A Romanis, qui insulam Mithridati eripuerunt, a. u. 588. Atheniensibus tradita est: quo facto insulani in Achaeam commigraverunt. H. cum Rheaea vocatur *Dili*. *Andros*] gr. *Ἀνδρος*, unde *Ἀνδριος*. Dicta olim est *Cauron*, *Antandron*, *Lafia*, *Nonagria*, *Hydrussa* etc. *Andri* nomen accepit ab Andro quodam, quem Anii filium, Apollinis nepotem faciunt. Circuitu patet 96 M. P. et a Geraesto Euboeae aberat 10 M. P. Habuit urbem cognominem, portum cum castello. *Bac-*

Super eas jam in medio mari, ingens et centum quondam 12 urbibus habitata Crete, ad orientem promontorium Samo-

chus in ea colebatur. Andrii Perlarum partes secuti in Atheniensium potestatem venerunt, quorum loci in bello Pelop. erant. Cum ab iis defecissent, Alcibiades denuo subegit. Postea eos subegit Alexander, rursus Philippus Macedoniae, deinde cecit Autalo, a quo ad Romanos pervenit. H. Andro. Cyclades] gr. Κυκλάδες. Nominis antiquum usum Herod. V, 30. indicat, et causam ejus adponit Mela, distinctius Plin. IV, 22. f. 12. Cyclades circa Delum in orbem sitae, unde et nomen traxere, et Dionys. Perieg. v. 556. αὐτὰς τοὺς ἀγλαὴν ἑκκατὰ νῆσους, καὶ τὸν ὄρημα Κυκλάδες εἰσι. In earum numero singularumque nominibus discrepant auctores. Ab initio numerabantur 12, quibus post aliae accesserunt, ut diserte scribit Strab. X. p. 334. f. 485. Item earum spatium extendunt. Inter primos harum insularum incolae in universum referendi sunt Phoenices et Caros, post Graeci plerasque occuparunt, et in his primum Athenienses, deinde Lacedaemonii: reliqua in singularum insularum historia exposita sunt.

[§. 12. Super] indicat progressionem in ulteriora loca. medio mari] ita Homer. Odyss. XIX, 172. Κρήνη τις γὰρ ἐστὶ, αἴσῃ δὲ ὀνομαζέμεν, quem expressit Virg. Aen. III, 104. Nil aliud esse videtur, quam alto mari, etsi alii sic de Crete intelligunt, quia tot mariibus adluatur, nempe Aegaeo, Cretico, Libyco, quod contiguum est Aegypto. ingens] circuitu patet 1520 miliarium. centum urbibus] ap. Graecos ἐκατόννεμος, et similiter ap. Latinos poetas ubi numerum certum pro incerto positum putant. Homer. Il. II, 649. centum, et in Odyss.

XIX, 174. urbes nonaginta Cretae tribuit, quod Strab. X. p. 330. f. 480. ita expedit, ut Ulysses in Odyssaea de suo tempore post bellum Trojanum loqui, Homerum ipsum de suo in Iliade dicat. Haec fama ad posteriores propagata est: etsi alii in numero variant. Terrae motibus agitata est sub Claudio; quibus gravior successit sub Valentiniano. Hinc Servius ad Virg. Aen. III, 106., cum 100 antea fuerint, post ad 24 redigit. Crete] gr. Κρήνη, unde Egea, Κρήνη, Κρηταίος et alia; lat. Cret, Cressius, Cretaeus, Cretensis. Antiquiora nomina fuerunt Aeria, Curetis, Μαυράνη νῆσος, Idaea, Chthonia, Astoria. Cretae nomen derivant varie, v. c. alii a Crete nympha, alii a Crete, roge indigeno, vel a Curetibus. Etsi montosa fuit et sylvestris, tamen fertilis erat et omnis generis plantis, herbis et arboribus abundabat; hodie minus culta est. Praedicantur caues ob agilitatem et sagacitatem: et ipsi incolae venandi et jaculandi arte excellent, sed in moribus male audiebant ob mendacia; hinc κρητίζειν, fallere. Ipsi Cretae, teste Diodor. Sic. V, 64. antiquissimos incolae vocant Eteo-Cretenses, αἰνέχθους, quibus Cydones adduntur. Advenae sunt Achivi, Dorienses, Pelasgi. Inter primos incolae memorantur quoque Idasi Dactyli, quibus successerunt Curetes, Iovis nutritores, quorum historia obscura est. Post Trojana tempora colonia ex Mycenis eo deducta est. Graecorum varii populi habitaverunt, et multi eorum reges producantur, in quibus Minos et Rhadamanthus: Post reges senatores constituti sunt, v. Strab. X, p. 331. f. 480. Potentes erant Cretenses mari, sed dis-

nium, ad occidentem Κεῖον μύθων inmittit; nisi major esset, Cypri similis: multis famigerata fabulis, adventu Europae, Pasiphaës et Ariadnae amoribus, Minotauri feritate fatoque, Daedali operibus et fuga, Tali statione atque morte; maxime tantum eo, quod ibi sepulti Iovis paene clarum vestigium, sepulcrum, cui nomen ejus insculptum esse accolae ostendunt. Urbium notissimae, Gnosos, Gor-

fidis in pejus ruebant, ita ut Philippum ad res suas constituendas advocarent. Tandem a Metello misere vastata et Romanis subjecta est. Augustus in ordinandis provinciis cum Cyrene conjunxit. In hominibus claris, quos tulit, fuerunt Minos, Epimenides, Thales. II. Candia. Samonium] gr. Σαμόνιον ἄγρον, quod Strabo ἰσὺν quoque adpellat. Hod. Capo Salamon. Κεῖον μύθων vocatur a Strabone τὸ μύθων. Nominis causam a forma ducit Dionys. Per. v. 90. II. Capo Crio. Memorantur et alia Cretae promontoria, in quorum nominibus tamen et situ sibi non constant auctores. major] circuitu patet 6000 stadia et paulo amplius, i. e. 625 M. P. famigerata] minus frequens est hoc verbum in bonis auctoribus. Europae] quam Iupiter, assumpta tauriforma, raptam e Phoenicia eo vexit, unde nati sunt Minos, Rhadamanthus, Serpedon. Pasiphaës] ex congressu ejus foedo cum tauro progenitus est Minotaurus, qui post in labyrintho inclusus a Theseo interfectus est. cf. Ovid. Met. VIII, 152 sqq. Ariadnae] filiae Minois et Pasiphaës, quae Theseo adjuvit ejus amore capta, dato filo, ut interemto Minotauro ex labyrintho redire posset. cf. Ovid. Met. VIII, 172 sqq. feritate] quia illud monstrum, corpore humano et capite taurino instructum, quotannis 7 pueros totidemque puellas Athenis tributui nomine missos devoravit. fato] pertinet ad

mortem a Theseo inlatam. Heyne ad Apollod. p. 538. hanc narrationem ex opere antiquo symbolico repetit. Daedali] cuius ingenii solertia, excellens architecturae et artis statuariæ studium jam ex Homer. II. XVIII, 692. constat, ita ut Daedalos et Taidalos omnino de rebus artificiosis dicatur. Ex ejus operibus hic respicitur Labyrinthus, quem deser. Virg. Aen. V, 588 sq. et Ovid. Metam. VIII, 259 sqq. Qui h. ibi ostenditur, a veteri diversus est. v. Tournefort Voyage T. I. p. 76 sqq. Tali] gr. τάλει. Diversus est a Talo, Daedali confanguineo et discipulo: noster est Cretensis, Minois filius vel ἡγεμόνις τεικτός, qui deleberitur gigantes forma et aeneus fuisse, ita tamen ut una vena per corpus descenderet, quae tenui obducta erat cuticula vel clavum impactum habebat, quo extracto Medea sanguine exhaustum interemit. v. Apollon. Rh. Arg. IV, 1638. Apollod. I. 9, 26. ibiq. Heyne p. 220 sqq. sepulti Iovis] sepulcrum Iovis Cretenses non solum jactasse, sed et ostendisse, tradit Cicer. d. N. D. III, 21. Eversum dicitur terrae motu a. u. 360. superesse tamen fide incolarum testantur recentiores. Ferunt quoque hujus sepulcri inscriptionem. Ceterum Iovem in Creta genitum, nutritum et educatum esse multi narrant, etsi in loco variant: in Ida monte indicat Callimach. in Iov. v. 6. ibiq. Intpp. Gnosus] gr. Γνωσις et Γνωσις, utrumque

tyna, Lyctos, Lycastos, Holopyxos, Therapnae, Cydonea, Marathusa, Dictynna. Inter colles, quod ibi nutritum Iovem accepimus, fama Idaei montis excellit. Iuxta 13

etiam per r, unde *Κυδωνες*. Dicta olim *Caoratus*. Sita erat ad boream in planitie et a mari *Cretico* 25 stadia aberat, patebatque circuitu 30 stadia. Conditores ejus feruntur *Eurotes* et *Minos*, cujus regia fuit (v. Homer. *Odyss.* XIX, 178) et toti insulae dominabatur. Inclaruit Iovis sepulcro, labyrintho et Dianae cultus. Post depressa est ejus dignitas et Strabonis aetate colonia eo deducta est. H. pauca rudera supersunt in campo *Candake*. *Gortyna* gr. varie effertur, v. c. *Γέρτων*, *Γέρτωνες*, *Γέρτων*, lat. *Gortyna*, *Gortyna*: inde *Gortynius*. Dicta olim est *Larissa*, *Hellotis*, *Gremnia*. *Gortynae* nomen sortita a *Gortye* heroe, vel *Gortye*, *Rhadamanthi* filio, *Taurum*, *Europae* raptorem, faciunt conditorem. Sita fuit in planitie et mare *Libycum* spectabat, et, quonquam mediterranea fuit, duos tamen habuit portus, *Lebenem* 60 stadiis et *Metallum* 250 stad. ab urbe distantes. v. Strab. X. p. 329. l. 473. Circuitu complectebatur 90 stad. Perfluebat *Lethaeus* fl. Incolae coluerunt *Apollinem* et *Dianam* *Britomartin*. Innotuit urbs *Hannibalis* fuga, de q. *Nepos* c. 9. Dignitate secundum post *Cnossium* tenuit locum. H. in ruinis jacet, ubi h. *Ajoudeka* est. *Lyctos* gr. *Λύκτος*, unde *Λύκτιος*: in numis quoque *Lyttus*. Adpellata quoque est *καρνεώπολις*. In mediterranea quidem ponitur, sed habuit navale *Cherronesum*. Fuit urbs *Cretae* antiquissima, quae, etsi depressa *Cnosso* ad magnam evecta esset dignitatem, a *Cnossis* tamen diruta est a. u. 534. Cives omnium *Cretensium* optimos fuisse adfirmat *Polyb.* IV, 54; 6. II.

pagus ibi esse dicitur, alii vero fiam fuisse putant, ubi locus est *Tosida*. *Lycastos* gr. *Λύκαστος*, incola *Lycastius*. Nomen traxit a *Lycasto* indigena vel *Minois* filio. In mediterraneis ponitur. *Strabonis* aetate in ruinis jacebat. *Holopyxus*, *Therapnae*] utramque urbem praeter *Nostrum* solus *Plin.* IV, 20. l. 12. habet. *Cydonea*] varie effertur, v. c. *Κύδων*, et *Κύδωνία*, *Cydonea*, inde *Κύδωνες*, *Κύδωνιοι*, *Κύδωναι*. Antea dicta est *Apollonia*. *Cydonias* nomen derivatur a *Cydone*, *Apollinis* filio. A *Minoe* ipso conditam refert *Diodor.* Sic. V, 78. Sita erat ad mare et spectabat *Laconicam*, habuitque portum clausum. De variis ejus dissidiis cum aliis civitatibus v. *Liv.* XXXVII, 60. Opulenta fuit et inclaruerunt incolae solertia in aptandis arcibus: hinc *Cydonia spicula*, *arundo*. Nota sunt quoque mala *cydonia*. H. putatur *Canea*. *Marathusa*] obscura urbs. *Dictynna*] urbem hujus nominis omnes ignorant. Fuit *Dictynna* *nympha*, *Dianae* comes ita vocata, quia *Minois* vim effugiens in retia piscatorum insiluerat. *Idaei montis*] eadem forma supra I, 8, 3. de *Troadis* monte: lat. *Ida*, gr. *Ἰδῶ*. Nomen traxit ab *Ida*, *Iovis* nutrice. Proprie de *Cretae* et *Troadis* montibus dicitur, sed translatum hoc nomen et ad alios montes. Fuit insulae mons altissimus, 600 stadia ambitu complectens: in media insula situs fuit. A veteribus vocatur *πολύδενδρον ἔρος*, at contrarium adfirmant recentiores. Mons celebritatem traxit a *Iove* ibi nutrito, in quo tamen valde variatur: hinc *Iupiter Idaeus*. H. vocatur *Ida* vel ab *hod.* *Graecis*

est Astypalaea, Naumachos, Zephyre, Chryse, Caudos, et quas Μουσάγορας numero tres, uno tamen vocabulo appellat: atque, unde Carpathio mari cognomen est, Carpathos. In Hadria Apforos, Dyscelados, Absyrtis, Issa, Pityia, Hydria, Electrides, nigra Corcyra, Tragurium,

Ptiloritis. Praeter hunc montem fuerunt in Creta *Dicta*, *Cadistus*, *Corycus*, *Styracion*, *Berecynthus* et in pr. montes albi, hinc Cretam νῆσον ὀρεῖννν vocat Strab. X. p. 327. f. 475.

§. 13. *Astypalaea*] gr. Ἀστυπάλαια. Et Ἀστυπάλαια: inde Ἀστυπάλαιος et — αἰτης, *Astypalaensis*. Dicta eadem est *Pyrrha*, *Pylaea*. Nomen *Astypalaea* traxit ab *Astypalaea*, Ancaei matre. A Strabone cum reliquis Sporadibus inter *Co*, *Rhodum* et *Cretam* ponitur: quare iuxta ap. Nostrium est supra *Cretam*, versus septentrionem. Circuitu habebat 88 M. P. et urbem. Olim tenuerunt *Cares*. Incolas *Achillem* sanctissime coluisse, discimus e *Cicer*. N. D. III, 18. Tanta ibi erat leporum multitudo, ut incolae propterea oraculum consuluerint. H. *Stampalia*. *Naumachos*] obscura insula, quae *Plin*. IV, 20. f. 12. *Naubochos* est et ante *Samonium* *Cretae* promontorium ponitur. *Caudos*] gr. Καυδὸς et καυδὸν vocat *Lucas* c. 27, 16. et prope *Cretam* locatur. Diversa ab ea est *Gaudos* f. *Gaulos*, quam inter *Siciliam* et *Africam* *Cercinam* ponit *Diod*. V, 12. *Μουσάγορας*] insulae ignotae, quas solus *Plin*. l. c. cum Nostro memorat et juxta *Κρητὸν ὑπερωκεαν* conlocat. *Carpathos*] gr. Κάραθος, unde Κάραθος: *Plinio* *Carpathum*. Olim dicta *Περσική*. *Strabo* lib. X. extr. vocat *Ἰππλιν*, eique circuitum dat 200 stadiorum. Prope *Cretam* ponitur. Habuit olim 4 urbes, ibique regnavit *Proteus*. *Minos* post clasiariis eam tenuit. *Iolcus* *Argivus* coloniam eo deduxit. Vastarunt eam olim le-

pores. H. *Scarpanto*. Ab ea nomen habet *mare Carpathium*, quod *Strabo* II. p. 87. f. 124. cum *Icario* jungit et ad *Rhodum*, *Cretam*, *Cyprum* et primas *Asiae* partes extendit: sed alii fluxe et vario terminos ejus statuunt. *Apforos*] gr. Ἀψφορος. Quaeritur, utrum vere fuerit insula ab *Absyrtide* separata? Quidam unam et eandem esse putant. Sed videtur duae insulae fuisse, quae vel singulatim dictae sunt *Apforos* vel *Apsyrtus*, vel conjuncte *Absyrtium* et *Apsyrtides*. *Dyscelados*] obscura insula, quam praeter *Nostrium* *Apollon*. Rh. IV, 565. memorat. *Absyrtis*] gr. Ἀψυρτις, et Ἀψυρτινὸν νῆσον, *Absyrti cautes*. Nomen traxit ab *Absyrtio*, a *Medea* sorore ibi interfecto, et si ejus necem ad *Pontum* *Euxinum* referunt. Sec. alios a *Colchis* nomen traxerunt, qui ibi confederant. Ponuntur in mari *Hadriatico* ad ortum maris *Ionii*. H. putantur esse *Cherso* et *Osero*. *Issa*] gr. Ἰσσα, unde Ἰσσαῖοι, Ἰσσαῖοι, *Issenses*. Ponitur juxta *Dalmatiam* et *Illyricum*, et habuit urbem cognominem. A Graecis habitabatur, post, cum a regibus teneretur, defecit et in Romanorum fidem se tradidit a. u. 525. Laudatur ejus vinum. H. *Lissa*. *Pityia*] varie in gr. effertur, v. c. Πιτυία vel Πιτυία. Noster secutus est *Apoll*. IV, 565. qui inter *Liburnides* insulas recenset quoque *Pityiam*. Diversae sunt insulae *Πιτυύσαι* et *Πιτυύσαι*, quae omnes a pinuum feracitate dictae videntur. Alias nostra insula obscura est. *Hydria*] de hac nihil aliud

Diomedea, Aestria, Sason, atque, ut Alexandriae, ita Brundisio adiacens Pharos. Sicilia (ut ferunt) aliquando 14 continens, et agro Bruttio adnexa, post freto maris Siculi abscissa est. Id angustum et anceps alterno cursu modo in

de constat. *Electrides*] gr. Ἠλεκτρίδες. Graeci eas fere ponunt contra ostia Eridani, ut Apollon. IV, 506. a quo etiam limo adgesio natas fuisse quidamarrant. Sed Plinius XXXVII, 11. f. 2. nullas ibi adpositas fuisse adfirmat, et Glessarias in mari Germanico esse refert. Diversitas repetenda est ab electro, a quo nomen habent. Id vero inveniebatur in Eridano, quem Padum habuerunt. Recentiores Borussiae litus electri natale existimant. Quare insulas Electrides in illo Germaniae tractu quaeri debent; potest tamen esse, ut, quia narratio de electro in mare Adriaticum translata est, in insulis illud fuerit expositum, quibus, addito Pado, nomen dederunt. Has insulas Adriatici maris absumtas esse Suetibus quidam opinantur. *nigra Corcyra*] gr. ἡ μέλαινα Κέρκυρα. Nigram dictam putant, a silvis procerarum arborum, quibus prope contexta erat. Aeneas conditor esse traditur. Strabo in Ionio sinu, maris Adriatici parte, conlocat, eique oppidum dat. H. putatur *Cuztola*. *Trogurium*] de urbe ad c. 3, 13. insulam faciunt Strabo et Ptolemaeus. Iussium coloniam facit Strab. VII, p. 218. f. 315. unde nomen impositum putant, quod seu capris illa ora abundaret, seu caper (τράγος) ex quacunque causa esset illae symbolum. *Diomedea*] gr. Διομήδεια, unde Διομήδεις vel Διομήδης. Diomedis insulam cum aliis facit Plin. XII, 3. f. 1. et Diomedis monumento conspicuam esse tradit. Unam memorat Mela, duas Strabo cum Plinio. Ex his duabus unam incolit, alteram, in

qua Diomedis focii in aves conversi sint, desertam esse narrant quidam, etsi alii dissentiunt. Ponitur in mari Adriatico, et celebratur tumulo et delubro Diomedis et maxime Diomedis avibus, quas *erodios* dicunt. *Primaria* h. *isola di Tremiti*. *Aestria*] obscura insula. *Sason*] gr. Σάσιον. Postea dicta est *Asson*. De sita discrepant auctores. Ab Orico removetur 3 M. P. a Brundisio 400 stadiis medioque inter Epirum et Brundisium tractu. *Maeon* vocat Scylax et *humilem vadis* Lucan. V, 650. H. *Sasena*. *Pharos*] gr. Φάρος. Dictam olim fuisse *Paron* refert Strab. VII, 218. f. 315. eamque Pariorum coloniam facit. Plerique cum Issa conjungunt. Uti Pharos ab Alexandria satis remota erat, ita nostra a Brundisio. Urbem habuit eognominem munitamque, quam captam diruerunt Romani a. u. 534. sed an. 539. Demetrio reddere debuerunt. v. Polyb. VII, 9. 15. H. *Liesina* putatur.

§. 14. *Sicilia*] gr. Σικελία, inde Σικελός, et Σικελιώτης. Varie olim adpellata est, v. c. *Sicania*, *Trinacria* κατὰ τὸ τρεῖς ἔχειν ἄκρας; tandem a Siculis, qui ex Italia 5. aetatibus ante bellum Trojanum eo delati erant, vocata est *Sicilia*. Prisci incolae feruntur *Cyclopes* et *Laestrygones*, successerunt *Sicani*, denique *Siculi*. Olim magnae Graeciae adensebatur. Ambitum facit Plin. III, 14. f. 8. 618 M. P. i. e. 4944 stadia. De hujus insulae virtutibus et veteres et recentiores exposuerunt. *adnexa — abscissa*] unde *Rhegium* dictum esse multi contendunt. De hac avulsione varie

Tusculum, modo in Ionium pelagus perfluit, atrox, saevum, et Scyllae Charybdisque saevis nominibus inclutum. Scylla saxum est, Charybdis mare, utrumque noxium adpulsis. Ipsa ingens et tribus promontoriis in diversa procurrens, 15 Graecae literae imaginem, quae Delta dicitur, efficit. Pachynum vocatur, quod Graeciam spectat: Lilybaeum, quod Africam: Peloris, quod in Italiam vergens Scyllae adversum est. Causa nominis Pelorus, gubernator, ab Hannibale ibidem conditus; quem idem vir profugus ex Africa, ac per ea loca Syriam petens, quia procul intuen-

statuunt, nam alii negant, alii tamen probant ex notabili Apenninorum progressionis similique structura usque in Siciliam. v. Bartel in Briefen über Sicilien T. II. p. 11. *freto*] gr. πορθμός *Σικελίας*, vel *Σικελίας*, *Siculum* et *Siciliense fretum*, et passim *Hadriaticum*, *Scyllaeum*, *Tyrrhenium fretum* et *Rhagium*; saepe simpliciter *fretum*, πορθμός, et Cluverius in Sicil. antiq. p. 65. longum facit circiter 28 M. P. et latum, ubi plurimum, 12 M. P. *alterno cursu*] ita describit et Pausan. V, 25. in. Aestuatur vero toties hoc fretum, quoties vehementiori flatu ventorum, Ausstri maxime, concitatur. *Scylla — Charybdis*] decantatae sunt fabulae de his. *Scyllam* *εμπεριέειν* vocat Schol. Apoll. Rh. IV, 825. *Charybdis* autem hiatus terrae vel maris vorticosi, quo mare absorbetur, poniturque prope Messaniam, et h. adpellatur *Calosera* et *la Riema*. Minus tamen prope Charybdis mare commotum esse, fluctus autem in gyros agi, adfirmat Bartel l. c. T. II. p. 67. de Scylla autem alii adfuerunt Homero, in cavernis saxorum aquas frangi, unde fabula de canum latratu orta sit. *promontoriis*] improprie, cum illae tres extremitates Siciliae depressae sint et planae. Fons huius rei est Homer. Odys. XII, 75. ubi *ἐκπέλοι*. Verius alii Sici-

liam *πελάγιστα* et *πελοπόν* vocant: inde vero *Τετράκτολα* l. *Τετράκτολα*. *Delta*] v. ad I, c. 9, 2.

§. 15. *Pachynum*] neutro genere solus Plinius c. Nostro; ceteri *πάχυνον*. Situm versus Orientem varie indicant. Portus in laevo ejus latere meminit Cicer. in Verrin. V, 34. H. *Capo Passala* f. *Passaro*. *Lilybaeum*] gr. Λιλυβαίον, unde *Λιλυβαίος*, *Λιλυβαίτης*, *Λιλυβαίτης* *ἐκρη*. *Lilybaetanus* ap. Ciceronem. Situm est vel ad Africam vel ad Zephyrum f. Occidentem. Nomen a *Lilybaeo* puteo sumit sec. Diodor. XIII, 54. qui et urbem eognominem memorat, in cujus ruinis h. *Marsala*. Ipsum promontorium h. *Capo Boco*, aliis *Capo Boco* f. *Bore* f. *Marsalla*. *Peloris*] dicitur et *Pelorias*, usitatius tamen *Pelorus*, raro *Pelorum*: inde lat. *Peloritanus*. Celebrantur ejus *conchas* et *cochleae*. H. *Capo di Faro*. *Causa nominis*] eandem jactant alii, in eo tantum discedentes, quod Hannibalem a Petilia Africam cum classe petiisse narrant. Utrumque inepte, ut locorum situs docet, neque Hannibal ignorare potuit, Italiam a Sicilia freto esse sejunctam. Huo accedit, quod Servius ad Virgil. Aen. III, 411. diserte se legisse ait, promontorium hoc ante Hannibalem dictum esse *Pelorum*.

ti videbantur continua esse litora, et non perivium pelagus, profluvium se arbitratus occiderat. Ab eo ad Pachynum ora 16 quæ extenditur, Ionium mare adtingens, hæc fert illustria, Messanam, Tauromenium, Calinam, Megarida, Syraculas, et in iis mirabilem Arethufam. Fons est, in

§. 16. *Messanam*] gr. *Μεσσην*, unde *Messenus*. Olim dicta est *Zancle* ob situs formam; alii tamen aliter derivant. Conditores urbis Istrones sapit Thucyd. VI. p. 4. *Zancle* deleta, Anaxilas, Rheginorum tyrannus, aliam condidit, cui ab antiqua sua patria *Messen* nomen dedit, accesserunt postea Mamertini. H. *Messina*, quæ 1783. gravi terræ motu concussa est. *Tauromeniam*] gr. *Ταυρομένιον*, unde *Tauromenius*, et *Tauromenius*. Nomen ducitur a mansione *Naxiorum* circa Taurum, ut Diod. Sic. XIV. p. 59. Strabo tamen VI. p. 185. l. 268. *Zancle* eorum coloniam facit. Augustus quodque coloniam eo deduxit. Laudatur ejus vinum. Egregia adhuc obfert antiquitatis monumenta f. de q. d'Orville in Sicul. Vol. I. p. 256 lqq. *Calinam*] Græci constanter *Κατάνη*, unde *Κατάνη*, sed Latini *Catina*, *Catinensis*. Nominis origo ambigua est. Conditores habuit *Naxios*. Hiero I. expulsus veteribus incolis novisque introductis *Aetnam* adpellavit; Hierone tamen mortuo pristini incolæ redierunt, urbemque recuperarunt. *Aetna* incendii sæpe divexata et feb. 120 subversa est. Monumenta ibi h. conspicua descr. d'Orville h. o. p. 214. H. *Calina*. et *Megarida*] gr. *Μεγαρίδα*, alias *Megara*, *orum*, et *Megara*, ac. Antea nominabatur *Hybla parva*, quia 3 *Hyblas* in Sicilia fuerunt, ab immigrantibus *Megaribus* accepit nomen *Megara*. Condita urbs videtur eodem tempore, quo *Naxos*, *Olymp.* II. in conditoribus tamen dissentiant. Strabonis ætate interciderat et h. pauca at-

que incerta ejus vestigia supersunt. Celebratur mellis præstantia a Virgil. ecl. I. 55. VII. 37. *Syracusan]* gr. *Συρακούσαι*, unde *Συρακούσιος*, uti Latinis, qui et *Syracusani* dicunt. Conditorem Archiam fuisse ex Heraclidia, Corinthio profectum, narrat Thucyd. VI. 3. cum aliis, et ille Dorienles ad Zephyrium Italiæ habitantes sibi adsociavit, unde incolæ dorica lingua usi sunt; factum hoc est Olymp. 11. a. 2. a. Chr. n. 735. Nomen vel a *Syræ* et *Cossa*, Archiae filiabus, vel a quodam lacu derivant. Constabat quinque urbibus et ambitum habebat 180 stadiorum. Potens fuit navibus. Fata ejus enarrant Thucyd. VI. 75 lqq. et Polyb. VIII. 37. A Marcello expugnata et spoliata, post etiam vastata a Sexto Pompejo, sed ab Augusto instaurata est. Hodie ibi stat, ubi olim *Ortygia* fuit, reliquæ partes de vastatae jacent, sed cernuntur antiquitatis vestigia, in his theatri, cf. Bartel Briefe über Sicilien T. III. p. 3. et 78 lqq. Claros cives tulit *Theocritum* poetam, *Marcellum* grammaticum, *Archimidem* mathematicum. *Arethufam]* gr. *Ἀρεθούσα*. Fons a veteribus decantatus, cujus naturam et cursum cum aliis describit Mela. Narrationem de subterraneo meatu ridet Strab. VI. p. 187. l. 271. sed Pausanias V. 7. 2. Delphici oraculi auctoritate confirmat aliis, quæ exemplis probat. Fluviorum, qui terram subeunt iterumque redduntur, recensum agunt Plin. II. 106. l. 103. et Freinsheim, ad Curt. VI. 4. 4. De *Alpheo* adcolæ h. idem credunt, Augu-

quo visantur jacta in Alpheum amnem, ut diximus, Peloponnesiaco litori infusum: unde ille creditur non se confociare pelago, sed, subter maria terrasque depressus, huc agere alveum, atque hic se rursus extollere. Inter Pachynum et Lilybaeum Acragas est, et Heraclea, et Thermae: inter Lilybaeum et Pelorida Panhormus, et Himera: interius vero Leontini, et Centuripinum, et Hybla, aliae-

1506. exaruit. Olim piscibus abundasse, tradunt Cicer. in Verrin. IV, 53. et Sil. Ital. XIV, 53. *Acragas*] gr. Ἀκράγας, in lat. et *Agragas*, pro quo et *Agrigentum*, inde Ἀκράγιον, *Agrigentinus*. Fuit Rhodiorum colonia per Gelenenses. Nomen nactum est a fluvio cognomini, h. *Drugo* s. flume *di Girgenti*. Sita erat urbs a mari 18 radiis; munita, pulchra et magnifica. v. Polyb. IX, 27, 2; ad mare tamen habebat emporium. Laudantur equi, ad certamina Olympia missi et tumuli adeo honore adfecti. Opulentiam agrisque fertilitatem laudat Diod. Sic. XIII, 81., qui etiam varia urbis fata persequitur. Patria fuit Empedoclis. H. *Girgenti*. *Heraclea*] gr. Ἡράκλεια cogn. Ἱ Μινώ; incolae *Heracleotas*, *Heracleenses*. Cognomen *Minoe* tulit ab ipso Minoe, ejus conditore, vel a Cretensibus in Minois memoriam. Ante dicta est *Macara*. Nomen *Heraclea* ab Hercule, qui illam regionem possederat. v. Herod. V, 43. Coloni e Romanis eo deducti sunt a P. Rupilio a. u. 621. Hodie urbs vastata jacet, solumque aratur, ubi saepe vasorum fragmenta eruntur. *Thermae*] gr. θερμα s. ὕδατος, quae Herculi ad recreationem a Nymphis aperta esse feruntur. Latinis ab aquae dicuntur *Thermae*; inde *thermiae*, *Thermitani*. Collocatur urbs prope Himeram et Aegeſtam. Additur nomini Ἱμερῆς, quia Himerae incolae, destructa ipsorum urbe,

Thermis confederunt, ut tradit Cicer. in Verrin. II, 35.; sed alii id dubitant ex situ, et intelligunt *Thermas Solinusias*, quas attigit Strab. VI. p. 189. f. 275. H. *Thermis*. *Panhormus*] gr. Πανήρμος, incolae *panhormitai*, lat. *Panhormitani*, et regio *panhormus*. Urbs vetusta. Incertis conditores, nomen autem graecum habet a pulcherrimo portu. Olim Carthaginienses incoluerunt, quibus eam Romani in bello Punico eripiebant. Constabat et veteri et nova estque facta post colonia militaris. H. *Palermo*. *Himera*] gr. Ἱμέρα, *Himerasi*. Originem ejus referunt ad Zancleas. Ab Hannibale destructa est et in *Thermis* revixit. Hodie adhuc in ruinis jacet. *Mela* antiquiora respexit tempora. Natus ibi erat *Stesichorus* poeta. *Leontini*] gr. Λεόντιναι, ut incolae ipsi. Antiquissima urbs, cujus originem a Naxiis deducunt. In interiori sita fuit Sicilia ad Lissum fl. in montibus et hodiernus situs convenit. Insignis ejus agri fertilitas celebratur a Plin. XVIII, 21. f. 10., etsi h. defecit. Olim hos campos *Laestrygonos* tenuerunt. Natus ibi est *Gorgias* orator et philosophus. H. *Leontini*. *Centuripinum*] haec terminatio soli Melae est; Graecis enim Κεντρούριον et ἡ Κεντρούριον, et Latini quoque *Centuripae*: inde *Centuripini*. Eam in bellis civilibus eversam fuisse, inde colligunt, quod ab Augusto instauratam narrat Strab. VI. p. 187. f. 272. Cicero eam multo maximam

que complures; famam habet ob Cereris templum Henna. Praecipui montium Eryx, maxime memoratus ob delu-
brum Veneris, ab Aenea conditum, et Aetna, quae Cy-
clopas olim tulit, nunc adfiduis ignibus flagrat. De amni-
bus Himera referendus, quia in media admodum ortus, in
diversa decurrit, scindensque eam utrimque, alio ore in
Libycum, alio in Tuscum mare devenit. Circa Siciliam
in Siculo freto est Aeaea, quam Calypso habitasse dicitur;

totius Siciliae et locupletissimam urbem vocat. Nobilitas est croci et falis purpurei proventus. H. Centorbi s. Centorvi oppidulum. Hybla] fuerunt tres huius nominis urbes in Sicilia; h. loco est Hybla major inter Aetnam montem et fluvium Symethum, h. Giaretta, in Catanensi agro sita. Incolae Ἰνχάτες, lat. Hyblenses. Henna] alii Enna: plerique tamen adspirationem probant. Incolae Ἰνχάτες, Henneses, Hennaei. Urbs stabat in praerupto monte et ob situm in media Sicilia umbilicus Siciliae nominabatur. Laudant amoenitatem agri, et celebratur Cereris templum raptusque Proserpinae ibi factus, etsi inter auctores parum de loco constat. Nulla ibi nunc exstant antiquitatis rudera, et loco nomen est Castro Oanni s. Giovanni.

§. 17. Eryx] etiam Erycus. Erat ad mare inter Drepanum et Panhormum, cum oppido et celeberrimo Veneris templo. Nomen ducitur ab Eryce, Veneris et Butae s. Vulcani filio, vel sec. alios Siciliae rege, quem Heracles occidit. Diruta est urbs a Carthaginensibus, et Strabonis aetate incolis laborabat. In monte, h. monte di S. Giuliano, parva urbi cognominis sita est. Incolae Ἐρυκῖναι, Erycini. delubrum Veneris] in eo celebrantur mulieres sacrorum famulae et columbae; quas c. Veneris hinc in Africam migrasse narrant. Aeneam conditorem innuit quoque Virgil. Aen.

V. 759. Simulacrum Deae a Cl. Marcello Romam translatum est. Templum vetustate conlapsum refecit Claudius, v. Sueton. c. 25. Tenuia ejus exstant hodie vestigia. Aetna] nobilem h. montem descripserunt multi, quos congestit Cluver. in Sicil. Antiq. I, 18. p. 97 lqq. Ejus incendia Homerus non memorat, cum in Hesiodus. Veteres causam eorum ad fabulas de Typhone et Briareo retulerunt; nostra aetate adscenderunt eum et explorarunt Spallanzani, Riedesel, Hamilton. H. Gibel. Cyclopes] primi Siciliae incolae a plerisque post Homer. Odyss. IX, 106 lqq. in Aetna et Leontino agro ponuntur, v. c. Eurip. Cycl. v. 366. Tibull. IV, 1, 56. Himera] gr. Ἰμήρας, cui Diodor. XIX, 109. ἀλυσκὸν ποταμὸν tribuit, cum in duas divisus partes una salam velat aquam, altera dulcem. Sed non geminos unius fluvii alveos, sed ipsos fluvios diversos esse, notum fuisse jam videtur Sil. Ital. XIV, 234. et probat h. Bartel in Brief. über Sicilien T. II. p. 18. nempe h. Salso et Termini, monte Nebrode, h. Modunia, divisos, olim utrumque Himeram dictum. admodum] i. e. fore.

§. 18. Aeaea] gr. Αἰαία ab Homer. Odyss. X, 135. XI, 70. XII, 3. insula vocatur. At Mela, qui eam Calypso sedem facit, insigniter errat, cum Circes insula fuerit. Error sine dubio inde natum, quod utraque insula in uno eodem-

Africam versus Gaulos, Melita, Cossura; propius Italiam Calatha, et illae septem, quas Aeoli adpellant, Osteodes, Lipara, Heraclea, Didyme, Phoenicussa, ac, sicut Aetna, perpetuo flagrant igne Hiera et Strongylé. Sed Pithecussa, Leucothea, Aenaria, Phitonia, Capreae, Prochy-

que mari sita fuit. *Gauros*] gr. γαυρος: inde γαυρίης. Phoenicum coloniam vocat Diodor. V, 12. Ejus terram scorpiones necesse tradunt. H. a Siculis et Italis vocatur *Goza*, ab indigenis *Gaudosih*, *Melita*] gr. μέλιτη, inde *Melitaioi*, *Melitenfes*. Carthaginensium coloniam vocat Diodorus I. c. et portuum commoditatem et incolarum opulentiam laudat. Fertilitatem notat Ovid. Fast. III, 567. Celebres erant propter mollitiem et subtilitatem vestes Melitenfes. Inclaruit maxime D. Pauli Apostoli naufragio. v. Act. XXVII, quare et hodie ei sacra est. Nunc *Malta*. *Cossura*] gr. κόσσυρα. Iacebat ante Lilybaeum, et *sterilem* vocat Ovidius I. c. idque probant recentiores. H. *Kaufara*. *Calatha*] scribitur et *Galata*. Plin. V, 7. cum Gaulo conjungit et scorpiones necare narrat. Noster Italiae eam nimis admovet. H. *Galita*. *Acolii*] varie designantur, v. c. *Liparaeorum insulae*, *Aeoliae*, *ἡφαίστιαι*, *Vulcani* s. *Vulcaniae*. Plerique in numero consentiunt, sed varie eas recensent. Homer. Odys. X, 2. tantum *Αιολίην νῆσον* memorat. Sita sunt omnes inter Italiam et Siciliam, earumque maxima est *Lipara*, minima *Evonymon*. A natura dictae sunt *Vulcaniae*, licet ad Hieram et Strongylen tantum quidam referant. *Osteodes*] Diserte Plin. III, 14. l. 8. ab Aeolis distinguit, in quo consentit Cluverius. Nominis causam Diodor. V, 11. derivat ab ossibus Carthaginensium contra duces rebellantium et fame necatorum. *Lipara*] gr. ἡ Λιπάρα, passim *Lipa-*

rae, unde *Liparaeot*, *Liparenfis*. Antea dicta est *Melarynnis*, post *Lipara* a rege *Liparo*. Post *Aeolus* tenuit, ad quem venit Ulysses. Ciceronis tempore inculta fuit, alias in ea notantur *portus*, *thermae*, *alumen*. Flammam olim eiecit. Coluit Apollinem et inpr. Vulcanum. Hodie pumicibus abundat, quos toti Europae subministrat. *Heraclea*] h. putatur esse *Basiluzzo*. *Didyme*] gr. διδυμήν a figura dicta fertur, quippe in duas rupes s. colles distincta. Fuit vitium frugumque feracissima. Vestigia ignis in faucibus adparent. H. *Salini*, aliis *Alendi*. *Phoenicussa*] etiam *Phoenicodes* a palmis, in ortum *Liparam* versus sita et h. *Felicur*. *Hiera*] varie adpellatur, v. c. *Thermissa*, *Therassia*; et, quia Vulcano sacra erat, *Hiera*, ut h. *Volcano*. In ea artem fabrilem Vulcanus exercere credebatur. *Strongyle*] gr. στρυγίλη, sic a rotunda forma est dicta. Ex fumo flammam ventos triduo ante praedicere poterant incolae: hinc multis Aeoli sedes dicitur. Nostra aetate diligenter eam exploravit *Spallanzani*. H. Siculis *Strongoli*, Italis *Stromboli*. *Pithecussa*] alii s. simplici scribunt. A statione navium Aeneae dicta quoque est *Aenaria*, ab Homer. II, II, 783. *Inarimo*, et si alij, ut Noster et *Liv.* VIII, 22. distinguunt. Eandem etiam faciunt *Appian.* d. B. C. V, 69. et *Sueton.* Aug. 96. Nomen a simili impositum tradit c. aliis *Ov. Met.* IV, 90. Conditores vel incolas faciunt *Eretrienes*, quibus post successerunt *Neapolitani*. In Campano situ ponit *Plinius*. H. *Ischia* putatur. *Leucothea*] ita et *Plin.*

ta, Pontiae, Pandateria, Sinonia, Palmaria, Italico lateri citra Tiberina ostia objacent. Ultra aliquot sunt parvae, 19 Dianium, Igilium, Carbania, Urgo, Ilva, Capraria: duae grandes, fretoque divisa, Corsica et Sardinia; quarum Corsica Etrusco litori propior, intra latera tenuis et longa, praeterquam ubi Aleria et Mariana coloniae sunt, a Bar-

III, 13. l. 6. qui post Capreas recenset. An aliorum *Leucasia* s. *Leucosia* sit, disquiritur. *Aenaria*] v. ad *Pithecessam*. *Phitonia*] in Ptolemaeo *εὐρυαία νῆσος* vocatur et circa Sardiniam a Plinio l. c. ponitur. Hinc Mela insularum situm miscet. *Capreae*] gr. *καπραι* s. *καπρία*. Olim eam Telesae tenuerunt, post Neapolitani, quibus ereptam Augustus sibi vindicavit et aedificiis instruxit. Sita fuit prope Surrentanam continentem, eamque Tiberii commemoratio nobilitavit. Sueton. c. 49. H. *Capri*. *Prochyta*] gr. *προχύτη*. Nomen a *προχύω* ducit Servius ad Virg. Aen. IX, 715. quia, ut Plin. III, 12. l. 6. ait, ab Aenaria profusa fuerit. H. *Prbcita*. *Pontiae*] gr. *ποντία* et *ποντία*. Sita est haec insula prope Minturnas ad Campaniam, eamque olim Volsci tenuerunt, post coloniam eo deduxerunt Romani a. u. 441. H. *Ponzo*; *Ponzo* s. *Ponzia*. *Pandateria*] alii *Pandataria*. Sita erat ultra Tiberina ostia in Firmiano prope Pontias; relegata eo Julia, Augusti filia, Agrippina, Octavia. In hoc nomine dissentiunt: v. c. *Pianosa* alii adferunt, alii *Ventotiene*, alii *S. Maria*. *Sinonia*, *Palmaria*] utraque ignobilis, illa h. putatur *Sahone*, haec *Palmaruota*.

§. 19. *Dianium*] gr. *Διανήσια*. Sita erat haec insula contra Cosantum litus. H. *Gianuti*. *Igilium*] Scriptura incerta. Ejus meminerunt Caesar d. B. C. I, 34. et Rutil. Itin. I, 325. Hod. *Giglio*. *Carbania*] vix legitimam insulae nomen est; alii *Planasia* substi-

tuere maluit, quam in hoc tractu conlocat Plin. III, 1. Nihil tamen certi statui potest. *Urgo*] nomen antiquum esse videtur, quod post in *Gorgon* s. *Gorgona* transit, uti h. *Gorgona* vocatur. *Ilva*] gr. *Αἰθάλια* s. *Αἰθλία*; quod nomen sortita erat ab *αἰθλας*, quia olim inclaruerat lapidibus, unde ferrum excoquebatur. cf. Heyne ad Virg. X, 174. Etiamnum ferrum largissime offandit. Ab Etruria et Corsica ad 300 stadia abfuit, habuitque circuitum 100 M. P. Hodie *Elva*. *Capraria*] a Varrone de R. R. II, 3. vocatur *Caprasia* nomenque a capris ducitur. Graecis *Aegilon* dicitur. Utrum eadem dicta quoque sit *Aponia*, dubitatur. H. *Caprara* s. *Capraria*. *freto*] intervallum 60 stadiorum facit Strab. V, p. 154. 223. *Corsica*] a Graecis *Κέρκυρα* s. *Κέρκυρα*. De origine nominis varia adferunt. Circuitu patuit 325 M. P., civitates tulit 23 et colonias et portum commodissimum. *Syracustum*. Olim tenuerunt Phocaeenses, postea Etrusci, eamque horridam et inculam praeter alios describit Seneca in Consol. ad Helv. c. 6. 8. 9. H. *Corsica*. *tenuis*] i. e. arcta, non extensa in latitudinem. *longa*] Strabo V, p. 155. l. 224. eam longam 160 M. P. latamque 70 M. P. facit. *Aleria*] antiquissima Graecorum colonia a Phocaeensibus Cyro regnante deducta. v. Herod. I, 165. postea cum Romani in bello Punico I. occupassent, a Sulla dictator colonia eo deducta est. Posteriores vocant *Valeriam*. Ruinae ejus h. non

baris colitur: Sardinia Africum pelagus adtingens, nisi quod in occidentem, quam in orientem, angustius spectat, par et quadrata undique, et nusquam non aliquanto spatiosior, quam ubi longissima est Corsica; ceterum fertilis, et soli, quam coeli, melioris, atque ut fecunda, ita paene pestilens. In ea antiquissimi populorum sunt Ilienſes: urbium antiquissimae Caralis et Sulci. At in Gallia, quas referre conveniat, solae sunt Stoechades, ab ora Ligurum ad Massiliam usque dispersae. Baleares in Hispania, con-

procul a mari conspiciuntur. *Mariana*] quidam *Marianae* legere malunt, quia duas ejusdem nominis colonias memorat Ptolemaeus: sed fortasse alia urbs id nomen sortita est. A Mario, cujus colonia fuit, nomen sine dubio traxit: inde *Marianensis*. *barbaris*] v. c. *Corvinis*, *Tarrabinis*, *Titianis*. *Sardinia*] gr. Σαρδῖν, ὅνως, deinde Σαρδῖνία et Σαρδῖνιος; incolae Σαρδῖνες, passim Σαρδῖνιοι, lat. *Sardi*. Nominis causa incerta. A figura soleae dicta est graecis Σανδαλιῆτις, et a forma humanae plantae ἰχθυόεσσα. Forma insulae exposita erat suspensa tabula in aede Matris Martiae, notante Livio XLI, 28. *par et quadrata*] parum adcurato, quia valde angulosa et sinuosa est. *spatiosior*] Strab. V. p. 155. l. 224. longitudinem facit 220 M. P. latitudinem 98 M. P. et circuitum 4000 stadiorum. *fertilis*] ejus fertilitatem cum hominum frequentia notant multi, at iidem coeli gravitatem et aëris pestilentiam adtingunt. Ibi crescebat herba *Sardonia*, *apiastro* similis, quae efficit, ut diducto ore homines, quasi ridentes, interficiantur: inde Σαρδῖνιος γέλας. *antiquissimi*] primi, Sardo duce, e Libya profecti eam tenuisse narrantur; post Graeci variis temporibus advenientes: quibus oppressis Carthaginenses eam occuparunt, et his Romani successerunt. *Ilienſes*] sunt Aeneae ali-

quot comites, Illo everſo profugi, qui se Graecis incolis immiscuerunt. v. Pausan. X, 17. Alii tamen Ἰολαῖς, *Iolaenses*, qui, Iolao duce, ex Thespiensibus et Attico agro in hanc insulam venerunt, legere malunt ob Strabon. l. c. et Diodor. V. 15. *Caralis*] alii *Calaris*, et numero plur. quoque efferunt; incolae *Caralitani*. *Urbem urbium*, quia maxima fuit, vocat Flor. II, 6, 35. Situm ad mare probant portus et *sinus Caralitanus*. Hodie *Gagliari* in intimo sinu recessu sita. *Sulci*] gr. Σούλχοι, Σόλων, Σουλων, Σόλων, et Σύλλοι. Incolae *Sulcitani*. Carthaginensium *κτίσμα* vocat Hirtius d. B. Afr. c. 98. H. putatur *Palma di Solo*.

§. 20. *Stoechades*] gr. Στοιχάδες. Alii 5, alii 3 producunt, ut Plin. III, 11, 3. nempe *Proten*, *Mesen* s. *Pomponianam* et *Hypaeram*. Tenuerunt Massilienses. Situs ex Mela discitur et inde οὐς Λιγυρίδας vocat Apollon. Rh. Arg. IV, 553. Hodie *Porqueyroles*, *Protecor* et *l'isle du Levant* s. *de Titan*. *Balearides*] gr. Βαlearίδες; inde *Balearicus* s. *Baliaricus*. Nomen varie ducunt, v. c. a βάλανι, quia incolae egregii funditores fuerunt: inde *Balearica funda*: vel a Bales, Herculis comite. Graecis dicuntur *Γυμνήται*, vel quod naufragio facto Boeotorum aliqui nudi huc adpulerint. Conditores et primos earum incolae

tra Tarraconensis litora sitae, non longe inter se distant, et ex spatio sui cognominibus acceptis, majores, minoresque perhibentur. Castella sunt in minoribus, Iamno et Mago; in majoribus, Palma et Pollentia coloniae. Ebu-21
fos e regione promontorii, quod in Sucronensi sinu Ferrariam vocant, eodem nomine urbem habet, frumentis tantum non secunda, at alia largior, et omnium animalium, quae nocent, adeo experta, ut ne ea quidem, quae de agrestibus milia sunt, aut generet, aut, si invecula sunt, sustineat. Contra est Colubraria, cujus meminisse22
succurrit, quod, cum scateat multo ac malefico genere serpentum, et sit ideo inhabitabilis, tamen ingressis eam, intra id spatium, quod Ebusitana humo circumsignaverunt, sine pernicie et rata est; iisdem illis serpentibus, qui solent obvios adpetere, adspectum ejus pulveris, aliud velut virus, procul et cum pavore fugientibus.

commemorant Rhodios, quos piraticam exercentes domuit Metellus, inde *Balearicus*. v. Flor. III, 8. Celebrantur vina, fertilitas, portus. De incolarum moribus exponit Diodor. V, 17, 18. quantum funda valuerint, discitur ex Liv. XXVIII, 37. 6. Major, 375 M. P. circuitu patens, opulentior erat armis virisque, et minor, quae 150 M. P. complectebatur, agro fertilior erat. H. *Majorca* et *Minorca*, sui] ita hi gentiivi pro pronomine possessivo ponuntur, ut in Prooemio: ut ipsa sui contemplatione etc. et III, c. 10. in finem sui etc. Iamno] Ptolemaeus II, 6. Iamnonem et Magonem *πέλας* vocat, ut Plin. III, 11. f. 5. civitates. Palma et Pollentia] in urbibus ponunt et alii; illa h. putatur esse *Mallorca*; haec *Puglienza*.

§. 21. *Ebusos*] gr. *Ἐβουσοί*, sed inconstans est scriptura; inde *Ebusus* et *Ebusitanus*. Antea dicta est *Ophiusa*. Secundum Plinium III, 11. f. 5. fuerunt duae, et

Strabo *Ebusum* et *Ophiusam* separatim memorat. H. *Ysiga* et *Formentera*, urbem] confirmat Liv. XXII, 20, 7. *expers*] id adfirmat Plinius et recentiores auctores. sunt] Vadianus mutavit in *fiat*, neque apte et contra omn. Codd. et Edit. vett.; eum tamen nuper secutus est Titzius Bibl. lat. class. T. I. p. 215.

§. 22. *Colubraria*] videtur etiam ex nominis ratione *Ophiusa* aliorum esse et multi nunc *Formentera* esse putant, certe de hac fabulosum hoc adfirmat Lindemann in Beschreib. d. Insel Minorca p. 36. *Ebusitana*] *Colubraria*, ait Plin. III, 11. f. 5. *infecta* omnibus, nisi *Ebusitanam* terrant *inferentibus*. Humus autem saepe animalibus solet esse infecta adeoque letifera, cujus rei exempla profert Plin. VIII, 83 f. 58. *rata*] si lectio sana, signif. h. *proba*, *tuta*. Titzius l. c. et *rata* omnino delet. *adpetere*] i. e. adgredi, insidiari.

POMPONII MELAE
DE
SITU ORBIS
LIBER III.

CAP. I.

Hispaniae ora exterior.

- 1 Dicta est ora Nostri maris: dictae insulae, quas amplectitur. Restat ille circuitus, (quem ut initio diximus) cingit Oceanus. Ingens infinitumque Pelagus, et magnis aestibus concitum, (ita enim motus ejus appellant) modo inundat campos, modo late nudat ac refugit, non alios aliosque in vicem, neque alternis accessibus nunc in hos, nunc in illos toto impetu versum: sed ubi in omnia litora, quamvis diversa sint, Terrarum Insularumque ex medio pariter effusum est, rursus ab illis colligitur in medium, et in semet ipsum redit; tanta vi semper immisum, ut vasta etiam flumina retro agat, et aut terrestria deprehendat animalia, aut marina destituat. Neque adhuc fatis cognitum est, an heli-
- 2

CAP. I.

§. 1. Dicta] i. e. descripta, enarrata. nostri maris] v. I, 1, 4. circuitus] qui nempe uno amplexu exstantis terrae superficiem ambit. initio] v. I, 1, 3. infinitum] ex captu vulgari intellige, i. q. interminatum. aestibus] aestus proprie ad Oceanum pertinet sec. Isidorum Orig. 13, 18. nudat] similiter ap. Graecos γυμνοῦσθαι. in vicem] i. e. vario promissu nunc hos nunc illos agros inundans, neque id alternatim, sed subito impetu; hinc ἀνάμικτος ῥέος ἀνεκάνοτο ap. Dionys. v. 27.

diversa] i. e. contraria. pariter] i. e. pari accessu. redit] sc. in pristinam sedem; similiter usurpatur remeare, recedere, recurrere; gr. est ἀμπαιεῖς i. ἀμπαιεῖς, contra πλημύρα. immisum] sic Manil. II, 89. si pontum terris immittit et aufert. retroagat] sic Silius Ital. V, 624. et retro fluctus torfit mare. destituat] quantenus a litore recedit; rem ipsam alii eodem verbo indicant, v. c. Virgil. Ecl. I, 61. et freta destituent nudos in litore pisces.

§. 2. anhelitum] sic quidam statuerunt, Strabo I. p. 36. l. 53.

tunc suo id Mundus efficiat, retractamque cum spiritu re-
gerat undam undique, si (ut doctioribus placet) unum ani-
mal est: an sint depressi aliqui specus, quo reciprocata
maria residant, atque unde se rursus exuberantia adtol-
lant: an Luna causas tantis meatibus praebeat. Ad ortus
eerte ejus occasusque variantur: neque eodem adfidue
tempore, sed ut illa surgit ac demergitur, ita recedere at-
que adventare comperimus. Huc egressos, sequentesque
ea, quae exeuntibus dextra sunt, aequor Atlanticum et
ora Baeticae frontis excipit, quae, nisi quod semel iterum-
que paullulum in semet abducitur, usque ad fluvium Anam
paene recta est. Turduli et Bastuli habitant. In proximo
sinu portus est, quem Gaditanum, et lucus, quem Olea-
strum adpellant: tum castellum Ehora in litore, et procul
a litore Asta colonia. Extra Iunonis ara templumque est:

ait: *Υἱὸς γὰρ τοῦ ζῴου, καθάπερ καὶ
ἡ σὺννεχὺς ἀναπνέει τε καὶ ἰσπνέει. roge-
rat] i. e. resorbeat. doctioribus]*
*i. e. philosophis. Animatum au-
tem mundum statuebant Pytha-
gorei, Platonici, at negabant Pe-
ripatetici, inpr. Suato. Hinc
cum corpore animantis compa-
rant passim terram. Ceterum de
apertis marini causis ex recentio-
ribus expos. Otto in phys. Erd-
besch. T. I, p. 520. depressi] i.
e. excavati. reciprocata] i. e. Se-
neca in Consol. ad Polyb. c. 24.
mare alternis aestibus reciprocum.
Luna] plerique veterum quoque
in ea causam quaesiverunt, usu
et experientia edocti. meatibus]
de fluvio usurpat Avien. v. 2.*

§. 3. egressos] sc. ad Oceanum.
Baeticae] v. ad II, 6, 3. ibidem-
que de Ana. Turduli] gr. τῦρ-
δουλοι. Ap. Melam infra occur-
runt Turduli veteres sive ab his
diversi; nam circa Durium eos
conlocat, hos a Baeti ad Anam.
Videntur igitur ab ora juxta Du-
rium inde ad interiorem regio-
nem migrasse, et cum aliis po-
pulis commisti, ex quo inde ite-
rum ad oram prope fretum sunt
permissi, ubi fuerunt Turdetani;

quare multi Turdetanos et Tur-
dulos eundem populum habue-
runt. Turdetanos tamen antiqui-
tus in Baetica habitasse, ex eo
adparet, quod Baetica olim dicta
est Turdetania. Doctissimos omni-
um Hispanorum Turdulos prae-
dicat Strab. III. p. 96. f. 149. Ba-
sili] gr. Βασίλοι. Strabo l. c. eos-
dem Bastitanos dictos esse adfir-
mat, et p. 108. f. 156. eorum re-
gionem a Calpe ad Carthaginem
definit. Ita et Plin. III, 4. f. 3.
Bastulos primos in ora citerioris
Hispaniae producit.

§. 4. portus] putatur Mesthei
portus, quem prope Astam com-
memorat etiam Strab. III. p. 96.
f. 140. Mela a vicinia Gaditani
adpellat Gaditanum. II. est vel
Porto di S. Maria vel prope Real.
Oleastrum] aliis in hoc tractu est
oppidum; at Strabo l. c. p. 93. f.
142. montes κωτίνας hic memorat.
Plumbam Oleasirense huc referri
potest ap. Plin. XXXIV, 49. f.
17. Vario igitur sensu illud no-
men dictum est, oppidumque a
lucis et montibus adpellatum.
Ehora] gr. Ἐβώρα et, ut quidam
volunt, Ἐβώρα, etsi diversa urbs
esse videtur. Strabo Luciferi tem-
O 2

- in ipso mari monumentum Caepionis; scopulo magis,
 5 quam insulae impositum. Baetis ex Tarraconensi regione
 demissus, per hanc fere mediam diu, sicut nascitur, uno
 amne decurrit: post, ubi non longe a mari grandem lacum
 fecit, quasi ex uno fonte geminus exoritur: quantusque sim-
 plici alveo venerat, tantus singulis effluit. Tum sinus alter
 6 Olintigi, Onoba, Laepa, contingunt. At Lusitania trans
 Anam, qua mare Atlanticum spectat, primum ingenti
 impetu in altum abit: deinde resistit, ac se magis etiam,
 quam Baetica, abducit. Qua prominet, his in semet re-
 cepto mari, in tria promontoria dispergitur. Anae pro-
 ximum, quia lata sede praecurrens, paulatim se ac sua la-

plum ibi memorat. H. est *San Lucar de Barrameda*. litore] h. e. ripa Baetis. *Asia*] gr. *Ἀσία*, inde *Astenfus*. Regiam dictam esse notat Plin. III, 3. f. 1. et ponit inter aestuaria Baetis; hodie 8 M. P. a flumine abest, quia ostium ejus meridionale limo obductum est. Urbs fuit clara et Turdetani conventus ibi habuerunt. Noster coloniam vocat. Hod. putatur *la Mesa de Asia* f. *Salucar*; plerisque est *Xeres*. *Extra*] refer ad finem, qui praecessit. Sed cum Iunonis templum omnes in cognomine promontorio ponant, et loca haecenus recensita ultra illud sita sint, valde locorum seriem Mela turbavit, nisi de altero portus Gaditani cornu intelligitur. *Caepionis*] hic est ille Q. Servilius Caepio, qui de Lusitania, duce Viriatho rebellantibus, triumphavit, v. Eutrop. IV, extr. et illud monumentum (Straboni *πίλῑρος*) ad inhibendam Lusitanorum piraticam extruxisse videtur. Hodie ibi urbs est *Chipiona*.

§. 5. *Baetis*] gr. *Βαῖτις*. Olim *Tartessus* et incolis *Perces* dictus est. Ex Tarraconensi regione, ut ait Mela, demissus, pertinet ad montem *Orospeadam*, h. *Sierra Vermigia*; sed variant in fontis loco.

Mons, unde hodie defluit, vocatur *Segura*. In cursus descriptione Mela comparandus est c. Strab. III, p. 96. f. 139. Cursus ejus, qui 3350 stadia extenditur, est primo modicus, deinde multis acceptis fluviiis major Baeticam ingreditur ad Olligi oppidum, amoeno blandus alveo, crebrisque oppidis accolitur; duobus ostiis effunditur, quorum tamen alterum hodie oblitatum fertur. H. *Quadalquivir* i. e. *Vadi al Kibir* l. *Quad Alkebir* i. e. magnus fluvius. *Olintigi*] obscurum nomen. *Onoba*] cognomine *Aestuaria*, ab ostio Baetis distabat 420 stadia. Hodie aliis est *Gibraleon*, aliis *Huelva*. *Laepa*] ap. Ptolem. II, 4. occurrit *Λαίπα μεγάλη* prope Hispalim, quae et *Ilipa* dicta est. Occurrit tamen urbs *Ilipa* prope Onobam, ab illa prope Hispalim diversa: quare vel hic quoque ap. Melam *Ilipa* legendum est vel ponendum, eandem et *Laepam* esse dictam. Hodie ibi reperitur *Lepo*, sed diverso situ.

§. 6. *Lusitania*] v. II, 6, 3. *impetu*] i. e. promontorio longissime procedente: Latini enim hanc vocem etiam de rebus inanimatis frequentant, ut molem notent et aliquid solito ulterius. *abducit*] sc. litoribus versus or-

tera fastigat, Cuneus ager dicitur: sequens, Sacrum vocant: Magnum, quod ulterius est. In Cuneo sunt, Myrtili, Balsa, Ossonoba: in Sacro Lacobriga, et Portus Hannibalis: in Magno Eborā. Sinus inter sunt: et est in proximo Salacia; in altero, Ulyssippo, et Tagi ostium, amnis gemmas aurumque generantis. Ab his promonto-

7

tum contractis, Baetica longius se in occasum pendente. *Cuneus ager*] Sic Strab. III. p. 95. l. 137. τὴν προσεχὴ χῆραν τῇ Δακτύλῳ φωνῇ καλοῦσι Κύνειον, εἴηνα σημαίνειν βουλόμενοι. Plerique tamen dissentiunt et a populis Coniis vel Cynetibus nomen derivant, qui olim illum tractum tenuerunt, v. Herod. II, 35. IV, 49. Mela porro ex hoc agro tria promontoria existare dicit, quorum unum *Cuneus*, alterum *Sacrum*, tertium *Magnum* intelligitur. Sed Magnum non est in hoc tractu, neque adparet, quo modo Mela duos sinus potuerit interponere? Igitur aut hoc pertinet ad promontorium *Sacrum* et *Magnum*, ubi Mela non recte Barbarum omisit, aut hic tenendus est ordo, ut Melae *Sacrum* sit Cuneus, *Barbarum* *Sacrum*, et *Magnum*: etsi alii dissentiant. *Sacrum*] ab Herculis templo, quod in eo fuit. *Myrtili*] in Ptolemaeo *Iulia Myrtilis*, nam terminatio in *is* et *in* Hispanicis urbibus non est inusitata. Cognomen *Iulia* coloniae indicium est. H. est *Mertela* ad fl. Anam. *Balsa*] removetur a Pace Iulia, h. Beja, 23 M. P. et hodie est *Tavilla*, praecipua urbs Algarbiae. *Ossonoba*] gr. *Ὀσσινόβη*, et a Balsa 16 M. P. removet Antoninus. Hod. putatur *Estombar*. *Lacobriga*] varie scribitur in prioribus syllabis; briga autem, quod adpenditur, putatur esse Thracum *bria*, quod significat urbs, ut in *Mesembria* aliisque nominibus. Hodie quaeritur, ubi est *Lago*: portus Hannibalis] si intra Cuneum agrum vel cis pro-

montorium *Sacrum* subistimus, prope *Lagos* quaerendus est; si superiorem vero ordinem sequaris, portus est celeberrime prope *Setuval*. *Eborā*] gr. *Ἐβουρα*, sed *Ἐβουρα* est verior scriptura. Hodie *Eborā* putatur: quod si verum est, vel Mela erravit, vel alii; ille enim in ora ponit, at longissimo removel Ptolemaeus, si *Salaciam* spectes, a qua distabat 43 M. P. *Salacia*] *Urbs Imperatoria* cognominata fuit auctore Plinio IV, 35. l. 22. Hodie ab aliis esse putatur *Alacer de Sal*, sed rectius *Socimbra*. *Ulyssippo*] ejus scriptura varia et inconstans est. Nomen urbis et originem multi ab Ulysse repetunt. Certiori fide a Plin. IV, 35. l. 22. traditur, *municiplum* R. civium fuisse et *Felicitas Iulia* cognominatum. An vero h. sit *Lisboa*, dubitat Mannerus, quis haec hodie sita sit supra Tagum in hac Melae progressionem, qua infra eum reperitur. *Tagi*] gr. *τάγος*. De etymologia laborant. Oritur cum Ana in orientali Hispaniae parte, ita tamen, ut Ana recta in Oceanum exoneretur, hic factis flexibus versus meridiem decurrat: v. Strab. III. p. 96. l. 159. Piscibus et ostreis abundat, et gemmas aurumque generat, ut Noster sit. De auro multi consentiunt, idque omnino de Hispaniae fluviis praedicat Strab. III, p. 100. l. 146. Idem hodie fieri memorat Büsching, at negat Volckmann in Reise d. Spanien T. I. p. 23. Quod Mela gemmas addit, id forsitan de lapidibus pretiosis in universum intelligi debet.

- riis in illam partem, quae recessit, ingens flexus aperitur; in eoque sunt Turduli veteres, Turdulorumque oppida: amnes autem, Monda, in medium fere ultimi promontorii latus effluens; et radices ejusdem adluens Durius. Frons illa aliquamdiu rectam ripam habet: dein modico flexu accepto; mox paullulum eminet: tum reducta iterum iterumque recto margine jaceis; ad promontorium, 8 quod Celticum vocamus, extenditur. Totam Celtici colunt, sed a Durio ad flexum Grovii: fluuntque per eos; Avo, Celadus, Naebis, Minius, et, cui Oblivionis cognomen est, Limia. Flexus ipsa Lambricam urbem am-

§. 7. *recessit*] sc. declivi in ortum litore. *flexus*] qui inter Magnum et Celticum s. Nerium promontorium interest. *Turduli*] v. ad §. 3. *Monda*] gr. *Μόνδα*, etiam *Munda*. H. *Mondego*. Si vero ultimum promontorium ap. Melam *Magnum* est, vehementem ejus latitudinem supponit, si ad medium ejus latus ponit *Mundam*, ad finem ejus *Durium*. Huc accedit, quod inter Mundam et Durium *Vacus* interfluit. Quae ut expediantur, promontorium Mela ad illum usque tractum profert, unde ex plano et aequo paullatim adurgit. *Durius*] gr. *Δούριος* et *Δουρίσις*. Oritur in Celtiberia, praeterlabitur Numantiam et Sergantiam, et cursum 1970 stadiorum eimensus in mare effunditur. Aquarum mole Tagum superat, et aurum vehere quidam narrant, ut Sil. Ital. I, 234. Ab eo Lusitanis incipiebat. *flexu*] versus mediterranea. *Celticum*] ita Plin. IV, 34. l. 20., qui tamen lib. IV, 36. l. 22. *Arrotrebarum promontorium* vocat. Ptolemaeo II, 6. est *Νερίον ἀπὸ τῆς Νερίας*, qui adcolebant: idque confirmat Strabo III. p. 106. l. 153.

§. 8. *Celtici*] sec. Strabonem l. c. circa Nerium pr. habitarunt, eorumque cognati ad Anam fl., qui inde celsi ad expeditionem

bellicam hic confederant. Celtarum gens olim late patuit, omninoque omnes populi trans Alpes et Istrum sic vocati esse videntur. *Grovii*] scriptura variat. Sec. Plin. IV, 34. l. 20. fuerunt *jobolis Graecorum*, quam opinionem inprimis adstruit Iustin. XLIV, c. 3., cui accedit Strabo l. c. p. 108. l. 157. At mirum est, cur Mela Callaecos, qui in ora confederunt, plane praeterierit. Ejus fidem aliquatenus vindicat Ptolemaeus, qui Grovios facit Callaecorum et Bracariorum populum: neque tamen sic plane excusandus est, quia recentioribus antiqua immiscuit. *Avo*] ap. Ptolem. II, 6. legitur *Ἄβον ποταμὸν ὑπερβαίει*. Quae hodie sit, non certo definiri potest. In tabulis post Durium invenitur *Daves*. *Celadus*] in Mela tantum occurrit. H. esse videtur *Cavado*. *Naebis*] ap. Ptolemaeum II, 6. *Ναίβης*, qui ejus ostium inter Limiam et Avonem ponit. Hodie videtur esse *Nivos* s. *Nova*. *Minius*] Nomen sec. Iustin. XLIV, 3. traxit a *minio*, cujus fuit illa regio uberriima, quamquam alii id ad fl. *Sil*, qui in eum inlabitur, proferunt. *Limia*] sic et Plinius effert, ut Strabo *Λιμαία*. Gessit cognomen Oblivionis, *τῆς Ἀλθης*, cujus causa sec. Strab. III. p. 105. l. 153. haec: Cum Turduli et Celtici ex-

plexus, recipit fluvios Laeron et Ullam. Partem, quae prominet, Praefamarchi habitant, perque eos Tamaris et Sars, flumina non longe orta, decurrunt; Tamaris, secundum Ehora portum; Sars, juxta turrem Augusti titulo memorabilem. Cetera super Tamarici Neriique incolunt, in eo tractu ultimi. Hactenus enim ad occidentem versa litora pertinent. Deinde ad septentriones toto latere terra 9
convertitur a Celtico promontorio ad Scythicum usque. Perpetua ejus ora, nisi ubi modici recessus ac parva promontoria sunt, ad Cantabros paene recta est. In ea primum Artabri sunt, etiamnunc Celticae gentis; deinde Astures. In Artabris sinus ore angusto admissum mare

peditionem in septentrionales regiones, facerent. et flumine hoc trajecto orta esset seditio ducis obitu aucta, quasi obliti pristinorum sedium, dispersi ibi manserunt. Hujus vero rei fama effecit, ut milites Bruti, qui regionem hanc usque eo perdomuit, non nisi coacti transirent. *Lambriam*] sic ad formam Hispanicam scripsimus pro *Lambriacam*. Ipsa urbs prorsus ignota est. *Laeron et Ullam*] utrumque nomen, etsi obscurum, retinere c. Codd. maluimus, quibus praeterea hodie adpellatio suffragatur. *Laeros* enim videtur esse *Loriz*, *Ulla* antiquum nomen retinuit. *prominet*] hinc recte supra dixit: *reducta iterum iterumque*; intersunt enim sinus. *Tamaris*] h. est *Tambra* s. *Tomar*. Qui cum prope urbem *Muros* in mare exeat, ibique et hodie portus sit, haud dubie is portus *Ehora* est: quo posito et reliqua conveniunt. *Sars*] hodie *Sar*. *turrem Aug.*] ea hodie ignota est. Mela autem utrumque fluvium inverso ordine recenset. *titulo*] i. e. nomine. *Tamarici Neriique*] eodem nomine, diversa tantum progressionem in hoc tractu ap. Plin. IV, 34 f. 20. occurrunt. Illi a flumine cognomini adpellati, et a Neriis promontorium Celticum nomen traxit.

[§. 9. *Scythicum*] intelligit ultimum Orientis promontorium. *Terra* enim hic non est Hispania, sed reliqua ora versus Scythiam et Scythiae promontorium, unde in Eoum mare cursus inflectitur, ut adparet ex lib. III. c. 7. Sed quam parum hinc Romani sciverint de Norvegia et Suecia, inde colligi potest, cum Mela totum hoc litus ab Artabris usque ad extremum Septentrionem pene rectum esse statuatur. *parva prom.*] v. c. *Lapatia*, *Cori* promontorium, quod et *Trileucum* dictum est, *Ocaso*, *Pyrenaei* pr. *Cantabros*] vicinos habuerunt ab oriente Austrigones, ob occasu Paeficas, a meridie populos Celtiberorum. Eorum urbes recenset Ptolem. II, 6. eorumque ferociam et laboris patientiam descr. Sil. Ital. III, 326. Notum est bellum Cantabricum, in quo ab Augusto domiti, multa intrepidi et invicti animi signa dederunt. v. Flor. IV, 12. Post Tiberius eos ad quietem redexit. *Artabri*] an iidem *Arotrobac* dicti fuerint, dubium facit Plin. IV, 35. f. 22. adfirmat tamen Strab. III. p. 106. f. 154. Ponuntur in ultimis Lusitaniae populis circa promontorium Celticum. *Astures*] regio *Asturgis*, unde *Asturius* et *Asturius*. Fortissima fuit gens et constabant 12 populis, in *Transmontanos* et

non angusto ambitu excipiens, Adobricam urbem et quatuor amplius ostia incingit: duo, etiam inter accolentes, ignobilia sunt; per alia duo Mearus exit, et Iulia. In Asturum litore Noega est oppidum: et tres arae, quas Sestianas vocant, in paene insula sedent, et sunt Augusti nomine sacrae, illustrantque terras ante ignobiles. At ab eo flumine, quod Saliam vocant, incipiunt orae paulatim recedere, et latae adhuc Hispaniae magis magisque spatia contrahere, usque adeo semet terris angustantibus, ut earum spatium inter duo maria dimidio minus sit, qua Galliam tangunt, quam ubi ad occidentem litus exporrigunt. Tractum Cantabri et Varduli tenent. Cantabrorum aliquot populi amnesque sunt, sed quorum nomina nostro ore concipi nequeant. Per Concanos et Salenos Saunium, per Autrigones et Origenomescos Nanasa descendit: et De-

Augustanos divisi. Regio h. *Astorga*, a veteribus montibus sylvisque horrida, auri terax, equis nobilis describitur. *Adobricam*] urbs ignota et incertus situs. *Mearus* — *Iulia*] sic corruptum h. locum correxit Vossius. *Mearus* h. *Rio Mero* et *Iulia* h. *Juria*, etsi hic fluvius nusquam memoratur, et haec correcti non nisi hodierno nomine probatur. *Noega*] gr. *Netya*, occurrit ap. Strabonem et Plinium, et Ptolemaeo dicitur *Netya fluxia*. *Sestianas*] hae arae conditae sine dubio sunt a Sestio quodam in honorem Augusti, ut Hispanos, qui P. R. semper rexarunt et ab Augusto demum domiti sunt, ad ejus reverentiam adligeret, Sic Augusti ara fuit Lugduni, v. Iuvenal. I, 44. Sueton. Calig. 2. etsi sec. Sueton. c. 52, haec vivus non nisi communi suo et reipubl. nomine recepit. Quis vero ille Sestius fuerit, dici nequit.

§. 10. *Saliam*] h. *Rio de Sella*, angustantibus] Plin. IV, 34. l. 20. haec ita: *A Pyrenaei promontoria Hispania incipit, angustior non Gallia modo, verum etiam semet ipsa, immensum quantum hinc*

Oceano, illinc Iberico mari comprimentibus. Varduli] cum Cantabris ad Oceanum ponit et Plin. III, 4. l. 3. et aliquot urbes recenset. *nostro ore*] Graeci et Romani multa suppresserunt nomina, quia barbaros sonos exosi erant: v. c. Ovid. Trist. III, 10, 5. idemque aperte de Hispaniae urbibus fatetur Plin. III, 3. l. 1, *Concanos*] fuerunt populi ex Cantabris, ut indicat Ptolem. II, 6. et eos equini sanguinis potu delectatos fuisse, docent Horat. III, od. 4, 34. et Sil. Ital. III, 361. iidem esse videntur, qui Straboni sunt Conisci. *Salenos*] populus obscurus, neque enim a *Salio* amne nomen et regio derivari et constitui potest. *Autrigones*] occurrunt ap. Plin. III, 4. l. 3. et ponuntur in vicinia Cantabrorum, Ubi et idem lib. IV. c. 34. l. 20. *Origenomescos* commemorat. Cetera sunt perquam obscura. *Nanasa*] etiam haec vox dubia est, H. creditur esse fluvius, qui per Bilbao et Portugalere, Biscaniae urbes, fluit et non procul inde in mare exit. *Devalis* — *Aturia*] monstra nominum hic ediderunt libri. Pto-

valet Tritium Toboricum cingit, et Decium Aturia, et Oeasonem Magrada. Varduli, una gens, hinc ad Pyrenaei jugi promontorium pertinens, claudit Hispanias.

C A P. II.

Galliae ora exterior.

Sequitur Galliae latus alterum, cujus ora primo nihil 1
progressa in altum, mox tantumidem paene in pelagus ex-
cedens, quantum retro Hispania abscesserat, Cantabricis
fit adversa terris, et grandi circuitu amflexa, ad occiden-
tem litus advertit. Tunc ad septemtriones conversa, ite-
rum longo rectoque tractu ad ripas Rheni amnis expandi-
tur. Terra est frumenti praecipue ac pabuli ferax, et 2
amoena lucis immanibus. Quicquid ex fati frigoris impa-
tiens est, aegre, nec ubique alit; salubris, et noxio gene-
re animalium minime frequens. Gentes superbae, supersti- 3
tiosae, aliquando etiam immanes adeo, ut hominem optimam
et gratissimam Diis victimam caederent. Manent vestigia
feritatis jam abolitae, atque ut ab ultimis caedibus tempe-

lemacus hic si, *Δυρία*, et urbem Tritium memorat: ex eodem et Tuboricum scribi debet. Durium nemo novit. Aturia autem, si est Atur, *Atyr* (v. Lucan. I, 420.), graviter offendaris, cum hic in Aquitania ab omnibus ponatur. Oeasonem] Ptolem. II, 6. *Ολαση πάλαι* et *ἀρχον Πυρήνης* in Valconibus. Quaeritur autem, an Ptolemaei *Montascus* sit Melae Magrada: sed uterque diversus esse videtur. Non sine veri specie h. Oeaso esse putatur S. Sebastiani et fluvius Magrada h. *Urumea*.

C A P. II.

§. 1. Galliae] v. ad II. c. 5. progressa] i. e. eadem linea, in qua Hispaniam excipit, se porrigens. amflexa] insolentior vox, a Vossio e Codd. restituta, non spernenda esse videtur, cum rem bene exprimat. advertit] i. e. illic dirigit.

§. 2. amoena] olim non fuit, ut Varro et Cicero de prov. con-

sul. c. 12. testantur, immanibus] pertinet ad asperitatem vel ad hominum sacrificia. frigoris] id confirmat Iul. Caes. d. B. G. I, c. 1. Nam propter frigora — non modo frumenta — matara non erant, sed ne pubula quidem satis magna copia subpotabant.

§. 3. superbae] sic quidem iudicat Mela Hispanus de Gallis. immanes] ita et Cicero pr. Fonteij. c. 14 et 15. pertinet inprimis ad *ἀνθρωποφάγας*; de qua Strab. IV. p. 136. f. 198. eorum morem notans, quo alii sagittis confodiebantur, vel cruci adfigebantur, alii cremabantur, et Iul. Caes. de B. G. VI, 16. pro victimis homines immolant, et post simulacra esse addit, quorum contexta victimibus membra vivis hominibus compleantur, homines vero iis succensis flamma circumventi exanimentur. abolitae] quod jam alii, v. e. Tiberius, tentaverant, effecit Claudius, v. Sueton. c. 25. sed ad illum inhumanum

rant, ita nihilominus, ubi devotos altaribus admoovere, delibant. Habent tamen et facundiam suam, magistrosque sapientiae Druidas. Hi Terrae Mundique magnitudinem et formam, motus coeli ac siderum, et, quid Dii velint, scire profitentur. Docent multa nobilissimos gentis clam et diu, vicenis annis, aut in specu, aut in abditis saltibus. Unum ex his, quae praecipiant, in vulgus effluxit, videlicet, ut forent ad bella meliores, aeternas esse animas, vitamque alteram ad manes. Itaque cum mortuis cremant ac defodiunt apta viventibus. Olim negotiorum ratio etiam et exactio crediti deferrebat ad inferos: erantque, qui se in feros suorum, velut una victuri, libenter immitterent. Regio, quam incolunt, omnis Comata Gallia. Populorum tria summa nomina sunt, terminanturque fluviis ingentibus. Nam a Pyrenaeo ad Garumnam,

ritum saepe redierunt. *caedibus*] sic passim numero plur. occurrit. *ultimis*] i. e. de quibus modo dixi, nempe humanis. *altaribus admoovere*] propr. hac in re de victimis, ut docuit Drakenb. ad Liv. XLV. 27, 9. *delibant*] i. e. cutem leviter secant et sanguinem degustant. Sic in Americae regionibus quibusdam infantes delibant, quos antea immolarant, et agnos substituunt. *Druidas*] nominis origo varia fertur. Romani usitate a gr. *ἄρκυς*, *quercus*. Alii rectius ad Celticam vocem *Deru*, i. e. quercus, referunt. Qui ex Graecis derivant, auctorem habent Iul. Caes. de B. G. VI, 14. ubi tradit, Druidas Graecis literis usos esse, et Graecarum literarum amorem de Gallis testatur Strab. IV. p. 125. l. 181. Plinius eos vocat *Magos*, et Diodor. Sic. V, 31. *theologos*, *philosophos* et *vates*. De eorum moribus, vita, praeceptis aliisque consulendus Iul. Caes. de B. G. VI, 13 sqq. *viconis*] consentit Iulius Caesar d. B. G. VI, 14. Quare Bothe in Comment. Soc. Phil. Lips. Vol. III. P. I. p. 33 haec verba perpetuo glossema habuit, ut recte monuit Titzius l. c. p. 215. *sub-*

tibus] sec. Iul. Caesarem templa habuisse videntur. *effluxit*] nil libris mandarunt, sed omnia arcanis sermonibus tradiderunt, *meliores*] i. e. fortiores, ut gr. *ἀγαθός*. Hinc vero Horat. III, od. 14, 19. *non pavens funera Gallia* dicitur. *aeternas*] hanc opinionem repetunt a Pythagora, s. Zalmoxi, ejus discipulo, quem Druidas Pythagorae philosophiam docuisse tradunt. Itidem opinionem de metempsychosi apud eos invaluisse tradit Diodor. V, 28. cl. Iul. Caes. l. c. *apta*] etiam dilecta. v. Iul. Caes. de B. G. VI, 19. *negotiorum ratio*] h. e. syngraphae, in quibus rationes accepti et expensi relatae erant. Rem ipsam adfirmat Valer. Max. II, 6. *Gallos memoria proditum est pecunias mutuas, quae his ap. inferos redderentur, dare solitos, quia persuasum habuerunt, animas hominum immortales esse. una victuri*] v. ad II, 2. §. 4.

§. 4. *Comata*] varie Gallia dividitur. v. II, c. 5, 2. Hic secutus est divisionem a Iulio Caesare factam, v. de B. G. I, 1. Nominis causa a comarum nutritione repetenda est. *tria*] sic tere Plin. IV, 31. l. 17. *Gallia omnis*

Aquitani; ab eo ad Sequanam, Celtae; inde ad Rhenum pertinent Belgae. Aquitanorum clarissimi sunt Aufci; Celtarum, Aedui; Belgarum, Treveri: urbesque opulentissimae, in Treveris Augusta, in Aeduis Augustodunum, in Aufcis Eliberrum. Garumna ex Pyrenaco 5

Comata uno nomine adpellata in tria populorum genera dividitur. Continebat singulum genus multos alios; ita ut Appian. de B. Civ. II, 150. quadringentas gentes a Caesare subactas dicere posset. *Aquitani*] gr. Ἀκνιταῖοι et Ἀκνιταῖοι, et nomen accepisse feruntur ab aquis salubribus vel ab aquis Tarbellicis, quas attingebat regio. Gentis originem diverse repetunt, v. c. ab Hercule, qui illos populos duxerit in Hispaniam et inde in Galliam. Mela in finibus eorum Caesaris tempora respicit. Populi hujus Galliae partis et urbes cognoscuntur e Iul. Caes. d. B. G. III, 27. quibus ab Augusto 14 additi erant inter Garumnā et Ligerim. *Sequanam*] gr. δ Σηκουάνας. Perperam ejus fontes in Alpibus ponit Strabo IV, p. 133. f. 192. cum in planitie aperta reperiantur; rectius de flexibus et ostio ejus contra Britanniam exponit. H. *Seine*. *Celtae*] gr. Κέλται f. Κελτοί. Sensu latiori de omnibus Gallis dicuntur, ut ap. Strab. l. c. p. 131. f. 189. angustiori ap. Melam h. l. Varie nomen derivant. In eorum finibus a Garumna ad Sequanam consentit Plin. IV, 31. f. 17. Ab Augusto, nova divisione facta, *Lugdunensis* eorum regio dicta est. Ceteri hujus tractus populi et urbes recensentur a Strabone et Plinio II. cc. *Belgae*] gr. Βέλγαι. De etymo nominis multa dabit Cluver. Germ. Antiq. II, 3. p. 342. In finibus aliquantum discrepant. Mela ad Rhenum extendit, Plinius ad Scaldin, quae parum discrepant. Ex Iul. Caes. de B. G. I, 1. intelligitur, etiam Helvetiam esse complexam, quam postea ab

ea separavit. Populos hujus tractus 15 memorat Strab. IV, p. 135. f. 196. quibus postea plures adcesserunt. *Aufci*] sic et a Iul. Caesare, at gr. Ἀυκίοι, et *Auscenses*. *Aedui*] gr. Αἰδουῖοι, Ἐδουῖοι et Αἰδουῖοι, quod praestat. Cum Mela consentit Iul. Caes. de B. G. VI, 12. qui summam eorum auctoritatem fuisse addit. Ante Caesaris expeditionem cum Romanis ita juncti erant, ut eos fratres adpellarent. v. Cicero. ad Attic. I, 7. ad Divers. VII, 11. *Treveri*] Germanicam originem ipsi ambitiose affectabant, ut tradit Tacit. d. Germ. c. 28. Ac coluerunt Rhenum, etsi de finibus eorum disputatur. *Augusta*] praecipua Trevirorum urbs, cui Ptolemaeus cognomen Τρεβιργῶν addit. Post simpliciter dicta est *Treviri*. Barbarorum inruptionibus aliquoties vexata et everfa est; in antiquissimis Germaniae urbibus ponenda est. H. *Trier*. *Augustodunum*] eam Aeduis quoque tribuit Ptolem. II, 8. at Iul. Caes. de B. G. I, 23. *Bibracte* oppidum eorum vocat *longe maximum et copiosissimum*, et VII, 55. *opp. maximae auctoritatis*. Quaeritur igitur, an eadem urbs sit? alii negant, alii adfirmant sat gravibus ducti rationibus. Ab Augusto novum nomen sortita esse videtur. H. putatur *Beauvray*. *Eliberrum*] varie scribitur. Nomen ex Celtica lingua derivatur et significat *nova urbs*. Ptolem. II, 7. *Auscorum* urbem unam adfert *Augustiam*, quae eadem esse videtur, mutato postea nomine.

§. 5. *Garumna*] scriptura variat, v. c. gr. Γαρουνας et Γαρούνα.

- monte delapsus, nisi cum hiberno imbrey, aut solutis nivibus intumuit, diu vadofus et vix navigabilis fertur. At ubi obviuſ Oceani exaeſtuantis accedibus adauctuſ eſt, iisdemque retro remeantibus, ſuas illiuſque aquaſ agit; aliquantum plenior, et quanto magis procedit, eo latior fit; ad poſtremum magni freti ſimiliſ; nec majora tantum navigia tolerat, verum etiam, more pelagi ſaevientis, exſurgens, jactat naviganteſ atrociter, utique ſi alio ventuſ, alio unda praecipitat. In eo eſt inſula, Antroſ nomine, quam pendere et adtolli aquis increſcentibus ideo incolae exiſtimant, quia, cum videantur editiora, quiſ objacet, ubi ſe fluctuſ implevit, illa operit, haec, ut priuſ, tantum ambitur: et quod ea, quibus ante ripae colleſque, ne cererentur, obſtiterant, tunc velut ex loco ſuperiore perſpicua ſunt. A Garumnae exitu latuſ illud incipit terrae, procurrentiſ in pelaguſ, et ora Cantabriciſ adverſa litoribus, aliis populis media ejuſ habitantibus, ab Santoniſ ad Ofiſmioſ uſque deflexa. Ab illiſ enim iterum ad ſeptemtrioneſ frons litorum reſpicit, pertinetque ad ultimoſ Gal-

Maeſcul, genere producunt Strabo et Tibulluſ, alii feminino, Mela ponit fonteſ in Pyrenaeo; oritur autem in confinio *Viſiae* in montiſ latere devexo, ubi eſt *valliſ Arana*, h. ad Hiſpaniam pertinens. *retro remeantibuſ*] ſic alibi *retro redire* et ſimilia notavit Drakenb. ad Liv. XXVII, c. 28, 6. In eandem vero rem Claudian. lib. II. in Ruſ. v. 113. *pernicior unda Garumnae, Oceani pleno quotieſ impellitur aeſtu. utique*] i. e. maxime. *ſi alio etc.*] hinc elegantem comparationem iunxit Senec. in Thyſte v. 439. et Medea v. 937.

[§. 6. *Antroſ*] praeter Melam nemo ejuſ mentionem facit. Diſputant de ſitu; ſed in Garumna ſam quaerendam eſſe, docent verba Melae. Alii hodie inſulam *Iau* eſſe judicant, alii fluctibus ſubmerſam eſſe vel arena obrutam exiſtimant. Melae autem ſententia haec eſt: Cum, quae objecta ſunt inſulae loca, excelſiora vi-

deantur, acceſſu maris illa operiuntur aquis, inſula, ut antea, tantum ambitur, hac tamen mutatione, ut tunc ultra ripaſ fluminis ex inſula tanquam ex editiori proſpectare liceret. Quod cum unico ſic explicare liceret, ſi inſula nataret, objecta loca firma ſtarent ſede, incolae inſulam natate putarunt.

[§. 7. *procurrentiſ*] ſimiliter Lucau. I, 427. *procurrit in aequora Luna. aliis*] v. c. Pictoniſ, Samuitiſ, Venetiſ. *Santoniſ*] dicti ſunt *Santoni* et *Santonaeſ*, gr. *Σάντωνες* et *Σάντωναι*, diverſa penultima; unde *Santoniciſ*. Ad offia Garumnae eoſ conlocat Strabo IV. p. 133. l. 190. et Ptolemaeuſ, verſuſ meridiem progrediens, ordine reconſet *Pictoneſ*, *Santonaeſ*, *Biturigeſ*. *Ofiſmioſ*] gr. *Οσίμιοι*, variat tamen ſcriptura. Tenuerunt totum illud lituſ, ubi hodie dioceſeſ urbium *Qaimper* et *Leon* ſunt, eorumque oppiduſ *Verganiuſ*,

licarum gentium Morinos, nec portu, quem Gesoriacum vocant, quidquam notius habet. Rhenus, ab Alpibus decedens, prope a capite duos lacus efficit, Venetum et Acronium. Mox diu solidus, et certo alveo lapsus, haud procul a mari huc et illuc dispergitur, sed ad sinistram amnis etiam tum, et donec effluat, Rhenus; ad dextram primo angustus et sui similis, post ripis longe ac late recedentibus, jam non amnis, sed ingens lacus, ubi campos implevit, Flevo dicitur, ejusdemque nominis insulam amplexus, fit iterum artior, iterumque fluvius emittitur.

quod Ptolemaeus H. 8. memorat, putatur esse *Carhuix*. Morinos] dicti a Celtica voce *Mor* i. e. mare, vel a *Moeren*, quia eorum regio paludosa fuit. Habitarunt in extrema Gallia, ubi h. *Flandria*, ad mare contra Britanniam, in quam inde brevissimus transitus erat. Iul. Caesar. d. B. G. IV, 22, pagos eorum memorat, eosque ut se ditiosos passim describit, quos tandem sub Augusto C. Carinas domuit. *Gesoriacum*] celebratur ob trajectum in Britanniam, quae 56 M. P. s. 50 M. P. distita fuit. Idem dictus est *portus Itius*, ex quo Iul. Caesar solvebat. v. de B. G. V, 5. Pharum ibi exstruxit Caligula sec. Sueton. c. 46. Constantini aetate nomen *Bononiae* accepit. H. non *Calais*, sed *Boulogne*.

[§. 8. *Rhenus*] gr. *ῥῆνος*. Nomen derivant a *ren*, alii a *rinnen* s. *rennen*, ob velocem cursum, alii a *rein*, ab aquis limpidissimis. Originem ejus Iul. Caes. de B. G. IV, 10. ex Lepontio, qui in Cottis Alpibus habitavit, deducit, et propius Ptolemaeus fontes juxta urbes Taxgætium et Brigantium monstrat. duos lacus] horum nomina *Venetus* et *Acronius* unde sumserit Noster,

ignoratur. Si ordinem spectes, sequitur is, qui nunc vocatur *Bodensee*, et Mela haud dubie utroque lacu unius ejusdemque duplicem divisionem intellexit. haud procul] falso Plinius 100 M. P. removel. *haec et illuc*] i. e. in duos alveos dispelcitur. Constat Tacit. Annal. II, 6. eumque *bicornem* vocat Virgil. VIII, 727. Mela igitur, ut quibusdam placeat, ab una parte intellexit fossam Drusianam, quam Drusus (v. Tacit. Annal. XIII, 53.) inter Rhenum et Iselam egessit, ut per hunc fluvium Rheni partem in Oceanum emitteret; ab altera medium Rheni alveum: Vahalem autem in Mosam, effluentem ignorasse videtur. At neque hoc satis certum est. De hodie Rheni cursu et divortio cf. Volkmann Reisen durch d. verein. Niederlande p. 26 *sui similis*] uno alveo, quo inceperat, pergens. *ingens lacus*] est hodie *der Zuyder-See*. *Flevo*] nomen remansit in *Vlis-Stream* in introitu lacus *Flovi* l. *Zuyder-See*, qui ex submersa illa Frisiae parte natus est. *insulam*] intellige de ea, quae h. dicitur *Flieland*. Ceterum in hac insula castellum *Flevum* ponere videtur Tacit. Annal. IV, 72.

C A P. III.

G E R M A N I A.

1. Germania hinc ripis ejus usque ad Alpes, a meridie ipsis Alpibus, ab oriente Sarmaticarum confinio gentium,
 2. qua septentrionem spectat, Oceano litore obducta est. Qui habitant, immanes sunt animis atque corporibus, et ad infatigabilem feritatem vaste utraque exercent, bellando animos, corpora ad consuetudinem laborum, maxime frigoris. Nudi agunt, antequam puberes sint; et longissima apud eos pueritia est: viri sagis velantur, aut libris arborum, quamvis saeva hieme. Nandi non patientia tantum illis, studium etiam est. Bella cum finitimis gerunt: causas eorum ex libidine arcessunt; neque imperitandi prolatandi-

C A P. III.

[§. 1. *Germania*] Nomen varie derivatur, v. c. a *gerre* i. e. bellum; alii ab *Hermionibus*, quod commune Suevorum, Hermundurorum, Chattorum fuerit nomen, idemque, quod Germani, significarit: esse igitur quasi *Hermänner*, *Währmänner* et Romanos inde finxisse Germanos, quasi fratres. Quod posterius melius convenit, cum teste Tacito in Germ. 2. a victoribus obmum sic nominati fuerint. Termini Germaniae diverso tempore fuerunt diversi. Noster secutus esse videtur Agrippam, qui Rætiam et Noricum Germaniae adiecit, teste Plin. IV, 23. l. 14. et latitudinem 143 M. P. et longitudinem ejus 696 M. P. indicavit; alias Danubius putatur terminus. In Vistula consentiunt Plinius et Ptolemaeus, idemque in Oceano. *Sarmaticarum*] quid sibi his Mela velit, c. 4. Vistula amne declarat. *obducta*] i. e. inclusa, circumdata, nempe Oceano septentrionali, mari Germanico, Suevico.

[§. 2. *immanes*] Vellej. II, 106. *gens germana feritate ferocior*, et Strab. lib. VII. in. iis *πλεονακμών ἀγριότητος καὶ τοῦ μεγάλους*, et Caes.

d. B. G. I, 39. *ingenti magnitudine corpora tribuit. vasto*] i. e. sine lege et disciplina, ferarum more. *bellando*] adde ex Caesare l. c. IV, 1. VI, 21. *venando*, et, ut Caes. ait, *ab parvulis labori et duritias student. nudi*] pr. de pueris intellige, quibus h. l. viri sagis vestiti obponuntur. *pueritia*] spectat ad *ἀνατροφὴν* et Iul. Caes. l. c. diserte addit: *intra annum vero 20. feminae notitiam habuisse, in turpissimis habent rebus. sagis*] cf. Tacit. d. Germ. c. 17. *tegumen omnibus sagum, fibula, aut, si desit, spina confertum. Sagum* originis Gallicae omnes Celtæ gestabant, fuitque vestis brevis et ex crassioribus villis et pellibus contexta, qualis hodie est Hungarorum. *libris*] *Bast*. Inde vero antiquitus vestes contextas esse, tradit Plin. XII. in. *saeva hieme*] *hiemis saevitiam* (Tacit. Hist. I, 79.) in Germania multi notant. *nandi*] v. Iul. Caes. d. B. G. IV, 1. VI, 21., et Herodian. VII, 2, 11. *πρὸς τὸ νῆκεσθαι γυμνασμένοι, ἀπὸ μόνου λευτῶν τοῖς ποταμοῖς χρώμενοι. Bella*] Tacit. d. Germ. 15. *odorant bella*: hinc gr. *ὑπερμανεῖς* vocantur. *libidine*] simil. Cicer. d. Offic. I, 12. *Cum Celtiberis et Cimbris bel-*

que, quae possident, (nam ne illa quidem exire colunt) sed ut circa ipsos, quae jacent, vasta sint. Jus in viis habent, adeo ut ne latrocinii quidem pudeat, tantum hospitibus boni, mitesque supplicibus. Victu ita asperi incultique, ut cruda etiam carne vescantur, aut recenti, aut cum rigentem in ipsis pecudum ferrarumque coriis, manibus pedibusque subigendo, renovarunt. Terra ipsa multis impedita fluminibus, multis montibus aspera, et magna ex parte silvis ac paludibus invia. Paludum, Suevia, Estia et Mel-siagum, maximae: silvarum, Hercynia et aliquot sunt, quae nomen habent; sed illa dierum sexaginta iter occupans, ut major aliis, ita et notior. Montium altissimi Taunus et Rhetico; nisi quorum nomina vix est eloqui ore

3

lum — gregatur, uter esset, non uter imperaret. colunt] causas explicat. Caesar d. B. G. VI, 22. *vasta*] hinc Caesar l. c. IV, c. 3. publice maximam putant esse laudem, quam latissimo a suis finibus vacare agros. cl. VI, 23. *jus*] tales vocat. Heliodorus *χρηστέλιος*; idemque hodie de aliis populis, v. c. Mingrelia et Georgis, valet. *latrocinii*] v. Jul. Caes. de B. G. VI, 23. latrocinia nullam habent infamiam, — atque ea juventutis exerceandas ac desidia minuendas causa fieri praedicant. Franci et Saxones, ad mare habitantes, piraticam exercuisse notantur. *hospitibus*] id adfirmant Caesar l. c. et Tacitus l. c. 21. convictibus et hospitibus non alia gens magis indulget. Quaelaus et aliis alioquin gentibus tribuitur. *victu*] de carne cruda alii negant; sed huc Taciti c. 23. recens fera bene ad commodari potest, qui et eorum intemperantem potus usum notat. *renovarunt*] i. e. mollierunt.

§. 3. *Terra insu*] Mela nullas in h. capite urbes memorat, quia, ut Tacitus c. 16. ait, nullas habitant. Quae enim Suevorum oppida Caesar d. B. G. IV, 19. recenset, vici villaeque potius fuisse videntur. *invia*] observatio singulorum verborum delectum;

sic fere Tacitus c. 5. terra — silvis horrida, paludibus foeda. *Paludum*] nihil certi de iis constat. *Hercynia*] etiam *Hercynius saltus*, gr. *Ἑρκύνιος δρυμός*. Nomen derivant alii ab Harz i. e. bitumine; alii ab Hart i. e. loco montoso, silvis obfito. Maxima et vastissima fuit. De finibus ejus et ambitu Caesar d. B. G. VI, 25. aliique eos sic extendunt, ut hodie *der Schwarz-, Anspacher-, Steiger-, Odenwald-, Spesshart-, Harz-, Thüringer-, Bochnischer Wald* ejus reliquiae habendae sint: cl. Mannert Geogr. d. Gr. u. Röm. Th. III. p. 510 [sq.]. *aliquot*] v. c. *Gabrita-, Semana-, silva Caesia* h. *Heferwald* in Ducatu Cluvenensi nomen] i. e. famam, celebritatem. *Taunus*] ejus situs aliquo modo cognoscitur e Tacit. Ann. I, 56. XII, 28. qui eum in Catitis ad *Auranam* fl. h. *Eder* ponit. Hinc aliis iisque plurimis hodie est *der Heyrich* et *die Höhe*, aliis *der Deyberg* prope Giesam. In eo fuit Druch castellum. *Rhetico*] Cluverio h. est *das Siebengebirge*, sed parum certo indicio. Nil certi nisi hoc statui potest, ultra Rhenum quaerendum esse nomina. Ptolemaeus adfert *Μυλίσσηον ἔπος* prope fluvium *Semanam*, quam in Thuringia ponunt: Cluverio est

Romano. Amnium in alias gentes exeuntium, Danubius et Rhodanus; in Rhenum, Moenis et Lupia; in Oceanum, 4 Amisius, Visurgis et Albis clarissimi. Super Albim Codanus, ingens sinus, magnis parvisque insulis refertus est. Hac re mare, quod gremio litorum accipitur, nusquam late patet, nec usquam mari simile; verum aquis passim interfluentibus ac saepe transgressis, vagum atque diffusum, facie amnium, spargitur: qua litora adtingit, ripis contentum insularum non longe distantibus; et ubique paene tantumdem, it angustum et par freto; curvansque se subinde, longo supercilio inflexum est. In eo sunt

h. Blocksberg, Mannerto d. Harz. idem etiam Sudetos juxta Bohemiam, Moraviam et Silesiam memorat. *est eloqui*] graeca constructio: v. Vechner. in Hellenol. p. 364. *ore*] sic Plin. lib. V. in de Mauretania: *populorum — nomina — sunt ineffabilia. gentes*] ut saepe pro regionibus. *Danubius*] v. II, 1, 8. *Rhodanus*] non est Galliae fluvius, sed Raddauna prope Dantiscum, h. Raddauna, unde electrum petebatur, alias Eridanus dictus, etiam Padus habitus, ut patet ex Plin. XXXVII, 11. s. 2. Ita vero Mela ab utroque Germaniae limite fluvios adposuit, ab hoc Danubium, ab illo Rhodanum. Non est igitur, quod Melam erroris arguamus vel *Rhenus* substituiamus. *Moenis*] alii *Moenus*. Primus ejus meminit Mela. Serius dicebatur *Mogonus* s. *Mogannus*. H. Mayn. *Lupia*] primum occurrit ap. Vellej. II, 105: gr. *Λυπία*. Strabo eum 60 stadiis distare dicit ibique Bructeros vocis *Ιλάρηνες* ponit, H. Lippe. *Amisius*] in Nostro dubia est vocis terminatio; in Tacito est *Amisia* et in Strabone *Αμισία*. H. Ems. *Visurgis*] gr. *Βισούργης* vel *Ούισούργης*. Aquem Rom. clade nobilem vocat Vellej. II, 105. H. W. *eser. Albis*] gr. *Ἀλβίς*; serius *Alba* et *Albia*. H. Elbe.

§. 4. *Codanus*] quis sit, et quam late pateat, disceptatur. Mela eum prope Norwegiam ponere videtur, quia dicit *super Albim*, interioriorem tamen cognitionem ejus nondum habuisse, docet descriptio. Non enim undique angustum est illud mare et par freto, sed late inter Suediam et Borussiae patet. *Super Albim* est h. l. trans. Est igitur hic finis pars maris Baltici prope Fioniam et Seelandiam. *nusquam late*] sc. in eo tractu, quem Mela adtingit. *transgressis*] Sensus: mare versus sinum Codanum, quem mare Germanicum facit, in eo ipso sinu propter insulas parum distantes it divulsam et hinc angustum est freti instar vel amnium. *facie*] h. e. instar. *litora — ripis*] Mela litora dat oris maritimis, ripas insulis, et hoc sibi vult: qua terram adtingit, ubi sunt proprie litora, in primis coartatur ob vicinas insulas, quae ob altitudinem ripis suis illud mare continent, ne expandi queat. *supercilio*] sic et gr. *ὄρεος* de verticibus et culminibus, ut ap. Apollon. Rh. I, 178. *ὄρεος αἰγυιαλός*. Ita h. l. intellige eminentiam litoris incurvam, quam bene *supercilium* exprimit. *In eo*] sc. supercilio. Omnes vero in illa Chersonese Gimbros ponunt, quae inde posse

Cimbri et Teutoni: ultra, ultimi Germaniae Hermiones.

C A P. IV.

S A R M A T I A.

Sarmatia intus, quam ad mare, latior, ab his, quae sequuntur, Vistula amne discreta, qua retro abit, usque ad Istrum flumen immittitur. Gens habitu armisque Parthicae proxima, verum ut caeli asperioris, ita ingenii.

sa Cimbrica dicta est. Cimbri] gr. *κίμβριοι*. Priscam horum sedem in hac chersoneso, quam Ptolem. II, 11. primus Cimbricam vocat, fuisse, testatur Strab. VII. p. 203. f. 293. Quod Melae supercilium finus Codani est, id vocat Plin. IV, 27. f. 13. promontorium Cimbrorum, quodd longe in mare procurrens paene insulam efficit, quae Cartris adpellatur. Quaeritur, an hi Cimbri diversi sint ab iis, quos Marius fugavit? Sunt, qui id statuunt. Fortasse hoc sic intelligi potest, alios ex hac Chersoneso migrasse fufosque esse a Mario, alios sedes suas tenuisse. De origine horum Cimbrorum, quos etiam Cimnerios vocatos esse tradunt, varie disputatur, uti de eorum irruptionibus in Galliam et Italiam. Teutoni] etiam Teutones. Nomen deducunt a Germanorum Deo Thuisao f. Teut; pterique a Theut, Thiod i. e. Volk. Cimbrorum comites fuerunt irruptionis in Galliam et calamitatis ad Aquas Sextias participes. Sedes prope Cimbras habuerunt, sed latius per insulas vicinas dispersos fuisse, infra c. 6, 4. docet Mela. ultra] cum ultra supercilium finus Codani Mela progredi non possit, litora versus orientem intelligenda sunt; et Hermiones igitur in Pomerania ponere videtur. Hermiones] nomen derivatur ab Her f. Hert i. e. terra, quae qui mediterraneae Germaniae in-

coluerint. Sedes vero eorum ex antecedentibus intelligitur.

C A P. IV.

§. 1. Sarmatia] Sic et graece. Inde Sarmatae dicti utraque lingua, et Sarmaticus. Frequentius tamen Graeci Sauromatas eos adpellant, et hinc, quae Herod. IV, 117. de Sauromatis narrat, Mela I, 19, 19. Sarmatis tribuit. Sunt Scythicae originis: nam Scythas ad Tanaim conlocat Diodor. Sic. II, 43., cum quibus Amazones coaluisse et magnam Europae partem occupasse refert. Quapropter Mela, quae alias Sauromatis et Amazonibus tribuuntur, de Sarmatarum seminibus narrat. Sarmatia fuit duplex, Asiatice inter Tanaim et Rha; Europaea inter Pontum Euxinum et Tanaim ad Vistulam; utramque descripsit Ptolemaeus III, 5. et V, 6. Mela fines brevius indicat, et, si cum Ptolemaeo contenditur, vel male divisit Sarmatiam, vel partem eam, quae paludem et Pontum attingit, a Sarmatia distinxit, ita ut interiora, praeterquam a Vistula ad Danubium, definitio non sustinuerit. intus] i. e. versus orientem, ubi juxta Tanaim et Ixamatae latior est Vistula] et Visula, gr. *οὐισούλας*. Veteres Eridanum putarunt. Pontem ignoravit Ptolemaeus. H. Weichsel. Parthicae] ritus Parthorum delineavit Justin. XLI, 2, 3. quorum quidem princeps tantum huc

- 2 Non se urbibus tenent, et ne statis quidem sedibus. Ut invitavere pabula, ut cedens et sequens hostis exigit, ita res opesque secum trahens, semper castra habitant; bellatrix, libera, indomita, et usque eo immanis atque atrox, ut feminae etiam cum viris bella ineant; atque ut habiles sint, natis statim dextra aduritur mamma; inde expedita in ictus manus, quae exseritur, virile fit pectus. Arcus tendere, equitare, venari, puellaria pensa sunt; ferire hostem, adulterum stipendium est; adeo ut non percussisse, pro flagitio habeatur; sitque eis poenae virginitas.

C A P. V.

S C Y T H I A.

- 1 Inde Asiae confinia, nisi ubi perpetuae hiemes sedent

referri possunt. *urbibus*] in silvis egisse declarat Avienus v. 858. *Longas exercet Sarmata sylvas.* Circumvagari solebant, ut invitavere pabula. *tenent*] refer ad gentem, vocem collectivam: conjus συλλήνως usus frequens est. Et cum *tenent*, ut infra *habitant*; auctoritate librorum nitatur, non est; quod cum Titzio l. c. p. 215. singularem reponamus. Simile exemplum praebet *genus* supr. I, 16. 1.

§. 2. *cum viris*] i. e. simul cum viris, aequae ac viri, ut gr. ἀμα. Ita Liv. XXXVIII, 48. *negaretis hoc mihi cum diis immortalibus* i. e. mihi aequae ac diis. *aduritur*] idem de Amazonibus Diod. Sic II, 45. τὸν θηλυτέρων τὸν δεξιὸν μαστὸν ἐπαικτεῖν, ἵνα μὴ κατὰ τὰς μάχας τὴν συμπαῖν ἐπαικόμενος ἵνοχλῇ. *inde expedita*, etc.] variet hic locus ab editis jactatus est. Nuperrime Melae editor, Titzius l. c. p. 216. eum sic correxit: *unde, expedita in ictus manu, quae exseritur, virile fiat pectus*, ita ut Melae mens sit, hoc ipso maxime fieri pectus virile, si, impedimento mammae remoto, expedita in ictus manus reddatur. Non male quidem, neque tamen

opus, ut a recepta lectione recedamus. *Vis narrationis pendet a verbis dextra aduritur mamma: inde, h. e. ob aduritam mammam dextram expedita ad ictus fit dextra, quae exseritur* sc. ad ferendum, et ob eandem causam etiam pectus dextrum fit virile. Recepta lectio hanc convenit Nostri auctoris brevitati. Verba *quae exseritur*, est omittere potuisset, uberiori inserviunt explicationi. Nam *exseritur* i. q. proferitur, eminet, ut conspici et libere jactari possit. Hic gestus impr. de bellantibus et ad pugnam se componentibus notatur. *Pectus vero virile* vocat, quatenus virorum pectori simile sit, neque mammis protraheret.

§. 3. *puellaria pensa*] h. e. apud Sarmatas haec eo habentur loco, quo ap. Gr. et Rom. lanificia. *stipendium*] i. e. debitum, quod tenentur patriae praestare. *percussisse*] ut supra *ferire*. Rem ipsam Melae hausit ex Herod. IV, 117, qui de Sauromatarum feminis idem refert.

C A P. V.

§. 1. *Inde*] ex Sarmatia, quae Scythas attingit. Melae enim ul-

et intolerabilis rigor. Scythici populi incolunt, fere omnes etiam in unum Belgae adpellati. In Asiatico litore primi Hyperborei, super Aquilonem Rhipaeosque montes, sub ipso siderum cardine jacent: ubi sol non quotidie, ut nobis, sed primum verno aequinoctio exortus, auctumnali demum occidit: et ideo sex mensibus dies, et totidem aliis nox usque continua est. Terra augusta, aprica, per se 2 fertilis. Cultores iustissimi, et diutius, quam ulli mortaliū, et beatius vivunt. Quippe festo semper otio laeti non bella novere, non jurgia; sacris operati, maxime Apollinis, quorum primitias Delon misisse, initio per vir-

tra Tanaim in Asiam septentrionalem, progressus et inde in Eo-um mare conversus ea, quae lib. II. c. 19. et lib. I. c. 1. reliquerat, emetitur, perlustratis iis, quae interjacent, ut ab hac parte Asiae descriptionem conficiat. *[sedent]* Sedere et haerere de rebus, quae firmiter suo loco adfixae stant et manent; auget h. l. *[perpetuae. rigor]* sic Plinius injuriam sideris rigentis in hac plaga memorat. *[Scythici]* hoc nomine Graeci omnes septentrionales gentes designarunt. *[Belgae]* quis praeter Melam commemoraverit, ignoratur. Mela hic turbavit Asiae et Europae loca. *[Hyperborei]* gr. ὑπερβόρει. Nomen derivant inde, quasi sint ὑπὲρ τὸν ἀνεμὸν βορέαν εὐκοντες. Incertae feruntur eorum sedes, quas alii in Europa, alii in Asia iis adsignant. Plerumque Thraciae tribuuntur. Esse talem populum omnino negat Herodot. IV, 72. quem refutat Eratosthenes ap. Strab. I. p. 42. f. 6r. Recentiorum variae sunt sententiae: alii, c. Strabone omnino gentes septentrionales intelligunt, alii, commune omnium gentium Graecis ignotarum, et in septentrionem remotissimarum nomen esse, probabiliter statuunt. *[Rhipaeos]* v. I, 19. extr. *[cardine]* ita Plinius IV, 26. f. 12. ibi creduntur

esse cardines mundi, extremique siderum ambitus. *[jacent]* de gentibus, ut Corn. Nep. XIV, 4. in verno] qui hodie ibi navigarunt, testantur, se amisisse solem pridie Nonas Novembr., nec recepis-
se, nisi Februario.

§. 2. *[augusta]* i. e. sancta, venerabilis ob seqq. *[aprica]* Nostram temperiem ignorant: nam, etsi soli exposita est, tamen solis radii non nisi leviter eam perstringere nec terrae vapores et nebulas dissipare possunt. *[per se]* i. e. naturae dono, sine hominum industria proveniunt omnia. Inde vero Hyperboreorum nomen felices indicare videtur, ut ap. Aeschyl. Choeph. v. 371. ubi τόχης ὑπερβόρων μέζων legitur. *[diutius]* mille annos vivunt, teste Strab. XV. p. 489. f. 711. *[festo otio]* prius notionem laetitiae solennioris et augustae infert. *[jurgia]* — *[sacris]* haec confirmat et Plin. IV, 26. f. 12. *[Apollinis]* Nempe Latonam ibi natam ferunt, unde Apollinis cultum arcessit Diodor. Sec. II, 47. qui et ejus lucum, templum, urbem commemorat. In victimis ejus memorantur asini, hinc ἄνῳ ἐκτόμβας, et εὐνοφάγας. *[operati]* solemnitas de sacrificiis vox, ut gr. ἑρθεῖν, ἰδεῖν. *[primitias]* sc. sacrorum, de quibus Paulan. I, 31. ἀπαρχὰς κεκρυφθῆαι ἐν καλῇ κτηνῇ, γιγνόμεναι δὲ ἐν ὁδοῖ.

- gines suas, deinde per populos, subinde tradentes. ulterio-
ribus, moremque enim diu, et donec vitio gentium teme-
ratus est, servasse referuntur. Habitant lucos silvasque,
et ubi eos vivendi satietas magis, quam taedium, cepit,
hilares; redimiti fertis, semet ipsi in pelagus ex certa rupe
3 praecipites dant. Id eis fumus eximium est. Mare Cas-
pium, ut angustio, ita longo etiam freto, primum terras,
quasi fluvius, irrumpit: atque ubi recto alveo influxit, in
tres sinus diffunditur; contra os ipsum in Hyrcanum, ad
sinistram in Scythicum, ad dextram in eum, quem pro-
priè et totius nomine Caspium adpellant: omne atrox, sae-
vum, sine portubus, procellis undique expositum; ac bel-
luis magis, quam cetera, refertum, et ideo minus naviga-
4 bile. Ad introeuntium dextram Scythae Nomiades, freti
litoribus, insident. Intus sunt ad Caspium sinum Caspii et

ἄν, eaque sacra vocat Callimach. in Del. 283. *ἱερὰ θάλασσα ἀταχίων*, ubi v. Spanhem. *virginēs*] ab Herod. IV, 33. duae memorantur, adjunctis quinque juvenibus viae comitibus. *per populos*] ab Hyperboreis ad Scythas et inde ad finitimos. *temeratus*] propria vox de sacris violatis. Illos juvenes vero non rediisse; refert etiam Callim. in Del. v. 294. *habitant*] *domus iis nemora lucisque*, ait Plin. IV, 26. l. 12. *satietas*] adsentit Plinius l. c. et ita Geos, senectute confectos, cicutam bibere narrat Aelian. V. H. III, 37. *fertis*] quasi in re laeta, solemni et sacra, ubi coronarum usus valuit.

§. 3. *Mare Caspium*] gr. *Κασπία θάλασσα*, vel simpl. *Κασπία*; inde *Κασπιανός*, *Caspus*, *Caspiaeus*. Latini etiam *mare Hyrcanum*, *Hyrcanum* et *Scythicum*. Formam ejus et ambitum varie notant veteres; aliis vocatur *ἐφ' ἐνδὴν τοικυῖα, μνησιδής, προμήκης*. Dimensionem ex cursu navis computat Herod. I, 203, ita ut longitudo sit dierum 15, latitudo 8. Hodie testis *αὐτόπτης* Adam Olearius in Moscovit. u. Persisch. Reiseb. T. IV. p. 405 sqq. adfir-

mat, longum esse a septentrione (*Astrakan*) ad meridiem (*Feraboth*) 120, latum ab oriente (*Churesm*) ad occasum (*montes Caspianos*) 90 miliaria. Quaestitum est, utrum separatum sit mare, an cum aliis junctum. Prius credebant Herodorus, Aristoteles, Diodorus; ceteri fere omnes ex Oceano septentrionali derivabant ejusque sinum faciebant; alii, utrumque mare subterraneis meatibus cohaerere putabant. Nec magis recentiores conveniunt, quorum quidam comineatum ejus cum Ponto Euxino statuunt. H. Persis *Kolsum*, Russis *Chwalinskoi Mora*. *irrumpit*] bene de maribus, quae ex Oceano terris infunduntur. *atrox*] id confirmant quoque recentiores. *beluis*] inpr. memorant piscem, *Nake*; adeo validum, ut cauda navigium evertere possit.

§. 4. *Scythae*] de his magis exposite Strab. XI, p. 349. l. 507. Situs eorum non tamen ad sinistram maris partem, sed ad aditum vel ostium ejus referendus est. *freti*] i. e. invitati et sustentari litorum amenitate. *Caspium*] gr. *Κάσπιον*. Ab his mare dictum est. In Xerxis exercitu militas

Amazones, sed quas Sauromatidas adpellant; ad Hyrcanum Albani, et Moschi, et Hyrcani; in Scythico Amardi, et Paeficae, et jam ad fretum Derbices. Multi in eo sinu magni parvique amnes fluunt; sed qui famam habent, ex Cerauniis montibus uno alveo descendit, duobus exit in Caspium Casus. Araxes Tauri latere demissus, quoad 5

bant, teste Herod. VII. 67. et 87. et Strabonis aetate erant Ὠρεὶ ἀφ' αὐτῶν. Sauromatides] ita eas distinguit ab iis, quas ad Thermodontem in Ponto I. 9. descripserat. Ita vero dictae sunt ex congressu cum Sauromatis, idque, relictis circa Thermodonta sedes, factum esse, tradit Herod. IV. 110 sqq. Albani] gr. Ἀβαῖνι, regio Ἀβαῖνι. Gentis originem ab Iasone repetunt. v. Iustin. XLII. 3. Eosdem postea dictos esse Alanos, quidam putant, sed utrumque populum diversum fuisse, probant auctores. Strabo XI. p. 345. f. 501. eorum fines accuratius describit, eos indigenas, pecoribus alendis deditos, vagos vocat, regionis fertilitatem laudat. H. Candahar ibi est. Moschi] regio Μοσχί. Eorum nomen varie derivant. Moschica dividebatur in 3 partes, quarum primam Colchi, alteram Iberes, tertiam Armeni tenebant, unde patent ejus fines et vicinia. Mela, dum Moschos ad Hyrcanum mare ponit, Iberas et Armenios, certe partem eorum in ora maritima complecti videtur. Hyrcani] Ἑρκανοί, unde Ἑρκανίος, Ἑρκανία et Ἑρκανίς. Habebant olim ad mare, et ab occasu contermini erant Mediae, a meridie Parthiae, ab oriente Margianae. Olim Hyrcani sui jure, post subacti ab Assyriis ad Cyrum defecerunt; post eos subegit Alexander M. serius Seleucus et Strabonis aetate Parthia subditi erant. Memorantur eorum urbes, regionisque fertilitas. H. Tabarestan. Amardi] iidem sunt Mardi. Eorum situs variatur;

ponuntur enim in Media a plerisque, a Nostro aliisque in Margiana, ab aliis in Perside, Armenia, Colchide. Strabo vocat gentem Ἀσπεριανὴν et Suidas Ὠρεὶ πολυάνθρωπον, τραχέαν γὰρ τοικοῦντας, ἀνίππου καὶ πίνυτας. Paeficae] cum Amardis quoque conjungit Plin. VI. 19. f. 17. et inter Tanaïm et Oxum ponit etiam Ptol. X. 48. ubi plura de iis exposita leguntur. Derbices] varie efferuntur, v. c. Δερβίκες, Δερβίκαναι, Δερβίβιαι. Hyrcanis vicinos facit cum aliis Strabo, qui et lib. XI. p. 358. f. 520. de eorum moribus disserit, in iisque mactatos narrat, qui annum 70. excessissent, carnes reliquas a cognatis fuisse abstintas. Reges olim habuerunt, post a Cyro subacti sunt. Casius] commemoratur a Ptolemaeo et Plinio VI. 15. f. 13. qui eum per Albaniam deducit.

§ 5. Araxes] gr. Ἀράξης. Nomen varie deducitur: v. c. ab Araxe, Armeniorum rege, qui se in eum praecipitavit. Oritur ex eodem monte, quo Euphrates. Initio deflectit versus orientem ad fines Mediae Atropatenae, hanc et Armeniam determinat, deinde per Armeniam fluit et per Ἀραξηνὸν πεδίον in mare Caspium effunditur. cf. Plin. VI. 10. Ita plerique, et etiam Mela; alii tamen eum in Cyrum influere et cum eo conjunctum evolvi scripserunt. Hodie quoque, ut certo constat, in Cyrum (Kur) influit et cum eo prope Iavat in mare Caspium emittitur. Hod. Arassow s. Aras. Cum autem Araxis no-

- campos Armeniae fecat, labitur placidus et silens, neque, in utram partem eat, quanquam intuearis, manifestus: cum in asperiora devenit, hinc atque illinc rupibus pressus, et quanto angustior, tanto magis pernix. frangit se subinde ad obposita cautium: atque ob id ingenti cum murmure sonansque devolvitur, adeo citus, ut, qua ex precipiti in subjecta casurus est, non declinet statim undam, sed ultra quam canalem habet, evehat, plus iugeri spatio sublimis, et aquis pendentibus semet ipse fine alveo ferens: deinde ubi incurvus arcuatoque amne descendit, fit tranquillus, iterumque per campos tacitus et vix fluens, in id litus elabitur. Cyrus et Cambyses, ex radicibus Coraxici montis vicinis fontibus editi, in diversa abeunt, perque Iberas et Hyrcanos diu et multum distantibus alveis defluunt: post non longe a mari eodem lacu accepti, in Hyrcanum sinum uno ore perveniunt. Iaxartes et Oxos per

men latinus pateret, magnae turbae in antiquis auctoribus ortae sunt. *demissus*] gr. καταβύς. in *utram*] idem de Arare narrat Iul. Caes. de B. G. I, 12. quem *stanti similem* vocat Sil. Ital. III, 451. *eat*] ire saepe de fluviis: v. Burm. ad Ovid. Heroid. XIX, 81. *frangit*] de aquis, quae objecto obice vel vi aliqua diffunduntur et in diversa distrahuntur. *sonansque*] gr. μυαβρεμύτης. *canalem*] alvei fundum, ductum inter montes canalis instar. *sublimis*] videtur hic Mela Araxem confudisse cum Oxo, de quo simile quid narrat Polyb. X, 48. et de aliis Hyrcaniae fluviis Strab. XI, p. 351. f. 510.

§. 6. *Cyrus*] gr. varie effertur, v. c. κύρος, κύρος, κύρος. Cognominis fluvius memoratur in Perlide. De nostro recte Strab. XI, p. 344. f. 500. qui fontes in Armenia ponit, unde in planitiem incidit, quae est inter Armeniam et Colchidem, tum per Albaniam fluit; multos amnes navigabiles excipit, et 12 ostiis in mare Caspium effunditur. H. *Kur. Cambyses*] gr. καμβύσης. In

Albaniae fluminibus memorat et Plin. VI, 15. f. 13. eumque in mare deducit. Mela autem valde errat, dum amnes hos vicinis fontibus oriri ac tanta divortia facere scribit, ut unus per Iberas, alter per Hyrcanos fluat, priusquam conjungantur. Quis hodie sit, ignoratur. *Iberas*] de terminatione v. I, c. 2. Regio *Ἰβηρία*, *Iberia*: ut ab Hispania distingnatur, dicitur haec ἡ πρὸς τὴν Ἰσπανίαν Ἰβηρία, illa Ἰβηρία ἡ ἴδια, vel aliud quid additur. Terminabatur a septentrione Sarmatiae parte, ab occasu Colchide, a meridie parte Armeniae majoris, ab oriente Albania. Incolarum originem plerique repetunt ab Europaeis h. Hispanis, alii contra, alii utrosque diversos esse statuunt. Describuntur a Strab. XI, p. 344. f. 500. bellicosi, laboriosi, agricolae; memorantur eorum reges. H. ibi *Giurgistan* f. *Georgien. Hyrcanos*] v. ad §. 4. Gentes hic ponuntur pro regionibus. *Iaxartes*] gr. Ἰαξέρτης. Oritur ex montibus Indiciis, ubi Oxus, (h. in monte *Ak-Tau* supra Tashkent), determinat Sa-

deserta Scythiae ex Sugdianorum regionibus in Scythicum exeunt; ille suo fonte grandis, hic incurfu aliorum grandior, et aliquandiu ad occasum ab oriente excurrens, juxta Dahae primum inflectitur: cursuque ad septentrionem converso, inter Amardos et Paesicas os aperit. Silvam alia quoque dira animalia, verum et tigres ferunt, utique Hyrcaniae; saevum ferarum genus, et usque eo pernix, ut illis longe quoque progressum equitem consequi nec tantum semel, sed aliquotiens etiam cursu, unde coeperit, subinde repetito, solitum et facile fit. Causa ex eo est, quod, ubi ille interceptos earum catulos citus coepit avehere, et, rabiem appropinquantium astu frustraturus,

cas et Sugdianos, et hos atque Scythas Nomadas. Exceperit, ut plures tradunt, in mare Caspium, ejusque ostia ab ostiis Oxi sec. Strabonem 80 parasangis distabant. Scythae eum vocantur Silin, eumque Alexander ejusque milites putaverunt Tanain. H. Sir vel Sir-Darja. Oxus] gr. ὄξος. Fontes in Indicis montibus veteres conlocant et recentiores memorant montes Belur-Tagler primumque ejus nomen adiecerunt Harrat. In cursu dirimit Bactrianam et Sugdianam, Derbicum medios fines secat, et juxta Hyrcaniam in mare Caspium influit. Multos alios recipit fluvios, in quibus Ochus, Zariaspa. Hinc 6—7 stadia latus, rapidus, profundus, turbidus fertur et inlustralis potu. v. Curt. VII, 10, 13. H. Arabibus Giehon, Persis Anu-Daria. Apud veteres haud raro cum Araxe miscetur. Sugdianorum] varie gr. efferuntur, Σογδοί, Σογδοί, Σογδιανοί. regio Σογδιανή. Eorum situm describit Diodor. XVIII, 5. qui fuit inter Isaxartem et Oxum, eorumque urbes recenset Ptolem. VI, 12. in quibus fuit Alexandria ab Alexandro M. in finibus condita. Desertam majorem regionis partem fuisse tradit Curt. VII, 10. Olim paruit Persis, tum Alexan-

dro M., quo mortuo cessit Philipppo cum Bactriana: utramque Antipater Stasanori dedit: unde sibi vindicavit Seleucus. H. est Vash et Gill, aliis Buchareia septentrionalis. Arabibus Mauren-nahr. Dahae] gr. δάα, f. δάα. In Scytharum populis recententur; at in situ discrepant, ut sit in vagis populis, et conjunguntur cum Chorasmis, Sacis, Massagetis. A Caspio mari eorum sedes incipit Strabo et ulterius versus orientem ponit Massagetas et Dahae. Mela in ea parte, qua h. Charesm, eos conlocat. Innotuerunt Alexandri expeditione, a quo subacti sunt. Fuerunt ἰπποπόται, et binos ab equis in proeliis vectos esse, scribit Curt. VII, 7. os aperit] i. e. ostio effluit.

§. 7. alia — verum et] v. II, 6, 6. tigres] notantur a veteribus haec ferae, quibus omnino scaturit Hyrcania, et totus ille terrarum tractus ad mare Caspium: idque testantur quoque recentiores. saevum] pr. de tigris, v. Buffon Naturg. d. vierf. Thiere T. VI, p. 167. pernix] hinc ὑπερπέραις ap. Oppian. Cyneget. III, 98. et 363. interceptos] nondum adultos satis rapere: at hinc rabies saevior existit, unde orba tigride peior ap. Iuven. VI, 270. astu] eandem rem

unum de pluribus omisit, hae projectum excipiunt, et ad cubilia sua referunt, rursusque et saepius remeant, atque idem efficiunt, donec ad frequentiora, quam adire audeant, profugus raptor evadat. Ultra Caspium finum quidnam esset, ambiguum aliquamdiu fuit; idemne Oceanus, an Tellus infesta frigoribus, sine ambitu ac sine fine projecta. Sed praeter Physicos Homerumque, qui univ[er]sum Orbem mari circumfusum esse dixerunt, Cornelius Nepos, ut recentior, ita auctoritate certior; testem autem rei Q. Metellum Celerem adjicit; eumque ita retulisse commemorat: Cum Galliae pro consul[is] praecesset, Indos quosdam a rege Bojorum dono sibi datos; unde in eas terras devenissent, requirendo cognosse, vi tempestatum ex Indicis aequoribus abreptos, emensosque, quae interebant, tandem in Germaniae litora exiisse. Restat ergo pelagus; sed reliqua lateris ejusdem adfiduo gelu durantur, et ideo deserta sunt.

narrat Plin. VIII, 25 f. 18. De arte tigres capiendi exposuit et Ammian. XXIII, 6.

§. 8. *ambiguum*] similiter infr. c. 9. 3. *idemne*] aut omnino Oceanus, totum terrarum orbem ambiens, aut mare Scythicum, unde c. VII. ad Eoum mare pergit et septentrionale ad laevam, qua in Germaniam navigatur, de cujus situ Plin. IV, 27. f. 13. H. *mare glaciale* s. *Oceanus septentrionalis*. Hunc autem jam olim navigatum fuisse majore ex parte, Augusto auspicio, uti Germaniam ad Cimbrorum promontorium, adfirmat Plin. II, 67. Inde non verisimile censet, illic maria deficere, ubi humoris vis superet. *infesta*] i. e. infestata. *projecta*] i. e. porrecta. *circumfusum*] v. ad I, 1, 2. *Metellum Celerem*] fuit Praetor, Cicerone Consule, et ex praetura obtinuit Galliam a. u. 692. atque ad hunc annum referri debent, quae Mela nar-

rat. *pro consul[is]*] ita eum vocat, licet nondum Consul fuisset, ex more solito, qua etiam ii Proconsules dicebantur, qui ex praetura in provinciam profecti essent, ut docet Manut. ad Ciceronis Epist. ad Divers. I, 1, et Nostrium hoc sensu Proconsulem dici, adparet e Ciceron. ep. ad Div. V, 1, 2. *Indos*] de his disputatur. Quidam Indos mercatores intelligunt, qui dum mercaturae causa in Indico mari navigabant, tempestatibus actos versus septentrionem ad Germaniae tandem litora adpulsos fuisse. *rege*] multi Ariovistum esse putant: sed hoc incertae et obscurae fidei est. *exiisse*] exire pro de navi descendere occurrit et ap. Ciceronem. Mela igitur, qui disputat, an ultra Caspium finum Oceanus continuetur atque ab India per mare boreale ad Germaniam pateat, id hoc exemplo evictum esse existimat et hinc subjungit: *restat ergo pelagus*.

C A P. VI.

Hispaniae exterioris et septemtrionalis Oceani insulae.

His oris, quas angulo Baeticae adhuc usque perstrinximus; multae ignobiles insulae, et sine nominibus etiam, adjacent: sed earum, quas praeterire non libeat, Gades fretum attingit; eaque angusto spatio; et, veluti flumine, a continenti abscissa; qua terris propior est, paene rectam ripam, agit: qua Oceanum spectat, duobus promontoriis evecta in altum; medium litus abducit, et fert in altero cornu ejusdem nominis urbem opulentam, in altero templum Aegyptii Herculis, conditoribus, religione, vetustate, opibus illustre. Tyrus constitutere: cur sanctum sit, ossa ejus ibi sita efficiunt: annorum, quis manet numerus, ab Iliaca tempestate principia sunt: opes tempus aluit. In Lusitania Erythia est, quam Geryonae habitata accepit-

C A P. VI.

§. 1. *His oris*] respicit libri II. c. 7. ubi ad Baeticae angulum progressus in insula Colubria et Ebulo substiterat. *Gades*] v. II. c. 27. *rectam*] i. e. quae, neque in altum prominet, neque oblique recedit. *in altero*] urbs [ec. Strab. III. p. 117. l. 169. sita erat] tunc [ec. Strab. III. p. 117. l. 169. sita erat] a multis celebratur ejus opes et ornamenta (*ἀνθήματα*), v. c. a Jul. Caes. d. B. G. II. 18. et 28. quas ipse cum pecuniis inde rapuit, sed post reddidit. Miras in Herculis cultu caerimonias descripsit Sil. Ital. III. 14 sqq. et in tanta fuit veneratione, ut illustres adeo Romani id adirent, vota vel nuncupaturi, vel soluturi; de Iulio Caesare id tradit Sueton. c. 7. *Herculis*] quaeritur, num Hercules Thebanus, an Tyrius, an Aegyptius intelligendus sit. Mela Aegyptium diserte memorat. Sed tum ob aliorum testimonia, tum ob conditores Tyrios, videtur Mela Phoenicium cum Aegyptio confudisse aut unum eundemque habuisse, licet feceratur uterque ab auctoribus, v. c. Cicer. de N. D. III. 16. in-

lustre] augeat celebritatis sensum substantivorum cumlatio. *quis*] i. e. quibus. *numerus*] h. e. annorum principia, quae numeris adferri possunt et notari, ab Trojano bello ducuntur; h. e. templum est Trojano bello antiquius, vetustissimum.

§. 2. *Erythia*] gr. Ἐρυθρία inde Ἐρυθρία. Nomen deducunt ab Erythrae, Geryonis filie. Dicta esse fertur etiam *Aphredias*, quod nomen tamen ad Gades pertinet; utramque enim insulam commiscunt, et communis Gadium nomine adpellant. Ex auctororum nominatum Herodoti et Strabonis testimoniis efficitur, Gades h. esse Leon et Erythiam fere quaerendam esse, ubi h. Cadice. Ab hoc tamen situ Mela recedit, qui aliam situ Erythiam intellexit, uti et diserte notat Plin. IV. 36. l. 22. Alii quoque ejus situm vage notant. Laudant insulae *εὐφύας* et τὰ ὑψηλὰ. *Geryonae*] vel a Geryon vel Geryones, et hinc genitivus Geryonae. in gr. triplex forma *εὐφύας*, *εὐφύας*, et *εὐφύας*. Tergeminum s. triplicis naturae fingunt, cujus

mus, aliaeque sine certis nominibus; adeo agri fertiles, ut, cum semel sata frumenta sint, subinde recidivis seminibus segetem novantibus, septem minimum, interdum plures etiam messes ferant. In Celticis aliquot sunt, quas, quia plumbo abundant, uno omnes nomine Cassiteridas appellant. Sena in Britannico mari, Ofismicis adversa litibus, Gallici numinis oraculo insignis est: cujus antistites, perpetua virginitate sanctae, numero novem esse traduntur: Gallicenas vocant, putantque ingeniis singularibus praeditas, maria ac ventos concitare carminibus, seque, in quae velint animalia, vertere, sanare, quae apud alios insanabilia sunt, scire ventura et praedicare: sed non nisi deditas navigantibus, et in id tantum, ut se consulerent,

pulcherrimas boyas, intersecto domino, Hercules abegit. Plerique eum insulae prope Hispaniam regem fuisse scribunt, quam multi Erythiam vocant. *frumenta*] ita et alibi in plurali. *recidivis*] quae excidunt, sed renascuntur et plantam suam instaurant. Idem vero et de aliis terris notant auctores, v. c. de Mafaeilyliorum regione Strab. XVII, c. 578. f. 831. de Albanis lib. XI, p. 346. f. 502. *septem*] sensus: septies una satio continua fruge messes praebet. *minimum*] sic boni scriptores pro *ad minimum*.

§. 3. *plumbo*] pretiosissimum fuit candidum, gr. *κασσίτερος*, unde insulis nomen. *Cassiteridos*] gr. *κασσίτερος*. Nomen a fertilitate plumbi (*κασσίτερος*) deducunt, quod inde in Graeciam advectum esse scribit Herodotus. quale intelligi debeat stannum, ex Plinio XXXIV, 47. f. 16. adparet. Numero decem fuisse, tradunt Strabo et Ptolemaeus. Sed quaeritur de situ. Melae eas in Celticis ponit, et hos in Hispania septentrionali. Et plerique eas prope Hispaniam conlocant, sed, in qua ejus plaga, non liquet. Fervet hac in re disputatio. Claverius Germ. Ant. I. p. 19. putat, antiquissimos Graecos intellexisse

Britannicas insulas easque per errorem prope Hispaniam posuisse. Posteriores, intellecto errore, interpretati sunt eas, quae Trileuco prom. (*Cabo de Ortogal*) obiacent; hae autem jacent, ut Melae ait, in Celticis. Plerique tamen putant, esse eas Britannicas insulas minores, quas h. *Soerlinges* vocant et *Silloy*; v. Mannert Geogr. T. I. p. 409 sqq. et si et de his dubitationes moveri possunt. Stannum vero in Brit. insulis largiori proventu repertum esse, indicat quoque Polyb. III, 57. *Sena*] hodie putatur esse *Pislo de Sain*, ostio Ligeris objecta. *Gallici numinis*] varie explicant. Quidam *Nehalonniam*, i. e. Lunam, Deam intelligunt, cujus imagines in Seelandia repertae sunt. Fortasse fuit *Isis*, quae navim habuit symbolum, teste Lactantio I, 12, 21. et in Gallia culta fuit. *Gallicenae*] vox, nisi corrupta, valde tamen obscura. Quidam correxerunt *Galli Senas* i. e. feminas, quas de Druidibus intelligunt; alii *Galli Lenas*, quia in antiqua Britan. lingua *Lean*, sacerdotes, monacha, vestigia hujus vocis prae se ferre videtur. Ingeniosa quidem emendatio, sed incerta. Difficile est, veram Melae lectionem stabilire. *sanare*] n. canta

profectis. Britannia qualis sit, qualesque progeneret, mox certiora et magis explorata dicentur. Quippe tandem clausam aperit ecce Principum maximus, nec indomitatum modo ante se; verum ignotarum quoque gentium victor, propriarum rerum fidem ut bello adfectavit, ita triumpho declaraturus portat. Ceterum, ut adhuc habuimus, inter septemtrionem occidentemque projecta, grandi angulo Rheni ostia prospicit; deinde obliqua retro latera abstrahit, altero Galliam, altero Germaniam spectans: tum rursus perpetuo margine directi litoris ab tergore obducta, ite-

4

2

vel verbis magicis, quale vatum medicorumque genus in Gallia fuisse scribit Plin. XXX, 4. l. 1.

§. 4. Britannia] sic ubi tate; in monumentis quoque Britannia. gr. *Βεττανία* et *Βεττανία*; incolae *Βεττανιοι*, lat. etiam *Britones*. Dicitur etiam Num. Plur. *Britanniae* ob adjacentes insulas. Olim dicta est *Albion*. gr. *Ἀλβίων* v. *Ἀλβίων*, et complectitur h. *Angliam* et *Scotiam*. Nominis causa incerta est. Nomen *Britanniae* deducunt a *Brit* i. e. coloratum, et *tania* i. e. regio, quasi pictorum, fucatorum hominum regio. In circuitu ejus discrepant. Strab. II. p. 71. l. 104. habet 40,000 stadia i. e. 5000 M. P. et Iul. Caes. de B. G. V, 13. vicies centum M. P. Quod ad incolae pertinet, Iulius Caesar l. c. c. 12. interioriorem partem ab iis incolae dicit, quos in ipsa insula natos (*αὐτόχθονας*) memoriae proditum sit; maritimam ab iis, qui praedae causa ex Belgis transferunt. Ita Britannos et Gallos ejusdem originis esse putant. Terra ante Iul. Caesarem incognita fuit; insulam tamen esse, cognovit. Phoenices eam adiisse ob stanni commercium nonnulli existimant. *aperit*] resp. τῷ *clausam*; ita et *referare provinciam* de eo dicitur, qui primus eam domandi gratia ingreditur. Igitur propriis hoc ad Iuliam Caesarem spectat, qui bis eam cum exer-

citu ingressus est; sed Mela id de Claudio dicit, qui, ut diserte Suetonius c. 17. testatur, id, quod ab Augusto post Iul. Caesarem tentatum fuit, vere perfecit, Britanniae gentes domuit, reges cepit, partem ejus subegit et in provinciae formam redegit. cf. Tacit. in Agric. c. 13. 14. *adfectavit*] i. e. res ita gerere adfectavit, ut fides ipsi haberetur, vel optavit, ut bello posset declarare, veram esse historiam, quam privatus publicaverat: v. Sueton. c. 21 et 41. *triumpho*] egit eum a. u. 797. p. Chr. n. 44. maximo adparatu, teste Suet. c. 17. *declaraturus*] recte, si Tacitum in Agric. c. 13. audias, de Iulio Caesare: *potest videri ostendisse posteris, non tradidisse. portat*] refer ad triumphalis pompae pegmata et fercula, quibus oppidorum captorum aliarumque rerum imagines portabantur. Ex hoc loco intelligitur, quo tempore Mela librum suum scripserit: nam Claudius a. u. 797. post sextum, quo profectus erat, mensem Romam rediit. *projecta*] de h. voce v. Intpp. ad Virg. Aen. II, 699. *angulo*] non acuto, sed cujus inflexio lente procedit. Titius l. c. p. 216. c. Pintiano scripsit ab *angulo. perpetuo margine*] orae exterioris in Orcades versae, est et margo, qui nec scopulis adtolitur, nec prominet,

rum se in diversos angulos cuneat trinquetra, et Siciliae maxime similis, plana, ingens, fecunda, verum his, quae
 5 pecora, quam homines, benignius alant. Fert nemora, lacus ac praegrandia flumina, alternis motibus modo in pelagus, modo retro-fluentia, et quaedam gemmas margaritasque generantia. Fert populos regesque populorum: sed sunt inculti omnes, atque ut longius a continenti absunt, ita magis aliarum opum ignari, tantum pecore ac finibus ditescunt, incertum ob decorem, an quid aliud, vitro corpora infecti. Causas tamen bellorum et bella contrahunt, ac se frequenter invicem infestant, maxime imperitandi cupidine, studioque ea prolatandi, quae possident. Dimicant non equitatu modo, aut pedite, verum et bigis et curribus, Gallice armati: covinnos vocant, quorum falcatis

nec adducitur, sic ut trianguli partem faciat aequalem. *trinquetra*] *τρίγωνος* *ἢ* *τῷ* *ἐκχινῶν* ap. Strabonem, atque sic eam vocat Iul. Caes. de B. G. V, 13. ab triangula specie, uti de Sicilia expl. Plin. III. 14. f. 8. cum qua Noster comparat. *plana*] prout auctor eam cognovit. *ingens*] inde in maximis insulis censetur. *fecunda*] id quoque testantur Strab. IV. p. 138. L. 199. et Tacit. in Agric. c. 12.

§. 5. *nemora*] in his saltus Caledonius in Scotia, ad quam non Caesar, sed primus Agrippa a. p. 832. penetravit et Severus eam expugnavit. Hic igitur nemora ad latus Galliae imprimis cogitari debent. *flumina*] a quibus a Caesare *Tamefis* h. *Thames*, *Themse*, memoratur; addit Tacitus in expeditione Claudii Antoniam, h. *Avon*, et Sabripam, h. *Savorn*. *alternis*] id luculenter testatur Tacit. Agr. c. 10. *gemmas*] eas et alii memorant, sed Plin. IX. 57. f. 35. eas parvas ac decolores vocat, et inde thoracem, Veneri Genetrici in templo a Iul. Caesare dicatum, factum esse adfirmat. Caesarem margaritarum spe Britanniam adiisse, expresso dicit Sueton. c. 47. *gene-*

rantia] pr. de bestia, ut *gignere*, sed de Nilo Mela I, 9. 3. *populos*] quos nosse potuit e Iul. Caesare d. B. G. V. 21. plures addit Tacit. Ann. XII, 32 sqq. *reges*] singulorum n. mina habes ap. Caes. l. c. c. 22. Tacit. Annal. l. c. 23. *a continenti*] i. e. a litore Galliae et Germaniae. *vitro*] est herba, gr. *ῥαυτις*, et ferius *ῥαυτις*, nobis *U. aid.* Hic vero mos vitro se inficiendi valuit ap. Britannos. v. Iul. Caes. V, de B. G. c. 14. hinc gr. dicuntur *αἰολόωροι*, et virides Britanni ab Ovid. Amor. II, 6, 39. Ompino in Celticiis populis hic mos valuit. Causa ap. Britannos fuisse videtur vanitatis ornatusque studium. Hodie vocatur *täutwoiren* et in multis Americae insulis usum obtinet. *infestant*] haec bella domestica memorat et Caesar l. c. VI, 11. *pedite*] ob oppositum fuisset concinnius *pediatu*, sed sic et Liv. XXVI, 6, 6. *bigis*] cape multitudinis sensu, nam veteres *bigae* unitatis numero dixerunt, nec singularis, nisi sequiori aetate, occurrit. *covinnos*] sic rectius, quam *covinnus*. *Covinnus* fuit currus Belgarum, a quibus recepere Britanni, Belgarum progenies. Nomen hodie

axibus utuntur. Super Britanniam Ivernia est; paene par- 6
 spatio, sed utrimque aequali tractu litorum oblonga: caeli
 ad maturanda semina iniqui, verum adeo luxuriosa herbis,
 non laetis modo, sed etiam dulcibus; ut se exigua parte
 diei pecora impleant, et nisi pabulo prohibeantur, duntius
 pasta dissiliant. Cultores ejus inconditi sunt; et omnium
 virtutum ignari magis, quam aliae gentes; pietatis admo-
 dum expertes. Triginta sunt Orcades, angustis inter se 7
 diductae spatiis: septem Haemodae, contra Germaniam
 vectae. In illo sinu, quem Codanum diximus, ex insulis
 Scandinovia, quam adhuc Teutoni tenent, ut fecunditate

manit in Angl. voce Kowain. Inde corinnarii. Inter hunc et *es-*
sedum nullum aut leve tantum dis-
 crimen fuisse videtur: nam Cae-
 sar semper de Britannis *essedarum*
 meminit earumque usum in
 pugna describit de B. G. IV, 32
 lqq. *salvatis*] quos curus Graeci
 dicunt *δερναινοί* *ἀγυρα*, quo-
 rum diligens descriptio est ap-
 Liv XXXVII, 41. eorumque au-
 ctorem Cyrum facit Xenophon
 Cyrop. VI, 1, 29.

§. 6. *Iverna*] varia est in utra-
 que lingua hujus vocis scriptura,
 v. c. *Ἰουερνία*, *Iaverna*, *Iver-*
nia. Primum Graecis innotuisse
 videtur per Phoenices. Strabo IV.
 p. 139. l. 201. quid certi de ea re-
 ferat, nihil habere, ingenue fa-
 tetur, versus septentrionem tam-
 en juxta Britanniam porrectam
 jacere, et latiore, quam longio-
 rem, esse addit; contrarium indi-
 cat Mela. Adortus eam primo est
 Agrippa, v. Tacit. in vit. c. 24.
 Quae Mela de incolis refert, ex
 Caesare d. B. G. V, 13. hausit.
luxuriosa] vox usitata Romanis
 in agricultura. *dissiliunt*] *uvili*
usu rumpere, idemque de Hispa-
 nis Iustin. XLIV, 4, 14. narrat.
ignari] Britannis saeviores esse
 tradit Strab. IV. p. 139. l. 201.

§. 7. *Orcades*] gr. *Ὀρκαδες*. In
 numero et situ vereres differunt.
 Noster habet 30, Plinius 40, hodie

numerantur 28. Mela, ab occasu
 ad ortum ab Iverna progressus,
 eas inter hanc et Germaniam po-
 nit, alii inter Thulen et Britan-
 niam latiori sensu, uti Ptole-
 maeus, qui et in hac Britanniae
 parte promontorium *Orcada* me-
 morat. Romanis, si Tacito in Agr.
 c. 10 fides est, per Agricola in-
 notuerunt: sed cum Mela Claudii
 aetate scripserit, hoc tempore non
 incognitas esse potuerunt, uti et
 probat Eutrop. VII, 13. l. 8.
Haemodae] nonnullis eadem
 sunt, quae *Hobudes*: sed hae ul-
 tra Hiberniam, illae circa Ger-
 maniam circa finem Codanum
 quaerendae sunt in insulis ad du-
 catum Schleswicensem sitis. Quae
 autem vere sint, nemo dixerit.
vectae] Titinius l. c. p. 216. c. Va-
 dianus legit *projectae*. *Scandi-*
novia] etiam *Scandinavia*, *Scan-*
dia. Fervet disputatio, quae sit
 hodie illa insula. Quidam hoc
 nomine Suediam, Norwegiam,
 Lapponiam, Finnmarchiam com-
 prehendunt; sed Mela aperte in-
 sulam in finu Codano intellectam
 vult, quae haud dubie est *Sialm-*
dia, maxima ibi insula; et sic
 deserte Agathemer. II, 4. *μεγάλη*
Σκανδία, ἡ κείνη ὑπὸ τὴν Κιμμερικὴν
κίβληρον. Nam in Suedia, Nor-
 wegia et sqq. contra Sarmaticas
 oras sunt Melae Hippopodes,
 Oaeones, Panoti. *Teutoni*] hos
 et supra c. 3. extr. in finu Cod-

- 8 alias, ita magnitudine antestat. Quae Sarmatis adversa sunt, ob alternos accessus recursusque pelagi, et quod spatia, quis distant, modo operiuntur urdis, modo nuda sunt, alias insulae videntur, alias una et continens terra. In his esse Oaeonas, qui ovibus avium palustrium et avis tantum alantur: esse equinis pedibus Hippopodas, et Panotos, quibus magnae aures, et ad ambiendum corpus omne patulae, nudis alioquin pro veste sunt, praeterquam quod fabulis traditur, auctores etiam, quos sequi non pigeat, invenio.
- 9 Thule Bergarum litori obposita est, Graeis et nostris cele-

no posuerat. *alias*] usitate est dativus.

§. 8. *Sarmatis*] ultra Vistulam in mari Baltico. Quia tractus hic, cui adversa fuit Sarmatia, non insularis, sed continens terra est; Sarmatia pro hód. rerum facie non in mare septentrionale (Ost-See) prominet, sed ad oram Prussicam eunei instar terminata est. *Oaeonas*] disceptatur de scriptura. Possis, si ad gr. originem revocare velis, scribere *Ooneas* ab *ὄνεις*, et hoc ab *ὄν*, ovum; sed melius ex lingua Cimbrica repetitur, in qua *ōē* est insula et *voner* incolae: et tum legi posset, *Ooonas*. Disputant et de harum situ; sed haud dubie hodie sunt *Gothland* et *Oland*. *Hippopodas*] eosdem in hoc tractu habet Plin. IV, 27. f. 13. Habet quoque ad Borysthenem *Hippopodes* Dionys. Perieg. v. 310. *Panoti*] incerta lectio, cum variantes alio ducant; in *Satmalos*, uti in multis legitur, latet haud dubie vox barbarae originis. Ipsum populum plerique repetunt ex India, ubi pandae et promissae Malabarorum aures memorantur. Eos in India conlocat Strab. XV. p. 489. f. 711.

§. 9. *Thule*] gr. *εὐλά*. In origine nominis variant auctores, sed magis etiam in insulae situ. Sequuntur autem fore antiq. Graeci et Romani auctoritatem Pythae Massiliensis, hominis men-

dacissimi, qui se eam adiisse, eamque 6 dierum navigatione in septentrionem a Britannia distare et congelato mari vicinam esse scripto tradiderat, cuius fidem scriber impugnat Strab. I. p. 43. f. 63. Hinc tamen alii varie versus septentrionem ponunt et ultimam insularum faciunt, ut Virg. G. I. 30. Plin. IV, 30. Ingens quoque est recentiorum dissensus, quatenam hodie sit intelligenda? Alii enim putant esse h. *Schettlandiam*, at repugnat de lucis diurnae diuturnitate narratio; alii ad *Irlandiam*, alii ad Ebudas insulas vel Orcaas referunt; alii Norwegiam intelligunt, quod etiam nunc tractus terrae ibi appellatur *Thiele* s. *Thielemark*. Plerique tamen de *Islandia* eam interpretantur: v. Mannert Geogr. T. I. p. 78 sqq. — Plinius IV, 30: f. 16. eam a Scandia, alibi Berigo, Nerigo distinguit, et a Nerigo i. e. Norwegia in Thulen navigari adfirmat. Ita vero adjuvat Mela, si pro *Belgarum*, uti vulgata est, *Bergarum* rescribamus. Melae enim Thule ultra Sarmatas quaerenda est. Ex qua ut ex instituto cursu ad Caspium mare pervenire posset, omnia ultra Codanum sinum mari repleta putavit in eo tractu, ubi h. imperium Russicum. Caspium autem mare cum Oceano septentrionali (v. c. 5.) coniungit et Bergas (v. ad c. 5.) in Scythia et Aliae

brata carminibus. In ea, quod ibi sol longe occasurus exsurgit, breves utique noctes sunt: sed per hiemem, sicut aliubi, obscurae; aestate lucidae, quod per id tempus jam se altius evehens, quanquam ipse non cernatur, vicino tamen splendore proxima illustrat: per solstitium vero nulla, quod tunc jam manifestior non fulgorem modo, sed sui quoque partem maximam ostentat. Talge in Caspio mari, sine cultu fertilis, omni fruge ac fructibus abundans: sed vicini populi, quae gignuntur, adtingere nefas et pro sacrilegio habent, Diis parata existimantes, Diisque servanda. Aliquot et illis Oris, quas desertas diximus, aequae desertae adjacent, quas sine propriis nominibus Scythicas vocant.

C A P. VII.

Oceanus Eous et India.

Ab his in Eoum mare cursus inflectitur, inque oram terrae, spectantis orientem. Pertinet haec a Scythico promontorio ad Colida: primumque omnis est invia; deinde ob immanitatem habitantium inculta. Scythae sunt Androphagi et Sacae, distincti regione, quia feris scatet, in-

confinio ponit. Dextram igitur oram persequitur et apte a Sarmatis ad Bergas venit, iisque objectas insulas recenset. Inde vero efficitur, insulam Thulen saltem prope Norwegiam esse quaerendam. *longe occasurus*] i. e. longe, diu post ortum occidit ideoque breves noctes efficit. *lucidae*] ita et Plin. II, 77. l. 75. IV, 30. l. 16. contra bruma nulum fere diem esse adfirmat; sed hoc demum propius polum accidit. Sed in hoc variatur, prouti Thule ponitur. *solstitium*] intellige aetivum: hoc accidit, quando Sol est in signo Cancri.

[§. 10. *Talge*] Si situm a Ptolem. VI, 9. indicatum spectamus, prope orientem Caspii maris jacebat. Plures insulas sine nomine cognoverat Strab. XI, p. 350. l. 509. *fruge et fructibus*] distinguit recte atque ex usu, illud de agrorum, hoc de arborum

proventu. Ita Cicero de Off. III, 2. *tota philosophia fragifera et fructuosa. diximus*] v. I, 2, 5. et III, 5. extr.

C A P. VII.

[§. 1. *Ab his*] sc. oris Scythicis, quas proximè ante notaverat. Nempe Mela connexum putabat mare Caspium cum Oceano Scythico, ut Plin. VI, 15. l. 13. atque, quia mare Scythicum pertinebat ad Eoum, inde cursus ad orientem patebat. Ceterum hoc Asiae latus, ubi mari Eoo adluitur, populosque Noster primus accuratius descripsit. *invia*] ob nives. *Androphagi*] ita et Plin. VI, 20. l. 17. et multi populi in America ideo notantur *humanis corporibus vescentes. Sacae*] gr. Σάκαι. Ita omnino Scythae dicti esse videntur. Sedes vagi hujus populi, vage constituitur: de qua exposuit Ptolem. VI, 13. Quia

habitabili. Vasta deinde iterum loca belluae infestant; usque ad montem mari imminentem, nomine Tabin. Longe ab eo Taurus adtolitur. Seres interfunt; genus plenum iustitiae, et commercio; quod rebus in solitudine relictis absens peragit, notissimum. India non Eoo tantum adposita pelago, sed et ei; quod ad meridiem spectans Indicum diximus, et hinc Tauri jugis, ab occidente Indo finita, tantum spatium litoris occupat, quantum per quadraginta dies noctesque velificantibus cursus est; ita multum a nostris abducta regionibus, ut in aliqua parte ejus neuter septemtrio adpareat, aliterque, quam in aliis oris, umbrae rerum ad meridiem jaceant. Ceterum fertilis, et vario genere hominum aliorumque animalium scatet. Alit formicas non minus maximas canibus; quas more Grypho-

Scythias deserta sunt, per quas ex Sogdianorum regionibus in Scythicum mare exeunt laxartes et Oxus; Mela Sacas ultra Oxum ponere videtur; ubi h. *Tenkier* in Tartaria libera. *Vasta*] quidam desertum *Kobi* s. *Chamo* intelligunt. *Tabin*] Mela a Scythico promontorio progreditur ad mare, ubi Taurus in Tamo prom. adtolitur (v. §. 6.), a quo Eoom mare incipit. *Tabis* igitur, a quo ad Tamum Seres interjacent, Scythicum, non Eoom mare spectare potest. *Seres*] a singul. *Ser*; gr. *Σέρς*. Strab. XV, p. 483. f. 702. eos ultra Hypanin i. Hypanin ponit, qui in Acelinem excurrit et post cum Indo jungitur. Noster eos distinguit a Scythiis et Indis hic progressionis cursu et diserte 1, 2, 3. Regio eorum dicitur *Serica* et describitur a solo Ptolemaeo VI, 16. a quo et *Σέρα μαργαρίτης* memoratur, quae, hod. *Lanisheu* esse putatur. Ab his nomen habet *Sericus Oceanus*. *genus*] i. e. gens. *ex commercio*] Plin. VI, 20. f. 17. *Seres mites quidem, sed et ipsi foris perfimiles coetum reliquorum mortalium fugiunt, commercia expectant.*

Hinc eos *ἀνθρώπων ἐνδρακίνοις γένος* vocat Stephanus. Dicuntur etiam *μακροβιῶνται*. v. Strab. XV. p. 483. f. 702.

[§. 2. India] sic et Graeci. incolis *Hindostan* s. *Hindustan*, nobis *Indien*, a fluvio *Indo*, incolis *Sindh*. Ambitum notat Plin. VI, 21. f. 17. et de eo pluribus exposuit Strab. XV. p. 474. f. 689. Multa de hac incognita terra feruntur incerta. Melam in ejus descriptione falsa saepe narrasse docet Heeren in Commentt. Gott. Vol. X. p. 153 lqq. *Eoo*] sic et alii auctores. *hinc Tauri jugis*] i. e. a septentrione extremis Tauri partibus. *velificantibus*] veteres passim hanc rationem mensurae tenuerunt, etsi ob ventorum varietatem incerta est. *abducta*] i. e. ultra lineam coeli, sub qua terrae nostrae extremitates jacent, tantum procedens versus meridiem. *neuter*] sc. *Urta* major et minor. Quare legatos inde Romam profectos admiratos esse tradit Plin. VI, 24. f. 22. septentriones Vergiliasque ap. Romanos, veluti novo coelo. Disputat autem de h. opinione Strab. II. p. 53. f. 77. *formicas*] eas

rum aurum penitus egestum cum summa perniciē adtingentium custodire commemorant: immanes et serpentes, aliqui ut elephantes morfu atque ambitu corporis adficiant. Tam pinguis alicubi et tam feracis soli, ut in eo miella frondibus defluant, lanas silvae ferant, arundinum fissa internodia, veluti navia, binos, et quaedam ternos etiam vebant. Cultorum habitus moresque dissimiles. Lino alii vestiuntur, aut lanis, quas diximus; alii avium ferarumque pellibus: pars nudi agunt; pars tantum obscœna velati: alii humiles parvique; alii ita proceri et corpore ingentes, ut elephan- 5 tis etiam, et ibi maximis, sicut nos equis, facile atque habiliter utantur. Quidam nullum animal occidere, nulla carne vesci optimum existimant: quos-

deser. Strab. XV. p. 485. f. 705. pantheris huiusmodi vel magnitudine vulpibus, et Plin. XI. 36. f. 31. colorem felium et magnitudinem lupo- rum Aegypti iis tribuit. Idem de auri custodia consentiunt, easque ideo χρυσόχους περιμυκτες vocat Strabo. autum vero illud περιμυκταιν adpellant. Recantiores, qui de Hindostan scripserunt, de his rebus tacent. canibus] in India omnino animalia aliquantum maiora fuerunt, quam alibi, notante Herod. III. 106. Verba non minus maximas canibus sic explicanda sunt, ut suspensus: alit formicas, aequae maximas, ac canes. Titius tamen l. c. p. 217. pronus est ad amplectendam lectionem: non minores maximis canibus, quae bene se habet et rei miraculum augeat. serpentes] idem narrat Aelian. V. H. VI. 21. draconum in India cum elephantis esse maximam discordiam; a Strabone φονεῖς ἀλεφάντων vocantur. immanes] bene ob morfu et ambitu adficiant] i. e. ita vulnerent, ut fere interimant, uti occ. ap. Iul. Caes. de B. C. III. 95. lanas] id plerique Serum regioni adscribunt, Herod. III. 106. tamen, ad Indiam refert. Potest autem cogitari vel de bysso, quam alii c. lino confundunt, aut de serico,

quod bombyx, quae foliis moritur, subministrat: sed rectius h. l. posterius, inde δὲ ἀπὸ τοῦ ἐριφύρα. arundinum] quatum magnitudinem et Plin. XVI. 65. f. 36. celebrat. Hoc loco intelligenda illa arundo; Bambus, quae etiam h. in extruendis domibus, alveis, lintribus Indi utuntur. internodia] sunt partes inter duos articulos: itaque Herod. III. 98. καὶ λήμου ἐν γόνυ πλοῖον ἕκαστον ποιεῖται, πᾶν τὰ: i. q. limter, alveus, πλοῖον μονόφυλον. Probat hunc vocem Festus, neque erat, quod eam rejiceret Titius l. c. p. 217.

§. 3. Lino] lanam cum lino Melam commiscuisse putant, sed ita et Curtius VIII. 9, 15. ubi terra lini ferax; unde plerisque sunt vestes. Lanam arboribus innasci, unde lindones conficiantur, testatur Strab. XV. p. 477. f. 695. pellibus] addunt alii piscium pellos, et libros arborum. proceri] respexit historiam Pori, Indorum reguli, ab Alexandro devicti, qui humanae magnitudinis prope modum excefferat formam, ut ait Curt. VIII. 14, 13. ibi maximis] respectu Africarum, quae minores esse testatur Liv. XXXVII. 39. In Europa primum innotuerunt ex Alexandri rebus in India gestis. occidere] ita quoque He-

- dam tantum pisces alunt. Quidam proximi parentes, priusquam annis, aut aegritudine in maciem eant, velut hostias caedunt: caesorumque visceribus epulari fas et maxime pium est. At ubi senectus, aut morbus incescit, procul a ceteris abeunt, mortemque in solitudine nihil anxii exspectant. Prudentiores, et quibus ars studiumque sapientiae contingit, non exspectant eam, sed ingerendo semet 4 ignibus, laeti et cum gloria arcessunt. Urbium, quas incolunt (sunt autem plurimae) Nyssa est clarissima et maxima: montium Meros, Iovi sacer. Famam hinc praecipuam habent; in illa genitum, in hujus specu Liberum patrem arbitrantur esse nutritum: unde Graecis auctoribus, ut femori Iovis insitum dicerent, aut materia ingessit, aut 5 error. Oras tenent ab Indo ad Gangem Palibothri, a Gange ad Colida (nisi ubi magis, quam ut habitetur, exaequat) atrae gentes et quodammodo Aethiopes. A Colide

rod. III, 100. οὗτοι κταίνονται οὐδὲν ἡμυόχρον. Sic et Niebuhr Reise n. Arab. Vol. II, p. 23. adfirmat, Banianes et Bramanos nulla animalium carne vesci. *pisces*] dicti sunt inde Ichthyophagi, quales in pluribus locis memorantur. *proximi*] Mela hausit ex Herod. III, 99. εἰς ἵλεν οὐδὲν ἡμυόχρον. Hic autem mos aliis quoque populis fuit. *in maciem*] Herod. III, 99. τρυφόμενοι τῷ νόσῳ. Elegans autem est dictio *ire in maciem*, sed *aegritudo* a Nostro ad corpus transfertur, quod ap. bonos scriptores rarissime fit. *nihil anxii*] sc. ob pericula a feris. Eadem et prolixius Herod. III, 100. *ingerendo*] exempla habent Arrian. d. exp. Alex. VII, 3. et Strabo XV. p. 495 f. 720. etsi ea ut Mela respexerit non opus est.

§. 4. *Nysa*] gr. Νύσα, unde Νύσσι Νύσσιαι. Plures Nyssae memorantur. Ex iis, quae ad Bacchum pertinent, una memoratur juxta Aegyptum. Plerique norunt Indiae Nyssam, quam inter Copheana et Indum fl. ponit Arrian. I. 6, V. in. et sub radicibus montis

Meri Curt. VIII, 12, 12. De hodi. situ quaseritur. v. Mannert Geogr. T. V. p. 38. Prisca autem haec urbs inclauit conditore suo Baccho, quod factum est in expeditione Indica. Vossius in Mythol. Brief. T. I. p. 262. eam aucta terrae cognitione eo prolatam esse existimat, at contrarium alii statuunt, quia Bacchus in India natus et inde egressus fuerit. Remansit memoria ap. poetas in Bacchi adtributis. Nomen tulisse dicitur haec urbs a nutrice Bacchi, qui inde Διόνυσος dictus est. *Meros*] ad urbem Nyssam ponitur. Nomen Bacchus impetuisse fertur, quia in femore (μῆρ) Iovis succreverit. Hedera lauroque refertum invenerunt Macedones. H. *Meros* insitum] fabula decantata. v. Heyne ad Apollod. III. 4, 3. *ingessit*] suavitatis ingeniose communicandi ex similitudine vocis, quae aliud ap. Indos notavit, aliud apud Graecos.

§. 5. *Palibothri*] a Nostro inter Indum et Gangem ponuntur, ut Plin. VI, 22. f. 19. et Ptolem. VII, 1. urbem Palibothra juxta

ad Cudum recta sunt litora, timidique populi, et marinis opibus affatim dites. Tamos promontorium est, quod Taurus adtollit: Colis alterius partis angulus, initiumque lateris, ad meridiem versus: Ganges et Indus amnes. Ille multis fontibus in Hemode; Indiae monte, conceptus, simul unum alveum fecit, sit omnium maximus, et alicubi latius, quando angustissime fluit, decem milia passuum patens, in septem ora dispergitur. Indus ex monte Paropamisso exortus, et alia quidem flumina admittit, sed clarissima, Cophen, Acesinen, Hydaspem: conceptamque plu-

Gangem memorat, de cujus hoc nomine ingens est dissensus. Putatur h. ibi esse *Allahabad*, aliis ubi *Patelpoot-her*. atrae gentes] *Papuas* s. *Haraforas*; quorum reliquiae in Sumatra et vicinis adhuc insulis supersunt. recta] i. e. importuosa, sine sinibus.

§. 6. *Tamus*] omnia hic sunt incerta; an *Tamus* genuinum sit, jure dubitatur. *Tabis* substitui nequit; v. ad §. 1. Non exigua pars difficultatis evanescit; si *Imaus* h. l. et infra §. 7. substituas. Etiam supra *Cudum* corruptionem videtur tulisse. *Colis*] primus memorat *Mela*, sed varie exprimitur, v. c. *Colias*, *Καλλυκίων* et *Κόπος ἀπορτήγιον*. Nomen ductum videtur a cognomine promontorio Atticae; celebratur ejus altitudo; ab eo dicti accolae *Calingae*. In situ c. *Mela* consentit *Dionys. Perieg.* v. 1148. H. dicitur *Romanus* *Koil*. *Ganges*] gr. *Γάγγης*. Nomen quidam a *Gangaro* Indiae rege repetunt; alii aliter. *Mela* ejus fontes in *Hemode* Indiae monte ponit, *Strabo* vero eum et *Indum* e *Caucaso* derivat; etiam seniori aetate ejus fontes latuerunt. Perleuitas innotuerunt, unde constat, nasci eum ad radices montium *Kentaisse* ex pluribus fontibus et duos grandes lacus transire. Celebratur maximus *Indus* fluvius, majorque *Indo*; describitur rapidus, versus mare vadus ob limum

conlectum, et effunditur in sinum *Gangeticum*. In ostiis veteres dissentiant; hodie magna ostia, et interjectas illi 33 insulas tribuunt: Accolae dicti *Gangari-dae* et ipsa India divisa est intra et extra *Gangen*. Ceterum India facit est fluvius. *Hemode*] gr. *Ἡμὸς ὄρος*, vel *Ἡμὸς*. Hodie putatur esse *Zambu*. conceptus] i. e. editus. *Indus*] gr. *Ἰνδός*. Dictus etiam *εὐείν*, *Sindus*. Fontes Noster in *Paropamisso*; *Strabo* in *Caucasi* jugis, alii utrumque promiscue ponunt. Hodie fontes sunt inter provincias *Caschmir* et *Caschgar*. Magnus fluit et in cursu divisus *Patalenen* cingit et *Delta* format, et duobus ostiis exit in mare *Erythraeum*. Lentum cursum vox trahit ap. *Mela* indicat. *H. Soor* vel *Sinde*, *Sindh*; et praecipuum ejus ostium *Mehran*. *Paropamisso*] etiam *Paropamisus*; accolae *παροπαμισσαί*. Illic mons, pars *Tauri*, terminabat *Indiam* versus septentrionem, ab una parte, ab altera *Arianam*, et emittebat amnes *Indum* et *Oxum*. In gloriam *Alexandri M.*, ut *Caucasum* superasse videretur, *Macedones* et post scriptores eum *Caucasum* dixerunt. Ab eo dicta regio *παροπαμισσαί χώρα*, quam descripserunt *Diodor.* Sic. XVII, 82. et *Curt.* V, 3, 6. et alia — sed] v. ad II, 6, 6. flumina] *Strab.* XV, p. 482. s. 700. *ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ* esse dicit. *Cophen*] etiam

- ribus alveis undam lato spatio trahit. Hinc paene Gangen magnitudine exaequat. Post ubi aliquot saepe magnis flexibus cinxit jugum ingens, iterum rectus solidusque descendit: donec ad laevam dextramque se diducens, duobus
- 7 offiis, longe distantibus, exeat. Ad Tamum insula est Chryse, ad Gangen Argyre: altera aurei soli (ita veteres tradidere) altera argentei: atque, ut maxime videtur, aut ex re nomen, aut ex vocabulo fabula est. Taprobane, aut grandis admodum insula, aut prima pars Orbis alterius Hipparcho dicitur: sed quia habitatur, nec quisquam circum
- 8 eam isse traditur, prope verum est. Contra Indi offia illa sunt, quae vocant Solis, adeo inhabitabilia, ut ingresses vis circumfusi aëris exanimet confestim; et inter ipsa offia Patalene. Regio ob aestus intolerabilis, alicubi cultoribus egens, inde ad principia Rubri maris pertinet. Ipsa invia atque deserta; humus cineri magis fit, quam pulveri similis; ideoque per eam rara et non grandia flumina emanant, quorum Tuheronem et Arusacen notissima accepimus.

Cophes, Cophetis, et Cophen. Cophenis. Situs est cis Indum versus occidentem. Diverfus est a *Copha*. Hod. putatur *Nilab. Acesines*] gr. *Ἀκεσίνης*. Delabitur in Hydaspem, et deinde in Indum. Magnus fuit fluvius. Hodiernum nomen variatur: v. c. *Beyah*, vel *Ienaub*. *Hydaspes*] gr. *Ῥασιππης*. Clarum fluvium vocat Plin. VI, 21. f. 17. fabulosum Herat. I. od. 22, 7. ob fabulas de India, et *πλάτων* Dionys. v. 1139. H. alii *Ialium*, alii *Behut*. Mela autem hos tres fluvios, memorat, quia per expeditionem Alexandri. *Montem*] montem in fluvii alveo situm circumloit. Titius l. c. p. 218. scripsit *sane magnis pro saepe. duobus*] septem enumerat Ptolem. VII, 1.

§. 7. *Chryse — Argyre*] quas sint, non constat. Hill ad Dionys. Per. v. 589. Chrysen putat h. *Mallacem*, Argyren *Sumatram*. In situ veteres quoque discrepant, alii eas circa Gangen, alii exita

offium Indi, alii ad mare Eoan ponunt. *ex re*] i. e. ex natura. *Taprobane*] gr. *Ταπροβάνη*. Claudii Imp. aetate legatis inde advectis diligentius cognita fuit. Eam describit Plin. VI, 24. f. 22. fec. quem ei proximum erat Coliacum prom. quadridui navigatione, et incipit ab Eoo mari inter ortum occasumque solis. *Indiae praetexta*. De ejus antiquioribus nominibus *Παλασιμονίδου*, post *Σαλίκη* dubitatur. Quae hodie sit, disceptatur; plerique consentiunt in insula *Ceylon*. *orbis alterius*] i. e. Antichthonum, uti ex Mela I, 9, 4. — Plinius vero l. c. addit: *ut liqueret insulam esse, Alexandri M. aetas cequo praestitit*. Hipparchus vero serius vixit: quapropter, nisi locus vitiosus est, Noster duplicem Hipparchi opinionem referre putandus est, cujus posteriorem, ut verisimiliorem, amplectitur.

§. 8. *Patalene*] etiam *Πατταλίνη*, et *Patale*; vulgarius *Pata-*

C A P. VIII.

Mare Rubrum, et uterque hujus Sinus Persicus et Arabicus.

Rubrum mare Graeci, sive quia ejus coloris est, sive 1
quia ibi Erythras regnavit, Ἐρυθρὸν θάλασσαν adpellant:
procellosum, asperum mare, profundum, et magnorum
animalium magis, quam cetera, capax. Primo receden-
tes oras aequabiliter impellit; et ut non intret interius,
aliquantum patens sinus arcuat. Sed quas ripas inflexerat,
his irrumpit, duosque iterum sinus aperit. Persicus vocatur 2
dictis regionibus propior; Arabicus ulterior. Persicus,
qua mare accipit, utrimque rectis lateribus grande ostium,
quasi cervice, complectitur: dein terris in omnem partem
vaste et aequa portione cedentibus, magno litorum orbe

tens et urbs Patala, gr. Πάταλα. Nomen Indicae originis notat
πάτα Graecorum. H. putatur esse
Tatta; etsi situs ob incertam Indi
ustioram cognitionem incertus
est. De Tuberone et Arusace pro-
pter Codd. depravationem nihil
certi statui potest.

C A P. VIII.

§. 1. *Rubrum mare*] ita a La-
tinis vocari, tradit Plin. VI, 28.
f. 23. et a Graecis Ἐρυθρὰ θάλασσα
rectius, quam Ἐρυθραία, ut Plin.
IV, 36. l. 22. ait. Idem dicitur
mare meridionale, νοτιή θάλασσα,
ab Herod. II, 158. et obponitur
boreali i. e. interno ad Syriam.
Varie ponitur. Latiori sensu,
quo ap. Melam, facit Arabicum
et Persicum sinum; angustiori de
sinu Arabico dicitur, a quo alii
distingunt, uti a Persico. Pro-
ducitur omnino ab Idumaeae li-
tore per sinum Arabicum et per
Oceanum Australem, qui Ara-
bicum et Indiam adluit, et ex ve-
xu intelligi debet, quae maris
rubri pars intelligenda sit. Mela
ejus principia ducit ab Indico pe-
lago (v. c. 7.) et ad Aethiopiam
terminat. H. accolae vocant ma-
re Meccae. sive quia] variae ad-
ferantur de causa nominis senten-

tiae, v. c. a vicinorum montium
rubro colore; ab arena minio si-
mili, quae aquis sit subjecta.
Noster duas adfert, quarum se-
cundam plerique sequuntur. Ery-
thras] gr. Ἐρυθρας, quem Ἐρυθραίων
Βασιλεία vocat Dionys. Per. v. 607.
eumque Persei filium faciunt.
Regnum ibi tenuisse narrat Dio
Cass. LXVIII, 28. Quidam vo-
lunt, eundem esse, qui in Sc. S.
vocetur Edom. animalium] idem
alii testantur, et κίττα οὐρίων
ἡλιβατοίων τοικόντα memorat poe-
ta Dionys. 597. impellit] i. e.
submovet, retro agit. arcuat]
sc. se, in formam arcus cur-
vatur. aperit] apte ad rem pro-
facit.

§. 2. *Persicus*] quem et *mare Per-
sicum* vocant: ut disertè Strabo
XVI. p. 526. f. 765. ὁ περσικὸς κόλ-
πος λέγεται καὶ ἡ κατὰ Πέρσας θάλασ-
σα. regionibus] Indiae. ostium]
Graeci κόλπος et κόλπος τοῦ κόλπου vo-
cant; grande adpellat respectu
Arabici sinus. Potuit autem a
Carmaniae promontorio Harmo-
zonte (h. Gomron) Arabiae ob-
posita pars conspici. cervice] i.
e. collo, quia sinus prope capitis
formam habet, uti et Plin. VI,
28. f. 24. dicit.

- 3 pelagus incingens, reddit formam capitis humani. Arabici et os artius et latitudo minor est, major aliquanto recessus, et multo magis longa latera. Init penitus introrsusque, dum Aegyptum paene et montem Arabiae Casium adtingit, quodam fastigio minus ac minus latus, et, quo magis
- 4 penetrat, angustior. Ab his, quae diximus, ad sinum Persicum (nisi ubi Chelonophagi morantur) deserta sunt. In ipso Carmanii navigantium dextra positi, sine veste ac fruge, sine pecore ac sedibus, piscium cute se velant, carne vescuntur, praeter capita toto corpore hirsuti. Interiora Cedrosii, dehinc Persae habitant. Sabis per Carmanios,

§. 3. *Arabicus*] gr. ἁλὸς Ἀράβιος. Arabes vocant Bahr — Kolzum. *os artius*] facit 60 stadiorum Strabo. *latitudo*] hanc a plerisque 475 M. P. prodi subicit Plin. VI, 53. l. 29. neque tamen ubique eadem est. *recessus*] μυχός, ubi sinus post longum in terras excursum desinit; vocatur autem Αἰλανίτης, spectabat orientem et adjectam habebat Arabiam Petraeam et Nabataeos. In hoc recessu alter sinus fuit versus Aegyptum, ubi erat *Heroum oppidum*, unde sinus *Heroopoliticus*. Ibi quoque ponitur urbs *Cleopatri* s. *Arfinoë*, h. *Suez*, ubi factum esse credunt transitum Israelitarum: cuius prodigii memoriam ap. accolae servatam esse, discitur ex Diod. III, 40. *longa*] auctores in notanda longitudine variant. *Casium*] v. I, 10, 3. *fastigio*] trans ostium amplissimus, mox se fastigat, et, ubi intimus, est angustissimus. *minus* —] i. e. magis magisque angustus.

§. 4. *Chelonophagi*] qui ostris vescuntur s. testudinibus, χελωνάε, quae in Indico mari tantae sunt, ut vasis, navibus, domibus inserviant. Noster eos ad Persicum sinum, Strabo ad Arabici sinus latus Aethiopiae objectum ponit: nempe quia in utroque sinu piscatio testudinum frequens fuit,

Carmanii] regio Καρμανία, incolae καρμανοὶ et Καρμανίοι. Terminos habuit ad Indicum mare Ichthyophagos, quos alii tamen Gedrosiae adsignant, ab oriente Gedrosiam, ab occasu Persida et ab septentrione erat Parthia. Serius populorum in hoc tractu maritimo sic instituit Strab. XV. p. 495. l. 720. sq. Oritas sub Gedrosia, Ichthyophagos ad Carpellam prom. deinceps Carmanios, denique Persicos. Serius occurrit *Carmania major*. Olim eam subegit Ninus; post Persarum satrapis paruit; serius Parthis subiecta esse videtur. Ferax fuit vitium aliarumque rerum. H. *Kerman. veste*] haec alii de Oritis et Ichthyophagis potius tradunt. *fruge*] vastam et desertam regionem vocat Curt. IX, 10. 8. Sed et hoc ad Ichthyophagorum terram spectat, nam Carmania fertilior erat. *sedibus*] tuguria e conchis memorat Curt. l. c. *cute*] διστάεας ἰχθύων μερίων dicunt auctores; ferarum pelles addit Curt. l. c. *carne*] et hoc praecipue de Ichthyophagis: vescobantur iis crudis, assatis, tostis, et ex iis potentiam et panem confecerunt. Pisces, aestu maris recedente, capiebant. *hirsuti*] reddit Plin. VI, 28. l. 24. cf. Curtius l. c. qui illis comas hirsutas et intonsas et ungues nunquam recisos tribuit. *Cedro-*

supra Andanis et Coros effluunt. In parte, quae pelagi 5
offio adversa est, Babyloniorum fines Chaldaeorumque
sunt, et duo clari amnes, Tigris Perfidi propior, ulterior
Euphrates. Tigris ut natus est, ita descendens usque in li-

si] regio *redweta* vel *Kedweta*, *Gedrosia* et *Cedrosia*: utraque scriptura in usu fuit: incolae etiam *Gedrosi*. Regio sita est inter Carmaniam et Indiam, et paruit olim Persis. Terram ad mare sterilem, cetera *ἀειμαρτέφισον* describit Strabo. H. *Circan* et *Maccheran*. Persae] regio *Περσέ*, in utraque lingua. Persae dicti sunt a Perseo, qui ducta Cephei filia Andromeda Persen filium genuit, cum antea *Κηφόνες* a Graecis, et a se ipsis atque accolis *Ἀρταίοι*, adpellarentur: v. Herod. VII, 61. Ipsa Persis mox sensu latiori de Persarum imperio, mox strictiori ponitur de Perside propria, cuius fines erant a septentrione Media, ab occasu Susiana, ab oriente Carmania; a meridie finus Persicus. Hoc regnum, ut Ammian. XXIII, 6. ait, quondam exiguum, cum apud Babylonia magnum Alexandrum fata rapuissent, in vocabulum Parthi concessit *Asfacis*, obscurae genti. Restauratum est ab Artaxerxe, Alexandri Severi temporibus. Regio fuit montosa et aspera. v. Xenoph. Cyr. I, 3, 3. Hodie ibi *Farfistan* cernitur. *Sabis*] Nomen varie agitaturn. Vindicat tamen hunc fluvium Melae Plin. VI, 27. s. 23. et h. putatur *Bindamir*. Andanis et Coros] utrumque fluvium eo ordine memorat Ptolem. VI, 8.

§. 5. Babyloniorum] v. I, 11. Chaldaeorum] regio *χaldaία* s. *γῆ χaldaίων*. De eorum nomine et sedibus sententiae diversae feruntur. Olim dicti sunt *Arphaxadaei* ab Arphaxade, Semi filio; etiam *Κηφόνες* a Cepheo, qui vulgo Aethiopiae rex narratur. Chaldaeorum nomen plerique a Cha-

sed ducunt. Antiquissima sedes eorum quaeritur inter Assyriam et Armeniam; post habitaverunt in Mesopotamia et inde in ea Babylonias parte, quae Arabiae et mari Persico contermina erat. Inclaruit in illis *Berosus*, Historicus. Quod gentis erat nomen, postea factum est artis et sectae (v. Cicer. N. D. I, 1.), quia Chaldaei ap. Babylonios sacrorum ministerioungebantur, et astrorum scientiam colebant et divinandi vaticinandique artem cupide et cum fama sectabantur. *Tigris*] Sic Graeci et Latini, in genere masculino consentientes, non item in forma et obliquis casibus. Graecis et *Τίγρης* et *Τίγρις*, in genit. *Τίγριτος* et *Τίγριδος* et *Τίγριος*; ita et Latinis *Tigris*, *Tigridos* et *Tigris*. Nomen traxit, quod sic Medii sagittam adpellant: inde ejus *ἀκνῆ* auctores memorant. Nomen antiquius fertur *Diglad*. De fontibus et cursu inpr. exposuit Plin. VI, 31. s. 27. qui ejus fontes in regione Armeniae majoris quaerit: sed discrepant auctores. Prope ponunt Euphratis fontes, alii tamen remonent 2500 stadiis, ut Strabo. Inde influit in lacum, quo transvecto in specu mergitur, unde prope *Zoroanda*, h. *Hazur*, erumpit. Hodie fontes in ea Assyriae parte, quae *Kiurdistan* vocatur, in provincia *Scherezur*, ubi *Diarbekir*. Acceptis in Armenia duobus fluviiis Assyriam ingreditur et Adiabonos determinans facit Mesopotamiam. Circa Seleuciam in duos divisus alveos altero meridiem petit et *Delas* vocatur, altero septentrionem. Ubi remeare aquae, *Pasitigris* vocatur; post *Choaspem*

tora permeat : Euphrates, immani ore aperto, non exit tantum, unde oritur, sed et vaste quoque decidit; nec fecat continuo agros, sed late diffusus in stagna, diu sedentibus aquis piger, et sine alveo patulus, post, ubi marginem rupit, vere fluvijs, acceptisque ripis celer et fremens, per Armenios et Cappadocas occidentem petit; ni Taurus obftet, in Nostra maria venturus. Inde ad meridiem avertitur, et primum Syros, tum Arabas ingressus, non perdurat in pelagus, verum ingens modo et navigabilis, inde

recipit; se fundit deinde in lacus Chaldaeos, et ore M. P. Persico mari inferitur vel duobus, ut alii volunt, ostiis, in quorum occidentali urbem Teredonem ponunt. Ita et hodie effluit. Prope Seleuciam cum Euphrate jungitur. Memoratur inter Seleuciam et Babyloniam *canalis regius*, *ἡ δὲ Νάηρ ἡ Μάλκ*, fossus Seleuci Nicatoris, regis et Seleucia conditoris, iussu: eum postea egressit denuo Severus et aridum purgavit Iulianus. Multos ex Euphrate alveos hodie quoque recipit Tigris, ut tradit Niebuhr Reiseb. n. Arab. Vol II. p. 223. Maximus est cum Euphrate fluvijs in Asia australi. Navigabilis erat usque ad Opim et Seleuciam. *ut natus est*] nempe Mela cum alius ortum Tigris ponit, non ubi primum nascitur, sed ubi hoc nomen demum sumit. *Euphrates*] gr. *Ἐϋφράτης*. De ceteris deinceps. H. *Forat* i. *Phrat*, *Frat*, *ore*] i. e. fonte. Fontes diverse indicant. Armeniae montes plerique memorant, sed locum variedesignant. Strabo et Plinius montem *Aban* vocant. Recentiores memorant duos fontes, quorum unus ab urbe *Artzerum* (olim Theodosiopolis) unius diei, alter fere duorum dierum iter versus orientem distat, et uterque alveus *Frat* dictus trium dierum iter ab Artzero jungitur. *stagna*] ea veteres et recentiores ignorant. *piger*] poetice dictum

v. c. Sil. Ital. XV. 501. *Arar pigerrimus undas. marginis*] bene de stagno. *celer et fremens*] ut ejus rapiditatem frangeret, Nitocris, Assyriae regina, fossa eum coarctavit. Intumescit autem vere ineunte et sub solstitium, et nivibus Armeniae montium liquefactis auctus Assyriae campos inundat. *per Armenios et Cappadocas*] utrosque dividit; de iis v. I, 2, 5. *obftet*] in eo et alii consentiunt. *avertitur*] de flumine etiam Livius XXII, 5. Mela autem ejus cursum deducit ab oriente ad occidentem, unde Tauri objectu in meridiem avertitur, in quo consentit Strab. XI. p. 359. f. 521. et p. 363. f. 527. *per Syros*] nempe per Commagenen, cujus praecipuam urbem *Samosata* praeterfluit. Haec Syriae pars inde dicitur *Ἐϋφρατῆς*. Nobile hic quoque est transitu Euphratis oppidum Zeugma. Habet vero in Syria maximum alveum. *Arabas*] adluit Arabiam desertam. Mela addere potuit Mesopotamiam: quam tamen fortasse tacite Arabum mentione indicavit, quia Arabes Scenitae Mesopotamiae partes meridionales tenebant. *non perdurat*] de exitu Euphratis auctores discrepant; alii eam in Tigridem deducunt, alii ejus ostia designant. Noster exitum carere dicit, quod de alveo principali accipiendum videtur, qui in multos rivos dispergitur ideoque totus paene deficit. Qui

tenuis rivus, despectus emoritur, et nusquam manifesto exitu effluit, ut alii amnes, sed deficit. Alterum latus ambit plaga, quae inter utrumque pelagus excurrit. Arabia dicitur, cognomen Eudaemon, angusta, verum cinnami et turis aliorumque odorum maxime ferax. Majorem Sabaei tenent partem, ostio proximam et Carmaniis contrariam Macae. Frontem, quae inter ostia ostenditur, silvae cautesque exasperant. Aliquot sunt in medio insulae sitae: Ogyris, quod in ea Erythrae regis monumentum est, magis clara, quam ceterae. Alterum sinum undique Arabes incingunt. Ab ea parte, quae introeunt-

um in sinum Persicum effluere narrant, fossam intelligere videntur, quam Arabes, obstructo alveo naturali, quo in Tigrim inquit, duxere e paludibus Euphratis, unde nova ostia in Persicum sinum exeuntia Euphrate habere coepit. *minoritur*] elegans metaphora, quae ex languore consecutum rei defectum indicat: sic *lumina morientia* ap. Petron. v. 122. 133.

[§. 6. *latus*] sc. sinus Persici. *occurrit*] ad Characem, oppidum sinus Persici intimum. *Eudaemon*] graecam vocem retinuit etiam Plin. VI, 36. l. 27, quam Diodor. III, 49 διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐν αὐτῇ φερόμενων καρπῶν τε καὶ τῶν ἀλλοίων ἀγαθῶν ei impositam esse dicit. Adpellatur etiam ἡ αἰὲς Ἀραβία, et ad meridiem versa terminabatur ad septentrionem vasta solitudine, alibi utroque sinu et Oceano. reliquae duae Arabiae partes, *Deserta* et *Petraea*, versus septentrionem sitae erant. Alia de ea narrat Strabo XVI. p. 536. l. 780. lqq. H. *tamen* vel *lemon* vel *Yemen*. *angusta*] inter oppida Heroum et Characem latissima est. Tacitus l. c. p. 218. scripsit *angusta* h. sensu: *angusta est quidem Arabiae plaga in unum; maxima tamen cinnami aliorumque odorum ferax*: quod non displicet. *cinnami*] l. q. *cinnamomum*,

quod a nostra *canella* non differre existimat Beckmann ad Antigou. c. 49. Locus classicus de hoc frutice est ap. Plin. XII, 42. l. 19. *turis*] gr. θυρίαινα, λιβαυράς. Congligendi modum admixtis fabulis describit Herod. III, 107. *odorum*] de aromatibus, herbis odoriferis, in quibus alii memorant myrrham, ladanum, cassiam. His maxime inclaruit Sabaeorum regio. *Sabaei*] gr. Σαβαῖοι, dicti ab urbe vel regione, quae Σαβαί, Σαβὰ, Σαῦν scribitur. Auctores valde hic fluctuant. Sabaei in varios dividebantur populos, quibus sui erant pagi. Regio patebat a media Arabia, ubi Atrimitae, usque ad sinum Arabicum (v. Plin. XII, 30. l. 14.) et admodum turifera fuit. *Macae*] gr. Μάκαι. Omnes in obposita Carmaniae parte Arabiae eos condeant, ubi promontorium *Macota* memoratur, quod h. *Ras Mufsendom* vocatur. *exasperant*] graphice pro *sunt*. Vox *frontem* vero notat tractum illum litorem, qui in illo promontorio desinit. *Ogyris*] gr. Ὀγυρίς. Adpellatur et Τυβίην, Ὀδραντα: in Carmaniae promontorio 2000 stadiis remouet Strabo, circumnive 112 M. P. ei dat Plinius. H. putatur *Gorun*. [§. 7. *incingunt*] i. e. *circum* habitant; sunt vero hi Arabes in sinistro litore dicti Aegyptii, gr.

bus dextra est, urbes sunt, Cana, et Arabia, et Gadamus: in altera, ab intimo angulo prima, Berenice, inter Heroopoliticum et Strobilum: deinde inter promontoria Μυός ὄρεον et Coloba, Philoteris et Ptolemais: ultra Arfinoë et alia Berenice: tum silva, quae hebenum odoresque gene-

Ἀραβαίου ὄρεος. Cana] gr. Κάνη, et est emporium et promontorium ap. Ptolem. VI, 7. Occurrit et in S. S. ap. Ezechiel. c. 27, 25. Hod. quaeritur, ubi Cap Far-tasho. Arabia] Ἀραβίας ἑμπορίων Homeritis tribuit Ptolemaeus, qui fuerunt populus frequens in Arabia felici. Prins urbs fuit cognomine Felicis, et Aegyptiorum Indorumque merces recipiebat; eam Augustus destruxerat, sed post instaurata esse a Romanis videtur. Situs h. convenit in Aden. De Gadamo omnia sunt ignota. altera] i. e. sinistra introeuntibus. Berenice] eadem dicitur Afion-gabarus a Iosepho Antiq. VIII, 6, 4. Sed cum non liqueat, quod promontorium Mela vocaverit Strobilum, atque utrum ab intimo recessu inter Heroopoliticum et Strobilum incipiat, an ab hoc ad sinistram latus progrediatur, incertus plane est illius urbis situs. Heroopoliticum, quod in initio cognominis situs excurrit, h. vocatur Mahomed: ab hoc progreditur Mela et consistit in Strobilo, quod Drepanum Ptolemaei est; intra haec igitur Berenice quaerenda esse videtur, ubi tamen nemo eam ostendit. Μυός ὄρεον] Latinis passim Maris statio. Fuit urbs portui adposita, qui στεπλουν ἐκλήον. ut Strabo ait, habebat. Postea et dictus Ἀφροδίτης ὄρεος. Nomen vel a murium marinorum abundantia, vel quia maris formam habuit, traxisse videtur. Strabonis aetate mercibus ex India, Arabia et Aethiopia convehendis celeberrima fuit. De hod. nomine dissentiunt. Coloba] Pto-

lemaeo IV, 7. est Κολοβὺν ὄρεος ἄκρον. Philoteris] gr. φιλοτέρη, uti ap. Plinium Philotera. Urbs fuit portu instructa in ora Troglodytarum, quam condidit Satyrus, quem Ptolemaeus Philadelphus ad perferendam hanc oram et elephantorum venationem miserat, nomenque ab altera Ptolemaei sorore imposuit. Ptolemaeus in situ c. Mela convenit. H. putatur Coseir. Ptolemais] gr. Πτολεμαίς, civis Πτολεμαίτης. Cum fuerint plures, nostra vulgo designatur ἡ ἐπὶ Θερῶν et ἡ ἐπὶ Θερὰς τὴν Ἰσθμὸν, nam Ptolemaeus primus hic elephantorum venationem instituit: hic enim fuit ejus conditor. Sita erat in Troglodytica regione. Hod. esse putatur vel Suchen vel Ahehaz. Arfinoë] gr. Ἀρσίνη, unde Ἀρσινόης. Multae fuerunt cognomines urbes et ex iis duae ad sinum Arabicum: una fuit prope Heroöpolin, quae et aliis Cleopatris dicitur; nostra haec in Aethiopia sub Aegypto in Adalico sinu commemoratur a Ptolemaeo IV, 7. Berenice] gr. Βερενίκη. Tres cognomines urbes hoc in tractu recenset Plin. VI, 34. f. 29. Tertiam vocat Epidires in faucibus Arabici sinus, quae sine dubio est nostra et ἀπὲρ τοῦ λίχθιον ad fauces ostii simpliciter appellatur a Strab. XVI. p. 529. f. 769. silva] Plinius l. c. ad Ptolemaida has silvas conlocat. Uterque recte, nam totus hic tractus usque ad ostium Babelmandel et ultra silvis confitus est. hebenum] de quo v. Plin. XII, 8. f. 4. In Aethiopia nasci tradit Herod. III, 97. et 114. aliique, uti in India.

rat, et manu factus amnis, ideoque referendus, quod ex Nili alveo dioryge adductus. Extra sinum, verum in flexu tamen, etiam non modico, Rubri maris, pars bestiis infesta ideoque deserta est: partem Panchaei habitant, quos ex facto, quia serpentibus vescuntur, Ophiophagos vocant. Fuere interius Pygmaei, minutum genus, et quod pro fastis frugibus contra grues dimicando defecit. Sunt multa volucrum, multa serpentum genera: de serpentibus memorandi maxime, quos parvos admodum et veneni praesentis, certo anni tempore ex limo concreta-
rum paludum

¶ Intpp. ad Virg. G. II, 116. amnis] est segmentum Aftaborae, quod in h. sinum olim influebat; ex hoc fluvio, cujus magna pars Nilum influit, canalís in sinum Arabicum deductus erat a Sefostri aut, ut alii volunt, Psammethico; quem cum ad finem perduxisset Ptolemaeus Philadelphus, in ejus honorem dictus est hic amnis Ptolemaeus: v. Diódor. I, 33. Quod igitur Mela addit ex Nilo — adductus, eum male aliorum narrationes aut negligenter percepisse liquet. Non ex Nilo, sed ex Aftabora ductus erat: v. Strab. XVI, p. 530. l. 770. dioryge] a Diodoro l. c. vocatur διώρυξ χερσονήσος.

§. 8. in flexu] subjungit sinum Barbaricum et loca inter Masylicum pr. et Ceraunos salus, quae Ptolemaeus partim Aethiopiae partim Troglodyticae tribuit. bestiis] has et alii memorant, earumque frequentia est solitudinis indicium. Panchaei] regio πανχαία, Panchaia. Nititur narratio de hac terra fide Euhemerii, Athei, qui insulam Occani australis Arabiae continenti aduersam, turis myrrhaeque feracissimam, posuerat. Prave igitur eam de Arabia omnino et speciatim de Arabia felici interpretantur. Multi hanc narrationem fabulam habuerunt; alii tamen ejus fidem adstruere tentarunt, neque tamen in situ conuenerunt.

Noster in Troglodyticae positi Ophiophagos] confirmat id de Troglodytis Aethiopibus Herod. IV, 183. et recentiores recenset Büffon Allg. Nat. Gesch. T. VI. p. 311. Pygmaei] gr. πυγμαῖοι; πυγμαῖοι, πυγμαῖοι, πυγμαῖοι. Pafillos homines descripsit Herod. II, 32. In eodem tractu ad Nili fontes vel in Aethiopia ponuntur ab Aristotele, Plinio aliisque. Homerus II. III, 5. ad Oceanum meridionalem ponit; alii in sedibus notandis valde discrepant. Versus Austrum habitasse, gruum migratio probat. De eorum armis et casis Plin. VII, 2. Verbo fuere gentem extinctam esse Mela innuit eamque unquam fuisse negat Strab. XVII. p. 565. l. 821. contra grues] praecedente Homero l. c. pugnam descripsit Plinius l. c. Constat autem, grues magnum damnum agris et messibus inferre, atque hinc fabula orta esse videtur. v. Koeppen ad Homer. T. I. p. 229. defecit] Homero l. c. grues dicuntur φέρον καὶ κῆρα φέρονται.

§. 9. serpentum] pr. angues sunt aquarum, serpentes terrarum. praesentis] de rebus, quae continuo vim exerunt. certo] nempe aestate, κατὰ τὴν τοῦ Νείλου πληθύν. paludum] ex vastitate Libyae vento Africo in Aegyptum inuehi scribit Cicer. de N. D. I, 36. alii ex Arabia ducunt, v. a

emergere, in magno examine volantes Aegyptum tendere, atque in ipso introitu finium ab avibus, quas ibidas adpellant, adverso agmine excipi pugnaque confici traditum est. 10 De volucris praecipue referenda Phoenix, semper unica; non enim coitu concipitur, partuque generatur: sed ubi quingentorum annorum aeo perpetua duravit, super exaggeratam variis odoribus struem sibi ipsa incubat solviturque: deinde putrescentium membrorum tabe concrevens, ipsa se concipit, atque ex se rursus renascitur: cum adolevit, ossa pristini corporis inclusa myrrha Aegyptum ex-

Herod. II, 75. *volantes*] hinc Graecis *τραγελίδες*. Esse autem tales serpentes, Herodoti aliorumque testimonia dubitare non sinunt, et *viperas* esse membranis ad volatum instructis mouetur in Paulus Samml. d. Reisen in d. Orient T. II. p. 264. ubi plura de iis: sed haec narratio, ut fabulosa, exploditur. *ibidas*] gr. terminatione utitur. Duplex earum genus describunt veteres. Nostris dicitur *ibis*, olim *Nilreiher*, *Aegyptischer Storch*. Amat ob serpentum copiam Aegyptum. Ob hanc utilitatem autem facta fuit Aegyptiis eamque contra serpentum adventum invocabant. Earum Deus: fuit *Theut*. Ab ea clysterum usum disciebant Aegyptii, quod ingesta aqua alvum purgat. *agmine*] hoc verbum, ut *excipere*, *adversus*, a bello desumptum pleniorē facit locutionem. Rem autem expressit ex Herod. II, 75.

§. 10. *Phoenix*] multi hanc avem descripserunt: Herod. II, 73. ex imagine picta sic: *τὴν μὲν αὐτὴν χερσὶν οὐκ ἔστιν ἔλκεν, τὰ δὲ τοῦ σώματος αὐτῆς ἀπὸ τοῦ πυλῶτος*. Hanc descriptionem alii reddunt, alii exornant. Herodotus cum Mela patriam ejus Arabiam faciunt, alii Indiam, alii ad extremum orientem relegant. Adparuisse primum Sesostride, post Amaside, deinde Ptolemaeo III. regnante, cum mul-

to avium comitatu Heliopolin advolantem, refert Tacit. Annal. VI, 28. Claudii imperio Romanū adlatam esse et in comitio propositum, ex actis refert Plin. X, 2., etsi ipse in dubium vocat. Sacer fuit Soli, eumque ideo vententis et nascentis solis signum esse ferunt. Omnino hanc narrationem ex arcana Aegyptiorum doctrina repetunt. Peculiāribus carminibus eam descripserunt Claudianus et Lactantius. *unica*] id et alii tradunt: hinc *παρρησιᾶς ἐν τῇ οὐρᾷ*. *quingentorum*] vulgatio est haec opinio: alii spatium 1461 annorum ponunt. Sed magno in eo est varietas. Certam tamen aetatem constitutam esse, inde apparet, quod Aegyptii periodos suas inde dimensū sunt et cum ejus vita magni anni conversio fiebat. *struem*] i. e. nidum, *busium*, *sepulcrum* alii vocant. Recte autem odoribus Mela, nam Graeci *δύσκη ἀρωμάτων* habent. *incubat*] eleganter quasi de ovo, et arguta brevitate sibi ipsa incubat. *concrevens*] nascitur, ut Plinius ait, *primo cum vermiculas, inde fit pulvis*. *concepit*] lepide Lactant. v. 167. *Ipsa sibi proles suus est pater, et suus haeres, Natrix ipsa sibi, semper alumna sui. inclusa*] sec. Herod. III, 73. ex myrrha ovum facit, in eoque excavato patrem positum in Aegyptum exportat; sec. alios mortuo patri in Aegyptumque devoto bustum pa-

portat, atque in urbe, quam Solis adpellant, fragrantibus archio bustis inferens, memorando funere consecrat. Ipsum promontorium, quo id mare clauditur, a Cerauniis saltibus invium est.

C A P. IX.

AETHIOPIA.

Aethiopes ultra sedent; Meroën habent terram, quam Nilus primo ambitu amplexus insulam facit: pars, quia vitae spatium dimidio fere, quam nos, longius agunt, Macrobii; pars, quia ex Aegypto advenere, dicti Automoloe: pulchri forma, aequi corporis, parumque venerati

rat; ap. Lactantium v. 66. in Syria se comburit. Solis] innuit Heliopolin, cuius conditorem quidam faciunt Aetim, Solis et Rhodae filium. Nomen urbi accessit a cultu Solis, qui ibi templum habuit; celebratur sacerdotum, ejus sapientia. Strabonis aetate deserta jacebat. A Meruphi 24 M. P. distabat. Ab ea dicebatur *νεμὸς Ἡλιοπολίτης*. II. putatur *Bethsemes*, aliis, ubi *Matarea*: *archio*] dubia vox: Vossius *ἀρχίον* de templo capit: sed *ἀρχίον* notat grammatophylacium vel tabularium, et, si de templo capiamus, dubitare licet, an sine praepositione usitate ponatur. Ante Vossium legebatur *nardo*. Ceraunii montes] gr. *Κεραύνια ὄρη*. Eorum mentio fit a Diodor. III, 67. et distinguendi sunt ab iis, qui in Epiro, inter Pontum Euxinum et mare Caspium ponuntur. Promontorium fortasse innuit *Mosfylvicum*, quod respectu Cerauniorum saltuum *invium* facere videtur.

C A P. IX.

§. 1. *Aethiopes*] gr. *Αἰθίορες* ab *αἴθρ* et *ῥα*, et sic de hominibus omnino nigris latiori sensu saepe ponitur. Dicta olim gens *Aethioria*, *Atlantica*, mox a Vulcani filio Aethiope, *Aethiopia*. Homer.

II. I, 425. et Odyss. I, 23. duplicem Aethiopiam agnoscit, unam Eurum versus, quae fuit Libyae pars, alteram versus occidentem, cujus causam a navigantibus, qui in oriente et occidente Aethiopesprehenderunt, repetit Strabo I, p. 22. f. 32. eamque opinionem secutus est Mela. Late vero extendunt auctores Aethiopiae fines. Ephorus adeo iis totam meridionalem plagam adtribuit. Aethiopia prope Aegyptum jam antiquis nota fuit, ut ex cursu Menelai ap. Homer. Odyss. IV, 88. discitur. Quoties eorum antiquitas, pietas, justitia celebratur. Aethiopes sub Aegypto intelligendi sunt. *sedent*] i. e. sunt. *Meroën*] v. ad I, 9, 2. *primo ambitu*] i. e. primo alvei dissidio, quod a fontibus occurrit. v. I, 9, 2. *Macrobii*] hausit ex Herod. III, 17. qui eos Africam *ἐν τῇ νοτίῃ θάλασσῃ* habitasse et ultra 120 annos vivere narrat. Neque tamen hoc ad omnes Aethiopes pertinet, in quibus praecipue *ἐκρινδοράγῃ*, brevis vitae fuisse et vix 40. annum excessisse feruntur. — Particulam *quam* ante comparativos ponere solet Mela, v. c. I, 1, 3. aliquanto, *quam* — *longior est*. I. c. 5, 4. c. 6, 1. in quo Livium imitatur. *Automoloe*] gr. *αὐτόμολος*, qui sponte veniunt; h.

- opes, veluti optimarum alumni virtutum. In illis mos est, cui potissimum pareant, specie ac viribus legere. Apud hos plus auri, quam aeris est: ideo quod minus est, pretiosius censent. Aere exornantur, auro vincula fontium fabricant. Est locus adparatis epulis semper refectus; et quia, ut libet vesci volentibus, licet, *ἡλίον τράπεζαν* adpellant; et quae passim adposita sunt, adfirmant imasce subinde divinitus. Est lacus, quo perfusa corpora, quasi uncta, pernitent: bibitur idem; adeo est liquidus, et ad sustinenda, quae incidunt, aut imminuntur, infirmus, ut folia etiam proximis decisa frondibus, non innatantia ferat, sed pessum et penitus accipiat. Sunt et saevissimae ferae, omni colore varii Lycaones, et quales accepimus, Sphinges. Sunt mirae aves cornulae Tragopanes, et equinis auribus Pegasi. Ceterum oras ad Eurum sequentibus

1. sunt *ἑκλυδες*, quibus obponuntur *ἰγγινεῖς*, *αὐτέχρονες*, ut ap. Diodor. III, 2., qui Aethiopas se primos hominum auctoresque Aegyptiorum iactasse tradit. Quam vero Mela migrationem ex Aegypto refert, optime inlustrat Strab. XVII. in., qui supra Merocē aliam insulam habitata mariat a transfugis Aegyptiorum, qui a Psammeticho desciverint. Fufius rem exponit Herod. II, 30. *πυλὴν*] Herodoto *πύλινος* καὶ *καλλίος* ἀνθρώπων πάντων, *aequi corporis*] ita *aequitas membrorum* ap. Sueton. Aug. c. 79. et ex obposito §. 7. *adparet*] *alumni*] active pro cultor: fuerunt vero *ἐκλυόμενοι*, *θεοὺς*. Hunc locum nuper Titzius l. c. p. 218. probabiliter sic scripsit: *pulcri forma corporis, aequi, patrumque venerantiores, veluti opt. alumni virtutem*.] *specie*] maximum e populis regem elegisse narrat Herod. III, 20. *quam aeris*] id quoque firmat Herod. III, 23. ex quo etiam hausta sunt, quae Mela de vinculis narrat. *passim*] i. e. sine ordine, hic ibi.

§. 2. *ἡλίον τράπεζαν*] eam Herod. III, 18. copiose describit.

Nempe erat in suburbio pratum omnium quadrupedum carne aspersum et noctu adpositum, ad quod orta luce cuivis accedere licebat. Incolae *τὴν γῆν ἀνεδίδον* adfirmabant. Divinitus igitur i. q. ex terra sine hominum ope. Solis dicta est, quia Sol omnibus lucet, ejus lumina cunctis communia sunt. *lacus*] aliae *fontes*. Et haec, haust ex Herod. III, 23. mutatis et amplificatis nonnullis. *Lycaones*] *sunt lupi*; ut Solinus ait, *cervice subati et tot modis varii, ut nullum illis colorem abesse dicant*. Phinias *lyncae* vocat. *Sphinges*] iis Plin. VIII, 30. l. 21. *fuscum pilum, inammata in pectore geminas tribuit*. v. Palaeph. c. 7. Aliae earum fuerunt Graecae, aliae Aegyptiae. Unam in Perside Persepoli inventam exhibet Niebuhr in Reisebeschr. n. Arab. Vol. II. p. 120. *Tragopanes*] gr. *Τραγοπάνες*: varie haec vox scribitur. Plin. X, 70. l. 49. sic describit: *major aquila, cornua in temporibus curvata habens, ferruginei coloris, tantum capite phoeniceo*. Pegasi] Plinius l. c. adpellat equino capite volucres.

§. 3. *ad Eurum*] innuit ter-

nihil memorabile occurrit. Vasta omnia, vastis praecisa montibus, ripae potius sunt, quam litora. Inde ingens et sine cultoribus tractus. Dubium aliquamdiu fuit, essetne ultra Pelagus; caperetne Terra circuitum, an exhausto fluctu sine fine se Africa extenderet: verum [ipse] Hanno Carthaginienſis, exploratum miſſus a ſuis, cum per Oceani oſtium exiſſet, magnam partem ejus circumvectus, non ſe mare, ſed commeatum deſeciſſe, memoratu retulerat; et Eudoxus quidam, avorum noſtrorum temporibus, cum Lathurum, regem Alexandriae, profugeret, Arabico ſinu egreſſus, per hoc pelagus (ut Nepos adfirmat) Gades usque pervectus eſt; ideo ejus orae notae ſunt aliqua. Sunt autem trans ea, quae modo deſerta diximus, multi populi, et quibus pro eloquio nutus eſt; alii ſine ſono linguae; alii ſine linguis; alii labris etiam cohaerentibus, niſi quod ſub naribus etiam fiſtula eſt, per quam bibere avenis, et, cum

4

ram Habefſiniorum, et hanc plagam Euro deſinit, ut *ventis* alibi ſit. montibus] etiam recentiores Aethiopiam montofam eſſe adfirmant, inprimis in regionibus *Tigrè, Dambèe, Amhara*, ubi eminent *Lamalmon* et excelfior *Thabat Mariam*. tractus] eſt ora. *Ajan*. dubium] videtur reſpicere Polyb. III, 38. *exhaustio*] i. e. finito mari, ut ultra nil niſi terra continens ſit, ut Africa ſe in immenſum extendat. Hanno] dux Carthag. vixit ſec. alios ante Heſiodum, vel 570 an. ante Chr. n. ejusque *Periplus* hodie exiſtat. Plin. II, 67. l. 66. Hanno, circumvectus a Gadibus ad finem Arabiae, navigationem eam prodidit ſcripto. Ipſe correximur e vulg. verum eſſi, uncis tamen incluiſimus. Titzius l. c. p. 218. ſi delevit. oſtium] Fretum Gaditanum. partem ejus] Africae. commeatum] ipſe Hanno in *Periplus* τὸν αἰτὺν ἡμᾶς περιπλύνων. Eudoxus] fuit Cyzicenus et diverſus a Cnidio, Platonis amico. Neque tamen Hanno et Eudoxus Africam ſoli et primi olim circumnavigarunt, cum idem de

Phoenicibus et Iudaeorum quibusdam regibus, inpr. Salomone referatur. Recentiori aetate 497. per Luſitanos iter illud denuo inuotuit. Lathurum] fuit Ptolemaeus Lathurus, Cleopatrae filius, Aegypti rex, quem *Mela* Alexandriae regem vocat, quia poſt Alexandrum M. reges Aegypti ſedem in ea urbe habuerunt. profugeret] raro cum accuſativo, ita tamen et Curt. X, 2, 20. aliqua] h. e. aliquatenus, frequens elliptis. Quare non erat, quod Titzius l. c. p. 218. nota ſunt aliqua ſcriberet: nam non aliquaes partes, ſed totum litus aliquatenus notum erat.

§. 4. pro eloquio] non ſolum in India tales populi aequo memorantur, ſed et in Aethiopia. Plin. VI, 35. l. 30. quibus pro ſermone nutus motusque membrorum eſt. labris] Plinius l. c. alias ſuperiore labro orbas, alias ſine linguis. Pars etiam ore concreto. avenis] Plin. ibidem: pars naribus carens uno tantum ſoramine ſpirat, potumque calamis avenae trahit et grana ejusdem avenae ſponte provenientis ad veſcendum.

- inceffit libido vefcendi, grana singula frugum passim na-
 fcentium absorbere dicuntur. Sunt quibus ante adventum
 Eudoxi adeo ignotus ignis fuit, adeoque visus mirum in
 modum placuit, ut amplecti etiam flammās, et ardentia
 5 sinu abdere, donec noceret, maxime lib. erat. Super eos
 grandis litoris flexus, grandem insulam includit, in qua
 tantum feminas esse narrant, toto corpore hirsutas, et sine
 coitu marium sua sponte fecundas; adeo asperis esserisque
 moribus, ut quaedam contineri, ne reluctantur, vix vin-
 culis possint. Hoc Hanno retulit, et, quia detracta occi-
 sis coria pertulerat, fides habita est. Ultra hunc sinum,
 mons altus (ut Graeci vocant) *Θῆν ὄχνημα* perpetuis igui-
 6 bus flagrat. Ultra montem viret collis, longo tractu lon-
 gis litoribus obductus, unde visuntur patentes magis campi,
 quam ut perspici possint, Panum, Satyrorumque. Hinc
 opinio causae fidem cepit, quod, cum in his nihil culti sit,

absorbere] de rebus aridis, ut
absorbere placentias ap. Horat. Sat.
 II, 8. 24.

§. 5. *Super eos*] n. ab occi-
 dentali Africae parte. Partem ver-
 sus meridiem, cum non vellent,
 praeteriit, et quod in Hannonis
 Periplo ultimum invenit, pri-
 mum ponit, utpote iter contra-
 rium instituta. Hinc, quidem
 vera incipiunt, et ipsa tamen sal-
 tis deformata. *grandis insula*] ea
 fuit terminus Hannonia. Quaeri-
 tur, quae sit. Hodie putatur *Ma-
 dagascar*; sed Mela iam in obpo-
 sita fere ora versus occidentem
 progressus est et *grandis litoris*
flexus quaerendus est, ubi h.
Sierra Lione et inde ulterius ver-
 sus orientales oras Guineae, aut
 inter promontoria *C. Formoso* et
C. Lopo Concalle. Obiacent in-
 sulae quidem, non ulla grandis,
 Res incerta est. *marium*] ipse
 tamen Hanno narrat, mares ibi
 fuisse numero tantum pauciores:
 quare Mela, dum addit *sua spon-
 te fecundas*, vel negligenter egit
 vel interpolato. Periplo usus est.
sinum] i. e. *grandis litoris flexum*,
 ut supra dixit. *Θῆν ὄχνημα*] Han-

no noctu tantum flagrasse scribit.
 Hod. est, ut certo constat, *Sierra*
Lione.

§. 6. *collis*] Hanno *ἄλυσ* habet
 et in nocturnis ignibus et fragore
 cymbalorum occurrit. Reliqua
 ornavit Mela vel amplificavit.
 Quidam putant, hic oram Gui-
 neae meridionalem regionum Se-
 negalliae et Gambiae describi.
 Ignes etiam intelligunt ex iis,
 quae Itineraria narrant, barbaros
 herbas aridas in montium angu-
 stis incendere, unde enata flamma
 montem, velut torrens, de-
 currat. *Panum Satyrorumque*] de
 simis aut feris hominibus expli-
 cant alii, alii vero inde repetunt,
 quod, cum homines aestu fracti
 quieti indulgeant, nocte ingruen-
 te refecti excitantur, cantuque
 saltatione et clamore se exhilarant
 et feras arum infestas arceunt.
 Ex hoc insolito sono veteres, nu-
 minis praesentiam augurabantur.
 Locum vero quaerunt, ubi h.
Kolla. *opinio causae*] h. e. opi-
 nio de causa, cur Panibus, Sa-
 tyrisque illi campi adtribuuntur,
 inde nacta est fidem etc. Nempe
 cum signa deorum audirentur et

nullae habitantium sedes, nulla vestigia, solitudo in diem
 vasta, et silentium vastius, nocte crebri ignes micant, et
 veluti castra, late jacentia, ostenduntur, crepant cymbala
 et tympana, audiunturque tibiae, sonantes majus humanis.
 Tunc rursus Aethiopes, nec tam dites, quam, quos dixi-
 mus, nec ita corporibus similes, sed minores incultique
 sunt, et nomine *Εοσιπύων*. In horum finibus fons est, quem
 Nili esse aliqua credibile est. Nuluch ab incolis dicitur:
 et videri potest non alio nomine adpellari, sed a barbaro
 ore corruptus. Alit papyrus et minora quidem, ejusdem
 tamen generis animalia. Aliis amnibus in Oceanum ver-
 gentibus, solus in mediam regionem et ad orientem abit:
 et, quonam exeat, incertum est. Inde colligitur, Nilum
 hoc fonte conceptum, actumque aliquamdiu per invia, et
 ideo ignotum, iterum se, ubi ad Eoa possit, ostendere: ce-
 terum spatio, quo absconditur, effici, ut hic alio cedere,
 ille aliunde videatur exsurgere. Catoblepas, non grandis
 fera, verum grande et praegrave caput aegre sustinens, at-
 que ob id in terram plurimum ore conversa, apud hos gi-
 gnitur: ob vim singularem magis etiam referenda, quod,
 sum impetu, morsuque nihil unquam saeviat, oculos ejus
 vidisse mortiferum. Contra eosdem sunt insulae Gorga-

ceruerentur, his diis id datum
 est, quia in campis versari ament.
 Cui vero non in mentem venit
 vulgaris narratio de monte Bru-
 ciero? ignes] hi et clamores
 haud dubie instituti sunt ad abi-
 gendas armentis beluas. majus]
 quia Deorum putabantur, in qui-
 bus omnia humanis majora sunt.
Crepare autem bene de clato, lato
 sonitu et apte ob cymbala.

§. 7. *Εοσιπύων*] v. §. 1. Ita
 quoque adpellat Strab. XVII, p.
 569. l. 827. eosque super Mauri-
 tianiam ponit, eorumque regio-
 nem *καὶ οὐκ ἐκείνην τὸ πᾶν* dicit.
 Recentiores eorum sedes profe-
 runt usque ad Atlantem et ubi h.
Faz et *Marocco*.

§. 8. *Nuluch*] vox dubia, ad
 eorum tamen opinionem proxime
 accedens, qui fontem hunc esse

putant Nili Nigrorum, uti eum
 Arabes hodie adpellant eique vi-
 cissitudines easdem incremento-
 rum tribuunt: quibus accedit
 Plin. V, 8. qui etiam easdem
 plantas et animantes addit. Ni-
 hilo secius tamen nomen fontis
 ipsum obscurum et ambiguum
 est. papyrus] hanc lectionem
 tutam praestat Plinius l. c. *Nigri*,
 inquit, *fluvio eadem natura, quas*
Nilo, calamus, papyrus et eas-
dem gignit animantes, iisdem tem-
poribus augefcit. ejusdem geno-
ris] atque in Nilo, v. c. crocodi-
 los, hippopotamos, filuros etc.

§. 9. *Catoblepas*] cum Mela
 consentit Plin. VIII, 32. l. 21.
oculos] idem de basilisco tradunt.
Gorgades] has Mela, uti ex ini-
 tio proximi capitis patet, oras
 Africae meridionalis adponit, cum

R

des; domus (ut ajunt) aliquando Gorgonum. Ipsae terrae promontorio, cui *Errisus Kipus* nomen est, finiuntur.

C. A. P. X.
Atlantivum Mare et hinc adfita Aethiopiae et Mauretaniae pars.

Inde incipit frons illa, quae in occidentem vergens mari Atlantico abluitur. Prima ejus Aethiopes tenent, media nulli; nam aut exusta sunt, aut arenis obducta, aut infesta serpentibus. Exustis insulae adpositae sunt, quas Hesperidas tenuisse memoratur. In arenis mons est Atlas, denique confurgens, verum incisus undique rupibus praecipit, invius, et, quo magis surgit, exilior; qui quod altius, quam conspici potest, usque in nubila erigitur, caelum et

alij eas occidentali obpositas ostendant. *Gorgones*] fabulam de iis primus effinxit Hesiod. Sc. Herc. v. 223 sqq. earumque sedem primi post Homerum in Cyrenaica, posteriores in freto Gaditano statuere videntur. *Errisus Kipus*] Hodie a plerisque putatur esse famosum illud promontorium, quod *Viride* adpellatur.

C. A. P. X.

§. 1. *Inde*] resp. *Errisus Kipus* et sic Africam a septentrione jam ad occidentem converti indicat. *Aethiopes*] n. Hesperii, qui hactenus pertinent. Strab. XVII. p. 569. f. 898. *Inde Melas*, quod cum *Mela* hic et l. 4, 3. bene convenit. *media*] h. sunt ea loca, quae interjacent Aethiopas et Himantopodas et Pharusios, v. infra §. 3; de locis ab ora remotis ob seqq. cogitari non potest. *exusta* de hoc tractu et Sallust. lug. c. 19. quia ad zonam torridam pertinet, quam vetores inhabitabilem existimabant, eamque Noster h. l. longius ultra producit. *infesta*] passivo sensu: de re v. Sallust. lug. 89. *Hesperidas*] in earum situ magna discrepantia. Primum innotuerunt per Hannonem, quem

qui sequantur, ultra Gorgadas collocare solent. v. Plin. VI, 36. f. 31. sec. quem orae exustae admovendae sunt, quam ultra Aethiopum terminus *Mela* extendit. Ex Ptolemaei notatione prope Fortunatas quaerendae sunt, ultra quas tamen promovet Plin. VI. 37. f. 32. Hodie vero, si *Errisus Kipus* est *Capo verde*, 31 Mill. Germ. ulterius sitae sunt. Fabula hic Hesperidum hortos cum pomis aureis posuit, neque tamen certo situ: ita Virgil. Aen. IV, 281. prope Atlantem: de fabula vero v. Fischer. ad Palaeph. c. 19. et Heyne ad Apollod. II, 5, 11. memoratur] absolute ponitur, ut dicitur, ut subsequatur accusativus c. infinitivo: v. Ovidend. ad Sueton. Othob. c. 7. *Atlas*] poetice *Mela* cum descripsit, cum quo compera Virgil. Aen. IV, 247 sqq. Notatio altitudinis est, quod coelum sustinere dicitur: inde et nomen a *ἄλσος*, *forestae*, derivant; alii ab Atlante, viro *ἰσχυρῶς*. Indigenae Mauri cum olim adpellarent *Dyrin* Ptolem. IV, 1. duos Atlantes memorat, majorem et minorem, quorum ille h. *Ayduacat*, hic *Erris* putantur. Alii utrumque non nisi unum montium tra-

Sidera non tangerè modo vertice, sed sustinere quoque dictus est. Contra Fortunatae insulae abundant sua sponte 2
genitis, et subinde aliis super aliis innascentibus nihil sollicitos alunt, beatius quam aliae urbes excultae. Una singulari duorum fontium ingenio maxime insignis: alterum qui gustavere, risu solvuntur in mortem; ita adfectis repedium est ex altero bibere. Ab eo tractu, quem ferae 3
infestant, proximi sunt Himantopodes, inflexi lentis cruribus, quos serpere potius, quam ingredi referunt: deinde Pharusii, aliquando tendente ad Heiperidas Hercule dites; nunc inculi, et, nisi quod pecore aluntur, admodum inopes. Hinc jam lactiores agri amoenique saltus citro, 4
terebintho et eборе abundant. Nigritarum Gaetulorumque

etum esse statuunt, quem sequantur desertum Sahara, et versus occidentem rē *Ussabel-Musa* terminetur. Quia Atlas regionem Marocco versus austrum cingit, aliique montes tantum ejus partes sunt, recentiores varia ei imposuerunt nomina. *sustinere*] gr. *ὑποστέλλειν*, ad quod coactus erat a Iove, contra quem in Titanomachia dux fuerat: hinc *κίον τοῦ οὐρανοῦ*; *coelifer Atlas* ap. auctores audit.

§. 2. *Fortunatae*] Mela numerum non addit. Plin. VI. 37. f. 32. duas ex mente Sebosi recenset, quarum prima *Contrallis*, h. *isle de Senfer* vel *Teneriffa*; altera est *Planaria*, at idem Iubam fecutus 6 adfert: 1) *Ombrión*, h. *isle d'Isfer*, 2) *Iunonia*, h. *isle Forzaventura*; 3) *Minor*, quae h. putatur la *incantada*, 4) *Capraria*, h. *isle de Patme*, 5) *Nivaria*, h. *isle de Teneriffa*, 6) *Canaria*, h. *isle de Canarie*. Si Sebosi situm et rationes audiamus, quibus 10 M. P. a Gadibus distat, hodie ad Canarias pertinent, quae tamen 7 numerantur. Veteres eas *μακάρον νήσους* adpellant, ubi Homeri elythrion ponitur, v. Heyne Opusc. Acad. V. I. p. 395. *sponste*] sic Plutarch. in Sertorio c. 8. de his insulis: *οὗ μόνον ἀγοῶν καὶ*

φουτεύειν παρέχουσιν ἀγὰθην καὶ πλείαν χάραν, ἀλλὰ καὶ καρπὸν αὐτοφύῳ φέρουσιν. Poetice eas descripsit Horat. Ep. XVI, v. 41 sqq. *subinde*] h. e. depastis s. demellis frugibus novae dequo succrescunt, ut leges nunquam deficiat. *fontium*] alibi non occurrunt: unde Mela hauserit, non liquet.

§. 3. *ferae*] valet inpr. de serpentibus. *Himantopodes*] i. e. *seripedes*, ut Plin. V, 8 in explicatione adnectit. Merito autem hic populus ad fabellas relegatur. *Pharusii*] obpouuntur a Ptolemaeo IV, 6. insulae *Cernae*, h. *Madeira*, igitur ea habitarunt loca, ubi h. *Marocco*: ita et Plinius cum Nostro eos prope Mauritaniam ad Oceanum ostendit, Hercule adveniente haec loca jam tenuerunt, nam aliquando non adtendente, sed ad dices referendum est. Hodie ponuntur in tractu Tell s. montibus Atlantis.

§. 4. *amoeni*] de locorum specie, v. ad c. 2. §. 2. *citro*] hanc arborem hoc in tractu exquiri monet Plinius V, 1. eamque hinc Martial. XIV, 90. vocat *silvae Maarae filiam*. Non inepte ad eam referunt *χρυσά μήλα τῶν Ἑσπερίδων*, Romae innotuerunt sub Nerone, et notiores jam Plinii aetate erant; *terebintho*] crevit quoque in Syria,

- passim vagantium ne litora quidem infecunda sunt, pur-
 5 pura et murice efficacissimis ad tingendum; et ubique,
 quae tinxere, clarissima. Reliqua est ora Mauretaniae ex-
 terior, et in finem sui fastigantis se Africae novissimus an-
 gulus; iisdem opibus, sed minus dives. Ceterum solo
 etiam ditior et adeo fertilis est, ut frugum genera, non
 cum ferantur modo, benignissime procreet; sed quaedam
 profundat etiam non sata. Hic Antaeus regnasse dicitur,
 et (signum quod fabulae clarum prorsus) ostenditur, col-
 lis modicus resupini hominis imagine jacentis, illius, ut
 incolae ferunt, tumulus: unde ubi aliqua pars eruta est,
 solent imbres spargi, et. donec effossa repleantur, eve-
 6 niunt. Hominum pars silvas frequentant, minus, quam
 quos modo diximus, vagi: pars in urbibus agunt; quarum,
 ut inter parvas, opulentissimae habentur, procul a mari
 Gilda, Volubilis, Prisciana: propius autem Sala et Lixo
 flumini Lixo proxima. Ultra est colonia et fluvius Zilia,

Troade, Macedonia. *ebore*] con-
 sentit Plinius l. c. *Nigritarum*]
 gr. *Νιγρίταις* et *Νιγγυτες*. Nomen
 sortiti sunt a Nigro flumine, h.
Senegal, cujus accolae erant, et si
 nostri Geographi dissentiunt. Si-
 tum populi inter Mauros et Ae-
 thiopas indicat Mela I, 4, 3.
Gastulorumque] gr. *Γαιτούλοι*, re-
 gio *Γαιτούλεια*. Situs item ex Mela
 I, 4, 3. cognoscitur, ad fluvium
Adge-deo, ubi h. degunt *Arabes*
Beduini. *murice*] et hoc confir-
 mat Plin. V, 1. et hinc Horat. ep.
 II, 2, 181. *vestes Gastulo murice*
tinctas praedicat.

§. 5. *exterior*] quae adluitur
 ab Oceano Atlantico; interiorē
 enim oram, quae attingit mare
 mediterraneum, descripsit I, 5.
profundat] indicat copiam prom-
 tam et facilem, ut verba cogna-
 ta. *Antaeus regnasse*] de eo ad
 I, 5, 2. hinc pallum ejus regia
 celebratur Lixos oppidum, v. c.
 ap. Plin. V, 1. *tumulus*] hunc
 Sertorius, teste Plutarcho in Vita
 c. 9. *δίακοντος, τοῖς βαρβάρους ἀντιπύ-*

διὰ μύθεος. Quod cum verum in-
 venisset, iterum obruit. Sed ni-
 hil ejusmodi evenisse ibi narra-
 tur.

§. 6. *agunt*] i. e. habitant:
 ita Sallust. Jug. 18, 9. *Libyes*
propius mare Africum agitabant.
 Nempe *agere*, *agitare*, subintel-
 lecto *vitam*, omnino est *vivere*,
 et de cultu moribusque populo-
 rum dicitur. *Gilda*] eadem urbs
 est *Silda* Ptolemaeo IV, 15. H.
 putatur *Mequinetz*. *Volubilis*] ap.
 Plin. l. c. est *Volubile oppidum*;
 perperam h. *Fes* putatur. Si Pto-
 lemaeum sequimur, *Volubilis*
Gildam praecedere debebat. De
Prisciana nil adferri potest. *Sala*]
 in Ptolemaeo IV, 1. est *Σάλα πάλαι*
 et *ποταμός*, consentitque Plinius l.
 c. H. *Sala* esse putatur et amnis
Buragrag. *Lixo*] vocatur ab au-
 ctoribus *λύγας ποταμός* et hodie aliis
 est *Luccus*, aliis *Rio do ouro*.
Lixo] vocatur etiam *Lix*, *Lixus*,
Lixos, *Linx* et *Lynx*. Coloniam
 multi vocant et Plin. V, 1. a Clau-
 dio factam adfirmat. Incolae *Λιξί-*

et, unde initium fecimus, Ἀμπελουσία in Nostrum jam fretum vergens promontorium, Operis hujus atque Atlantici litoris terminus.

ταῖς et Ἀβίαι. H. putatur esse *Larache*. *Zilia*] et haec varie appellatur, ut ζήλις, ζήλος, *Zilis*. *Zilia* tantum in Ptolemaeo reperitur. Non procul a Tingi sitam esse narrat Strabo III. p. 96. l. 140. et a Plinio l. c. vocatur *Augusti colonia*, eamque a Lixo 32 M. P. removet. Plerisque h. est *Arzilla* in regno *Fes*.

EXPLICIT.

I N D E X

GEOGRAPHICUS ET HISTORICUS

POMPONII MELAE



- A**
Abdera urbs Hispaniae Baeticae II, 6, 7.
Abysrtis insula maris Hadriatici II, 7, 13.
Abydos urbs Asiae ad Hellespontum I, 19, 1.
Abyla mons Africae I, 5, 3.
Acanthos urbs Macedoniae II, 2, 9.
Acarmania pars Graeciae occidentalis II, 3, 4.
Acefinis Indiae fluvius III, 7, 6.
Achasi Asiae populus in ora Ponti Euxini I, 19, 14.
Achaja pars Peloponnesi occidentalis II, 3, 4.
Ἀχαιῶν λιμὴν in Troade I, 18, 3.
Achelous fluvius Acarnaniae II, 3, 10.
Acherusia specus in Bithynia I, 19, 17. II, 3, 9.
Achillea insula ad Borysthenem II, 7, 2.
Ἀχιλλείος δρόμος paene insula ad Borysthenem II, 1, 5.
Achilles II, 1, 48. II, 7, 2.
Achivi Achajae populus I, 18, 3. II, 2, 11.
Acragas urbs Siciliae australis II, 7, 16.
Acratas promontorium Messeniae II, 3, 8. II, 7, 10.
Acrouthon oppidum in cacumine montis Athus II, 2, 10.
Avrecorinthos arx Corinthi II, 3, 7.
Acronius lacus per quem Rhenus fluit III, 2, 8.
Actium urbs Acarnaniae II, 3, 10.
Adiabene pars Syriae I, 11, 1.
Adobrica urbs Hispaniae in Callaecia III, 1, 9.
Adramytion Aeolidis oppidum I, 18, 2.
Aeacidarum regna II, 3, 10.
Aeae insula freti Siculi II, 7, 18.
Aeas fluvius in Illyrico II, 3, 13.
Aedui populus Galliae III, 2, 4.
Aegaeum mare I, 3, 3. 4. II, 2, 7. 8. 11, 3. 3. 7. II, 7, 8, 10.
Aegates tres insulae Siciliae II, 7, 7.
Aegilia insula inter Peloponnesum et Cretam II, 7, 11.
Aegina insula maris Aegaei II, 7, 10.
Aegion urbs Achajae II, 3, 10.
Aegipanes populus Africae I, 4, 4. I, 8, 10.
Aegira urbs Achajae II, 3, 10.
Aegos fl. in Chersoneso Thracica II, 2, 7.
Aegyptii I, 2, 6. I, 9, 8.
Aegyptus I, 9, 1. III, 8, 3. 9. III, 9, 1.
Aenaria insula prope Italiam II, 7, 18.
Aeneas II, 2, 8. II, 7, 17.
Aenos oppidum Thraciae II, 2, 8.
Asoli septem insulae II, 7, 18.

Aeoli populus Asiae minoris I, 18, 1. *Aecliorum* coloniae I, 18, 3.
Aeolis regio Asiae minoris I, 2, 6. II, 18, 1.
Aesculapii templum II, 3, 8.
Aetolia insulae maris Adriatici II, 7, 13.
Aethiopes populus Africae versus meridiem I, 4, 3. III, 9, 7. III, 10, 1. populus Asiae inter Nilum et sinum Arabicum I, 2, 4, 6. III, 7, 5. III, 9, 1.
Aethiopia I, 9, 1. 2, 4. *Aethiopicum mare* I, 4, 2.
Aetna mons Siciliae II, 7, 17, 18.
Aetoli populus Aetoliae II, 3, 9.
Aetolia pars Graeciae II, 3, 4, 5.
Africa I, 1, 6. c. 2, 1. 4. c. 4, 1. c. 5, 1. c. 8, 2. 10. c. 9, 2. 9. II, 6, 8. 9. c. 7, 7. 15. 18. III, 9, 3. c. 10, 3. *Africa* regio I, 4, 3. c. 7, 10.
Africanum pelagus II, 7, 10.
Agamemnoniae classis ratio II, 3, 6.
Agatha oppidum Galliae Narbon. II, 5, 6.
Agathys populus trans Maeotida II, 1, 2. 10.
Ajaeis sepulcrum I, 18, 5.
Albani populus ad mare Caspium III, 5, 4.
Allingauum urbs Ligurum II, 4, 9.
Albion pirata Anglicus, qui cum Hercule pugnauit II, 5, 4.
Albis fluvius Germaniae III, 3, 3.
Aleria urbs insulae Corsicae II, 7, 19.
Alexander I, 12, 2. c. 13, 1. c. 19, 2. II, 3, 1.
Alexandria urbs Aegypti I, 9, 9. II, 7, 6. 13. III, 9, 3.
Allabroges populus Galliae Narbonensis II, 5, 2.
Alone urbs Hispaniae Baeticae II, 6, 6.
Alope oppidum Locridis II, 3, 6.
Alopeconnesus oppidum Cherson. Thrac. II, 2, 8.
Aloros urbs Macedoniae II, 5, 1.
Alpes II, 4, 1. 2. 9. 10. II, 5, 3. III, 2, 8. c. 3, 1.

Alpheus fluvius Peloponnesi II, 3, 9. c. 7, 16.
Alunum urbs Italiae II, 4, 3.
Ananus pars Tauri montis I, 17, 5.
Anardi populus Asiae juxta mare Cesp. III, 5, 4, 6.
Anasis I, 9, 8. 9.
Amazones I, 2, 4. 5. c. 19, 19. III, 5, 4. *Amazonom* castra I, 19, 9. *Anazonici* montes I, 19, 13.
Ambracia urbs Epiri II, 3, 10.
Ambracius sinus II, 3, 10. c. 7, 10.
Amisus fl. Germaniae III, 3, 3.
Amisos urbs Ponti I, 19, 9.
Amniodos promontorium Ciliciae I, 13, 1.
Ἀμπρόσια promontorium Africae I, 5, 1. II, 6, 9. III, 10, 6.
Amphiarai tanum II, 3, 6.
Amphipolis urbs ad fl. Strymonem II, 2, 9.
Ampfacus fluvius Namidia I, 6, 1.
Amyclae urbs Peloponnesi II, 3, 4.
Anas fluvius Hispaniae II, 6, 3. III, c. 3, 6.
Anaximander physicus I, 17, 1.
Anchialos urbs Thraciae II, 2, 5.
Ancon et *Ancona* urbs Italiae II, 4, 5.
Andanis fluv. Carmaniae III, 8, 4.
Andromeda I, 11, 3.
Androphagi populus Asiae III, 7, 1.
Andros insula maris Aegaei I, 18, 2. II, 7, 11.
Anomurium prom. Ciliciae et Pamphyliae I, 13, 5.
Antaeus I, 6, 2. III, 10, 5.
Antandrus urbs Aeolidiae I, 18, 2.
Antenor II, 4, 2.
Anthedon urbs Boeotiae II, 3, 6.
Anthropophagi populus ad Boryrhenem II, 11, 13.
Antichthones I, 1, 2. I, 9, 4.
Anticinolis urbs Paphlagoniae I, 19, 8.
Anticyra urbs Phocidis II, 3, 10.
Antiochia cognomen Syriae I, 11, 2. c. 12, 5.
Antipolis urbs Galliae Narbonensis II, 5, 3.
Antissa urbs Lesbi II, 7, 4.
Antium urbs Latii II, 4, 9.
Antronia urbs Magnesia II, 3, 4.
Antros insula Galliae III, 2, 6.

- Apeninus mons Italiae* II, 4, 1, 2.
Aphrodisium urbs veteris Latii II, 4, 9. promont. Cariae I, 16, 2.
Apis bos Aegypti I, 9, 7.
Apollinis delubrum I, 15, 3. fanum I, 17, 2. II, 3, 4. templum I, 9, 3. sacra III, 5, 2. oraculum I, 17, 1. II, 3, 4. promontorium I, 7, 2.
Apollonia urbs Cyrenaicae I, 8, 2. Illyrici II, 3, 13. Thraciae II, 2, 5, 9.
Apſoros insula maris Hadriatici II, 7, 13.
Apuli populus Italiae II, 4, 2.
Apulum litus II, 4, 7.
Aquileja urbs Italiae II, 4, 3.
Aquilo ventus III, 5, 1.
Aquitani populus Galliae III, 2, 4.
Arabes I, 2, 4, 9, 2, 11, 1. III, 8, 5, 7.
Arabia I, 2, 6, I, 10, III, 8, 3. Eudæmon III, 8, 6. urbs ad sinum Arab. III, 8, 7.
Arabicus sinus III, 8, 1, 3, 9, 3. mare I, 2, 1.
Arados insula in Phoenice II, 7, 6.
Aratus poeta I, 13, 2.
Arav-is fl. Galliae II, 5, 6.
Arausio urbs Galliae Narbon. II, 5, 2.
Araxes fl. Asiae III, 5, 5.
Araxos prom. Peloponnesi II, 3, 8, 9.
Arcadia III, 3, 4, 5.
Ar-philas philosophus I, 18, 1.
Archias Megarenſium princeps I, 19, 5.
Ardea urbs Latii II, 4, 9.
Areconici populus Galliae Narbon. II, 5, 2.
Arelate urbs Galliae Narbon. II, 5, 2.
Arcthusa fons II, 7, 16.
Argivi I, 13, 2. I, 14, 19, 3.
Argo navis II, 3, 6.
Argolis regio Peloponnesi II, 3, 4.
Argos urbs Peloponnesi II, 3, 4. urbs Epiri II, 3, 10.
Argyre insula Indiae III, 7, 7.
Aria insula Ponti Euxini II, 7, 2. regio inter Persidem et Indiam I, 2, 4.
Ariadna Minois filia II, 7, 12.
Ariane regio maritima pr. Indiam I, 2, 4.
Arimaspos populus Scythicus II, 1, 2.
Ariminum oppidum Umbriae II, 4, 5.
Amphaei populus Asiae I, 2, 5, 1, 19, 20.
Armeno urbs Paphlagoniae I, 19, 8.
Armenii populus Asiae I, 2, 5, III, 8, 5.
Armenia Asiae regio III, 5, 5. Armeniae pylae I, 15, 2.
Arrechi populus Asiae I, 19, 17.
Asinna opp. Numidiae I, 6, 1.
Asinoſ urbs Cyrenaicae I, 8, 2, III, 8, 7.
Artabri populus Hispaniae III, 1, 9.
Artemisia uxor Mausoli regis Cariae I, 16, 3.
Arusaces fl. Arianae III, 7, 8.
Ascalo urbs Iudaeae I, 11, 3.
Ascanius Aeneae fil. I, 18, 2.
Asia I, 1, 6, c. 3, 1, 5, c. 4, 1, 3, c. 9, 1, c. 12, 4, c. 17, 2, c. 19, 5, II, 1, 1, 3, c. 2, 7, c. 3, 1, c. 7, 5, III, 5, 1. Asiae fines I, 2, 1. confinia I, 4, 3, III, 5, 1. litus III, 5, 1. Asiaticae regiones II, 2, 4.
Asinaeus sinus in Pelopon. II, 3, 8.
Asine urbs ad Asinaeum sinum II, 3, 9.
Aspendos urbs Pamphyliae I, 14, 1.
Aſſos urbs Aeolidis I, 18, 3.
Aſſyrii I, 2, 6.
Aſta colonia in Hispania Baetica III, 1, 4.
Aſtaboras fl. Aethiopiae I, 9, 2.
Aſtacos urbs Bithyniae I, 19, 4.
Aſiaps fl. Aethiopiae I, 9, 2.
Aſtoria insula maris Ionii II, 7, 10.
Aſtigi urbs Hispaniae Baet. II, 6, 4.
Aſtiures populus Hispaniae III, 1, 9.
Aſiypalaea insula maris Cretici II, 7, 13.
Aſtyra opp. Aeolidis I, 18, 2.
Atacini populus Galliae II, 5, 2.
Atax fl. Galliae II, 5, 6.
Atornus fl. Italiae II, 4, 6.
Athenae II, 3, 4. *Athenienſes* I, 14, 3, II, 2, 7, c. 3, 7.
Athenopolis urbs Galliae Narbon. II, 5, 3.

Athas mons Macedoniae II, 2, 9.
 10. c. 7, 8.
Athyras fl. Thraciae II, 2, 6.
Atlantes Africae populus I, 4, 4.
 c. 8, 5.
Atlanticus oceanus I, 3, 1. aequor
 III, 1, 3. litus III, 10, 6. mare
 I, 4, 2. II, 6, 3. III, 1, 6. III,
 10, 1.
Atlas mons III, 10, 1.
Atthis regio Graeciae II, 3, 4. c.
 7, 10.
Attica quae Atthis II, 3, 7.
Aturia fl. Hispaniae III, 1, 10.
Avatici populus Galliae Narbon.
 II, 5, 4.
Avenia urbs Galliae Narbon. II,
 5, 2.
Avornus Campaniae lacus II, 4, 9.
Aufidus Apuliae fl. II, 4, 7.
Augilae populus Africae I, 4, 4.
 c. 8, 8.
Augusta urbs Trevirorum III, 2, 4.
Augusti turre in Hispania III,
 12, 8.
Arae tres Augusto sacrae in Hi-
 spania III, 1, 9.
Augustodunum urbs Aeduarum
 III, 2, 4.
Aulis portus Graeciae II, 3, 6.
Ave fl. Hispaniae III, 1, 8.
Ausei populus Galliae Aquit. III,
 2, 4.
Auster ventus I, 8, 1. II, 5, 3.
Automoloe dicti Aethiopes III,
 9, 1.
Autrigones populus Hispaniae
 Tarrac. III, 1, 10.
Axenus sic dictus Euxinus I, 19, 6.
Axiacae populus Sarmaticus II,
 1, 7, 11.
Axiaces fl. Sarmatiae II, 1, 7.
Axius fl. Macedoniae II, 3, 1.
Azetus urbs Palaestinae maritima
 I, 10.

B.

Babylon urbs I, 11, 2. Babylo-
 nia cognomen Syriae I, 11, 1.
Babylonii I, 2, 6. III, 8, 5.
Bactri populus Asiae I, 2, 5.
Baeterrae opp. Galliae Narbon.
 II, 5, 2, 6.

Baetica pars Hispaniae II, 6, 3.
 4, 7. III, 1, 6. c. 6, 1.
Bacis fl. Hispaniae III, 1, 5.
Bastulo opp. Hispaniae Tarrac. et
 fluvius II, 6, 5.
Bagrada fl. Africae I, 7, 2.
Bajae urbs Campaniae II, 4, 9.
Balaeares insulae Hisp. II, 7, 20.
Balsa opp. Lusitaniae III, 1, 6.
Barbesula opp. Hisp. Baeticae II,
 6, 7.
Barcino urbs Hisp. Tarrac. II, 6, 5.
Bargylos urbs Cariae I, 16, 3.
Barium urbs Apuliae II, 4, 7.
Basilicus sinus pr. Cariam I, 16,
 3. c. 17, 1.
Basilidae populus Scythicus II, 1,
 4, 11.
Bastuli populus Hisp. Baeticae III,
 1, 3.
Bandos fl. Syriae I, 12, 5.
Becheri populus Ponti I, 19, 11.
Belgae populus Galliae III, 2, 4.
Bela oppidum Hispaniae II, 6, 9.
Berenice urbes in intimo angulo
 sinus Arabici, et in ejusdem la-
 tere sinistro III, 8, 7.
Bergae populus Scythiae III, 5,
 1. c. 6, 9.
Bergion pirata II, 5, 4.
Berytos urbs Syriae I, 12, 5.
Besippa oppidum Hispaniae II,
 6, 9.
Bisanthe Samiorum colonia, urbs
 Thraciae II, 2, 6.
Bithyni populus Asiae minoris I,
 2, 6. c. 19, 1. II, 7, 2.
Bithynis urbs insulae Thyniae in
 Ponto Eux. II, 7, 2. et urbs
 Thraciae II, 2, 6.
Bizone urbs quondam Thraciae
 II, 2, 5.
Blanda urbs Lucaniae II, 4, 9. et
 Hisp. Tarrac. II, 6, 5.
Blemysae populus Africae I, 4, 4.
 c. 8, 10.
Bocchi regnum I, 5, 5.
Boeotia pars Graeciae orientalis
 II, 3, 4. c. 7, 9. i. q. Boeotia
 II, 3, 4.
Bojorum rex in Germania III, 5, 8.
Bolbiticum Nili ostium I, 9, 9.
Bononia urbs Italiae II, 4, 2.
Borion prom. Cyrenaicae I, 7, 5.

Borysthènes fl. Sarmatiae II, 1, 6.
c. 7, 2.
Borysthenis opp. ad ostium fluvii II, 1, 6.
Bosporus Cimmerius I, 1, 5. c. 19, 15, 17, 18. II, 1, 2, 3. Thracius I, 1, 5. c. 2, 2, 6. c. 19, 5, 12. II, 2, 6. c. 7, 3.
Botrys urbs Syriae I, 12, 3.
Branchides qui e familia Branchi est I, 17, 1.
Brauronia urbs Atticae II, 3, 6.
Britannia III, 6, 4, 6. Britannicum mare III, 6, 3. oceanus I, 3, 1. II, 6, 1.
Brandusium urbs Calabriae II, 4, 7. c. 7, 13.
Bruttii populus Italiae II, 4, 2. prom. Bruttium II, 4, 9. ager II, 7, 14.
Bubastis finus Cariae I, 16, 2.
Babastis urbs Aegypti I, 9, 9.
Baca oppid. Italiae II, 4, 6.
Bucephalos prom. Peloponnesi II, 5, 8.
Buces fl. Scythiae II, 1, 2.
Budini populi pr. Tanaim I, 19, 19.
Huthroton opp. Epiri II, 3, 10.
Buxentum opp. Lucaniae II, 4, 9.
Bazeri populus Ponticus I, 19, 11.
Byblas urbs Syriae I, 12, 3.
Byzantium urbs Thraciae II, 2, 6.

C.

Cadusii populus ad sinum Hyrcanum I, 2, 5.
Caepionis monumentum locus Hisp. Baet. III, 1, 4.
Caesaraugusta urbs Hisp. Tarrac. II, 6, 4.
Casarea urbs Numidiae I, 6, 1.
Coicus fl. Aeolidis I, 18, 1.
Calabri incolae Calabriae II, 4, 2.
Calarnae turris II, 2, 9.
Calatha insula maris Siculi II, 7, 18.
Calauria insula maris Aegaei II, 7, 10.
Callis fl. Cariae I, 16, 1.
Callatis urbs Thraciae II, 2, 5.
Calliaros opp. Locridis II, 3, 4.
Callipidae populus Sarmatiae II, 4, 7.

Callipolis urbs Calabriae II, 4, 7.
Calpe una columnarum Herculis in Hisp. I, 5, 3. II, 6, 8.
Calymdon urbs Aetoliae II, 3, 10.
Calymnia una ex ins. Sporadibus II, 7, 11.
Calypso II, 7, 13.
Gambyses Cyri filius I, 11, 3. fluvius in sinum Hyrcan. effluens III, 5, 6.
Camiros urbs inf. Rhodi II, 7, 4.
Campania regio Italiae II, 4, 2, 9.
Cana urbs Aeolidis I, 18, 12. et Arabiae felicitis III, 8, 7.
Canastiræni prom. Macedoniae II, 3, 1.
Candidum prom. Africae I, 7, 2.
Canopicum Nili ostium I, 9, 9. II, 7, 6.
Canopus insula Nili II, 7, 6.
Canopus Menelai gubernator II, 7, 6.
Cantabri pop. Hisp. Tarrac. III, 1, 9, 10.
Cantabricus; litora III, 2, 7. terra III, 2, 1.
Canusium urbs Apuliae II, 4, 7.
Caphareus prom. inf. Euboeae II, 7, 9.
Cappadoces pop. Asiae min. I, 2, 5. III, 8, 5.
Capraria inf. inter Corsicam et Etruriam II, 7, 19.
Capreae inf. Italiae II, 7, 18.
Capua urbs Campaniae II, 4, 2.
Caralis urbs Sardiniae II, 7, 19.
Carambis prom. Paphlagoniae I, 19, 8. Carambicum prom. II, 1, 3.
Carbania inf. inter Corsicam et Italiam II, 7, 19.
Carcinae urbs in sinu Carcinite Ponti II, 1, 4.
Carcinus urbs Bruttiorum II, 4, 8.
Cardia urbs Cherson. Tauricae II, 2, 8.
Caria regio Asiae min. I, 2, 6. c. 16, 1. II, 7, 4. portus Thraciae II, 2, 5.
Carmanii populus Asiae III, 8, 4, 6.
Garni pop. Galliae Togatae II, 4, 2.
Carpathium mare II, 7, 13.
Carpathos inf. maris Aegaei II, 7, 13.

- Cartoja* urbs Hisp. Baeticae II, 6, 9.
Carthago urbs Africae I, 7, 2.
 urbs Hispan. Tarrac. II, 6, 7.
 Carthaginis sinus II, 7, 7.
Cartinna opp. Numidia I, 6, 1.
Caryanda urbs Cariae I, 16, 3.
Carystos urbs inf. Euboeae II, 7, 9.
Casius mons Arabiae I, 10, III,
 8, 3. et fluv. in mare Caspium
 del. III, 5, 4.
Cassiani populus circa finem Ca-
 spium I, 2, 4. i. q. *Caspii* III,
 5, 4.
Caspus ut montes I, 19, 13. mare
 I, 2, 1. III, 5, 3. c. 6, 19. pe-
 lagus I, 19, 13. pylae I, 15, 2.
 sinus I, 2, 3. 4. III, 5, 3. 4. 8.
Cassandria urbs Macedoniae II,
 3, 1.
Cassiterides inf. maris occidenta-
 lis III, 6, 2.
Cassianaea urbs Thessaliae II, 3, 1.
Castor I, 19, 14.
Castra Cornelia opp. Africae I, 7,
 2. et *Laelia* opp. ibid. *Castrum*
 novum, urbs Etruriae II, 4, 9.
Catabathmos vallis Aegypti I, 8,
 1. 2. 9, 1.
Catepstyum Nili ostium I, 9, 9.
Cutarrhactes fl. Pamphyliæ I,
 14, 2.
Catina urbs Siciliae II, 7, 16.
Cato I, 7, 2.
Catoblepas fera III, 9, 9.
Cypares pop. Galliae Narbon. II,
 5, 2. 5.
Caucasus mons I, 15, 2. Caucasii
 montes I, 19, 13. II, 4, 8.
Caudes inf. ad Cretam II, 7, 13.
Caulonia urbs Bruttiorum II, 4, 8.
Caunus opp. Cariae I, 16, 1.
Caystros amnis Ioniae I, 17, 2.
Cebennus montes Galliae II, 5, 6.
 Cebennici montes II, 5, 1.
Cecina opp. Etruriae II, 4, 9.
Cedrosi regio Persidis I, 2, 4.
 eius incolae *Cedrosi* III, 8, 4.
Celadus fl. Lusitaniae III, 1, 8.
Celenderis opp. Caliciae I, 13, 5.
Celtas III, 2, 4. *Celtica* gens et
 Celtici de ultimis populis Hisp.
 septentr. III, 1, 8. 9. c. 6, 2.
 promontorium III, 1, 7.
Cenaeum prom. Euboeae II, 7, 9.

- Cenchreae* opp. isthmi Corinth.
 II, 3, 7.
Centuripinum urbs Siciliae II,
 7, 16.
Cephalenia inf. maris Ionii II,
 7, 10.
Cepheus Phineci pater I, 11, 3.
Cepos urbs Asiae ad Bosp. Cimm.
 I, 19, 15.
Ceramicus sinus Cariae I, 16, 2.
Cerasus urbs Ponti I, 19, 11.
Ceraunii montes in Epiro II, 3,
 10. et inter Pontum et mare
 Casp. I, 19, 13. III, 5, 4. Ce-
 raun. saltus in Africa orient.
 III, 8, 10.
Cerberus I, 19, 7.
Cercaforum urbs Aegypti I, 9, 2.
Cercotae populus Asiae I, 2, 5. i.
 q. *Cercetici* f. *Cercetii* I, 19, 14.
Cercina inf. Africae II, 7, 7.
Cereris templum in Sicilia II, 7,
 16.
Cervaria locus Galliae II, 5, 8.
 c. 6, 5.
Cestros fl. Pamphyliæ I, 14, 2.
Chalcedon urbs Asiae I, 19, 5.
Chalcia inf. maris Carpathii II,
 7, 11.
Chalcis urbs Euboeae II, 7, 9.
Chaldaei populus Asiae III, 8, 5.
Chalybes gens Pontica.
Charybdis vortex II, 7, 14.
Chelidoniae inf. in mari Pamphy-
 lio II, 7, 5.
Chelonates prom. Elidis II, 3, 8. 9.
Chelonophagi populus Asiae III,
 8, 4.
Chemmis insula in lacu quodam
 Nili I, 9, 5.
Cherrone opp. Chersonesi Taur. II,
 1, 3.
Chersonesus paene insula Europae
 II, 2, 7. promont. Peloponnesi
 II, 5, 8.
Chimagra I, 15, 1.
Chios inf. maris Aegaei II, 7, 4.
Chomari populus Asiae II, 7, 4.
Chrysa oppidum Aeolidis I, 18, 2.
Chryse iul. prope Cretam II, 7,
 13. et in Eoo pelago III, 7, 7.
Cicones populus Thraciae II, 2, 8.
Cicynethos inf. maris Aegaei II,
 7, 8.

- Cilices* I, 12, 5. incolae *Cilicias* in Asia minore I, 2, 6. c. 12, 2. c. 13. II, 7, 5.
Cimbri populus Germaniae III, 3, 4.
Cimmerica oppida II, 1, 3.
Cimmerium oppidum Asiae I, 19, 15.
Cimonis victoria I, 14, 1.
Cinara inf. maris Aegaei II, 7, 11.
Cinolis urbs Paphlagoniae I, 19, 8.
Cinyps fl. Africae I, 7, 5.
Cios emporium Phrygiae I, 19, 4.
Circeji, Circes domus, urbs Latii II, 4, 9.
Cirrha urbs Phocidis II, 3, 10.
Cirta urbs Africae I, 6, 1.
Cisthena urbs Aeolidis I, 18, 2.
Cithaeron mons Boeotiae II, 3, 4.
Cithariste urbs Galliae Narbon. II, 5, 3.
Clampetia urbs Bruttiorum II, 4, 9.
Clarii Apollinis sanum I, 7, 2.
Clazomenae urbs Ioniae I, 17, 3.
Cleona urbs ad Athon montem II, 2, 9.
Cliternia opp. Italiae II, 4, 6.
Clodianum fl. Hisp. Tarrac. II, 6, 5.
Clauana urbs Italiae II, 4, 6.
Clapea urbs Africae I, 7, 2.
Gnemides opp. Locridis II, 3, 6.
Cnidus urbs Cariae I, 16, 2.
Codanus sinus in Germania III, 3, 4. c. 6, 7.
Coele pars Syriae I, 11, 1.
Coelas portus Chersonesi Thr. II, 2, 7.
Colchi populus Asiae I, 19, 2. 12. II, 3, 13. c. 7, 2. regio Colchis II, 3, 6.
Colici populus Asiae I, 19, 14.
Colobs prom. sinus Arabici III, 8, 7.
Colophon urbs Ioniae I, 17, 2. incolae *Colophonii* I, 19, 25.
Colubraria insula Hispan. II, 7, 22.
Columna Rhegia opp. Bruttiorum II, 4, 8.
Columnae Herculis I, 5, 3. II, 6, 8.
Comani populus Asiae I, 2, 3.
Comarae populus Asiae I, 2, 3.
Commagene pars Syriae I, 11, 1.
Cominageni populus Asiae I, 2, 5.
Concani populus Hispaniae III, 1, 10.
Concordia Venetorum urbs II, 4, 3.
Consentia opp. Bruttiorum II, 4, 8.
Cophes fl. Indiae III, 7, 6.
Κοφίς portus Macedoniae II, 3, 1.
Coraxi populus ad Pont. Eux. I, 19, 14. montes *Coraxici* pars Tauri I, 19, 13. III, 5, 6.
Corcyra insula maris Ionii II, 7, 10. et *Corcyra nigra* inf. maris Hadriatici II, 7, 13.
Corduba urbs Hispan. Baet. II, 6, 4.
Corinthos urbs Achaiae II, 3, 7.
Cornelius Nepos III, 5, 8. c. 9, 3.
Corocondama lacus in Bosphoro Cimmer. I, 19, 15.
Coros fl. Asiae III, 8, 4.
Corfica insula Italiae II, 7, 19.
Corycius specus in Cilicia I, 13, 3.
Corycos opp. Ciliciae I, 13, 2.
Coryna opp. Ioniae I, 17, 3.
Cosa urbs Etruriae II, 4, 9.
Cossura inf. inter Siciliam et Africam II, 7, 18.
Cothon inf. inter Pelopon. et Cretam II, 7, 11.
Cragus mons Lyciae I, 15, 3.
Crete insula II, 7, 12. ejus incolae I, 16, 1.
Creusis opp. Helladis II, 3, 10.
Cromnos urbs Paphlagoniae I, 19, 8.
Croto urbs Bruttiorum II, 4, 8.
Crunos portus Thraciae II, 2, 5.
Crya prom. Cariae I, 16, 1.
Cudus prom. Indiae III, 7, 5.
Cumae urbs Campaniae II, 4, 9.
Cuneus ager prom. Lusitaniae III, 1, 6.
Cupra opp. Picenorum II, 4, 6.
Cyaneae insulae in Ponto Eux. II, 7, 11. i. q. *Symplegades*.
Cyclades insulae in mari Aegaeo II, 7, 11.
Cyclopes II, 7, 17.
Cycnus Colchidis oppidum I, 19, 14.
Cydna urbs Macedoniae II, 3, 1.
Cydnus fl. Ciliciae I, 13, 1.
Cydonea urbs Cretae II, 7, 12.
Cyllene urbs Elidis II, 3, 9.
Cyllenius mons in Arcadia II, 3, 5.
Cyme urbs Aeolidis I, 18, 1.

Cynos opp. Locridis II, 3, 4.
Cynos fema tumulus Hecubae II, 2, 7.
Cyon urbs Cariae I, 16, 2.
Cyparissae urbs Messeniae II, 3, 9.
 ibidemque *sinus Cyparissius*.
Cypros insula II, 7, 5, 12.
Cypsela urbs Thraciae II, 2, 6.
Cyrenae provincia Africae I, 4, 3.
 prov. *Cyrenaica* I, 8, 1. incolae ejus I, 7, 6. et *Cyrenae* caput provinciae I, 8, 2.
Cyrus fl. Asiae III, 5, 6.
Cythera inf. in Myrtoeo mari II, 7, 10.
Cythnos inf. maris Aegaei II, 7, 11.
Cytisarus Phrisci filius I, 19, 8.
Cytoros urbs Paphlagoniae I, 19, 8.
Cyzicum urbs paene insulae ad Propontidem I, 19, 2. nomen indidit *Cyzicus* ibidem.

D.

Daedalus; ejus opera et fuga II, 7, 12.
Dahae populus Asiae I, 2, 5. III, 5, 6.
Damascene pars Syriae I, 11, 1.
Danabius v. *Ister*.
Dardania urbs Troadis I, 18, 5.
Darius Codomannus fugiens I, 13, 1.
Dascylos urbs Bithyniae I, 19, 3.
Dassaretas populus Illyrici II, 5, 11.
Dauni populus Apuliae II, 4, 2, 6.
Deciatum opp. Galliae Narbon. II, 5, 3.
Decimani milites II, 6, 2.
Deciam urbs Hispan. Tarrac. III, 1, 10.
Delos insula Cycladum II, 7, 11. III, 5, 2. primitias sacrorum Delon miserunt Hyperborei III, 5, 2.
Delphi urbs Phocensium II, 3, 4. delphicum oraculum I, 15, 3.
Delta insula Aegypti I, 19, 2. et litera gr. cui similis Sicilia II, 7, 14.
Demetrium opp. Magnesiae II, 3, 6.
Democritus physicus II, 2, 9.
Demosthenis letum II, 7, 10.

Erubices populus Asiae III, 5, 4.
Derris prom. Macedoniae II, 3, 1.
Dertosa urbs Hispaniae Tarrac. II, 6, 5.
Devalas fl. Hispaniae III, 1, 10.
Diana condidit Cherronem II, 1, 3.
 Pergaeae templum I, 14. ejus templum Ephesi I, 17, 2. specus ei sacrum II, 1, 3.
Dianium inf. maris Tyrz. II, 7, 19.
Diarrhytos Hippo urbs Africae I, 7, 2.
Dictynna urbs Cretae II, 7, 12.
Didyme inf. prope Siciliam II, 7, 18. *Didymus* Apollo I, 17, 1.
Diogenis Cynici patria I, 19, 9.
Diolcos isthmus Corinth. II, 5, 7.
Diomedes qui advenas equis mandendos objecit, ejus turris in Thracia II, 2, 9.
Diomedea inf. maris Hadriat. II, 7, 13.
Dionysia inf. ex Sporadibus II, 7, 11.
Dionysopolis urbs Thraciae II, 2, 5.
Dioscorias urbs ad Pontum I, 19, 14.
Dodonaei Jovis templum II, 3, 4.
Doris regio Graeciae II, 3, 4.
Doris locus Thraciae ad fl. Hebrum II, 2, 8.
Druidae vates et philosophi Galliae III, 2, 3.
Dulichium inf. maris Ionii II, 7, 10.
Durius fl. Lusitaniae III, 1, 7, 8.
Dyrrhachium urbs Illyrici II, 3, 12.
Dyscelados inf. maris Hadriat. II, 7, 13.

E.

Ebora castellum in Hispan. III, 1, 4. oppidum Lusitaniae III, 1, 8.
Ebasos inf. Hispan. II, 7, 21.
Echidna Herculis peltex II, 1, 11.
Echinades inf. maris Ionii II, 7, 10.
Echinor opp. Phthiotidis II, 3, 6.
Echymnia urbs Macedoniae II, 2, 9.
Elaea urbs Aeolidis I, 18, 1.

- Electrides insulae in m. Hadr.* II, 7, 13.
Elephantine urbs Aegypti I, 9, 2, 9.
Eleus urbs Cherson. Thr. II, 2, 7.
Eleusin urbs Attidis II, 3, 7.
Ἠλισβετῆς in Aethiopia III, 9, 2.
Elis regio et urbs Pelopon. II, 3, 4.
Eluro opp. Hispaniae Tarrac. II, 6, 5.
Emerita urbs Lusitaniae II, 6, 4.
Emporiae urbs Hisp. Tarrac. II, 6, 5.
Encheliae populus Illyrici II, 3, 11.
Enllymion I, 17, 1.
Enneapolis urbs Achajae in Pelopon. III, 3, 9.
Ennius poeta II, 4, 7.
Eoum mare III, 7, 1. pelagus III, 7, 2. oceanus I, 2, 1. litora I, 15, 1. pars I, 2, 5.
Ephesus urbs Ioniae I, 17, 2.
Epidamnus urbs Illyrici, postea Dyrrhachium II, 3, 15.
Epidaurus urbs Argolidis II, 3, 8.
unde Epidaurii ibi et Epidaurum litus II, 7, 10.
Epigoni victores Thebanorum I, 17, 2.
Epiros regio Graeciae II, 5, 4, 5, 10, II, 7, 10.
Erasinus fl. Peloponnesi II, 3, 9.
Ereos urbs Lesbi II, 7, 4.
Eretria urbs Euboeae II, 7, 9. unde Eretrii II, 2, 11.
Erginus fl. Thraciae II, 2, 6.
Erineus urbs Graeciae II, 3, 4.
Erymanthus fl. Peloponnesi II, 3, 5.
Erythia insula Lusitaniae III, 6, 2.
Erythrae regis monumentum III, 8, 6. Erythrae ibi regnavit III, 8, 1.
Eryx mons Siciliae II, 7, 17.
Etiopia Aethiopes III, 9, 7.
Etiopia prom. Africae III, 9, 9.
Essedones populus ad Tanain II, 1, 2, 9, 12.
Estia pulus in Germania III, 5, 5.
Etesiae venti I, 9, 4.
Etruria regio Italiae ad m. Tuscum II, 4, 2. unde Etrusca loca et nomina II, 4, 9. litora II, 7, 19.
Euboea insula Graeciae II, 7, 9.
Eudoxus III, 9, 3, 4.
Euenus fl. Aetoliae II, 3, 10.
Euphrates fl. Armeniae I, 11, 2. III, 8, 5.
Euprosopon prom. Syriae I, 12, 3.
Euripos rapidum mare inter Euboeam et Boeotiam II, 7, 9.
Europa I, 3, 1. c. 4, 1. c. 5, 1. c. 19, 5. II, 6, 8. c. 7, 8. Europe forma gr. I, 1, 6. c. 2, 1. II, 1, 1. c. 6, 9.
Europa filia Agenoris II, 7, 12.
Eurystas fl. Peloponnesi II, 7, 9.
Euryedon fl. Pamphylliae I, 14, 1.
Eutaleto ins. Africae II, 7, 7.
Euthanas urbs Cariae I, 16, 2.
Euxinum mare II, 1, 5. v. Pontus.
Exampansionis II, 1, 7.

F

- Fanensis colonia opp. Umbriae* II, 4, 5.
Farraria prom. Hisp. Tarrac. II, 6, 6.
Firmum castellum Italiae ad m. Hadriat. II, 4, 6.
Flevo lacus Rheni III, 2, 8.
Fons solis in Cyrenais I, 8, 1.
Formiae opp. Italiae II, 4, 9.
Fortunatas insulae III, 10, 2.
Forum Iulii urbs Galliae Narbon. II, 5, 3.
Fossa Mariana ex Rhodano ducta II, 5, 4.
Fratres septem montes in Mauretania I, 5, 5.
Frentani pop. Italiae II, 4, 2, 6.
Fretum Gaditanum I, 1, 5, 6. c. 3, 2. II, 6, 9. c. 7, 9. III, 6, 1. c. 10, 6. Cispicum III, 5, 3. Hellesponticum v. Hellespontus.
Fundi oppid. Volscorum II, 4, 9.
Gaditanus portus II, 4, 9.
Gadamas urbs Arabiae III, 8, 7.
Gades ins. et urbs Hisp. Baeticae II, 7, 1. III, 6, 1. c. 9, 3. unde portus Gaditanus III, 1, 4.
Gaesus fl. Ioniae I, 17, 2.

Gaetuli populus Africae I, 4, 4.
 III, 10, 4.
Gallia I, 3, 4. II, 5, 1, 5, 8. c.
 6, 2, 3. c. 7, 20. III, 1, 10. c.
 2, 1. c. 5, 8. c. 6, 4. *Gallia*
Bractata f. *Narbonensis* II, 5, 1.
Comata III, 2, 4. *Togata* II,
 4, 2. *Gallicae gentes* II, 3, 11.
 c. 4, 5. III, 2, 7. *Gallicum*
numen III, 6, 3.
Gallicenae antiquitates oraculi Gal-
lici numinis III, 6, 3.
Gallograeci populus Asiae I, 2, 5.
Galorum mores III, 2, 3 lqq.
Gamphasantes populus Africae I,
 4, 4. c. 8, 9.
Gandari populus Asiae I, 2, 5.
Ganges fl. Indiae III, 7, 5. 6, 7.
Garamantes populus Africae I, 4,
 4. c. 3, 7.
Garganus mons Italiae II, 4, 6.
Gargara opp. Aeolidis I, 18, 3.
Garumna fl. Galliae III, 2, 3, 7.
Gaulos inf. ad Siciliam II, 7,
 18.
Gaza urbs Palaestinae I, 11, 3.
Geloni populus ad Borysthenem
 II, 1, 13.
Gelonos urbs Budinorum juxta
Maeotida I, 19, 19.
Gelos portus Cariae I, 16, 2.
Genua urbs Ligurum II, 4, 9.
Georgi pop. ad Borysthen. II, 1,
 5, 11.
Geraestios prom. Euboeae II, 7, 9.
Germani I, 3, 5.
Germania II, 1, 8. c. 4, 10. III,
 3, 1, 4. c. 6, 4, 7. *Germaniae*
litora III, 5, 8.
Gerrhos fl. Scythiae Europ. II,
 1, 4.
Geryones III, 6, 2.
Gesoriacum portus Galliae Belgi-
 cae III, 2, 7.
Getae popul. Thraciae II, 2, 3.
Gigantes II, 3, 2.
Gilda urbs Mauretaniae III, 10, 6.
Gnatia urbs Apuliae II, 4, 7.
Gnosoi urbs Cretae II, 7, 13.
Gorgades inf. Africae III, 9, 9.
Gorgippi populus Asiae I, 2, 5.
Gorgones III, 9, 9.
Gortyna urbs Cretae II, 7, 12.
Graeci III, 9, 6.

Graecia I, 3, 4, 9, 18, 1. II, 2,
 7. c. 3, 3. c. 7, 15.
Graeca oppida II, 1, 6.
Graiae urbes I, 19, 12. et *Graji*
idem qui *Græci*, ut II, 3, 6.
 c. 4, 5, 7, c. 5, 7. c. 7, 19.
Granicus fl. Myliae I, 19, 2.
Graviscas opp. Etruriae II, 4, 9.
Grovis populus Hispaniae III, 1, 8.
Gryphi, ferarum genus II, 1, 11.
 III, 7, 2.
Gyaros inf. maris Aegaei II, 7,
 11.
Грива, хвост, гривы, Macotidae
 I, 19, 19.
Gyrtona oppid. Thessaliae II, 3, 1.
Gythius portus Peloponnesi II, 3, 9.

H.

Hadria castellum in agro Piceno
 II, 4, 6. l. q. mare Adriatic. II,
 2, 2. c. 3, 4. 10. 13. c. 4, 7. c.
 7, 13. *Adriaticum* mare I, 3,
 3, 4. II, 4, 1. c. 7, 10.
Hadruntum urbs Africae I, 7, 2.
Haemodae inf. in m. German. III,
 6, 7.
Haemos mons Thraciae II, 2, 2.
Halicarnassos urbs Cariae I, 16,
 2, 3.
Halmydesos urbs Thraciae II, 2, 5.
Halonneseos inf. maris Aegaei II,
 7, 8.
Halos oppidum Thessaliae II, 3, 6.
Halys fluv. Paphlagoniae I, 19, 9.
Hamaxobioe Sauromatae II, 1, 2.
Hammōis oraculum I, 8, 1.
Hannibal II, 7, 15. ejus portus
 in Lusitania. III, 1, 6. ejus
 Scalae II, 6, 5.
Hanno Carthaginiensis III, 9, 3, 5.
Harmatatrophi pop. Asiae I, 2, 5.
Hasdrubal Poenorum dux II, 6, 7.
Hebrus fl. Thraciae II, 2, 2, 8.
Hecubae tumulus II, 2, 7.
Helona inf. maris Aegaei II, 7, 10.
Hellas Graecia propria II, 3, 3.
 6, 7.
Hellespontus I, 1, 5. c. 2, 6. c. 3,
 1. c. 18, 1. II, 2, 7. c. 7, 4.
 fretum Hellesponticum I, 2,
 2. c. 18, 5.
Hemisphaeria I, 1, 2.

Hemodes mons Indiae I, 15, 2.
III, 7, 6.
Heniochi pop. ad oram Ponti I, 19,
14. *Heniochae* gr. forma I, 2, 5.
Henna urbs Siciliae II, 7, 16.
Heraclea urbs Italiae II, 4, 8.
Ponti I, 19, 7. Siciliae II, 7,
16. insula Siciliae II, 7, 18.
Herculanum urbs Italiae II, 4, 9.
Hercules I, 5, 5. c. 19, 7. II, 1,
11. c. 2, 9. III, 10, 3. Grajus
Hercules II, 3, 2. Aegyptius
III, 6, 1. hujus templum in
ins. Gaditana III, 6, 1. facer
Ipecus I, 5, 2. v. *Columnae*
Herculis.
Hercynia silva in Germania III,
3, 5.
Hermiona opp. Peloponnesi II, 3, 8.
Hermiones pop. Germaniae III, 3, 4.
Hermium opp. Chersonesi Taur.
II, 1, 3.
Hermionassa opp. ad Bosporum
Cimmer. I, 19, 15.
Hermus fl. Ioniae I, 17, 3.
Heroopoliticum prom. sinus Ara-
bici III, 8, 7.
Hesperia urbs Cyrenaicae I, 8, 2.
Hesperides ins. Africae III, 10, 1, 3.
Hiera insula ex Aeoliis II, 7, 18.
Himantopodes pop. Africae III,
10, 3.
Himera urbs Siciliae II, 7, 16. et
fluv. Siciliae II, 7, 17.
Hippo, nunc Vibon, Bruttiorum
urbs II, 4, 9. *Hippo Diarrhy-*
tus urbs Africae I, 7, 2. unde
Hipponensis sinus. *Hippo Re-*
gius urbs Africae I, 7, 1.
Hipparchus III, 7, 7.
Hippopodes pop. septentrionalis
III, 6, 8.
Hippopotamus bellua Nilii I, 9, 3.
Hippuris ins. maris Aeg. II, 7, 11.
Hippas urbs Ioniae I, 17, 1.
Hispal urbs Hisp. Baet. II, 6, 4.
Hispania I, 3, 4. c. 5, 1, 3. II,
6, 1. 2. 6. c. 7, 20. III, 1, 10.
c. 2, 4. *Hispaniae* numero plur.
III, 1, 10.
Histonium urbs Italiae II, 4, 9.
Holopyxos urbs Cretae II, 7, 12.
Homerus I, 9, 9. III, 5, 8. Ho-
mericum carmen II, 7, 6.

Hybla urbs Siciliae II, 7, 16.
Hydaspes fl. Indiae III, 7, 6.
Hydria ins. in Adriat. II, 7, 13.
Hydrus mons Italiae II, 4, 7.
Hyla urbs Cariae I, 16, 2.
Hypacaris fl. Sarmatiae II, 1, 4.
Hypanis fl. Scythiae Europ. II,
1, 6.
Hyperborei populus septentr. I,
2, 4. 5. III, 5, 1.
Hyrcania regio ad mare Casp. III,
5, 7. *Hyrcani* I, 2, 5. III, 6,
4, 6. *Hyrcanus* sinus III, 5, 3.
4, 6.

I.

Iadera urbs Illyrici II, 3, 13.
Ialysos urbs Rhodi II, 7, 4.
Iamno castellum in Balearibus
min. II, 7, 20.
Iasius sinus Cariae I, 16, 3.
Iason Argonautarum dux I, 19,
14.
Iaxartes fl. Sugdianorum III, 5, 6.
Iberes populus Asiae III, 5, 6.
iidem Iberi I, 2, 5.
Iberus fl. Hispaniae II, 6, 5.
Ibides aves in Aegypto III, 8, 9.
Icaria ins. maris Aeg. II, 7, 11.
Icaris opp. Macedoniae II, 3, 1.
Ichthys prom. Peloponnesi II, 3, 8.
Icosium urbs Numidiae I, 6, 1.
Ida mons Phrygiae I, 18, 2.
Idaeus mons I, 18, 3. *Idaeus*
mons Cretae II, 7, 12.
Igilium insula Italiae II, 7, 19.
Ilienses populus Sardiniae II, 7, 19.
Iliam urbs Troadis I, 18, 3. II,
2, 11. inde *Iliaca* tempestas III,
6, 1.
Ilberrum vicus Galliae II, 6, 8.
Illice urbs Hispaniae II, 6, 6. et
ibidem *Illicitanus* sinus.
Illyris I, 3, 4. eadem *Illyricum*
II, 3, 13. unde *Illyrii* II, 2, 1.
12. *Illyricae* gentes II, 3, 11.
Ilua insula Etruriae II, 7, 19.
Imbros insula maris Aeg. II, 7, 8.
Inachos fl. Peloponnesi II, 3, 9.
India III, 7, 2. 6. incolae *Indi* I,
2, 3. 4. III, 5, 8. eorum mo-
res III, 7, 3. hinc *Indica* ae-
quora III, 5, 8. mare I, 2, 3.

pelagus III, 7, 2. *oceanus* I, 2, 1.
Indus fl. Indiae III, 7, 2. 5. 6.
 ejus ostia III, 7, 8.
Inferum mare II, 4, 1.
Insulae fortunatae. v. supr. et *Μακάρων*. v. infr. *insulae* Nostrimaris III, 1, 1. *Insulae Solis* III, 7, 8.
Iol opp. Numidia I, 6, 1.
Iolcos opp. Magnesia II, 3, 4.
Ionia regio Asiae min. I, 2, 6. c. 17, 1. II, 7, 4. hinc *Iones* I, 17, 12. *Ionium* mare I, 3, 3. 4. II, 3, 3. 7. c. 7, 10. 16. *pelagus* II, 4, 1. c. 7, 14. *fluotus* II, 3, 3.
Iope urbs Palaestinae I, 11, 3.
Ios insula maris Aeg. II, 7, 11.
Iovis Dodonaei templum. v. supr.
Iovis mons in Hispania II, 6, 5; femori Iovis insitus Liber Pater III, 7, 4. Iovis sepulti vestigium in Creta II, 7, 12.
Iphigenia II, 1, 11.
Isauri populus Asiae I, 2, 5.
Issa inf. m. Hadriat. II, 7, 13.
Iffos oppidum Ciliciae I, 13, 1. ibiq. sinus Issicus.
Ister, alibi Danubius II, 1, 8. II, 2, 1. 5. c. 3, 13. c. 4, 4. c. 5, 5. III, 4, 1. ejus ostia II, 7, 2.
Isthmos Cherfonei Thrac. II, 2, 7. 8. et Peloponnesi II, 3, 7. 8. 9. unde ludi *Isthmici* II, 3, 7.
Isiria regio Galliae Transpad. II, 3, 10. c. 4, 4. unde incolae *Isiri* II, 3, 13.
Istropolis opp. Moesia inf. II, 2, 5.
Italia II, 4, 1. 7. 9. c. 7, 15. 18. inde Italici populi II, 4, 2. gentes II, 3, 11. c. 4, 5. *latus* II, 7, 18.
Ithaca inf. maris Ionii II, 7, 10.
Iubae regia, Iol I, 6, 1.
Iudaea pars Syriae I, 11, 1.
Iuerna insula Britann. III, 6, 6.
Ivia fl. Hispaniae III, 1, 9.
Iugurthae regnum I, 5, 5.
Iunonis ara templumque in Hisp. Baet. III, 1, 4. templum in Argolide II, 3, 4. promont. in Hisp. Baet. II, 6, 9.
Ixanatae populus Asiae I, 19, 17.

Iyrcae populus Asiae I, 19, 19.

K.

Καλὸς λιμὴν in Scythia Europ. II, 1, 3.
Κάπερον λιμὴν in Macedonia II, 2, 9.
Κίρας Ἐσπέρου, promont. Africae III, 9, 9.
Κρείου μέτωπον prom. Ponti in Europ. II, 1, 3.
Κρείου μέτωπον promont. Cretae II, 7, 12.
Κωφὸς portus Macedoniae II, 3, 1.

L.

Labyrinthus Aegyptius I, 9, 5.
Lacedaemon urbs Pelopon. II, 3, 4. unde Lacedaemonii II, 2, 7.
Lacinium promont. Bruttiorum II, 4, 8.
Lacippo opp. Hisp. Baet. II, 6, 7.
Lacobriga urbs Lusitaniae III, 1, 6.
Laconica regio Pelopon. II, 3, 4. unde Laconicus sinus II, 3, 8.
Laconica classis II, 2, 7.
Laconis i. q. Laconice II, 3, 4.
Laconum tropaea II, 3, 6.
Lacydon Massiliensium portus II, 5, 3.
Ladon fl. Peloponnesi II, 3, 5.
Laepa oppid. Hispan. Baet. III, 1, 5.
Laeros fl. Hispan. Celtic. III, 1, 8.
Lambrica opp. Hispan. III, 1, 8.
Lampsacum urbs Myfiae I, 19, 1.
Laodicea urbs Syriae I, 12, 5.
Lapidum litus in Gallia Narbon. II, 5, 4.
Larinum opp. Italiae II, 4, 6.
Larissa urbs Thessaliae II, 3, 4.
Larumna opp. Cariae I, 16, 2.
Larymne opp. Boeotiae II, 3, 6.
Latera castellum Galliae Narb. II, 5, 6.
Lathurus rex Alexandriae III, 9, 3.
Latium regio Italiae II, 4, 2.
Latmus mons Ioniae I, 17, 1.
Laturus sinus I, 6, 1.
Laurentum opp. Latii II, 4, 9.

Leander II, 2, 7.
Lebedos opp. Ioniae I, 17, 2.
Lebinthos inf. m. Aeg. II, 7, 11.
Ledum fl. Galliae II, 5, 6.
Lemannus lacus II, 5, 1, 5.
Lemnos inf. maris Aegaei II, 7, 8.
Leontini urbs Siciliae II, 7, 16.
Leptis binae cognomines urbes Africae I, 7, 2, 5.
Lerns opp. Peloponnesi II, 3, 9.
Lesbos inf. maris Aeg. II, 7, 4.
Leuca litus Cariae I, 16, 3, et urbs Ioniae I, 17, 3.
Leucadia inf. m. Ionii II, 7, 10.
Leucas urbs Leucadiae II, 3, 10.
Leucata litus Gall. Narb. II, 5, 7.
Leuce insula Ponti II, 7, 2.
Leucoaethiopes populus Africae I, 4, 4.
Leucothea insula Italiae II, 7, 18.
Liber Pater II, 2, 2, III, 7, 4.
Libethra fons Magnesia II, 3, 2.
Liburni popul. Illyrici II, 3, 12, 13.
Libycum mare I, 4, 2, 4, II, 7, 17.
Libyes Aegyptii I, 4, 4.
Ligures populus Galliae Cisalp. II, 4, 2, 9, c. 7, 20.
Lilybaeum prom. Siciliae II, 7, 15, 16.
Linia fl. Lusitaniae III, 1, 8.
Limyra fl. Lyciae I, 15, 3.
Lindos opp. inf. Rhodi II, 7, 4.
Lipara inf. ad Siciliam II, 7, 18.
Liris fl. Italiae II, 4, 9.
Liternum opp. Camp. II, 4, 9.
Lixu opp. Mauretaniae III, 10, 6.
Lixus fl. ibidem.
Locri oppid. Bruttiorum II, 4, 8.
Locris regio Graeciae II, 3, 4.
Lotophagi popul. Africae I, 7, 5.
Lucania regio Italiae II, 4, 2, 9.
Lucentia oppid. Hisp. Tarrac. II, 6, 6.
Lucrinus lacus Italiae II, 4, 9.
Luna Ligurum urbs II, 4, 9.
Lupia fl. Germaniae III, 3, 3.
Lupiae opp. Calabriae II, 4, 7.
Lusitania pars Hispaniae II, 6, 3, 4, III, 1, 6, c. 6, 2.
Lycaones pop. Asiae min. I, 2, 5, et saevissimae feræ III, 9, 2.
Lycasto urbs ad Pontum I, 19, 9.
Lycastos opp. Cretae II, 7, 12.

Lycia regio Asiae min. I, 2, 6, c. 15, 1, II, 7, 4.
Lycos fl. Phoenices I, 12, 5.
Lycos urbs Cretae II, 7, 12.
Lycus rex Lyciae I, 15, 1.
Lydi pop. Asiae min. I, 2, 5.
Lysimachia urbs Cherson. Thrac. II, 2, 6.

M.

Macae populus Arabiae III, 8, 6.
Macar rex II, 7, 4.
Macrae insulae II, 7, 4.
Macedonia I, 3, 4, II, 3, 4, incolae Macedones II, 3, 1.
Macomades opp. Africae I, 7, 2.
Macrobii pop. Africae III, 9, 1.
Macrocephali pop. Ponti I, 19, 11.
Μακρόν τεῖχος II, 2, 6.
Madytos opp. Cherson. Thrac. II, 2, 7.
Maander fl. Ioniae I, 17, 1.
Maenades II, 2, 2.
Maenalus mons Arcadiae II, 3, 5.
Maenoba opp. Hisp. Baet. II, 6, 7.
Maetotici pop. Asiae I, 2, 6, c. 19, 17.
Maetotidae γυναικες τοῖς μαινοῖς I, 19, 19.
Maotis palus I, 1, 5, c. 2, 2, c. 3, 1, c. 19, 15, 14, 15, 18, II, 1, 1, 2, 4, c. 7, 1, v. infr. Palus.
Magnesia regio Graeciae II, 3, 4.
Magnum promontorium Lusitaniae III, 1, 6.
Magnus portus Mauretaniae I, 5, 5.
Mago castellum in Balearibus min. II, 7, 21.
Magrada fl. Hispaniae septentr. III, 1, 10.
Majus fl. Hisp. Tarrac. II, 6, 5.
Malaca opp. Hispan. Baet. II, 6, 7.
Malea prom. Peloponnesi II, 3, 8, c. 7, 10.
Maliacus sinus Thessaliae II, 3, 6.
Mallos opp. Ciliciae I, 13, 1.
Manto Tirensis filia I, 17, 2.
Marathon locus Atticae II, 3, 6.
Marathos urbs Syriae I, 12, 3.

- Marathusa* urbs Cretae II, 7, 12.
Mariana colonia in inf. Corsica II, 7, 19.
Mariandyni popul. Asiae ad Pontum I, 19, 1. 7. II, 7, 2.
Maritima Avaticorum opp. Gall. Narbon. II, 5, 4.
Maronia opp. Thraciae II, 2, 8.
Mars II, 1, 13. II, 7, 2.
Martius Narbo v. Narbo.
Massagetar popul. Asiae I, 2, 5.
Massilia urbs Galliae Narbon. II, 5, 3. II, 7, 20. unde Massiliensium portus II, 5, 3.
Mastusia prom. Cherson. Thr. II, 2, 7. 8.
Matiani populus Asiae I, 2, 5.
Matrinus fl. Italiae II, 4, 6.
Maurætania regio Africae I, 5, 1. c. 6, 1. III, 10, 5. ejus incolae Mauri I, 4, 3.
Mausoleum I, 16, 3.
Mearus fl. Hisp. septentr. III, 1, 9.
Mecyberna opp. Macedoniae II, 3, 1. unde *Mecybornaeus* sinus ibidem.
Medama urbs Bruttiorum II, 4, 9.
Medi incolae Mediae I, 2, 5.
Megara Megaridis urbs II, 3, 4. 7.
Megar urbs Graeciae II, 3, 4. unde *Megareses* I, 19, 4. 5. II, 3, 7. et urbs Siciliae II, 7, 16.
Melanchlaeni populus ad orient. latus Ponti I, 19, 14. alii in Sarmatia Europ. II, 1, 13.
Melae patria Tingentera in Hisp. II, 6, 9.
Melas fl. Pamphyliae I, 14, 1. et fl. Thraciae II, 2, 8.
Melibosa opp. Thessaliae II, 3, 1.
Melis locus Aegypti I, 9, 2.
Melita inf. inter Sicil. et Africam II, 7, 13.
Mellaria opp. Hispan. Baet. II, 6, 9.
Melos inf. maris Aegaei II, 7, 11.
Melfiagum palus in Germania III, 3, 3.
Mimphis urbs Aegypti I, 9, 9.
Mende oppidum Macedoniae II, 2, 11.
Mendesium ostium Nili I, 9, 9.
Menelai gubernator II, 7, 6.
Meninx inf. Africae II, 7, 7.
Mercurii promont. I, 7, 2. *Mercurius* Cylenae natus II, 3, 9.
Meroe inf. Aegypti I, 9, 2. III, 9, 1.
Meros mons Indiae III, 7, 4.
Mesembria opp. Thraciae II, 2, 5.
Mesopotamia regio Asiae I, 11, 1.
Messana urbs Siciliae II, 7, 16.
Messene urbs Peloponnesi II, 3, 4.
Messenia regio ibid. et incolae *Messenii* II, 3, 9.
Mesua collis in Gallia Narbon. II, 5, 6.
Metagonium prom. Africae I, 7, 1.
Metapontum opp. Italiae II, 4, 3.
Metaurum urbs Bruttiorum II, 4, 8.
Metaurus fl. Italiae II, 4, 5.
Metellus (Q.) Pro Cons. Galliae III, 5, 8.
Methone opp. Messeniae II, 3, 4.
Methymna urbs Lesbii II, 7, 4.
Miletus urbs Ioniae I, 17, 1. unde *Milesii* II, 2, 5. et eorum colonia I, 19, 8.
Minervae cognomen Tritonis I, 7, 4. ej. promont. in Lucania II, 4, 9.
Minio fl. Etruriae II, 4, 9.
Minus fl. Hispaniae III, 1, 8.
Minotaurus II, 7, 12.
Minturna opp. Latii II, 4, 9.
Minyae i. q. Argonautae II, 3, 6.
Miscella opp. Macedoniae II, 3, 1.
Misenum locus Campaniae II, 4, 9.
Moenis fl. Germaniae III, 3, 3.
Moeris aliq. campus, n. lacus in Aegypto I, 9, 5.
Monda fl. Lusitaniae III, 1, 7.
Mons Iovis in Hisp. Tarrac. II, 6, 5.
Mopfus fil. Mantus I, 17, 2. conditor Colophonis ib. et Phaelis I, 14, 2.
Morini pop. Galliae Belg. III, 2, 7.
Moschi pop. ad Cauc. I, 2, 5. III, 5, 4. unde Moschici montes I, 19, 3.

Mosyni pop. Asiae min. I, 19, 10.
Mulucha amnis Mauretaniae I, 5, 1. 5.
Murrani ignotus Asiae populus I, 2, 5.
Μουσαῖος 3 inf. ad Cretam II, 7, 13.
Musae II, 3, 2.
Mutina urbs Galliae Cispad. II, 4, 2.
Myconae urbs Peloponnesi II, 3, 4.
Myconos una Cycladum II, 7, 11.
Myndos urbs Cariae I, 16, 3.
Μυρσῆς prom. finus Arab. III, 8, 7.
Myriandros urbs Syriae I, 12, 5.
Myrina urbs Aeolidis a *Myrina* condita I, 18, 1.
Myrlea urbs Bithyniae I, 19, 3.
Myrmecion urbs Cherson. Taur. II, 1, 3.
Myrtili urbs Lusitaniae III, 1, 6.
Myrtoun pelagus II, 3, 3. c. 7, 10.
Myria regio Asiae min. I, 18, 1.
Myrtius Olympus, mons Bithyniae I, 19, 2.
Myrtiae opp. Bruttiorum II, 4, 3.
Mytilene urbs Lesbi II, 7, 4.

N.

Nabar fl. Numidiae I, 6, 1.
Naebis fl. Lusitaniae III, 1, 8.
Nagidos urbs Ciliciae I, 13, 5.
Nanasa fl. Hispaniae septr. III, 1, 10.
Nar fl. Illyrici II, 3, 13.
Narbo caput Galliae Narb. II, 5, 6. etiam *Martius Narbo* dictus II, 5, 2. *Narbonensis* Gall. aliq. Bracata II, 5, 1.
Narona opp. Dalmatiae II, 3, 13.
Natifo fl. Italiae II, 4, 3.
Naumachos inf. ad Cretam II, 7, 13.
Naupactos opp. Aetoliae II, 3, 5.
Naustathmos prom. Cyren. I, 8, 2.
Naxos una Cycladum II, 7, 11.
Neapolis urbs Cariae I, 16, 3. et Italiae II, 4, 9.
Nemausus Aretomitorum in Gall. II, 5, 2.

Nemesis Phidiaca II, 3, 6.
Neptuni fanum in Bithynia I, 19, 4. in isthmo Corinth. II, 3, 7. ejus specus et templum in Tarnaro II, 3, 9. ejus liberi II, 5, 4.
Nerii pop. Hispaniae III, 1, 8.
Neritos inf. maris Ionii II, 7, 10.
Nesos opp. Euboeae II, 7, 9.
Nestios fl. Thraciae II, 2, 2. 9.
Neuri populus Sarmatiae II, 1, 7, 13.
Nicaea opp. Ligurum II, 5, 3.
Nigritae populus Africae I, 4, 3. III, 10, 4.
Nilus, de quo I, 9, 1 — 4. 6. c. 2, 1. 2. c. 4, 1. 3. II, 7, 6. III, 9, 1. 8.
Niphates mons Armeniae maj. I, 15, 2.
Nisyros una Sporadum II, 7, 11.
Noega opp. Hispaniae III, 1, 9.
Nomades ad Borysthenem II, 1, 4. 5. 11. *Nomades Scythae* III, 5, 4.
Nostrum mare i. e. mediterraneum I, 1, 4. c. 5, 1. c. 9, 1. II, 1, 1. 8. c. 5, 1. c. 6, 2. 3. III, 1, 1. pelagus I, 4, 5. aequora I, 2, 1. maria I, 2, 5. c. 15, 2. II, 6, 9. III, 8, 5.
Nuchul fons Nili III, 9, 8.
Numana urbs Italiae II, 4, 6.
Numantia urbs Hisp. Tarrac. II, 6, 4.
Numidia regio Africae I, 6, 1. unde *Numidae* I, 4, 3.
Nymphaeum specus II, 1, 4.

O.

Oaeones in insulis Sarmatiae aduersis III, 6, 8.
Oblivionis cognomen fl. Limiae III, 1, 8.
Occidens vel *Occasus* I, 1, 1.
Oceanum mare II, 6, 2. et *Ocelitus* III, 3, 4.
Oceanus I, 1, 3. c. 2, 1. c. 4, 5. c. 5, 3. c. 19, 20. II, 5, 1. c. 6, 3. 9. III, 1, 1. c. 3, 3. c. 5, 8. c. 6, 1. exaestuans III, 2, 5. ejus litora II, 7, 1. ostium III, 9, 3.
Octavianorum colonia II, 5, 3.

Odeffos urbs Moesiae II, 2, 5.
Oea oppidum Africae I, 7, 5.
Oeanthia urbs Aetoliae II, 3, 10.
Oeaso opp. Hisp. Tarrac. III, 1, 10.
Oechalia opp. Euboeae II, 7, 9.
Oenomaus rex Arcadiae II, 3, 4, I, 18, 1.
Oenussa inf. maris Myrtoi II, 7, 10.
Oetaeus saltus in Thessalia II, 3, 2.
Ogyris inf. sinus Persici III, 8, 6.
Olbia opp. ad ostium Borysthenis II, 1, 6. et Galliae Narbon. II, 5, 3.
Olbianos sinus Bithyniae I, 19, 4.
Olearos una Cycladum II, 7, 11.
Oleaster lusus Hispan. Baeticae III, 1, 4.
Olintigi opp. Hispan. Baet. II, 1, 4, 5.
Oluros opp. Peloponnesi II, 3, 10.
Olympii Iovis delubrum in Elide II, 3, 4.
Olympus mons Thessaliae et Macedoniae II, 3, 2. v. Myfius.
Olynthos urbs Macedoniae II, 2, 9.
Onoba opp. Hispan. Baet. III, 1, 5.
Ophiophagi iidem *Panchaei* v. infr.
Opoes urbs Locrorum II, 3, 6. unde *Opuntius sinus* ib.
Orbelos mons inter Thrac. et Maced. II, 2, 2.
Orbis alter I, 9, 4. et fl. Galliae Narbon. II, 5, 6.
Orcades inf. super Scotiam III, 6, 7.
Orchomenos opp. Arcadiae II, 3, 5.
Orestes II, 1, 11.
Oricum urbs Macedoniae II, 3, 12.
Origenomesci pop. Hispan. Tarr. III, 1, 10.
Orontes fl. Syriae I, 13, 5.
Orpheus initiavit sacra Liberi Patris II, 2, 2. canentem nemora secuta sunt II, 2, 8.
Ofismii populus Galliae Celticae III, 2, 7. unde *Ofismica litora* III, 6, 3.
Ossa mons Thessaliae II, 3, 2.

Ossonoba opp. Lusitaniae III, 1, 6.
Osteodes una Aeoliarum inf. II, 7, 18.
Ostia opp. Italiae II, 4, 9. Ostia Tiberina II, 7, 19.
Oxus fl. Scythiae III, 5, 6.

P.

Pachynum prom. Siciliae II, 7, 15.
Padus fl. Italiae II, 4, 4, 5.
Paesicae popul. ad mare Caspium III, 5, 4, 6.
Paesium opp. Lucaniae II, 4, 9. unde *Paestanus sinus*.
Pagae opp. Megaridis II, 3, 10.
Pagusa, opp. Magnesia II, 3, 6. unde *Pagasaetus sinus* ib. et II, 7, 8.
Palaepaphos urbs Cypri II, 7, 5.
Palaeftine I, 11, 2, 3.
Palibatri populus Indiae III, 7, 5.
Palinurus gubernator et locus Lucaniae II, 4, 9.
Pallantia urbs Hispan. Tarr. II, 6, 4.
Palleno paene inf. Macedoniae II, 3, 9, 11.
Palma opp. inf. Balearis maj. II, 7, 20.
Palmaria insula Italiae II, 7, 18.
Paltos opp. Syriae I, 12, 5.
Palus sc. Maeotis I, 19, 15, II, 1, 3.
Pamifum fl. Peloponnesi II, 3, 9.
Pamphylia regio Asiae min. I, c. 14. cf. I, 2, 6. c. 13, 4.
Panchaei populus Africae III, 8, 8.
Pandateria insula Italiae II, 7, 18.
Pandion collis Cariae I, 16, 2.
Panum campi in Africa III, 9, 6.
Panhormus urbs Siciliae II, 7, 16.
Panionium in ora Ioniae regio I, 17, 2.
Panoti populus septentr. III, 6, 8.
Panticapaeon opp. Scythiae Europ. II, 1, 3.
Panticapes fl. Scythiae II, 1, 5.
Paphlagonia regio Asiae min. I, 19, 8. unde *Paphlagones*.
Paphos urbs Cypri II, 7, 5.
Paraetonius portus Cyrenaicae I, 8, 2.
Paricani populus Asiae I, 2, 5.

- Paridis* iudicium I, 18, 4.
Parion urbs Bithyniae I, 19, 1.
Parnasos mons Phocidis II, 3, 4.
Paropamisus in India I, 15, 2.
 III, 7, 6. inde *Paropamisii* I, 2, 5.
Paros ins. maris Aegaei II, 7, 11.
Partheni populus Illyricus II, 3, 11.
Parthenion prom. Cherson. Taur. II, 1, 3.
Parthenius mons Arcadiae II, 3, 5.
Parthi populus Asiae I, 2, 6. *Parthica* gens III, 4, 1.
Pasiphae Minois uxor II, 7, 12.
Patalene ins. Indiae III, 7, 8.
Patara urbs Lyciae I, 15, 3.
Patavium urbs Venetorum II, 4, 2.
Pathmeticum Nili ostium I, 9, 9.
Patrae urbs Achajae II, 3, 9.
Paulo fl. in confinio Italiae et Gal-liae II, 4, 9.
Pedalion prom. Cariae I, 16, 1.
Pegasi volucres III, 9, 2.
Pelasgi populus Graeciae I, 16, 1. c. 18, 2.
Pelion mons Thessaliae II, 3, 2.
Pella urbs Macedoniae II, 3, 1.
Peloponnesos II, 3, 3. 4. 7. 8. II, 7, 10. unde *Peloponnesiaci* II, 3, 9. gentes II, 5, 5. litus II, 7, 16. ora II, 3, 8.
Pelops I, 18, 1.
Peloris prom. Siciliae II, 7, 15. 16.
Pelorus gubernator II, 7, 15.
Pelusiaceum Nili ostium I, 9, 9.
Pelusium urbs Aegypti I, 9, 9.
Peneus fl. Thessaliae II, 3, 1.
Perga opp. Pamphyliacae I, 14. unde *Pergaea* Diana ib.
Perinthos opp. Thraciae II, 2, 6.
Perisae incolae Persidis I, 12, 2. c. 13. c. 14. c. 19, 1. III, 8, 4. eorum exercitus II, 2, 7. populi I, 2, 4. ab Alexandro fusi I, 13, 1. inde *Persicus* sinus I, 2, 4. 6. III, 8, 1. 2. 3.
Persicus I, 11, 3.
Persis I, 2, 4. III, 8, 5. hinc *Persicum* mare I, 2, 1.
Petolia urbs Bruttiorum II, 4, 8.
Peuce insula Istri II, 7, 2.
Phaeaces Illyrius populus II, 3, 11.
Phanagoria opp. Asiae I, 19, 15.
Pharos insula Aegypti II, 7, 6. et Italiae II, 7, 13.
Pharusii populus Africae I, 4, 3. III, 10, 3.
Phaselis urbs Asiae min. I, 14.
Phasis fl. et oppid. Colchidis I, 19, 12. hinc *Phasiacus* angulus II, 2, 5.
Phicores pop. Asiae I, 19, 17.
Phidias statuarium nobilis II, 3, 5. unde *Phidiaca Nemesis* II, 5, 6.
Philaenorum arae in Africa I, 7, 1. 6.
Phileas opp. Thraciae II, 2, 5.
Philippi urbs Thraciae II, 2, 9.
Philippus rex Macedoniae II, 3, 1.
Philoctetes II, 3, 1.
Philoteris urbs ad sinum Arab. III, 8, 7.
Phineus frater Cephei I, 11, 3.
Phinopolis opp. Thraciae II, 2, 5.
Phitonia ins. iuxta Italiam II, 7, 18.
Phocaea urbs Ioniae I, 17, 3.
Phocaei I, 19, 1. II, 5, 3.
Phocis regio Graecorum II, 3, 4.
Phoenice pars Syriae I, 11, 1. c. 12, 1. II, 7, 6. hinc *Phoenices* I, 12, 1. II, 6, 9. I, 14, 1.
Phoenicussa insula prope Siciliam II, 7, 18.
Phoenix avis III, 8, 10.
Pholoe mons Arcadiae II, 3, 5.
Phrixus I, 19, 8. ej. templum I, 19, 12.
Phryges I, 2, 5. regio Phrygia I, 19, 4.
Phthia urbs Phthiotidis II, 3, 4.
Phthiophagi populus Asiae I, 19, 14.
Phycus prom. Cyrenaicae I, 7, 5.
Phygela opp. Ioniae I, 17, 2.
Physici III, 5, 8.
Picenum regio Italiae II, 4, 6. unde *Picentes* II, 4, 2.
Picentia urbs Lucaniae II, 4, 9.
Pieria regio Macedoniae II, 3, 2.
Pindus mons Thessaliae II, 3, 4.
Piraeus portus II, 3, 7.
Pisae opp. Elidis II, 3, 4. et urbs Etruriae II, 4, 9.
Pisaurum opp. Umbriae II, 4, 5.
Pisidas populus Asiae min. I, 2, 5.

Pitane urbs Elidis I, 18, 1.
Pithecussa insula Italiae II, 7, 18.
Pithyia inf. maris Hadriatici II, 7, 13.
Pityussa insula Peloponnesi II, 7, 11.
Placia opp. Bithyniae I, 19, 2.
Plotae insulae maris Ionii II, 7, 10.
Poeni II, 6, 7.
Pogonus portus Peloponnesi II, 3, 8.
Pola opp. Isthiae II, 3, 13. unde sinus *Polaticus* ib.
Pollentia opp. inf. Balear. maj. II, 7, 20.
Pollux I, 19, 14.
Polyaegos inf. maris Aeg. II, 7, 8.
Pompeji opp. Campaniae II, 4, 9.
Pompejopolis urbs Ciliciae I, 13, 2.
Pontiae insula Italiae II, 7, 18.
Pontus Euxinus I, 1, 5. I, 2, 6. c. 3, 1. c. 19, 5. 6. 13. 14. 18. II, 1, 2. c. 2, 2. 5. 6. c. 3, 9. c. 7, 2. *Ponti angulus* I, 19, 12. II, 2, 5. *Ponti angulus Phasiacus* II, 2, 5. *Ponti flexus* ib. Inde *Pontici* populi I, 2, 6. *latus* I, 3, 4. *frons* II, 2, 1. *mare* II, 1, 5.
Populonia opp. Etruriae II, 4, 9. *de freto Gadit.* I, 1, 5.
Portus Hannibalis III, 1, 6. *Magnus* I, 5, 5. *Veneris* II, 5, 8.
Posideum prom. Ioniae I, 17, 1.
Potentia opp. Italiae II, 4, 6.
Prasfamarcli pop. Hispan. III, 1, 8.
Priapos opp. Bithyniae I, 19, 1.
Priene urbs Ioniae I, 17, 2.
Prisciana opp. Mauretaniae III, 10, 6.
Prochyta inf. Italiae II, 7, 18.
Proconnesos inf. Propontidis II, 7, 4.
Promontorium Apollinis, Candi- dum, Iunonis, Mercurii, Sa- crum, Sarpedon, v. suis locis.
Proptis I, 1, 5. c. 3, 1. c. 19, 2. II, 2, 6. c. 7, 4.
Prota insula maris Ionii II, 7, 10.
Protesilaus II, 2, 7.
Psammetichus I, 9, 5.
Psophis opp. Arcadiae II, 3, 5.

Pteleos opp. Thessaliae II, 3, 6.
Ptolemais urbs Cyrenaicae I, 8, 2. et ad sinum Arab. III, 8, 7.
Puteoli urbs Campaniae II, 4, 9. unde *Puteolanus sinus*.
Pygmaei pop. fabulosus Africae III, 8, 8.
Pylae, Armeniae, Caspiae, v. suis locis.
Pylis populus Peloponnesi II, 3, 9.
Pylor opp. Messeniae II, 3, 9.
Pyrasi populus Illyrii II, 3, 12, 13.
Pyramides tres in Aegypto I, 9, 5.
Pyramus fl. Ciliciae I, 13, 1.
Pyrenaeus mons II, 5, 1. 6. II, 6, 1. 5. III, 2, 4. 5. hinc *Pyrenaei promontoria* II, 5, 8. *Pyrenaeum jugum* III, 1, 10.
Pyrgi opp. Etruriae II, 4, 9.
Pyrria opp. Lesbi II, 7, 4. *Eu- boeae* II, 7, 9.
Pyrrii regna II, 3, 10.

Q.

Qaiza castellum Mauretaniae I, 6, 1.

R.

Ravenna urbs Italiae II, 4, 5.
Rhamnus pagus Atticae II, 3, 6.
Rhensea inf. maris Aeg. II, 7, 11.
Rhenus fl. Germaniae II, 5, 1. 5. III, 2, 1. 4. 8. c. 3, 3. ejus ostia III, 6, 4.
Rhesus rex Thraciae II, 2, 6.
Rhetico mons Germaniae III, 3, 3.
Rhion maris angustiae II, 3, 9.
Rhipaeus mons I, 19, 18. 20. *montes Rhip.* I, 19, 13. II, 1, 1. III, 5, 1.
Rhoda oppid. Hisp. Tarrac. II, 6, 5.
Rhodanus fl. Galliae II, 5, 4. 5. III, 3, 3.
Rhodi incolae insulae Rhodi I, 13, 2. *eorum coloniae* I, 16, 2.
Rhodos inf. Asiae min. II, 7, 4.
Rhodope mons in Thracia II, 2, 2.
Rhoeteum urbs Troadis I, 18, 5. unde *Rhoetea litora* ib.
Rhosos urbs Syriae I, 12, 5.

Rhyndacus fl. Myſiae I, 19, 3.
Roma II, 4, 2. unde *Romana*
 clades II, 7, 7. eorum *coloniae*
 ibid.
Rubrefus lacus in Gallia Narbon.
 II, 5, 6.
Rubricatum fl. Hiſp. Tarrac. II,
 6, 5.
Rubrum mare I, 10. III, 7, 8.
 III, 8.
Rudiae urbs Calabriae II, 4, 7.
Rupes Auſtro-ſacra in Cyren. II,
 8, 1.
Rufcina colon. urbs Galliae Narb.
 II, 5, 8.
Rufcade urbs Africae I, 7, 1.
Rusgada urbs Mauretaniae I, 5, 5.
Ruthifia urbs Numidiae I, 6, 1.

S.

Sabaei pop. Arabiae fel. III, 8, 6.
Sabatia urbs Ligurum II, 4, 9.
Sabis fl. Perſidis III, 8, 4.
Sacae populus Asiae III, 7, 1.
Sacrum prom. Luſtaniae III, 1, 6.
Saetabis fl. Hiſp. Tarrac. II, 6, 6.
Saguntus urbs Hiſp. Tarrac. II,
 6, 6.
Sais urbs Aegypti I, 9, 9.
Sala urbs Mauretaniae III, 10, 6.
Salacia urbs Luſtaniae III, 1, 6.
Salamis urbs Cypri II, 7, 5.
Salduba opp. Hiſp. Baet. II, 6, 7.
Saleni pop. Hiſp. ſept. III, 1, 10.
Salia fl. Hiſpaniae III, 1, 10.
Sallentini populus Italiae II, 4, 2.
 unde *Sallentini campi* et litora II,
 4, 7. promont. II, 4, 8.
Salona urbs Illyrici II, 3, 13.
Salſulae fons Galliae Narb. II,
 5, 7.
Salſus ſinus in portu Veneris II,
 5, 8.
Same inf. maris Ionii II, 7, 10.
Samonium prom. Cretae II, 7, 12.
Samos inſula Ioniae et urbs ejus
 II, 7, 4.
Samiorum coloniae I, 13, 4. *Samiorum*
Bifantha II, 2, 6.
Samoſthrace inf. Thraciae II, 7, 8.
Sane urbs Macedoniae II, 3, 1.
Santoni pop. Galliae III, 2, 7.
Sardabale fl. Numidiae I, 6, 1.

Sardemiſos mons Pamphylicae I,
 14.
Sardinia II, 7, 19.
Sarmatae populus Sarmatiae I, 3,
 5. III, 6, 8. regio Europae III,
 4, 1. unde *Sarmaticae gentes* ib.
Saronicus portus Peloponneſi II,
 3, 8.
Sarpedon prom. Ciliciae I, 13, 5.
Sars fl. Hiſpaniae III, 1, 8.
Saſon inf. maris Hadriat. II, 7,
 13.
Satarchae pop. Cherſon. Taur. II,
 1, 3, 4, 10.
Satyri populus Africae I, 4, 4. c.
 8, 10. III, 9, 6.
Saunium fl. Hiſpan. ſept. III, 1,
 10.
Sauromatae pop. ad Tanaim I, 2,
 6. c. 19, 19. II, 1, 2.
Sauromatidae Amazones III, 5, 4.
Savus fl. Numidiae I, 6, 1.
Scalae Hannibalis v. Hannibal.
Scamander fl. Myſiae I, 18, 3.
Scandile inf. maris Aeg. II, 7, 8.
Scandinovia inf. ſinus Codani III,
 6, 7.
Scarpha opp. Locridis II, 3, 6.
Schoenitas portus Pelopon. II, 3, 8.
Schoenos fl. Thraciae II, 2, 8.
Schoenus ſinus Cariae I, 16, 2.
Sciathos inf. maris Aeg. II, 7, 8.
Scione opp. Macedoniae II, 2, 11.
Sciron latro in Megaride II, 3, 7.
 unde *Scironia ſaxa* ib.
Scylace opp. Myſiae et colonia Pe-
 lasgorum I, 19, 2.
Scylaceum urbs Bruttiorum II, 4,
 8. unde *ſinus Scylaceus* ib.
Scylla ſaxum in freto Siculo II,
 4, 8. c. 7, 14.
Scyllaeon prom. Peloponneſi II,
 3, 8.
Scyros inf. maris Aeg. II, 7, 8.
Scythae popul. ſeptentr. Europae
 II, 1, 2. et Asiae ſeptentr. I,
 2, 3, 4, 5. III, 7, 1. unde *Scy-
 thae Androphagos, Arimaſpoe,
 Nomades. Scytharum deſerta* I,
 2, 5.
Scythia alia in Asia III, 5, 6. alia
 in Europa I, 3, 4. II, 1, 6, 8.
 inde *Scythicae inſulae* III, 6,
 10. arcus I, 19, 6. *populi* III,

5. 1. litus I, 2. 3. promontorium III, 1, 9. III, 7. 1. Oceanus I, 2, 1. sinus III, 5, 3. 4. 6.
 Sebenniticum Nili ostium I, 9, 9.
 Secundanorum colonia II, 5, 2.
 Seleucia urbs Syriae I, 12, 2.
 Sena inf. Galliae III, 6, 3.
 Sepias prom. Thessaliae II, 3, 1. 6.
 Septimanorum colonia II, 5, 2. 6.
 Septem fratres v. Fratres.
 Septemtrio I, 1, 1. Septemtriones II, 6, 3. III, 1, 9. c. 2, 1. 5.
 Septemtrio neuter III, 7, 2.
 Sepulcrum Ajacis in Troade I, 18. 5.
 Sequana fl. Galliae III, 2, 4.
 Seres pop. Asiae I, 2, 3. III, 7, 1.
 Seriphos Cycladum una II, 7, 11.
 Serrhium prom. Thraciae II, 2, 8.
 Sesamus opp. Paphlagoniae I, 19. 8.
 Sestianae arae in Hisp. III, 1, 9.
 Sestos urbs Thraciae II, 2, 7.
 Sextanorum colonia II, 5, 2.
 Sicilia II, 7, 14. 18. III, 6, 4.
 unde Siculum fretum II, 7, 14. 18. pelagus II, 4, 1.
 Sicyon urbs Achajae II, 3, 10.
 Sida opp. Pamphyliæ I, 4. Sidæ portus I, 15, 1.
 Sidon urbs Phoenices I, 12, 2.
 Siga urbs Mauritaniae I, 5, 5.
 Sigum opp. Troadis I, 18, 5. unde Siga litora II, 7, 4.
 Silerus fl. Lucaniae II, 4, 9.
 Simois fl. Troadis I, 18, 3.
 Simyra castellum Phoenices I, 12, 3.
 Sindones populus Asiae I, 19, 14.
 Sindos eorum urbs ib.
 Sinonia insula Italiae II, 7, 18.
 Sinope urbs Paphlagoniae I, 19, 9.
 Sinuessæ urbs Latii II, 4, 9.
 Siphnos una Cycladum II, 7, 11.
 Sipuntum vel Sipus urbs Apuliae II, 4, 7.
 Siraces populus Asiae sept. I, 19, 14.
 Sirenes II, 4, 9.
 Sittianorum colonia I, 6, 1.
 Smyrnaeus sinus I, 17, 3.
 Solis fons, v. Fons; insulae ejus in India III, 7, 8. ejus urbs in Aegypto III, 8, 10.
 Soloe i. q. Pompejopolis Ciliciae I, 13, 2.
 Sordorium ora in Gallia II, 5, 8.
 Specus Corycius I, 13, 3.
 Specus Typhonis v. Typhon.
 Specus Herculi sacer in Mauretania I, 5, 2.
 Sperchios fl. Thessaliae II, 3, 6.
 Splinges III, 9, 2.
 Sporades inf. maris Aeg. II, 7, 11.
 Stoechades inf. Galliae Narb. II, 7, 20.
 Strotos opp. Acarnaniae II, 3, 5.
 Strobilum prom. Arabiae III, 8, 7.
 Strengyle insula Aeolica II, 7, 18.
 Strophades v. Plotae.
 Strymon fl. Macedoniae II, 2, 2. 9.
 Styra opp. Euboeae II, 7, 9.
 Subur opp. Hisp. Tarrac. II, 6, 5.
 Suco fl. Hispan. Tarrac. II, 6, 6.
 unde sinus Sucronensis II, 6, 6. c. 7, 21.
 Suel opp. Hisp. Baet. II, 6, 7.
 Suebia palus Germaniae III, 3, 3.
 Sugdiani pop. Asiae I, 2, 5. eorum regiones III, 5, 6.
 Sulei urbs Sardiniae II, 7, 19.
 Sunium promont. Atticae II, 2. 8. c. 3, 6.
 Superum mare v. Hadriaticum.
 Surrentum urbs Campaniae II, 4, 9.
 Syene urbs Aegypti I, 9, 9.
 Syme inf. Asiae min. II, 7, 10.
 Symplegades v. Cyaneae.
 Syphax rex Numidarum I, 6, 1.
 Syracusae urbs Siciliae II, 7, 16.
 Syria regio Asiae I, 2, 6. I, 11. c. 12, 5. II, 7, 15. Syriae II, 7, 5. unde Syri incolae III, 8, 5.
 Syroclices pop. Asiae min. I, 2, 5.
 Syros inf. ex Cycladibus II, 7, 11.
 Syrtis major ad Cyren. I, 7, 3. II, 7, 7. minor I, 7, 3. 4.

T

- Tahis mons m. Eoo imminens III, 7, 1.
 Tachompsa inf. Nili I, 9, 2.

- Taenaros* promont. Pelopon. II, 3, 8.
Tagus amnis Lusitaniae III, 1, 6.
Talge inf. Caspii maris III, 6, 10.
Talus gigas II, 7, 12.
Tamarici pop. Hispan. septn. III, 1, 8.
Tamuada fl. Mauretaniae I, 5, 5.
Tamus prom. Asiae III, 7, 6.
Tanais fl. Europae et Asiae terminus I, 1, 6. c. 2, 1. 2. 6. c. 3, 1. 4. c. 19, 13, 17, 18. II, 1, 1.
Taphros isthmus Cherfon. Taur. II, 1, 4.
Taprobane inf. maris Indici III, 7, 7.
Tarentum urbs Calabriae II, 4, 8. unde *Tarentinus* sinus ib.
Tarachiae inf. maris interni II, 7, 7.
Tarracina urbs Latii II, 4, 9.
Tarraco urbs Hisp. II, 6, 5. unde *Tarraconensis* Hispania II, 6, 5. litora II, 7, 20. regio III, 1, 5.
Tarsus urbs Ciliciae I, 13, 1.
Tartessos urbs Hispan. Baet. II, 6, 9.
Taulantii populus Illyrius II, 3, 11.
Taurus mons Germaniae III, 3, 3.
Tauri incolae Cherfon. Tauricae II, 1, 11.
Taurianum opp. Bruttiorum II, 4, 8.
Taurici i. q. Tauri II, 1, 3. montes *Taurici* I, 19, 3.
Tauroids opp. Galliae Narbon. II, 5, 3.
Tauromenium opp. Siciliae II, 7, 16.
Taurus montium jugum Asiae I, 15, 2. III, 7, 1. 2. 6. III, 8, 5. *Tauri* latus in Armenia III, 5, 5. promont. in Lycia I, 15, 1. 3. II, 7, 4. 5.
Taygetus mons Peloponnesi II, 3, 4.
Teanum opp. Apuliae II, 4, 6.
Tectosages pop. Galliae Narbon. II, 5, 2.
Tegea opp. Arcadiae II, 3, 5.
Telamon opp. Etruriae II, 4, 9.
Telis fl. Galliae II, 5, 8.
Telmessos urbs Lyciae I, 15, 3.
Temesa opp. Bruttiorum II, 4, 9.
Tempe in Thessalia II, 3, 2.
Tenedos inf. maris Aeg. II, 7, 4.
Tenos una Cyladum II, 7, 11.
Teos opp. Ioniae I, 17, 3.
Tergeste urbs ad mare Hadr. II, 4, 3. i. q. *Tergestum* II, 3, 13.
Textoni pop. Germaniae III, 3, 4. c. 6, 7.
Thabraca opp. Africae I, 7, 1.
Thales I, 17, 1.
Thasos maris Aeg. II, 7, 8.
Thebae urbs Aegypti I, 9, 9.
Boeotiae II, 3, 4. unde *Thebani* I, 17, 2.
Thebe campus Aeolidis I, 18, 2.
Theganussa inf. maris Myrtoi II, 7, 10.
Themiscyrum opp. Chalybum I, 19, 9.
Thenae urbs Africae I, 7, 2.
Theodosia opp. Chersonesi Taur. II, 1, 3.
Θεῶν ὄρυμα mons Africae III, 9, 5.
Thera inf. maris Aeg. II, 7, 11.
Therapnae urbs Cretae II, 7, 12.
Therapne urbs Laconices II, 3, 4.
Thermae urbs Siciliae II, 7, 16.
Thermaicus sinus in Macedonia II, 3, 1.
Thermodon fluv. Chalybum I, 19, 9.
Thermopylae II, 3, 6.
Thescus II, 3, 6.
Thessalia regio Graeciae II, 3, 4. unde *Thessali* II, 5, 1.
Thessalonice urbs Macedoniae II, 3, 1.
Thia inf. maris Aegaei II, 7, 11.
Thoricor urbs Atticae II, 3, 6.
Thracia I, 3, 4. II, 2. c. 4, 10. c. 7, 8. unde *Thracas* II, 2, 3. c. 7, 10. *Thracius* Bosporus v. supr.
Thule insula Europae sept. III, 6, 9.
Thurium opp. Lucaniae II, 4, 8.
Thynias promont. Thraciae II, 2, 5. inf. Ponti Euxin. II, 7, 2.
Thyssagetae populus ad Tanaim I, 19, 19.

Tibareni vel *Tibarani* pop. Ponti I, 2, 5, c. 19, 10.
Tiberina ostia v. Ostia.
Tiberis fl. Italiae II, 4, 9.
Tichis fl. Hispaniae Tarrac. II, 5, 8, c. 6, 5.
Tifernus fl. Italiae II, 4, 6.
Tigris fl. Asiae I, 11, 2, III, 8, 32.
Tigulia urbs Ligurum II, 4, 9.
Timarus fl. Italiae II, 4, 3.
Timotheus mulicus I, 17, 1.
Tinge opp. Mauretaniae I, 5, 2.
Tingentera opp. Hisp. Baet. Melae patria II, 6, 9.
Tios opp. Paphlagoniae I, 19, 8.
Tirefias vates Thebanus I, 17, 2.
Tiristis prom. Thraciae II, 2, 5.
Tisanusa portus et urbs Cariae I, 16, 2.
Tolobi opp. Hisp. Tarrac. II, 6, 5.
Tolosa Tectosagum II, 5, 2.
Tomae urbs Thraciae II, 2, 5.
Toretas populus Asiae I, 2, 5, c. 19, 17.
Torone urbs Macedoniae II, 5, 1.
Tragopanes aves cornutae III, 9, 2.
Tragurium inf. maris Hadriat. II, 7, 13.
Trapezus urbs ad Pontum I, 19, 11.
Treveri pop. Galliae III, 2, 4.
Tripolis urbs Phoenices I, 12, 3.
Tritium *Toboricum* urbs Hisp. Tarr. III, 1, 10.
Triton fl. Africae et Minervae cognomen I, 7, 4.
Tritonis palus Africae I, 7, 4.
Troas regio Asiae I, 2, 6, c. 18, 1, II, 7, 4.
Troezenae opp. Argolidis II, 7, 8, unde *Troezenii* II, 3, 8. *litus* Tr. II, 7, 10.
Troglodytae pop. Africae I, 4, 4, c. 8, 6.
Troja urbs Troadis II, 3, 6, unde *Trojani* I, 18, 1.
Truentinum fl. Italiae et castellum II, 4, 6.
Tabero fl. Arianae III, 7, 8.
Tulcis fl. Hispan. Tarrac. II, 6, 5.

Turduli pop. Hisp. Baet. III, 1, 4.
 pop. Lusitaniae III, 1, 7. eorum oppida ib.
Turia fl. Hispan. Tarrac. II, 6, 6.
Tusci pop. Etruriae II, 4, 2, unde *Tuscum* mare I, 3, 3, 4, II, 4, 1, 9, c. 7, 17. pelagus II, 5, 1.
Tymnias sinus Cariae I, 16, 2.
Typhon, gigas, ejus cubile et *Typhoneus specus* in Cilicia I, 13, 4.
Tyra fl. et opp. Europae II, 1, 7.
Tyros urbs Phoenices I, 12, 2, unde *Tyrii* III, 6, 1.
Tyrrhenum mare I, 3, 3.

V.

Valentia urbs Hisp. Tarrac. II, 6, 6.
Valetium opp. Calabriae II, 4, 7.
Varduli pop. Hisp. Tarrac. III, 1, 10.
Varum fl. Italiae et Galliae II, 4, 9.
Vasio Vocontiorum urbs Galliae Narb. II, 5, 2.
Velia opp. Lucaniae II, 4, 9.
Veneris delubrum in Eryce m. II, 7, 17. portus in Gallia Narbon. II, 5, 8.
Veneti pop. Ponti I, 2, 5, et Italiae II, 4, 2. *Venetus* lacus III, 2, 8.
Vesulus mons Italiae II, 4, 4.
Vesuvius mons Campaniae II, 4, 9.
Vibon opp. Lucaniae II, 4, 9.
Vienna Allobrogum urbs Galliae Narb. II, 5, 2.
Vistula fl. Germaniae II, 4, 1.
Visurgis fl. Germaniae III, 3, 3.
Ulixes III, 1, 10.
Ulla fl. Hispaniae sept. III, 1, 8.
Ulyssippo urbs Lusitaniae III, 1, 6.
Vocontii pop. Galliae Narb. II, 5, 2.
Volcae pop. Galliae Narb. II, 5, 6. eorum stagna ib.
Volsi pop. Italiae II, 4, 2.

Volturnum opp. et *Volturnus* fl. *Xerxes* Persarum rex II, 2, 8.
Campaniae II, 4, 9. perfodit *Athos* II, 2, 10.

Volubilis urbs *Mauretaniae* III,
 10, 6.

Z.

Urci opp. *Hispan.* *Tarrac.* II, 6,
 7. inde *Urcitanus* finus ib.

Zacynthos inf. maris *Ionii* II, 7,
 10.

Urso inf. *Italiae* II, 7, 19.

Zephyre inf. ad *Cretam* II, 7,
 13.

Urios finus *Italiae* II, 4, 7.

Zephyrion prom. *Cyrenaicae* I,
 8, 2. *Bruttiorum* II, 4, 8.

Utica urbs *Africae* I, 7, 2.

Zilia colonia et fl. *Mauretaniae*
 III, 10, 6.

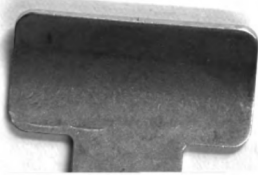
X.

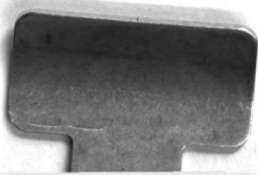
Xanthos fl. et opp. *Lyciae* I, 15, 3.

Zona urbs *Thraciae* II, 2, 8.
Zygi pop. *Asiae* I, 2, 5.

2 FE 64

 IMPRESSIT FRID. CHRIST. GUIL. VOGEL.





BOUND
1926



